comando

E.M. NATHANSON

PRIETENII TE POT UCIDE ORICÎND

UN RĂZBOI MURDAR

EDITURA NEMIRA

E.M. NATHANSON

PRIETENII TE POT UCIDE ORICÎND

UN RĂZBOI MURDAR

Paraşutat în teatrul de lupte China-Birmania-Indochina, maiorul John Reisman nu ştia ce-l aşteaptă. Aici, inamicul pretinde că ţi-e prieten, iar prietenul te poate ucide oricînd. Cauza pentru care lupta nu era a lui, dar războiul era meseria şi modul lui de viaţă.

„... Se auzi bubuitul bateriei anti-aeriene de pe celălalt mal al rîului şi ţăcănitul mitralierelor. Spaima îi încleştă gîtul. Se uită pe cer şi văzu trasoare care dădeau lovituri de pumnal întunericului, apropiindu-se de cele două siluete care luau înălţime. Unul dintre aparate explodă prefăcîndu-se într-o masă de flăcări. Înlemnit, Reisman îl văzu trasînd un arc pe bolta întunecată şi prăbuşindu-se în mlaştini, la nord-est de poziţiile japoneze.”

NEMIRA ’94

E.M. Nathanson, 1987

A DIRTY DISTANT WAR

„... Căci nu există rege, oricît de fără pată i-ar fi cauza, s-o poată apăra, cînd se ajunge la judecata săbiilor, doar cu oşteni nepătaţi.”

William Shakespeare, *Henric al V-lea*

NOTA AUTORULUI

Persoane reale cu asemenea funcţii militare sau civile au existat în Birmania, China şi Indochina acelor ani. Unele apar aici sub numele lor adevărat deoarece sînt figuri care aparţin domeniului public şi trecutul lor e înregistrat în documente, unele în viziuni contradictorii. Personajele fictive îşi au şi ele trecutul lor.

În cadrul evenimentelor care au avut loc şi al faptelor care se cunosc în legătură cu ele, există posibilitatea ca aceste lucruri să se fi întîmplat. Ce mă interesează pe mine este momentul dinaintea Apocalipsului, cine se afla acolo, ce s-a spus şi ce s-a petrecut, ce s-ar fi putut petrece şi altfel. Povestea este o ficţiune, însă dacă am reuşit să schiţez portretul unor oameni adevăraţi (aflaţi în viaţă, morţi sau imaginari), am făcut exact ce mi-am propus.

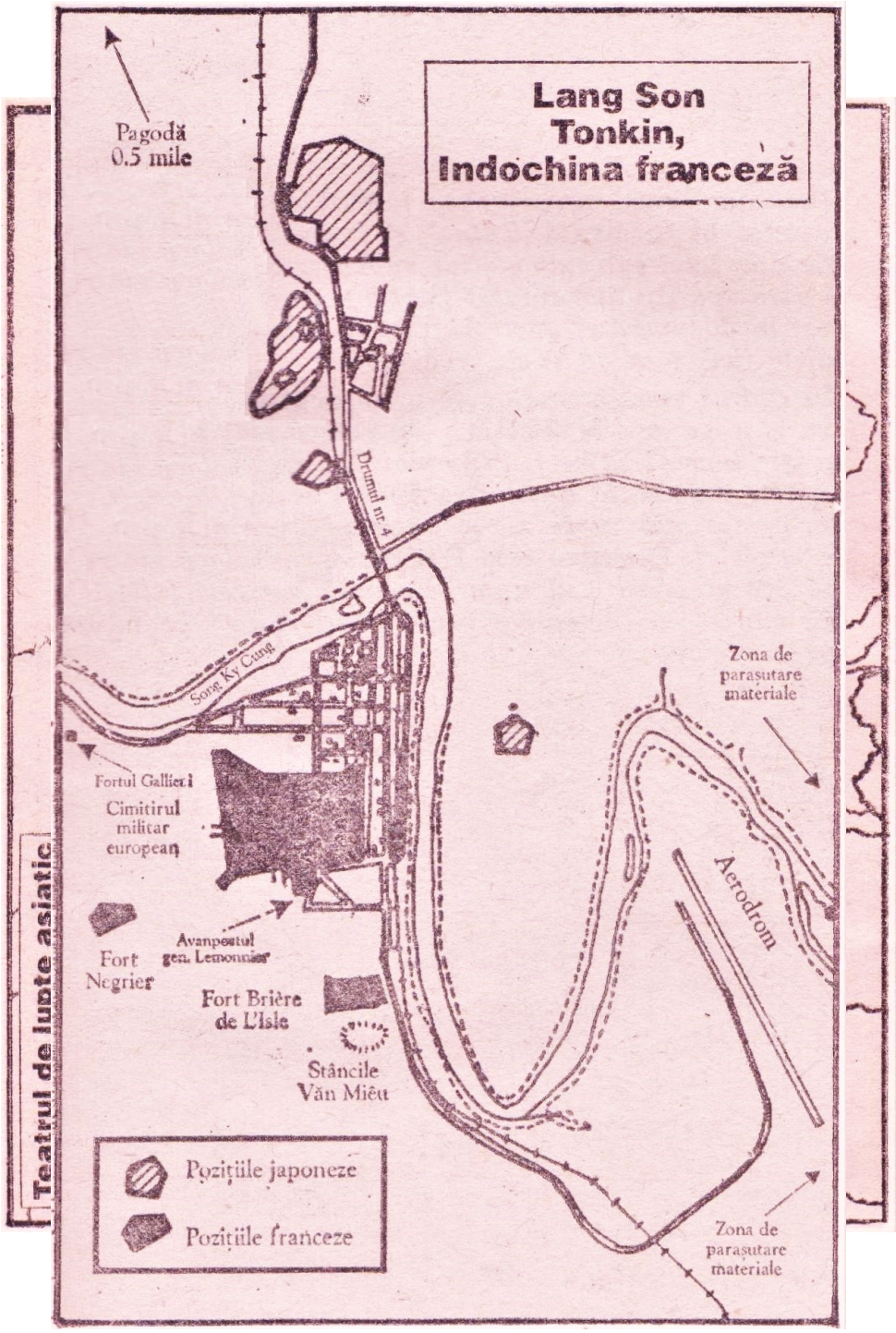
Lang Son
Tonkin,
Indochina franceză
Pagodă
0.5 mile
Drumul nr. 4
Song Ky Cung
Zona de
paraşutare
materiale
Fortul Gallieni
Cimitirul
militar
european
Aerodrom
Avanpostul
gen. Lemonnier
Fort
Negrier
Fort Brière
de L'Isle
Stâncile
Văn Miêu
Poziţiile japoneze
Poziţiile franceze
Zona de
paraşutare
materiale
Teatrul de lupte asiatic

PARTEA I

SUB ZODIA TRĂDĂRII

1

John Reisman zări fluviul Salween lucind în soare şi îi făcu semn pilotului să-l ducă într-acolo. Aparatul C-46 îşi începu coborîrea în vrilă. Aşezat în scaunul copilotului, maiorul Reisman compara realitatea terenului pe care îl avea sub ochi cu ceea ce pretindeau hărţile că s-ar fi găsit acolo. Spera că tînărul pilot aflat la manşă ştia ce face şi că avionul rezistă. Zburau la sud de porţiunea cea mai grea, dar munţii şi jungla dimprejurul „Cocoaşei" – principala rută aeriană care traversa Himalaya dinspre India spre China – erau împînzite de epavele unor astfel de avioane şi de scheletele celor care călătoriseră cu ele.

Fluviul Salween despica adînc straturile ondulate ale colinelor şi îşi urma cursul printr-o nesfîrşită pustietate verde. Într-o parte a lui, acolo de unde veneau, se întindea Birmania. De cealaltă parte se afla China. Dar frontiera nu era deloc certă. Hărţile cele mai bune marcau „teritorii în dispută". Reisman ţinea acum două hărţi pe genunchi, una fiind o hartă birmaneză de luptă imprimată pe mătase. Aceasta emitea pretenţii asupra unei porţiuni pe care cartografii chinezi o marcaseră pe hărţile lor drept o parte a provinciei Yunnan. Cealaltă, pe care o studia Reisman, era o ediţie standard a hărţii de zbor utilizate de *U.S. Army Air Corps* pentru teatrul de operaţiuni China-Birmania-India. Nu avea încredere exclusivă în ea. Prea avuseseră loc multe incidente în Europa şi în alte părţi atunci cînd oamenii de la OSS *, **bazîndu-se pe hărţile-standard şi pe judecata ezitantă a piloţilor şi navigatorilor, fuseseră lansaţi cu paraşuta pentru a fi capturaţi sau ucişi la mile distanţă de punctele prevăzute pentru lansare.**

Existaseră şi ocazii în care se alesese praful de planuri de luptă elaborate cu minuţiozitate, deoarece brigăzi întregi se văzuseră paraşutate în zone greşite din cauza informaţiilor deficitare, erorilor de ordin tehnic şi navigaţiei defectuoase. Sub avionul în care zbura Reisman se mai aflau încă unităţi active ale Diviziei a 18-a a generalului Tanaka; trupe care, după ce scăpaseră din încercuirea forţelor americane, britanice şi

* *Office of Strategic Services* (Biroul de Studii Strategice).

chineze de sub comanda lui Stilwell către nord şi vest, luptau acum în junglele şi munţii Birmaniei, atacînd şi apărîndu-se în forţă, pe măsură ce se retrăgeau la est înspre China şi la sud-est în direcţia Thailandei.

Harta militară birmaneză se dovedise o găselniţă bună a lui Reisman, în momentul cînd avionul lui aterizase la Myitkyina. Oraşul şi aeroportul său de importanţă vitală fuseseră de curînd recucerite de la japonezi, datorită loviturilor repetate ale aprigelor campanii susţinute de „tîlharii" generalului american de brigadă Frank Merrill şi de „Fiarele" generalului-maior britanic Orde Wingate, soldaţi porecliţi cu toată îndreptăţirea după fioroşii lei de piatră care străjuiesc templele birmane. Avionul C-46 al lui Reisman aterizase la Myitkyina pentru realimentare, aşa că el avusese ocazia să-şi bage nasul prin cele mai noi informaţii cu privire la bizara misiune ce-i fusese încredinţată. E de presupus că pînă la aterizarea sa la Calcutta, cu două zile în urmă, fusese doar un pasager în tranzit de la Londra spre Chungking pentru a lua în primire alte misiuni normale. Deşi „normal" nu prea era cuvîntul potrivit pentru a descrie treburile murdare cu care fusese totdeauna însărcinat maiorul Reisman (acesta era rangul cel nou la care fusese ridicat cu mai puţin de o lună în urmă), de cînd trecuse în slujba Biroului de Servicii Strategice, cu trei ani mai înainte, cînd se organizase acesta pentru prima oară.

Cu toate acestea, pentru că baza comandamentului OSS din Grosvenor Square (şi bunul său prieten Max Armbruster de la Serviciul de Operaţii Speciale din Baker Street) îi apreciau foarte mult talentele, se arătaseră cîteodată neaşteptat de amabili cu el, tolerîndu-i idiosincraziile. Solicitase un singur lucru, înainte de a părăsi Londra cu o misiune în Orientul Îndepărtat unde erau transferaţi sute din „sălbaticii" generalului Donovan, acum că nu mai erau foarte dorite sau necesare în teatrul european de operaţiuni metodele lor cu totul speciale şi personale, înclinaţia lor spre o independenţă sfidătoare, slăbiciunea lor pentru încăierările cu soldăţimea de orice neam şi acel *modus operandi* neortodox care îi caracteriza. Centrul de greutate al războiului era acum presarea masivă, după regulile clasice, a armatelor naziste şi eliberarea grabnică a teritoriilor ocupate de germani. Haiduci solitari de teapa lui Reisman nu prea mai erau toleraţi.

Solicitarea lui fusese să petreacă două zile, numai două zile şi noaptea dintre ele, în Parisul în sfîrşit scăpat de duhoarea nemţilor, de obscenitatea naziştilor cu însemnele şi simbolurile lor, scăpat de priveliştea uniformelor trupelor Wehrmacht-ului şi SS-ului, pe care le ura cu o furie viscerală. Parisul fusese eliberat abia de două zile. Max
Armbruster, acum şi el colonel plin (deşi rămăsese, după impresia plină de afecţiune a lui Reisman, acelaşi profesor de colegiu de dinaintea războiului), îi înmînase lui Reisman noile sale galoane şi aranjase să petreacă împreună cu el o permisie de două zile la Paris.

— Le-am spus celor de la Bază că ai de gînd să-ţi refaci cursivitatea în limba chineză cît stai pe aici, zisese Max sec.

— Chineză? La Paris? Ce idee! Cunoştinţele mele de chineză erau foarte vagi şi pe cînd stăteam acolo, răspunsese Reisman. Şi ai reuşit să-i duci cu chestia asta? Eşti mare, chiar că-ţi meriţi epoleţii ăştia noi!

— Ţi-o datorăm cu toţii, Johnny. Şi ei. Şi eu. Pentru operaţiunea Amnesty şi pentru treaba pe care ai făcut-o la castel, la Rennes.

— Istorie străveche! De-acum trei luni, spusese Reisman. Nu credeam că militarii ţin ceva minte. Şi, pe urmă, n-am fost eu. Eu doar m-am învîrtit pe-acolo. Băieţii au făcut-o. Tîmpiţii ăia de băieţi, săracii.

La început îi urîse pe toţi, apoi ajunsese să-i iubească. Mda, poate nu chiar pe toţi.

— Duzina deocheată, rosti Armbruster, ca un fel de binecuvîntare post-mortem, clătinînd din cap. A fost un experiment – dar n-o să se mai repete. Cum stai cu pierderile?

— Cei care sînt la spital merg bine. Le-am făcut o vizită acum cîteva zile. Despre cei capturaţi de germani, tot nu ştiu nimic. Morţii o duc minunat, presupun, adăugase el cu răceală. Depinde ce crede fiecare. Dar n-avem cum şti pînă nu ajungem şi noi acolo, nu?

Colonelul Armbruster îşi ferise stînjenit privirea. Apoi îi găsise lui Reisman un loc într-un avion-curier. În Parisul liber, realitatea şi închipuirea pentru care Reisman se luptase şi ucisese timp de mulţi ani şi pentru care de multe ori fusese aproape gata să moară, se plimbase şi iar se plimbase pe străzi, abia făcînd cîte o pauză de odihnă sau de somn. Traversase

podurile de peste Sena către inima oraşului, Île-de-la-Cité şi Île-Saint-Louis, se minunase că toate erau la locul lor, întregi, aşa cum şi le amintea. Băuse vin şi mîncase în toate restaurantele care se mai puteau făli cu un menu. Pe Boulevard St. Germain, la cafeneaua *Deux Magots*, se uitase după Sartre şi Simone de Beauvoir, cu care stătuse uneori de vorbă acolo, înainte de război, dar nu-i zărise. În schimb întîlnise o femeie beată de vinul eliberării şi, fiindcă vorbea franţuzeşte şi avea maniere, zisese aceasta, nefiind doar unul din miile de *les Américains* care se revărsau prin oraş zi şi noapte, împărţise cu el vinul eliberării şi ceva mai mult decît atît, în noaptea aceea, şi se simţiseră foarte bine amîndoi. Poate că aveau să se mai întîlnească.

Apoi, dorind să-şi umple sufletul şi inima cu posibilitatea unui lucru de multă vreme absent, se dusese la o slujbă în catedrala Notre Dame, cea păzită de demonii de la colţul streşinilor, ca să privească şi să asculte, nu să se împărtăşească, iar după aceea, simţind doar o moleşeală plăcută, mai degrabă, în loc de înnobilarea şi de harul nou pe care le dorise, urcase pe colina Montmartre pînă la strălucitoarea bazilică albă Sacré Coeur ca să mai încerce încă o mesă pentru ceea ce se spunea că ar fi spiritual, universal şi etern.

Nu simţise nimic din toate acestea, însă se simţise bine ascultînd din nou liturghia latină, glasurile avîntaie care înălţau laude către tot ce se află în ceruri şi murmurul vocilor care îşi exprimau în franceză recunoştinţa. Apoi se întrebase chiar dacă acum, după ce îşi adusese tributul religiei mamei sale, italianca de mult timp plecată dintre cei vii, n-ar trebui, în semn de respect pentru Aaron Reisman care era viu şi teafăr la Chicago, să caute şi vreo sinagogă rămasă în picioare şi repusă în funcţie la Paris. Dar n-o făcuse. Avea să se ducă altă dată, în altă parte. Poate trăia cu impresia că îi acordase destul lui Dumnezeu în ziua aceea. Era vremea să se plece din nou Cezarului. Trebuia să prindă curierul care se întorcea la Londra. Îi promisese lui Max că vine la timp pentru a primi instrucţiuni suplimentare, dacă mai era cazul, în legătură cu plecarea în Orientul Îndepărtat şi a porni fără întîrziere în lungul zbor pînă la Chungking.

La Calcutta, unde primise ordinul de a pleca în această

neaşteptată şi nedorită misiune de criză în care se afla acum (*criza lor, nu a mea* înjurase în gînd), fusese vag pus la curent de către birocraţii locali. Îi dăduseră un C-46 pentru uzul său exclusiv, confirmînd în felul acesta nivelul de importanţă al crizei şi îl expediaseră în direcţia Myitkyina. Odată ajuns acolo, Reisman îi vînduse unui sergent-major britanic un bidon cu teacă de piele cumpărat de la magazinul Harrods, în schimbul hărţii birmane. Dar meritase! Pielea tot ar fi putrezit în junglă, iar bidonul de argint s-ar fi înnegrit, ars de transpiraţie. Harta fusese probabil alcătuită, chiar în ajunul războiului, de supraveghetorii armatei britanice care lucrau pe de o parte a frontierei cu triburile *kachin* şi *shan*, iar pe partea cealaltă cu oamenii oricărui comandant local de trupe, aliat la momentul respectiv cu Kuomintang-ul lui Chiang Kai-shek.

Harta birmaneză privea mai mult detaliile pe care un soldat le-ar fi întîlnit pe teren şi nu avea viziunea densă şi amplă a unei vederi panoramice surprinse într-o fotografie aeriană dintr-o survolare rapidă.

Dacă Orde Wingate – pe care îl admirase şi cu care se cunoscuse pe vremea cînd Wingate era maior în Palestina, cu ani în urmă – ar mai fi fost în viaţă, Reisman ar fi fost bucuros de amestecul survenit în desfăşurarea călătoriei sale spre Chungking şi de devierea prin Myitkyina, numai să fi putut avea şansa de a-l întîlni din nou. Dar Wingate, un om extraordinar care fusese în egală măsură un mistic şi un filozof ca şi un soldat cît se poate de neortodox pierise în accidentul unui B-25 cu cîteva luni în urmă. „S-a stins o flacără luminoasă”, rostise în memoria sa Winston Churchill. Mare păcat, se tot gîndea Reisman, acum cînd avionul său C-46 intra periculos în defileul fluviului Salween.

Şi totuşi, programul de zbor nu-i era de nici un folos. A coborî foarte jos se dovedea singura cale de a-i localiza pe căpitanul Bradford şi pe cercetaşii săi din tribul kachin, sau măcar de a descoperi locul de unde se considera că vor trece rîul pentru a ajunge în China. Cei de la Myitkyina nu prea doreau ca Bradford să facă asta. Nu se prea dorea nici la Calcutta, Londra, Washington sau Chungking. În special nu în Chungking-ul lui Chiang Kai-shek. Maiorul Reisman fusese trimis de unul singur acolo pentru a stopa acţiunea. El insistase, în prealabil să stea în C-46 pe locul copilotului şi să execute chiar el partea

ultimă de navigaţie. Dorea să fie sigur de locul unde sare cu paraşuta.

Ultima oară, deasupra peisajului familiar al cîmpiei franceze de lîngă Rennes, avea cu el doisprezece ucigaşi de elită şi pe loialul şi curajosul sergent Clyde Bowren, care venise ca pasager clandestin.

— Am muncit şi eu tot atît cît ticăloşii ăştia – îi spusese Bowren cînd Reisman îl descoperise la bord, după ce decolaseră şi erau deasupra Canalului Mînecii – şi al dracului să fiu dacă o să-i las să creadă că sînt în stare să facă mai mult ca mine!

Bowren se descurcase de minune, la fel şi ceilalţi: supravieţuise bătăliei de la Chîteau de la Vilaine, cu toate că fusese rănit, şi era acum în convalescenţă într-un spital din Anglia.

De data asta, în minutele care urmau, sărind cu paraşuta în necunoscut, într-un ţinut plin de ameninţări, Reisman n-avea de gînd să se încreadă în nimeni altcineva —
cum îi stătuse în obicei şi mai înainte, de altfel.

Călăreţii coborau înspre rîu pe poteca abruptă şi Lincoln Bradford, care mergea în fruntea coloanei, văzu înaintea ochilor locul pe unde aveau să poată traversa fluviul Salween. Descălecă şi se opri un moment, scăldat în dogoarea şi în soarele care se filtrau prin canavaua deasă a copacilor cu trunchiuri subţiri. Îşi scoase pălăria murdară şi jerpelită model *Anzac* * **şi îşi şterse cu mîneca sudoarea de pe frunte. Părul îi crescuse vîlvoi în ultimele luni, petrecute călare, dintr-o luptă în alta. Avea capul ud şi hirsut. Tot udă şi murdară îi era şi uniforma kaki.** Dacă n-ar fi fost mai deschis la culoare şi n-ar fi avut o faţă de străin, ar fi putut fi luat drept unul dintre kachinii tuciurii cărora le făcu semn cu mîna cînd trecură pe lîngă el, în drum spre rîu.

Bradford comanda de unul singur – fără să-l fi numit cineva – opt sute de băştinaşi, un batalion de kachini puşi pe răfuieli, proveniţi din satele de munte depărtate de la nord, est şi sud de Myitkyina, unii chiar din regiunile din vestul îndepărtat, dinspre India. Numai unul din patru *hypenlas* (soldaţi) – călăreau pe un cal, dar făceau cu schimbul. Ceilalţi *hypenlas* mergeau pe jos, iar catîrii de povară erau plasaţi între călăreţi şi infanterişti,

* De la numele corpului expediţionar al militarilor din Australia şi Noua Zeelandă în timpul primului război mondial. (n.tr.)

înaintînd ordonat, în marş vioi. Capătul din spate al coloanei era încă atît de departe, printre copaci, pe coborîrea şerpuită înspre rîu, că n-avea să treacă pe acolo înainte de zece minute.

Bradford plănuise împreună cu locotenenţii săi kachini o operaţie mai rapidă în mişcări, mai ofensivă în lovituri şi mai bine protejată decît în cazul că s-ar fi deplasat numai pe jos – cu toate că aceşti *hypenlas* kachini erau mai deprinşi cu mersul pe jos. Se dovedeau în stare să meargă şi cincizeci de mile pe zi prin junglă şi pe poteci accidentate. Animalele de povară le erau familiare, căci erau aproape toţi negustori, conducători de caravane, transportatori de mărfuri dintr-un loc în altul, în special de opiu. Macii se numărau printre plantele cultivate pe ogoarele în terase ale satelor lor de baştină, în special în zonele calcaroase unde solul era mai adecvat. Ţăranii preparau opiu brut, dar nu-l foloseau prea mult. De fapt, folosirea opiului fusese scoasă în afara legii în Birmania, însă aceasta n-avea nici o legătură cu motivul pentru care kachinii nu se drogau. Era un produs care se putea vinde pe bani buni, atîta tot. Timp de generaţii, aproape toată recolta pleca spre China, Thailanda, Indochina franceză şi coloniile britanice. Ce nu se consuma acolo se transporta pe mare, alimentînd în alte părţi ale lumii plăceri şi patimi, sub formă de morfină, opiu sau heroină.

Lincoln Bradford învăţase multe de cînd se afla aici. Născut la Boston, din părinţi aparţinînd castei brahmane, şcolit la cele mai bune institute particulare şi la colegiul din Ivy League* ales de familie, avusese parte de o educaţie mult mai practică, uneori dureroasă şi destul de existenţialistă, de cînd, cu doi ani mai înainte, fusese paraşutat în Birmania.

Nici unul din colegii săi de la OSS nu dorise să ia în vreun fel parte la această operaţie curentă şi nici pe el nu-l crezuseră în stare să pornească la aşa ceva. Îşi aminteau cu toţii necazurile care li se trăseseră de la ultimul raid de acest fel – necazuri pricinuite în primul rînd de furia lui Chiang Kai-shek la Chungking. Personalul american de la OSS implicat în operaţiune fusese pus pe liber la repezeală şi expediat din zonă.

— Cine dracu’ te crezi, Lawrence al Arabiei? îl întrebase unul din ofiţerii britanici de la Biroul Special, cînd îi ajunsese la urechi

---

* Liga celor mai vechi şi mai prestigioase universităţi americane: Columbia, Harvard, Cornell, Pennsylvania, Yale, Princeton, Brown, Colgate, Dartmouth. (n.tr.)

că se pregăteşte ceva.

— Da’ nici nu-mi trece prin minte aşa ceva! Minţise Bradford. În ce-i privea pe oamenii lui de la OSS, tot ce putuse realiza fusese să-i pună să jure că nu deschid gura.

Cei mai mulţi dintre kachini plecaseră de luni de zile din satele lor, luaseră parte la lupte în Myitkyina, se căţăraseră şi se tîrîseră cale de 6.100 de picioare*, **traversînd lanţul munţilor Kumon în sezonul ploios, luptînd alături de** „Tîlharii lui Merrill” pentru capturarea aerodromului şi apoi a oraşului. Indiferent din ce sat proveneau, erau cu toţii kachini încrîncenaţi, cărora nu le păsa cîtuşi de puţin de un lucru numit Birmania. Fiecare din aceşti *hypenlas* fusese aţîţat şi împins să pornească în această misiune personală, neoficială, de ştirea că soldaţii chinezi ai Kuomintang-ului intraseră pe teritoriul birmanez, jefuind şi distrugînd nouă din satele lor.

La începutul războiului japonezii, care vroiau să-i supună rapid şi brutal pe kachini, fuseseră cei care năvăliseră asupra unor sate paşnice ucigînd şi torturînd bărbaţi, femei şi copii. Arseseră din temelii *bashas* în care vieţuiau familii întregi de oameni vii, alături de preacinstitele spirite şi de averile unor strămoşi decedaţi de multă vreme. Violaseră şi măcelăriseră femei şi fete. Băieţilor din neamul kachin le tăiaseră testicule şi penisuri, ca să nu mai rămînă sămînţă de viitor, şi pe supravieţuitori îi abandonaseră acolo în agonie, în chip de avertisment pentru celelalte sate. Pîngăriseră lăcaşurile sfinte, jefuiseră ce le plăcuse, distruseseră recolte date în pîrg, luaseră cu ei animalele de care se puteau folosi şi le uciseseră pe celelalte. În urma lor rămăsese numai pustietate, acolo unde cîndva fuseseră familii şi obşti fericite, bine închegate. Dar în satele care nu fuseseră atacate, kachinii reuşiseră să-i ajute pe cei rămaşi în viaţă şi aceştia fugiseră în păduri. Structura tribală supravieţuise, bine înfiripată, prin văi şi munţi înalţi, între India şi China.

Mii de tineri kachini se oferiseră voluntari. Aceşti *hypenlas* fuseseră instruiţi, înarmaţi şi conduşi cu precădere de personal al Biroului American de Studii Strategice, de oameni ca Lincoln Bradford. Deveniseră în scurtă vreme luptători abili, incredibil de viteji şi victorioşi în lupta împotriva japonezilor.

Acum avuseseră loc aceste noi, total neaşteptate şi perfide

---

* Măsură de lungime echivalînd cu 30,479 cm. (n.tr.)

incursiuni de pradă contra poporului lor. Să afle că fuseseră efectuate nu de japonezi, ci de chinezi, că soldaţii Kuomintang-ului, presupuşii lor aliaţi, atacaseră şi jefuiseră sate de kachini, era un motiv de şi mai mare înverşunare, de mai mare dăruire a veteranilor căliţi în lupte dintre *hypenlas*, care cereau răzbunare şi se pricepeau s-o obţină. Cei care erau din satele prădate merseseră pe la casele lor, ca să vadă distrugerile şi să-şi îngroape rudele şi prietenii. Apoi îi adunaseră pe ceilalţi, care alcătuiau acum batalionul.

Războinicii *hypenlas* purtau o mare varietate de componente ale unor uniforme disparate, verzi sau kaki, dar aveau cu toţii aceleaşi ghete solide *made in the USA*, făcute pentru mersul prin junglă. Cum anume îşi purtau uniformele şi ce părţi din ele alegeau, Bradford lăsa la latitudinea lor. Unii aveau cămăşi groase sau pulovere fără guler. Unii aveau mînecile tunicii suflecate, alţii nu. Cîte unii erau în tricouri pătate sau doar în maieu. În diversitatea echipamentului îşi etala fiecare personalitatea, purtînd de la simple şepci soldăţeşti de campanie, pînă la pălării pleoştite din uniforma serviciilor auxiliare şi la pălării australiene cîndva cochete, care mai păstrau în formă şi în ornamentaţie cîte ceva din distincţia iniţială.

Cei mai mulţi aveau arme asemănătoare cu ale lui Bradford: o carabină, un *dah* kachin şi o baionetă, grenade şi un pistol calibru 45. Unii purtau pe umăr puşti M-1, în loc de carabine. Douăzeci din ei aveau puşti antitanc, iar patruzeci dintre cavalerişti duceau cu ei cîte un pistol automat M-3. Unii soldaţi îşi purtau cartuşierele la piept, încrucişate, ca nişte *bandidos* mexicani. Erau înarmaţi pînă-n dinţi în vederea misiunii. Bradford avusese grijă de asta, cu neabătută perseverenţă, şi nu fără un pic de pedanterie.

Convoiul era alcătuit din optsprezece catîri, distribuiţi în grupuri de cîte trei, în şase puncte ale formaţiunii de marş. Muniţia de rezervă, hrana şi echipamentul fuseseră distribuite în mod egal pe animale. Demontate şi fixate pe spinarea cîtorva catîri se aflau zece mortiere de 60 mm şi o rezervă bunicică de proiectile pentru ele. Soldaţii *hypenlas* erau foarte dibaci la asamblarea lor rapidă, ca şi în privinţa celor zece mitraliere din dotarea convoiului. Cu toate acestea, piesele de rezistenţă le constituiau cele patru mostre de artilerie portsamar, capturate

de curînd de la japonezi, împreună cu cele două sute de proiectile. De fapt, japonezii încălcaseră canoanele militare şi le purtau în bătălie pe braţe. Şi kachinii ar fi putut face la fel, dar roţile, afeturile şi ţevile erau ancorate pe spinarea animalelor de povară.

Printre caii din dotare – Bradford călărea şi el pe unul – se aflau cai de cavalerie cu păr negru şi lucios, capturaţi în momentul cînd japonezii fuseseră siliţi să se retragă din ofensiva lor eşuată în India, împotriva localităţilor Imphal şi Kohima. Restul erau ponei tibetani şi mongoli „deturnaţi", unul cîte unul, din loturile achiziţionate în nordul extrem al ţării de către Biroul chino-american de achiziţie a cailor şi aduşi în Birmania de regimentele chinezeşti care se alăturaseră în luptă armatelor lui Stilwell. În cursul atîtor luni de du-te-vino cu batalionul său de *hypenlas*, Bradford avusese grijă ca mai multe animale să ajungă şi în satele kachinilor şi îi învăţase o sumedenie de lucruri despre îngrijirea cailor, lucruri pe care el însuşi le deprinsese, în împrejurări mai elegante, în cadrul comunităţilor de amatori de călărie de pe coasta de est a Statelor Unite.

Frumoşii cai japonezi de călărie şi vînjoşii ponei tibetani şi mongoli coborau încet pe lîngă Bradford, înaintînd în grupuri de cîte doi sau trei. Unii soldaţi luară drept un salut semnul pe care îl făcuse el cu pălăria şi sparseră tăcerea posomorîtă cu diverse răspunsuri. Unii scoaseră cîte un „*Bo*!" prietenesc. Alţii un „*U Bo*" mult mai respectuos. Cîţiva îl onorară zicînd „*Thugyi* !", îşi umflă pieptul, mîndru că i se adresează epitetul de „om mare".

Rangul lui Bradford în cadrul OSS era într-adevăr acela de *Bo*, căpitan. Deşi deseori şi căpeteniile de bandiţi pretindeau să li se spună astfel. Poate că ceea ce se pregăteau acum să facă avea să fie considerat de superiori un act banditesc, dar el nu împărtăşea această părere, şi nici oamenii lui. Dădu din cap şi le zîmbi în vreme ce treceau pe lîngă el, care în şa, care pe jos, care mînînd catîrii de povară.

— Aşteptaţi pe mal! Asiguraţi-vă acoperirea! le strigă.

Majoritatea vorbeau englezeşte şi învăţase şi el puţin limba kachin. Celor care nu înţelegeau englezeşte, le traduceau ordinele cei care ştiau. Pe mulţi îi cunoştea personal: el îi instruise şi îi iniţiase în viaţa militară, ducîndu-i la luptă împotriva japonezilor. Ce caraghios lucru, dacă nu cumva e chiar o nebunie, se gîndi, acum îi conduce contra chinezilor.

Totuşi trebuie să li se dea o lecţie şi ecoul ei va ajunge pînă la Chungking.

Kachinii aveau să-l aştepte mai la vale, ştia asta. Îi urmau totdeauna cu stricteţe ordinele. Nu numai datorită lealităţii lui Bradford din acest batalion se aflau şi trei *duwas*, căpetenii ereditare ale satelor, cărora soldaţii *hypenlas* le cereau sfatul şi le arătau mare consideraţie. San
Thau şi Ba Chit trecuseră deja de Bradford, unul călare, celălalt păşind viguros, şi aşteptau probabil la adăpostul ultimului pîlc de copaci de la capătul drumului. Al treilea *duwa*, Ne Tin, însoţea probabil caii dispuşi în coada coloanei.

Erau şi patru *umas* în batalion. Ah Yin, Yow Khi, Sinwa Rip şi Baw San erau cu toţii fiii mezini ai unor *duwas*, deşi nu se afla printre oamenii lui Bradford tatăl nici unuia dintre ei. În societatea kachinilor nu fiul cel mai mare, ci mezinul moştenea rolul de căpetenie al tatălui. De aceea *hypenlas* le arătau un respect deosebit, bizuindu-se pe aristocraţia spiţei lor.

Atît căpeteniile *duwas* cît şi tinerii *umas* ascultau de
Bradford în privinţa armelor, cailor şi a planurilor de luptă, însă acesta lăsa în seama lor chestiunile care îi priveau exclusiv pe kachini. Acceptase toate restricţiile lor de ordin social şi avea grijă să nu se amestece, ba chiar să arate deferenţă şi preţuire faţă de preocupările kachinilor pentru lumea spiritelor *nats*, *bum nats* şi *Ga Shadup* şi faţă de relaţia lor cu aceste duhuri, care le ghidau şi le ocroteau existenţa.

Cînd ultima parte a convoiului, care îi preceda pe călăreţii lui Ne Tin, ajunse în dreptul căpitanului Bradford, acesta lansă cu voce tare în direcţia lui Baw San un salut provocator:

— Cum merge, frăţioare?

Acesta scoase limba şi rîse. Nu-i mai convenea să i se spună *maung*, frăţior, persoană de categorie inferioară şi considera termenul cam umilitor, deşi nu numai căpitanul
Bradford, ci şi toţi participanţii la raid care îl cunoşteau şi îl simpatizau îl rosteau cu afecţiune.

Baw San beneficia de un statut oarecum deosebit faţă de ceilalţi *umas*. Teoretic, ar fi putut să fie deja *duwa* în satul lui, însă acolo nu mai exista nici un sat. Se numărase printre cele şterse de pe faţa pămîntului de japonezi, cu trei ani în urmă. Lui Baw San îi fuseseră ucişi atunci tatăl şi mama, fraţii şi surorile, multe alte rude şi prieteni. El nu avusese aceeaşi soartă numai

pentru că în ziua atacului era plecat, trimis de tatăl său cu o treabă într-un sat kachin izolat, la mare distanţă.

Ceea ce te uimea la Baw San şi făcea ca prezenţa lui să fie o bucurie pentru Linc Bradford era că, pentru un tînăr care văzuse atîtea orori, dovedea o voioşie surprinzătoare, era mereu zîmbitor şi prietenos, chiar dacă punea tot timpul întrebări inchizitoriale cînd stăteai de vorbă cu el.

— Vreau să fiu primul cînd trecem rîul – strigă el în limba kachin – şi mai vreau un cal japonez iute! Vreau să merg la Chungking şi să-i tai capul lui Chiang Kai-shek! Luaţi-vă după mine, dacă vă ţin puterile!

— Pînă la Chungking e cale de cîteva săptămîni, frăţioare, chiar şi pentru un kachin ca tine, zise Bradford. Or să ne prindă chinezii şi or să ne omoare, înainte să ajungem măcar la Kunming şi asta-i mult mai aproape.

— Nu mă omoară nimeni pe mine, şi nici pe tine, răcni Baw San. Nu-i lasă *Ga Shadup*! mai avem multe de făcut!

Baw San lupta alături de el de doi ani. Era protejatul lui Bradford şi acesta îl trata mai mult ca pe o mascotă decît ca pe un soldat. Cînd mărşăluiau sau cînd intrau în luptă, căpitanul încerca totdeauna să-l plaseze pe Baw San într-o poziţie cît mai ferită de primejdii, cu toate că băiatului, bine înarmat şi priceput într-ale luptei, la fel ca toţi ceilalţi, nu-i prea plăcea să fie tratat ca un copil. De cîteva ori îi atrăsese atenţia mentorului său că are aproape şaptesprezece ani şi că e cazul să-şi asume aceleaşi răspunderi şi aceleaşi pericole ca oricare dintre *hypenlas*.

Baw San cobora pe potecă supreveghind ultimul grup de catîri. Tunurile japoneze demontate, un mortier şi o mitralieră, la care se adăugau cutii cu muniţie, se loveau încet de coastele animalelor. Ultimul dintre călăreţii conduşi de Ne Tin ajunse în dreptul căpitanului Bradford. Ne Tin era mai în vîrstă decît majoritatea celorlalţi *hypenlas* şi avea ochii adînciţi în orbite şi îngustaţi, ca şi cum s-ar fi ferit tot timpul de soarele prea puternic. Riduri adînci începeau să i se ivească pe frunte şi pe obrajii tăbăciţi. Prefera să poarte pe cap un turban kachin în loc de o şapcă militară.

— Aşa duşmanul o să ştie totdeauna cine sînt, îi spusese el lui Bradford. Nu-s nici american, nici englez, nici birmanez. Sînt kachin.

Avea o înfăţişare redutabilă, luase parte la multe bătălii şi retezase multe capete, pînă cînd se convinsese că erau de ajuns şi urechile, pentru a ţine socoteala duşmanilor ucişi.

Căpitanul Bradford îşi întoarse calul şi îşi urmă batalionul către malul fluviului Salween.

3

O jumătate de oră mai tîrziu, traversarea începuse şi cîţiva dintre *hypenlans* se aflau deja sub frunzişul copacilor. Animalele păşteau ce se găsea, unele mîncau din iarba pe care o tăiaseră pentru ele kachinii şi erau mînate în grupuri de cîte zece să se adape la malul apei.

Se aflau în dreptul unui vad unde apa nu era nici adîncă, nici iute şi aproape că putea fi trecută cu piciorul, cale de o sută de yarzi* **pînă la celălalt mal. Însă căpitanul** Bradford trimisese înainte cîţiva însoţitori tineri şi viguroşi. Ei săriseră goi în fluviu, ducînd pe umeri frînghii înnădite cu noduri zdravene. Acum frînghiile erau legate de copaci, pe ambele maluri, marcînd prin apă patru culoare de trecere şi oferind în plus o mică marjă de siguranţă, ceva de care să se agaţe, celor care s-ar fi aflat în dificultate.

Primul pluton de călăreţi, condus de Ne Tin, pornise în traversare cînd zgomotul asurzitor al unui avion acoperi defileul.

Mai înainte de a încerca să vadă despre ce avion era vorba, căpitanul Bradford strigă în limba kachin:

— Afară din apă! Adăpostiţi-vă!

Călăreţii schimbară direcţia şi caii lor porniră înot către malul birmanez. Cei care se adăpau fură mînaţi înapoi, la adăpostul copacilor. Fiecare dintre *hypenlas* îşi găsi un loc în care să se facă nevăzut în frunziş. Însă frînghiile rămăseseră acolo, ancorate pe cele două maluri, oricînd vizibile de sus.

Zgomotul motoarelor avionului devenise asurzitor cînd Bradford îşi ridică privirea şi văzu aparatul. Era un Commando C-46 cu două motoare, unul din „Mîrţoagele” care de doi ani zburau pe ruta „Cocoaşei” către Kunming şi Chungking venind de la bazele din provincia Assam, presărînd bucăţi de aluminiu şi oseminte prin masivul înalt de 15.000 de picioare al munţilor Santsung. Primul gînd al lui Bradford fu acela că avionul putea să se fi rătăcit, aflîndu-se mult mai la sud decît de obicei, cu

* Unitate de lungime engleză egală cu 0,9144 m.

toate că vizibilitatea era bună. Apoi îşi spuse, pe măsură ce aparatul cobora, că ar putea avea probleme, sau că nu mai are combustibil şi e pe cale să se prăbuşească în fluviu.

Aruncînd în grabă o privire să verifice dispunerea oamenilor săi, văzu îngrozit cum unii dintre *hypenlas* se repeziseră la mitralierele de calibru 30 şi le instalau cu ţevile aţintite spre cer.

— Nu! Nimeni nu trage! răcni din toate puterile, sperînd să fie auzit în ciuda zgomotului avionului.

Baw San se repezi la o mitralieră şi o răsturnă cu piciorul. Nu învăţaseră oare, proştii, lucrurile importante pe care le desprinsese el, cum arată şi cum poate fi deosebit un avion prieten de unul japonez?

— E un avion american! răcni furios la ei Baw San. Are stea albă într-un cerc albastru. E un C-46.

Căpitanul Bradford văzu cum aripile se înclină într-un semnal prietenesc în timp ce avionul zbură pe deasupra lor.
Apoi aparatul se înălţă, viră şi reapăru deasupra unui alt loc de trecere.

Deodată pe cer îşi făcu apariţia încă un obiect, un corp atîrnat de o paraşută care cobora încet către rîu. Bradford admiră priceperea cu care omul mînuia corzile, controlîndu-şi coborîrea în aşa fel încît să nu rămînă agăţat de vreun copac, şi nici să nu ajungă în apă.

Baw San se holba şi el în sus, cu ochii la silueta îmbrăcată în verde şi la paraşuta albă care plutea lin pe cer.

— *Hla*... *hla*, şopti el. Frumos... frumos.

Paraşutistul ateriză la circa şaptezeci şi cinci de yarzi în amonte de locul unde se afla Bradford. Cînd atinse solul, ghetele lui se înfipseră în mîlul de pe malul birmanez şi doar paraşuta se udă. Şi-o desfăcu repede şi începu s-o tragă spre el. Cîţiva kachini, printre care Baw San, îi săriră în ajutor. Apropiindu-se de el, căpitanul Bradford constată că omul era ofiţer american, un maior în ţinută completă de luptă, înarmat cu o carabină, o baionetă scurtă, grenade şi un pistol automat de 45. I se păru că are un vag aer familiar, deşi casca şi cureaua care o fixa de bărbie îi acopereau mare parte din obraz.

— Scoţîndu-şi casca, omul îi spuse:

— Nu-i aşa că n-ai o pălărie de-asta, ca a ta, de rezervă, Linc? E arătoasă foc!

Bradford îl privi uluit şi i se umplu inima de bucurie cînd se

dumiri cine picase din cer.

— John Reisman, Johnny! Pe toate spiritele *bum nats* din Birmania, ce naiba cauţi aici?

— Pe tine.

Un zîmbet se lăţi pe faţa lui Bradford. Întinse mîna dar I se păru că nu e destul ca să exprime ce simţea. Era un salut prea obişnuit pentru o întîlnire atît de neobişnuită, la cinci sau şase mii de mile de locul unde se văzuseră ultima oară. Îl strînse pe Reisman în braţe, într-o îmbrăţişare de urs şi pînă şi cel mai stoic dintre kachini zîmbi în faţa acestei demonstraţii de afecţiune.

Căldura primirii depăşea cu mult aşteptările, şi dorinţele lui Reisman; se gîndi totuşi că poate îi va facilita sarcina, făcîndu-l pe Linc mai maleabil şi mai receptiv la ordinele pe care trebuia să i le dea. Se văzuseră des la Londra, cu doi ani în urmă, dar într-o bună zi Reisman îşi luase la revedere, cam într-o doară şi fără să-i spună unde pleca. Nimeni nu făcea aşa ceva în meseria lor. Se pleca şi gata. Informarea se făcea pe principiul „Ştii doar strictul necesar”. Oare atunci fusese paraşutat prima oară în Italia? Sau fusese una din misiunile legate de *Maquis*, cînd ajutau rezistenţa franceză să-şi stabilească un sistem de informaţii şi de comunicaţii cu Londra? Oricum, Linc îşi urmase cursul propriilor aventuri, pînă în ziua cînd Reisman îşi făcuse din nou apariţia la Londra.

— Cum? Cred că e plecat după afaceri, îi răspunsese lui Reisman Max Armbruster de la Serviciul Operaţiuni Speciale, cînd acesta se interesase de prietenul lui. Unde, zici! Nici nu prea ştiu. Şi îşi fluturase vag braţul în direcţia *aceea*. Înspre est, cred. Au venit şi l-au luat, pur şi simplu. Oameni care aveau mai multă nevoie de el decît mine.

Dar mai apoi, în timp ce flecăreau în continuare amical, cînd Max începuse în ziua aceea să fluiere şi să fredoneze, încercînd să-l imite pe Nelson Eddy, din „Pe drumul spre
Mandalay“, Reisman crezuse că a aflat răspunsul. Chiar aşa şi era. Fiindcă de mai multe ori Linc şi cu el ajunseseră împreună la numai trei sute de mile de acel Mandalay, în prezent ocupat în mare forţă de armata japoneză.

De fapt, camaraderia lor data din anul precedent staţionării la Londra, cînd se cunoscuseră – sub un alt nume, rang şi biografie – într-o tabără de antrenament a OSS

din Munţii Catoctin din Maryland. Se jucaseră atunci serios de-a spionajul şi de-a gherila şi învăţaseră de la vestitul maior Fairbairn tot felul de moduri de a ucide în lupta corp la corp, şi mai frumoase şi mai urîte. De la alţii învăţaseră cum să observe, să vadă, să asculte şi să raporteze, cum să mînuiască staţii de radio şi un arsenal întreg de arme obişnuite şi neobişnuite, cum să arunce în aer o persoană, un pod, un tren sau o clădire măricică a unui comandament.

Bradford se eliberă din strînsoarea ca de urs şi se dădu un pas înapoi, radiind încă de bucurie şi de plăcerea întîlnirii. Rîse, dînd din cap:

— Bine, cel puţin, că n-ai zis: „Doctor Livingstone, presupun”. E oricum, un punct în favoarea ta.

— Nu, asta s-a mai spus, zise Reisman zîmbind.

Îşi aducea aminte cum stăteau de vorbă pe timpuri despre oamenii care deveniseră universal cunoscuţi prin realizările lor. Lincoln Bradford ar fi vrut să fie unul din aceştia, dar nu prea ştia în ce direcţie să se îndrepte. Războiul îi oferise, fără îndoială, un bun prilej de a face *ceva*.

Reisman dădu din cap, uitîndu-se la kachinii dimprejur şi spuse:

— Poate, mai degrabă, ceva din T.E. Lawrence decît din Sir Henry Stanley.

Citiseră fiecare multe cărţi şi discutaseră despre ele, iar Reisman fusese mulţumit de asta, căci Linc Bradford era un om cu educaţie aleasă în timp ce el era un autodidact care abia reuşea să ţină pasul. Văzuseră şi multe filme şi vorbiseră amîndoi despre ele; dar Bradford se situa cu mult peste nivelul lui în privinţa teatrului. Îşi găsiseră fiecare cîte o fată şi se duseseră împreună să vadă tot felul de piese la Londra, pentru că asta făcea toată lumea. Uimitor cu adevărat era că îşi descoperiseră atîtea puncte comune, atîtea lucruri despre care să stea de vorbă şi de care să se bucure împreună. Căci John Reisman provenea dintr-un mediu cu totul diferit de al lui Bradford. Nici vorbă de brahmani bostonieni. Reisman se întrebase chiar, cîteodată, dacă nu cumva ajunsese să-i placă tovărăşia lui Linc din pricina unei tendinţe inconştiente de a urca pe scara socială. Toate astea se petrecuseră, bineînţeles, după ce renunţaseră la incognito şi îşi aflaseră unul altuia adevăratele nume, ranguri şi biografii – cu toate că Reisman îşi păstrase mare parte din povestea vieţii pentru el, mulţumindu-se doar să

o asculte pe a lui Bradford. Alteori avusese impresia că ceea ce îi lega, pe el şi pe Linc Bradford, era fascinaţia similară pe care o exercita asupra lor războiul, aventurile, primejdiile şi emoţiile lui.

— Poate că trebuie să te salut şi să-ţi dau raportul, spuse Linc, privind cu invidie frunzele aurii de pe gulerul lui Reisman. Şi chiar îl salută, cu o mişcare foarte solemnă şi elegantă a braţului şi a palmei. În orice caz… *kaja-ee*, domnule maior!

— *Kaja-lo*, îi răspunse Reisman.

Bradford păru uimit să-l audă pe Reisman răspunzînd la salutul kachin.

— Văd că ai învăţat cîte ceva, observă el.

— Totdeauna învăţ înainte de a merge undeva, ştii doar, Linc.

Bradford dădu din cap. Da, ştia. Şi, deodată, îl străbătu un fior de îngrijorare.

— De ce te afli aici, John? Cum de ai ştiut unde să mă găseşti? După cum arăţi, nu pari venit în vacanţă.

— Am ordine pentru tine, Linc, îi răspunse ferm Reisman.

— Şi cum sună ele?

— Îţi întorci oamenii şi te înapoiezi la baza ta de la Ngumla. Nu treci fluviul Salween. Nu vei face, în nici un caz, ce se gîndesc *ei* că ai de gînd să faci în China.

Bradford îl privi ţintă o clipă, mînios, apoi spuse:

— Să ne aşezăm undeva şi să chibzuim. Arătă cu mîna spre liziera copacilor. Poate sub un copac *banyan*, cum a făcut Buddha odinioară, dacă avem noroc.

— Sigur că da, căpitane, zise Reisman. Dar din clipa asta eşti eliberat de la comanda batalionului. Preiau eu comanda. Cheamă-ţi oamenii de pe celălalt mal.

— Încă nu, zise Bradford neîncrezător. Hai să stăm de vorba. Eu, unul, te-am ascultat. Acum e rîndul tău să mă asculţi.

Ne Tin, Baw San şi ceilalţi kachini aflaţi în apropiere reuşeau să înţeleagă sensul general al schimbului de replici, chiar dacă nu toate subtilităţile. Înţeleseseră că avea loc o dispută şi că ofiţerul american paraşutat în mijlocul lor nu dorea ca ei să-şi efectueze raidul în China. Vestea se răspîndi la iuţeală în rîndurile batalionului şi se iscară bombăneli mînioase şi priviri ameninţătoare în direcţia lui John Reisman.

Bradford i se adresă lui Ne Tin pe limba lui:

— Spune oamenilor că facem o pauză de odihnă. Spune-le să hrănească şi să adape caii şi catîrii mai departe. Spune-le că pot şi ei să mănînce, dacă vor. Nu ne mai oprim mai tîrziu. Va trebui să recuperăm timpul pierdut.

— Atunci, mergem înainte, în ciuda celor spuse de omul ăsta? comentă Ne Tin, plin de speranţă.

— Da. Adu-i aici pe San Thau, pe Ba Chit şi pe *umas*. Trebuie să vorbim cu ofiţerul ăsta. Şi el e un *duwa* şi un *hypenla* viteaz şi dibaci, dar un ştie tot ce ştim noi. Trebuie să-i explicăm cum stau lucrurile.

Lui Reisman nu-i convenea deloc că nu înţelege ce se spune. Se simţea vulnerabil. Tinerii kachini din preajmă îl priveau încă prietenos, cu admiraţie chiar. Dar cel mai în vîrstă, cel cu care tocmai vorbise Linc, îi azvîrlise o căutătură plină de cruzime şi furie. Cînd sărise cu paraşuta în Italia şi în Franţa le vorbise pe limba lor şi putea să miroasă cine îi era prieten, şi cine duşman. Ştia chiar destulă nemţească pentru a nu se deconspira şi îi fusese de folos la atacul de la Rennes din luna iunie. Nu trecuseră decît patru luni. Numai atît? I se părea că trecuse o eternitate. Ce-ar mai fi vrut să aibă acum cu el pe cîţiva dintre cei din „Duzina deocheată”.

Kachinii îşi vedeau de treaba lor mai departe, indiferent de ceea ce le spusese Linc. Acesta îl conduse pe Reisman la un loc plat şi umbrit de dincoace de liziera copacilor, unde îşi priponise calul. Bătători pămîntul cu tălpile şi tăie lujerii vegetaţiei încîlcite de pe jos.

— Şerpi… lipitori… viermi… tot felul de lucruri de pe aici, care abia aşteaptă să mănînce dintr-un om, explică Bradford. De partea cealaltă a muntelui, în jungla unde acţiona mai înainte, trebuie să te păzeşti nu numai de japonezi, ci şi de tigri. Mai sînt şi elefanţi care se înfurie dacă li se pare că le ocupi teritoriul. Pe urmă sînt cobrele ucigaşe şi nişte şerpi mici de insecte, de viermi, de ţînţari şi de chestii microscopice pe pămînt şi prin apă, de te alegi cu boli de-alea exotice din cărţile de medicină tropicală, inclusiv malaria obişnuită şi frigurile galbene.

— Sună a grădină zoologică cu inventar complet, comentă sec Reisman.

— O ţară frumoasă şi afurisită, zise Bradford, aşezîndu-se pe jos, cu spatele rezemat de un copac. Îi făcu semn şi lui Reisman să se aşeze. E în regulă, poţi să stai.

Reisman îşi desfăcu raniţa şi se aşeză pe ea. Din alt sac scoase o şapcă de campanie cu frunza aurită de stejar marcînd gradul de maior, şi-o puse pe cap şi împachetă casca pe care o purtase în timpul saltului cu paraşuta.

— Nu ţi-e foame, John? îl întrebă Bradford grijuliu.

— Ba da, mulţumesc. Am adus cu mine raţii K şi C, dacă ai nevoie.

— Nu e cazul. Kachinii sînt oameni extrem de ospitalieri. Acasă la ei le place să se dea petreceri şi chiar în campanie ştiu să facă lucruri minunate din orez, legume şi pui. Sînt lucruri bune de mîncat şi în junglă, chestii care ţi-ar întoarce stomacul pe dos, dacă n-ai călători cu bagaje puţine şi n-ai avea nevoie de hrană. Aşa facem de obicei. Totuşi, de data asta ne-am adus provizii de picnic.

Reisman văzu focuri pe care se gătea şi în curînd li se aduseră cîte un bol de mîncare şi cîte o ceaşcă de ceai: cel care le aduse era un băiat care îi fu recomandat drept Baw San. Cu toate că oaspetele fusese prezentat solemn ca maiorul John Reisman, băiatul i se adresă cu „*duwa* John”. Mîncarea era picantă, preparată cu *curry*, şi nu se număra printre preferinţele culinare ale lui Reisman, care reuşi totuşi să înghită jumătate din ea. Ceaiul era tare şi excelent, provenea pesemne de pe vreuna din plantaţiile britanice situate pe dealurile din Assam.

Şapte dintre kachini veniseră să se aşeze pe jos lîngă Bradford şi Reisman, mîncînd alături de ei, şi se alcătui un consiliu de război. Linc îl prezentă cu căldură şi respect pe fiecare. Ne Tin era cel care purta turban şi care se uitase urît la Reisman. El, San Thau şi Ba Chit erau *duwas*, explică Linc printre înghiţituri, căpetenii care îl secondau şi îl consiliau în luptele de gherilă contra japonezilor. Cei mai tineri – Ah Yin, Yow Khi, Sinwa Rip şi Baw San – erau *umas*, viitori moştenitori din familii aristocratice şi, în virtutea acestui drept, ocupau un loc de seamă în cadrul batalionului. Cam locul sergenţilor, aproximă Reisman. Erau, în acelaşi timp, soldaţi călări în lupte. Oricum, ei comandau batalionul de *hypenlas*, deşi Reisman observase că Baw San, cel mai tînăr dintre *umas*, părea să aibă o funcţie mai puţin importantă.

— Acum, Johnny, hai să-ţi spun ce punem noi la cale şi de ce, zise Linc.

— Ştiu ce puneţi la cale, replică Reisman, şi am ordin să vă

împiedic.

— Ascultă-mă puţin, ce dracu! îi ceru Bradford.

Kachinii şedeau încordaţi şi tăcuţi, fără să-şi trădeze sentimentele, urmărindu-i cu ochii lor negri cînd pe unul, cînd pe altul din cei doi albi.

— Spune, căpitane! zise Reisman, accentuînd cuvîntul *căpitan*. Detesta să se prevaleze de grad, dar de aceea ţi-l dădea armata, ca să poţi spune unui om – sau, în cazul de faţă, la opt sute de oameni – ce să facă şi să ai dreptul să ordoni, chiar dacă peste capul tău s-ar fi luat hotărîri greşite.

— Mulţi din oamenii batalionului ăstuia şi-au văzut de curînd satele jefuite şi distruse de chinezi, nu de japonezi. Asta în timp ce se luptau în spatele frontului cu japonezii, alături de mine şi făceau treburi murdare pentru Stilwell şi Merrill, pentru Wingate şi pentru englezi şi pentru tîmpitul de Chiang Kai-shek...

— Ştiu asta, Linc, îl întrerupse Reisman.

Voia să mai îndulcească ceea ce trebuia să facă, arătîndu-se amabil şi făcînd complimentele care se impuneau.

— Am auzit spunîndu-se că fără ofiţerii şi soldaţii din detaşamentul vostru, fără agenţii voştri în teritoriu, fără miile de *hypenlas* kachini care au luptat alături de noi, de englezi şi de chinezi n-am fi recucerit niciodată nordul Birmaniei şi n-am fi ajuns pînă la Myitkyina.

— O.K., ştii asta. Înţelegi. Bine. Dar în timp ce ei erau plecaţi să omoare japonezi prin junglă şi prin munţi, împreună cu OSS şi cu aliaţii noştri, ticăloşii ăia care ar trebui să fie de partea noastră le-au măcelărit familiile şi prietenii!

— Bandiţi, zise Reisman. Asta i se indicase să spună, asta era scuza care fusese transmisă de la Chungking la Calcutta, probabil cu aprobarea entuziastă a birocraţilor de la Londra şi Washington, care nu erau în stare, sau nu doreau, să contrazică guvernul lui Chiang Kai-shek în astfel de chestiuni.

— Dar tu pentru cine dracu' lucrezi? îl întrebă Bradford, de data asta cît se poate de bănuitor. Asta-i rahatul obişnuit de la marele şmecher în persoană sau de la camaradul lui, generalul Tai Li.

— Chiang Kai-shek şi cu mine nu ne prea învîrtim în aceleaşi cercuri. Iar de tipul celălalt nici n-am auzit.

— O să auzi cu siguranţă, dacă mai stai pe aici o vreme, zise Linc. Tai Li este Heinrich Himmler în China. Capul Serviciilor

Secrete – Gestapo-ul chinez. El este Marele Inchizitor în China, cum era în Spania Torquemada. Păstrătorul credinţei în Kuomintang, protectorul amicului său Generalissimul şi complice la orice treabă din care îi iese ceva.

— Habar n-am despre ce dracu' vorbeşti, Linc!

Kachinii tăceau, privind cu atenţie. Din apropiere se auzeau glasurile celorlalţi *hypenlas* şi cîte un nechezat de cal, din cînd în cînd. Totul era dominat de gîlgîitul şi de clipoceala rîului şi uneori de vîntul care sufla nu prea tare printre copaci, mai domolind un pic arşiţa. Dacă n-ar fi fost vorba de masacre, s-ar fi zis că sînt un grup de prieteni în excursie la munte.

— Atunci o să încerc să-ţi explic, zise Bradford. Chinezii şi kachinii se bat între ei de sute de ani. Se urăsc unii pe alţii. Dar atacul asupra satelor kachine n-are nici o legătură cu politica pe care o cunoşti, sau cu naţionalismul. N-are nici o legătură cu chinezii, birmanii sau kachinii.

— Dar cu ce?

— Cu macii.

— Adică vreo prostie de-aia de şcoală gen: „În Flandra înfloreşte macul, pe malul Senei liliacul…"

— Opiu, zise Bradford. Soldaţii chinezi au ordin să facă rost de opiu şi asta fac. Au fost trimişi în expediţie ca să prade marfa de la producător şi să nu mai fie siliţi s-o cumpere la capătul unei rute comerciale care funcţionează de foarte multă vreme. Kachinii şi celelalte triburi de la munte, cum sînt triburile Shan şi Meo din Indochina franceză, cultivă maci cum cultivă fermierii noştri porumb şi secară. Totuşi e o chestie gen grădină de legume. Nu prea mult adică. Cultivă macii şi îi prelucrează ca să obţină o pastă de opiu pe care o scot din măciuliile plantei. Păstrează ceva din ea pentru uzul lor propriu, dar cea mai mare parte e expediată cu caravanele negustorilor. E al dracu' de ieftin să vii s-o furi de la sursă.

Reisman dădu din cap.

— Legiunea Americană te-ar învăţa minte, dacă te-ar auzi vorbind aşa despre maci.

Bradford îl privi, nevenindu-i să creadă:

— Nu se poate să fii atît de inocent!

— Nu sînt. Am auzit şi eu de maci şi de opiu, zise Reisman zîmbind. Am fumat chiar o pipă-două acum cîţiva ani, cînd am fost în China. Cu toate astea, nu ştiam nimic despre ceea ce mi-

ai spus, adică despre cum se cultivă, se vinde şi se fură.

— ”Bandiţii” ăia nu erau deloc bandiţi, Johnny. Erau soldaţi din armata Kuomintang-ului. Ceea ce, ştiu, nu înseamnă prea mult. Sînt o adunătură jalnică.

— Cine erau ei *de fapt*, Linc? Ştii exact sau te joci, încercînd să ghiceşti? Dacă ştii exact, poate că putem pune mîna pe ei altfel, pe calea legală, folosind canalele oficiale. E o treabă prea gravă să începem să ne îmupuşcăm aliaţii, fiindcă unii din ei nu se poartă bine.

— Nu se poartă bine? Aţi ales o exprimare curioasă, domnule maior! zise Bradford caustic. Erau sau trupele comandantului Lung-Yün, sau ale cui o mai fi *tuchun* şi deţine puterea în provincia Yunnan., dincoace de Kunming. Sătenii le-au descris uniformele, însemnele şi brasardele.

— Ce e un *tuchun*?

— Un comandant militar. Dar e o traducere imprecisă. Ca stil merg de la Jesse James, la Pancho Villa şi la Ginghis Khan. Sau chiar pînă la Chiang Kai-shek.

— Şi unde se situează pe scara asta a ta comandantul Lung-Yün?

— Sus de tot. E un barosan în comerţul cu opiu şi în furtul de material militar american. Îşi este devotat în primul rînd lui însuşi, apoi lui Tai Li şi Chiang Kai-shek. Probabil că opiul a fost pentru aprovizionarea reţelei lui Tai Li. Iese un profit imens din treaba asta, mai ales dacă nu plăteşti nimic de la bun început.

— Şi unde crezi că i-ai găsit pe tipii ăştia... pe bandiţii după care ai plecat? Pentru Reisman nu conta dacă erau soldaţi sau bandiţi. Avea înţelegere pentru situaţia descrisă de Linc, dar trebuia totuşi să stopeze operaţiunea. Dacă ar fi putut găsi un defect în planul lor de acţiune, poate că ar fi fost de-ajuns ca să-i descurajeze pe kachini şi să întoarcă batalionul înapoi.

— Sînt încartiruiţi la Caojian şi Yongping.

— Să văd pe hartă.

Bradford despături harta şi lui Reisman îi făcu plăcere să vadă că era una din cele bune, imprimate pe mătase, cu o topografie clară şi avea marcate drumurile, potecile, cursurile de apă şi particularităţile terenului.

— Sînt la cincizeci şi la şaptezeci şi cinci de mile de aici. Vrei să ajungi pînă acolo, să le dai lovitura şi să te întorci înapoi dintr-o bucată? îl provocă.

— Nu. Doar Caojian, zise Bradford, arătînd cu degetul locul de pe hartă. O să le dăm o lecţie şi pe urmă o ştergem la iuţeală. O să-i aruncăm în aer pe nenorociţi cu artileria pe care am capturat-o de la japonezii cu care trebuiau să se bată. Cînd o să le dărîmăm pereţii cu tunurile de 70, s-ar putea să-şi închipuie că sîntem chiar japonezi şi s-o şteargă, cum au făcut mai tot timpul. Ca să-i izbim şi la Yongping am mai avea de trecut un rîu – Lancang. Asta ne-ar face să pierdem vreme şi le-ar oferi amicilor un punct fix, unde să ne aştepte la întoarcere.

— Mă bucur că te-ai gîndit. Eşti bun de general de brigadă, Linc, spuse Reisman sarcastic.

— Mă descurc. Vii cu noi.

Reisman clătină din cap şi arătă pe hartă: trei oraşe chinezeşti mai apropiate de frontieră decît ţinta operaţiei.

— Ai luat în consideraţie, căpitane, că mai sînt regimente chinezeşti şi aici la Tengchong, Baoshan şi Lushui. Şi dacă treci de cercetaşii şi de patrulele lor…

— Chinezii nu au cercetaşi, şi nici patrule. Stau şi clocesc toată ziua în garnizoană. Cînd Stilwell i-a convins să vină în sfîrşit în Birmania şi să ne ajute contra japonezilor, toată munca de cercetaşi o făceau kachinii, cum o făceam şi pentru *U.S. Army* şi pentru toate forţele aliate care acţionează în zonă.

Reisman habar n-avea dacă în cele trei oraşe erau sau nu regimente chinezeşti, dar se aflau mai aproape de frontiera birmană şi părea logic să fie aşa.

— Dacă îmi dai voie să continuu, căpitane, rosti el cu bruscheţe. Imediat ce de la Caojian se dă semnalul cine sînteţi şi pe unde vă îndreptaţi spre bază, va fi o desfăşurare masivă de trupe chinezeşti în spatele vostru. Ceea ce vrei să faci tu, Linc, înseamnă să-ţi vîri trupele într-o capcană care se va închide strîns în urma lor. Ai să pierzi o mulţime de oameni de calitate. Poate tot batalionul. Poţi să cazi şi tu însuţi. Nu merită… toată vendetta asta…

— Pentru kachini merită. Ei vor să plătească şi să pedepsească pentru crimele îngrozitoare comise împotriva lor. De asta sînt atît de bravi la ucis japonezi, şi ei şi tribul Shan, cînd li se încrucişează drumurile. E o duşmănie teribilă seculară, cum ar fi la noi…

— Planul tău e defectuos, Linc. Traseul e prea descoperit şi vă expuneţi. Uite, pînă şi eu v-am găsit.

— Ah, dar tu eşti specialist în chestii de-astea, Johnny, zise Bradford zîmbind. Nu mă mir deloc că ne-ai găsit. Eşti ca tipul pe care l-au trimis cu un mesaj la Garcia, în alt război, acum mai multe generaţii. Deşi mă întreb cum te gîndeai că ai să supravieţuieşti în ţinutul ăsta infernal şi cum credeai că te-ai putea întoarce dacă nu ne găseai... dacă am fi traversat deja rîul.

— Mi-am luat bilet în circuit, spuse Reisman. Sînt vreo două piste vechi de decolare la patruzeci de mile de aici, pe partea cealaltă a muntelui pe care l-aţi trecut. Nişte fîşii amenajate de englezi cu ani în urmă. Sînt destul de bine camuflate. Pariez că nici n-ai auzit de existenţa lor. Nişte avioane uşoare urmează să mă caute acolo la nişte ore stabilite, ca să mă ia.

— Ştiu de cea de la Htawgaw. Am avut plăcerea s-o utilizez într-o anumită ocazie.

— Asta e una din ele, continuă Reisman. Urma să ajung la una din ele, în funcţie de activitatea inamicului, dacă nu te găseam.

— Zona mişună încă de japonezi, să ştii, zise Bradford.

— Atunci de ce nu te baţi cu ei, în loc de chinezi? îi replică Reisman.

— Ţi-am spus de ce. Ne ducem să le dăm o lecţie, o lecţie pe care o merită ca să nu mai încerce niciodată aşa ceva. Uite ce e, John, dacă vrei să mergi cu noi eşti binevenit, dar n-o să ţi-o iau în nume de rău dacă te hotărăşti să ne părăseşti. Poţi să spui că nu m-ai prins la traversare şi eu o să jur că aşa a fost, dacă o să fiu întrebat.

— Pilotul care m-a paraşutat ştie deja că am luat contactul şi am ordin să te întorc înapoi, Linc, spuse încet Reisman. Tot planul tău e plin de riscuri.

— Din punct de vedere militar, sau politic? întrebă muşcător Bradford.

— Din ambele. Nu merge. Renunţă. O să ţi se taie retragerea înainte să ajungi la obiectiv.

Bradford se adresă în limba kachin consiliului său de luptă. Avu loc o scurtă discuţie, apoi ceva care lui Reisman îi sugeră un vot în care erau cu toţii de aceeaşi părere.

Lui Reisman, Bradford îi spuse:

— Atunci ori te omorîm, te legăm de un copac şi te lăsăm să putrezeşti aici, ori vii cu noi ca prizonier, sub escortă.

În clipa aceea, Reisman simţi o prezenţă în spatele lui. Se întoarse şi îl văzu pe Ne Tin, acel *duwa* mînios care purta un turban. Reuşise să se strecoare fără zgomot pînă în spatele lui. Ţinea în mînă o puşcă automată M-3 aţintită spre Reisman. Siguranţa, căpăcelul de deasupra, fusese ridicată.

— Acum, încetişor – zise Bradford – aşează-ţi toate armele jos, să le vedem, John. Va trebui să te scotocim, desigur. Cîte ceva de rezervă prin cizme... Chestiile alea pe care le-am învăţat amîndoi.

Reisman îi înmînă lui Bradford carabina. Apoi îşi desfăcu centura cu tocul revolverului de 45 şi baioneta. La urmă, grenadele fixate de raniţă.

— Nu prea am de ales, nu-i aşa? spuse el. Merg şi eu să văd ce se întîmplă!

4

Mai erau de trecut o vale şi un lanţ de munţi înainte de a ajunge la Caojian, pe coasta dinspre est. Reisman fu plasat sub supravegherea lui Baw San şi ambii fură menţinuţi tot timpul la mijlocul coloanei. Băiatul îşi ţinea carabina gata de tragere, în loc s-o lase pe umăr. Încerca să pară cît se poate de grav, ameninţător chiar, în ochii prizonierului său, dar nu reuşea să-şi păstreze tot timpul înfăţişarea încruntată. Din cînd în cînd îi zîmbea lui Reisman şi îi spunea cîte ceva pe englezeşte, întrebări de genul: „De unde veniţi?“ şi „Cum e să pluteşti prin aer, ca o pasăre?“ urmată de „Unii dintre *hypenlas* au făcut asta, eu însă nu“.

Reisman îi răspundea de fiecare dată băiatului prietenos, încercînd să fie instructiv. Baw San părea mulţumit, apoi, amintindu-şi de misiunea pe care o avea, se încrunta iar. Cînd lui Baw San îi veni rîndul să călărească pe unul din cai, Reisman se sui pe calul de alături. I se părea amuzant, căci caii erau nişte fiinţe despre care ştia prea puţin şi aproape că nu mai avusese ocazia să călărească – cu toate că îşi amintea de un moment intens petrecut în Palestina, cînd mersese călare lîngă o fată *sabra*, printre ogoarele şi văile unui *kibbutz* din Galileea, şi pe colinele din preajmă. Aveau amîndoi carabine, căci pîndeau pericole în jur şi asta adăuga savoare plimbării care – deşi trebuia să fie doar un tur instructiv pentru edificarea lui – se transformase în ochii amîndurora într-o idilă. O chema Galya – o *sabra* cu păr negru, arsă de soare şi plină de viaţă, răsărită din

pămîntul acelui ţinut; pulpele ei goale şi vînjoase strîngeau cu putere coastele armăsarului roib pe care călărea; rîdea văzînd cît de neîndemînatic se arăta Reisman, chiar şi pe iapa blîndă pe care i-o alesese; iar apoi ochii, buzele şi trupul ei îl cuceriseră triumfătoare, în albia secată a unui rîu din munţi.

Reisman privea către Baw San şi îşi dorea ca Galya să mai călărească o dată alături de el. „Ce cauţi aici, în locurile astea?“ l-a întrebat ea. „Avem nevoie de bărbaţi ca tine la *Eretz Yisroel*”. Aşa îi spusese atunci. Încercase să-l ţină acolo, dar el rămăsese numai o vreme şi apoi plecase mai departe, după cum numai o vreme stătuse şi în alte ţări, ca şi pe vasele pe care lucrase în anii aceia. Uneori fusese şi soldat în ţările respective; alteori doar un rezident oarecare, sau un simplu turist. Pasiunea de a fi soldat, amator sau mercenar, începuse deja să eclipseze dorinţa lui de a cutreiera mările cînd îl prinsese războiul, care îl oţelise şi îl formase ca profesionist.

Batalionul mărşăluia prin noapte fără popasuri. Kachinii erau învăţaţi cu lungi expediţii, în tăcere absolută, pe întuneric, pe potecile înguste. În cazul că dădeau peste ei chinezii, fuseseră instruiţi să încerce să se descurce blufînd, explicînd pe chinezeşte că sînt „*Megwa bing*... soldaţi americani”. Uniformele lor militare, aşa diverse cum erau, şi armamentul american le puteau da oarecare credibilitate şi, de fapt, oficial erau cunoscuţi drept cavalerиştii amero-kachini, cu toate că modesta lor soldă de *hypenlas* le parvenea mai ales sub formă de rupii indiene de hîrtie.

Pînă în zori ieşiseră din valea cea îngustă şi înaintaseră pînă la masivul muntos următor, dincolo de care se afla
Caojian. Pînă în zori şi Reisman deveni mai înţelegător, chiar dacă nu încă la unison cu ei, în ceea ce privea setea de răzbunare a kachinilor împotriva chinezilor care le atacaseră satele. De-a lungul atîtor ceasuri de mers, pe timp de zi şi de noapte, stătuse de vorbă cu Baw San şi ajunsese să aprecieze buna dispoziţie fundamentală a băiatului în faţa celor mai groaznice adversităţi, integritatea lui şi comportarea meritorie a tuturor celor dintr-un trib cu el.

Baw San îi povestise ce făcuseră japonezii în satul lui şi în celelalte sate.

— Dar ei sînt nişte duşmani noi, veniţi de departe, şi cînd o să scăpăm de ei or să plece cu toţii, pentru totdeauna şi or să

ne lase în pace. Bunii noştri vecini, chinezii, ne-au fost duşmani de multe ori şi ei trebuie pedepsiţi –, zise Baw San sarcastic.

— Vrei să ştii ce cred eu? îl întrebă Reisman.

Coborîseră de pe cai şi păşeau unul lîngă altul prin întuneric, căţărîndu-se pe coasta muntelui, pe urmele cercetaşilor care dibuiau poteca după vegetaţia mai puţin deasă decît cea de pe laturile acoperite de junglă ale muntelui.

— Da, vreau, *duwa* John, răspunse băiatul.

— Atacul ăsta al vostru o să fie la fel de perfid şi de dezonorant ca şi cel al chinezilor, spuse Reisman. N-o să îndrepte nimic. O să răscolească numai vechea voastră duşmănie.

— Ei au răscolit-o, declară Baw San. Să *nu* le plătim ar fi dezonorant.

Glasul tînărului era mai degrabă ridicat ca tonalitate, dar varia în funcţie de starea lui sufletească şi de ceea ce spunea. Avea un fel afectat de a-şi ritma cadenţa vorbelor, care îl făcu pe Reisman să ciulească urechea.

— Vorbeşti bine englezeşte, îi spuse el lui Baw San. Unde ai învăţat?

— Cîte ceva de la englezi, înainte de război. Cel mai mult de la *Bo*... *Duwa* Lincoln şi de la ceilalţi soldaţi americani. *Duwa* Lincoln este şi numele unuia din preşedinţii voştri celebri. Ştiu multe lucruri despre ţara voastră. *Duwa* Lincoln mi-a promis că o să merg acolo la şcoală, după război.

Cînd în cele din urmă batalionul se opri pentru odihnă, la scurt timp după ivirea zorilor, *duwa* Lincoln veni la Reisman în persoană.

— Aş fi vrut să fii de partea noastră, Johnny, zise el.

Reisman se uită o clipă la el şi simţi neastîmpărul pe care lupta care se apropia îl făcea să ia naştere în glasul bărbatului, expresia uşor sălbatică de pe chipul lui, vibraţiile acelei forţe bine stăpînite care îi emana din tot trupul – toate acestea îl contaminau pe Reisman cu ceva din acelaşi sentiment temerar.

— S-ar putea să fiu, Linc, zise el surprinzîndu-se singur, dar mai puţin decît îl surprinse pe Bradford. S-ar putea să fiu, dacă ţi-aş cunoaşte planul de bătaie, în detaliu. Nu rahat la nimereală. Vreau să spun, planul detaliat.

Bradford, care descălecase, îşi ţinea calul de căpăstru. Privi înapoi la întreaga lungime a coloanei, apoi spre începutul ei, ca

şi cum ar fi numărat capete. Se opriseră pe o pajişte înaltă, coloana păstrîndu-şi poziţiile dispersate în lungime. Fără concentrări. Fără ţinte de masă pentru tiruri neaşteptate de mortiere sau de artilerie. Cercetaşii exploraseră deja porţiunea următoare a traseului şi se înapoiaseră raportînd că pasul către panta dinspre est era aproape, puţin mai sus, şi că nu le stătea nimic în drum.

Dar *Bo* răspunse, cam prea dezinvolt:

— Pătrundem la iuţeală, distrugem cît putem, le dărîmăm şi le aruncăm în aer instalaţiile, omorîm cît mai mulţi din ticăloşii care ne ies în cale şi plecăm repede.

— Ziua în amiaza mare?

— Ce vrei să spui?

— Îţi sugerez, căpitane, să nu ataci pînă nu se întunecă bine şi pînă cînd bandiţii nu se duc la culcare. Reisman se uită în sus spre trecătoare. Raze de soare venind dinspre versantul celălalt făceau să se desluşească bolovani de granit, pîlcuri de copaci şi petice de pămînt, dincolo de pajişte. Treci pe acolo acum, cu opt sute de oameni, două sute de cai şi o ceată de catîri şi ai să te afli pe scenă în lumina reflectoarelor, chiar dacă cei de prin partea locului nu te aşteaptă. În aparenţă, ai acum avantajul tactic al surprizei – care pe mine unul mă surprinde de nu mai pot – dar n-aş risca, în locul tău.

Baw San şi ceilalţi kachini din apropiere ascultau acest schimb de cuvinte cu interesul crescînd al oamenilor a căror soartă e hotarîtă de alţii. Printre aceşti oameni se afla şi Ba Chit, unul dintre *duwas*. Era un om scund, vînjos, de vreo treizeci de ani, cu o mustaţă rară şi cu urme de barbă pe obraji. Purta o pălărie australiană plină de pete, cu borul turtit şmechereşte şi cu un smoc de pene la panglică. Ba Chit se apropie de cei doi ofiţeri americani ca să poată auzi şi înţelege mai bine lucrurile inedite pe care le rostea Reisman.

— Pun pariu că nimeni din ceata asta n-a mai fost vreodată la Caojian, zise Reisman, clătinînd din cap. – Îşi lăsase jos raniţa şi se aşezase pe ea. Bradford, Baw San, Ba
Chit şi alţi cîţiva *hypenlas* se aşezară pe jos în jurul lui; iar acum Reisman părea şeful consiliului de luptă. – Pun pariu că habar n-aveţi dacă trupele Kuomintang-ului sînt masate în spatele unor ziduri de beton şi al unor tunuri grele, într-un fort, dacă sînt înghesuite în nişte barăci de lemn prăpădite, dacă stau cu fetele

fermierului sau campează afară, în adăposturi pe cîmp. Probabil că nu ştiţi cîţi oameni sînt, ce arme au, cîtă muniţie, ce dotări şi ce transmisiuni au – sau măcar dacă trebuie s-o luaţi la dreapta sau la stînga, ca să daţi de oraş şi de soldaţi, după ce străbateţi trecătoarea.

— Oraşul e la stînga, îi răspunse Bradford zîmbind. Simţea că Reisman va fi alături de el de acum înainte. Cercetaşii l-au văzut de pe creastă. Cît despre restul – ai dreptate. Va trebui să aflăm astea cînd ajungem acolo.

Se opri o clipă, privi în jur la kachini, ca şi cum le-ar fi cerut îngăduinţa de a spune ceea ce urma, apoi i se adresă din nou lui Reisman.

— Doar dacă n-ai vreo idee pe care ai vrea să ne-o împărtăşeşti. S-ar putea să mă fi anchilozat stînd în junglă.
Noi ne-am obişnuit cu un tip rapid de luptă „loveşte şi fugi”, pe terenul şi în condiţiile noastre. Poate că ne puteţi sugera ceva mai rafinat, domnule maior!

Reisman se gîndi un moment, apoi zîmbi, amintindu-şi de un lucru care îl scosese totdeauna din încurcătură.

— Da. Manualul e scris de mii de ani, zise el enigmatic. Îl descoperise la bordul unui vas care transporta cărbune în Australia, pe vremea cînd era tînăr marinar. Citise din scoarţă în scoarţă fiecare carte, revistă şi ziar ce se găseau la bord, pînă nu mai rămăsese nimic în afară de o Biblie. Şi acolo, în Cartea Numerelor, găsise fundamentul şi instrucţiunile de bază ale tuturor activităţilor de contrainformaţii. Recitise din cînd în cînd acele cuvinte, de-a lungul anilor, fascinat de simplitatea lor şi de logica pe care o prezentau în ochii lui de soldat, mai ales cînd era în misiune în spatele liniilor, pe teritoriul inamicului. Şi le amintea bine.

— Moise a trimis iscoade în ţara Canaan, zise Reisman. Dumneata, căpitane Bradford, ar trebui să trimiţi oameni care să observe amplasamentele de la Caojian.

Bradford îl privi cu un zîmbet aprobator.

— Îmi închipui că nu eşti în stare să citezi capitolul şi versetul.

— Capitolul nouăzprezece din Cartea Numerelor, versetul şaptesprezece, sau cam pe acolo, îşi aminti Reisman cu oarecare elan. Trase aer în piept şi recită, sperînd să nu

greşească: „Moise a zis: mergeţi pe munte şi vedeţi cum e ţara, cum este poporul care o locuieşte, dacă este tare sau slab, mic sau mare la număr şi cum e pămîntul pe care stau, dacă este gras sau sterp, cum sînt aşezările în care locuiesc, dacă sînt de corturi sau sînt cetăţi întărite“. Sună ca un abecedar al OSS, nu-i aşa? Şi e un sfat al dracului de bun şi pentru tine!

Printre kachini, mulţi cunoşteau dialectul chinez din partea locului. S-au oferit cu toţii voluntari, însă doar patru dintre ei au fost aleşi. Aceştia s-au îmbrăcat cu cele mai jerpelite şi mai puţin milităreşti haine de care au putut face rost pe baza contribuţiilor reunite ale întregului batalion. Au fost mînjiţi din cap pînă în picioare şi li s-a arătat cum să şchioapete şi să meargă tîrîş, ca să aibă înfăţişarea cerşetorilor care umpleau străzile fiecărui sat şi fiecărui oraş din China. Puteau trece drept chinezi la înfăţişare, căci neamul kachinilor venise dinspre nord, pe valea Yunnan, cu generaţii în urmă şi rasele încrucişaseră.

Cei patru se numărau printre cei mai în vîrstă *hypenlas* din batalion căci se presupunea că va fi mai uşor pentru ei să treacă neobservaţi. Urmau să treacă sub comanda lui Ne Tin, dar să acţioneze singuri, să se strecoare pe cont propriu înainte şi înapoi şi să nu se adune laolaltă în locuri unde puteau fi văzuţi. Ne Tin se arătă nemulţumit cînd Reisman îi ordonă să-şi scoată turbanul, dar înţelese că era necesar.

Reisman nu ceru nimănui permisiunea, ci luă imediat conducerea la stabilirea detaliilor:

— Eu o să merg cu voi pe cal pînă la trecătoare şi pe urmă ne strecurăm pe partea cealaltă, coborînd pe jos.

Lui Bradford îi spuse:

— Mai vreau patru *hypenlas* cu aruncătoare de flăcări şi cu automate M-3, care ne vor însoţi călare. Or să se ascundă lîngă trecătoare, cu caii, şi or să rămînă să ne acopere şi să ţină legătura cu tine şi tot ce mai trebuie, în timp ce sîntem în recunoaştere.

— Eu trebuie să merg cu dumneavoastră. Am ordin să vă păzesc, *duwa* John, zise Baw San cu multă convingere.

Reisman privi înspre Bradfond, cu un gest de acord tacit.

— O.K., mergi cu el, Baw San – zise Linc, deşi fără entuziasm. Apoi îi zîmbi încurajator: Numai să nu ajungi pînă la Chungking, mititelule!

Cînd patrula de recunoaştere era gata să încalece pe cai, Bradford îi înapoie lui Reisman toate armele.

— Am încredere în tine, John, şi nu vreau să te duci într-acolo cu mîinile goale. M-ar mustra conştiinţa dacă ţi s-ar întîmpla ceva şi ai fi lipsit de apărare.

Lui Baw San, Linc îi spuse:

— Nu mai răspunzi tu de el. Urmează-i ordinele.

Sus în trecătoare, aproape de ieşirea pe celălalt versant, lăsară caii cu cei patru *hypenlas*, care trebuiau să le găsească adăpost printre stînci şi tufişuri. Reisman îi luă cu el pe Baw San şi pe cei patru care urmau să pătrundă în Caojian. Cu toate că Ne Tin şi tovarăşii săi înţelegeau şi vorbeau ceva engleză, erau şi lucruri care le scăpau sau nu puteau să le explice bine decît pe limba lor. Băiatul vorbea cît se poate de curgător englezeşte şi avea nevoie de el ca interpret. Mai simţea şi o ciudată dorinţă de a-l ţine pe lîngă el, ca să fie sigur că nu păţeşte nimic.

De pe creasta muntelui, Reisman vedea în depărtare, în dreptul oraşului, un drum care venea dinspre nord şi se pierdea apoi în labirintul de străzi înguste, printre pereţi coşcoviţi şi case înghesuite, ca să se ivească din nou la poarta dinspre sud. Văzu cu binoclul construcţii de paiantă cu acoperişuri de ţiglă, ici şi colo, cîte o casă din piatră şi lemn. Nu exista nimic care să atragă atenţia, nu se vedeau nici pagode, nici temple. Părea un tîrg banal de munte, o adunătură de clădiri urîte care se înălţaseră în mijlocul sălbăticiei, fără nici un alt motiv decît că ar fi putut fi acolo un loc de popas al triburilor nomade şi al caravanelor de mărfuri. Distingea stîlpi de telegraf şi fire întinse de-a lungul drumului, spre nord şi spre sud. Dacă exista o staţie radio în oraş, trebuia să fie la garnizoană. Dar nu reuşea s-o localizeze.

Servindu-se de Baw San ca translator, ori de cîte ori era nevoie, Reisman le explică ce trebuiau să descopere în oraş:

— Vreau amplasamentul exact al trupelor şi dispunerea clădirilor pe care le folosesc. Cîţi sînt şi cît de bine instruiţi? Au un fort sau nişte barăci, se închid înăuntru pe timpul nopţii? Cum arată porţile şi pereţii? Pe unde şi cum anume trebuie s-o luăm ca să pătrundem în garnizoană? Au un transmiţător radio? Firele de telegraf le putem tăia fără probleme, pe drum, dar unde ţin staţia de radio? Există o magazie centrală de arme sau

de muniţii pe care o putem arunca în aer? Şi cel mai important e să descoperiţi dacă aceştia sînt soldaţii care v-au atacat satele.

Ne Tin se încruntă mînios:

— Acum nu mai contează. Am venit să dăm o lecţie armatei chineze – şi asta o să facem.

Cei patru porniră de pe creastă cîte unul, la interval de cincisprezece minute. Prin binoclul său de campanie Reisman îi urmări cum coborau muntele, pe terenul accidentat, pînă la primele case şi străzi. Din cînd în cînd îi trecea şi lui Baw San binoclul, iar acesta îi mulţumea că îl lasă să vadă înaintarea tovarăşilor săi. Doi dintre ei se îndreptară spre nord, unul spre sud, iar Ne Tin, care plecase ultimul, coborî pînă departe pe coastă ca să treacă pe axa nord-sud, să ocolească oraşul şi să se întoarcă în centrul aşezării ca şi cum ar fi venit dinspre răsărit. Urma să se ducă mai întîi la piaţă, aşa le spusese, pentru că acolo se puteau afla lucruri interesante şi importante.

De acum vreme de multe ceasuri, Reisman şi Baw San n-aveau nimic de făcut; doar să aştepte şi să ţină sub observaţie pantele muntelui şi oraşul din depărtare. Din cînd în cînd era oarecare circulaţie pe drum, treceau militari în camioane şi jeepuri, sau pe cai şi catîri. Majoritatea erau însă civili. Oamenii mergeau pe jos, unii mînau catîri de povară, unii împingeau roabe, alţii îşi purtau mărfurile în găleţi aşezate pe cobiliţe lungi, sprijinite pe umeri.

Era viaţă acolo jos, iar Reisman nu împărtăşea pornirea sîngeroasă a căpitanului Bradford şi a kachinilor faţă de oamenii şi de soldaţii de aici, aceeaşi pornire sîngeroasă pe care o simţise şi el faţă de naziştii şi fasciştii din Europa şi pe care era pregătit s-o transfere asupra japonezilor. Nu vedea nici un motiv să distrugă viaţa de acolo şi totuşi ştia că, dacă totul merge bine, va coborî într-acolo la noapte împreună cu ceilalţi, ca să aducă distrugere şi moarte. Aşa avea să facă, deşi cauza nu-i aparţinea, căci lucrul acesta în sine devenise felul său de viaţă.

Primii trei cercetaşi reveniră de la Caojian imediat după căderea serii. Reisman le dăduse instrucţiuni să aştepte pînă atunci, în eventualitatea că cineva i-ar fi observat în oraş şi ar fi hotărît să le ia urma. Fiecare adusese detalii în legătură cu amplasarea garnizoanei. Se afla în interiorul unui fort cu ziduri înalte, pe latura de nord-est, înconjurat de străduţele înguste şi de casele oraşului. Zidurile păreau groase şi mari, cu pasarele şi

creneluri pe culme dar, de fapt, erau faţade de tencuială goală pe dinăuntru, care permiteau pătrunderea trupelor în interiorul zidurilor şi pe la sol şi pe deasupra. În mijlocul fiecăruia din cele patru ziduri erau fixate porţi duble imense. Una din aceste porţi stătuse deschisă în cursul zilei, păzită într-o doară de două sentinele, care lăsau pe oricine să treacă, şi se perindaseră pe acolo o mulţime de negustori şi de samsari. Unul dintre kachini luase o roabă nepăzită de nimeni şi intrase cu ea înăuntrul fortului. Raportă că erau acolo un teren mare de paradă, nişte barăci din lemn, altele din paiantă, corturi şi cîteva construcţii solide de beton, una din ele fiind magazia de arme. Zărise şi antena staţiei de transmisiuni radio, pe acoperişul uneia dintre barăcile de lemn şi presupunea că emiţătorul era instalat în încăperea de dedesubt.

Erau circa o mie cinci sute de soldaţi încartiruiţi acolo, un regiment de rezervă care făcea parte din armata comandantului Lung-Yün, cum îşi închipuise Linc Bradford. Erau bine înarmaţi şi se număraseră printre unităţile pregătite intensiv, la începutul anului, de instructori americani de la o bază din Kunming. Cu toate acestea, tuturor celor trei cercetaşi li se păruse că localitatea nu e prea bine păzită şi că nu se vădeşte nici o urmă de îngrijorare în privinţa unui eventual atac din exterior. Kachinul care pătrunsese în fort putuse vedea cîţiva soldaţi la instrucţie, dar mulţi trîndăveau pur şi simplu. Nu existau piese de artilerie, mortiere sau mitraliere instalate. Ascultîndu-i cum îi raportează pe englezeşte, sau atunci cînd nu reuşeau, adresîndu-se lui Baw San pe limba lor, pe Reisman îl impresionă precizia observaţiilor lor militare şi informaţiile pe care le recoltaseră stînd de vorbă cu locuitorii şi cu soldaţii din Caojian. Îi felicită pe fiecare în parte – poate puţin cam condescendent. Unul din ei bombăni morocănos către Baw San, în limba kachin.

— Ce-a zis? întrebă Reisman.

Baw San îşi feri jenat privirea.

— A zis: „La ce dracu’ vă aşteptaţi? Doar asta am făcut cu japonezii tot timpul. Sîntem *hypenlas*, nu copii.”

Reisman dădu din cap, acceptînd reproşul ca îndreptăţit. Poate că răzbătuse ceva din „superioritatea albului” în atitudinea lui. Trebuia să se dezobişnuiască rapid de asta.

Aşteptară mult după căderea serii întoarcerea lui Ne Tin. Apoi, cînd tocmai renunţaseră şi se pregăteau de plecare,

Reisman auzi paşi uşori în urma lui, dintr-o direcţie neaşteptată şi Ne Tin apăru dintr-o dată, mişcîndu-se vioi, cu un aer satisfăcut pe faţa lui de obicei posomorîtă.

Dintr-o punguţă vîrîtă la brîu, pe sub cămaşă, scoase două bucăţele de ceva şi le arătă lui Reisman în palma întinsă. În clipa cînd îşi ridicase cămaşa, Reisman zărise sclipirea pumnalului *dah* pe care Ne Tin reuşise să-l ascundă la brîu. Abia reuşi să distingă, pe întuneric, bucăţelele de carne sîngerîndă din mîna lui Ne Tin.

Urechi! Nenorocitul tăiase urechile unui om şi acum i le arăta cu mîndrie lui Reisman.

— Dobitoc nenorocit! îi spuse Reisman printre dinţi. – Lui Baw San îi spuse iute: – Tradu!

Apoi întorcîndu-se din nou către Ne Tin:

— Îmi închipui că ai lăsat cadavrul într-un loc unde să poată fi găsit şi să se dea alarma!

— Ba nu, insistă Ne Tin.

Vorbind în engleză, în limba kachin şi în limbajul gesturilor se adresă întregului grup, dîndu-le asigurări că a avut grijă să ascundă trupul ofiţerului chinez pe care îl atrăsese să-l ucidă în afara fortului.

Reisman se uita la Ne Tin dezaprobator, în tăcere, şi nu încerca să-şi ascundă dezgustul. Ucisese şi el oameni, de multe ori, dar nu făcuse niciodată aşa ceva.

— Acum că ai fost acolo şi ai văzut cum stau lucrurile, crezi că putem să-i atacăm cu succes şi fără pierderi grele? îl întrebă.

— Da, răspunse apăsat Ne Tin.

I se citea pe faţă aceeaşi sete de sînge.

— În regulă. Să mergem să le spunem celorlalţi, zise Reisman.

5

Dacă acei kachini se pricepeau la ceva, acesta era mersul prin pădure în linişte şi pînda în întuneric din ascunzişurile de pe pajişte, aşteptînd să vadă dacă noii sosiţi sînt prieteni sau duşmani. Reisman şi cei nouă din patrula lui trecuseră deja de punctele de reper şi se aflau aproape de mijlocul coloanei ascunse cînd batalionul îşi făcu apariţia, înconjurîndu-i:

— Începusem să mă îngrijorez, spuse Bradford dînd fuga înspre Reisman. Ce facem, intrăm în ei?

— Uiţi de ce mă aflu aici, Linc, îi răspunse evaziv Reisman.

Tot nu vroia să-şi dea aprobarea pentru ceea ce se pregăteau să facă, deşi n-avea cum să-i împiedice. De altfel, avea să-i ajute s-o scoată cu bine la capăt.

— Sînt oamenii tăi, Linc. Ascultă-i ce au de spus şi ia-ţi singur deciziile.

Bradford îşi adună din nou consiliul de luptă, se aşezară împreună pe jos şi ascultă raportul celor patru care fuseseră în recunoaştere la Caojian. Pe cer era lună nouă, iar pe pajişte se vedeau oamenii şi animalele ieşite din ascunzişul pădurii. Temperatura scăzuse mult faţă de orele zilei şi mulţi dintre *hypenlas* îşi puseseră haine şi pulovere.

Ne Tin, care îşi etala foarte vesel trofeul însîngerat, era obiectul invidiei unanime. Totuşi Reisman se bucură să-l audă pe Bradford punîndu-i aceeaşi întrebare pe care i-o pusese şi el mai devreme. Dacă se găsea cadavrul şi garnizoana intra în alarmă? Ne Tin insistă că îl ascunsese bine într-o văioagă de pe coasta muntelui, departe de fort.

Bradford ţinea în poală un carneţel şi un creion şi, pe măsură ce i se raporta, desena o schemă a oraşului, punctele de acces spre garnizoană şi fortul. Baw San se strecurase lîngă el şi îi lumina pagina cu o lanternă mică. Apoi, pe o foaie separată, Bradford făcu o schemă a fortului cu clădirile din interior. Îi arătă schiţa lui Ne Tin şi celorlalţi trei care fuseseră în recunoaştere, ca să confirme şi să corecteze detalii. Cînd fu mulţumit că desenele erau pe cît posibil corecte, inclusiv estimarea distanţelor şi a înălţimilor, le studie cîteva clipe în tăcere, apoi îşi întrebă sfetnicii:

— Intrăm în ei sau nu?

Căzură cu toţii de acord să dea atacul. Bradford privi către Reisman:

— Ce credeţi, domnule maior?

Reisman nu declară ceea ce credea. Ştia că ar fi fost inutil, poate chiar fatal de acum, să le spună din nou să facă cale întoarsă şi să renunţe. Înţelegea motivul lor de a se afla acolo şi de a face ce se pregăteau să facă, dar continua să fie convins că Linc îşi pierduse minţile aducîndu-i pînă acolo şi că şi el era nebun de legat fiindcă îi ajuta în loc să-i mîne înapoi, către una din minusculele piste secrete de pe malul birman unde urmau să-l caute avioanele de legătură ale OSS.

— Dacă tot e s-o faceţi – rosti Reisman – aveţi grijă s-o faceţi

cum trebuie.

— Ne ajuţi? întrebă Bradford.

Era mai mult o provocare decît o întrebare. Reisman nu răspunse imediat, şi totuşi n-avea cum sa răspundă decît într-un singur fel.

— Da, zise în cele din urmă.

Era mai mult decît un răspuns practic, în situaţia creată. Era răspunsul care îi satisfăcea vechiul şi statornicul imbold de a-şi pune la încercare curajul.

— Dar trebuie să ne stabilim exact obiectivele şi fiecare om din batalion trebuie să înţeleagă că nu le poate depăşi. Nu trebuie doar să-ţi atingi obiectivele, ci şi să-ţi aduci batalionul înapoi fără pierderi. Nu-ţi irosi oamenii de dragul setei de sînge şi nu-i lăsa nici pe ei să se irosească. O să ai o mulţime de necazuri oficiale, indiferent ce se întîmplă. Ca şi mine, probabil. Dar dacă le dai bandiţilor o lecţie cum se cuvine, pe care s-o ţină minte, raidul vostru va servi la ceva, şi dacă îţi aduci batalionul înapoi cu bine vei scăpa mai uşor decît dacă ai avea o mulţime de pierderi fără rost.

— Şi cum crezi că ar arăta o „lecţie cum se cuvine, pe care s-o ţin minte”?

— Ocupi fortul, le dinamitezi instalaţiile, armamentul, muniţiile şi transmisiunile, dar cu precizie, zise Reisman, privind de jur împrejur la feţele căpeteniilor kachine. Tradu-le oamenilor ce spun, Linc! Vreau să fiu sigur că au înţeles. Ne Tin şi-a făcut rost de urechi, dar de asta nu e nevoie. Dacă fac ce le spun băgăm frica şi respectul în ei, exact cît trebuie. Cît să vadă că o pot păţi şi mai rău, la nevoie. Apoi le arătaţi oarecare mărinimie, bunătatea învingătorilor, dacă vrei. La urma urmei, în tabloul cel mare, sînt aliaţii noştri. Nu vă duceţi pînă acolo doar ca să măcelăriţi cîţi soldaţi ai Kuomintang-ului puteţi. Asta nu va face decît să-i înfurie mai tare pe cei care deţin puterea la Chungking şi în alte părţi şi să-i facă să treacă la represalii mai drastice. N-o să ducă decît la revanşă după revanşă.

Bradford şi cu Baw San traduseră pentru ceilalţi kachini şi apoi Linc reveni cu o întrebare:

— Ce facem, luăm prizonieri? Apoi îşi coborî puţin glasul, dar n-avea cum să nu fie auzit de ceilalţi. Ştii, kachinii le fac nişte chestii cumplite prizonierilor. O moarte cinstită în luptă ar fi mult mai bună.

— Nu, n-avem nevoie de prizonieri. Asta n-ar face decît să ne încetinească mişcările. Putem proiecta un atac care să-i bage zdravăn în sperieţi, dar să lase majorităţii efectivului o posibilitate să ajungă în cealaltă parte a oraşului.

Avea să fie o acţiune complet diferită de cele cu care se obişnuiseră kachinii, recunoscu Bradford în timp ce elaborau planul de bătaie. Aceşti *hypenlas* erau maeştri ai tehnicilor de ambuscadă împotriva japonezilor din junglă: ştiau cum să se folosească de arbori, de liane şi de plante ca de nişte aliaţi şi erau poteci pe care numai ei ştiau să le găsească. Totdeauna însă încercaseră să evite capcana oraşelor, sau angajarea în bătălii a căror desfăşurare se fixase dinainte.

Acum Bradford îşi împărţise batalionul în patru companii de atac. Fiecare *duwa* avea una în subordine, iar el însuşi o comanda pe a patra. Fiecare companie dispunea de un tun al ei, de mortiere şi de mitraliere. Pe lîngă puşti, carabine, arme albe, pumnale *dah* şi grenade, fiecare companie îşi mai avea propriul efectiv de *hypenlas* cu aruncătoare de flăcări şi pistoale-mitralieră M-3, principala sarcină a acestora era să cureţe drumul echipelor de demolare cu încărcătura lor de dinamită, plastic, focoase, capse, fire, dispozitive de comandă şi detonatoare şi să asigure acoperirea oamenilor respectivi, cît timp îşi plasau explozibilul.

Atacul fusese stabilit pentru miezul nopţii şi urma să înceteze două ore mai tîrziu, indiferent dacă obiectivele fuseseră sau nu atinse. Comandanţii şi mulţi dintre soldaţi aveau ceasuri de mînă, pe care acum le potriveau.

— Asta o să ne lase trei sau patru ore de întuneric ca să ne retragem şi o să-i împiedice să ne descopere ruta de întoarcere, spuse Reisman.

— Cu care din companii vrei să mergi? îl întrebă Linc, fără menajamente.

Nu era obligat să meargă cu nici una, Reisman ştia asta. Dar, oare cît curaj trebuia să aibă ca s-o spună şi să rămînă ferm pe poziţie, să stea sus pe creastă şi să urmărească cum acţiunea pe care o concepuse reuşeşte sau eşuează?

Lăsă cîteva clipe să domine tăcerea, timp în care îl privi drept în faţă pe Bradford şi pe locotenenţii săi kachini care îi aruncau ocheade provocatoare. Apoi spuse:

— Intru în fort cu oamenii lui Ba Chit. O să duc două echipaje

cu mitraliere pînă la poarta de nord. E poarta în care nu tragem cu artileria şi cu mortierele. Dacă ne merge stratagema psihologică, chinezii or să-şi dea seama că e singura lor ieşire. O să tragem în ei din trei părţi. Atunci or să deschidă singuri poarta dinspre nord şi or s-o şteargă pe acolo. Cît timp se amplasează explozibilul, ne stabilim poziţii defensive pentru eventualitatea că încearcă să contraatace.

La orele 23.00, la lumina stelelor şi a lunii noi, caii erau adunaţi într-un ţarc improvizat în trecătoare. Baw San şi cinci dintre *hypenlas* primiră, în ciuda protestelor vehemente, ordinul să rămînă cu ei. Cei optsprezece catîri, încărcaţi cu armament greu şi muniţii fură mînaţi pînă pe partea cealaltă, urmînd să coboare pînă la poziţiile stabilite pentru mitraliere şi mortiere. Cinci cai fură luaţi în expediţie, principala lor destinaţie fiind să-i transporte la întoarcere pe cei răniţi.

Se sincronizară din nou ceasurile şi compania lui Ne Tin părăsi cea dintîi culmea muntelui. Urmau să traverseze drumul care mergea de la nord la sud şi să intre în oraş dinspre est, cum făcuse el însuşi mai devreme. Aveau să-şi ţină tunul de rezervă pentru o acţiune defensivă, în caz că erau atacaţi, dar aveau să-şi monteze mortierele şi fix la miezul nopţii aveau să înceapă să tragă salve la înălţime, pe deasupra caselor civile şi în interiorul fortului. În acelaşi moment, două din mitralierele amplasate la înălţime, deasupra oraşului, aveau să-şi golească încărcătoarele asupra porţilor grele de la intrările de est şi de vest ale fortului. Poarta de vest avea să fie aruncată în aer înspre interior. Proiectilele trase în direcţia porţii de est urmau să traverseze terenul de paradă, să lovească batanţii dinspre interior şi să-i arunce în afară. Atunci oamenii lui Ne Tin urmau să năvălească în fort pe poarta de est, după ce trecuseră prin oraş.

O echipă de doi oameni din compania lui fusese trimisă să taie firele de telegraf de la nord de Caojian, cu cinci minute înainte de începerea atacului. O altă echipă, din compania lui Ba Chit, trebuia să taie firele dinspre sud, în vreme ce Reisman, Ba Chit şi ceilalţi *hypenlas* se aşezau pe poziţii lîngă primele clădiri din partea sudică.

Mortierele aveau să încerce, din trei direcţii, să distrugă transmiţătorul radio, însă, trăgînd pe nişte traiectorii înalte şi

oarbe, numai o lovitură norocoasă putea să-l atingă încă de la focul de baraj din deschidere, Reisman îşi dădea perfect seama de asta.

Următoarea porni de pe creastă compania lui Bradford, străbătînd în direcţia nord terenul accidentat dinspre flancul de vest al oraşului. Urmau să ocupe poziţiile cele mai înaintate către nord. Prima salvă trasă de tunul lor, la miezul nopţii, urma să fie semnalul de începere a atacului. Nimeni nu avea voie să tragă pînă atunci. Compania lui San Thau plecă din acelaşi punct cinci minute mai tîrziu, pe urmele lui Bradford, urmînd să ocupe poziţii mai apropiate, pe flancul de sud-vest al oraşului. Reisman admiră cît de iute şi de silenţios se făcură nevăzuţi soldaţii. Apoi el şi compania lui Ba Chit, cu patru catîri şi doi cai, coborîră în şir indian pînă la poziţiile de deasupra şoselei, aproape de flancul de sud al oraşului Caojian. Mortierele lor erau pregătite să deschidă focul la ora 23.50. Ba Chit rămase în urmă cu ele. Reisman şi plutoanele de asalt înarmate cu aruncătoare de flăcări, pistoale-mitralieră M-3, puşti şi carabine înaintară cu o sută de yarzi mai aproape de primele străzi şi clădiri. Mitralierele, inutile pe moment, fură lăsate pe spinarea catîrilor.

Oraşul era tăcut şi, în cea mai mare parte, scăldat în întuneric. Prin crăpăturile ferestrelor unor case răzbăteau lumini – probabil lămpi cu petrol, îşi zise Reisman – care se stingeau, ici-colo, chiar în timp ce el privea prin binoclu. Spera că civilii vor fi destul de speriaţi de atac ca să stea la locul lor şi că nu vor fi răniţi dintre ei. Kachinii primiseră ordine stricte să nu taie capete sau urechi şi civili sau miilitari. Reisman mai spera şi că la baza presupunerii lui Linc Bradford că, imediat ce vor deschide focul asupra garnizoanei cu armele capturate de la japonezi, se va crede că este un atac japonez masiv şi se va fugi din fort pe poarta de nord, să se afle ceva mai mult decît dispreţul pur şi simplu. Căci planul lui de asalt se baza în parte pe validitatea acestei supoziţii.

Privi în jurul lui la *hypenlas*, şi stînd lîngă ei în lumina slabă care venea din ceruri, le citi pe chipuri şi în felul cum se aţineau ca nişte alergători în aşteptarea startului, dorinţa de luptă. Unul dintre *umas*, Sinwa Rip, insistase ca el, nu Reisman, să deschidă calea. Reisman circula printre oamenii ghemuiţi la sol, şoptindu-le pe rînd ceea ce le spusese şi mai înainte.

— Nu trageţi cît timp înaintăm pe străzi către fort. Trageţi

numai în caz că întîmpinaţi opoziţie. Trebuie să distrugem numai fortul, nu şi oamenii din oraş.

Şoptiră încet între ei, dar cel puţin păreau să fi înţeles.

Se uită des la cadranul fosforescent al ceasului său de mînă şi cînd limba mare ajunse la 24.00 şi prima bubuitură de tun răsună de pe versantul dinspre flancul de vest al oraşului, urmată la cîteva secunde de multiple explozii de mortiere şi de mitraliere în direcţia fortului, se ghemui la loc lîngă Sinwa Rip. N-ar fi putut spune dacă proiectilele cădeau unde intenţionase, dar auzea exploziile în direcţia fortului şi vedea izbucnind flăcări care luminau în noapte.

Din spatele lui venea pocnetul şi şuieratul mortierelor lui Ba Chit şi aproape că le simţea traiectoria prin aer salvelor care trasau un arc peste capul lui, îndreptîndu-se spre ţintă. Deşi nu le vedea şi nu le auzea, putea deduce, după frecvenţa exploziilor din direcţia fortului, că mortierele lui Ne Tin trăgeau salve înalte de mai jos de oraş şi că în munţi erau puse la treabă şi mortierele companiilor lui San Thau şi Bradford. Numai licărirea ţevilor încinse de tun deconspira poziţia participanţilor la raid.

Plutoanele de atac din avangardă aşteptau sub focul de baraj, numărînd cele cinci minute interminabile înainte de a porni. Apoi, în timp ce aşteptau încă, Reisman se întoarse la zgomotul şi la vederea unei explozii diferite, de data asta în munţii de deasupra oraşului, în locul unde, timp de patru minute, se văzuse ţeava înroşită a unui tun de munte. Povîrnişul era cuprins de flăcări şi de fum, dar tunul nu mai trăgea. Sau explodase, sau chinezii reuşiseră să-l lovească în plin cu artileria ori cu mortierele lor, s-ar fi putut chiar ca vreun infanterist curajos al Kuomintang-ului să se fi căţărat la iuţeală pînă acolo şi să fi folosit grenada sau o *bazooka*. Kachinii începuseră să plătească cu victime.

Reisman se pregătea să comande „Porniţi!” cînd Sinwa Rip se ridică, iar ceilalţi, inclusiv Reisman, îl urmară fără o vorbă, trăgînd catîrii după ei. Plutoanele de asalt alergară spre şosea şi se mişcară iute pînă la primele case şi străzi. În spatele lor, mortierele urmau să-şi reînceapă tirul şi să continue încă cinci minute focul de baraj, în care avangarda avea să se apropie de fort. Acelaşi lucru urmau să-l facă şi celalalte companii.

Străzile erau pustii şi întunecate, cu fîşii înguste de noroi

între clădiri. Soldaţii se strecurau cu agilitate pe lîngă ziduri, echipele alternîndu-se la înaintare şi acoperindu-se reciproc cînd ajungeau la răscruce. Unul din cercetaşii care fuseseră în recunoaştere le arăta drumul. Nimeni nu le ieşi în cale. Nimeni nu trase un foc. Singurele zgomote care aminteau de război erau ale barajului continuu de tunuri şi mortiere.

Reisman se adăposti o clipă în uşa unei locuinţe de paiantă cu două caturi şi aproape că se prăbuşi peste o femeie cu trei copii, care se ghemuiseră acolo înfricoşaţi. Femeia îl privi cu nişte ochi larg deschişi şi albi, imploratori. Îşi duse un deget la buze şi o îndemnă să intre la loc înăuntru, cu copiii. Apoi porni mai departe. Strada se deschidea şi înaintea lor se afla zidul de sud al fortului şi porţile închise ale intrării acestuia. Din spatele zidurilor se ridicau în multe locuri flăcări şi fum, indicînd acurateţea tunurilor şi mortierelor kachine.

Fuseseră aduşi catîrii şi Sinwa Rip împreună cu oamenii lui începură să asambleze artileria port-samar a companiei. Aproape în mod neaşteptat, ajungea acum pînă la ei ţăcănitul ascuţit al focurilor de puşcă trase de pe crenelurile fortului. Focul nu era prea susţinut – de fapt, lui Reisman i se părea că cei din fort se apără fără prea multă tragere de inimă. Apoi văzu pălăria australiană a lui Sinwa Rip zburînd prin aer. Tînărul *uma*, se aplecă pe spate împins de forţa glonţului care îl lovise şi trupul i se prăvăli lîngă tun. Aproape concomitent, alt *hypenla* îşi duse mîna la coapsă, făcu un pas şi se prăbuşi. Sîngele îi gîlgîia printre degete în timp ce încerca să-şi acopere rana cu mîna. Faţa i se strîmbase de durere, dar nu ţipă. Cei din apropierea lui îl traseră în afara liniei focului şi îl duseră la adăpost printre case.

Reisman dădu fuga la locul unde zăcea Sinwa Rip şi se azvîrli la pămînt lîngă el. Glonţul îi sfărîmase craniul, împrăştiindu-i în jur conţinutul, şi îl ucisese instantaneu. În timp ce Reisman examina corpul căpeteniei, tirul continua. Gloanţele şuierau tînguitor împrejurul lui, muşcînd din ţărînă. În spate, unul dintre catîri răgea de durere: se cabră azvîrlind din copite, apoi se prăbuşi la pămînt şi viaţa i se scurse, odată cu sîngele, din burta sfîşiată.

De după colţurile clădirilor, oamenii cu aruncătoarele se iveau pe rînd timp de cîteva secunde şi trăgeau în direcţia parapetelor fortului. Acelaşi lucru îl făcea, cu mai puţină

precizie, şi cei cu mitraliere M-3, încercînd să-i împiedice pe puşcaşii chinezi să ţintească şi să tragă.

Reisman ridică puţin capul de la pămînt şi strigă:

— Mitralierele!

Văzu cum cîţiva dintre *hypenlas* încep să descarce armele de calibru 30 de pe spinarea catîrilor şi să le instaleze şi se blestemă în gînd pentru prostia şi lipsa de prevedere care îl făcuseră să nu comande asta mai demult. Se ridică la iuţeală şi alergă să se adăpostească sub o casă, exact în clipa cînd două mitraliere intrară în acţiune începînd să ronţăie bucăţi de tencuială de pe parapetul fortului.

Atunci sosi şi Ba Chit cu mortierul. Cînd văzu trupul lui Sinwa Rip zăcînd lîngă tunul asamblat pe jumătate, chipul i se schimonosi de furie şi de durere. Reisman îl bătu pe umăr arătînd spre tun. Alergară amîndoi într-acolo, în linie frîntă şi cu umerii aplecaţi, acoperiţi de mitraliere şi de tirul continuu al puşcaşilor. Doi dintre *hypenlas* veniră pe urmele lor, ridicară trupul lui Sinwa Rip şi îl transportară pe o stradă mai ferită.

Cînd tunul fu aşezat pe afet cu ţeava în poziţie orizontală, se formă un lanţ de *hypenlas* care împinseră obuzele spre culasă. Ba Chit încărcă primul obuz şi trase. Acesta trecu prin porţile groase de lemn ale fortului şi explodă undeva în spatele lor. Reisman fixă amorsele pe obuzele următoare şi, din cinci lovituri, înlăturară poarta de la intrarea de sud.

Atunci Ba Chit le făcu semn oamenilor lui să oprească focul, iar în secundele următoare încetă şi focul de arme grele dinspre flancurile de vest şi de est ale oraşului. Companiile lui Bradford şi San Thau coborau către fort venind dinspre vest, iar cea a lui Ne Tin venind dinspre est.

Tragerea încetă complet. Se mai auzea doar glasul catîrilor muribunzi, dar chiar răgetul îndurerat şi mişcările lor spasmodice se liniştiră pînă la urmă şi rămaseră ţepeni la pămînt, cu ochi larg deschişi.

— Acum intrăm înăuntru, *duwa* John? întrebă Ba Chit.

— Stai cu ochii pe ceilalţi, îl avertiză Reisman. Nu te grăbi să tragi, că ai să începi să-ţi omori oamenii care vin pe flancuri. Pricepi?

Ba Chit dădu din cap şi le transmise soldaţilor să fie atenţi. Lăsară tunul unde se afla şi, doi cîte doi, alergară în direcţia zidului şi pătrunseră prin porţile zdrobite de explozii în interiorul

fortului. Nu-i mai întîmpină nici un foc de apărare din partea chinezilor. Pe jos zăceau cîteva trupuri fumegînde, în uniforme întunecate la culoare. Fuseseră surprinşi de obuzele care explodaseră aici.

Reisman ridică ochii spre parapet, căutînd să descopere semne de viaţă. Nimic. La baza interioară a zidului se vedea o uşă. Luă cu el o echipă de oameni cu aruncătoare şi mitraliere M-3 şi se urcă pe scara de lemn care ducea la parapet. De pe o platformă se putea accede pe culmea zidului, în ambele direcţii. Le făcu semn soldaţilor cum să procedeze. Mai întîi ţeava puştii, apoi o rafală de măturare, apoi oamenii. Erau doi soldaţi chinezi morţi pe o latură a parapetului şi încă unul de cealaltă parte. După toate aparenţele, fuseseră ucişi în schimbul de focuri dinainte. Reisman speră ca unul din ei să fie cel care îl ucisese pe Sinwa Rip.

Coborîră din nou pe terenul de paradă şi Reisman văzu curtea umplîndu-se de kachini care năvăleau plini de exuberanţă prin intrările dinspre vest şi dinspre est, ale căror porţi fuseseră aruncate în aer. Nu se mai trăgea. Se mai auzea doar trosnetul flăcărilor care devorau fostele barăci de lemn. Mortierele îşi făcuseră treaba cum se cuvine. Partea superioară a turnului staţiei de transmisiuni zăcea dărîmată pe jos, iar baza lui se mistuia în foc împreună cu barăcile incendiate pe care fusese instalat. Clădiri din paiantă şi din tencuială de ipsos se transformaseră în grămezi de moloz, iar pînza corturilor ardea. Mai stăteau încă în picioare cîteva structuri de beton cu uşi metalice, iar Reisman presupuse că una din ele, cel puţin, trebuie să fie magazia de arme.

Linc Bradford îşi croi drum printre kachini. Avea ochii strălucitori şi faţa murdară de sudoare şi de praf.

— A mers! răcni el, uimit şi încîntat de realitatea faptului. Poarta de nord e deschisă şi au fugit cu toţii.

— Instalez acolo mitralierele, spuse repede Reisman.

Nu era momentul să se facă pauze. Nu simţea deloc nevoia să sărbătorească reuşita. Sîngele îi mai zvîcnea încă, se afla în continuare sub tensiunea bătăliei, aţîţat de mirosul de cordită, de zgomotele şi de priveliştile luptei.

— Sinwa Rip e mort, rosti el surd. Şi mai avem un rănit.

Bradford înregistră vestea şi exaltarea nestăpînită care i se citea pe faţă se diminuă un moment.

— Aveţi trei morţi la tun, spuse el. Ne-au nimerit cu un obuz de mortier... Sau a ajuns pînă la noi un chinez cu grenade sau cu *bazooka*.

— Vezi de demolări, îi spuse Reisman, arătînd structurile de beton. E cazul să radem tot. Încărcături mari şi timpi lungi. Nu ştiu ce-i înăuntru, dar îmi închipui că-s chestii care ne pot da gata dacă stăm prea aproape. Ar trebui să fim departe cînd sar în aer.

Îşi luă oamenii cu mitraliere, ieşiră pe poarta de nord şi îi dispuse acolo să împiedice accesul. Celelalte companii făcură acelaşi lucru la celelalte porţi. Dar nu mişca nimeni prin preajmă, nici militari, nici civili. Soldaţii puşi pe fugă nu se mai întoarseră, iar locuitorii din Caojian stăteau ascunşi în bîrloguri, temîndu-se să înfrunte prăpădul ce avea loc. Asta avea să fie situaţia cel puţin pînă în zori, îşi spuse Reisman.

Cu morţii şi răniţii legaţi de şaua cailor, batalionul se afla din nou pe creastă, îndreptîndu-se spre trecătoare, cînd încărcăturile cu explozie întîrziată săriră în aer, la mare distanţă în urma lor. Reisman privi înapoi la focul de artificii produs de praful de puşcă, obuzele, grenadele şi gloanţele depozitate în magazie. Exploziile succesive erau tot mai puternice şi dincolo de ele, în contrapunct, se auzea răpăitul ca de mitralieră al gloanţelor care explodau.

Nebunia totală a ceea ce făcuseră îl izbi abia acum, făcîndu-l să izbucnească pe neaşteptate într-un hohot caustic de rîs. Scutură din cap, aproape năucit de revelaţia nemaipomenitei lor trăsnăi. Nu numai că nişte chinezi fuseseră ucişi de soldaţii kachini instruiţi de americani în
Birmania şi în India, dar şi cîţiva kachini fuseseră ucişi de soldaţii chinezi instruiţi de americani la Kunming.

— Ştii cine a plătit tot rahatul pe care l-am aruncat acum în aer? îl întrebă pe căpitanul Bradford. Tu. Şi cu mine. Contribuabilul american. Războiul ăsta căcăcios e o nebunie curată! Nimeni nu e de aceeaşi parte. Şi ai face bine să-ţi pregăteşti o versiune al dracului de bună despre cum n-ai tu nici în clin, nici în mînecă cu toată chestia şi cum nu m-ai văzut în viaţa ta!

Ajunşi pe pajiştea unde lăsaseră animalele, Baw San şi cu ceilalţi cinci care rămăseseră acolo îi întîmpinară, chestionîndu-i plini de invidie. Vederea celor patru morţi şi a răniţilor nu-i

demoralizã. Cu fatalism stoic, Baw San spuse:

— Aşa e la războiu, *duwa* John. Tînărul *uma* care căzuse, Sinwa Rip, nu era mult mai mare ca el.

Nimeni nu dădu semne că ar dori să se odihnească, pe drumul de întoarcere spre frontieră. Se bucurau să fie din nou acasă. Pînă în zori coborîseră un munte, traversaseră valea şi înaintaseră destul de departe în următorul masiv muntos, de partea cealaltă a căruia se aflau ţinuturile kachine, cîteva sate *shan*, munţii şi jungla încă năpădite de trupe japoneze. Nu se temeau de japonezi. Aceştia, în schimb, aflaţi în retragere, încercau cu disperare să evite lupta cu kachinii.

Soldaţii îşi mîncară raţiile din mers, scurtele popasuri se făceau mai ales pentru odihna, adăpatul şi hrănitul cailor şi catîrilor şi ca să se schimbe călăreţii. Pînă la amiază, batalionul ajunse înapoi la punctul de traversare a fluviului Salween. Frînghiile rămăseseră la locul lor. Ne Tin îşi condusese călare, compania pe malul celălalt şi se aflau în siguranţă pe malul birman cînd cheile răsunară din nou de zgomotul unui avion.

Linc Bradford se afla în mijlocul apei, călărind pe un cal japonez şi îndemnîndu-l cu ceea ce spera că sînt vorbe de încurajare, cele patru culoare de traversare erau pline de călăreţi, de oameni care treceau prin apă mergînd pe jos şi de înotători ţinîndu-şi echipamentul deasupra capului. Baw San se afla mult în urmă, trăgînd după el prin apă un şir de catîri cu poveri grele. Reisman era încă pe malul chinezesc, aşteptînd să traverseze cu ariergarda convoiului. Îşi ridică privirile şi, văzînd avionul, încercă o senzaţie ciudată că se repetă scena la care participase cu două zile înainte; numai că atunci el fusese în aer şi privea de sus.

Avionul coborî tot mai jos, executînd un fel de plonjon de atac şi Reisman văzu că nu erau nici un fel de marcaje de identificare pe fuselaj. Se gîndi că e ciudat. Era mînjit în întregime cu culori de camuflaj, dar nu avea nici însemne naţionale, nici simbolul escadronului, nici vreun număr.

Baw San se uită şi el în sus.

— B-25! strigă tare, zîmbind.

Exact în clipa aceea, nişte obiecte căzură din burta bombardierului şi Reisman auzi, nevenindu-i să-şi creadă urechilor, focul rapid al unui tun aerian de calibru 50 şi zări ţeava mobilă ieşind din turelă în timp ce aparatul cobora în

defileu. Văzu apa încreţindu-se de gloanţe, urmări cum cad în rîu oameni plini de sînge, cum animalele se ridică în două picioare de spaimă şi de durere şi văzu primele explozii ale bombelor aruncînd în aer trombe de apă, oameni şi animale.

Avionul B-25 se înclină şi viră rapid, mai lansă o serie de bombe şi o rafală de gloanţe şi se făcu nevăzut. Reisman îşi azvîrli armele şi echipamentul, şi se aruncă în apă, să-i ajute pe răniţi şi să recupereze morţii. Zeci de kachini de pe ambele maluri făcură la fel şi transportară răniţii şi cadavrele pe malul birmanez.

Reisman se năpusti prin apă către locul unde îl văzuse ultima oară pe Baw San. Îl găsi luptîndu-se cu curenţii, scufundat într-un vîrtej de apă însîngerată, cu ochii holbaţi, într-o stare de şoc. Cînd îl aduse pe malul dinspre Birmania văzu că şrapnelele îi muşcaseră bucăţele de carne de pe braţe şi de pe picioare, avea o rană în dreapta pieptului şi respira cu greutate. Reisman îl culcă uşurel pe pămînt. Doi kachini îl preluară în grijă, folosind pansamentele din trusa militară; îi opriră sîngele, îi presărară pulbere de sulfamidă pe răni şi i le legară cu bandaje.

Reisman se azvîrli din nou în apa fluviului ca să-i ajute pe ceilalţi. Nevoia de acţiune, dorinţa de a face ordine în învălmăşeala aceea şi de a-i ajuta pe cei aflaţi la nevoie, îl împiedica să simtă întreaga furie şi disperare care îl cuprinseră în cele din urmă, cînd răzbătu printr-un cerc de *hypenlas* tăcuţi şi plini de jale şi dădu cu ochii de trupul însîngerat şi fără viaţă al căpitanului lor. Ne Tin, care îl scosese din apă, stătea îngenuncheat lîngă cadavru, mînjit de sîngele căpitanului. Pe Linc îl nimeriseră în plin proiectilele de calibru 50 care îi sfîrtecaseră pîntecul, toracele şi craniul.

Chipul lui Ne Tin era schimonosit de durere şi de furia de a se vedea trădat. Se uită la Reisman, care îngenunchease lîngă el.

— S-a mai întîmplat asta o dată, îi şopti. Au omorît atunci treisprezece din oamenii mei şi au rănit douăzeci. Dar n-a fost cu intenţie. A fost o greşeală… şi noi am înţeles. De data asta n-a fost o greşeală.

Reisman îi susţinu privirea şi încuviinţă din cap. Apoi se ridică şi preluă comanda batalionului. Ne Tin, Ba Chit şi San Thau îi răspunseră la comenzi. Mai erau încă nouă morţi, cu Linc

Bradford, care trebuiau să fie înfăşuraţi în pături sau în pînze de cort şi legaţi pe cai şi pe catîri. Alţi şaptesprezece fuseseră răniţi. Cei mai mulţi erau în stare să ajungă pînă la Ngumla, duşi pe targă sau legaţi de şa. Pe cîţiva din ei, printre care şi Baw San, avea să încerce să-i ducă la spital cu avionul imediat ce treceau de munţii care le mai rămăseseră şi reuşeau să ajungă la una din pistele de aterizare.

Reisman mai traversă o dată fluviul, ca să adune ce rămăsese pe malul chinez; apoi porniră la drum pe sub acoperişul verde al junglei. Gîndul îi zbura departe. Întrucît eşuase în misiunea de a-l opri pe Linc Bradford, avea sentimentul că fusese manipulat să contribuie la moartea prietenului său, nu de şansă, ci de nişte forţe puternice, aflate dincolo de puterea sa de înţelegere şi de control. Făcu legămînt să afle care erau aceste forţe şi să aibă de-a face cu ele în felul său. Îi reveni în minte, în timpul marşului îndelungat, momentul cînd, cu opt luni în urmă, fusese trimis într-o închisoare din Anglia să asiste la o execuţie şi cum de acolo pornise grupul celor doisprezece. Ajuns aici, îl izbi o paralelă: fusese şi de data asta trimis să participe la o execuţie – o execuţie în care ar fi putut fi şi el ucis.

PARTEA A DOUA

DESTINE DE SOLDAŢI

6

Lui John Reisman i se păru că mai trăise o viaţă cînd se văzu în sfîrşit îmbarcat la baza din Chabua pe un C-46 care urma să zboare din India spre China, pe deasupra „Cocoaşei”.

Cu o lună în urmă abia dacă ştia semnificaţia cuvîntului „kachin“. Dar în ultimele săptămîni fusese oaspete de onoare în cîteva sate de ale lor, îi ascultase pe *jaiwas*, barzii kachini, înălţîndu-i cîntece de slavă, cinstind amintirea marelui *Bo* Lincoln şi introducînd în folclorul tribului povestea faptelor pe care le împliniseră împreună, o poveste care avea să fie repetată de noi şi noi generaţii de *jaiwas*.

Un lucru la care nu se aşteptase era că, atunci cînd se dusese la spitalul militar din Calcutta să-l vadă pe Baw San şi să se asigure că merge spre vindecare, băiatul se rugase să-l ia cu el în orice nouă misiune primeşte. Reisman căzuse de acord. Baw San îi răscolea amintiri de pe vremea cînd avea vîrsta lui –

se revedea aşa cum era pe atunci: dornic de experienţe noi, de aventurile care îl aşteptau dincolo de muntele următor, dincolo de marea următoare, şi totuşi puţin temător (poate că cel mai tare se temea să nu i se facă frică şi să greşească) şi reticent în faţa comportării bizare, abuzurilor şi cruzimilor altora. Cu toate că întregul neam kachin îl considera ca pe o familie, Baw San nu avea nici un fel de familie a lui. Într-un fel, Reisman se simţea dator să preia rolul de mentor pe care îl îndeplinise cîţiva ani Linc Bradford şi poate chiar să-l ajute pe Baw San să meargă la studii în Statele Unite după război, cum vroia să facă Linc.

Cu braţul bandajat şi fixat în eşarfă, Baw San şedea lîngă el pe banca lungă de aluminiu de lîngă peretele avionului. Îşi puseseră cu toţii paraşutele înainte de decolare, şi Baw San îl asculta cu interes pe Reisman explicîndu-i ce să facă dacă vor trebui să se folosească de ele. În faţa lor, dincolo de spaţiul umplut cu bagaje şi încărcături de transport, erau aşezaţi alţi americani şi chinezi, personal civil sau militar. Nimeni nu arăta prea voios. Pasagerii şi membrii echipajului care zburau pe deasupra „Cocoaşei” cunoaşteau cît se poate de bine înspăimîntătorul procent de mortalitate al acestei rute a aviaţiei de transport. Avioanele neînarmate cădeau victimă avioanelor japoneze de luptă, sau propriilor motoare şi sisteme, care nu făceau faţă rigorilor unui zbor pentru care nu fuseseră prevăzute. Nivelul ridicat al zgomotului celor două motoare, neamortizat de nici un fel de izolaţie acustică interioară, care ar fi însemnat un lux, făcea dificilă conversaţia. Unii îşi luaseră cu ei cărţi, reviste şi ziare în lectura cărora să se cufunde în timpul zborului de 500 mile pînă la Kunming. Reisman şi Baw San studiau manualul de conversaţie englez-chinez, obţinut de la sediul local al OSS în ţinutul plantaţiilor englezeşti de ceai din Assamul de nord, unde fuseseră siliţi să întîrzie cîteva zile în aşteptarea permisiunii de a intra în China.

Această întîrziere suplimentară în regiunea Assam îl nedumerise pe Reisman. Căci, dacă prezenţa lui nu era dorită la Chungking, de ce oare mai trimisese de la bun început după el colonelul Waingrove, şeful OSS pentru China? Waingrove era un om pe care îl cunoştea şi îl respecta. Reisman bănuia că problema ar fi putut fi Baw San, deşi – înainte de a pleca din Calcutta spre Assam – îşi luase precauţia de a pune să se fabrice un dosar complet pe numele unui oarecare caporal Charlie

Bawsan, născut la San Francisco din părinţi chinezo-birmanezi, scos temporar din rîndurile puşcaşilor americano-kachini şi detaşat în misiune specială ca translator şi specialist în gherilă pe lîngă maiorul Reisman. Mai adăugase zece ani la vîrsta băiatului pentru cazul că cineva s-ar fi îndoit de competenţa unui tînăr de şaptesprezece ani. Dacă i s-ar fi cerut socoteală, putea oricînd să pretindă că Baw San arăta pur şi simplu mult mai tînăr decît era, sau că la data naşterii se strecurase o eroare. Reisman mai dorea şi ca Baw San să capete în continuare îngrijiri medicale la Chungking. Era doar capitala guvernului naţionalist chinez şi îşi închipuia că trebuie să fie doctori buni, civili şi militari, şi dotări spitaliceşti în localitate.

Trecuseră cu bine de masivul Santsung din munţii Himalaya şi se aflau la circa 8.000 de picioare, în coborîre spre Kunming, cînd Reisman simţi primul val de miros puternic şi neplăcut care i se păru cu totul neaşteptat, chiar dacă familiar.

Îl prinse de braţ pe un militar din echipaj, care trecea bălăngănindu-se printre bagajele îngrămădite pe culoarul central al avionului, ca un fotbalist beat.

— Ce pute aşa? răcni, ca să acopere zgomotul motoarelor.

Sergentul îi zîmbi.

— Asta-i China! răspunse. Te înveţi după un timp. Mie nici nu-mi mai miroase.

Sigur că asta era, îşi aminti Reisman. Dejecţii de noapte, dejecţii de zi, balegă, excremente, murdărie de om şi de animale, fecale – căcat! În China nu se irosea nici un strop. Reziduurile unui ciclu agricol erau îngrăşămînt pentru ciclul următor. Nu se văzuse asta în munţii de pe lîngă Caojian dar îşi amintea, în urmă cu mai mult de şapte ani, cînd Nanking fusese capitală înainte să-l ocupe japonezii, şi el se aventurase de acolo la mare distanţă în interiorul ţării, ca să ia pulsul regiunilor rurale ale Chinei… şiruri nesfîrşite de oameni şi de animale, caravane întregi pe şosele, copii de ţărani cu nişte prăjini cu patru cîrlige şi cu coşuri, cărînd cu toţii excremente umane şi animale, preţioase foc. Atunci i se păruse ciudat, cum i se părea şi acum, că într-o ţară în care viaţa omenească era atît de desconsiderată, fecalele să fie ţinute la mare preţ. Dar să ajungă duhoarea la 8.000 de picioare altitudine şi să pătrundă prin fuselajul de aluminiu al unui avion, asta chiar că nu şi-ar fi închipuit!

Aterizară pe un platou de la Kunming înainte de amiază, după ce zburaseră peste ogoare terasate, de culoare roşcată sau verde. Un tînăr locotenent înarmat cu un blocnotes urcă la bord şi îi anunţă pe cei cu destinaţia Chungking să rămînă pe locurile lor, în timp ce pasagerii pentru Kunming aveau să fie debarcaţi în ordinea rangului militar. Dumnezeule, îşi spuse Reisman în gînd, ce de căcaturi într-o chestie atît de simplă, ca datul jos din avion!

Se răsuci pe loc, ca să se uite pe geam. Nu se vedea mare lucru pe partea lui. Nişte piste, corturi şi avioane garate. Avioane care veneau şi plecau. Multe erau vopsite de camuflaj, cu modele verzi şi maro. I se lipiră ochii de un B-25 şi simţi cum îl înecă furia. Să fi fost *acela*? Avea însemne pe aripi şi pe fuselaj, dar asta nu însemna nimic. Masacrul din defileul Salween avusese loc cu o lună în urmă; vopseaua se putea şterge şi reface în cîteva ceasuri. Îşi auzi numele şi se întoarse către ofiţerul însărcinat cu debarcarea.

— Maior Reisman, vă rog să coborîţi cîteva clipe.

Ieşi din curelele paraşutei şi coborî din avion, bucuros că are ocazia să-şi întindă oasele şi să se mişte puţin. Latura de aeroport pe care o vedea acum era identică cu cealaltă, cu excepţia cîtorva clădiri joase, tencuite şi cu acoperiş de ţiglă, una din ele fiind biroul de operaţiuni. Nici urmă de hangare sau de terminale. Mecanicii lucrau la avioane în aer liber. Toată instalaţia se putea împacheta şi muta în doi timpi şi trei mişcări, în caz că japonezii îşi făceau din nou apariţia în forţă.

O voce de bărbat, familiară, dar pe care n-o identifică imediat, îl strigă din umbra de sub aripa unui alt C-46, parcat la vreo patruzeci de yarzi mai încolo, pe pistă.

— Aici, John!

Silueta rămînea în umbră şi Reisman nu văzu cine era pînă nu ajunse acolo. Iar cînd văzu despre cine e vorba, simţi entuziasmul care îl încerca totdeauna, ori de cîte ori dădea pe neaşteptate de cîte un vechi camarad cu care nu se văzuse de multă vreme. Aproape că se repeta identic scena întîlnirii cu Linc Bradford, numai că la întîlnirea aceea cel surprins fusese Linc.

Reisman întinse mîna şi zîmbi:

— Hello, Sam, spuse el cu căldură. Cine te-a pus pe fugă? Tito sau Mihailovici?

Ultima oară cînd Reisman auzise de el, Sam Kilgore mişuna prin munţii Iugoslaviei ducînd arme grupurilor de partizani şi încercînd să-i determine pe Tito şi pe Mihailovici să lupte împreună împotriva naziştilor, în loc să-şi tot taie unul altuia beregata.

Sam îi strînse mîna şi o clipă faţa i se lumină de plăcerea întîlnirii.

— Mă săturasem pînă în gît de tipii ăia amîndoi, aşa că Londra m-a scos din joc şi i-a lăsat şi pe alţii să mai încerce.

Acum Reisman zări frunzele argintii de stejar pe umerii lui Sam, devenit locotenent-colonel. Făcu un pas înapoi şi îi azvîrli un salut ţeapăn.

— Pe toţi dracii... ultima oară cînd te-am văzut nu erai decît un căpitan, îi spuse.

Sam ridică din umeri şi încercă să dea impresia că gradul era obţinut din întîmplare şi n-avea nici o importanţă:

— Păi, ajunsesem maior cînd eram în Balcani. Acum mi-au dat altă treabă de făcut şi, cu transferul, m-au mai săltat o dată.

Kilgore era un om vînjos, ceva mai înalt decît Reisman, pistruiat, cu părul de culoarea nisipului şi cu un aer de băieţandru. Dar aparenţa înşela. Reisman ştia că e un dur, că e abil, decis, bine pregătit şi cu o considerabilă pricepere în ale politicii.

Cînd se cunoscuseră prima oară, la Londra, glumise în legătură cu numele de familie al lui Sam.

— Al dracului de potrivit nume pentru un tip în branşa ta. *Kill! Gore!**

— Nu-i mai potrivit ca al tău, îi zisese Sam rîzînd. Reisman înseamnă mercenar pe nemţeşte. Mi se pare că ai tăi s-au mai amestecat în nişte războaie, înainte să ne băgăm noi în ăsta de acum.

Se împrieteniseră uşor. Deşi nu fuseseră niciodată împreună pe cîmpul de bătaie, întîmplarea îi făcuse să se regăsească de cîteva ori între două misiuni, ţineau legătura şi se respectau reciproc ca soldaţi.

— Ce treabă nouă ai aici? Eşti staţionar sau doar în trecere? întrebă Reisman.

— Avem baza la Kunming – îi răspunse Sam – dar mă trimit cu diverse echipe încoace şi încolo.

---

* Aprox. „Ucide! Străpunge!“ (n.tr.)

— Unde? insistă Reisman.

— La nord şi la sud.

Reisman parcurse rapid harta pe care o avea în cap. La nord ar fi fost tot China, poate provincia Shensi, unde comuniştii îşi aveau o fortăreaţă la Yenan; sau poate Manciuria ocupată de japonezi, sau mai trăgea cu ochiul la ce fac ruşii dincolo, în Siberia. La sud, ar fi fost cu totul altă poveste: însemna Indochina franceză unde comanda încă, stînjenit, sub controlul sever al forţelor de ocupaţie japoneze, guvernul de la Vichy; sau poate Thailanda, deşi era mai probabil ca acolo să acţioneze englezii.

— O să lucrez cu tine?

— Nu ştiu nimic, Johnny.

În spatele lor se pompa combustibil în avionul C-46 al lui Reisman şi o echipă de mecanici de la sol mişunau în jurul motoarelor, fuselajului, aripilor şi cozii, examinînd, testînd şi ajustînd cîte ceva. Mîrţoagele astea aveau nevoie tot timpul de operaţii de întreţinere şi Reisman era bucuros că a lui beneficiază de aşa ceva.

— Cine e Charlie Bawsan ăsta care merge cu tine? întrebă Kilgore ca din întîmplare.

— Era cu detaşamentul 101 în Birmania. Al dracu’ de bun soldat, răspunse Reisman, fără să clipească. Cred că-l pot folosi aici la orice treabă îmi dau de făcut. E băiat foarte săritor. Ştie o groază de limbi de-astea locale.

— Şi dacă are state de serviciu aşa bune, cum de-i numai caporal?

Reisman privi înaintea lui, improvizînd:

— Charlie se simte mai bine cu băieţii din trupă. Îi place să stea printre oamenii adevăraţi. Vrei să-l cunoşti?

Kilgore privi înspre avion.

— Nu. Te cred pe cuvînt. Nici măcar cu tine nu trebuia să stau de vorbă, dar ţi-am văzut numele pe listă şi am venit aici pe barba mea, de dragul vremurilor de altădată. Vreau să ştii că la Chungking te aşteaptă o groază de rahat – vezi ce faci.

— Ce fel de rahat? întrebă Reisman, simţind cum îl cuprinde mînia.

— În legătură cu ce s-a petrecut pe graniţă.

— Şi ce s-a petrecut, Sam? îl provocă Reisman.

— Am auzit zvonuri.

— Poate ai auzit şi cine a dat ordin ca un bombardier de-al nostru să meargă să-l ucidă pe Linc Bradford şi pe oamenii lui. – Reisman se întoarse pe călcîie şi măsură cu privirea aeroportul. – E B-25-ul de colo, Sam? Mi-ar plăcea să-i găsesc pe tipul care era la manşă şi pe tipul de la mitralieră.

— Nimeni nu ştie nimic de vreun B-25, afirmă Kilgore cu tărie.

— Ştiu opt sute de soldaţi kachini, îi replică Reisman.

— Multă lume de aici, de la Kunming, te crede pe tine responsabil de ce-a păţit Linc, afirmă rece Kilgore.

Insinuarea era atît de scandaloasă, încît Reisman nu a putut să facă altceva decît să se holbeze mînios, nevenindu-i să creadă. Controlîndu-şi furia, zise:

— Dacă aş fi făcut aşa ceva, Sam, mi-ar sta capul înfipt într-un par la Ngumla, în loc să ascult aici o asemenea porcărie.

Kilgore îi înfruntă privirea, apoi spuse:

— O.K... eu nu-s din cei care au crezut. Acum ascultă-mă şi tu puţin. Uite cum merg lucrurile pe aici...

Glasurile lor se luau la întrecere cu vuietul şi cu ţiuitul motoarelor de avion. Reisman era silit să-şi încordeze auzul şi să răcnească pentru a se face auzit.

— Acţiunile, cele care îţi plac ţie, pornesc toate de aici, de la Kunming, spuse Kilgore. Politica şi rahatul stau la Chungking. Şeful vrea să te duci pînă acolo doar cît să te uiţi împrejur şi să-ţi muţi fundul iute înapoi.

— Adică generalul Donovan?

— Nu. El vine din cînd în cînd, dar acum nu-i aici şi n-are nici o treabă cu chestia asta.

— Vrei să zici, atunci, colonelul Waingrove. A trimis după mine acum mai bine de o lună.

— Waingrove nu mai e acolo. L-au împachetat şi l-au expediat în urmă cu vreo cîteva săptămîni. N-a vrut să joace cum îi cîntau bandiţii de la Kuomintang. Acuma e un comandor de marină, unul Pelham Ludlow, care conduce OSS din China.

— Ce să zic, clătină din cap Reisman: e nevoie de un instalator şi ei îţi trimit un cizmar!

— Asta-i politica,. N-ai ce face, răcni Kilgore. Ăia de la Washington fac pe ei cum îi doare burta pe ăia de la Chungking şi de data asta s-au fîstîcit rău, cînd Waingrove a încercat să conducă OSS China fără să le raporteze lor mai întîi

toate cele. Ludlow e un tip blajin, cu prieteni în cercurile înalte. De fapt, nici nu se poate mai înalte de atît. Pe lîngă OSS mai e numărul unu şi într-o chestie numită SACO, Organizaţia de cooperare chino-americană. Asta îţi spune ceva?

— Max Armbruster mi-a făcut instructajul, la Londra. Zicea că principala lor funcţie e să le pună beţe în roate agenţilor OSS.

— Chiar aşa. E al dracului de nostimă situaţia, şi o să vezi cu ochii tăi cînd ajungi acolo. În calitate de om al nostru în organizaţia asta, Ludlow e principala noastră verigă de legătură în domeniul contrainformaţiilor cu guvernul lui Chiang Kai-shek. Asta înseamnă că el le spune tot, şi ei nu-i spun nimic, dacă n-au interes. Toţi agenţii americani, toate planurile de spionaj şi de operaţiuni speciale trebuie să treacă pe la el. Cu toate că nu se prea dau în vînt chinezii să aibă de-a face cu afurisiţii de străini, Ludlow stă numai în fundul generalului Tai Li. Cred că nici la closet nu se duce fără să-i dea voie Tai Li.

Kilgore se uită ţintă la Reisman şi zise:

— Ştii cine e, nu-i aşa?

Reisman se zburlise la auzul numelui. Îl auzise prima oară de la Linc Bradford.

— Vrei să spui, traficantul de opiu? sondă el terenul.

Kilgore rîse.

— Toată lumea face trafic de opiu în China. În afară de asta, dacă se poate spune că cineva conduce China de la o zi la alta, acela e probabil Tai Li.

— Care e funcţia lui de fapt… are o poziţie în guvern?

— E şeful serviciilor secrete. Dar, de fapt, e mult mai mult.

— Aşa am auzit.

— Este echivalentul chinez al Secretarului de Stat şi al miniştrilor apărării, justiţiei şi probabil tot restul cabinetului Roosevelt, într-o singură persoană.

— Linc Bradford ştia despre el, zise Reisman. După cîte înţeleg, Tai Li are grijă ca toată lumea să-l pupe în fund în acelaşi fel şi cine nu, s-a zis cu el.

Kilgore îl privi cu admiraţie.

— Văd că tot înţelept ai rămas. – Îi întinse din nou mîna şi Reisman i-o acceptă. – Ai grijă ce faci şi ce spui pe acolo, Johnny, zise Kilgore. Te văd din nou la întoarcere, presupun, şi mergem să lucrăm împreună.

— Şi ce să facem?

Kilgore ridică din umeri.
— Cine ştie? S-o găsi ceva.

7

Livid, extenuat şi distrus, oraşul Chungking zăcea pe coline. Pe terasele succesive se ghemuiseră speriate maldăre de zidărie dărăpănată, grămezi de moloz, case înghesuite unele în altele, negre, cenuşii sau pămîntii la culoare, în lumina prăfoasă a după-amiezii. Sub cota oraşului curgeau apele noroioase a două rîuri, care se uneau ceva mai încolo.

Reisman beneficie doar de o vedere parţială printr-un hublou, în timp ce aparatul C-46 venea la aterizare. Mai era oare Katherine pe undeva, se întrebă el, mai era oare în viaţă? Pentru asta ar fi meritat toată călătoria pînă la Chungking, poate chiar s-ar fi transformat într-o ocazie de bucurie. Nu mai avea de doi ani nici o veste de la ea – deşi nu era nimic ciudat sau îngrijorător în asta, avînd în vedere vremurile pe care le trăiau cu toţii, localitatea asediată unde stătea ea şi faptul că el îşi schimba des ceea ce nici nu prea se putea numi adresă.

Nu mai fusese niciodată la Chungking dar ştia, din scrisorile ei, din buletinele de ştiri şi din fotografii, cît de îngrozitor suferise oraşul imediat după ce, în 1938, se mutase aici capitala. Escadroanele japoneze de bombardiere se succedaseră nestingherite şi începuseră distrugerea sistematică a oraşului vechi. Clădirile rămase în picioare fuseseră pur şi simplu acoperite cu vopsea neagră de camuflaj. Acum, deşi raidurile fuseseră stopate de avioanele americane de luptă, nu mai exista nimic colorat în oraş, afară de şampanele şi de vapoarele de pe rîurile Yangtze şi Chialing, sau de culorile pe care le revărsa soarele în amurg deasupra acestor mari artere, care aduceau fluid vital în inima Chinei din aceste zile de război.

Reisman se gîndi cu afecţiune la Katherine Harris, apoi simţi o furnicătură în pîntece cînd îşi aminti de descoperirile mai întîi ezitante, apoi tandre şi la urmă pasionate pe care le făcuse ea în braţele sale. Se cunoscuseră la Nanking, pe vremea cînd era acolo capitala şi armatele japoneze o strîngeau în cleşte la est dinspre Shanghai şi la nord dinspre Peking, chinezii rezistînd neaşteptat de puternic. Pe atunci Statele Unite erau în neutralitate absolută, deşi simpatiile se îndreptau către ţara invadată. Reisman renunţase la contractul său pe vas la Shanghai şi japonezii se arătaseră politicoşi, corecţi şi, după cît

se părea, neinteresaţi de prezenţa pe plajă a unui marinar american ce făcea pe turistul. Reuşise să se strecoare afară din oraş şi să urce pe Yangtze cu un vas comercial, cu gîndul să se angajeze din nou ca soldat, oferindu-şi serviciile chinezilor. Pînă la urmă se decisese să nu facă aşa ceva, căci descoperise că nu exista nici o Chină democrată pentru care să lupte; existau numai facţiuni care nu prezentau încredere şi care se războiau la fel de tare între ele, cum se războiau şi cu japonezii. Însă în timp ce făcea această descoperire – în parte, izvorul cunoştinţelor sale în materie erau lecţiile pe care ea i le dăduse despre China – o cunoscu pe Katherine.

Avea douăzeci şi trei de ani pe atunci, iar ea douăzeci şi nouă: o femeie înaltă, sveltă şi palidă, cu păr acaju şi cu o căldură cuceritoare, care îl făcuse la început să creadă că îi oferea mai mult decît în realitate şi că era mai versată decît el în chestiuni amoroase. De fapt, ea era cu totul inocentă, o femeie care pînă atunci nu-şi începuse viaţa intimă sub presiunea convenţiilor sociale şi ale tabuurilor bisericii, deşi existaseră totdeauna în ea şi pasiune şi dorinţă, şi capacitatea de dăruire care îi caracteriza firea; fuseseră însă toate sublimate în alte direcţii. Katherine era profesoară şi translatoare, se născuse în China din părinţi misionari, plecase împreună cu aceştia în Statele Unite şi apoi se întorsese singură înapoi în China, fiindcă îi era dor de oamenii şi de locurile copilăriei, iar aceştia aveau nevoie de ea. Cînd guvernul plecase în refugiu de la Nanking, la cîteva luni după ce Reisman părăsise China, Katherine se dusese şi ea la Chungking şi de acolo îi scrisese de cîteva ori. Îi răspunsese la scrisori. Din cîte ştia, ea ar fi trebuit să se afle în continuare acolo.

Zborul între Chungking şi Kunming fusese, pentru Reisman, Baw San şi ceilalţi pasageri, mai puţin marcat de anxietate decît zborul pe deasupra munţilor. Nu mai erau piscurile himalaiene care se înălţau să înhaţe aparatul C-46, iar spaţiul aerian era bine păzit de avioanele de luptă din Divizia a 14-a de aviaţie a generalului Chennault. Reisman zări cîteva aparate P-40 cu botul pictat în aşa fel încît să semene cu nişte rechini înfometaţi. Multe din avioane şi mulţi din cei care zburau pe ele erau veterani din rîndul corpului de voluntari americani, „Tigrii zburători“ ai lui Chennault, care începuseră de trei ani războiul aerian în numele Chinei.

Totuşi, capitala şi întreaga zonă interioară a Chinei se aflau încă într-o stare de asediu, uneori activată, alteori în adormire. Zona de coastă era sub stăpînirea japonezilor. Dar aviaţia Statelor Unite contribuia să-i ţină la respect. Pe o distanţă de patru sute de mile la est şi la sud-est de Chungking – în localităţile Hengyang, Kweilin, Liuchow şi altele – americanii reuşiseră chiar să instaleze şi să menţină baze de atac, de unde se ridicau avioanele de luptă să-i intercepteze pe tîlharii de japonezi. Însă aceste baze, şi Reisman ştia bine asta, erau extrem de vulnerabile în caz că japonezii s-ar fi decis să pornească în forţă asupra lor, la sol. Cea de la Lingling fusese deja capturată. Diviziile chinezeşti din interior erau mai consistente numeric, însă erau slab înarmate şi instruite, aproape fără nici o experienţă de luptă, şi se aflau sub conducerea unor comandanţi care îşi puneau deoparte din materialul american de război fie în folosul lor propriu, fie ca măsură de siguranţă împotriva altor comandanţi, fie de teama armatei comuniste din nord, conduse de Mao Tse-tung. Integritatea defensiva a armatelor naţionaliste era fragilă şi nesigură. Exista o îngrijorare permanentă – pînă şi sus de tot, la nivelul generalului Stilwell în persoană, deşi Chiang Kai-shek refuza să o admită – că, într-o zi, japonezii ar putea să le străpungă liniile, să captureze bazele aeriene şi să ajungă pînă la Chungking şi Kunming.

Păşind alături de Reisman în direcţia clădirii birourilor, Baw San se uita precaut în jur, legănîndu-şi într-o singură mînă sacul cu echipament. Se aplecă spre el şi îl întrebă cu însufleţire, vorbind în şoaptă:

— Aici stă Chiang Kai-shek?

Reisman intui ce-i umbla băiatului prin cap. Tînărul kachin se considera în spatele liniilor inamice, exact ca în momentul cînd traversaseră fluviul Salween, mergînd spre Caojian.

— Da, aici, îi răspunse Reisman zîmbindu-i încurajator. Dar dacă îl laşi în banii lui, cred că o să te lase şi el în pace.

Încă înainte de a-l evacua cu avionul de pe pista de zbor de la Htawgaw, Reisman îi explicase lui Baw San că nu trebuie să destăinuie niciodată adevăratele împrejurări în care se alesese cu răni şi că trebuie să spună că fusese rănit în Birmania, în timpul unei acţiuni a puşcaşilor contra japonezilor. Apoi, în timp

ce aşteptau în Assam, îl prevenise să nu se angajeze în nici un fel de convorbire, aparent prietenească şi banală, care să-l dea de gol, nici acolo şi nici în China. Trebuia să facă pe prostul şi să-l lase pe Reisman să răspundă la întrebări.

După întîlnirea lui neaşteptată cu Sam Kilgore pe aeroportul din Kunming, Reisman îl prevenise din nou pe
Baw San.

— O să ne trebuiască o vreme numai ca să înţelegem cine lucrează pentru cine, îl avertizase el.

I se treziră suspiciunile imediat după ce se prezentară la biroul de primire. Îi aşteptau acolo un jeep cu un şofer.

— Sergent Liu, se prezentă şoferul, salutîndu-l pe Reisman şi uitîndu-se curios la Baw San. Comandantul adjunct vă trimite salutări şi vă urează bun-venit la Chungking. Vă aşteaptă imediat pentru instrucţiuni la biroul lui.

Liu era mai înalt şi mai spătos decît media chinezilor şi purta la şold o armă de 45. Avea în jur de treizeci de ani şi era îmbrăcat în uniforma de culoare kaki-spălăcit a armatei Kuomintang-ului; vorbea englezeşte cu accent american. Din felul cum se mişca, ajutîndu-i să-şi încarce în maşină genţile şi sacii cu echipament, Reisman deduse că omul se pricepea la judo şi la karate şi că s-ar fi descurcat bine şi fără arme în lupta corp la corp. Nu era un simplu şofer.

Baw San se sui în spate şi se instală între bagaje. Reisman se aşeză pe locul de lîngă şofer.

— Cine e comandantul adjunct şi ce comandă? Întrebă el.

Sergentul Liu încetă să mai zîmbească şi îl privi pieziş.

— Comandantul Ludlow de la Organizaţia de cooperare chino-americană.

— El e adjunctul?

— Generalul Tai Li e şeful.

Se vedea clar către cine se îndrepta loialitatea sergentului Liu în războiul subteran dintre şefii serviciilor de informaţii.

— Am ordin să mă prezint la comandantul Biroului de Studii Strategice, spuse Reisman.

— Acelaşi tip, acelaşi loc, zise Liu vesel. În „Valea Fericită”!

Reisman se uită la el cu bunăvoinţă.

— Sună frumos. Ce înseamnă, de fapt? întrebă el, cînd jeepul se puse în mişcare. Îşi amintea cu ce frapantă simplitate, deseori cu lirism elegant sau chiar cu spirit de farsă, îşi

născoceau chinezii ideograme pentru oraşele, munţii, parcurile şi templele lor. Cea pentru Chungking însemna şi „noroc repetat” şi el spera, fără îndoială, să se dovedească adevărat.

— E cartierul general şi rezidenţa generalului Tai Li. Datorită lui, mulţi prieteni ai noştri lucrează fericiţi, în pace şi cu spor, acolo.

„Valea Fericită”, îşi spuse Reisman, era evident invenţia unui om cinic, şi cu simţul umorului. Sergentul Liu viră pe pista aerodromului care se continua cu şoseaua ce ducea înspre aglomerarea de coline de la Chungking din apropiere.

— Ne duci întîi la spitalul militar american, zise Reisman. Caporalul meu are nevoie de un doctor.

— Dar comandorul mi-a dat instrucţiuni!

— Întîi la spital, sergent, îi ordonă Reisman. Eu răspund.

— Am înţeles, mormăi Liu fără convingere.

De pe bancheta din spate, Baw San se uită cu mare înţeles la şampanele şi la vasele cu aburi de pe fluviu Yangtze, paralel cu care mergea şoseaua; apoi la traficul tot mai dens de pietoni, de cărucioare trase sau împinse, de *coolies* transportînd greutăţi considerabile în cobiliţe cumpănite pe umeri, de ricşe, de trăsuri cu cai şi de autobuze funcţionînd cu alcool sau cu cocs, ce împrăştiau un fum ucigător. De mai multe ori sergentul Liu întoarse capul şi încercă să angajeze o conversaţie cu Baw San, şi pe englezeşte şi în chineză, dar băiatul continuă să se uite în altă parte, fără să spună o vorbă. Înaintarea jeepului era împiedicată de masa gălăgioasă de oameni, de animale şi de maşini primitive. Liu contribuia şi el la vacarm, claxonînd tot timpul.

Mirosul înţepător de excremente care îl luase cu asalt pe Reisman deasupra Kunming-ului se simţea şi la sol, aici la Chungking, dar acum avea de luptat cu gazele de eşapament, cu efluviile stătute ale rîului, cu duhoarea gunoiului şi lăturilor de pe străzi şi de pe ulicioare şi cu miresmele mîncărurilor gătite la marginea drumului. Scări largi de piatră duceau spre cheiurile fluviului, aglomerate de şampane de pe care urcau şi coborau oameni, de mărfuri şi de grămezi de alimente. Un nesfîrşit du-te-vino de bunuri. Scări mai înguste suiau pe poteci şerpuite pantele dealurilor, printre terasele pe care se aflau prăvălii şi locuinţe. În zonele bombardate, printre grămezi de moloz, se vedeau case din bambus şi paiantă, aflate în construcţie. Şiruri

de *coolies*, de vînzători şi telali mişunau în sus şi în jos pe scări şi pe drumuri, ducînd în mîini sau în spate comerţul întregului oraş. Bărbaţi şi femei cărau de la rîu către case găleţi cu apă pentru gătit şi spălat. Printre stîncile de gresie roşiatică, Reisman zări intrări de grote şi de tunele în care oamenii îşi găsiseră adăpost de bombardamente, unde muriseră mii de persoane şi unde locuiau încă mulţi din cei rămaşi fără adăpost.

Spitalul militar unde îi conduse Liu se dovedi mult mai puţin înzestrat decît sperase Reisman. Era aşezat la adăpost, departe de obiectivele de bombardat, în zona vestică, mai puţin aglomerată a oraşului. Avea cîteva paturi pentru urgenţe, dar era mai mult un dispensar şi un punct de prim-ajutor decît un spital în toată puterea cuvîntului, cu personal şi echipamente corespunzătoare. Era plasat sub comanda unui medic în vîrstă de la marină, un locotenent-comandor, în subordinea căruia mai funcţionau doi sanitari.

— Sînt dotări mult mai bune la Kunming, îi spuse lui Reisman doctorul Briggs, în timp ce desfăcea pansamentele lui Baw San. Sînt şi mai multe trupe acolo. Sigur, nu-s trupe de marină, dar comandamentul nostru de instrucţie e acolo şi trec şi o mulţime de corpuri de aviaţie, de multe ori cu răniţi.

— Am fost şi noi azi-dimineaţă, zise Reisman. Poate că trebuia să-l duc acolo la spital pe caporalul meu.

— Nu, nu. Cine l-a pansat a făcut treabă bună. Poate să rămînă aici o zi-două, dacă vreţi, dar nu mai are nevoie de spitalizare. Am să-i arăt nişte exerciţii ca să-şi poată mişca din nou braţul. Pe urmă, poate vreo două săptămîni de tratament de recuperare. E un centru mare de recuperare la Kunming, pe lacul Tien Chih. E frumos acolo. Şi o climă plăcută.

Reisman îl simpatiză imediat. În timp ce-i pansa lui Baw San rănile şi-i schimba bandajul, Briggs continua să flecărească prietenos. Era doctor la marină încă din primul război mondial, îi spuse, stătuse multă vreme în China, pe coastă sau pe rîurile din interior, cu vasele americane de război care îşi aveau baza în porturile prevăzute în tratat. Ieşise la pensie înainte de acest nou război, dar după Pearl Harbour se prezentase voluntar şi fusese încorporat la iuţeală şi expediat aici.

— Acum îngrijesc diplomaţi, fochişti de pe vapoare în trecere pe aici, ziarişti şi, desigur, şi militari de-ai noştri… pe urmă cîţiva chinezi şi străini, genul de *persona non grata* şi nu se pot duce

în altă parte. Dintre ai noştri, cum e cineva bolnav de-adevăratelea sau rănit grav, îi expediem cu avionul. E o mizerie să faci aici medicină, spuse el suspinînd. Materialele se fură sau se deturnează în timpul transportului şi ajung la bursa neagră sau în stocul personal al cîte unui ticălos la putere. Pînă şi ajutoarele alimentare trimise de cei de acasă şi armamentul trimis oficial pe baza legii de împrumut şi închiriere, nu prea ajung la cei care au nevoie disperată de ele. Cîţiva afacerişti chinezi, cîţiva birocraţi şi comandanţi se îmbogăţesc şi se îngraşă din suferinţele poporului.

Briggs se uită de aproape la Baw San:

— Eşti cam tinerel ca să fii soldat, nu-i aşa, fiule?

Baw San privi către Reisman cerîndu-i permisiunea să vorbească şi îl văzu aprobînd din cap.

— Am douăzeci şi şapte de ani, spuse el.

Briggs se uită lung la el, pe deasupra ochelarilor.

— Pe dracu'!

— E scris acolo, în actele lui, domnule comandor, zise Reisman.

Doctorul aruncă o privire peste teancul de hîrtii pe care îl adusese Baw San, se uită din nou la băiat şi spuse:

— Da, aşa este. Născut la San Francisco. Ăsta da, un oraş care îmi place.

— N-am mai fost de mult acolo, domnule, spuse Baw San. Părinţii m-au adus înapoi în Birmania cînd eram foarte mic. Nu mai ţin minte mare lucru.

Doctorul Briggs se uită la Reisman, îi făcu cu ochiul, apoi se întoarse către tînărul kachin.

— Păi, atunci o să-ţi povestesc eu, fiule – ca să poţi răspunde în caz că ţi se vor pune întrebări.

Reisman plecă cu convingerea că îl lasă pe mîini bune pe Baw San. Poate că asta era partea lui de „noroc repetat".

— Vin mîine seară să te văd, caporale, spuse el protocolar şi plecă.

Afară lumina soarelui era pe trecute şi năvălea ceaţa. Îşi aminti cum îi scria Katherine că Chungking e năpădit de ceaţă la fel de des ca Londra sau San Francisco. Sergentul Liu care aştepta în jeep afară nu era deloc impenetrabil la chip – se vedea că e nerăbdător, ba chiar speriat. Nu-şi mai pierdu vremea cu curtoazia militară.

— Aţi stat jumătate de oră, bombăni. Ludlow o să se facă foc.

— N-are decît, zise Reisman. Ţineţi gura şi dă-i drumul.

Liu îşi încordă trupul, azvîrlindu-i o privire încărcata de ură, dar continuă să şofeze într-o tăcere încordată. O luară pe unul din puţinele drumuri care îngăduiau vehiculelor să urce pe pantele înghesuite ale dealurilor. Era la fel de plin de pietoni, de animale şi de maşini ca şi şoseaua de lîngă rîu. Se strecurau cu greu pe uliţe pline de copii zdrenţăroşi, de bătrîne cu picioarele legate cu fişii de pînză şi de coloane de *coolies* înaintînd încet, împovăraţi ca nişte furnici. Aerul ceţos era viciat de mirosul de gunoi, de lături şi de mîncare gătită.

Drumul înceta brusc să mai urce, în dreptul unei zone împădurite unde Liu opri maşina, în faţa intrării situate la mijlocul unui zid vopsit în negru. Doi soldaţi chinezi cu pistoale automate examinară jeepul şi pe ocupanţii acestuia, schimbară cîteva cuvinte cu Liu şi, în cele din urmă, deschiseră poarta, lăsîndu-i să intre în curtea interioară. În spatele zidului era o lume total diferită. O seninătate neaşteptată domnea aici, peste grădini şi arbori. Liu parcă jeepul într-o curte unde mai stăteau alte jeepuri, camioane şi maşini ale personalului. În tăcere, ostil, îl conduse pe Reisman pe sub nişte arcade, de-a lungul unei alei, pe o scară, prin grădini, pe lîngă fîntîni şi grupuri statuare, pînă la o clădire de beton cu două etaje care avea un acoperiş de ţigle ondulate. Era una din clădirile cu un etaj sau două situate în mijlocul grădinilor de pe domeniul înconjurat de ziduri. Nimic nu părea să fie nou, toate aveau un aspect patinat de vreme, dar Reisman n-ar fi putut pricepe dacă toate acelea se aflau acolo de ani de zile, sau fuseseră construite recent pe o suprafaţă distrusă de bombardamente. Acoperişurile şi pereţii erau daţi cu o vopsea neagră cu pete cenuşii, care se decojea. Ici şi colo se zăreau intrările cu arcade din beton şi uşi de oţel de la adăposturile antiaeriene săpate în coasta muntelui. Se făcuse o tentativă de a le disimula în mod plăcut şi estetic cu tufişuri înmiresmate înalte pînă la brîu şi cu pini tineri.

La un birou din micul hol de primire stătea ţeapăn un ofiţer chinez. Liu îi dădu raportul, apoi trecu mai departe urcînd pe scări la etajul superior. Reisman dădu să pornească pe urmele lui, dar ofiţerul îl opri. Aşteptă o oră, aşezat pe un scaun incomod de bambus; apoi coborî un adjutant din flota de război

americană.

Acesta trase aer în piept, îşi pironi privirea într-un geam, peste capul lui Reisman şi spuse:

— Comandorul m-a instruit să vă spun că întrucît n-aţi considerat întîlnirea cu el suficient de importantă ca să vă prezentaţi punctual, nu vă poate primi pînă mîine la ora 11.00.

Reisman îşi înăbuşi un acces de mînie. Adjutantul executa pur şi simplu un ordin.

— Rămîn aici peste noapte? întrebă Reisman.

— N-am primit nici o instrucţiune, domnule!

— Unde stau cei aflaţi în tranzit de obicei? Există un cămin pentru ofiţeri undeva?

Reisman îşi dădu seama că ofiţerul chinez de la birou trăgea cu urechea la discuţia lor, cu o expresie uşor amuzată, nepierzînd un cuvînt. Fără îndoială era unul din oamenii lui Tai Li din personalul SACO. Dar generalul unde era oare? – se întrebă Reisman. Şi unde îi ţineau pe oamenii Biroului de Studii Strategice, pentru care putea băga mîna în foc că sînt oamenii Biroului de Studii Strategice? Existau oare asemenea oameni, în care să poată avea încredere, undeva în China?

— Există un cămin pentru ofiţeri lîngă aeroport, dar nu cred că doriţi să vă întoarceţi acolo, domnule maior, zise adjutantul. Poate vă puteţi aranja ceva singur.

— Şi se trece în contul diurnei?

— Cred că da, domnule, din moment ce sînteţi în misiune. Să ştiţi că nu costă prea mult. Noi primim cam o sută optzeci de dolari chinezeşti pe zi.

— Atunci, fac eu cinste, zise Reisman ridicîndu-se de pe acum. Ce hotel îmi recomanzi?

— Hotelul Chungking. E în centrul oraşului şi are un restaurant şi un bar bun. Ştiu că acolo au stat unii dintre congressmenii şi ziariştii care au fost aici în vizită. Dar nu vă apropiaţi de clădirea de vizavi!

— De ce?

— Acolo îşi au comuniştii sediul ziarului, ziarul *New China Daily*. Chou En-lai şi cîţiva „roşii“ din Yenan stau acolo. Generalissimul îi lasă. E într-adevăr democrat. Dar nu doreşte ca americanii să stea de vorbă cu ei. De altfel, acesta e şi ordinul permanent al comandorului Ludlow.

Reisman era la curent că există o anumită înţelegere, dacă

nu chiar un armistiţiu, între guvernul naţionalist şi opoziţia comunistă. Ambele părţi fuseseră insistent îndemnate la asta de Washington, în strădania de a continua războiul împotriva japonezilor.

— Cum ajung la hotel? întrebă Reisman.

— Pe jos, cred, sau poate găsiţi vreo ricşă pe drum, spuse adjutantul, ferindu-şi cam jenat privirea. Nu stau de obicei pe aici prin preajmă, fiindcă nu prea sînt solicitări. Dar s-ar putea să găsiţi vreuna pe drum.

Reisman pricepu că fusese tratat ca o persoană inexistentă, adjutantul nefăcînd altceva decît să-i transmită, la mîna a doua, arţagul şi dorinţa de a-l umili a comandorului Ludlow. Ieşi din clădire fără să mai rostească o vorbă, străbătu grădinile succesive, pînă în curtea unde erau parcate maşini. Găsi acolo un jeep cu cheile lăsate la bord. Îşi mută sacul de umăr şi geanta de aviator din jeepul cu care venise. I-ar fi plăcut ca Liu să-şi fi lăsat cheia la bord, ca să-l poată lua pe acela. Echipamentul său de luptă era în sacul uriaş, inclusiv carabina – demontată, curăţată, unsă şi împachetată. Geanta de aviator conţinea o manta, uniformele, atît cea de gală cît şi cea de campanie, lenjerie, cămăşi, pantofi şi obiecte personale. Îşi purta arma calibru 45 într-o centură care îi umfla la spate jacheta scurtă model „Ike“. Abia acum, mutîndu-şi bagajul, îşi dădu seama cît de tîmpit fusese să-şi lase tot echipamentul nepăzit în maşina deschisă şi hotărî că n-o să se mai repete. Pur şi simplu, nu-i trecuse prin minte pînă atunci că în acest spaţiu, securizat în teorie, ar putea avea loc un furt iar acum, deşi nu erau semne că cineva s-ar fi atins de lucrurile lui, i se părea foarte posibil ca vreun „amic” necunoscut şi ostil să se fi bucurat de ocazia de a scotoci şi a-şi vîrî nasul, dacă nu chiar de a fura.

Apropiindu-se cu maşina de poartă, Reisman claxonă scurt o singură dată, ca să-i avertizeze pe soldaţii chinezi care făceau de gardă la intrare. Aceştia deschiseră larg poarta şi el părăsi Valea Fericită în acelaşi fel în care ajunsese acolo.

8

Lumina scădea tot mai mult, iar străzile şi ulicioarele se goleau cu iuţeală. Noaptea nu era indicat să umbli de unul singur prin Chungking. Localnicii îşi aflau adăpost în colibele lor de pe dealuri, în peşteri sau jos la rîu, pe şampanele plutitoare

pe care se născuseră, vieţuiseră şi muriseră generaţii întregi. Cu excepţia cîtorva hoteluri din centru, a cîtorva restaurante şi localuri de noapte frecventate de militari, de afacerişti şi traficanţi străini şi chinezi, noaptea Chungking-ul era domeniul bandiţilor, al poliţiei, al patrulelor militare, al agenţilor şi spionilor. Era, ce-i drept, ceaţă, dar nu într-atît ca Reisman să nu vadă pe unde merge.

Îşi aminti unde stătea Katherine: într-o casă de pe o colină numită Hongyancun, cu vederea spre rîul Chialing, cam la vreo jumătate de milă înainte de confluenţa lui cu
Yangtze. Îi trimisese descrieri pitoreşti în scrisorile ei şi îi mărturisise că se simte uneori ca şi cum s-ar afla pe puntea unui vas împotmolit în mijlocul rîului. Cel puţin asta era adresa ei cînd îi scrisese ultima oară şi avea scrisoarea în buzunar. Corespondenţa ei fusese expediată prin ambasada americană şi el îi scrisese prin acelaşi intermediar. Probabil că cei de acolo ştiau unde stă, dar ambasada se afla dincolo de fluviul Yangtze, unde erau toate ambasadele, şi n-avea chef să traverseze pe un şampan la ora asta, doar ca să întrebe de adresă. Oricum, vroia mai întîi să meargă în recunoaştere la Hotel Chungking. Poate că, ceva mai tîrziu, vor putea cina ca lumea acolo amîndoi.

Majoritatea vehiculelor parcate în faţa hotelului erau militare, la ele adăugîndu-se cîteva Buick-uri şi Ford-uri civile, toate vechi. Reisman parcă jeepul şi, ridicînd capota, scoase capacul de la delco şi îl băgă în buzunar împreună cu cheile. Intră în holul aglomerat şi posomorît cărîndu-şi sacul şi geanta. Funcţionarul de la recepţie era un chinez cu părul cărunt, îmbrăcat într-un costum de culoare închisă, care vorbea englezeşte cu un puternic accent britanic. Vreun refugiat de la Hong Kong, presupuse Reisman. Cînd funcţionarul îi spuse cîte sute de dolari chinezeşti îl costă şederea pe noapte, Reisman rămase uluit pe moment, înainte să-şi amintească ce puţin însemna asta în bani americani.

Un *boy* tînăr, mic de înălţime şi slăbuţ, îi luă bagajele şi îl conduse într-o cameră de la etajul al doilea. Reisman ar fi vrut să-şi ia măcar sacul, ca să-l mai uşureze de povară pe băiat, dar era mult timp de cînd învăţase că un asemenea gest ar fi fost o insultă şi o ameninţare pentru orgoliul tînărului ca şi pentru slujba care îi asigura bolul de orez. Ochii acestuia se holbară şi făcu o plecăciune de mulţumire, cînd văzu bacşişul dat de

Reisman.

Camera era înaltă, cu pereţii de un cenuşiu mohorît, luminată doar de un bec gol în apropierea patului şi un altul lîngă chiuvetă. Pe pereţi se aflau trei fotografii înrămate, decupate dintr-o revistă în culori: Sun Ya-sen, Chiang Kai-shek şi Franklin D. Roosevelt. Pe alt perete era o pictură chinezească pe mătase, o scenă pastorală în culori şterse. Reisman se amuză la gîndul că era probabil o cameră în care îi duceau pe americani şi se întrebă dacă or fi avînd şi camere pentru englezi în care îl înlocuiau pe Roosevelt cu Churchill, sau chiar camere pentru francezi în care îl puneau pe de Gaulle sau pe vreunul din liderii francezi care se războiau între ei, căci se angajaseră şi francezii în luptă în China liberă, străduindu-se să-şi recapete coloniile din partea de sud.

La ferestre erau trase draperii grele. După plecarea băiatului, Reisman le dădu la o parte şi privi un moment prin fereastra care dădea pe o stradă laterală. Apoi îşi vîrî sacul în dulap, îşi atîrnă uniformele pe umeraşe şi îşi făcu alt bagaj, punînd în geantă numai un schimb de haine, carabina şi nişte rezerve de muniţie. Nu ştia unde o să-şi petreacă noaptea, dar spera să nu se întoarcă aici. Cu toate că nu ştia care sînt uzanţele locale în privinţa unui ofiţer teoretic aflat în permisie, continuă să-şi poarte centironul şi pistolul de 45.

Trecînd prin hol să arunce o privire în restaurant auzi muzică. Melodia aducea cu ceva familiar, foarte cunoscut... „*Moonlight Serenade*“?... Glenn Miller şi orchestra lui? Intră în restaurant şi îi văzu pe instrumentişti, aşezaţi pe un podium lîngă perete. Restaurantul era plin, iar clienţii erau atît militari cît şi civili. Ori era foarte bun, trase Reisman concluzia, ori era singurul loc din Chungking unde se putea mînca bine şi în siguranţă. Uniformele proveneau din multe ţări şi de la multe arme, dar majoritatea erau americane. Civilii care nu erau chinezi aparţineau probabil diverselor ambasade, plus delegaţiilor aflate în vizită şi ziariştilor. Mişunau şi o mulţime de femei, unele în uniformă, dar cele mai multe superbe chinezoaice în spectaculoase rochii de mătase mulate pe corp şi despicate provocator pînă sus pe coapsă. Lumea dansa, dar cu siguranţă că nu orchestra era atracţia principală. Cu excepţia bateristului – un soldat american cufundat în lumea sa interioară – ceilalţi îşi citeau conştiincioşi partiturile, cîntînd fără vervă, ca

şi cum nici n-ar fi priceput prea bine ce anume făceau acolo.

Reisman cunoştea această stare de spirit. Venind de unde venea, după ce făcuse şi văzuse atîtea lucruri – şi nu doar în ultima misiune, ci în toate – cît de nepotrivite erau toate astea, bărbaţi ori femei savurînd plăcerile vieţii – cîntînd, bînd, ascultînd muzică, distrîndu-se, dansînd, simţindu-se fericiţi şi în siguranţă, împerechindu-se cu patimă după aceea, în locuri ferite – era o revelaţie care îl zguduia de fiecare dată puternic.

Ieşi din restaurant şi intră în barul spaţios de alături. Cu oglinzile şi panourile lui de lemn, îi amintea de cele mai bune saloane londoneze de cockteil. Se întrebă dacă şi clădirea respectivă fusese bombardată şi reconstituită, sau reuşise să scape de distrugerile pe care le suferise mare parte din zona mai veche, mai săracă şi mai aglomerată a oraşului. Şi la Londra naziştii aruncaseră cele mai multe bombe asupra cartierelor muncitoreşti mai sărace. Poate că tactica lor, nazişti şi japonezi deopotrivă, fusese să distrugă baza de mase a naţiunii, sarea pămîntului, lăsîndu-i pe conducători izolaţi şi lipsiţi de sprijin. Nici acolo, nici aici, tactica nu dăduse roade.

Barul conţinea acelaşi fel de înghesuială militară şi civilă ca şi restaurantul, cuprinzînd o mixtură democratică de ofiţeri şi de soldaţi de trupă, chiar dacă ei nu beau neapărat împreună. Printr-o arcadă se mai vedea şi se mai auzea încă orchestra. Aceasta începu să cînte „*In the Mood*”.

Reisman se aşeză la bar lîngă un sergent-major, vorbăreţ şi pilangiu, şeful unei echipe de mecanici la sol din Divizia a 14-a de aviaţie.

— Abia aţi picat, domnule, nu-i aşa? îl întrebă acesta, trăgînd cu ochiul la geanta de aviator.

Reisman dădu din cap. Sergentul stătea de mai bine de doi ani la Chungking şi cunoştea bine locurile, aşa că Reisman află foarte repede cum să ajungă acasă la Katherine. Află şi ce era cu orchestra care îi trezea oarecum curiozitatea.

— Patru ruşi albi care se învîrt pe aici din 1918, îi relată sergentul. Doi germani refugiaţi de la Berlin care au şters-o din Shanghai exact la timp, înainte de intrarea japonezilor. Sînt pe aici de prin treizeci şi şapte – şi opt. Bateristul e un puşti italian din Booklyn. Lucrează la mine în echipă, pe aeroport. Dacă nu era chestia asta şi ceva *poontang*, l-ar fi expediat de mult la secţia a opta. Şi pe mine, cred. Da’ eu nu cînt la nici un

instrument. Stau aici, beau şi ascult şi pe urmă mă duc la mine la bordei şi mă regulez. Am grijă de ea, are şi ea de mine – pîn' plec. E un aranjament pe cinste şi nici nu costă mare lucru.

Reisman îşi dădu seama brusc că mai avea un lucru important de discutat cu omul ăsta şi nu era vorba de viaţa lui amoroasă.

— Le cam ştii, avioanele care vin şi pleacă pe aici, nu-i aşa, sergent?

— Ba bine că nu!

— Ai văzut vreun B-25 vopsit de camuflaj dar fără număr, fără însemne de escadron şi fără stemă?

Sergentul se gîndi un moment, apoi făcu semn că nu.

— N-aş putea să spun c-am văzut. Pe aici trec de obicei avioane de la brigăzile de aviaţie 14 şi 10 şi sînt cît se poate de însemnate cu de toate.

În încăperea alăturată orchestra isprăvi „*Tuxedo Junctions*". Se auziră o fanfară, o prezentare şi nişte aplauze de complezenţă.

— Acum vine gagica, zise sergentul.

Reisman se uită într-acolo şi văzu o blondă planturoasă într-o rochie albă trăsnet, cu sînii vibrînd, gata să-i sară afară din decolteu.

— Asta-i un fel de contesă rusoaică sau cam aşa ceva, continuă entuziast explicaţiile şeful de echipă.

„Tot ce se poate", se gîndi Reisman. „Oricum o aristocrată, chiar dacă nu contesă". În peregrinările lui prin lume i se arătaseră nu o dată curioase întorsături ale sorţii şi iată că aici, în seara asta, mai întîlnea una. Între războaie, China se umpluse de rămăşiţe ale aristocraţiei ruseşti. Veniseră să caute aici un adăpost temporar, pe care împrejurările îl transformaseră într-unul permanent. După ruşi, la sfîrşitul anilor '30 sosiseră evreii nemţi care în loc să fugă spre vest o luaseră către est şi nu mai putuseră traversa Pacificul. Aşa se făcea că în seara asta ambele tipuri de refugiaţi se regăseau prinşi în capcana unei anomalii, cîntînd muzică americană bizară, în plin centrul Chinei.

— Am tot încercat să-i dau chiloţii jos doi ani de zile, dar nu se regulează decît de la maior în sus, trăncăni mai departe sergentul. Se uită la epoleţii lui Reisman şi spuse: Hei, ce-ai zice să te prezint? E prietenă bună cu mine. Poate că reuşeşti ceva.

— Nu, mulţumesc, sergent, răspunse Reisman. Sînt ocupat

astă-seară. Dă-mi voie să-ţi fac eu cinste. Lăsă cîţiva dolari în plus pe tejghea, îşi luă geanta şi ieşi afară. O auzea în urma lui pe „gagica” rusoaică interpretînd o versiune splendid accentuată a cîntecului „*Don’t Sit Under the Apple Tree with Anyone Else but Me*“.

Simţea cît de puţin au toate astea de-a face cu viaţa lui. Poate că se distra pe moment, chiar dacă i se părea că lucrurile se bat cap în cap, şi poate că ceva mai tîrziu o va aduce şi pe Katherine înapoi la restaurant, dacă o să vrea să meargă, dar pe moment totul îi era străin, de parcă s-ar fi aflat la Tokyo la un concert de samisen*. Apoi avu brusc revelaţia că se amăgeşte singur, făcîndu-şi iluzii în privinţa lui Katherine. Nici măcar nu ştia sigur dacă mai stă la Chungking şi dacă nu are obligaţii şi nici dacă mai vrea să aibă de-a face cu el, în afară de un simplu „bună ziua”!

Cînd ieşi, Reisman îşi aminti de spusele adjutantului comandorului Ludlow în legătură cu clădirea interzisă de peste drum. Văzu nişte ferestre luminate şi se întrebă dacă Chou En-lai şi alţi membri locali ai Partidului Comunist se aflau într-adevăr acolo, pregătind o ediţie a ziarului *New China Daily*. Chiang Kai-shek cel şiret fusese cîndva aliatul lor, se folosise de ei, apoi se întorsese împotriva lor şi îi măcelărise cu miile. Era un miracol că mai supravieţuiseră cîţiva. Şi nu numai că supravieţuiseră, dar se mai şi străduiau să refacă alianţa destrămată. Nu că ar fi fost de părere că „roşii“ sînt mai nobili sau mai de încredere decît duşmanii lor. Le văzuse perfidia şi brutalitatea cu ochii lui, pe vremea cînd lupta pentru Republica spaniolă. Întinaseră ceea ce el crezuse, în naivitatea lui juvenilă, că era o cauză dreaptă, şi îi dăduseră toate motivele să fie reticent faţă de toţi cei care credeau cu fanatism în vreo idee politică sau religioasă. Puse la loc în motor bobina, porni jeepul şi se îndreptă către Hongyancun. Un plafon jos de nori întuneca cerul de noapte, dar la sol ceaţa nu era prea deasă. Observă imediat că la cincizeci de yarzi în spate îl urmărea alt jeep. Încetini, îl lăsă să se apropie şi văzu literele MP scrise mare cu alb. Se întrebă dacă fusese dat în urmărire pentru că luase maşina. Trase pe dreapta, scoase din buzunar adresa Katherinei şi se uită la ea cu lanterna. Jeepul poliţiei militare opri lîngă el, fu orbit de un fascicol de lumină şi auzi un glas întrebîndu-l:

---

* Instrument muzical japonez, asemănător cu un banjo.

— E totul în regulă, domnule maior?

— Da, mulţumesc. Căutam o adresă.

Stinseră lumina şi plecară. În timp ce el urca pe drumul în serpentine către Hongyancun, ei coborîră înapoi, trecînd pe lîngă el. Avea sentimentul că vor continua acest du-te-vino pînă vor afla unde s-a dus. Opri de mai multe ori şi citi la lumina lanternei numerele scrise cu vopsea pe pereţi, pe uşi şi pe porţi, pînă să găsească adresa Katherinei. Trase jeepul lîngă ceea ce părea a fi zidul unei curţi interioare şi îi scoase din nou delcoul. Cu un sentiment de bucurie amestecată cu teamă îşi luă geanta şi coborî cîteva trepte pe o uliţă laterală pînă la o uşă masivă de lemn. Strada era liniştită, goală de circulaţie şi de trecători şi cînd ciocăni în uşă ar fi vrut să nu răsune atît de tare şi de imperios. Totuşi, nu veni nimeni să deschidă. Abia atunci zări mînerul unei sonerii manuale şi trase de el de cîteva ori, auzind clinchetul unui clopoţel în curtea interioară.

Se auziră paşi de cealaltă parte a uşii; apoi se deschise un vizor şi o bătrînă îi spuse ceva pe chinezeşte. El aprinse lanterna îndreptînd-o asupra sa, ca să poată fi văzut, şi spuse pe englezeşte:

— O caut pe Katherine Harris. Sînt John Reisman.

La început Reisman nu pricepu nici o iotă, dar, pînă la urmă înţelese că Miss Harris e bolnavă, foarte bolnavă. Înjghebă cu greu o frază din bruma de cuvinte în limba mandarină pe care o reînvăţase de curînd, cu toate că îşi dădea seama cît de ininteligibil vor suna pentru o femeie de aici, din provincia Szechuan.

— Te rog du-te şi spune-i că sînt aici, rosti el.

— Spun, spun, zise femeia pe englezeşte şi Reisman fu cuprins de mulţumire văzînd că reuşiseră să comunice în acest amestec *pidgin* de limbi.

Femeia mai zăbovi cîteva minute apoi se întoarse la uşă, deschizînd cît putea de repede zăvoarele şi repetînd mereu pe englezeşte.

— Bun-venit, bun-venit... Miss Harris foarte fericită... foarte fericită.

Reisman intră în curticică şi o aşteptă să încuie uşa la loc. Vru s-o ajute, dar ea îl îndepărtă, făcîndu-i semn cu mîna, şi puse singură barele grele prin belciugele de fier. Din uşa deschisă şi printr-o fereastră de la etaj cădea pe alee şi pe

grădină o lumină slabă. Femeia îi făcu semn s-o urmeze şi, mişcîndu-se iute cu paşi mărunţi, îl duse pînă în holul casei. Acesta avea un singur bec aprins în plafon şi la lumina lui se distingeau cîteva mobile grele tapisate, nişte dulapuri şi nişte mese, dar nici urmă de Katherine.

— Sus, sus – zise bătrîna, şi pe chinezeşte şi pe englezeşte. Zîmbea, dar avea lacrimi în ochi şi Reisman intui că lucrurile stau groaznic de rău, că „bolnavă”, însemna mai mult decît bolnavă.

Îşi lăsă geanta să cadă şi se năpusti pe scări. De ambele părţi ale palierului era cîte o uşă închisă şi la mijloc, drept în faţă, una deschisă, pe unde se zărea o lumină slabă. Trebuie să fie camera cu vedere înspre rîu, se gîndi el, camera lui Katherine. Intră şi îl izbi un aer greu, mirosul unei camere de bolnav – şi ceva în plus. Mai întîi văzu a lampă cu gaz reflectîndu-se în uşile cu geamuri, închise şi fără perdele, care dădeau înspre grădina de pe acoperiş. Prin sticlă, dincolo de terasă, se zăreau luminile feriboturilor de pe Chialing. Reisman se uită în stînga, acolo unde ardea lampa pe o măsuţă de lîngă un scaun, dar vocea Katherinei ajunse la el din partea dreaptă, dinspre patul aflat în umbră înspre care se întoarse cînd o auzi vorbindu-i.

— Cînd Su’lin ţi-a pronunţat numele, am ştiut că Dumnezeu mi-a ascultat cel puţin una din rugăciuni, rosti ea.

Era o siluetă rezemată de o pernă mare de brocart, la capul patului. Nu putea de fapt s-o vadă, îi desluşea numai braţele întinzîndu-se în direcţia lui şi cum mînecile halatului alunecă de-a lungul braţelor ei foarte subţiri şi albe, strîngîndu-se în dreptul coatelor. Cînd se apropie, o văzu în sfîrşit. Reisman fu silit să facă un efort ca obrazul lui să nu trădeze şocul. O parte a feţei ei era desfigurată, maxilarul zdrobit, buzele sfîrtecate, dinţii rupţi. Zîmbind de bucuria de a-l vedea, chipul ei arăta grotesc. Reisman se aşeză pe pat, o luă în braţe şi o strînse la piept. Ea se agăţă de el cu forţa pe care i-o dădea disperarea.

— Dintre toţi, pe tine am sperat să te revăd în China, îi şopti febril. Nu mai am pe nimeni în care să mă încred, pe nimeni care să fie în stare şi să aibă curaj să mă ajute.

Reisman se trase înapoi, o privi drept în ochi, silind-o să-i accepte privirea şi să fie împăcată, apoi se apropie din nou de ea atingîndu-i uşor cu buzele gura, obrazul, ochii şi părul. Arăta

atît de plăpîndă şi de istovită, era atît de uşoară în braţele lui. Femeia pe care o ţinuse în braţe la Nanking fusese înaltă şi voinică, sveltă şi cu picioare lungi, vioaie la fire şi plină de pasiune şi de dăruire în dragoste.

— O, de cîte ori, de cîte ori nu mi-am închipuit că mă ţii aşa, John... mi-a fost aşa de dor de tine, îi murmură ea la ureche. Mercenarul meu. Aşa îi spunea pe vremuri, provocîndu-l: *Mercenarul meu*.

— Ce s-a întîmplat? întrebă el.

— Tai Li, fu răspunsul.

Reisman auzea numele acela pentru a patra oară. Mai întîi Linc Bradford, apoi Sam Kilgore, apoi sergentul Liu şi acum Katherine. Şi de fiecare dată era rostit în legătură cu un lucru ameninţător, puternic, tragic, personificarea răului.

— Vreau să ştiu ce s-a întîmplat, zise el. Totul. De-a fir-a-păr.

Katherine se afundă în perne, dar continuă să-l ţină strîns de mînă. Aroma grea, pătrunzătoare pe care Reisman o simţise intrînd în cameră încă plutea în aer. Nu era neplăcută. Un miros picant, aducînd mai mult a scorţişoară. Aproape că o putea identifica, deşi nu complet.

— Mai bine mi-aş aminti de noaptea cînd m-ai sedus tu prima oară, suspină Katherine.

— Eu cred că tu m-ai sedus pe mine. La urma urmei, eu eram doar un băieţandru.

— Nu cred c-ai fost tu vreodată băieţandru, John Reisman!

— Spune-mi ce ţi s-a întîmplat! o îndemnă el iarăşi.

Ea închise ochii şi bătu uşor cu palma pătura care îi acoperea pieptul şi pîntecele.

— M-au aranjat bine, tipii ăia, spuse. Acum ştiu cum e să vrei să ucizi pe cineva. Ce furii se zvîrcolesc în mine cînd mă gîndesc la răzbunare!

Închipuindu-şi ce s-a putut petrece cu ea, Reisman simţi şi el cum îl năpădeşte furia. „Să-mi povestească totuşi cu cuvintele ei“, îşi spuse el.

— Şi iei ceva... pentru dureri? o întrebă.

Ea schiţă un zîmbet amar, întorcîndu-şi partea desfigurată a feţei către zona întunecată din cealaltă parte a patului.

— Da. Dar nu încă... în curînd. Trebuie să rabzi o vreme, să nu iei prea des.

— Poţi să vorbeşti?

— Da. Întîi ce s-a întîmplat. Pe urmă de ce. Acum două luni, mă întorceam singură seara acasă cînd doi bărbaţi… chinezi… m-au atacat şi m-au bătut pînă mi-am pierdut cunoştinţa.

— Bandiţi?

— Nu. Pe mine mă aşteptau, nu un trecător oarecare pe care să-l jefuiască. Mă aşteptau pe o străduţă din apropiere. Ar fi putut să mă ucidă, dar asta ar fi provocat mai multe complicaţii, aşa persoane suspuse puteau muşamaliza întîmplarea. Au vrut să-mi dea o lecţie, ca să-mi întrerup activitatea.

— Dar ce făceai?

— Ajutam la strîngerea dovezilor că există trădare, spionaj şi conivenţă cu japonezii la nivel înalt.

Reisman rămase uluit la gîndul implicării ei în aşa ceva. După cîte ştia el, fusese profesoară la mai multe şcoli şi misiuni religioase şi mai lucrase suplimentar ca translator uneori pentru instituţii americane, alteori pentru companii comerciale sau pentru diverşi businessmen-i.

— Dar n-ai nici un amestec în munca de contrainformaţii, nu-i aşa? o întrebă.

— Oficial, nu. Dar îl cunoşteam pe colonelul Waingrove şi el m-a rugat să-l ajut. Era nevoie de cineva care să nu bată la ochi, cineva cu o acoperire corespunzătoare, care să dea de nişte fire şi era nevoie de un translator care să verifice unele documente.

Se animă şi se ridică puţin de pe pernă, apropiindu-se de el.

— Habar n-ai ce se petrece aici, John. Şi nu vorbesc numai de venalitatea şi de perfidia unor *tuchun*-i, nu de comerţul cu japonezii peste linia frontului, care le aduce profituri serioase birocraţilor şi afaceriştilor chinezi.

Acum vorbea cu dificultate, consumîndu-şi toate rezervele de energie ca să-i spună totul, dintr-o suflare.

— Mă refer la spionajul operaţional – semnalizatori care îndreaptă spre ţintă avioanele japoneze, secrete militare vîndute pe aur sau pe favoruri, acţiuni trădate, agenţi asasinaţi, bătălii pierdute, soldaţi ucişi. Ştii că există chiar aici la Chungking un colonel de la poliţia secretă japoneză, *Kempitai*, care acţionează sub protecţia unor membri ai guvernului Chiang Kai-shek?

— Poate că e agent dublu… sugeră Reisman.

— Dar în favoarea cui lucrează? îi replică ea furioasă. La Kweilin se află un transmiţător japonez direcţional care funcţionează nestingherit sub protecţia cuiva şi sînt mai mulţi

afurisiţi de spioni pe metrul pătrat decît oriunde. Astea sînt cîteva din motivele pentru care Chennault pierde avioane de luptă. Japonezii ştiu cînd decolează ele şi încotro se îndreaptă. Şi mai e ceva! Mai e aşa de mult, John, că e aproape imposibil de crezut! Kempitai-ul a infiltrat ambasadele chineze din India, din Singapore şi din alte părţi. Lor le transmit informaţii trădătorii chinezi. Oamenii colonelului Waingrove au dat de fire care duc la personaje cît se poate de avute şi de influente şi la cercurile cele mai înalte ale Kuomintang-ului.

— De asta i-au dat paşaportul de aici?

— Da. Ca să nu fie puşi într-o situaţie jenantă aliaţii noştri. Nu e absurd? Cînd te gîndeşti la miile de aliaţi ai noştri morţi şi răniţi?

Katherine se prăbuşi la loc între perne, respirînd greu şi luptîndu-se evident cu mari dureri. Îi dădu drumul mîinii, secătuită de puteri.

— Şi la tine, cum arăţi acum, spuse Reisman posomorît, răscolit de o furie neputincioasă. Îi privi trupul măcinat de dureri şi distrus, chipul desfigurat şi simţi dorinţa s-o ia din nou în braţe. De asta a trimis după mine, colonelul Waingrove, din pricina ta? o întrebă.

— Da… într-un fel. Acum vorbea atît de încet, că trebui să se aplece ca s-o poată auzi; îi luă una din mîini între palmele lui. Ea continuă: Intenţiona să te cheme, încă înainte de a fi eu atacată. Te cunoştea, bineînţeles, şi vorbisem despre tine. Avea nevoie de ajutor. Dar Londra i-a spus că eşti ocupat. Că te lupţi pe undeva cu naziştii.

— Da, într-adevăr, zise Reisman, amintindu-şi unde fusese, ce făcuse şi alături de cine.

— Ne-au silit să înaintăm dovezile adunate prin intermediul SACO – Organizaţia de cooperare chino-americană, continuă Katherine abia şoptit. Ştii de tîmpenia asta?

— Da, ştiu.

— Au ajuns pînă sus, la Tai Li. În loc să treacă la luptă contra duşmanului, au declanşat o furtună împotriva noastră. L-au dat afară pe colonelul Waingrove şi l-au pus în loc pe boul de Ludlow. E prieten intim cu Tai Li şi ar fi bucuros să vadă distrusă toată reţeaua OSS. La cîteva zile după numirea lui, cîţiva dintre cei mai buni oameni ai lui Waingrove au dispărut sau au fost ucişi. Ce mi-au făcut mie e şi o pedeapsă şi un avertisment.

Se contorsionă, gemînd de durere, iar Reisman o întrebă supărat:

— De ce nu eşti la spital? De ce te chinuieşti aici singură?

— Nu sînt singură. Su'lin are grijă de mine. Sîntem împreună încă de la Nanking.

— Nu-i vorba numai de faţă... eşti făcută zob pe dinăuntru, nu-i aşa?

Ea îi şopti o listă întreagă de suferinţe şi el simţi toată durerea, ca şi cum ar fi primit el însuşi loviturile: splina ruptă, rinichii distruşi, coastele fracturate, din care una perforase plămînul.

— Am scăpat cu viaţă din cele mai groaznice bombardamente şi acum – poftim! zise ea, rîzînd amar. Rîsul se transformă în strigăt de durere.

— Ascultă, spuse Reisman. L-am cunoscut pe un doctor pe nume Briggs. Lucrează la marină. Poate că pot să-l aduc să te vadă.

— Ken Briggs! E un om minunat. Dacă nu era el, aş fi fost moartă de mult. El m-a îngrijit imediat după atac. Vine şi acum cu regularitate să mă vadă.

— Şi de ce dracu' nu te-a băgat în spital sau nu te-a trimis acasă cu primul avion?

— Aici e casa mea, John. Cît timp mă aflu aici, la Chungking, sînt o dovadă vie împotriva lui Tai Li şi o ameninţare pentru corupţia, venalitatea şi trădarea care înfloresc aici, şi fac atîta rău oamenilor din China şi din Statele Unite.

Era o martiră, nu o ameninţare, îşi spuse Reisman în gînd, şi nimănui nu-i pasă de martiri – sau nici măcar nu află despre ei – decît cu ani şi ani mai tîrziu.

— Şi ce prognoză dă Briggs?

— Leziunile sînt permanente şi regresive. Mai am o singură mîngîiere. Îmi uşurează durerile. Se ridică cu greu dintre perne şi se aplecă spre o măsuţă aflată de cealaltă parte a patului. Vino încoace, iubitule. Poţi să mă ajuţi. Ia şi tu, dacă vrei. Ştiu că n-o să te simţi şocat.

Reisman ocoli patul şi se strecură pe lîngă peretele aflat în întuneric pînă la măsuţă. Văzu lampa de spirt şi chibriturile, bolul elegant de porţelan, beţişoarele, pipa lungă. Nu, nu era şocat. Doar îndurerat. O privi pe Katherine şi se uitară unul în ochii altuia, cu pasiunea şi mîngîierea vechii iubiri şi noii

înţelegeri.

— Vrei să-mi aprinzi lampa? îl întrebă ea.

El făcu ce-i cerea, potrivi fitilul şi se aşeză pe marginea patului. Apoi scoase cu beţişoarele o bobiţă de opiu din vas şi o puse în pipă.

— Un pic mai mult, zise ea, atingîndu-l pe umăr şi aplecîndu-se să-l sărute pe obraz.

El mai adăugă o cantitate mică de opiu şi ţinu pipa deasupra flăcării de spirt. Cînd substanţa cleioasă şi închisă la culoare începu să facă băşici îi înmînă lui Katherine pipa.

— Te pricepi foarte bine, îi spuse ea, privindu-l ţintă în ochi, înainte de a inhala. Cum te pricepi şi la alte lucruri, la care, din păcate, trebuie să renunţăm.

Trase de două ori adînc în piept, apoi îi înapoie pipa.

— Şi pentru asta e cazul să-i mulţumesc lui Tai Li, zise Katherine, torcînd acum ca o pisică.

Reismian nu rosti un cuvînt. Inhala încet, lăsînd fumul să-i cuprindă capul, gîtlejul, trupul întreg; mai trase o dată şi îi înapoie pipa.

— El îţi trimite opiu?

— Nu. El controlează traficul. Are grijă să se găsească destul pe piaţă ca să fie satisfăcută cererea şi la un preţ care să-i convină. Pentru mulţi chinezi asta e singura bucurie şi desfătare pe care au cunoscut-o vreodată. Aşa se petrec lucrurile de mai multe generaţii, în folosul unor indivizi ca Tai Li – dar şi al multor străini. Englezii au fost mult timp vîrîţi în treaba asta. Şi francezii la fel. Americanii au intrat mai de curînd în joc. Ştiu, comuniştii ar vrea să stopeze tot comerţul cu opiu. Sînt puritani. Foarte conservatori. Au dreptate, bineînţeles, în privinţa asta. Te adoarme. E minunat să le facă să viseze pe fete ca mine, care nu mai au altceva pe lume.

Mai supse din ea de două ori şi pipa se goli. O aşeză pe o tavă de pe măsuţă şi se rezemă la loc în perne.

— Cum se spune oare pe chinezeşte? întrebă Reisman. Ştiam pe vremuri.

— *Ta-yen*, îi răspunse ea visătoare. „Marele fum”.

— *Ta-yen*, repetă el. Apoi se ridică şi se duse lîngă uşile cu geam care dădeau înspre grădina de pe terasă şi privi în jos, spre luminile dinspre rîu, care se iveau în apropiere dintre valurile de ceaţă. Nu vroia să adoarmă încă, să cedeze marelui

fum. Aroma lui picantă, de scorţişoară arsă, umplea toată camera. Asta simţise mai înainte şi nu reuşise să identifice bine mirosul. Acum îi răscolea alte amintiri: „*Flacără de rom, văpaie de cidru, aprinsă de baghetele aromate!*“. Tessie Simmons... Marston-Tyne... „*Îl spînzură pe Danny Deever, trebuie să-i însemni locul*“... Apoi evadarea din închisoare, ploaia care îl curăţă şi pe care o sorbea cu tot trupul, alergînd prin satul adormit pînă la hanul *Butcher’s Arms*... Tess aplecîndu-se deasupra lui cu cana aburindă de ceai de leac, apoi învăluindu-l şi ducîndu-l pe culmi cu fiinţa ei dulce şi tînără, cu blîndeţea, pasiunea şi farmecul vieţii care îi alungau moartea din minte şi din trup.

Acelaşi lucru l-ar fi dorit în noaptea asta de la Katherine Harris. Se întoarse şi se apropie de pat, amintindu-şi cum fusese odinioară cu ea, ce extaz îşi dăruiseră unul altuia fără *ta-yen*. Dormea acum, plecată pe tărîmul marelui fum, împăcată cu visele şi cu speranţele care îi mai rămăseseră. Poate că într-o zi va putea răsplăti cum se cuvine lucrurile îngrozitoare pe care i le făcuseră.

Coborî la parter unde o găsi pe Su’lin. Îi pregătise cina, iar el îi mulţumi şi mîncă. Rămase să doarmă peste noapte pe o canapea din salon şi cînd se trezi, dimineaţa, văzu că îl învelise cu o pătură, după ce adormise.

9

— Îmi faci numai necazuri, Reisman, zise comandorul Pelham Ludlow. Nu te-ai prezentat la întrevederea cu superiorul tău, ai luat fără autorizaţie un vehicul din parcul de maşini al SACO; te-ai asociat cu persoane cu care n-ar fi trebuit să te asociezi. Şi toate astea, în mai puţin de douăzeci şi patru de ore de cînd te afli la Chungking.

Avea e voce articulată, cu un timbru echilibrat, dar din cînd în cînd asurzea cîte o consoană sau cobora intensitatea cîte unei vocale, de parcă ar fi gîndit şi s-ar fi exprimat într-un incert dialect chinez. Mai vorbea şi repezit, ca şi cum ar fi avut tot timpul altceva mai important de făcut.

Reisman îl privea drept în faţă în timp ce încasa săpuneala, însă Ludlow îşi muta tot timpul privirea înspre alte obiecte din încăpere. Era un om uscăţiv şi nervos, îmbrăcat în uniforma bleumarin la două rînduri a marinei, cu nasturi aurii la tunică şi cu steaua şi galoanele late care îi indicau rangul sclipind pe

ambele mîneci. Mai avea şi obiceiul deconcertant de a-şi deplasa tot timpul scaunul mobil, sucindu-se la dreapta şi la stînga şi aruncînd priviri îngrijorate peste umăr, pe ferestrele care dădeau înspre domeniul de la „Valea Fericită”, ca şi cum ar fi încercat să deruteze tirul unui lunetist care îl luase în cătarea puştii. În intervalele dintre aceste mişcări şi priviri dezordonate, şedea ţeapăn la biroul lui, azvîrlindu-i lui Reisman o privire severă.

Pe elegantul birou chinezesc negru şi lăcuit, cu intarsii de fildeş, nu se vedea nici o urmă de talmeş-balmeş care ar fi indicat o activitate de comandă, cu excepţia şepcii rigide a comandorului, aşezată cu grijă în colţul din dreapta şi a dosarului deschis din faţa lui, care conţinea statele de serviciu şi unele din antecedentele lui John Reisman. Fila de deasupra era, după toate aparenţele, o listă a activităţilor şi infracţiunilor acestuia de la sosirea lui la Chungking.

Încăperea spaţioasă în care Reisman stătea în picioare în faţa directorului adjunct al SACO, în acelaşi timp şi şef al serviciilor OSS pentru China, era mobilată şi decorată într-un stil chinezesc greoi, confortabil şi elegant. Părea mai degrabă sala de şedinţe a unui afacerist bogat sau a unui înalt reprezentant oficial. Scaunul rotitor tapisat cu piele era singura piesă care aducea cu echipamentul similar de birou obişnuit, cu toate astea antecamera aghiotantului avea un aer mai funcţional, cu un birou obişnuit, clasoare, maşină de scris, mimeograf, hîrtii, manuale şi rafturi întregi de cărţi în engleză şi chineză.

Reisman stătea înaintea biroului comandantului destul de relaxat, dar în poziţie de drepţi, aşteptînd ca Ludlow să-i dea pe loc repaus, sau să-l invite să se aşeze. Dar individul părea decis să-l ţină proţăpit acolo, ca pe un elev de şcoală militară, chemat în faţa căpitanului. Tirada de pînă acum fusese destul de năbădăioasă şi se putea să fi urmărit să precizeze ierarhia în grad.

— Madam Harris nu trebuie să aibă de-a face cu nici un subordonat de al meu. Exact cum sînt interzise legăturile cu Mao Tse-tung, Chou En-lai sau alt comunist.

Reisman simţi un val fierbinte de furie şi se strădui din răsputeri să se stăpînească şi să nu se repeadă spre birou, ca să-i plătească cum se cuvenea. Dar în secunda următoare experienţa cîştigată în focul luptei îl determină să gîndească, nu

să se lase pradă emoţiilor, şi îşi forţă trupul şi chipul să rămînă imobile. Nu ştia deocamdată de ce informaţii dispunea, sau nu dispunea, Ludlow, cît de amestecat era, dacă era, în ceea ce i se întîmplase lui Katherine. Şi lui Linc Bradford.

Şi mai ales ştia că, de acum încolo, trebuia să se arate diplomat şi tactician. Trebuia să-şi înfrîneze emoţiile, să-şi moduleze cuvintele şi să-i cînte individului în strună. Mersul neaşteptat al războiului îl făcuse pe acest ofiţer de marină superiorul lui direct şi Ludlow putea acum să decidă, fie din capriciu, fie urmărind un scop anume, ce drumuri şi ce misiuni i se vor deschide.

— Cu tot respectul, domnule, îmi pare rău să vă aud spunînd asta, zise Reisman încetişor. Şi domnişoarei Harrîs i-ar părea rău. E fiica unor misionari şi o practicantă asiduă a religiei metodiste. Vreau să spun, a fost pînă în clipa cînd a fost atacată şi rănită grav de nişte necunoscuţi. Presupun că aţi auzit despre asta, domnule.

Chipul lui Ludlow luă o expresie mieroasă:

— Da, mi-a ajuns la urechi. Ce bandiţi! Îmi pare extrem de rău, dar nici ea n-ar fi trebuit să umble noaptea singură pe străzi. Dumnezeu ştie de ce. Oricum, domnule maior, e mai bine pentru dumneata să nu ai de a face cu ea în nici un fel. Guvernul de aici deţine un dosar foarte nefavorabil în ceea ce o priveşte. O consideră primejdioasă ideologic. Mă mir că n-a fost expulzată.

Reisman făcu din nou un efort să afişeze un calm pe care nu-l încerca în realitate şi să respecte protocolul militar şi regulile de curtoazie; rosti, cu glas plin de respectul cuvenit:

— Miss Harris e o veche prietenă, domnule. Şi, cu tot respectul, aş fi încălcat politeţea cea mai elementară dacă n-aş fi trecut s-o vizitez cît timp mă aflu la Chungking. Nu ştiam nimic despre ce i s-a întîmplat. E suferindă şi mă simt dator să trec s-o mai văd şi să-i mai ridic moralul.

Comandorul îi aruncă o privire de apreciere.

— Mai sînt cîteva lucruri care mă îngrijorează în legătură cu dumneata, maior Reisman.

— Da, domnule?

Ludlow frunzări cîteva pagini din dosarul de serviciu al lui Reisman.

— Sigur, ai distincţii pentru misiuni îndeplinite excelent...

chiar şi unele menţiuni care ţi-ar fi adus citarea pe ordinul de zi, dacă ai fi fost la altă armă… şi nu la aceste servicii discrete, ca să spun aşa. Dar sînt şi menţiuni că uneori depăşeşti unele limite, ieşi din cadrul misiunii încredinţate şi din cadrul atribuţiilor dumitale şi îţi asumi riscuri inutile.

— Am fost instruit să mă folosesc de împrejurările favorabile, domnule. Cred că şi tradiţia marinei îngăduie unui ofiţer aflat în prima linie să aibă iniţiativă, să gîndească şi cu propriul său cap.

— Da, sigur… e adevărat.

— Cînd am făcut greşeli, domnule comandor, m-am străduit să învăţ din ele şi să nu le repet.

Ludlow se aplecă înspre el, pe deasupra biroului.

— Atunci, de ce naiba nu l-ai oprit pe idiotul de Bradford? întrebă. Îţi dai seama ce scandal a provocat incompetenţa dumitale? Chiang Kai-shek e furibund! Uite – citeşte aici!

Scoase de sub dosarul lui Reisman un document separat şi i-l întinse peste birou. Reisman îl citi. Era un duplicat, nu o copie la indigo, ci un duplicat pregătit aparte – a unei scrisori oficiale a lui Chiang Kai-shek către ambasadorul american. Scrisoarea era redactată atît în chineză cît şi în engleză, pe hîrtia de lux a preşedintelui republicii şi purta antetul său personal. Textul chinez era scris cu o caligrafie fină, textul englez era bătut la maşină şi continua pe pagina următoare.

— Un document uimitor, domnule, mă simt privilegiat că mi-aţi împărtăşit ce conţine, spuse Reisman nepăsător. Dar habar n-am ce vrea să zică.

— Ce vrea să zică este că Chiang pretinde douăzeci şi cinci de milioane de dolari din partea Statelor Unite ca despăgubire pentru vieţile şi proprietăţile distruse de afurisiţii ăia de comunişti!

Comandorul o luase ceva mai uşurel decît se temuse Reisman. Înainte de a spune ceva, Reisman rememoră la iuţeală ce anume îi spusese lui Sam Kilgore pe aerodromul de la Kunming. Îşi aminti că îl întrebase pe Sam dacă ştia de avionul B-25 care îi bombardase şi îi mitraliase. Însă Sam ori îl minţise, ori îi spusese tot ce ştia şi el, adică nimic. După toate aparenţele, poziţia oficială era că nu existase nici un B-25 şi că uciderea lui Linc Bradford şi a kachinilor lui nu avusese loc – cu toate că ştiau al naibii de bine şi erau scandalizaţi, cum se afirma în scrisoarea Tartorului, că *cineva* distrusese fortul de la

Caojian. Totuşi n-aveau ce să facă decît să continue să speculeze asupra faptelor petrecute, îşi zise Reisman. În afara celor care hotărîseră şi celor care săvîrşiseră atacul perfid de pe drumul lor de întoarcere, nimeni de la nivelul lui Ludlow, sau chiar al lui Sam Kilgore, n-avea cum să dovedească ceva. Kachinii vor ţine afacerea pentru ei şi o vor trata în felul lor, dacă ar fi să aibă vreodată ocazia.

Fie, se decise Reisman. O să joace jocul comandorului Ludlow, oricît de departe îl va duce asta.

— Care comunişti? Nu ştiu la ce anume vă referiţi, domnule. Nu pricep la ce se referă Tart... Generalissimul, domnule.

Ludlow îl fixă cu o expresie care oscila între mînie, dubiu, uimire şi confuzie. Apoi se hotărî s-o ia pe altă cale, sau poate îşi aminti doar de politeţea elementară.

— Te rog să-ţi tragi un scaun şi să te faci comod, domnule maior. Cred că ne poţi fi de ajutor.

Reisman apropie un scaun şi se aşeză.

— Mulţumesc, domnule.

Ludlow se mai uită o dată pe fereastra din spatele său, apoi se răsuci cu scaunul înspre Reisman.

— Uite ce e, domnule maior, după cîte înţeleg ţi s-a dat în folosinţă un C-46 de la Calcutta la Myitkyna, apoi pînă la frontiera chineză şi ţi s-a ordonat să-i împiedici pe tipul ăsta, Bradford, şi pe băştinaşii lui să treacă graniţa.

— Corect, domnule.

— Pilotul a raportat că i-a văzut pe Bradford şi pe oamenii lui trecînd peste Salween şi că te-a paraşutat din avion.

— E doar parţial corect, domnule. Pilotul şi cu mine am văzut un detaşament numeros în defileu şi am făcut unele presupuneri. Am sărit, într-adevăr, din avion şi după aceea mi-am dorit să nu fi făcut asta.

Ludlow se aplecă interesat peste masă.

— De ce nu? Ce s-a petrecut acolo?

— Ei bine, în timp ce coboram către rîu, mi-am dat seama ce greşeală îngrozitoare făcusem. M-am uitat în sus şi am văzut aparatul cum lua înălţime şi se îndepărta – nu mai puteam să sper la nici un ajutor de acolo – iar sub mine, în loc de Bradford şi de kachini, am zărit o adunătură de bandiţi chinezi! Ce să vă mai spun, domnule, am înţepenit de spaimă! Puteau să mă împuşte pe loc. Dar pesemne că erau şi ei tot atît de curioşi, pe

cît eram eu de speriat, fiindcă stăteau şi se uitau cu toţii la mine. Am început să trag de corzi şi să manevrez paraşuta aia şi am aterizat la o jumătate de milă mai încolo, în munţii din partea birmană. Mare minune că n-am rămas agăţat în vreun copac, dar am ochit un fel de luminiş şi am reuşit să cobor acolo.

Ludlow îl privea ţintă, strîngînd din buze.

— De unde ştii că erau bandiţi chinezi, domnule maior, şi nu erau Bradford şi kachinii lui?

— După uniforme, domnule. Purtau uniformele armatei Kuomintang-ului şi mi-am închipuit că trebuie să fie bandiţii despre care se vorbea la Calcutta şi la Myitkyina. Adunătura aia care apăreau totdeauna îmbrăcaţi în soldaţi ai Kuomintang-ului, cînd treceau graniţa şi făceau incursiuni prin satele kachine din Birmania.

Comandorul Ludlow dădu să spună ceva, apoi se răzgîndi. Ochii îi fugiră către alt colţ al încăperii. Expresia de pe chipul lui era de încurcătură amestecată cu îndoială. Reisman îşi spuse că orchestraţia îi ieşise bine. Mai rămăsese chiar loc pentru o *coda*, aşa că îşi prelungi istorisirea pînă la punctul unde ar fi putut să se lege în mod logic de evenimentele care urmaseră şi în legătură cu care comandantul adjunct al SACO era cu siguranţă informat.

— Am mai fost eu la înghesuială şi altă dată, domnule comandor, dar nu ca atunci. Cînd mi-am dat seama cine erau tipii ăia, am luat-o drept prin pădure cît m-au ţinut picioarele şi m-am ascuns pînă am fost sigur că se întorseseră în China.

Ludlow îl privea acum cu aerul cuiva care şi-a mînat adversarul într-o capcană şi se pregăteşte să închidă portiţa. Glasul îi era încărcat de reproş.

— Maior Reisman, sînt informat, din surse de cea mai bună calitate, că la ieşirea din junglă, în Birmania, ai luat contact cu unităţile aliate de acolo.

— Detaşamentul 101, OSS, domnule. Nişte oameni extraordinari, au…

— *Cunosc*, Reisman, zise iritat comandorul. Te rog să mă laşi să continuu. Cînd ai ieşit din junglă nu erai singur. Te însoţea un grup de băştinaşi, erau şi răniţi şi morţi, şi duceaţi cu voi trupul căpitanului Bradford.

Tonul neglijent, zeflemitor dispăru din glasul lui Reisman şi

tonul rece şi dur care îi luă locul nu era deloc prefăcut:

— Exact, domnule. Linc a fost ucis înainte să-i ajung eu din urmă. Mi-am croit drum prin junglă vreo două zile, ferindu-mă de japonezi şi căutîndu-le detaşamentul, încercînd să ajung înapoi la pista aceea de la Htawgaw – unul din punctele mele de întîlnire, ca să fiu recuperat. Am avut noroc că m-au găsit kachinii înaintea japonezilor. Fără ei s-ar fi putut să n-o scot niciodată la capăt.

— Şi unde l-ai găsit pe căpitanul Bradford?

— Nu prea departe de Htawgaw, domnule. Era mort şi oamenii lui îl duceau cu ei. Aşa e obiceiul la ei, domnule. Se pare că au nimerit într-o concentrare de japonezi şi au murit acolo căpitanul şi o mulţime de soldaţi. Erau şi mulţi răniţi.

— Şi n-au ajuns pînă dincolo, în China?

— Nu mi-a spus nimeni aşa ceva.

Ludlow luă din nou de pe masă scrisoarea lui Chiang Kai-shek.

— Atunci, cum îţi explici asta?

— Nu ştiu, domnule comandor.

Ludlow îl fixă cu privirea cea mai directă pe care i-o adresase pînă atunci.

— Am să-ţi spun un lucru, domnule maior. Poate că n-ai dat de ei la timp ca să-i împiedici, dar Bradford şi băştinaşii lui au fost văzuţi trecînd rîul înapoi spre Birmania a doua zi după atacul la care se referă scrisoarea Generalissimului către ambasador.

— Au fost văzuţi de cine, domnule? întrebă Reisman.

Ludlow pregătise o capcană şi apoi intrase singur în ea. Ceva ştia, era evident, fie că era direct implicat, sau nu.

— Şi de ce te interesează asta pe dumneata, domnule maior?

— Din curiozitate, domnule. Doar ca să mi-o satisfac, îmi plăteşte leafă guvernul Statelor Unite.

Comandorul se răsuci în scaun şi se uită pe fereastră la grădini şi alei. Continuă să privească afară în timp ce-i spunea:

— Şi eu sînt curios, domnule maior. Înţeleg că sînt mai mult „roşii” pe acolo, prin Birmania. Aşa este?

— Nu, domnule. Dacă vă referiţi la indigeni, mie mi s-a părut că nu-i interesează deloc politica de felul ăsta, atîta timp cît sînt lăsaţi să trăiască în pace în satele lor.

Ludlow se întoarse din nou cu faţa la Reisman.

— Indigeni? Seamănă cu vorbele umflate pe care le foloseşte Franklin Roosevelt fiindcă i se pare că „localnic” nu sună bine.

Lui Reisman i se păru că pronunţase cam de sus numele lui Roosevelt.

— N-am avut onoarea să vorbesc niciodată cu preşedintele, domnule – zise el – dar mi-e cunoscută politica sa de libertate pentru toate popoarele indigene din Asia, după război.

— Eu am vorbit cu el… l-am auzit vorbind – de mai multe ori, Reisman. Un om dificil… dar el e comandantul suprem, aşa că trebuie să fim atenţi. Eşti de acord cu politica lui?

— Desigur, domnule. Aşa au luat fiinţă şi Statele Unite. Războiul de independenţă şi aşa mai departe. Sîntem o naţiune anti-colonială, domnule, şi aşa şi trebuie să fim.

Ludlow zîmbi, pentru prima oară în cursul întrevederii. Dar nu era un zîmbet prietenesc, şi nici inocent. De fapt, mai mult rînji în derîdere.

— Asta zic şi comuniştii. Nu eşti cumva vreun agent roşu, domnule maior?

Zîmbetul, presupuse Reisman, era destinat să respingă orice tentativă îndreptăţită de a se arăta ofensat, implicînd că remarca era doar o glumă între ei doi. Totuşi, comandorul mai avea ceva de adăugat, şi cu o intenţie destul de precisă. Răsfoi încă o filă din dosarul lui Reisman:

— Scrie aici că ai luptat în Spania – de partea cui nu trebuia.

— De partea cui a pierdut, domnule.

— De partea comuniştilor.

— N-a fost un război comunist, domnule. A fost un război de apărare a unei republici democratice. Pe care au distrus-o fasciştii şi naziştii. Aceiaşi oameni cu care ne batem în Europa.

Ludlow se uita atent la paginile pe care le avea în faţă, căutînd pasaje despre care ştia că se află acolo:

— Şi toate voiajurile astea de pînă la război, domnule maior. Mexic… Caraibe… Spania… Palestina… China… Dus şi întors în Europa, de atîtea ori. Arată ca şi cum ai fi lucrat pentru cineva – un fel de curierat.

— Am fost mai mult marinar, domnule. Şi vasele nu stau pe loc.

— Se pare că ai fost şi mercenar.

— Da, am ceva experienţă. Asta i-a interesat la mine pe cei de la OSS.

— Şi vorbeşti mai multe limbi.

— Şi asta i-a interesat.

— Franceză, italiană, spaniolă, germană, chineză.

— Nu le vorbesc pe toate curgător, domnule.

Reisman intuia că dincolo de tentativele stîngace de interogatoriu ce se voia subtil şi de aparenta satisfacţie pe care părea s-o obţină exercitîndu-şi puterea de mic tiran, Ludlow îl verifica pentru un lucru anume pe care îl avea în minte. O nouă misiune, de pildă.

— Pari mai degrabă un cap, un profesor, Reisman, decît un gangster, cum s-ar zice după dosarul pe care îl ai.

— 0 iau ca un compliment, domnule.

— E doar o observaţie, domnule maior. În general, organizaţia voastră pare să se compună dintr-o amestecătură de profesori boşorogi, puşti mucoşi, diletanţi plini de bani, refugiaţi, comunişti, psihopaţi şi renegaţi de toate soiurile.

În general vorbind, Reisman n-ar fi putut să-l contrazică. Dăduse şi el peste tipi din toate categoriile respective. Dar se întîlnise şi colaborase şi cu oameni dintre cei mai extraordinari, mai strălucitţi şi mai curajoşi. Observă că Ludlow spusese „organizaţia voastră", distanţîndu-se în mod grotesc de ogranizaţia şi de personalul al cărui şef teoretic era.

— Şi unde sînt toţi copiii ăştia minune, domnule comandor? întrebă Reisman cu toată naivitatea pe care era capabil s-o simuleze. Vreau să spun, unde se află de fapt comandamentul OSS? Unde se lucrează? Unde lucrează personalul de birou? Am fost adus ieri aici de sergentul Liu dar, cu excepţia dumneavoastră, a aghiotantului şi a ofiţerului chinez de la biroul din hol, n-am văzut nimic care să amintească de bază şi de filialele de la Londra.

— Aici, în Valea Fericită, într-o altă clădire. Nu e mare activitate nici la Chungking. Mai mult cercetare şi analiză. SACO are prioritate în domeniul informaţiilor aici, domnule maior. Totul trebuie să plece de la, să fie aprobat de şi să se întoarcă la Organizaţia de cooperare chino-americană, chiar cînd operaţiile sînt încredinţate personalului OSS. Înţelegi, domnule maior?

— Da, domnule. Sigur că înţelegea, numai că n-avea nici o intenţie să se conformeze.

— Am să am plăcerea de a-l întîlni pe general, cît stau aici?

— Care general?

— Tai Li. El conduce SACO, nu-i aşa, pe lîngă celelalte însărcinări? Am auzit multe despre el şi aş fi onorat să-l întîlnesc.

— Dacă ai auzit despre el, domnule maior, înseamnă că sau el sau subordonaţii lui nu-şi fac datoria cum trebuie. Uită tot ce-ai auzit. În ce te priveşte, şi în ce-i priveşte şi pe alţii, acest om şi această funcţie nu există.

— Dar Valea Fericită există?

— Numai pentru cei care trebuie să ştie.

— Să presupun că vă gîndiţi la ceva anume pentru mine?

— Nu eu am trimis după dumneata.

„Oare cît va mai continua acest joc?" se întrebă Reisman.

— A trimis colonelul Waingrove şi trebuie să fi avut el ceva în minte. Nu v-a transmis cînd v-a predat comanda?

— Lui Waingrove i s-a ordonat să părăsească postul destul de în grabă.

— Aşa mi-a spus şi Katherine Harris. Eraţi la curent că ea îl ajuta în nişte cercetări?

— Nu, nu eram la curent, domnule maior. Eu unul n-aş fi utilizat-o, cu siguranţă, la nimic delicat. Ceea ce îmi aminteşte altceva. Se uită din nou pe o filă din dosarul lui Reisman. Sînt convins că acest Charlie Bawsan pe care l-ai adus cu dumneata s-a născut în secţia voastră de documente din Calcutta. Aş fi putut să-l tai de pe lista pasagerilor din Assam, dar mă interesa să văd ce puneţi la cale. Ştiu că acum se află în clinica lui Briggs, dar pentru care motiv l-ai adus în China?

— Omul o să ne fie de folos la munca operativă, domnule comandor. Sînt obişnuit să aleg oamenii şi să lucrez cu cei pe care i-am instruit personal. În felul acesta se naşte încrederea reciprocă şi se lucrează bine. În cazul acestui caporal, şi el m-a instruit, la rîndul lui. Face parte din cavalerie şi are mai mult de doi ani de experienţă în lupta cu japonezii. Se pricepe şi la limbi străine, e bun pentru munca de informaţii.

— Cam tînăr pentru toate astea, nu?

— E mai mare decît arată, domnule.

Lui Reisman i se păru că sosise momentul potrivit să introducă un subiect nou şi să încerce să-l manevreze pe Ludlow pînă unde se lăsa manevrat. Îl încerca o nevoie crescîndă să

aibă în preajmă camarazi de încredere.

— Mai sînt cîţiva oameni după care aş vrea să trimit, îndată ce…

— În Birmania?

— Nu, domnule, în Anglia. Imediat ce mi se dă misiunea şi pot să-mi formulez cerinţele personale.

Nu vroia să le ordone să vină. Avusese tot timpul intenţia să sondeze mai întîi situaţia, ca să afle ce misiune va avea şi abia atunci să le dea, lui Bowren şi celorlalţi, posibilitatea de a opta dacă vor sau nu să vină după el. Acum simţea că e cazul să înceapă. S-ar putea să dureze zile întregi sau chiar săptămîni. Sau s-ar putea să nu mai vrea nici unul să se ducă voluntar undeva.

Ludlow îl studia acum din nou, părînd că încearcă să se decidă.

— Păi, acum dacă tot eşti aici, va trebui să-ţi găsim o treabă de făcut, nu-i aşa?

Lui Reisman nu-i venea deloc să creadă că lucrurile se petrec chiar aşa la întîmplare. Intuia că existase tot timpul o intenţie precisă. Poate chiar ceva plănuit pentru el de colonelul Waingrove, altceva decît urmărirea trădării la nivel înalt, împreună cu Katherine Harris, un lucru căruia cu siguranţă Ludlow şi Tai Li nu doreau să-i dea curs. Se gîndi că dacă era să i se potrivească ceva, aceea putea fi o misiune care să-l ducă în afara Chungking-ului.

— Cine sînt oamenii pe care vrei să-i aduci? Întrebă Ludlow.

— Specialişti, domnule. Spionaj… informaţii… gherilă… tot tacîmul.

— Americani.

— Da, desigur. Oameni care au mers cu mine în spatele liniilor în Europa. Îmi pun capul pentru ei. Acum cîteva luni am lucrat împreună.

— Ce fel de operaţie era?

— Iertaţi-mă, domnule, nu pot…

Dacă ar fi aflat cine sînt în realitate şi ce făcuseră, Reisman era sigur că Pelham Ludlow nu le-ar fi aprobat niciodată să treacă de „Cocoaşă“.

Comandorul se crispă uşor, dar replică în singurul fel acceptabil din punct de vedere militar:

— Da, sigur… Mai lăsă să treacă cîteva secunde, se mai

răsuci o dată spre fereastră, apoi trecu la ceea ce părea să fie fraza de încheiere. Din moment ce acum ne înţelegem reciproc, maior Reisman, cred că într-o zi-două poţi pleca la Kunming, cînd îţi convine, să te prezinţi la locotenent-colonelul Sam Kilgore de la baza OSS de acolo. El o să-ţi spună mai multe. Se va ocupa şi de problemele dumitale personale. Noi avizăm de aici toate intrările pe teritoriul chinez, dar oamenii din grupul vostru operativ nu sînt prea des invitaţi la Chungking.

— Atunci mă simt onorat, domnule comandor, spuse Reisman.

Se ridică în picioare, salută şi se îndreptă cu paşi sprinteni către parcarea din curte. Părăsea complexul „Valea Fericită” aproape tot atît de nelămurit pe cît fusese şi cu o zi mai înainte, cînd se prezentase acolo prima oară. Plecă tot cu jeepul de împrumut de care nu-i dăduse nimeni voie să se folosească.

10

La Hotel Chungking, Reisman îşi adună lucrurile din camera pe care n-o folosise, achită nota şi plecă. Apoi se duse iar înspre Hongyancun. Katherine îl aştepta.

— Promit să mă ţin trează şi vioaie. Cel puţin pînă la noapte, abia atunci începe greul, îi spusese ea.

Încă nu consuma prea mult opiu, îi mai spusese. Fuma opiu nu atît pentru evadarea în fantastic pe care drogul o făcea posibilă, cît ca să-şi mai aline durerea şi neliniştile. Dacă n-ar fi avut parte de asemenea chinuri ar fi putut să-şi înfrîngă obişnuinţa, cîtă se crease. Şi totuşi n-avea rost, aşa i se părea şi el fu de acord. Nu exista deocamdată nimic altceva, şi nici vreo speranţă de a putea înlocui terapia, în afară de nişte calmante standard pe care i le adusese doctorul Briggs.

Uitîndu-se des în oglinda retrovizoare după ce făcuse mai multe viraje, unele necesare într-adevăr, altele false, prin mulţimea pestriţă de oameni şi de vehicule îl strîngeau ca într-un cleşte, Reisman avu confirmarea că e urmărit. Erau doi chinezi într-o maşină a armatei, nici unul în uniformă. Probabil de la SACO. Situaţia i se părea mai mult amuzantă decît ameninţătoare. Ce şmecherii îşi închipuia Ludlow că pune la cale? Dar poate că nu Ludlow ordonase să fie urmărit. Altfel de război se purta prin partea locului, nu mai încăpea îndoială. Avusese deja destule exemple că prietenii şi aliaţii nu sînt

neapărat şi în realitate prieteni şi aliaţi. Nu mai fusese niciodată în situaţia de a-şi bate capul cu aşa ceva, cu excepţia perioadei cînd se afla în spatele liniilor inamice.

Su'lin răspunse la sonerie cu zîmbete, plecăciuni şi sporovăială în două limbi. Katherine ţinu neapărat să coboare singură scările. Refuză oferta lui de a o duce în braţe şi lui îi făcu plăcere. Dacă avea dureri, reuşea să se stăpînească foarte bine. Îşi pusese chiar o rochie spectaculoasă, vizibil prea largă acum pentru ea, dar susţinea că nu mai suportă cămăşile de noapte şi capoatele care constituiseră uniforma de purtare timp de două luni.

El îi ţinu scaunul cînd se aşeză la masa de sufragerie din salon. Cochetă, îi spuse:

— Cred că prezenţa ta mă inspiră, John. Abia aştept lucruri mai bune.

El se aplecă şi o sărută pe partea intactă a feţei şi apoi pe buze, cînd ea se întoarse spre el. Reuşi să nu-i vadă trăsăturile desfigurate şi trupul subţire şi istovit.

Su'lin le preparase un adevărat banchet. Trecuseră printr-o perioadă de raţii extrem de reduse, îi explică Katherine, dar acum lucrurile proaspete, carnea şi păsările se găseau fără probleme, cu toate că inflaţia era înspăimîntătoare. Cu toate că ea nu mai putea să lucreze, reuşeau să se descurce. Avea unele economii şi o mică rentă de la societatea misionarilor şi de la alţi foşti patroni care se simţeau obligaţi faţă de ea. Su'lin învăţase să gătească mîncare foarte condimentată în Szechuan. Erau tăieţei reci cu sos de ardei iute, găluşti fierbinţi, carne de porc prăjită de două ori şi cîteva garnituri extrem de iuţi. Su'lin anunţa cu mîndrie fiecare fel principal cu denumirea din partea locului: „*Dan dan mien*... *caho shou*... *huig uo-rou*“. Le turnă nişte vin alb de regiune apoi îi lăsă în compania unui ceainic aburind şi se duse în altă parte a casei.

Ei doi ciocniră şi se puseră pe mîncat cu beţişoarele, vorbind între două înghiţituri. Reisman îi povesti despre întrevederea cu Ludlow.

— Nu-i decît un lacheu, spuse ea. Face tot ce-i spune generalul Tai Li. Îşi mai puse în farfurie nişte mîncare, închise ochii, inspiră şi continuă: Doamne, ce bună e! Nu mi-a mai plăcut o mîncare de luni de zile.

— Îl cunoşti?

— Pe general? Da. I-am întîlnit pe amîndoi. Tai Li e cel de care trebuie să te temi, să fii mereu în gardă. E un om necruţător, incredibil de puternic. E mai puternic decît Chiang Kai-shek în lucrurile practice, de fiecare zi, deşi îl slujeşte credincios, cu un devotament fanatic. Odată chiar s-a înscris în Partidul Comunist pentru Chiang – ca să-i spioneze – prin anii douăzeci. Apoi, cînd Chiang a dat semnalul – cred că prin 1927 – Tai Li s-a întors împotriva tovarăşilor săi roşii şi i-a măcelărit cu miile, cu ajutorul soldaţilor lui Chiang şi al gangsterilor asasini din „Banda verde“. Sînt o societate interlopă, puternică şi în ziua de azi. Nimic ilicit nu se petrece fără acordul lor şi fără ca ei să ia o parte din profit. Asta e valabil şi în politică şi în afaceri. În ziua de azi – în clipa asta – Tai Li controlează o reţea de zeci de mii, poate de sute de mii de agenţi. Şi nu doar în China şi în Asia. Oficial este şeful aşa-zisului Birou de Investigaţie şi Statistică.

— Şi al Organizaţiei de cooperare chino-americane, adăugă Reisman.

— Da… şi asta îi dă posibilitatea să controleze efectiv pe toţi lucrătorii aliaţi din informaţii inclusiv pe voi cei din OSS, pe teritoriul Chinei şi al Asiei întregi. Însă tentaculele lui ajung pînă în toate ţările şi oraşele din lume care au o comunitate chineză, chiar şi pînă în Statele Unite. La Washington, la New York şi la San Francisco agenţii şi spionii lui lucrează să pună în practică orice biblie mai decretează Chiang Kai-shek şi Kuomintang-ul. Nu se dau în lături de la nimic, nici chiar de la răpire şi crimă.

— Şi cum se face că dispunînd de o asemenea forţă ascunsă, chinezii nu cîştigă războiul?

— Pentru că sînt divizaţi şi se bat între ei mai abitir decît cu inamicul comun. Iar cei care deţin controlul – Chiang, Tai Li, *tuchun*-ii – nu doresc de fapt să se lupte cu japonezii, în ciuda tuturor lozincilor, afişelor, promisiunilor şi rapoartelor false despre mari victorii. Îşi cruţă armatele şi tezaurizează materialul militar. Vor să se bată alţii pentru ei. Vor ca americanii şi japonezii să se epuizeze luptînd unii cu alţii şi pe urmă să plece pur şi simplu din China. Chiang şi Tai Li speră să cîştige prin abandonul adversarilor. Colonelul Waingrove a adunat dovezi în legătură cu acte de sabotaj împotriva efortului de război american şi cu înţelegeri secrete cu japonezii. Kempitai-ul, serviciul secret japonez, este probabil la fel de viclean. Dar nu şi

la fel de penetrant, iar forţele lor armate sînt superioare, chiar dacă mai puţin numeroase.

Reisman îi povesti despre Linc Bradford, despre raidul de represalii al kachinilor în interiorul Chinei şi despre atacul bombardierului care îi ucisese pe Linc şi pe oamenii lui.

— Crezi că Tai Li are destulă putere pentru a da un asemenea ordin? o întrebă.

— Fără nici o îndoială. Cu sau fără cooperarea americanilor. El e cel care deţine controlul politic şi militar. Are resurse vaste de bani, oameni şi echipament. El dă ordinele şi se săvîrşesc cele mai îngrozitoare lucruri – fie şi numai pentru a da o lecţie, ca să nu mai îndrăznească nici un american să întreprindă vreo asemenea acţiune.

Katherine vorbise cu atîta patimă şi furie, că Reisman se întrebă dacă nu cumva în frustrarea şi în neputinţa ei sau din pricina suferinţelor ei personale, nu căzuse pradă unei obsesii şi nu exagera peste măsură lucrurile. Dar nu, nu credea să fie aşa.

— Ce naivi mai sîntem şi noi, americanii, spuse el încetişor. Răsucea în mîini o ceaşcă de porţelan, admirîndu-i desenul albastru. Din ceai se înălţa spre el aburul cald şi aromat. Ca nişte cercetaşi, fetiţe şi băieţi... atît de candizi. Candizi la noi acasă şi tot aşa în Europa, unde războiul e mai puţin complicat şi ţelurile lui mai clare. Războiul de aici e atît de imens, de copleşitor, atît de complicat şi de machiavelic. Şi de ce? Pentru care scop, de fapt?

Ea mai luă o înghiţitură de vin şi spuse:

— Lăcomia omenească. Plăcerile omeneşti.

— Opiul?

Katherine ridică din umeri.

— S-ar putea. De o sută cincizeci de ani şi mai bine a fost motorul de bază şi motivul cel mai puternic a tot ce s-a petrecut pe aici. Cultura şi prelucrarea lui, transportul, comerţul şi consumul. S-au făcut averi dintr-asta. S-au purtat războaie. S-au înălţat şi s-au prăbuşit conducători şi naţiuni.

Reisman privi înspre ea, în lumina descrescătoare a după-amiezii.

— Şi tu faci parte acum din toate astea. Ai fi în stare să furi sau să ucizi pentru opiu?

Katherine se îndreptă în scaun şi îl privi ţintă în ochi.

— Nu, iubitule, nu cred. Poate – dar nu cred. Dar ştiu că aş fi

în stare să ucid din alte motive, adăugă ea provocatoare.

El îi spuse că urma să plece cu avionul la Kunming a doua zi şi pe faţa ei trecu o umbră de tristeţe.

— Speram că te vor ţine aici, zise ea. Acolo ce o să faci?

— Nu prea ştiu, dar comandorul are, evident, ceva în minte. Trebuie să mă prezint la Sam Kilgore. E colonel. Un tip de treabă. Îl cunosc de multă vreme.

— Rămîi aici şi la noapte?

— Nu.

— Aş vrea să sune mai atrăgător pentru tine.

El se ridică, îngenunche lîngă scaunul ei, îi luă cu blîndeţe capul în mîini şi o sărută.

— Nu-i aşa, îi şopti. Îmi amintesc tot ce a fost frumos între noi. Ea îi atinse uşor obrazul.

— Şi eu, iubitule. Şi eu. Dacă aş mai fi în stare să simt ceva, mi-aş utiliza capacităţile cu tine.

O oră mai tîrziu, cînd el plecă, Katherine îl conduse încet, sprijinită de braţul lui, pînă la poartă. Era istovită, animaţia se stinsese pe chipul şi în glasul ei, fără îndoială că avea iar dureri, îşi spuse Reisman. Îl strînse în braţe, sărutîndu-l pe buze şi spunîndu-i:

— Ai grijă. Şi trimite-mi o ilustrată.

— N-o să dispar, îi promise el.

Su’lin ieşi şi ea pe alee, ca să-i facă semn de rămas-bun şi să fie acolo dacă Katherine ar fi avut nevoie s-o ajute să se întoarcă în casă.

La clinică, Reisman îl găsi pe Baw San studiind nişte planşe anatomice dintr-un manual pentru infirmieri. Nu mai avea braţul în eşarfă. Chiar în timp ce stăteau de vorbă, continua să-şi mişte braţul, executînd exerciţiile lente pe care i le arătase doctorul Briggs, ca să grăbească recuperarea întregii mobilităţi a braţului care fusese rănit şi a umărului.

— Credeţi că aş putea studia să devin doctor în Statele Unite? îl întrebă el nerăbdător.

— Sigur, cred că ai putea, zise Reisman.

— E un băiat isteţ şi silitor, afirmă locotenent-comandorul Briggs. Cred că poate să devină orice îşi pune în minte.

— Ai o clipă liberă, doctore? îl întrebă Reisman. Aş vrea să-ţi pun cîteva întrebări.

Briggs îl conduse într-o cămăruţă care îi servea de cabinet particular şi de cameră de dormit. Biroul lui era la perete. Întoarse scaunul, oferindu-i-l lui Reisman, iar el se aşeză pe colţul patului.

— Vă puneţi în mişcare? întrebă Briggs.

— Da. Caporalul şi cu mine plecăm cu avionul la Kunming mîine în zori. Aş dori să rămîn aici peste noapte, dacă s-ar putea.

— Sigur. Mai sînt vreo două paturi libere. Poftiţi! Ce n-aş da să vin şi eu cu voi la Kunming. Nu bei ceva?

— Ba da, mulţumesc.

Briggs scoase dintr-un dulăpior o sticlă şi două pahare.

— E marfă bună. Scotch adevărat. Nu poşircă de-asta locală *ching pao*. Mi-a adus-o un pilot, prieten de-al meu.

Umplu cu generozitate două pahare, îi dădu unul lui Reisman şi îl ridică pe al său.

— Pentru sfîrşitul războiului! toastă el, aşezîndu-se înapoi pe pat. Şi cine ştie cînd o să se întîmple una ca asta? Nu mi-ar părea deloc rău să plec din capitala asta şi cred că la fel gîndeşte şi restul personalului militar şi diplomatic staţionat aici. Chungking-ul e tot atît de apăsător ca şi clima lui. Te omoară controalele rigide sociale, militare şi politice. E capitală a Chinei libere şi totuşi nimeni nu-i cu adevărat liber aici. Noul dumitale superior a trimis pe cineva să adulmece pe aici ieri, după ce l-ai adus pe Charlie Bawsan. I-am zis să-şi ia tălpăşiţa la iuţeală.

Reisman zise:

— Vreo doi indivizi m-au urmărit şi pe mine prin tot oraşul. Probabil că acum stau şi mă aşteaptă în stradă. Plicticoasă muncă!

— De ce te urmăresc?

— Nu ştiu sigur de care parte sînt, ceea ce îmi aminteşte ce vroiam să discut cu dumneata. Reisman mai luă o înghiţitură de whisky, cu aerul că apreciază băutura. Bună, chestia asta. Te unge pe gît! Vroiam să-ţi mulţumese că ai ajutat-o pe Katherine Harris. E o veche prietenă de-a mea. Am trecut pe la ea, s-o văd, şi ieri şi azi. Nu ştiam nimic despre ce i-au făcut, aşa că am avut un şoc.

— O femeie grozavă, plină de curaj! zise Briggs. Ne întîlnisem de cîteva ori înaintea incidentului. Aş fi gata să uit de jurămîntul lui Hipocrat şi să-i castrez pe tipii care au atacat-o.

Nu prea am cum s-o ajut aici. I-am spus să plece acasă. Poate chirurgia estetică, un tratament ca lumea, odihnă fără stres ar vindeca-o. Dar zice că ea în China se simte acasă.

— Care-i pronosticul?

— Prost, şi are şanse să se înrăutăţească.

— Mi-a povestit de ce s-a petrecut asta şi cine poartă răspunderea. Dumneata ce ştii?

Briggs îşi sorbi ultima picătură de whisky din pahar.

— Numai ce mi-a spus ea, probabil tot ce ţi-a spus şi dumitale. Tai Li şi Gestapo-ul lui, ceea ce ne face părtaşi – pe noi, din armata americană şi guvernul american – fiindcă le acordăm lui Chiang, Tai Li şi întregii bande a Kuomintang-ului ajutor şi sprijin moral. Acum un an, soldaţii lui Tai Li au folosit pistoale şi amortizoare procurate de serviciul de contrainformaţii al marinei Statelor Unite ca să asasineze cîţiva membri importanţi ai opoziţiei democratice faţă de Chiang Kai-shek. Nu japonezi, nu comunişti, ci oameni însemnaţi în cercurile chinezeşti culturale, literare şi de învăţămînt.

— Cum ai aflat?

— Un soldat de la aprovizionare pe care îl tratam pentru o criză gravă de mustrări de conştiinţă. El a furnizat armele, neştiind la ce urmau să fie folosite. Vezi dumneata, domnule maior, indiferent ce ştie Katherine, n-are cum să facă nimic. Au mutilat-o destul ca s-o scoată din acţiune. Au scăpat de colonelul Waingrove. Au să scape şi de dumneata – au să te transfere sau au să te omoare – dacă începi să le faci greutăţi.

Reisman simţi cum i se revarsă adrenalina cînd înţelese enormitatea mizei. Era, în chip familiar şi curios totodată, o senzaţie ameţitoare şi delicioasă, pe care o încercase de multe ori în decursul vieţii, o căutase neobosit şi de care nu se ferise niciodată.

— Atunci, orice aş face trebuie făcut subtil, nu-i aşa? – observă el.

Atît de subtil, îşi spuse, încît *ei* – oricine ar fi fost – nici să nu simtă cuţitul înfigîndu-se.

11

Pe chipul lui Sam Kilgore se vedea un zîmbet cald de bun-venit şi îi salută pe Reisman şi Baw San cu degetul mare ridicat, cum se întîmpină o echipă care se întoarce triumfătoare dintr-o misiune riscantă. Dimineaţa era însorită şi uscată aici, pe platoul

înalt, iar aerul mult mai limpede ca la Chungking. Munţi înalţi înconjurau oraşul Kunming înspre nord, est şi vest, în spatele aerodromului, dincolo de terasele fermelor şi de miasmele de latrină. La sud-vest se întindea marele lac Tien Chih. Sam Kilgore stătea lîngă aleea care ducea la clădirea biroului de primire: voinic, radios şi bronzat, părea Tom Sawyer ajuns la maturitate.

După schimbul de saluturi, prezentări şi strîngeri de mîini, Sam arătă cu mîna către locul unde lăsase jeepul şi îi spuse lui Baw San să-şi ducă echipamentul acolo, dar pe Reisman îl reţinu să schimbe confidenţial cîteva vorbe.

— Va să zică ăsta ţi-e caporalul Charlie Bawsan! Douăzeci şi şapte de ani, zici? Născut la San Francisco?

— Sam, nu mai zgîndări şi tu chestia: Baw San s-a luptat şi a omorît mai mulţi japonezi decît o să vezi tu vreodată la faţă. Ştie mai multe despre războiul în junglă şi despre lupta de gherilă decît o să aflăm noi doi vreodată. Ştie cum să-i ia pe cetăţenii acestui Orient impenetrabil şi ce nu ştie o să înveţe mai iute decît am reuşi noi. Între timp are nevoie de ceva odihnă şi recuperare. Am aici o hîrtie de la doctorul care l-a îngrijit. Are nevoie de o săptămînă-două.

— Dar tu cum stai?

— M-am prezentat la serviciu. Ludlow mi-a spus că ai ceva pentru mine.

Sam apucă sacul lui Reisman şi porniră împreună spre jeep.

— Ce impresie ţi-a făcut?

— Ne-am înţeles pînă la urmă.

N-avea deloc intenţia să discute despre şeful OSS, cît timp nu ştia cît de apropiaţi erau comandorul şi locotenent-colonelul pe plan personal şi profesional.

Kilgore se întoarse să vadă dacă Baw San se aşezase în spate cu bagajele, apoi porni maşina şi se îndepărtară de aerodrom.

— Cum mai stai cu *parlez-vous* zilele astea? îl întrebă pe Reisman.

— Merge. Doar n-ai de gînd să mă trimiţi înapoi în Franţa, ce Dumnezeu?

— Nu, nu. E aici o persoană pe care aş vrea s-o cunoşti, care vorbeşte fluent. Mai vorbeşte şi engleza, chineza şi o grămadă de alte limbi.

— Cine e?

— Mai tîrziu, răcni Sam încercînd să acopere zgomotul motorului şi al vîntului.

Pătrunseră în oraşul asediat de şuvoiul de oameni, animale şi maşini care părea să fie endemic în China. Şuvoiul se îngusta şi înainta tot mai lent, pe măsură ce se apropiau de un arc masiv din piatră. Era pictat cu caractere chinezeşti aurite, iar acoperişul îi era încununat de două rînduri de olane curbate. Înainte de a ajunge la arc, trecură pe lîngă un zid acoperit de o pictură uriaşă, în culori vii, şi de sloganuri scrise cu ideograme negre. Pictura avea ingeniozitatea unei caricaturi americane, dar păstra un aer chinezesc: un ţăran şi un bivol arau un ogor, iar într-un norişor din spatele ţăranului se afla o figură de dimensiuni mai mici, un soldat atacîndu-şi inamicul în şarjă de baionetă. Reisman întrebă peste umăr:

— Ce zice acolo, caporal?

Ştia ce zice, dar voia să se folosească de Sam Kilgore ca de un public şi îşi închipuia că Baw San se va descurca.

Se mişcau destul de încet, aşa că Baw San reuşi să pună cap la cap uriaşele caractere.

— Pe front, lupţi ca să-ţi aperi ţara, psalmodie el, imitînd tonul unei comenzi. Pe cîmp, munceşti ca să produci mîncare.

— Binişor, spuse Reisman radios.

— Ai fi ştiut să citeşti singur? îl provocă Sam.

— Sigur.

Baw San se aplecă peste spătarul scaunului.

— M-a ajutat şi poza, recunoscu el zîmbind larg.

Rîsul lui Sam răsună pe sub arc.

— Vrei să auzi ce scrie în ghid? întrebă.

— *Enchanté*! zise Reisman. *Wŏ yaŏ! Xiè Xiè!* Încîntat. Ce frumos ar fi!

Cu o voce veselă şi cîntată, locotenent-colonelul Kilgore plonjă în lectură: „Aţi trecut adineauri pe sub celebrul arc Pi Chih – numit astfel, logic, după muntele cu acelaşi nume din dreptul arcului“.

— Muntele puişorului de jad? dibui Reisman o traducere.

— Cum?

— E o chestie din mitologia chineză cu un puişor de jad.

— Sigur că e. Ştie toată lumea, zise Sam cu un aer de reproş amuzat. Să continuăm: „la capătul străzii se află

la fel de celebrul arc Chin Ma – numit astfel după muntele în direcţia căruia e situat“.

— Muntele calului de aur?

— Cum mă pregăteam să vă spun, domnule maior: tot din vechea mitologie chinezească.

Sam îşi flutură solemn braţul în direcţia străzii agiomerate pe unde îşi croiau cu greu drum.

— Astfel avem ambele denumiri combinate în cea de Chin Pi Lu, strada principală din Kunming. Poţi să tîrgui, să cumperi sau să furi tot ce-ţi doreşte inima pe strada asta, domnilor, ca şi pe ulicioarele şi în fundăturile strîmte, întortocheate şi urît mirositoare care se desfac din ea la dreapta şi la stînga.

Reisman aprobă din cap, luîndu-şi o figură înţeleaptă. Baw San se holba la toate cele cu emoţie. Jucîndu-se mai departe, Kilgore îşi continuă repertoriul de crainic de carnaval, cît timp merseră pe lîngă clădiri din lemn şi de paiantă, balcoane de pe care atîrnau rufe puse la uscat, stîlpi de telegraf care susţineau fire de telefon şi cabluri electrice, mici prăvălii, vînzători ambulanţi de mîncare gătită, printre aparate de radio deschise la maximum, soldaţi americani, soldaţi chinezi, soldaţi din Indochina franceză, mase de civili chinezi îmbrăcaţi în haine negre, albastre, sau albe care arătau ca nişte pijamale, bărbaţi şi femei ducînd pe umeri cobiliţe lungi la capetele cărora se legănau încărcături de zarzavaturi, de ciment şi de Dumnezeu mai ştie ce altceva, printre ricşe, ponei, catîri, bivoli, jeepuri, camioane şi maşini militare şi o mare varietate de ingenioase vehicule civile, puse în mişcare de un asortiment de combustibili sau de tracţiunea animală.

— De doi bani, asta a fost excursia, Johnny, spuse el într-un sfîrşit, cotind de pe Chin Pi Lu pe o altă stradă şi îndepărtîndu-se de aglomeraţie. Cît să faceţi cunoştinţă cu oraşul vechi.

Erau peste tot clădiri noi, comerciale şi guvernamentale – le mai explică – clădiri înalte în stilul arhitecturii occidentale, şi mai exista o zonă a oraşului care trăia exclusiv pe seama canalului ce lega oraşul de lacul Tien Chih.

— Nu mă îndoiesc că o să descoperiţi toate astea şi singuri, îşi încheie el prezentarea.

Trecură pe lîngă un şir de ricşe care aşteptau la coadă ca nişte taxiuri de-a lungul unui zid de chirpici, apoi pătrunseră printr-o poartă în incinta unei unităţi militare.

— Am ajuns acasă, zise Kilgore; comandamentul OSS... cazarma, birourile, popota... Serviciile Plan şi Instrucţie... Cercetare şi Analiză... Operaţii Speciale... Informaţii Secrete. Tot ce doriţi, avem sau facem rost pentru voi.

În interiorul incintei se afla un număr de clădiri din lemn maroniu cu două niveluri, cîteva barăci joase de paiantă şi cîteva corturi militare. Sam parcă jeepul pe drumul nepavat, lîngă una din clădirile cu etaj. Intrară într-un hol mare de la parter, unde lucra o mulţime de personal în uniformă, printre birouri, maşini de scris şi clasoare. Se mai aflau în încăpere şi cîţiva chinezi, agenţi de legătură, presupuse Reisman. Kilgore îi făcu semn unui sergent tînăr care purta ochelari cu ramă de metal. Acesta se ridică de la birou şi veni înspre ei.

— Vreau să-l contactezi pe domnul acela care e aici de două săptămîni, spuse Sam. Ştii la cine mă refer?

— Da, domnule.

— Roagă-l să vină aici pentru o întrevedere la ora 13.00.

După ce luară prînzul la cantina OSS, Baw San fu trimis într-un jeep cu şofer pe lacul Tien Chih. Nu dorea cu adevărat o permisie suplimentară, protestase el, şi nici nu-i plăcea să-l abandoneze pe *duwa* John într-o situaţie nouă şi nesigură. Dar Reisman îl asigură că va fi chemat în serviciul activ foarte repede şi că timp de o săptămînă-două n-are alt ordin decît să se odihnească şi, poate, să înveţe să citească şi să pronunţe în dialect mandarin cel puţin cincizeci de ideograme chinezeşti.

Reisman îşi depozită lucrurile într-un vestiar de lîngă dormitorul comun în care fusese repartizat, într-o construcţie de paiantă care era căminul pentru ofiţeri. Apoi se întoarse la secţia Operaţiuni şi urcă în biroul lui Sam Kilgore, o încăpere mobilată cu un birou, un telefon, un scaun mobil, un clasor şi alte două scaune. Pe unul din acestea se afla un personaj care discuta cu Kilgore; se ridică politicos la intrarea lui Reisman. Părea chinez, un bărbat scund şi slab, de vreo cincizeci de ani, cu părul negru şi rar tuns cu austeritate, cu mustaţă ţepoasă şi un barbişon rar. Avea aspectul unui mandarin sau al unui învăţat ascet, cu toate că pe trăsăturile lui palide se ivi repede o vibraţie radioasă. Purta o pijama boţită, de felul celor în care cineva se poate face nevăzut în China printre milioanele de alţi oameni îmbrăcaţi identic.

Sam făcu prezentările:

— Domnul Tong Van So, maiorul John Reisman.

— *On m'a dit que vous parlez français, Monsieur Commandant*, zise Tong Van So.

— *Oui, monsieur*, îi răspunse Reisman, *avec plaisir*. Şi continuă explicînd pe franţuzeşte că de fapt nu comanda nimic şi că în engleză „comandant", înseamnă altceva decît maior.

Ca şi cum ar fi fost subiectul cel mai presant, care cerea o clarificare imediată, cei doi continuară să discute în franceză despre subtilităţile de traducere, în vreme ce Kilgore, a cărui franceză era rudimentară, asculta fără să înţeleagă mare lucru. În cele din urmă, iritat, spuse:

— *En anglais, s'il vous plait, messieurs*. Ce dracu' tot trăncăniţi acolo, Johnny?

— Mă complimentează pentru cunoaşterea limbii, dar zice că vorbesc mai degrabă cu accentul şi cu vocabularul unui hamal de pe cheiurile Marsiliei decît ca un intelectual dintr-un salon literar parizian. Asta zice, şi alte chestii snoabe care n-au cum să te intereseze, Sam. I-am spus că are absolută dreptate.

Kilgore rîse.

Tong Van So zise, pe englezeşte:

— N-am avut intenţia să vă ofensez, domnule.

— Dar nu mă simt ofensat, insistă Reisman. Vă felicit pentru cursivitatea dumneavoastră deosebită. E un talent surprinzător la un chinez.

Tong Van So zîmbi:

— Nu sînt chinez, deşi ar fi mai bine să se creadă aşa în continuare.

— E un annamit din Indochina franceză, explică Sam.

Tong Van So găsi prilejul să dezvolte subiectul.

— E adevărat, teritoriul meu de origine e ţinutul Annam. Dar Annam este doar o parte din ţara mea. E chiar mai mult decît un stat din America – zise el pedant, ca şi cum ar fi dăscălit o clasă de boboci la geografie. Numele vechi şi tradiţional al ţării noastre este Viet-Nam. În partea noastră de nord, lîngă China, este regiunea Tonkin. La mijloc se află Annam. În partea de sud, regiunea Cochin. Spre vest mai sînt Laos şi Cambodgia, dar acestea sînt alte ţări. Nu sîntem francezi nici unul dintre noi şi nici aşa-zişi indochinezi. Asta, *mes amis*, e o născocire europeană.

Kilgore aştepta cu un zîmbet de nerăbdare pe chip. Cînd isprăvi Tong Van So, continuă:

— Acolo deţin controlul japonezii, de asta ni s-a adresat nouă Tong Van So. O să ne ajutăm reciproc. El are o reţea pe care o putem folosi, dar are nevoie de ajutor de la noi. Vreau să lucrezi cu el, Johnny. Unul din cei care m-au precedat aici le-a dat şase revolvere şi nişte proiectile şi le-a spus: „Pe ei, băieţi, veniţi-le de hac!“ Dar au nevoie de un ajutor mai substanţial şi acum avem autorizaţia să li-l acordăm.

— De la Ludlow? întrebă Reisman, uimit de o asemenea posibilitate.

— De la Washington. Nu cred că, personal, comandorul e pentru, dar urmează indicaţiile. Asta înseamnă, probabil, că Tai Li i-a spus să le urmeze o vreme şi să vadă ce se întîmplă. Lui şi Generalissimului le place cînd alţii luptă în locul lor, dar stau tot timpul cu ochii pe ei.

Se uită împrejur, măsurînd din priviri ferestrele, pereţii, plafonul şi obiectele din cameră, ca şi cum ar fi căutat ceva anume.

— Nu cred să fie pe aici dispozitive de ascultare sau să ţină cineva sub observaţie telefonul, însă nu m-ar mira dacă ei ar fi la curent cu întîlnirea noastră de aici, chiar în clipa asta. E în curs de desfăşurare şi un mic război privat, fără legătură cu războiul cel mare. Tai Li şi-a vîrît peste tot iscoadele şi oamenii de paie. Se străduiesc să vadă şi să audă tot ce se petrece şi să înregistreze toate contactele. Probabil că au cîţiva spioni chiar aici, la noi în unitate.

Lui Reisman îi displăcu aparenta nepăsare a lui Kilgore.

— Atunci de ce dracu’ nu-i descoperi care sînt şi nu scapi de ei? întrebă el fără menajamente.

— Asta ar fi o ofensă la adresa gazdelor noastre, răspunse crispat Sam.

Tong Van So se aplecă înspre Reisman şi rosti mieros:

— Nu e cazul să se acţioneze… hm… cum se spune pe englezeşte, *monsieur*, *précipitamment*?

— Precipitat, zise Reisman.

— *Oui*… prea în grabă şi la mînie. Trebuie să învăţaţi să trăiţi cu prezenţa continuă a acestor spioni şi să încercaţi să fiţi tot timpul un pic mai deştepţi ca ei. Eu fac asta de foarte multă vreme.

Reisman se întrebă dacă se referea la japonezi sau la reţeaua de spioni a lui Tai Li, sau la amîndouă şi ceva pe deasupra.

— Cum să vă spun? îl întrebă el. Domnul So?

Tong Van So rîse şi spuse:

— La mine în ţară primul nume e numele de familie. Protocolar ar fi domnul Tong. Dar fiindcă vom fi camarazi, spuneţi-mi pur şi simplu Tong. E O.K.

— Eu sînt John.

— *Très bien!*... – alese pronunţia franceză –, *Jean*.

Se priviră în tăcere cîteva clipe, fiecare aşteptînd ca celălalt să înceapă dialogul. Dar interveni Kilgore, rupînd tăcerea, şi era cît se poate de bine, căci, în privinţa Indochinei franceze şi a celor ce s-ar fi putut petrece acolo, ignoranţa lui Reisman nu cunoştea limite.

— Tong şi ai lui au organizat pentru noi nişte treburi gen „fugă-şi-evadare“; le dau ajutor băieţilor de la aviaţie care sar cu paraşuta sau se prăbuşesc pe acolo – îi explică Sam. Ne mai furnizează informaţii asupra desfăşurărilor japoneze de trupe, traseelor de aprovizionare, comunicaţiilor, chestii de felul ăsta. Aviaţia noastră a bombardat Hanoi-ul, Saigon-ul, instalaţii militare de pe Fluviul Roşu şi alte obiective.

— Au loc şi lupte la sol în momentul de faţă? Întrebă Reisman.

Tong se porni să le ţină mai mult decît un simplu instructaj militar. Era o conferinţă de geopolitică, rostită într-o engleză cu accente orientale, presărată cu americanisme şi cu expresii franţuzeşti.

— Nu, *Jean*, sînt mîhnit că trebuie să spun asta, dar în patria mea nu are loc actualmente un adevărat război de eliberare. Şi nici măcar un război mai mărunt... ce numiţi voi o gherilă. Vietnamul e ocupat şi controlat de doi duşmani care colaborează împotriva noastră şi împotriva voastră, a americanilor. Francezii sînt nişte rămăşiţe ale guvernului de la Vichy – care, desigur, nu mai există acum în Franţa, din moment ce armatele voastre i-au alungat pe germani. Dar coloniştii aceştia fascişti, noi le spunem *colons*, n-au aflat pînă acum că s-a terminat cu ei. Colaborează strîns cu imperialiştii japonezi.

Reisman se burzului uşor.

— N-am fost niciodată în ţara dumneavoastră, admise el.

Dar trebuie să vă spun, *Monsieur* Tong, că am o mare afecţiune pentru Franţa şi pentru oamenii ei şi că toată afacerea Vichy, ca şi colaborarea lor cu naziştii şi cu japonezii a fost o tragedie la care am luat parte. Acum mă bucur de victoria noastră. Lucrurile se vor schimba în Franţa, ca şi în Indochina.

Tong îl privi cu un zîmbet enigmatic.

— Văd că dumneata şi cu mine, *Jean*, va trebui să discutăm multă filosofie împreună. La mine în ţară e foarte complicat. E ca un vas mare în care fierb în clocot multe ingrediente.

— Un cazan?

— *Oui*, un cazan, în care fierb la foc mic multe facţiuni care se luptă între ele, dar nimic nu e gata de tot niciodată şi nimeni nu e mulţumit.

— Şi aveţi intenţia să înteţiţi focul sub cazan?

— Da.

— În ce scop?

— Eliberarea ţării mele.

— De cine?

— De japonezi, pe moment. De francezi, mai tîrziu; preferabil, prin negocieri.

Kilgore luă cuvîntul.

— Pare să coincidă cu directivele pe care le primim de la Washington, John. Nu vor să-i vadă pe francezi înapoi acolo. Nu ca putere colonială. Cei care s-au stabilit acolo vor trebui să accepte transformarea într-o ţară democratică şi să-şi încerce şansele. Englezilor nu le convine, evident. Sînt îngrijoraţi pentru imperiul lor. Dar chinezii sînt de acord.

— Bineînţeles că sînt de acord, zise Tong cu gravitate. Le-ar plăcea să ne preia din nou, numai că nu-i vrem nici pe ei. Ultima oară cînd au venit, au rămas în ţară o mie de ani. Vrem să fim noi stăpîni pe vieţile şi destinele noastre.

— Şi dacă vă ajutăm acum, întrebă Reisman, împotriva cui vă ajutăm?

— Împotriva inamicului comun – japonezii.

— Şi cu francezii ce faceţi?

— Nimic. Dacă ne lasă în pace, îi lăsăm şi noi. Japonezii le-au permis să-şi păstreze efectivele militare şi armamentul, poliţia şi administraţia civilă – care, oricum, se află pe mîna amiralilor şi generalilor.

— Dar voi aveţi o armată? întrebă Reisman.

— *Armată*? repetă Tong, cu o intonaţie ascendentă care se prefăcu într-un rîs amar. Nu. Bărbaţi şi femei dornici să lupte pentru eliberarea ţării? Da. Cu ajutorul vostru poate că vom deveni o armată – nu prea mare.

Deveni iarăşi un orator pătimaş.

— Ţii minte ce scrie în Constituţia voastră, *Jean*? „Noi, poporul… pentru a forma o uniune perfectă”… E unul din documentele mele preferate, din toată istoria. Asta doresc şi eu pentru poporul meu.

— Asta-i politică, Tong. Nu asta avem noi de făcut acum, interveni Sam Kilgore. O să formăm vreo două batalioane de nădejde, John, cum sînt cele din Birmania.

Acolo erau mult mai multe şi era cam greu să le egalezi. Reisman ştia asta.

— De ce fel de ajutor aveţi nevoie, Tong? întrebă el.

— De tot. Arme – de toate felurile –, muniţie, echipament de teren, transmisiuni, uniforme. Şi specialişti pentru instruirea oamenilor.

— Aveţi vreun fel de organizare?

— Da.

Reisman aşteptă, însă omul nu mai adăugă nimic.

— Ce anume? Cum se numeşte?

— *Viet-Nam Doc-Lap Dong Minh Hoi*.

— Şi pe englezeşte?

Tong îşi ţuguie buzele, ridică puţin capul şi închise ochii cîteva clipe, ca şi cum ar fi vrut să examineze mai bine cuvintele pe care le avea zăvorîte în adîncul minţii. Le extrase de acolo încet, unul cîte unul:

— Liga… Revoluţionară… pentru… Independenţa… Vietnamului.

— Ce politică duce?

— E un front unit, răspunse Tong evaziv. Toate felurile de politică. Sîntem cu toţii naţionalişti. Democraţi, socialişti, oameni de afaceri, monarhişti, comunişti, conservatori – luptăm cu toţii împreună ca să ne eliberăm ţara.

— Şi care e politica dumitale?

— Sînt naţionalist. Vreau ca toate forţele de ocupaţie să se retragă paşnic. Dincolo de asta, sînt deschis ideilor noi de pretutindeni.

Reisman îşi roti privirea în interiorul biroului şi simţi

constrîngerea şi inhibiţia pe care o provocau pereţii, apoi se uită din nou la figura uşor austeră a lui Tong Van So, animat de pasiunea celor spuse. În urma experienţei sale proprii din spatele liniilor de operaţiuni din Franţa şi Italia, Reisman devenise sensibil la nuanţele antagonismelor politice dintre forţele de gherilă, după cum devenise şi Sam Kilgore în urma acţiunilor din Iugoslavia. Indiferent de opiniile politice personale ale lui Tong Van So, Reisman îşi dădu seama că omul era un politician iscusit. Acoperise majoritatea poziţiilor în acel „front unit“ al său, cu excepţia unor grupuri de clivaj, ca sindicaliştii sau troţkiştii.

— Păi, să ne punem pe treabă, Tong, zise Reisman ridicîndu-se în picioare. Avea sentimentul că se înţelege mai bine fără Kilgore. Am nişte idei, dar sînt dispus să le primesc şi pe ale dumitale.

Tong întrebă pe neaşteptate:

— Cunoşti oraşul Kunming, *Jean*, şi ţinutul Yunnan din împrejurimi?

— Nu, abia am sosit.

— Atunci, îmi vei permite, poate, să te însoţesc? Sînt cîteva puncte interesante, cîteva privelişti. Aş dori să mergem mai întîi împreună la locuinţa mea. Acolo mă vei găsi de obicei, sau mă vei putea contacta printr-unul din oamenii pe care o să ţi-i prezint.

12

Tong Van So se aşează în jeep pe scaunul pasagerului, cu aerul cuiva căruia începe să-i meargă ceva mai bine. Trecu în revistă cu seninătate drumul şi circulaţia intensă.

— Vorbim englezeşte sau franţuzeşte? îl întrebă pe Reisman.

— Ce preferi.

— Engleza. Am nevoie de exerciţii. Dacă va fi nevoie, franceza. Am înţeles de la colonel că vorbeşti şi chineza.

— Foarte puţin. Poate mă poţi învăţa cîte ceva, şi cîteva expresii de bază în limba voastră. Dacă vom lucra împreună, îmi vor fi de folos.

Tong îi explică cum să ajungă pînă la casa unde stătea.

— Mă simt onorat că mi-ai acceptat invitaţia, spuse el.

— Şi din interes, şi de plăcere – afirmă Reisman.

— O veche tradiţie orientală.

Erau siliţi să răcnească pentru a se face auziţi peste

zgomotul motorului şi al circulaţiei, dar se simţiră imediat în largul lor, unul cu celălalt.

— Cum ai ajuns de aici pînă la bază? întrebă Reisman în timp ce se îndepărtau în viteză de unitate.

— Cu ricşa. Dacă te uiţi în oglindă, ai să-l vezi pe individ cum aleargă supărat în urma noastră. O fi, poate, unul din angajaţii lui Tai Li? L-am găsit tîndălind pe stradă în faţa casei, cînd am avut nevoie de un mijloc de transport.

Reisman îl zări pe omul cu ricşa, apoi îl văzu cum se opreşte cînd de pe marginea drumului se desprinse un Buick vechi şi negru care preluă urmărirea.

— Vrei să scăpăm de ei? întrebă.

— N-are nici o importanţă. Cel puţin nu în stadiul ăsta. E cam curios, dar cred că în momentul de faţă privesc favorabil colaborarea noastră, cu toate că vor continua să ne spioneze. Chinezii sînt oameni greu de înţeles. E la fel de posibil să ne pună beţe în roate sau să ne ajute – şi ambele în virtutea aceloraşi motive.

— Sînt şi ei împărţiţi şi deconcertaţi de chestiunea comuniştilor. Dumneata de ce parte eşti, Tong?

Reisman îşi dezlipi o secundă privirea de pe şosea şi trase cu ochiul la figura însoţitorului său, dar nu văzu altceva decît stăpînire de sine pe chipul lui Tong care îi răspunse:

— De partea cui îmi ajută poporul.

Expresia lui se modifică totuşi peste puţin timp, în vreme ce se îndreptau către est prin înghesuiala de pe Chin Pi Lu. Trecură pe lîngă un grup de ofiţeri francezi şi pe lîngă soldaţi indochinezi care se plimbau pe trotuar, prin faţa prăvăliilor şi vînzătorilor ambulanţi, discutînd cu însufleţire. Buick-ul cel negru cu cei doi indivizi pe care ei îi bănuiau a fi spionii lui Tai Li continua să-i urmărească discret, la circa cinezeci de yarzi în urma jeepului. Dar pe Reisman îl irita mai mult ca pe Tong. Ce îl deranja pe Tong era vederea francezilor: întoarse capul în direcţia opusă şi îşi ascunse faţa cu o mişcare a braţului.

— Mă îndoiesc că vreunul din ei mă cunoaşte – spuse el – dar e mai bine să nu mă vadă niciodată.

— Sînt compatrioţii dumitale, nu?

— Sînt ofiţeri francezi şi cîţiva vietnamezi care servesc în armata lor. E o misiune franceză aici la Kunming, dar şi ei sînt divizaţi în privinţa loialităţii: unii ţin încă cu Pétain şi cu fasciştii

lui înfrînţi de la Vichy, alţii cu francezii liberi ai lui de Gaulle, alţii cu alţi generali şi oameni politici. Prezenţa mea aici – ca şi asocierea mea cu dumneata – trebuie să rămînă secretă. Pentru că nu trebuie să avem în nici un fel de-a face cu nici unul din ei.

Reisman simţi cum se răzvrăteşte ceva în el, dar se abţinu de la comentarii şi conduse mai departe, străbătînd şuvoiul gălăgios de oameni, de animale şi de maşini.

Tong Van So îl îndruma:

— La dreapta, treci de tejgheaua unei vînzătoare de alune, o femeie din tribul Miao care are trei-patru copii pe lîngă ea... imediat în spate vezi un scrib public... acolo coteşti pe strada laterală şi continui pe ea.

Ajunseră pe o stradă sordidă, strîmtă şi întortocheată, pe urmă pe nişte ulicioare urît mirositoare, pline de gunoaie şi de murdăria unui oraş fără apă şi canalizare şi fără un sistem de salubritate. Reisman strîmbă din nas.

— Pute ceva, spuse eL

— Asta-i China, zise Tong Van So.

— În ţara voastră e mai bine?

— În oraşe da, la ţară nu.

Ulicioara întortocheată se îngusta mereu şi Reisman conducea încet şi prudent, ca să nu lovească pe cineva, sau să nu intre în zidul vreunei case. Vorbi fără să privească înspre Tong.

— Organizaţia pe care o aveţi acolo. Cum ai spus că se numeşte?

— *Viet-Nam Doc-Lap Dong Minh Hoi*. Englezeşte să-i spunem, Liga.

— O.K. Cîţi membri are Liga?

— Mai multe mii, dar nu sînt trecuţi pe nici o listă. Nu sîntem foarte bine structuraţi deocamdată. Puterea noastră nu stă încă în număr ci în forţa ideii de *Doc-Lap* – independenţă –, cu care sîntem cu toţii de acord. Conducătorii noştri se cunosc între ei şi fiecare îşi cunoaşte partea lui de reţea.

— Şi dumneata ce loc ocupi în organizaţie? Eşti un fel de ambasador?

Tong zîmbi şi răspunse:

— Am avut onoarea de a fi ales de colegii mei ca lider al lor.

— Preşedinte?

— Nu chiar atît de mare. Secretar executiv. Cineva care să

menţină unitatea Ligii, care să direcţioneze elementele disparate ce o compun, să acţioneze în numele ei, cum fac în momentul de faţă aici, în China. Acum datoria mea este de a fi purtătorul de cuvînt al colegilor mei în faţa dumitale şi a camarazilor dumitale şi în faţa reprezentanţilor S.U.A.

— Eu nu reprezint S.U.A., Tong. Sînt numai un soldat care ascultă de ordine.

— Dar cu posibilitatea de a acţiona şi pe baza iniţiativei proprii, cred.

— Da. Există, bineînţeles, limite, dar aşa lucrăm noi în specialitatea noastră. Ni se spune să facem o treabă, noi alegem sistemul de a o duce la îndeplinire, iar magazia companiei încearcă să ne dea sprijinul de care avem nevoie. Uneori reuşim, alteori nu.

— Dar *dumneata* reuşeşti de obicei.

— Aşa cred. Acum te plimb prin Kunming, iată recompensa că am supravieţuit. Cunoşti bine Kunming-ul?

— Da. A trebuit să vin aici din cînd în cînd în ultimii ani – uneori pentru scurt timp, alteori pentru cîte o şedere mai lungă.

— Şi de data asta?

— Sper să fie o vizită scurtă şi să putem trece graniţa împreună curînd. Parchează acolo, te rog, imediat după bătrîna care stă în uşă.

Reisman apropie jeepul de perete, lăsînd spaţiu de trecere pentru un alt vehicul. Bătrîna se holba la maşină cu un aer de îngrijorare. Mai mulţi trecători încercară să nu se apropie prea mult de ea, aruncînd însă priviri speriate într-acolo. Încă nu înţelegeau aceste obiecte cu motor, magia neagră care le punea în funcţiune. Erau totuşi, şi unii care înţelegeau prea bine şi Reisman continuă să ia măsuri de precauţie contra lor. Cînd îl văzu ridicînd capota şi scoţînd capacul de la delco, Tong Van So dădu aprobator din cap.

— Îţi faci o pomană, zise. Hoţul care reuşeşte să fugă cu o asemenea superbă maşină infernală poate să se retragă din afaceri. Dar şi dacă e prins, va plăti mult mai mult decît un jeep. Poate chiar cu viaţa pe care a dorit s-o trăiască în belşug.

Buick-ul cel negru îi depăşi. Cei doi pasageri chinezi, îmbrăcaţi în costume de culoare închisă, se prefăcură că nu dau nici o atenţie jeepului pe care îl urmărise pînă atunci.

— Ghici ce-avem aici! strigă după ei Reisman, în timp ce

dădeau colţul.

Tong Van So clătină din cap.

— Cel mai bine ar fi să le dai de înţeles că ştii că ei ştiu.

— Asta a spus-o Confucius? îl ironiză Reisman.

— Tot ce se poate. Nu sînt un adept al confucianismului, replică Tong demn, deşi aprob multe din principiile lor tradiţionale de etică şi morală. Totuşi, nu sînt de acord cu ideile pozitive care conduc la rigiditatea clasei mandarinilor.

Pe o ulicioară lăturalnică, Tong descuie cu cheia o uşă grea de lemn şi intră într-o curticică pustie, aflată de cealaltă parte a zidului unde parcaseră jeepul. Pe jos era pămînt bătătorit şi o alee îngustă cu pietriş ducea către o clădire cu două caturi. Nu se vedeau copaci sau plante în grădină. Casa era veche şi ar fi avut nevoie de zugrăveală şi de reparaţii.

— Am închiriat casa asta, zise Tong Van So. Avem puţine nevoi. Un loc de dormit, de întîlnire, de lucru.

Un tînăr care îi auzise, probabil, intrînd în curte le deschise uşa strîmtă a casei. Era suplu, de statură medie, iar părul negru şi des îi acoperea fruntea. Coloritul şi ochii, dovedeau aceeaşi apartenenţă rasială ca a lui Tong Van So, dar nu semănau între ei. Sprîncenele groase, genele lungi, pometii proeminenţi şi obrajii supţi îi dădeau tînărului o alură aproape feminină. Cu toate acestea, ochii săi negri erau ai unui bărbat plin de zel şi de forţă şi păreau aţintiţi spre un loc depărtat, ca şi cum ar fi văzut cîndva o pădure incendiată şi continuau să-i păstreze imaginea. Îl salută pe Tong cu o izbucnire entuziastă de cuvinte într-o limbă pe care Reisman o luă drept vietnameză. Avea aspectele tonale ale unui dialect chinez, dar se deosebea destul de mult de chineza mandarină pe care o cunoştea Reisman, aşa încît îi era ininteligibilă. Tong răspunse cu un glas voios, după toate aparenţele referindu-se la oaspetele pe care îl adusese cu el.

Apoi o dădu pe englezeşte, ca să facă prezentările:

— Asociatul meu, domnul Tran Van Thi... căruia i se spune Thi. Maiorul *Jean* Reisman.

Tran Van Thi îi întinse mîna şi rosti pe englezeşte cîteva cuvinte de bun-venit. Avea un accent asemănător cu al lui Tong, în care se împleteau inflexiuni franţuzeşti şi orientale. Cei trei bărbaţi intrară în casă şi se instalaseră într-o încăpere mobilată simplu cu o canapea, două scaune tapisate, cîteva măsuţe şi lămpi desperecheate şi, sub fereastră, o masă mare cu scaune.

Fereastra dădea înspre curtea pustie. Masa era plină de hîrtii şi de cărţi, se vedeau pe ea mai multe stilouri şi o maşină de scris.

La ea scria o femeie. Auzindu-i intrînd, se întoarse şi se ridică de pe scaun, salutîndu-l cu însufleţire pe Tong cu un potop de vorbe cadenţate, în vietnameză.

— Iar aceasta e Mai – spuse Tong pe englezeşte – Nguyen Thi Mai, secretara delegaţiei noastre, fără a cărei muncă neobosită şi agerime de spirit noi, bărbaţii, ne-am pierde în disperare şi confuzie.

Reisman se uită la ea, deja pe jumătate pierdut şi simplul fapt de a o privi îi procura o senzaţie plăcută. Era tînără şi încîntătoare şi se îmbujorase la auzul complimentelor făcute de Tong Van So, ca şi cum mîna care gesticulase în direcţia ei ar fi ţinut un sceptru regal. Strălucirea ei lumina încăperea sărăcăcioasă. Reisman îşi plimbă ochii asupra ei, observîndu-i trăsăturile: părul negru ca pana corbului strîns într-un coc pe ceafă, ochii migdalaţi care îi întorceau cu îndrăzneală privirile, un zîmbet cald care dezvăluia dinţii de un alb cît se poate de strălucitor pe fondul buzelor pline şi întunecate la culoare şi al pielii ce părea bronzată de soarele de vară. Nu purta costumul-pijama şi nici rochia lungă şi dichisită la care te-ai fi aşteptat de la secretara unei delegaţii a *Viet-Nam Doc-Lap Dong Minh Hoi*. Dimpotrivă, îmbrăcase o fustă scurtă de culoare kaki, din care i se vedeau, avantajînd-o, picioarele goale şi robuste, şi o cămaşă albă cu mînecile suflecate pînă la cot. Avea în picioare acelaşi fel de sandale de pînză pe care le purtau şi bărbaţii. Dădea impresia unei femei dinamice şi sportive, obişnuite cu viaţa în aer liber. Ar fi putut foarte bine să fie o studentă americană dintr-un campus universitar, într-o zi călduroasă, sau o fată dintr-un *kibbutz* îmbrăcată pentru o reuniune de seară după o zi grea de muncă la cîmp.

— Sînt John Reisman, spuse el iar ea se apropie, îi dădu mîna şi îi repetă numele.

Era singura dintre cei trei care pronunţa „John” corect, englezeşte. Atingerea ei, chiar şi numai mîna pe care o ţinu într-a lui cîteva momente îndelungate, provoca o senzaţie neaşteptată de intimitate, mai degrabă, decît, senzaţia protocolară la care se aşteptase el. Ca răspuns la întrebarea pusă de el îi povesti că învăţase engleza cît stătuse cu familia la

Hong Kong, înainte de război. Erau din Hanoi, dar munca pe care o făcea tatăl ei cerea dese călătorii şi sejururi în străinătate, chiar şi în Europa. Îi spuse că ştia în plus, ca şi colegii ei, franceza, chineza şi ceea ce numea *quôc gnū*. Cînd Reisman se arătă nedumerit îi explică că e vorba de scrierea naţională cu caractere latine pe care francezii o decretaseră obligatorie în ţara ei, în locul vechilor ideograme *chū nho*, pe care le studiase de asemenea.

— Eşti o adevărată savantă, o complimentă Reisman.

— M-am pregătit să devin profesoara, zise Mai. Acasă mai practic uneori această meserie. Mă bucur că vă aflaţi aici ca să ne ajutaţi.

Într-o clipă Reisman îşi dădu seama că dialogul lor devenise un tête-à-tête care îi izolase de ceilalţi. Surprinse privirea intensă în care o învăluia Tong Van So, apoi înţelese că îl cuprindea şi pe el. O privire aprobatoare, favorizînd posibilitatea ca ceva să ia naştere între ei doi. Se uită înspre Thi şi nu distinse pe chipul lui nici o notă de dezaprobare care să indice că Mai ar fi fost mai mult decît o colaboratoare, poate un înlocuitor de soră-mamă-fiică pentru bărbaţii din casă.

Ea ieşi din cameră ca să pregătească o gustare. Tong îl rugă pe Thi să-i arate lui Reisman casa, pînă citeşte el cîteva scrisori pe care Mai i le lăsase la semnat. Trecură pe lîngă o mică bucătărie unde Mai tocmai punea un ceainic de fiert pe o sobiţă cu cărbuni; se întoarse şi îi zîmbi lui Reisman. La capătul unui scurt coridor se aflau două camere de dormit, una a lui Tong, cealaltă a lui Mai. La capătul unei scări mai erau cinci dormitoare, unul pentru Thi, celelalte pentru compatrioţii care veneau din cînd în cînd. Nu existau băi sau toalete; foloseau oale de noapte. Apa de spălat şi de gătit, pe care o fierbeau înainte de a o bea, era adusă din canal sau cumpărată de la doi vînzători de apă care aduceau găleţi cu cobiliţele.

— Dar e într-adevăr destul de civilizat în comparaţie cu ce sîntem obişnuiţi la noi acasă, zise Thi, continuînd apoi pe un ton de superioritate. Acolo ne-am stabilit comandamentele în păduri şi în peşteri, pînă ne vom aduna forţele. Voi americanii, desigur, nu sînteţi învăţaţi să trăiţi şi să vă bateţi în felul acesta. Armata voastră e bine hrănită, încartiruită confortabil, dotată cu cele mai bune arme şi echipamente. Totul trebuie să fie salubrizat şi corespunzător pentru voi.

Reisman era mai mult amuzat, decît deranjat de comentariu şi nu se osteni să-l contrazică pe Thi. Meritul suferinţei şi privaţiunilor era relativ şi discutabil, cîteodată se dovedeau a fi de folos, iar el unul fusese destul de des pe acolo ca să înţeleagă, chiar dacă nu trecuse prin ele.

Se întoarseră în camera de zi, unde Mai aduse ceaiul şi nişte prăjituri din orez. Reisman încercă să-l aducă pe
Tong la planurile lor de atac şi la capacităţile lor precise de luptă contra japonezilor, dar atît Thong cît şi Thi vorbeau numai în termeni generali de geopolitică. Mai nu spunea nimic dar asculta cu atenţie, notînd cînd şi cînd cîte ceva într-un carneţel. Şedea pe aceeaşi canapea cu Reisman, iar ceilalţi în faţa lor şi cînd reuşi să arunce o privire pe blocnotesul ei văzu că scrierea îi era cu totul necunoscută. După toate aparenţele, era acea *quốc gnū* la care se referise mai înainte. După un timp, Tong îl lăsă pe tovarăşul lui mai tînăr să vorbească, dînd din cap în semn de aprobare din cînd în cînd.

Reisman tot încerca să readucă discuţia la chestiuni de ordin practic.

— Cît de mare e capacitatea japonezilor la sol? întrebă.

— Cifra exactă, îmi pare rău, nu o cunoaştem, răspunse Thi. Au ocupat Hanoi-ul şi Saigon-ul şi acolo se văd cele mai multe trupe. Dar au şi garnizoane puternice în restul ţării. Acum patru ani au stabilit o înţelegere cu francezii, lăsîndu-i să-şi vadă mai departe de administraţie şi de afacerile lor, cu condiţia să nu stînjenească operaţiile militare japoneze şi acţiunea lor de jaf economic.

— Şi care sînt, mai precis, afacerile francezilor în Vietnam? întrebă Reisman. Dorea cu adevărat, să afle, dar îl şi irita atitudinea lor anti-franceză.

— Să facă pe clasa conducătoare, îl dăscăli Thi. Să se îmbogăţească şi să se îngraşe din munca poporului nostru şi pe seama resurselor ţării noastre. Acuma e ceva mai greu, bineînţeles, fiindcă japonezii le storc serios din profituri cu taxe, cote şi restricţii. Japonezii nu îndeplinesc nici contractele de navigaţie. Dau vina pe faptul că aliaţii scufundă vapoare şi bombardează trenuri. Hrana şi alte bunuri lipsesc de pe piaţă, inflaţia e vertiginoasă, bursa neagră înfloreşte, ţăranii şi muncitorii mor de foame. Dar francezii supravieţuiesc, îşi amintesc de trecut şi anticipează viitorul. Ei deţin plantaţiile

producătoare de cauciuc, de orez, de produse agricole. Ei stăpînesc minele, pădurile, fabricile, băncile, companiile comerciale, calea ferată, transporturile pe uscat şi pe apă – cu excepţia celor de unde i-au scos japonezii.

Reisman privi înspre Tong Van So şi zise:

— Vorbeşte exact ca dumneata.

— Sigur că da, recunoscu Tong. E elevul meu şi l-am învăţat bine... cum şi el va învăţa la rîndul lui pe alţii... poate şi pe dumneata.

— În toate aceste întreprinderi – continuă Thi, şi mai îndîrjit – sclavi în mine, în fabrici şi pe ogoare sînt bărbaţii şi femeile vietnameze. Numai cîtorva le este îngăduit să se ridice la un statut ceva mai înalt. Dar şi aceştia cad pradă corupţiei. Devin proprietari de pămînt şi cămătari şi se reped ca nişte corbi asupra propriului popor. Cei mai mulţi nu reuşesc niciodată să-şi îmbunătăţească soarta. Lăsîndu-i deoparte pe japonezi, deocamdată, stau călare pe spinarea noastră plantatorii, afaceriştii şi funcţionarii francezi.

— Mai e şi comerţul cu opiu, să nu uităm, luă cuvîntul cu amărăciune Tong Van So. Un comerţ care slăbeşte naţiunea, imoral şi necinstit. E monopolul francez, ca şi alcoolul cu care îmi otrăvesc compatrioţii.

„Iată-ne ajunşi din nou la asta," cugetă Reisman. Bănetul. Împletit cu politica, cu războiul şi cu viaţa economică, firele comerţului cu opiu traversau linii de front şi graniţe naţionale şi încălcau regulile conduitei morale, religioase şi politice. Totuşi, i se păru că avea temeiuri pentru a-l contrazice pe Tong.

— Nu poţi da vina numai pe francezi pentru toate astea, zise el. Macii sînt cultivaţi sus la munte de populaţia Meo. În Birmania îi cultivă triburile kachin şi shan. S-a făcut comerţ cu opiu cu mult înainte să ajungă francezii pe aici.

— Ei au pus stăpînire cu forţa şi au agravat mult situaţia – declară Tong. Administraţia colonială a protejat şi a perpetuat comerţul cu opiu, chiar dacă la Paris se fac auzite glasuri cinstite care se pronunţă împotrivă. Colonii achiziţionează întreaga recoltă şi controlează prelucrarea şi vînzarea opiumului la noi în ţară, exact cum au făcut secolul trecut şi englezii în toate coloniile lor şi în China.

Tran Van Thi adăugă indignat:

— Imperialiştii au înlesnit posibilitatea ca şi cel mai sărac

coolie din China să devină un consumator de opiu. Nu i-au lăsat nimic altceva. Fiecare bănuţ pe care l-a cîştigat i-a fost smuls şi a devenit sclav al fumului *ta-yen*. Compatrioţii mei, totuşi, s-au dovedit mai tari. Unii dintre ei sînt consumatori, dar noi n-am sucombat în masă la *ta-yen* cum au făcut chinezii.

— Thi are dreptate, afirmă Tong Van So, brusc mînios. Francezii sînt corupţi şi perfizi! Au impus cote de consum unor provincii şi sate şi bietul meu popor trebuie să plătească pentru opiu, fie că vrea, fie că nu.

— Dacă e aşa, zise Reisman, atunci o să lupt şi eu pentru asta. Însă celelalte lucruri faţă de care protestaţi, în legătură cu viaţa economică şi politică din ţara voastră... viu şi vă întreb: şi dacă n-ar fi venit niciodată francezii? Aţi fi fost mai fericiţi? Ar fi dus-o mai bine poporul?

Nu prea ştia nici el de ce îi contrazice în felul acesta. Cu două zile în urmă îi declarase comandorului Ludlow la Chungking că e de acord cu politica preşedintelui Roosevelt de eliberare a popoarelor din Asia. Tong şi protejatul lui aveau totuşi aerul acelor adepţi convinşi ai unei cauze care nu admit niciodată şi existenţa altor adevăruri, pe lîngă adevărul în care cred ei.

— Se poate discuta, răspunse Tong. Poate. Cu toate că dacă nu erau francezii, ar fi fost probabil englezii sau altă ţară europeană. Uite cum aţi profitat voi occidentalii de China, înainte să vă ia la goană japonezii. Vorbesc despre aşa-zisele acorduri internaţionale şi de porturile voastre libere ocupate acum de japonezi. La mine în ţară portughezii şi olandezii au avut agenţii comerciale încă de acum patru sute de ani. Francezii au venit ceva mai tîrziu, dar s-au menţinut timp de secole – prin misionarii catolici, negustorii şi soldaţii lor – pînă au căzut pradă Convenţiei Protectoratului, în 1884. După cum v-am spus mai devreme, dumitale şi colonelului, ultima oară cînd au venit, chinezii au rămas aici o mie de ani. Iar acum îi avem pe francezi şi pe japonezi. Patruzeci de mii de coloni aflaţi sub control militar japonez stăpînesc peste douăzeci şi trei de milioane de compatrioţi ai mei. Dacă ne veţi ajuta împotriva japonezilor, va fi şi în folosul ţării voastre, *non*?

— Şi cu francezii?

— Noi dorim să tratăm cu ei paşnic imediat ce ne eliberăm de japonezi. Vom trata de la egal la egal. La urma urmei, Franţa

e o naţiune civilizată. Şi ea are în istoria ei o revoluţie care a adus libertatea poporului. O revoluţie violentă – cum noi am prefera să nu avem. Sîntem, cum se vede, o ţară al cărui popor e departe de a fi unit. Avem diferite etnii, religii diferite şi o varietate de tradiţii şi de limbi.

— Atunci de ce trebuie să constituiţi o naţiune? îl provocă Reisman.

— De ce trebuie să fie o singură naţiune, indivizibilă, cu libertate şi justiţie pentru toţi, Statele Unite ale Americii? Asta-i tot ce întrebăm.

Tran Van Thi vorbi din nou, ca să umple momentul de tăcere ostilă. Emise un chicot ironic şi zise:

— Situaţia noastră din ţară e chiar mai complicată. Atît de complicată, încît am şi uitat o clipă. Există şi un împărat! Ştiaţi? Avem un Napoleon al nostru. Sau poate mai degrabă un Ludovic. E un om cu totul diferit de numeroşii regi războinici pe care i-am avut în ţara mea în decursul celor două mii de ani ai istoriei noastre. Împăratul Bao Dai nu e decît un manechin. Domneşte asupra unei naţiuni inexistente din izolarea şi de la adăpostul palatului din Hué. E un playboy! Stă pe tron la bunul plac al japonezilor. Îl interesează numai banii şi femeile, privilegiile poziţiei sale şi luxul de care poate dispune. În vreme ce poporul lui suferă, flămînzeşte şi moare!

— Seamănă cu un Ludovic care a rămas fără cap! mormăi Reisman. Se plictisise de atîta politică şi retorică, dar era conştient că trebuie să stăpînească bine situaţia înainte să înceapă să le dea arme din magazia companiei.

13

Mai tîrziu, în aceeaşi după-amiază Reisman se întoarse singur la bază, îşi luă cîteva lucruri de la căminul ofiţerilor şi se înapoie în şandramaua unde stăteau vietnamezii.

— Dacă e să plecăm împreună peste graniţă, tot trebuie să ne obişnuim unii cu alţii, le spuse. Să vedem cine sforăie şi cine vorbeşte noaptea în somn.

Spunînd asta, privi înspre Mai şi o văzu ridicîndu-şi capul şi întorcîndu-i, fără să clipească, privirea.

Presupunea că fusese urmărit pe tot parcursul de harnicii omuleţi ai lui Tai Li, care îşi treceau unii altora ştafeta la intersecţii, şi chiar zări Buick-ul cel negru şi hodorogit aşteptîndu-l lîngă comandamentul OSS. „Nici nu-i de mirare că

nu se bat şi nu cîştigă războiul, chinezii ăştia” – îşi zise. Prea erau ocupaţi să se spioneze între ei şi să-şi spioneze aliaţii. Dacă li s-ar da cîte o armă agenţilor lui Tai Li şi ar fi trimişi să se lupte cu japonezii, s-ar crea cinci sau şase divizii în plus.

Pentru cină strînseră hîrtiile de pe masa din camera de zi şi se aşezaseră cu toţii în jurul ei. Reisman băgă de seamă că făceau cu toţii drumuri spre şi dinspre bucătărie, chiar şi Tong, luînd parte la pregătiri. Se descurcau remarcabil de bine, avînd în vedere echipamentul redus şi pe bază de cărbuni de care dispuneau. Mîncarea fu servită într-o atmosferă de sărbătoare. Un peşte fript întreg, boluri cu orez, bucăţele de pui într-un sos dulce, o diversitate de legume şi chiar nişte vin. Reisman bănuia că nu mîncau atît de bine în mod obişnuit şi că masa fusese pregătită special pentru el.

Tong ridică paharul cu vin:

— Pentru Statele Unite ale Americii şi pentru Preşedintele Roosevelt! – toastă el. Doar îşi înmuie buzele în vin şi puse jos paharul, însă îl îndemnă pe Reisman să bea după pofta inimii şi să mănînce zdravăn, fără să se ia după el.

— Mă bucur că am devenit aliaţi, cum este şi just – rosti el cu fervoare. Statele Unite sînt prima naţiune colonială care şi-a cîştigat independenţa printr-o revoluţie şi acum optzeci de ani ne-am îndreptat către ţara voastră în căutare de ajutor. Împăratul nostru i-a scris atunci preşedintelui Lincoln, propunîndu-i un pact de prietenie.

— Şi ce s-a întîmplat? întrebă Reisman.

— Nimic. Dacă îmi amintesc eu bine, domnul Lincoln avea la vremea respectivă alte probleme.

Reisman devie conversaţia de la politică la război. Dorea să ştie mai multe despre fiecare din noii săi tovarăşi de arme, în special despre Tong Van So. Însă Tong se arăta reticent, nu prea vorbea despre sine şi îi punea să vorbească pe cei mai tineri.

— Ei sînt cu adevărat interesanţi, zise. Ei sînt luptătorii, reprezintă viitorul ţării noastre.

Nici Tran Van Thi nu vorbea cu plăcere despre el însuşi. Dădea impresia că ţine să imite aerul misterios al lui Tong, însă era obligat să urmeze îndemnul şefului său.

— Eu nu sînt nimic, sînt un nimeni, spuse el, însă cu un glas nu din cale-afară de smerit.

Rosti în continuare un mic discurs plin de mîndrie şi de

fervoare:

— M-am născut într-o familie burgheză din provincia Nghé An, care e şi ţinutul natal al conducătorului şi învăţătorului nostru. – Înclină din cap în direcţia lui Tong Van So. – Am fost supus aceloraşi forţe şi am suferit aceleaşi influenţe ca şi el, la fel cu patrioţii şi luptătorii dinaintea noastră. Poate că faptul că am respirat acelaşi aer şi m-am hrănit din acelaşi pămînt m-a făcut ceea ce sînt azi.

— Ce anume? întrebă Reisman. Avu grijă să dea vocii sale o intonaţie prietenoasă, să sune a întrebare deschisă nu a provocare.

— Un om care vrea să-şi vadă ţara liberă de orice dominaţie şi influenţă străină, răspunse Thi.

— Asta e pentru dumneata o *raison d'être*?

— *Oui*.

Reisman zîmbi. Dacă raţiunea de a exista a lui Thi era să-şi disocieze total persoana sa proprie şi ţara de tot ce venea din Franţa, inclusiv limba şi filosofia, avea să fie cam greu, pînă la urmă chiar de nedorit.

— Povesteşte-i despre Quôc-Hoc, zise Tong.

Thi se arătă mirat.

— Să-l intereseze aşa ceva?

— Bineînţeles. În ţara lui are mare importanţă la ce şcoli merge cineva.

— Pentru unii – se prea poate, dar pentru mine nu, spuse Reisman.

— Pentru alţii e o formă de snobism intelectual, zise Tong zîmbind. Pentru dumneata, *Jean*, este contrariul: aroganţa unui om de acţiune poate chiar a unui om de origine proletară, căci s-ar putea ca asta să fii în realitate. Şi totuşi, conducătorii voştri au tendinţa de a studia la aceleaşi universităţi. Unde merg viitorii conducători ai ţării noastre, Thi?

Tong vorbise cu un aer amuzat, ca un şef de galerie care îndeamnă tribunele să încurajeze echipa naţională. Însă Thi o luă cît se poate de serios şi nici măcar nu zîmbi cînd îi dădu lui Reisman coordonatele şcolii.

— Liceul Quôc-Hoc. E la Hué, vechea capitală şi cea mai bună şcoală din Viet-Nam. Nu e o universitate, Doamne fereşte, nici un colegiu. E poate mai aproape de una din cele mai bune *high schools* ale voastre, sau de *preparatory schools*.

— A fost şi liceul meu, declară Tong cu o morgă ce se voia comică, dar avînd totuşi un aer satisfăcut. Sigur că eu am învăţat acolo cu mai bine de treizeci de ani înaintea lui Thi.

— Şi ce-l deosebeşte de altele? întrebă Reisman.

Tong Van So îi făcu semn protejatului său să răspundă.

— Programa noastră de învăţămînt de acolo n-a fost concepută să ne transforme doar în simple imitaţii ale francezilor, recită Thi. Quôc-Hoc ne-a dat o formaţie solidă nu numai la materiile europene, ci şi în domeniul culturii şi limbii vietnameze clasice, care nu figurează în programa liceelor obişnuite din ţara noastră.

— După ce a absolvit, desigur, şi-a luat prietenul nostru al doilea nume pe care îl foloseşte acum cu mîndrie şi cu distincţie, spuse Tong. Oricum, şi eu am făcut la fel, aşa că mai avem încă ceva în comun. În limba noastră, Van înseamnă *şcolit*.

Thi părea uşor jenat să se afle sub tirul persiflărilor mentorului său, dar luă lucrurile cu bună dispoziţie.

— Dar Mai? întrebă Reisman privind-o ţintă. Nu-mi spune şi ea povestea vieţii ei?

— Desigur, răspunse ea prompt. M-am născut la Hanoi. Am mers la şcoală acolo, apoi la Hong Kong şi chiar în Franţa şi în Anglia un timp. Sîntem o familie catolică dar, în afară de practicarea religiei, cred că am primit în copilărie o educaţie mai degrabă liberală, decît conservatoare. Eu îmi trăiesc viaţa altfel decît generaţia mamei mele şi în afara rolului tradiţional al femeii în ţara noastră. Totuşi, atît ea cît şi tatăl meu, ca şi fraţii şi surorile mele – sîntem patru cu toţii – m-au încurajat totdeauna. Poate şi pentru că noi am văzut cu toţii mai mult din lume decît majoritatea compatrioţilor mei. Tatăl meu este unul dintre puţinii vietnamezi care au fost promovaţi în posturi importante printre oamenii francezi de afaceri: este şeful unei companii care controlează multe din exporturile noastre de materii prime. A avut astfel ocazia să călătorească şi să locuiască în străinătate şi ne-a luat şi pe noi.

— Acum unde se află?

— La Hanoi. Toată familia mea e acolo, în afară de mine.

— Şi ştie unde eşti?

— Ştie că am plecat în China. Se bucură că sînt departe de japonezi. Însă ca să vă răspund la întrebarea următoare, nu – nu ştie ce fac aici, cu cine sînt şi nici că lucrez pentru libertatea şi

independenţa patriei noastre.

— Ar fi de acord?

Ea se gîndi puţin.

— Cu ţelurile, da... cu mijloacele, nu sînt prea sigură. Cred că ar vrea să le poată verifica personal.

După cină, după ce fiecare, inclusiv Reisman, ajutase la strînsul mesei şi la spălatul vaselor, o întrebă pe Mai dacă n-ar vrea să-şi reia puţin meseria de profesoară. Vroia să-i dea primele lecţii de vietnameză, să-i arate mostre de scriere veche şi nouă şi să-i explice diferenţele faţă de chineză. Tong Van So şi Tran Van Thi le urară noapte bună şi se retraseră în camerele lor. Reisman şi Mai se aşezară alături la masă, sub cercul de lumină al unei lămpi cu petrol. Ea puse în faţa fiecăruia coli de hîrtie de scris, stilouri, pensule şi cerneală.

— La început..., zise Mai.

Reisman îi zîmbi:

— Sună de parcă ai începe Biblia.

Ea rîse şi comentă:

— Fără intenţie. Mi-a ajuns lectura de care am avut parte în copilărie. Acum, dacă ar fi să am vreo preferinţă, m-aş îndrepta spre una din religiile noastre orientale.

— Se asortează mai bine cu contextul.

— Ce-aţi spune de: „A fost odată...”?

— Îmi place. Aşa e mai simpatică învăţătura. Spuneţi-mi o poveste, doamnă învăţătoare!

Mai îl privi cu severitate prefăcută.

— Pun pariu că eraţi o pacoste ca şcolar! Să continuăm, domnule maior!

— John.

— O.K. John. A fost odată ca niciodată, cînd chinezii au venit pentru întîia oară în ţara noastră, acum vreo două mii de ani; nu exista o scriere pentru limba vietnameză. Era doar o limbă vorbită şi nu se puteau nota nici sunete, nici idei. Aşa că s-au luat ideogramele chinezeşti pentru respectivele cuvinte, s-au modificat puţin ca să se poată deosebi de caracterele chinezeşti şi s-a dezvoltat o scriere. Aceasta a devenit ceea ce azi numim *chū nho*.

Mai scrise cu stiloul cuvîntul *chū nho* în partea de sus a foii de hîrtie pe care o avea în faţă, la mijloc. Dedesubt scrise: (*vechea scriere vietnameză*). În stînga notă: *ideograme chineze*,

iar la dreapta *quõc gnū* şi sub aceste cuvinte (*noua scriere vietnameză*). Întoarse capul şi privi spre Reisman, iar ochii acestuia se mutară de pe cuvintele scrise pe chipul ei.

Mai continuă iute:

— *Chū nho* nu mai este scrierea oficială. Astăzi e mai mult o limbă pentru savanţi, dar constituie punctul cel mai avansat al similitudinilor între chineză şi vietnameză. Să luăm, de exemplu, cuvîntul vietnamez pentru cer. Cuvîntul este *tròi*. Am să-l scriu pentru dumneavoastră cu scrierea actuală, *quõc gnū*, ca să vă fie mai uşor de pronunţat pentru că se foloseşte alfabetul latin pe care îl utilizaţi şi în engleză – totuşi, au fost adăugate unele semne diacritice care indică pronunţarea corectă.

La rubrica *quõc gnū* din dreapta colii de hîrtie Mai scrisese cuvîntul *tròi* şi îl pronunţă încă o dată.

— Gîndiţi-vă la vremurile cînd nu se putea nota în scris acest sunet. Exista conceptul de cer, – cuvîntul pentru cer din limba vietnameză vorbită – *tròi* – dar nici o posibilitate de a-l citi în vietnameză. Atunci... – *voilà!* vin chinezii, care au un simbol, o ideogramă care înseamnă cer. Am să v-o desenez în stînga, în coloana ideogramelor chinezeşti. – Cu mişcări iuţi şi uşoare, trasă cu pensula pe hîrtie caracterul chinez semnificînd „cer“. – Cuvîntul acesta chinez, în dialectul mandarin se pronunţă... –

— *Thiên*, zise repede Reisman.

Ea îi azvîrli o privire satisfăcută şi îi spuse:

— Foarte bine. Dar vechii vietnamezi nu doreau să-şi schimbe cuvîntul lor pentru „cer“ cu cuvîntul chinezesc. În loc de asta, au combinat ideograma pentru „cer“ cu alt caracter chinezesc care înseamnă *peste*, *sus* sau *deasupra*.

Desenă noul caracter lîngă ideograma pentru „cer”.

— *Shang*, spuse Reisman.

— Corect. Vechii vietnamezi au luat aceste două caractere, le-au îmbinat într-o singură ideogramă şi şi-au creat un fel propriu de a scrie *tròi* – Îşi încheie demonstraţia pictînd cu pensula semnul în coloana din mijloc, sub titlul *chū nho*, – *Comprenez-vous, Monsieur Commandant*?

— *Très bien, mademoiselle. Je comprends. Veuillez l’écrire davantage*.

Mai îi făcu favoarea de a mai scrie un număr de cuvinte în chineză, vietnameza veche şi vietnameza nouă. Îl puse pe Reisman să copieze toate cuvintele şi ideogramele pe colile pe

care i le aşezase dinainte şi îl lăudă pentru uşurinţa cu care prinsese lecţia cu toate că sărise vreo două subtile semne diacritice în scrierea *quŏc gnū*. Se întorseseră unul către altul şi se priveau drept în ochi în timpul lecţiei. Mîinile li se atingeau, braţele şi umerii li se alăturau adesea, căci stăteau foarte aproape unul de altul. Reisman simţi scînteia care lua naştere, dar se hotărî să nu acţioneze în nici un fel, cîtă vreme nu era vorba de o invitaţie deschisă şi inechivocă.

— Nici măcar nu te-aş sfătui să încerci să înveţi scrierea *chū nho* – spuse Mai la sfîrşitul lecţiei. – Trebuie doar să ţii minte că există şi să o laşi deoparte. Dacă vrei cu adevărat să înveţi, te-aş sfătui să te concentrezi asupra scrierii *quŏc gnū*. Mulţi dintre noi, după cum ştii, vorbesc franceza, engleza sau chineza. O să te descurci fără probleme în ţara noastră.

Ceva mai tîrziu, Reisman făcu un tur împreună cu Mai, verificînd siguranţa casei în interior şi pe afară, asigurîndu-se că totul era încuiat. Încă nu venea din partea ei nici un semn care să poată fi considerat o invitaţie.

— Noapte bună, John – spuse ea în cele din urmă, şi porni spre camera ei, de-a lungul coridorului.

— Noapte bună, Mai, răspunse el în urma ei şi urcă la etaj, spre patul de campanie care îi fusese rezervat.

14

În zilele următoare, John Reisman ajunse să-l cunoască şi să-l simpatizeze pe Tong Van So, cu toate că omul continua să fie cît se poate de vag şi de exasperant în ce priveşte propriul trecut – cu excepţia cîtorva zone în care se bucurau amîndoi să găsească un teren comun.

Războiul în sine li se părea departe, pe cînd explorau oraşul Kunming. Se comportau ca nişte turişti mergînd cu jeepul pînă în partea opusă a oraşului, apoi colindînd pe jos în vreme ce discutau. Din cînd în cînd îşi dădeau seama că sînt urmăriţi, dar Tong îl convinsese pe Reisman să nu-i bage în seamă.

— Cînd va fi necesar să scăpăm de ei, o s-o facem, îi spuse el.

— Plimbarea prin oraş, interferenţa cu oamenii, cu evenimentele şi cu locurile acestuia se dovediră un stimul considerabil pentru adevăratul scop al tovărăşiei lor: cîntărirea reciprocă. Tong era un ghid foarte priceput. Îl conduse pe Reisman pe străzi specializate într-un singur fel de comerţ, fie

că era vorba de bănci, de ricşe, de flori sau de prostituate. Pe Strada Porcilor putură urmări licitaţia de animale vii aduse de la ţară: porcii uriaşi erau căraţi la piaţă legaţi de prăjini purtate pe umeri, pentru că, de graşi ce erau, nu mai puteau merge. Cu toate astea, Tong se arăta mai interesat de discuţiile despre arme.

Deşi continua să fie misterios în legătură cu *Viet-Nam Doc-Lap Dong Minh Hoi* şi cu numărul exact şi cu dispunerea forţelor aflate sub comanda sa, se arăta hotărît şi statornic în privinţa unui lucru: dorea un arsenal complet pentru dotarea a ceea ce părea a fi deocamdată o inexistentă brigadă de gherilă. În timp ce crescătorii de porci psalmodiau despre porci şi preţuri, Tong vorbea despre puşti, pistoale, carabine, mitraliere, muniţie, grenade, echipament şi radiouri de teren; şi dorea instructori americani pentru pregătirea oamenilor.

— Oamenii ne aşteaptă chiar de acum în Tonkin, *Jean* – insistă el. Tot ce ne dai va fi bine folosit. Nu va fi stocat pur şi simplu, cum face Kuomintang-ul, care pune deoparte ce-i dă America. Eu le-am văzut depozitele de muniţii – la Liuchow şi la Kweilin, de exemplu. Cantităţi enorme de materiale de război.

— Cum ai reuşit?

Din nou expresia feţei lui Tong sugera impenetrabilitate, ascunzînd lucruri despre care nu dorea să vorbească.

— Eram într-o călătorie pe acolo. Alergam după materialul acela, cum aleargă unii după femei.

— Eşti căsătorit, Tong? îl întrebă Reisman.

— Nu.

Clătină pur şi simplu din cap, fără să manifeste vreun interes pentru subiect.

— N-ai nici un fel de familie?

— *Viet-Nam Doc-Lap Dong Minh Hoi* – răspunse el încet. E o mare familie.

Tong era la fel de interesat să afle amănunte din viaţa lui Reisman, pe cît era şi Reisman în legătură cu el.

— Cu ce te ocupai înainte de război, *Jean*?

— Eram marinar.

Tong se opri în mijlocul şuvoiului de oameni şi se întoarse spre el cu o expresie de bucurie pe chip. Mergeau de-a lungul malului acoperit de muşchi al canalului, urmărind cu privirea

şampanele, locuinţele plutitoare şi joncile care circulau fără răgaz între oraş şi lacul Tien Chih. Vasele erau încărcate din plin, în special cele care transportau materiale de construcţie, combustibil, sare şi produse agricole şi familiile respective, care trăiau şi munceau la bordul lor. Cele mai mari duceau pasageri, în ambele direcţii.

— Ca aceştia, vrei să spui? exclamă Tong, rîzînd.

Pe canal, barcagii uscăţivi îşi împingeau ambarcaţiunile cu prăjini, de pe puntea laterală, în timp ce nevestele sau copiii stăteau la cîrmă, la prora sau la pupa. În zilele cînd vîntul era prielnic, bărcile navigau cu vele făcute din împletituri de stuf sau de bambus.

Reisman schiţă un zîmbet, la auzul glumei.

— Nu. Vapoare mari. Traversări transoceanice.

Zîmbetul lui Tong se lărgi şi mai mult.

— Şi eu, zise.

— Ai fost marinar? întrebă Reisman, nevenindu-i să creadă.

— De mult. Înainte de război.

— Asta înseamnă acum cîţiva ani.

— De primul război, zise Tong.

Lui Reisman îi trebui o clipă ca să-şi alcătuiască o imagine. Îşi închipui cum arăta lumea, ce tipuri de nave umblau pe mări. În mod surprinzător, Tong era bucuros să vorbească despre această parte a vieţii lui, deşi se arătase atît de reticent în legătură cu restul experienţelor sale.

Se părea că Tong fusese în mai multe călătorii pe mare, iar între ele făcuse tot felul de munci în Franţa şi în Anglia. Începuse ca ajutor de bucătar la bordul unei nave franceze care mergea de la Haiphong la Marsilia, apoi navigase şi spre alte porturi din Mediterană şi din Africa. Cobora deseori la ţărm şi ajunsese să cunoască cîte ceva despre alte ţări şi alte culturi, mult mai multe decît majoritatea oamenilor din patria lui. Plecase din nou pe mare în primii doi ani ai primului război mondial, cînd atacurile distrugătoare ale submarinelor nemţeşti făcuseră să crească mult cererea de marinari cu experienţă pentru periculoasa traversare a Atlanticului. Se părea că Tong ajunsese pînă la New York, la Boston şi în alte porturi de pe coasta de est a Statelor Unite şi de pe coastele Floridei. Nu insista prea mult asupra acestor episoade, însă părea să cunoască locurile, oamenii şi problemele respective din

experienţă proprie. Poate că atunci se înamorase de Declaraţia de Independenţă şi de Constituţia S.U.A. şi cu acea ocazie aflase cîte ceva despre biografiile marilor preşedinţi americani, despre concepţiile şi discursurile lor, căci se referea uneori la acestea. Pînă să îi prefere pe Washington, Lincoln şi Franklin Roosevelt, deşi evoca plin de regrete şi cele paisprezece propuneri ale lui Wilson pentru o pace mondială subliniind ce tragedie era că nu fuseseră aduse niciodată la îndeplinire.

Într-o dimineaţă, pe cînd se plimbau de-a lungul canalului, Tong îl apucă pe Reisman de umăr şi-i spuse plin de emoţie:

— Uite colo! Păsări-pescar!

Vreo jumătate de duzină de cormorani negri stăteau căţăraţi pe copastia unui şampan care se deplasa încet. Aveau inele de bronz fixate la baza gîtului. Ochii lor scrutau avizi apele. La un moment dat, reperînd un peşte, doi dintre ei plonjară în canal şi dispărură în apă. Se întoarseră amîndoi pe şampan, bătînd din aripi şi înecîndu-se parcă din pricina inelului de bronz care îi împiedica s-o înghită. Stăpînul înhăţă păsările, le întoarse cu capul în jos, ţinîndu-le de picioare, şi le scutura deasupra unui coş, ca să le cadă peştele prins în gîtlej. Sărmanele păsări, flămînde în continuare se întoarseră la locul lor, ca să repete din nou acţiunea.

— Or să le scoată inelul la al şaptelea peşte, rosti Tong cu o voce melancolică. Aşa ar trebui să procedăm şi noi acum cu stăpînii noştri japonezi şi francezi. Ne vedem siliţi să depindem de ei ca să ne asigurăm traiul. Sîntem captivii lor. Ni se dă poate voie să păstrăm pentru noi şi să mîncăm fiecare al şaptelea peşte, a şaptea parte din orezul pe care îl cultivăm, dar cea mai mare parte a culturilor, cea mai mare parte din ceea ce se extrage din pămîntul nostru, din ceea ce produc minele, pădurile şi plantele noastre se trimite departe, spre folosinţa şi spre satisfacţia altora.

Reisman dădu din cap, ca să confirme că l-a auzit. Dar nu era misiunea lui să rezolve problemele interne de ordin politic şi economic ale Indochinei franceze – lui i se cerea doar să acţioneze pentru înfrîngerea japonezilor.

Mergeau stînd de vorbă pe strada soldaţilor americani şi prin Piaţa Hoţilor, locuri care îşi atrăgeau clienţii mai cu seamă din rîndul forţelor americane şi unde se puteau cumpăra aproape orice mărfuri, care falsificate, care de furat. Pe unele străzi

activitatea n-avea nimic de-a face cu comerţul, ci numai cu omenirea decăzută la nivelul ei cel mai înspăimîntat şi mai înspăimîntător. Una din ele era rezervată penitenţilor, care se tîrau în genunchi implorîndu-şi zeul, iar alta era locul de adunare al cerşetorilor schilozi şi scofîlciţi care cereau de pomană.

Într-o după-amiază stăteau amîndoi rezemaţi de balustrada unui pod de piatră, în locul unde strada Chin Pi Lu traversa canalul. Pe sub ei lunecau bărci, iar în apă se oglindeau podul, iedera agăţătoare, copacii, cerul albastru şi soarele strălucitor. Era o privelişte calmă şi pitorească, o zi călduroasă şi încîntătoare. Pe neaşteptate, Reisman sesiză agitaţie în apă, în mijlocul unui grup de şampane aflate la vreo cincizeci de yarzi distanţă. Auzi răcnetul unui om, apoi ţipetele lui disperate şi îl văzu zbătîndu-se neputincios în apa canalului. Ceilalţi luntraşi care se aflau în preajmă băgaseră de seamă că omul e în primejdie şi se uitau cu toţi într-acolo, dar nimeni nu-i sărea în ajutor.

— Isuse, tipul se îneacă! exclamă Reisman către Tong.

Strigă apoi în direcţia celor de pe şampan:

— Hei, faceţi ceva! Ajutaţi-l!

Nimeni nu se clinti, în ciuda faptului că ar fi fost de-ajuns să întindă o vîslă în direcţia victimei. Reisman strigă încă o dată la ei, dar nimeni nu-i dădu atenţie. Omul care se zbătea se scufundă, reuşi să mai iasă o dată la suprafaţă, apoi dispăru iar. Reisman îşi smulse şapca din cap,
azvîrlind-o înspre Tong, apoi începu să-şi scoată tunica, uitîndu-se în acelaşi timp împrejur ca să vadă cum putea ajunge mai repede la apă, fără să plonjeze de pe pod.

— Nu! *Arrêtez*! îi ordonă Tong şi Reisman simţi cum degetele acelui omuleţ firav îl strîng ca un cleşte de braţ. Nu vă amestecaţi! E treaba lor!

— Dă-mi drumul! mîrîi Reisman, smulgîndu-se din strînsoare.

Dar cînd se uită din nou înspre apă, omul dispăruse. Cu excepţia glasurilor înăbuşite ale celorlalţi luntraşi, peste locul unde cu cîteva minute înainte se zbătea singuratic un om se aşternuse acum liniştea.

Chipul lui Tong nu lăsa să se vadă nici o implicare emotivă în scena la care tocmai fuseseră martori. Nu părea mişcat de faptul că în faţa ochilor şi în raza auzului lor – poate chiar în raza posibilităţii lor de acţiune pentru a împiedica tragedia – o altă

fiinţă umană se zbătuse disperată să supravieţuiască şi murise. Unde era oare, se întrebă Reisman, mult trîmbiţata iubire faţă de *popor* a lui Tong, ataşamentul faţă de cei săraci şi obidiţi de care vorbea atîta? Nu se manifestase oare numai fiindcă omul care se îneca nu era decît un hamal chinez printre atîţia alţii şi nu unul din preţioşii săi vietnamezi?

— Aici lumea crede că dacă salvezi viaţa unui om eşti răspunzător pentru el, cît timp trăiţi amîndoi – îi explică Tong calm.

Arătă cu un gest către celelalte şampane care navigau pe canal, depărtîndu-se de scena morţii, ca şi cum nimic nu s-ar fi petrecut.

— Nici unul din ei nu dorea o asemenea povară. Nici unul n-ar fi putut s-o ducă… şi nici dumneata.

— Eu nu cred în prostiile astea ale lor, îi răspunse mînios Reisman.

Important ar fi fost să încerce să salveze un om nevinovat şi lipsit de ajutor. În luptă ucisese el însuşi oameni, cu şi mai puţine remuşcări decît dovediseră cei care se uitaseră nepăsători la om cum se îneacă. Datina acestora i se părea mai respingătoare şi mai inumană decît războiul. Nimeni nu încercase măcar să pescuiască trupul.

— Scuză-mi lipsa de compasiune – vorbi din nou Tong. Cadavrul o să iasă undeva la suprafaţă şi va fi ridicat împreună cu toate celelalte leşuri care se adună de pe străzi şi de pe ulicioare în fiecare dimineaţă. Sînt atît de mulţi morţi aici, în China – mulţi din ei anonimi, pe care n-are cine să-i jelească.

Începînd din a treia zi, Reisman transportă de la comisariatul OSS la casa închiriată provizii pentru hrana vietnamezilor şi a sa. Sam Kilgore îl autorizase s-o facă. De undeva trebuiau să înceapă subvenţionarea, iar mîncarêa era un început destul de nevinovat pentru stabilirea precedentului că oamenii lui Tong lucrau în colaborare cu OSS. Reisman aduse carne proaspătă, pui, legume, lapte, pîine, unt, sare, zahăr, cafea, ceai, făină şi tot ce mai trebuia. Îi lăsă pe ei să se ocupe de gătit şi observă că Tong luase asupra lui mare parte din operaţii şi că avea aerul că-i face plăcere.

În cea de a patra seară, Reisman le aduse un radio de campanie, un transmiţător-receptor care funcţiona pe baza unui

generator cu manivelă, cînd nu dispuneau de curent electric sau de baterii. Începu pe dată să-i înveţe cum să-l folosească, să-l demonteze, să-i identifice şi să-i testeze componentele şi să-l asambleze pe loc. Erau cu toţii cît se poate de încîntaţi de potenţialul aparatului de a păstra contactul cu agenţii şi cu posturile de retransmisie a informaţiilor. Radioul avea o rază de acţiune de pînă la 350 de mile, în funcţie de condiţiile atmosferice şi de cît de bine putea plasa operatorul antena.

— Cît înseamnă asta în kilometri? întrebă Tran Van Thi.

— Peste cinci sute cincizeci.

Thi desfăcu pe masă o hartă care cuprindea ambele laturi ale frontierei China-Indochina, de la nord de Kunming pînă la Hanoi şi în partea opusă la Marea Chinei de Sud, pînă dincolo de Da Nang. Puse degetul pe Kunming, îl plimbă spre sud pe lîngă lacul Tien Chih şi în linie dreaptă de-a lungul Fluviului Roşu pînă în provincia nordică Tonkin. Dădu din cap aprobator în direcţia lui Tong Van So, care părea pe deplin mulţumit.

— *Magnifique*! zise Thi. Asta ne va da posibilitatea să menţinem contacte pentru care acum e nevoie de curieri şi se pierde mult timp cu traversări periculoase. Ne mai poţi obţine încă unul, *Jean*?

— Probabil că da. Îl vreţi pe ăsta pentru casa de aici şi încă unul pentru acolo... aşa e?

— Da.

— Ai noştri de la OSS comunică cu noi prin staţia de radio a aeroportului. Are o rază mai mare de acţiune, şi la intrări şi la ieşiri. Nu văd de ce n-aţi putea avea şi voi acces la aceeaşi reţea – numai dacă nu sînt lucruri de care nu vreţi să aflăm.

— Bineînţeles că nu, *Jean*, zise Tong Van So iute. Dar ai noştri se aşteaptă să ne găsească aici, nu la aeroport, şi pot să sosească la orice oră din zi sau din noapte. Şi, de asemenea, e mai bine să încercăm, să nu bată prea mult la ochi înţelegerea pe care o avem cu voi.

— Dar şi un post de radio poate fi periculos, îi avertiză Reisman. În Tonkin va trebui să vă asiguraţi că japonezii nu vă detectează cu radiolocatoarele lor. Aveam probleme cu nemţii în Europa. Nu poţi să rămîi în eter decît scurt timp şi niciodată la aceeaşi oră. Trebuie să concepi un program de emisie şi nişte coduri de identificare variabile. Japonezii vă pot detecta, pot veni peste voi şi *kaput*! s-a zis cu radioul, cu personalul şi cu

toată operaţia. Un transmiţător poate să vă ajute, dar poate şi să vă ucidă cît ai zice peşte, dacă nu sînteţi atenţi.

Timp de o oră în seara respectivă, Mai îi dădu lui Reisman încă o lecţie de vietnameză. Se arătară calzi unul faţă de celălalt, tachinîndu-se şi flirtînd prin vorbe, priviri şi atingeri, ca şi mai înainte, dar, din nou, se duseră separat la culcare.

Cu toate astea, dimineaţa Mai îl aştepta cu o surpriză:

— Azi voi fi eu ghidul durnitale, îi spuse ea. Domnul Tong are de lucru aici.

— Cît o să ne mai prostim făcînd pe turiştii, cînd ne punem pe treabă şi trecem graniţa?

— Eşti gata pentru asta? îl întrebă ea surprinsă. Eşti gata să ne furnizezi tot ce ne trebuie?

— Nu chiar de tot.

— Nici noi. Va veni un mesager să ne spună cînd e pregătit drumul. Atunci vom porni, dacă vei fi şi dumneata gata.

Ea îi ceru să iasă cu maşina din oraş, în direcţia lacului Tien Chih. Se îmbrăcase altfel, cu o jachetă albastră matlasată, destul de lungă şi cu pantaloni albaştri, atît de largi jos, încît păreau o fustă. Pe cap purta un batic simplu de bumbac negru. Avea în picioare nişte încălţări ceva mai solide, cu feţe de pînză şi cu talpă şi tocuri din piele. Costumul pe care îl purta ar fi făcut-o nevăzută în orice grup de chinezoaice sărace, modest îmbrăcate.

— Azi vom urca pe *Hsi Shan* – spuse ea – şi vom vizita templele Norului de Apus.

— Muntele de Apus?

— Da. E muntele pelerinajelor religioase. Cît se poate de dramatic. O mulţime de temple superbe construite acum o mie de ani.

Reisman umplu rezervorul jeepului la baza OSS şi porni împreună cu Mai înspre sud-vest, ieşind din oraş şi ocolind lacul pînă la poalele stîncosului munte *Hsi Shan*. Chiar şi la poalele acestuia, se aflau deja la 6500 de picioare deasupra nivelului mării şi la circa o mie de picioare deasupra oraşului. Parcă într-un loc unde se mai aflau şi alte vehicule şi îşi luă măsurile obişnuite de precauţie contra hoţilor, apoi se alăturară coloanei interminabile de bărbaţi, femei şi copii care urcau pe poteca şerpuită şi pe treptele săpate în coasta muntelui. Alt şir de

pelerini coborau şi cele două lanţuri de oameni se atingeau, amestecîndu-se, la cotiturile strînse ale drumului şi la trecerile înguste, ca două coloane de furnici.

Peisajul pe care îl străbateau la urcuş era inospitalier şi arid. Pantele abrupte erau pline de bolovani, pietre şi tufişuri pîrjolite. Soarele ardea puternic şi aerul rarefiat nu era prea fierbinte; pe cer se perindau nori, creînd petice de umbră; dedesubt se zărea albastrul profund al lacului, bărcile care se mişcau şi cîmpurile de orez de pe marginea apei. Reisman se uită cu atenţie la linia ţărmului şi distinse o mică peninsulă pe care se aflau cîteva clădiri cu aspect solid, într-o arie înconjurată de ziduri. Se gîndi că s-ar putea să fie tabăra de refacere şi de odihnă unde fusese dus Baw San.

Arătă în jos cu degetul şi o întrebă pe Mai:

— Cunoşti locul acela?

— Da. E domeniul comandantului Lung-Yün. El e marele *tuchun* la Yunnan.

Reisman îşi aminti că despre Lung-Yün îi povestise Linc Bradford.

— Acum îl utilizează armata voastră americană, adăugă Mai.

— Arată frumos. Am un prieten acolo, zise Reisman.

Deasupra lor se zăriră o clipă privelişti tentante ale Templelor Norului de Apus. Clădirile cu acoperişuri aurite erau aşezate pe dîmburi şi în nişe care urmau conturul muntelui, sau erau cocoţate ameţitor pe cîte o muchie zimţată. Mai îi preciză că unele erau temple budiste şi altele taoiste, urmînd preceptele lui Lao-tzu, filosoful chinez care trăise în secolul al şaselea înainte de Cristos, exact pe vremea cînd în India trăia Gautama Buddha. Discipolii fiecăruia se arătau toleranţi reciproc, templele colaborau între ele, iar riturile se amestecau de multe ori.

Reisman şi Mai urcau de la un sanctuar la altul. Fiecare din ele dădea acces, prin scări şi poteci, la cel situat deasupra. Erau mai mult de douăzeci, fiecare cu călugării prezicători aferenţi, fiecare celebrînd cîte o devoţiune sectară pentru Buddha cel milostiv, demoni fioroşi, zei plini de măreţie sau sfinţi consacraţi. Fiecare era în acelaşi timp un palat plin de comori artistice: statui pictate, sculpturi, ceramici şi tablete. Reisman şi cu Mai sorbeau priveliştile, sunetele şi mirosurile însă nici unul

din ei nu încercă să participe la ceremoniile în care se cumpărau şi se ardeau cornete cu tămîie, se psalmodiau rugăciuni şi se prezicea viitorul.

Se opriră să se odihnească lîngă o grădină cu bazin din apropierea unui templu situat pe un dîmb împădurit. Priviră de-a lungul coastelor muntelui înspre lac şi înspre platoul Kunming.

Mai se întoarse către el în liniştea grădinii şi rosti cu fervoare:

— E un mare om!

După felul în care vorbise, Reisman îşi dădu seama că nu se referea nici la Gautama Buddha, nici la Lao-tzu.

— Tong Van So? întrebă el.

— Da.

— Şi tu eşti soţia… fiica… prietena lui? întrebă cu candoare Reisman, deşi era convins că îi spuseseră adevărul în privinţa acestor aspecte ale vieţii lor.

— Nu, el n-are pe nimeni. Doar patria. Nu-i rămîn emoţii, timp sau energie pentru nimic altceva. Dar eu îl iubesc, cum îl iubeşte întreg poporul nostru. Sînt atîtea lucruri pe care nu le ştii despre el. Cine e… ce e… ce a sacrificat… pentru luptă…

— Am încercat să aflu de la el, dar nu a dispus să vorbească, după cum bine ştii.

— E şi timid.

Reisman se încruntă.

— Cum de nu! Poate vrei să zici „evaziv”.

— N-ar trebui să-ţi spun, dar a stat la închisoare. Kuomintang-ul l-a ţinut optsprezece luni în lanţuri, purtîndu-l dintr-o închisoare în alta şi a suferit foarte mult. Abia a scăpat cu viaţă.

— Tai Li?

— Mercenarii lui l-au arestat pe Tong. Braţul lui Tai Li se face simţit pretutindeni.

Reisman îşi aminti de un lucru pe care i-l spusese Tong… în legătură cu călătoriile.

— A fost şi la Liuchow şi Kweilin?

— Da, şi acolo. L-au purtat pe jos, în lanţuri, din oraş în oraş. L-au legat alături de ucigaşi şi de hoţi – şi de sfinţi, poate. Dar numai trupul îi era la închisoare, nu şi spiritul. A scris multe poeme frumoase. Să-ţi citesc cîteva?

— Sigur.

Ea scoase nişte foi din buzunarul jachetei, apoi îşi plimbă privirea în jur, asupra grădinii, şi în depărtare, asupra întinsului platou şi munţilor ce se vedeau în zare.

— E atît de frumos şi de linişte aici, spuse ea. E un moment potrivit să asculţi aceste versuri şi să meditezi profund la omul acesta. Poemele sînt scrise în limba chineză clasică, dar le-am tradus în engleză pentru dumneata.

Citi cîteva poeme scurte, în versuri ceva mai libere decît un *haiku*, care evocau solitudinea şi dorul de libertate şi conţineau aluzii amare şi comparaţii pline de ironie, uneori chiar de umor.

— Aceasta e cea care îmi place cel mai mult, zise Mai. Se numeşte „Orez zdrobit”.

Bobul de orez suferă sub loviturile plugului,
Dar cît de alb rămîne cînd se termină chinul!
Aceeaşi e şi viaţa oamenilor pe lume:
Ca să fii om, înduri loviturile soartei.

Reisman o prinse de mînă pe Mai.

— E frumos, spuse el. Nu e chiar poezie de valoare, dar îi înţeleg singurătatea. Am simţit şi eu aceste lucruri. Acum ceva mai puţin… dar cînd eram mai tînăr.

Mai îi răspunse la strîngerea de mînă.

— Cred că ai trecut prin multe lucruri cumplite, John. Prea mult război poate să şteargă asemenea sentimente din inima şi din amintirile unui bărbat. Acesta e miracolul la Tong Van So. E atît de tînăr, în ciuda anilor săi.

Se ridicară şi porniră să urce către ultimul din Templele Norului de Apus, aflat la 8000 de picioare altitudine. Nori de fum şi tămîie tălăzuiau în jurul lor, în timp ce se plimbau pe acoperişul plat al templului. Mai îşi roti larg braţul, indicîndu-i priveliştea.

— Nu te impresionează? îl întrebă.

— Foarte mult. E cel puţin de talia panoramei de pe Turnul Eiffel, sau de pe colina Capitoliului de la Roma.

Reisman o luă de umeri şi ea se rezemă de trupul lui.

— Dacă am putea învăţa să ne ajutăm între noi în loc să ne ucidem, spuse ea dusă pe gînduri. Să ne iubim.

— Cu tine ar fi într-adevăr o plăcere să încerc, zise el.

Mai se îmbujoră şi privi în jur să vadă dacă nu se uita cineva

la ei.

— Cred că am face bine să coborîm de pe înălţimi, spuse Mai. Au un efect curios asupra minţii.

Pe drumul de coborîre ea continuă să-l studieze. Nu încercă deloc să facă pe mironosiţa sau să-i respingă lauda. În cele din urmă, reuşi să găsească cuvintele potrivite:

— Îţi mulţumesc pentru ceea ce ai spus – că ar fi o plăcere să încerci… dragoste… cu mine – dar nu cred. Trebuie să fiu mai atentă ce anume te învăţ… şi cum te învăţ.

Reisman se răsuci pe călcîie şi privi în spate la muntele pe care se mai puteau zări încă Templele Norului de Apus.

— Hai să lăsăm totul în seama zeilor, O.K.?

— O.K., răspunse Mai.

15

Dis-de-dimineaţă, înainte de ivirea zorilor, Reisman se trezi în patul lui din casa vietnamezilor şi timp de o clipă se crezu la Paris. Îi gîdila nările a aromă care nu putea proveni decît de la o *boulangerie*.

Somnoros încă, îşi trase pantalonii şi cămaşa şi coborî la parter. Acolo, în bucătăria luminată de o lampă cu petrol, îl găsi pe Tong Van So: era alb de făină şi tocmai scotea din cuptorul maşinii de gătit cu cărbuni o tavă, examinînd cu atenţie progresul unei duzini de *croissants*.

— Mai trebuie să se coacă puţin, zise Tong.

— Şi eu care te credeam politician, filosof, poate chiar soldat – zise Reisman, aplecîndu-se deasupra tăvii şi adulmecînd cu admiraţie mirosul plăcut. Dar eşti un adevărat patiser.

Tong împinse tava la loc în cuptor.

— Am să-ţi fac o mărturisire din trecutul meu întunecat şi misterios, *Jean*, rosti el bine dispus. Nu-mi place, cum ştii, să mănînc sau să beau prea mult. Şi nu rîvnesc deloc la vinuri şi la mîncăruri rafinate.

— Şi totuşi am observat ce bine găteşti şi ce mult te ocupi de asta, îl complimentă Reisman.

— *Merci beaucoup, monsieur*! Acesta e secretul meu. Din cînd în cînd îmi face plăcere să prepar ceva deosebit – ca să se bucure ceilalţi.

— Azi-dimineaţă, *croissants*.

— Da, azi *croissants*, pe care îi voi savura şi eu, căci n-am mai mîncat de multă vreme. De la făina şi untul pe care l-ai

adus mi-a venit inspiraţia.

— Dar unde ai învăţat să faci aşa ceva? Arată şi miros la fel de bine ca la Paris.

Tong Van So radia de plăcere.

— Pe cînd eram tînăr – după ce absolvisem Liceul Quôc-Hoc şi înainte să plec prima oară pe mare, de la Haiphong – am urmat la Saigon o şcoală de bucătari şi patiseri. Nu reuşeam să-mi cîştig existenţa ca profesor, şi nici ca politician sau filosof, dacă tot veni vorba – adăugă el, rîzînd. Aşa că a fost nevoie să învăţ o meserie. Prima mea slujbă pe vas a fost de ajutor de bucătar.

— Dar ajutorii de bucătari nu se pricep la asemenea cornuri. Cel puţin, nu pe vapoarele cu care am umblat eu.

— E adevărat, dar asta e numai o parte din poveste. S-ar putea nici să nu mă crezi cînd o să-ţi spun şi restul. Şi mi se pare greu de crezut acum, cînd privesc în urmă.

— Dă-i drumul! Să vedem!

— Înainte de război, la Londra…

— Primul sau al doilea război?

— Primul. Am fost angajat o vreme la bucătăria Hotelului Carlton. Acolo am avut şansa extraordinară să mă remarce maestrul, cel mai mare *chef* bucătar din lume, la data aceea.

— Escoffier? întrebă Reisman, nevenindu-i să creadă.

— Escoffier.

— *Vraiment*?

— *Oui*. Mi-a făcut onoarea să-mi încredinţeze un post de patiser. Acolo am învăţat să fac cornuri, ca astea din care vom servi acum la micul dejun.

Scoase tava din cuptor şi o puse deoparte, să se mai răcească. Mirosul cornurilor lucitoare şi aurii îi aţîţă lui Reisman papilele gustative. Nu-şi revenea din uimire şi încerca deopotrivă plăcerea unei revelaţii uluitoare şi anticiparea deliciului unor *croissants à l'Escoffier* preparaţi de Tong Van So.

Zgomotul unor paşi care coborau scara îl făcu să se întoarcă. În uşa bucătăriei stătea un necunoscut – un chinez sau vietnamez în pantaloni de pînză albastră şi cu o cămaşă ţărănească. Părea să aibă peste patruzeci de ani, poate chiar mai mult, şi era un om cu umeri laţi şi cu piept puternic, ceea ce îi dădea o înfăţişare robustă, cu toate că nu era prea înalt. Avea trăsături plăcute şi expresive şi pielea uşor tăbăcită a oamenilor

care trăiese în aer liber şi muncesc din greu; părul îi era negru, tuns scurt şi înspicat de fire cărunte.

— Dînsul este domnul Chin Li, care a sosit azi-noapte tîrziu, după ce dumneata te culcaseşi. Îl aşteptam.

— A sosit din sud? sugeră Reisman.

Tong ezită un moment, ca şi cum n-ar fi fost sigur dacă să-i dezvăluie sau nu ceva. Apoi continuă:

— Nu, de fapt din nord. Chin e chinez, nu vietnamez. Îţi poţi exersa cunoştinţele de mandarină cu el: nu vorbeşte nici engleza, nici franceza.

Apoi Tong îi vorbi noului venit în chineză:

— Dînsul este ofiţerul american căruia i s-a dat sarcina să ne ajute, maiorul John Reisman.

Chin îi întinse mîna şi Reisman i-o strînse într-a sa. Era o mînă vînjoasă, cu pielea bătătorită şi aspră, cum era şi de aşteptat, dar gestul era cald şi prietenos. Schimbară cîteva cuvinte în dialectul mandarin şi Chin se arătă plăcut surprins că un străin îşi dăduse osteneala să înveţe ceva pe limba lui. Reisman se gîndi că dacă omul venise într-adevăr „din nord“, furişîndu-se fără zarvă la vreme de noapte, era mai mult decît probabil că se strecurase pe ascuns afară din enclava comunistă din provincia Shensi. Părea cea mai logică legătură a lui Tong Van So în direcţia respectivă.

Îl întrebă candid, adresîndu-i-se în chineză:

— Cum mai merg treburile la Yenan?

Chin nu era însă omul să se lase uşor păcălit. Azvîrli o privire pătrunzătoare în direcţia lui Tong Van So şi ridică din umerii săi laţi, ca şi cum n-ar fi înţeles întrebarea.

Reisman îi dădu înainte, cu acelaşi aer nevinovat.

— S-a întors Chou En-lai? Se afla la Chungking săptămîna trecută, cînd am fost eu acolo. Era cît pe aci să-l întîlnesc şi îmi pare rău că nu s-a întîmplat aşa.

Tong îl privi sever şi îi spuse:

— Faci presupuneri riscante, *Jean*.

Reveria dimineţii, vraja acelei *boulangerie* în care domnea un patiser prietenos şi fericit se destrămase.

— N-aş mai face presupuneri, dacă mi-aţi spune totdeauna adevărul gol-goluţ! îi replică prompt Reisman. Acum *presupun* că Chin Li este un soldat din „Armata celei de a opta căi“ de la Yenan a lui Mao Tse-tung. În clipa asta puţin îmi pasă ce politică

faceţi, dînsul sau dumneata, Tong, şi n-am deloc intenţia să-i torn lui Tai Li sau Generalissimului cu cine eşti prieten – deşi, după cum ne ţin sub observaţie, nu m-ar mira să-l cunoască pe acest domn Chin. N-am nici măcar intenţia să-i spun colonelului. În treburile astea sînt lucruri pe care fiecare le ţine pentru ei.

Şi ţinîndu-le pentru sine, îşi spuse în gînd, le întinde capcane celorlalţi, ca să afle dacă sînt la curent cu ele şi cum au reuşit să le afle. Era valabil şi în ceea ce-l privea pe Sam Kilgore şi toată ierarhia, pînă la comandorul Pelham Ludlow.

Tong îl chestionă pe Chin Li în limba chineză. Omul îi răspunse clătinînd din cap. Tong zise:

— E sigur că n-a fost observat cînd a venit.

— Cum a trecut de poarta încuiată?

— Am lăsat-o eu descuiată cînd am dus tineta pe stradă, s-o ia cei care strîng îngrăşăminte, exact la ora cînd trebuia să sosească Chin.

Reisman se văzu silit să zîmbească.

— O.K. Atunci urc sus să-mi aduc şi eu contribuţia la prosperitatea agriculturii chineze şi să fac loc pentru *croissants*. La ce oră se serveşte micul dejun, *Monsieur* Escoffier?

Tong făcu o plecăciune graţioasă.

— La orice oră doriţi, *Monsieur Commandant*!

Reisman respinse orice posibilitate să se mai joace de-a turistul în ziua respectivă, dacă ar mai fi fost poftit s-o facă. Îşi spuse că, după toate probabilităţile, cunoştea acum Kunming-ul la fel de bine cum ştia oraşul Chicago înainte s-o şteargă de acolo, cu paisprezece ani în urmă, cînd se angajase ajutor de fochist pe un mineralier de pe lacul Michigan.

Era acum nerăbdător să-şi continue misiunea, să treacă frontiera şi să pătrundă în cazanul Indochinei franceze a lui Tong Van So ca să poată evalua personal situaţia de acolo. După micul dejun îl luă de-o parte pe Tong. Desigur, cornurile avuseseră un *succès fou*.

— Sînt gata să plec în sud cu dumneata, Tong, îi spuse. Cînd putem pleca?

Se aflau în micul dormitor al lui Tong care avea înfăţişarea spartană a unei chilii de călugăr: un pat acoperit cu o pătură, o masă de scris şi un scaun de lemn cu spătarul drept, un raft plin de cărţi şi hîrtii, un lighean, o cană cu apă, o oală de noapte. Pe perete era prinsă în pioneze o hartă a ţării lui. O fereastră fără

perdele dădea spre zidul care înconjura casa, la numai cîteva picioare distanţă.

Tong păru mîhnit şi clătină din cap.

— Nu putem să mergem, pur şi simplu, în Vietnam ca turişti, *Jean*. Trebuie să aducem cu noi ceva important, ca să obţinem credibilitate, atît eu cît şi dumneata. Puşti, muniţie, echipament de campanie, radiouri. Avem unul. Ar fi bine să mai avem încă unul. Trebuie să aducem material de război, dacă vrem să le demonstrăm oamenilor că sînteţi hotărîţi să ne sprijiniţi serios, că sîntem aliaţi. Nu pot să mă întorc acolo cu mîna goală.

— Încep să mă ocup de asta chiar azi. N-o să mergem cu mîna goală, dar nici n-o să căpătaţi pe loc tot ce doriţi. Presupun că l-ai aşteptat pe Chin Li ca să-l iei cu dumneata.

— Da. Aşa e. – Pentru prima oară îi dezvăluia ceva cu un aer firesc şi Reisman fu mulţumit. – Din aceleaşi motive pentru care dumneata vrei să mergi să te convingi la faţa locului că putem lupta împreună contra japonezilor. Chin Li trebuie să facă şi el un raport pentru comandanţii lui din nord, care ar dori şi ei să ne ajute.

— Atunci îi vei avea pe toţi de partea dumitale: roşii, naţionalişti şi americani, spuse Reisman cu admiraţie. Duci o politică al naibii de bună, Tong.

— Deocamdată, fiecare din ei reprezintă o posibilitate. Nimic mai mult. Nimic nu e încă sigur.

— Eu plec la bază, spuse Reisman. Ne vedem mai tîrziu. De ce anume avem nevoie pentru transport? Cai? Catîri? Avioane uşoare? Se merge pe jos? Cum ajungem acolo? Paraşute?

Tong rîse.

— Mi-ar fi plăcut să sar cu paraşuta, dar mă tem că sînt prea bătrîn pentru asta. Cel mai bine ar fi să mergem cu camioanele de la Kunming pînă la un loc din apropierea graniţei. Iar de acolo, pe jos.

— Unde? În care parte a graniţei?

— Am să-ţi spun mai tîrziu. Două camioane pline cu arme şi echipament ar fi un început minunat. Cu şoferii voştri, pînă la un anumit loc de întîlnire de pe partea chinezească. Acolo ne vor aştepta şoferii noştri care vor conduce camioanele pînă la punctul de descărcare, tot pe partea chinezească, şi le vor aduce după aceea oamenilor voştri ca să se întoarcă cu ele la Kunming.

— Şi cum trecem armele peste frontieră?

— Pe jos. Sînt multe picioare şi spinări puternice la mine în ţară. Şi poteci ştiute numai de noi.

— Şi cine le însoţeşte, de data asta?

— Noi toţi. Dumneata, eu, Mai, Thi şi Chin. Ceilalţi ne vor aştepta.

Acum Tong vorbea ca un comandant, ca un om care ştie ce face; şi lui Reisman îi plăcea asta.

Ceea ce solicită de la magazia unităţii în dimineaţa respectivă era muniţie şi armament standard de infanterie, plus un al doilea radio de campanie. Locotenent-colonelul Kilgore aprobă lista pe care i-o prezentase.

— Nu pot să fac prea multe ravagii cu astea, dar e un început, zise el.

— Aş fi cerut mult mai multe, dar încă n-am idee ce fel de personal au ei acolo. Pot să fie cincizeci sau cincizeci de mii şi n-aş avea încredere în nici o cifră, pînă nu-i văd în carne şi oase. De chestiile astea însă ne putem lipsi şi n-ar fi prea mare pagubă, chiar dacă nu le-ar folosi la nimic bun.

Solicitase douăzeci şi cinci de puşti cu baionete M-1, douăzeci şi cinci de carabine cu ţeavă scurtă, douăzeci şi cinci de pistoale calibrul 45, trei aruncătoare de flăcări, trei puşti mitralieră M-3, o sută de grenade de mînă plus douăzeci şi cinci de grenade de antrenament şi două mortiere de 60 mm, plus o cantitate moderată de muniţii. Erau aceleaşi arme cu care kachinii repurtaseră atîtea succese în Birmania.

Cei doi se aflau în biroul lui Kilgore de deasupra sălii de operaţiuni, încăperea în care Reisman făcuse cunoştinţă cu Tong Van So.

Se uită în jur şi întrebă:

— Ai curăţat vreodată serios camera asta de microfoane, Sam?

— Nu chiar la microscop, dar cred că e curată. Oricum, Tai Li are metodele lui de a afla tot felul de lucruri.

— O să avem nevoie de un camion cu şofer pentru dus. Încă nu ştiu exact unde mergem, dar estimez un drum dus-întors, pentru şofer, de circa patru sute de mile; aşadar combustibil de rezervă şi faruri de camuflaj. Nu ştiu dacă Tong plănuieşte să facă transportul la lumina zilei, dar eu unul n-am de gînd aşa

ceva.

— Nu poţi trece un vehicul peste graniţă, ştii doar. Francezii păzesc punctele de traversare şi sînt mai afurisiţi ca japonezii. Or să pună mîna pe camion şi pe arme, o să vă aresteze pe toţi şi or să vă predea, spre distracţie, băieţilor lui Hirohito. Cine mai merge cu tine?

— Deocamdată ţin informaţia asta pentru mine, Sam.

Kilgore îi azvîrli o privire ciudată apoi dădu din umeri, cu un gest care însemna „n-ai decît, dacă aşa vrei“.

— Hai să ieşim de aici şi să mergem la mine acasă, îi spuse. Mai sînt şi alte lucruri despre care vreau să vorbim.

— La tine acasă? Credeam că stai la căminul ofiţerilor.

— Am un pat acolo, exact cum ai şi tu, Johnny – spuse Sam făcîndu-i cu ochiul, dar nu *stau* acolo.

Plecară cu jeepul lui Kilgore departe de învălmăşeala zonei aglomerate a oraşului, trecînd pe lîngă parcul municipal Ta Kuan Lo şi pătrunzînd într-o arie cu străzi bine întreţinute, case frumoase şi grădini care se întindeau pe coline. Sam descuie poarta de lemn a unei incinte înconjurate de ziduri, intră în interior cu maşina, închise poarta la loc şi parcă în dreptul unei case încîntătoare, construite din lemn şi din piatră. Părea mai degrabă un pavilion decît o casă şi, fiind aşezat pe o înălţime, beneficia de o amplă privelişte înspre Cui Hu, frumosul Lac Verde, cu copacii şi grădinile sale de la poalele dealului Yuantong.

— Se vede că e un cartier cu chirii astronomice, spuse Reisman, notînd grădina cu flori, pomii şi eleşteul decorativ. A cui e casa?

— A unui partener de afaceri. O închiriez de la el.

Sam descuie uşa grea, sculptată, de la intrare şi păşi ca un lord în propriul castel, strigînd:

— Betty Jane!

— Un partener de afaceri! Credeam că eşti vîrît în afaceri ca şi mine, doar ca soldat. Nu cîştigăm nici unul din noi destul ca să ne permitem o casă ca asta.

— Rata de schimb ne e favorabilă, Johnny. Prietenul meu mi-o lasă ieftin.

Holul de intrare şi încăperile de pe ambele laturi ale acestuia erau scăldate puternic în lumina care se revărsa prin ferestrele încadrate de draperii dintr-o ţesătură groasă de culoare crem.

Însă lumina era imediat absorbită de parchetul lustruit şi întunecat la culoare, de covoarele în culori închise, de mobilierul greoi din lemn negru lăcuit cu intarsii şi de tapiţeria de brocart posomorîtă. În ciuda aşezării şi a posibilităţilor ei, nu era o casă luminoasă şi aerată, ci o reşedinţă de lux în stilul acela lipsit de graţie, pe care Reisman avusese ocazia să-l vadă prin multe case chinezeşti înstărite şi care îi amintea îndeosebi de ce văzuse în Valea Fericită a lui Tai Li la Chungking.

Dinspre un coridor din spatele casei se auziră glasuri ciripitoare, melodioase ca viersul unor păsărele; în urma lor se iviră două chinezoaice în rochii lungi de mătase. Fetele păreau să se apropie de douăzeci de ani, în nici un caz nu aveau mai mult de atît, şi erau izbitor de drăguţe. Păreau identice şi totuşi, dacă cineva se uita atent la ele, cum făcu Reisman fără doar şi poate, chipurile lor se deosebeau mult, deşi aveau amîndouă părul negru şi lucios prins într-o agrafă de jad şi pieptănat astfel încît să cadă pe un umăr. Rochiile amîndurora erau despicate provocator într-o parte, pînă sus pe coapsă. A uneia era de un roşu aprins, a celeilalte albe cu un dragon negru-auriu. Pe Reisman îl intrigă imediat poziţia şi intenţia aparentă a dragonului. Era lung şi sinuos, încolăcit în diagonală peste umăr şi de-a lungul spatelui, înfăşura cu coada talia, pînă spre ombilic, iar botu-i deschis şi fioros vărsa flăcări aprinse care se întindeau spre pubis.

— Ea e Betty, spuse Kilgore arătîndu-i-o pe una din fete, iar aceasta e Jane. Deşi s-ar putea să fie şi invers. Oricum, nu prea contează. Betty Jane e mai uşor pentru mine decît numele lor chinezeşti. Doamnelor, dînsul e prietenul meu, maiorul Reisman, un vestit mercenar.

Ele dădeau impresia că nu înţeleg o vorbă din ce spune, dar zîmbeau mai departe, mişcîndu-şi sfios şi cu graţie braţele şi trupurile şi sporovăind între ele ca nişte vrăbii care ciripesc. Totuşi Reisman le înţelese cuvintele: că erau bucuroase să-l vadă acasă pe colonelul Sam şi că le place cum arată prietenul lui. Era evident că Sam se purta frumos cu ele şi că erau fericite.

Cînd Reisman le vorbi în chineza mandarină, se arătară încîntate. Însă, cu toate că înţelegea mare parte din dialectul lor, trebui să le repete din cînd în cînd cîte ceva şi, cînd era sigur că se făcuse înţeles, să le roage să-i spună sunetele corecte din dialectul provinciei Yunnan. Nu le luă prea mult ca să se

împrietenească la cataramă.

— Mama mă-tii, zise Sam rîzînd. Stai cinci minute la mine în casă şi mi-ai şi suflat fetele.

— Ar trebui să le înveţi limba, colonele.

— O, da, învăţ. Singura limbă care contează. Amîndouă sînt de părere că vorbesc bine de tot... mai ales după cîteva pahare, o masă cu vin bun şi nişte preliminarii ca lumea. Şi nu mă costă decît trei hîrtii de o sută fiecare.

— Pe noapte?

— Nici vorbă, pe toţi dracii! Trei sute. Punct. Semipermanent. Le-am cumpărat cînd am venit la Kunming şi cînd plec o să le vînd altcuiva. Aşa făceau băieţii de la comandamentul de instrucţie şi mi-am zis, ce dracu, eu de ce nu? Am pus mîna însă pe ce era mai bun. Aproape nou-nouţe. Ele au grijă de mine, eu am grijă de ele. Altfel ar muri de foame sau şi-ar toci picioarele pe stradă, avînd parte de tot soiul de necazuri.

Eu am grijă de ea, ea de mine – pînă mă întorc acasă. Altcineva folosise recent această exprimare, îşi aminti Reisman – sergentul de aviaţie din barul de la Chungking. Se părea că asta era soluţia cea mai răspîndită în China. Satisfăcea nevoile ambelor părţi. Şi nu doar în China. Şi în Anglia, Franţa, Africa de Nord, Italia şi zona Mediteranei, pe oriunde îl purtase războiul, ca şi în S.U.A şi în celelalte teritorii americane, în Australia şi în insulele din Pacific. Oriunde se opreau un timp armatele în trecere, instinctul cuibăritului punea stăpînire pe bărbaţi şi pe femei. Era mai mult decît simpla acuplare. Cînd era în Anglia, existase Tess Simons. Dar chestia cu cumpăratul îl indigna. I se părea degradant. Mai ales pentru trei sute de dolari.

Cerînd de băut şi de mîncare, Sam îi demonstră viclean că era capabil să vorbească întrucîtva dialectul din Yunnan. Reisman îl cunoştea totuşi prea bine ca să se mai mire. Cu priceperea şi experienţa lui în operaţiuni în spatele frontului, Sam era în realitate un om prea deştept ca să-şi îngăduie lui însuşi să bîjbîie în timpul misiunii actuale, fără să aibă habar ce înseamnă sunetele, semnele şi simbolurile din jur.

— Doar o gustare, deocamdată – spuse el după ce fetele se strecurară neauzite afară din încăpere. Avem multe de vorbit. Vreau să rămîi la cină. Am un bucătar care o pregăteşte. Betty şi Jane nu se descurcă deocamdată prea grozav, deşi au început

să înveţe. Poţi să rămîi peste noapte – dacă n-ai cumva altceva care te aşteaptă în altă parte. Aici e loc berechet, şi e şi Betty Jane.

— Vai, ce amabil! rosti Reisman, maimuţărind accentul britanic. Răspunsese ca şi cum ar fi primit invitaţia să meargă în week-end la o casă de ţară din afara Londrei, dar nu era sigur dacă doreşte într-adevăr să accepte. Apoi îşi dădu seama că, într-adevăr, nu-i făcea plăcere. Nu dorea să facă nimeni pe codoşul pentru el. Nu vroia să fie vulnerabil, sau să-i rămînă obligat lui Sam într-o chestiune atît de personală. Pur şi simplu nu vroia să cedeze tentaţiei.

— Prefer să-mi procur singur distracţiile, continuă. Nu-mi place să-ţi încalc teritoriul sau să culeg rămăşiţele.

— Doamne, Johnny, parcă ai fi milord Smythe-Smythe-Smithers ofensat de un mitocan la clubul gentlemenilor. Ce dracu' eşti aşa înţepat?

— Hai să vorbim despre acţiune, Sam – zise Reisman.

Kilgore dădu resemnat din cap şi se instalară în fotoliile tapisate.

— Cît de tare te ciondăneşti cu şeful? îl întrebă Reisman.

— Donovan?

— Nu, Ludlow.

— Nu prea tare. Poate ai observat că la Kunming mai sînt şi alţi ofiţeri mai mari în grad ca mine – zise el sarcastic. Nu eu comand baza. Pur şi simplu îmi dau treburi de făcut şi eu le fac, exact ca şi tine.

Betty şi cu Jane aduseră tăvi cu whisky, gin, sifon, apă tonică, gheaţă, felii de lămîie, bere rece şi sandviciuri şi le aşezară pe o măsuţă joasă, între cei doi bărbaţi. De unde naiba făcea rost de toată pileala, se întrebă Reisman. Cei mai mulţi trebuiau să se mulţumească cu cunoscutul „suc de bombardament" *ching pao*. Una din fete îi turnă whisky cu sifon lui Sam şi se bosumflă cînd se văzu refuzată de Reisman. Apoi cele două fete plecară. Reisman îşi luă o sticlă de bere şi un sandvici. Ridică mirat din sprîncene cînd îşi dădu seama că era bere japoneză.

— De unde dracu' îţi procuri aşa ceva? întrebă. Eu credeam că e război şi că ei sînt duşmanii.

— Sigur că sînt, dar fac bere bună. Au învăţat probabil de la friţi. Se mai capturează sau se mai fură cîte ceva.

— Sau chiar se cumpără?

— Mda, presupun că da. Ceva de felul ăsta se petrece între linii, după cîte am auzit.

Reisman decise s-o lase baltă. Îşi turnă în pahar şi bău. Era bună. Începu să muşte dintr-un sandvici gros cu şuncă de Yunnan şi cu brînză americană; şi sandviciul era bun. Dar avea un subiect mai important de discutat.

— După cîte înţeleg – spuse el – orice ar fi să fac în Indochina franceză începe ca o operaţie de instrucţie: exact cum face aici comandamentul chinez de instrucţie cu recruţii Generalissimului. Acuma, Tong ar putea să ne tragă pe sfoară într-un fel sau altul, dar nu cred că are vreo unitate de doi bani pe acolo. Aşa că, dacă e vorba de instrucţie, mă gîndesc la o mînă de oameni de care am nevoie să vină aici din Anglia şi să mă ajute: dar numai situaţiile în care alegi voluntarii „tu, tu şi tu!“ E nevoie să vrea şi ei să vină. Şi dacă nu vor, să fie lăsaţi în pace. Oamenii ăştia cunosc mai bine ca oricine cum lucrez.

— Fac parte din OSS?

— Au lucrat pentru OSS o vreme, la începutul anului. Nu le cunosc statutul exact în momentul acesta. Îmi pare rău că nu-ţi dau mai multe detalii, Sam. Există un om care va şti şi va putea să mi-i adune, dacă sînt disponibili. Se numeşte Bowren – sergent Clyde Bowren.

— Dă-mi nume, adresă, grad, număr matricol, unitate şi ultima adresă cunoscută şi mă ocup de asta imediat. Însă va trebui să obţinem aprobarea de la Chungking ca să intre în China.

— De asta te-am întrebat în ce raporturi eşti cu Ludlow. Cînd am fost acolo i-am spus că voi face cerere să mi se trimită aceşti oameni şi mi-a spus că o rezolvi tu şi că el o să-ţi dea acordul. Nu părea să existe vreo problemă.

— Nici eu nu văd vreuna, Johnny – spuse Sam. Cu toţii ne mai pasăm unul altuia mingea. Aşa merge mai iute şi mai bine.

Îşi dădu pe gît paharul cu băutură şi se apucă de un sandvici şi o bere. Apoi i se adresă, cu un aer viclean:

— Mai e un lucru despre care vreau să vorbesc cu tine, dar rămîne între noi doi.

— Sigur, Sam.

— Fii atent la posibilităţile de acolo.

— Ce fel de posibilităţi?

— Ştii ce, nu face pe prostul! Înţelegi ce vreau să spun, ce dracu! – Îşi frecă degetul mare de arătător indicînd cu un gest tradiţional banii. – Ei au teritoriu nou. Tot felul de chestii se pot vinde şi cumpăra. În Birmania se găsesc rubine şi tot felul de pietre preţioase dar, din cîte aud, băieţii noştri lasă baltă ocazia. Tîmpiţi!

Văzînd expresia neîncrezătoare a lui Reisman, adăugă:

— N-ai observat cîţi tipi plini de bani avem aici în unitate? Lasă-l pe Ludlow, e de la marină, din marina de altădată şi mă şi mir că Donovan i-a dat postul ăsta. O fi vorba de politică şi poate că nici n-a depins de Donovan. Trebuiau să-i mulţumească pe chinezi. Dar n-ai băgat de seamă cîţi tipi avem aici în unitate care sînt bancheri, avocaţi, agenţi de bursă, şefi de companii petroliere, magnaţi ai afacerilor? Aicea îşi protejează agoniseala, explorează teritorii noi, fac înţelegeri noi, se aranjează să n-aibă nici o treabă cînd se termină.

— Habar n-am de toate astea, Sam, zise Reisman tăios. Oamenii pe care i-am cunoscut eu şi cu care am lucrat pentru OSS sînt majoritatea nişte tipi extraordinari care îşi pun pielea la bătaie să facă o treabă al dracului de grea; nu sînt deloc genul care umblă după afaceri.

— Majoritatea, exact. Ei duc greul. Dar mai sînt şi o mulţime de ştabi care-şi tocesc fundul pe scaun şi li s-a dat pe mînă pîinea şi cuţitul, numai fiindcă în viaţa civilă au avere, familie şi statut social. Şi au la ce se întoarce după război. Eu unul, n-am aşa ceva de la tata. Şi fiindcă tot veni vorba, unul ca tine – familie nepricopsită, nu tu bani, nu tu rudenii, nu tu studii... jumătate ovrei, jumătate din Guineea, jumătate mai ştiu eu ce – cum dracu' de-ai ajuns într-o unitate ca asta?

Reisman se văzu silit să zîmbească şi să-l scuze pe Sam pentru că-l pocnise soldăţeşte şi pentru cît se arăta de javră în cazul ăsta:

— Am avut baftă, ce vrei, ştii vorba cu curva din Macao, spuse Reisman. Secretul e tocmai amestecătura de rase, cum se întîmplă şi cu tine, şi cu milioane de alte persoane din S.U.A.

Se vedea însă că pe Kilgore nu-l interesau nici filosofia nici analiza sociologică.

— Ascultă, spuse el, nu ţi se pare că Ludlow e în solda lui Tai Li, la Chungking?

— Ce fel de soldă?

— De unde dracu’ vrei să ştiu? Poate că e vîrît în ciorba cu despăgubirile pentru Szechuan după război, sau în concesiunile de foraj în Mongolia.

— Tai Li face afaceri cu opiu. Atîta ştiu.

— Tai Li face afaceri cu de toate. Totul e o afacere, Johnny. Tot războiul ăsta afurisit nu-i decît o afacere.

— N-am ajuns încă atît de cinic, Sam.

— Uită-te la ce se petrece nu mai departe de aici la Kunming. Toţi sînt prosperi. Ai văzut cu ochii tăi. Nu în vechiul bazar chinezesc pe unde te-am dus la sosire. Mă refer la fabricile şi la clădirile noi de cîte şase etaje, la minele şi centrele electrice din apropiere. Dacă cunoşti pe cine trebuie dintre civili poţi să strîngi bani frumoşi pe aici. Îmi închipui că la fel merg lucrurile şi în Indochina franceză. Asociatul de care ţi-am vorbit – cel de la care am închiriat casa – e interesat de orice afacere. Poate că descoperi pe acolo ceva de vîndut chinezilor de aici sau băieţilor din armata americană.

— De pildă, sînge, Sam? Aşteptă să-şi facă efectul sarcasmul amar al croşeului înainte să continue. – Cînd te legi de bogaţi şi de favorizaţi de soartă vorbeşti ca un comunist. Pe urmă o întorci şi începi să vorbeşti ca un bişniţar de două parale care vrea să facă pe marele capitalist. Cum rămîne cu Dumnezeu, cu Patria şi cu Steagul ţării? – îl luă peste picior aţîţîndu-l cu cinism. Şi cu politica cum rămîne? Sîntem aici ca să salvăm democraţia în lume, ai uitat?

— Politica nu-i decît sortarea rahatului omenirii, ca să nu ne înecăm cu toţii în el – îi răspunse Kilgore fără ranchiună. Comunism? Capitalism? Împrejurul nostru, prin munţi şi prin jungla unde te pregăteşti să te duci, sînt o mulţime de oameni care n-au auzit niciodată de comunism sau de capitalism, dar sînt gata să te ucidă pentru chestia în care cred ei.

— Adică opiul, de pildă?

— Da, opiul, de pildă. Dar mă gîndesc şi la alte chestii. În ’42, înainte să taie japonezii căile de acces spre Birmania, comandantul din Kunming a făcut o afacere pe cinste cu anvelope aduse de la Rangoon. A dat un decret prin care toate vehiculele – pînă şi tărăboanţele alea trase de ponei – erau obligate să aibă cauciucuri, sau să iasă din circulaţie. Toată lumea i-a cumpărat anvelopele şi tipul a făcut avere. La chestii de-astea mă gîndesc.

— Dar eu nu-s om de afaceri, Sam! M-ai nimerit prost – îi spuse acru Reisman, încercînd să încheie discuţia. Nu mă pricep absolut deloc la afaceri, aşa am fost totdeauna şi aşa rămîn. Nu mă interesează absolut nimic.

— Bine, oricum, mai gîndeşte-te, îi spuse vesel Kilgore. Dacă ţi se iveşte vreo ocazie interesantă pasează-mi-o mie.

Noaptea tîrziu fata veni la el, cum ştia că o să se întîmple, cum sperase, pînă la urmă, că o să se întîmple. Fiindcă la ora aceea era sătul de băutura fină a locotenent-colonelului, de masa somptuoasă şi de vinul rafinat, şi simţea un vid spiritual pe care nu-l puteau compensa decît elanurile cărnii. În timpul mesei, la care serviseră şi luaseră parte cele două fete, ea fusese deosebit de atentă şi provocator de afectuoasă cu Reisman, sub oblăduirea lui Kilgore care rînjea şi îi făcea aprobator cu ochiul. Dacă era vorba de Betty sau de Jane, nu ştia şi nici nu-i păsa. Era cea îmbrăcată în rochia albă cu dragonul care scuipa flăcări în josul pîntecului, şi pînă la sfîrşitul mesei cu vin şi cu muzică americană pe care Kilgore o prindea la un radio pe unde scurte – şi pe care Reisman dansă fredonînd şi strîngînd-o pe mica chinezoaică – se încălzi şi el şi simţi dorinţa să ucidă dragonul şi s-o pătrundă cu propriul său foc pe frumoasă.

Ea veni tăcută în dormitorul unde Reisman stătea încă treaz sub pătură, numai în chiloţi şi maieu. Trăsese pe jumătate draperiile ca să admire grădina şi priveliştea scăldată în licărirea nocturnă şi în cameră intra lumina lunii. Fata închise uşa, îl salută încet pe chinezeşte şi se strecură în pat. Văzu că e treaz şi întinse mîna spre el. El i-o luă şi o trase spre el. Buzele li se atinseră şi după numai o clipă de pauză şi ezitare le striviră într-un sărut pătimaş, cu toată căldura care luase naştere între ei în decursul serii, deşi Reisman mai era încă destul de lucid ca să se mire de ardoarea ei, la fel de pătimaşă şi de solicitantă ca şi a lui; şi, înclinat spre observaţie şi analiză cum era, mai petrecu cîteva clipe gîndindu-se, în loc să se lase în voia simţurilor, alte cîteva întrebîndu-se cum se explică, ce simţea ea şi cum de era posibil. Apoi, neaflînd nici un răspuns şi nemaipăsîndu-i, se abandonă simţurilor şi îi atinse trupul, alimentîndu-şi propria dorinţă şi umplîndu-se de bucurie. O ajută să-şi dea jos rochia cu dragon şi lenjeria de mătase pe care o purta dedesubt, apoi şi ea îl dezbrăcă şi îngenuncheară îmbrăţişaţi pe pat, mîngîindu-se

unul pe altul, cu mîinile lunecînd de pe gît pe umeri, pe braţe, pe piept, pe şolduri; apoi Reisman îi luă în braţe trupul subţire, îşi strivi buzele de gura ei şi simţi cum ea îi desface buzele cu limba şi cum îl atinge peste tot cu vîrful ei. Apoi îi abandonă gura şi el o simţi cum îşi plimbă buzele pe carnea lui aţîţată pînă în josul pîntecului unde întîrzie, mîngîindu-l jucăuşă cu degetele, cu limba şi cu buzele în vreme ce el îşi lăsă mîna să-i alunece pe coapsa ei, îi prinse uşor fesele în palmă, apoi o strînse mai tare simţindu-i carnea tînără cum vibrează. Îşi deplasă mîna pe curbura şoldului ei, găsi buzele umede şi calde şi îi auzi oftatul de plăcere cînd o pătrunseră degetele lui.

Rămaseră aşa un timp, făcîndu-şi plăcere unul altuia, apoi interveni un alt gînd, cu toate că nu dorea defel să se gîndească. Se gîndi că nu fusese niciodată pe lume un bărbat aşa de slab şi de vulnerabil cum era el în aceste clipe, cînd ca bărbat, era cît se poate de puternic. Apoi se lăsă iarăşi pradă solicitărilor trupului. Toate simţurile îi erau treze, ca în luptă, dar nu dorea să învingă ci doar să simtă, să se dăruiască, să dea şi să primească. Fata se înălţă de-a lungul trupului său şi îşi umplu ochii cu priveliştea goliciunii ei în lumina blîndă a lunii, în vreme ce corpul ei de adolescentă unduia. Nările i se umplură de mirosul ei. Îi luă în gură unul dintre sîni, mic şi delicios, şi îi gustă mirosul de pudră; fu încîntat să simtă că i se răspunde; apoi gustă şi din celălalt, în vreme ce sfîrcurile se întăreau.

O vreme fură ca doi copii care se descopereau unul pe altul într-un joc plin de delicii, care reuşi să alunge din mintea lui Reisman războiul şi moartea. Totuşi fiecare mişcare şi fiecare atingere – era acum înăuntrul ei – îl apropia tot mai mult de încheierea străvechilor rituri ale jocului. Ar fi vrut să nu se isprăvească niciodată, să continue la nesfîrşit tensiunea, bucuria şi anticiparea plăcerii şi să nu vină niciodată clipa uşurării finale şi a istovirii care avea să-l întoarcă la gîndurile lui.

În liniştea care urmă el trase pătura peste amîndoi şi se gîndi s-o întrebe cum o cheamă, care e adevăratul ei nume chinezesc. Dar apoi se hotărî să n-o întrebe nimic. Mai bine să rămînă pur şi simplu Betty Jane, fie una, fie alta. Se gîndi la Nguyen Thi Mai şi se întrebă cum o fi oare ea ca amantă… îşi aminti cum fusese Katherine şi Tess, cea de la Hanul *Butcher's Arms*.

Auzi cum se deschide uşa camerei şi îl văzu pe Sam Kilgore

băgîndu-şi capul înăuntru şi întrebînd:

— Hei, camarade, nu vrei să facem schimb de fete?

Fata înţelese. Se lipi strîns de Reisman şi îi şopti că vrea să rămînă cu el. O îmbrăţişă cu tot trupul pe sub pătură, ocrotind-o. Cît de versată – şi cît de iubitoare, poate, – se arătase pentru o fată aşa tînără! Şi totuşi, s-ar fi putut să aibă ani de experienţă pînă în momentul cînd o cumpărase Sam.

Cu toate astea răspunse morocănos:

— Nu, Sam, nu vreau.

— Doamne-dumnezeule, Johnny, nu mai fii aşa de înţepat! zise Kilgore.

Reisman bombăni un „noapte bună” obosit în direcţia lui, iar Kilgore emise un sunet mult mai puţin graţios. Dar plecă, lăsîndu-l în pace.

16

A doua zi dimineaţă, în timp ce Sam era plecat să adune armele şi echipamentul promis lui Tong Van So, Reisman stătea la biroul locotenent-colonelului, în încăperea de la primul etaj al clădirii operaţiunilor speciale, şi scria mesajele pe care dorea să le expedieze în Anglia.

— O să le transmitem la Londra şi o să trimitem simultan lista de nume la Chungking ca să obţinem imediat autorizaţia, îi spusese Sam.

— Imediat? Parcă văd că or să le trebuiască cel puţin două-trei săptămîni, îl persiflase în glumă Reisman. Poate chiar mai mult.

Şi totuşi îi era îndatorat lui Kilgore pentru sprijinul entuziast şi se simţea încă pătruns de o oarecare *Gemütlichkeit*, ca rezultat al activităţilor din noaptea precedentă. Îşi făcu socoteala că va avea nevoie oricum de două-trei săptămîni ca să evalueze situaţia din sudul frontierei şi să revină la Kunming.

— Dacă oamenii tăi sînt dispuşi să lucreze aici, au drumul deschis spre aeroportul din Kunming, îl asigurase Sam.

Tot ce Reisman ştia cu siguranţă era că Clyde Bowren, Ken Sawyer şi Joe Wladislaw se întorseseră din Franţa în Anglia înaintea lui şi că se mai aflau încă acolo în momentul cînd el plecase în China. Îi vizitase la spital, unde se refăceau văzînd cu ochii de pe urma rănilor căpătate în timpul raidului de la Château de la Vilaine sau în timpul săptămînilor următoare, cînd supravieţuitorii bătăliei parcurseseră, fiecare pe cont propriu,

teritoriul francez din spatele armatelor naziste, croindu-şi drum către liniile aliaţilor de pe coasta Normandiei.

Ce se întîmplase cu ceilalţi oameni care supravieţuiseră raidului încă nu ştia cu precizie, deşi trecuseră deja cinci luni de la acea misiune a lor din noaptea precedentă zilei Z. Poate că unii din ei erau acum prizonierii naziştilor. Alţii, se gîndi el, ar putea chiar să se mai ascundă încă prin Franţa, pe undeva pe la ţară, departe de locurile luptelor. Fiindcă, la urma urmei, cine n-ar fi profitat de şansa de a sta pitit tot restul războiului în anonimat şi uitare. Îi învăţase să fie vicleni şi cameleonici, să-şi schimbe hainele dacă era nevoie, de la uniforma americană la cea germană şi la hainele civile, după cum o cereau împrejurările, să-şi modifice comportamentul, personalitatea şi chiar limba, în cazul celor care aveau posibilitatea s-o facă. Îi învăţase cum să-şi folosească, în chip de armă de atac sau de apărare, propria inteligenţă înnăscută, mînia acumulată, chiar şi predilecţia pentru tensiuni şi conflicte care îi băgase la început în bucluc, făcînd din ei „Duzina deocheată”.

Ştia totuşi cine anume dintre ei fusese ucis în timpul raidului, fie pentru că văzuse cu ochii lui, fie pentru că le văzuse după aceea cadavrele sau i se confirmase prin rapoartele secrete ale maiorului Stuart Kinder şi afirmaţiile sergentului Bowren. În ce-l privea pe Reisman personal, reuşise să scape neatins fizic din raidul respectiv, însă puternic marcat de experienţa emoţională intensă. Oricum, în zilele următoare se alesese cu două răni uşoare, superficiale, pe cînd se deplasau în zig-zag – el, Bowren, Archer Maggot şi Napoleon White – mergînd înainte, lateral, înapoi şi iar înainte pe şosele şi peste cîmpurile din Bretagne şi din Normandia; Reisman conducea limuzina nemţească de care se folosiseră ca să evadeze din castel. Fuseseră răniţi şi Bowren şi White. Atins mai grav, Bowren se zbătuse între viaţă şi moarte toată săptămîna. Reisman îl îngrijise cu ce avea în trusa de prim-ajutor şi ceruse sprijinul unor francezi cărora le dezvăluise adevărata lor identitate. Dar să-l scoată viu pe Bowren de acolo devenise o adevărată obsesie.

Şi cu rana lui Napoleon White fusese o problemă, fiindcă nu era chip să-l faci să treacă drept neamţ pe un negru american, chiar dacă vorbea germana şi franceza mai bine decît toţi ceilalţi, cu excepţia lui Reisman. Cînd nu aveau cum să evite

contactul cu patrulele germane îl prezentau pe Napoleon, care purta uniforma trupelor aeropurtate, drept un paraşutist rănit pe care îl luaseră prizonier şi îl duceau la interogatoriu. Uniforma şi legitimaţia de colonel nazist ale lui Reisman îi scoseseră din toate încurcăturile.

Într-un schimb de focuri, care durase toată noaptea, cu o patrulă rătăcită a armatei a şaptea germane, lîngă Mortain, Reisman fusese împuşcat în braţul stîng, mai sus de cot: glonţul îi pătrunsese în carne şi ieşise fără să atingă osul şi el preferase să se laude cu acest noroc, decît să se vaite de rana propriu-zisă, căci mai avusese răni de felul acela şi i se vindecaseră din mers. A doua oară scăpase şi mai ieftin. Goneau imprudent pe un drum de ţară de lîngă Vire, imediat după ivirea zorilor, cînd un avion american de luptă şi bombordament măturase cu rafale de mitralieră simbolul acela plin de aroganţă al celui de al treilea Reich în care călătoreau ei, silindu-i să se refugieze într-un şanţ; o schijă îl însemnase pe Reisman în partea dreaptă a gîtului.

Peste cîteva zile, cînd Bowren fu găsit de unităţile americane la ferma de lîngă St. Lô, unde Reisman îl lăsase singur, sergentul raportase că superiorul său era rănit. Dar Reisman o pornise deja înapoi spre Rennes, îmbrăcat ca un ţăran francez, să-i caute întîi pe White şi Maggot – care nu mai erau unde îi lăsase –, apoi şi pe ceilalţi. Bowren trecuse în raport şi faptul că el plecase înapoi, iar Kinder o notase şi el în raportul asupra proiectului Amnesty. Reisman citise acest raport la Londra, cîteva săptămîni mai tîrziu, după ce renunţase în fine să-şi mai recupereze restul echipei şi se întorsese singur pînă la liniile aliaţilor.

La Londra jubilase aflînd de la Kinder – care fusese înaintat maior – că Bowren, Sawyer şi Wladislavv ajunseseră înaintea lui. Îl bucurase de asemenea felul în care tratase Kinder o serie de chestiuni delicate din dosarele oamenilor şi felul în care le acordase onoruri pentru misiunea îndeplinită. În dosarele lor stătea scris că fiecare din cei doisprezece fusese reactivat, cu rangul pe care îl avusese înainte, începînd cu data de 5 iunie 1944, noaptea cînd fuseseră paraşutaţi în Franţa. Clyde Bowren fusese promovat sergent-major şi transferat de la Poliţia Militară la Biroul de Studii Strategice din Londra.

Acum, pregătind mesajele către Bowren, Sawyer şi Wladislaw, Reisman ajunse la altă chestiune delicată, pe care Clyde, mai ales, avea să fie silit s-o rezolve de unul singur. Reisman nu dorea să fie implicat Kinder în nici un fel în această nouă misiune, fiindcă precis ar fi pus prea multe întrebări, apoi ar fi încurcat şi zădărnicit toate aranjamentele, chiar avînd cele mai bune intenţii. Trebuia menţinut faţă de el secretul cel mai strict. Urmau să se emită ordine scrise şi să se aranjeze problema transportului, însă Bowren trebuia să-şi convoace singur oamenii. Dacă se mai întorsese vreunul din ei în Anglia trebuia să se ducă să-l vadă şi, dacă îl găsea sănătos fizic şi psihic şi dornic să participe, trebuia să-l invite să meargă cu el în China – bineînţeles, dacă şi el personal era dornic să meargă. Reisman sublinie clar: era o misiune strict voluntară.

La sfîrşit adăugă pe lista de trimis la Chungking numele tuturor celor despre care ştia că n-au pierit la Rennes.

Baw San fu adus cu maşina de pe lacul Tien Chih înapoi la baza OSS în aceeaşi după-amiază.

— Credeam că m-aţi uitat, *duwa* John, spuse el în dialectul mandarin. Apoi se repezi şi scrise cincizeci de ideograme chinezeşti, pe care le învăţase în săptămîna cît stătuse în tabăra de odihnă şi recuperare.

Reisman îl complimentă mai întîi, apoi îl întrebă pe englezeşte:

— Nu vorbeşti cumva şi vietnameza, din întîmplare?

— Nu, dar o să învăţ, dacă doriţi, răspunse însufleţit Baw San.

— Ţi-ar plăcea să vii cu mine în sud, începînd de mîine? În recunoaştere. Nu ne batem, dacă putem.

Îşi închipuise că tînărul kachin se va năpusti asupra ocaziei ce i se oferea, dar avu surpriza să-l audă spunînd:

— Aş prefera să fac altceva.

— Ce anume?

— Să merg la şcoala de paraşutişti. La centrul de recuperare am cunoscut un soldat care mi-a povestit că în vale, aproape de Kunming, e un centru de pregătire a paraşutiştilor. Spunea că instruiesc şi soldaţi chinezi acolo, aşa că poate e loc şi pentru un kachin. Pot chiar să mă prefac că sînt chinez, la nevoie.

Reisman îi înţelegea înflăcărarea. De cînd îl văzuse plutind

prin aer pe malul fluviului Salween, Baw San îi spusese de nenumărate ori ce mult i-ar plăcea să poată face şi el asta.

— În regulă. Cred că e o idee mai bună, pînă una alta, zise Reisman. Pînă mă lămuresc cum stau lucrurile în Indochina, am să-l rog pe colonel să aranjeze asta. N-ai aflat cumva şi cine e proprietarul domeniului de lîngă lac?

— Comandantul Lung-Yün, răspunse Baw San vizibil încîntat să-i furnizeze informaţia. Prieten cu Tai Li... prieten cu Chiang Kai-shek... mare, mare *tunchun* chinez.

În după-amiaza aceea, cînd se întoarse la casa vietnamezilor, Reisman îl informă pe Tong Van So că, pe el şi grupul lui, îl aştepta un camion încărcat şi pregătit de drum. Un subofiţer de la Operaţii Speciale avea să fie şofer.

— Plecăm imediat ce sînteţi gata, le spuse el. Şi în noaptea asta, dacă vreţi.

— Un singur camion, *Jean*? întrebă Tong nemulţumit.

— Da. Încă n-avem de echipat o divizie.

— Al doilea radio?

— E în camion.

— *Bien*. Putem pleca mîine dimineaţă.

— Ai de gînd să treci frontiera în plină zi?

— Vom afla cînd ajungem acolo. Oamenii noştri ne aşteaptă dincoace de graniţă.

— Dar şi japonezii şi francezii stau de pază.

— Ştiu asta, *Jean*. Te rog, în privinţa asta, să-mi îngădui să fiu eu comandantul. Ţine cont, e vorba de ţara mea, de graniţa mea, de reţeaua mea.

— Dacă ne apropiem prea mult pe lumină or să afle că cineva încearcă să treacă. Am pus să se fixeze faruri de camuflaj, ca să ne putem apropia pe întuneric.

Tong îi adresă un zîmbet viclean.

— Mă mir că un om ca tine se arată aşa de prudent, zise el, încercînd să-l umilească, sau să-l prindă în laţ.

Reisman îl privi tăios:

— Faţă de tine, de ai tăi şi de locurile unde mă duci, *monsieur* Tong, voi avea grijă să fiu de două ori mai prudent.

Tong făcu o mică strîmbătură, expresia aceea de neplăcere căreia francezii îi spun *moue*. Apoi, văzînd că Reisman se bucură că l-a atins într-un punct sensibil, rîse şi îi făcu semn cu degetul,

ca un învăţător care ceartă un şcolar poznaş.

— Poate că ai dreptate, zise. Haide să mergem la Tran Van Thi şi Nguyen Thi Mai. Sînt unele lucruri pe care trebuie să ţi le spunem înainte de plecare despre „cazanul“ nostru.

Se dovedi mai mult o încercare de îndoctrinare politică, cu Vietnamul şi *Doc-Lap Dong Minh Hoi* în chip de eroi pozitivi şi toate celelalte facţiuni întrupări ale răului. Greul lecţiei îl duse Tran Van Thi, în vreme ce Tong Van So asculta stînd deoparte, urmărind cu atenţie dacă protejatul său nu sărea vreo porţiune de catehism. Mai – arătînd deosebit de atrăgător într-o versiune uşor moderată a rochiei pe care o purtase Betty Jane în ziua precedentă – stătea lîngă Reisman, scoţînd din cînd în cînd la iveală documente şi referinţe în spiritul conferinţei lui Thi şi adăugînd şi de la ea cîteva cuvinte. Chin Li, musafirul de la nord, asculta urmărindu-i de pe canapea, cu toate că engleza şi franceza utilizate nu îi erau accesibile. Cînd şi cînd, Tong sau ceilalţi îi spuneau cîte ceva pe chinezeşte, cît să afle despre ce era vorba, iar el le răspundea aprobator, după cît se părea.

Conţinutul conferinţei lui Tran Van Thi se referea mai ales la starea actuală a treburilor politice, religioase şi culturale din Indochina franceză şi la istoria diferitelor mişcări care se confruntau între ele în interiorul ţării. Lui Reisman i se păru că e vorba de o ţară sfîşiată de facţiuni. Unele dintre acestea, după Thi, nu erau decît bande de hoţi şi de tîlhari care prădau pe toată lumea. Alţii pretindeau că deţin adevărul ideologic absolut. Filozofiile politice mergeau de la nihilism la monarhie, de la capitalismul liberal la social-democraţie şi la comunism. Existau facţiuni al căror nume îţi sucea limba şi îţi încîlcea mintea dacă încercai să-l reproduci exact, bandiţi ca Binh Xuyen şi secte religioase ca Hoa Hoa şi Cao Dai.

Fiecare grup reprezenta o forţă potenţială în arena politică. Cu toate astea, nu se limitau doar la certuri: de multe ori se şi ucideau reciproc. Într-un fel, lui Reisman îi amintea de Spania, de vremea cînd luptase acolo pentru republică, în timpul războiului civil şi chiar de participarea militantă a bisericii catolice. Doar că Indochina franceză i se părea şi mai divizată, şi mai sălbatică. Francezii şi japonezii constituiau facţiunile cele mai evidente şi mai uşor de înţeles, îşi spuse el, cel puţin din punct de vedere militar – acesta fiind, susţinea el cu insistenţă, singurul aspect care-l interesa.

— Noi sîntem în război cu japonezii şi vrem să vă ajutăm să scăpaţi de ei, le aminti Reisman. Dar băgaţi bine la cap: nu sînt politician. Nu fac politică. Nu vă influenţez în nici un fel. Mă aflu aici ca să îndeplinesc ordine, nimic mai mult. Faptul că guvernul actual de la Washington înclină favorabil spre mai multă libertate pentru poporul vostru este un lucru în avantajul vostru, dar nu reprezintă motivul pentru care mă aflu aici. Mă aflu aici fiindcă, la rîndul nostru, vrem ceva de la voi. Vrem să fie bine îngrijiţi aviatorii care cad pe teritoriul ţării voastre; vrem un flux continuu de informaţii despre planurile, mişcările şi forţele japoneze; şi vrem acţiuni de gherilă împotriva lor. Nu vrem să luaţi armele şi echipamentul pe care vi le dăm şi să le folosiţi ca să vă ucideţi unii pe alţii, doar fiindcă aveţi opinii politice şi religioase diferite. Şi nici nu vrem să le folosiţi ca să omorîţi bărbaţi, femei şi copii francezi sau să-i alungaţi pe aceşti oameni, care fac parte de acum din ţara voastră. Dacă s-ar apuca cineva să facă asta cu noii veniţi şi cu străinii din S.U.A., n-ar mai rămîne în viaţă decît vreo doi indieni bătrîni şi ramoliţi, care nici nu ştiu pe ce lume sînt.

— O analogie amuzantă, spuse Tong, deşi Reisman putea să jure că nu era deloc amuzat.

— Acum scoateţi-vă hărţile, le spuse Reisman. Vreau să ştiu exact pe unde mergem şi ce rută urmăm pînă acolo.

— De ce? îl întrebă Tran Van Thi.

— Ca să nu avem surprize, replică prompt Reisman, fulgerîndu-l cu privirea. Şi de ce îmi conteşti dreptul de a întreba? Eu obişnuiesc să mă pregătesc dinainte pentru toate ocaziile care se pot ivi. Al doilea motiv, dacă ai nevoie de unul, este că şoferul trebuie să ştie, iar al treilea este că colonelul vrea să ştie. Ca şi cînd am alcătui un plan de zboruri: trebuie să ştie de unde să pornească, dacă va fi cazul să ne caute.

— Exact din acest motiv nu dorim să dezvăluim *acum* toate detaliile, interveni Tong. Nu vrem ca informaţiile să ajungă pe alte mîini. Nu vrem să vină nimeni să ne caute şi să ne descopere baza din Tonkin.

— Înţeleg, spuse exasperat Reisman. Dar e şi timpul să-mi acordaţi în sfîrşit încredere deplină!

— Cum îmi acorzi şi dumneata mie, desigur, replică Tong ironic.

— Se pare că ne aflăm într-un impas, *monsieur*, spuse

Reisman, încercînd cu oarecare dificultate să fie diplomat şi amabil. Totuşi, ori vă desfaceţi hărţile şi îmi arătaţi pe unde trecem frontiera şi unde o pornim mai departe, ori camionul nu mai părăseşte baza. Dacă vreţi armament de la mine, jucaţi cinstit, Tong. Fără chestii de-astea oriental-impenetrabile!

— Într-adevăr, un impas, îl aprobă Tong. Aş putea, desigur, să te mint. Să arăt pur şi simplu cu degetul şi să spun „uite, aici mergem!“ dar n-aş face bine, şi dumneata ţi-ai pierde încrederea în noi. Poate că dacă aş încerca să-ţi explic mai bine… e o chestiune de securitate. Noi riscăm dezvăluindu-ţi lucruri pe care le vei spune altora, şi care pot fi folosite împotriva noastră. Sînt mulţi trădători printre chinezi. S-ar putea ca cineva să trădeze nu numai ruta pe care o vom urma, ci şi coordonatele statului nostru major din Tonkin. Am putea fi bombardaţi din aer sau chiar am putea fi luaţi prizonieri printr-un atac la sol.

Reisman cugetă un moment.

— Foarte bine, Tong. Poate că ai dreptate în legătură cu informarea altora. Informaţia nu va trece mai departe. Şi mai ales, nu va ajunge la colonel. Îl vom îndruma pe şofer în timpul călătoriei. Întrucît nu va trece graniţa împreună cu noi, tot ce va putea raporta va fi drumul spre sud.

— De acord, zise Tong vesel.

— Fiecare din noi riscă ceva, avînd încredere în celălalt – continuă Reisman, căci schimbul de cuvinte reuşise să-l întărite şi, dacă era dus pînă la capăt, putea servi la evitarea altora ulterioare. – Totuşi dumneata e cazul să-ţi asumi ceva mai multe riscuri decît pînă acum. Ca să spunem lucrurilor pe nume, *monsieur*, eu unul risc totul numai aflîndu-mă aici, în loc să fiu la Chicago.

Tong rîse.

— A… n-am fost la Chicago niciodată, dar mi s-a spus că nu e un loc prea bun… mişună gangsteri.

Reisman nu se putu opri să nu rîdă împreună cu el. Apoi Tong îi spuse lui Tran Van Thi să întindă harta pe masă.

Thi îi arătă pe hartă diferitele drumuri care mergeau de la Kunming înspre sud şi sud-est.

— Acesta e cel mai bun pentru noi – zise el, plimbîndu-şi degetul de-a lungul unei linii care o lua mai întîi spre est, apoi cotea spre sud, ducînd de-a dreptul spre frontiera aflată la o

distanţă de aproximativ două sute de mile. – Prin Kaiyuan, Datunjie şi Mengzie. Nu mai e în stare la fel de bună cum era înainte ca francezii să închidă frontiera, dar tot e cel mai convenabil drum pentru noi. Voi, americanii, aduceaţi o mulţime de transporturi în China pe şoseaua asta, pe vremea cînd vă era încă deschisă ţara noastră. Totuşi, nu e chiar aşa dreaptă cum pare pe hartă. Cînd eşti pe ea, seamănă mai mult cu un şarpe înşelător. Numai serpentine şi coturi, munţi înalţi şi defileuri abrupte.

Reisman examină cu atenţie harta.

— Şi pe unde trecem frontiera? întrebă.

— Lîngă Lao Cai, zise Thi, arătînd pe hartă. Cercetaşii şi mai mulţi dintre ai noştri or să ne aştepte acolo, ca să transporte încărcătura.

— Şi destinaţia noastră finală?

Thi ezită şi privi înspre liderul lor, aşteptînd să-l îndrume. Tong Van So se aplecă deasupra hărţii şi încercui cu degetul colţul de nord-est al provinciei Tonkin.

— În zona Cao Bang, spuse el. Acolo ne-am stabilit baza,

Reisman văzu că ruta era bine aleasă, putea induce în eroare şi corespundea din punctul de vedere al securităţii. S-ar fi putut ajunge la Cao Bang şi luînd-o de la Kunming înspre est, apoi mergînd la nord de frontieră printr-un colţ al provinciei Kwangsi înainte de a o trece, dar ar fi indicat mult mai evident calea spre destinaţia lor finală, dacă ar fi fost să fie urmăriţi de pe partea chineză. Şi mai era şi un pericol nou la est: armata a unsprezecea japoneză intrase în acţiune, pătrunzînd în provincia Kwangsi. Capturaseră deja una din bazele avansate ale generalului Chennault, la Lingling. Oricine se deplasa prea la est risca să dea peste japonezii care luptau să-şi croiască drum în China apuseană.

Acesta era, şi Reisman ştia prea bine, motivul principal pentru care Biroul de Studii Strategice îi dăduse misiunea să dezvolte legăturile cu Tong Van So şi cu organizaţia acestuia *Viet-Nam Doc-Lap Dong Minh Hai*. Dacă s-ar fi putut declanşa în Indochina un război de gherilă de felul celui pe care îl duceau kachinii în Birmania, japonezii ar fi fost siliţi să-şi deplaseze acolo trupe dinspre nord şi ar fi slăbit presiunea asupra armatelor lui Chiang Kai-shek.

— Ce părere ai, *Jean*? întrebă Tong.

Părerea lui era că ar fi fost de preferat paraşutarea din avion, o singură operaţie, rapidă şi fără probleme, care ar fi transportat la destinaţie personalul, armele şi proviziile. Dar nu se mai punea acum problema.

— Cred că ar trebui să plecăm din Kunmnig înainte de zori şi să ne asigurăm că nu sînt pe urmele noastre spionii lui Tai Li. La sud de Mengzie ar trebui să ne facem nevăzuţi în munţi pînă seara şi abia pe urmă să pornim, pe întuneric, spre locul unde aşteaptă ai voştri la frontieră.

— Sună foarte rezonabil, încuviinţă Tong. Mai este ceva.

— Ce anume?

Cei prezenţi păreau a şti ce urmează, pentru că se uitau cînd la Tong Van So, cînd la Reisman în aşteptare. Pînă şi Chin Li părea să urmărească îndeaproape sensul celor spuse de Tong pe englezeşte, chiar dacă nu cunoştea înţelesul fiecărui cuvînt în parte.

— Prietene, intenţionez să-mi iau un nume nou, zise Tong.

— De ce?

— E o tradiţie a poporului meu... numele trebuie să corespundă evenimentelor.

Reisman se gîndi cîteva clipe, părînd sincer interesat.

— Am auzit de acest obicei la unele popoare, recunoscu el.

Se gîndea mai ales la Samson Posey din „Duzina deocheată”, indianul Ute care le acoperise retragerea de la castelul din Rennes şi mai figura încă dat dispărut pe liste. Posey îi povestise despre alegerea unui nume la adolescenţă şi cît de răspîndit era obiceiul la indienii americani.

— Tong Van So reprezintă ceva ce vrei să uiţi, sau să-i faci pe alţii să uite? întrebă Reisman.

Tong îl privi cu o licărire de zîmbet, un fel de încuviinţare nerostită, dar suficientă.

— Şi care e numele cel nou? îl presă.

— În limba voastră – zise Tong – numele se poate traduce prin „Cel ce luminează”. În limba mea se pronunţă Ho Chi Minh.

PARTEA A TREIA

CAZANUL ÎN CLOCOT

17

La început erau nişte umbre. Negre, pe fondul întunecat al nopţii. Numai pălăriile conice de pai le dezvăluiau prezenţa,

subminînd posibilitatea unui camuflaj total. Lui Reisman i se părea că datorită pălăriilor semănau cu nişte ciuperci răsărite brusc pe creste, la lumina cerului înstelat.

— Cine sînt? *Viet Minh*? îl întrebă pe Tran Van Thi, care se afla cel mai aproape de el, lîngă camion, şi urmărea cum umbrele prind contur, venind înspre ei din tufişurile munţilor.

Pînă la urmă se obişnuise şi el să folosească, la fel ca ceilalţi, prescurtarea de la *Viet-Nam Doc-Lap Dong Minh Hoi*. Îi venea mai uşor, la fel ca şi noul nume de Ho Chi Minh. În timpul călătoriei pînă la graniţă îi spusese de mai multe ori, din greşeală, *Tong* şi fusese corectat cu tot mai puţină îngăduinţă; aşa că repetase singur de mii de ori noul nume, ca un şcolar care umple o tablă cu exerciţii, pînă cînd, în mintea şi pe buzele lui, omul devenise Ho Chi Minh. Tong Van So nu mai exista decît în amintirile şi în dosarele din China. Acum Ho le-o luase înainte, ieşise pe marginea drumului nepietruit şi izolat unde şoferul trăsese camionul; el şi Nguyen Thi Mai erau acum înconjuraţi şi îmbrăţişaţi călduros de oamenii lor. Sergentul de la OSS care condusese maşina tot drumul de la Kunming fusese lăsat la cîteva mile în urmă, în tovărăşia unui cercetaş de-al lui Ho, să aştepte întoarcerea camionului gol.

— Sînt *can slua tau* – răspunse Tran Van Thi – „Oamenii în negru“, deşi în realitate hainele lor sînt de un albastru foarte închis, vopsite cu indigo. Sînt din tribul Nung, un trib de munte care trăieşte în apropierea taberei comandantului nostru. Lucrează ca hamali pentru noi. Cercetaşii sînt Viet Minh, la fel şi unii dintre ceilalţi, cei care au puşti. Priviţi, au adus haine pentru Unchiul Ho, ca să arate la fel ca ei, ceea ce îl bucură şi pe el, îi bucură şi pe ei.

— E unchiul tău? îl întrebă Reisman.

— Nu, nu. Nu este. Noi folosim cuvîntul în semn de respect şi ca o alintare afectuoasă. Au adus haine şi pentru noi.

— Nu, mulţumesc. Rămîn cu uniforma mea.

Hamalii goliră camionul şi luară încărcătura în spate sau o fixară pe prăjini purtate pe umeri, iar lăzile mai grele le suspendară de prăjini pe care le duceau cîte doi. Pe măsură ce camionul era descărcat, hamalii însoţiţi de gărzile Viet Minh formară un şir indian şi se depărtară dispărînd din raza vederii, aşteptînd la adăpostul vegetaţiei să se alcătuiască şi restul caravanei.

Mai se duse în camion să se schimbe. Purta un pulover peste fusta şi bluza cu care o văzuse Reisman în prima zi. Acum dispăru după prelatele camionului cîteva minute. Cînd sări jos pe la spate arăta ca o femeie care merge la lucru la orezărie. Hainele pe care şi le scosese şi lucrurile ei personale erau făcute sul într-o pătură şi fixate în bandulieră, pe spate. Apoi se urcară în camion, să se schimbe, Ho Chi Minh, Tran Van Thi şi Chin Li. Ho şi Chin îşi făcură apariţia îmbrăcaţi în chip de *can slua tau*, ducîndu-şi celelalte haine într-o pătură făcută sul şi puse în spate. Thi însă, care îşi adusese cu el în camion un sac de pînză cu echipament, apăru într-o tunică de culoare deschisă, pantaloni largi, cizme şi un chipiu mototolit: era o uniformă militară cum purtau unii dintre Viet Minh. Thi puse iute mîna pe una din carabinele noi şi pe un pistol automat de 45 şi îşi demonstră priceperea în mînuirea lor încărcîndu-le, băgînd primul cartuş în magazie şi punîndu-le siguranţa înainte de a le băga în teacă şi a le pune pe umăr.

— Arăţi de parcă ai fi gata de treabă şi ai şti ce faci, observă Reisman. Ce grad ai?

— Nimic precis deocamdată. Dar am ceva instrucţie. Asta contează în Viet Minh, recunoscu Thi. Dar treburile de natură militară le las toate în seama dumneavoastră, dacă va fi cazul – ceea ce n-ar trebui să se întîmple, dacă informaţiile noastre, recunoaşterile efectuate şi traseul de marş sînt corecte.

Ho, care n-avea nici o armă, se apropie de Reisman şi îi spuse:

— Te simţi în formă pentru un marş de durată?

— Cît de lung?

— O sută cincizeci de mile. Cei din tribul Nung fac distanţa asta în trei zile şi trebuie să ţinem pasul cu ei. Ne vom opri să mîncăm, să ne odihnim şi să dormim, dar va fi epuizant.

Reisman zîmbi privind la omuleţul cel firav.

— Cred că o să mă descurc, unchiule – îi spuse. Avea să fie ca un marş forţat cu batalionul de kachini. Probabil că toate triburile asiatice de munte aveau calităţi asemănătoare şi aceeaşi capacitate impresionantă de mers pe jos şi transportare de greutăţi pe terenuri dificile. – Dar cum ne ferim de japonezi şi de francezi? mai întrebă el.

— Cercetaşii mei cunosc drumul. O să ne oprim numai în satele unde avem prieteni.

Nu era chiar adevărat, şi Reisman avea să se convingă cu ochii lui în zilele următoare. Luau parte la marş aproximativ cincizeci de bărbaţi şi femei: hamalii din tribul Nung, cercetaşii şi gărzile Viet Minh şi cei veniţi împreună cu Ho Chi Minh. Întîlnirea şi infiltrarea peste frontieră avuseseră loc la vest de Lao Cai, aşa încît aveau mai întîi de traversat marele Fluviu Roşu, Sông Hong, care ajungea în cele din urmă pînă la Hanoi şi se vărsa în Golful Tonkin. În punctele stabilite dinainte pentru întîlnire îi aşteptau şampane şi plute, pregătite să-i treacă dincolo pe întuneric. Apoi, ceva mai tîrziu, cînd avură de trecut rîul Sông Chay, ceva mai îngust, Reisman îl felicită pe Ho pentru coordonarea perfectă a legăturilor şi a mişcărilor de pînă atunci.

— Acum o să fie greu, comentă Ho. O să urcăm din nou la înălţime. S-ar putea să avem dificultăţi cu nişte triburi de la nord-est de Pa Kha. Acolo e ceea ce mi se pare că voi numiţi în America „un ţinut de indieni”.

Era o exprimare neaşteptată, dacă intenţiona să spună „ţinut periculos”. Cum de ajunsese să ştie acea expresie idiomatică? Dar, cel puţin, Reisman ajunsese şi el să ştie că de la Ho Chi Minh se putea aştepta la multe surprize.

Terenul pe care îl străbăteau nu era o junglă deasă şi înăbuşitoare cum fuseseră zonele birmane pe unde umblase cu kachinii. Semăna mai degrabă cu munţii din China în zona cărora trecuseră fluviul Salween şi cu munţii şi canioanele împădurite prin care călătoriseră venind cu maşina de la Kunming. Desigur, îmbrăcat în uniforma lui americană, cu echipamentul complet de luptă, ducînd o M-3, un automat de 45, grenade şi cartuşe de rezervă, Reisman se distingea în coloana de marş, arătînd exact ca ceea ce era de fapt. N-avea cum să treacă drept localnic şi nici nu dorea aşa ceva. Propria lui securitate depindea de Viet Minh şi, în ultimă instanţă, de el însuşi.

Thi, uneori şi Mai, îşi făceau datoria de gazde, însoţitori şi profesori mergînd alături de el. Avea de învăţat multe, mult mai multe decît i se spuseseră în cursul instructajelor de geopolitică de la Kunming. Ho, Thi şi Mai îi împuiaseră capul cu o încurcată împărţire a Indochinei, dar nu-i spuseseră niciodată că era vorba de un „ţinut al indienilor”, exact cum fusese pe vremuri şi teritoriul Statelor Unite, înainte să devină Statele Unite ale Americii, pe cînd existau indieni mohawk, mohicani, irochezi,

algonquini, creek, seminoli, siouxi, comanşi, apaşi, navajos, zuni, sute şi sute de alte triburi, infinite şi diverse grupări care se aliau şi se dezbinau, nestatornice în vreme de război ca şi de pace.

Indochina era cu adevărat un ţinut al indienilor, îşi dădu seama Reisman destul de curînd, însă nu numai în sensul pericolului permanent la care se referea Ho Chi Minh. Era un ţinut al triburilor. Mergînd către est, dealuri, munţi şi văi, străbăteau teritorii, cătune şi sate ale populaţiilor Lolo, Man, Tai, Meo, Tho, Nung şi aşa mai departe, iar Tran Van Thi sau Nguyen Thi Mai îi explicau situaţia etnografică de la faţa locului. Nici unul din aceste triburi nu erau vietnamezi: erau Lolo, Man, Tai, Meo, Tho, Nung şi aşa mai departe – triburi separate, uneori xenofobe, uneori războinice. Majoritatea lor, îi spuse Mai, nu-i priveau cu ochi buni sau chiar îi urau pe vietnamezii de la şes, grupul majoritar din care făceau parte şi ea, Ho şi Thi, deşi tot ei se arătau adesea binevoitori, chiar prietenoşi şi ospitalieri faţă de indivizii izolaţi. Identitatea lui Chin Li, camuflată cu ajutorul costumului de *can slua tau* era ţinută în secret de nevoie, căci fiecare din aceste triburi avea vechi şi încă vii animozităţi faţă de chinezii de orice culoare politică.

Uneori, satele în care intrau nu erau decît mici pîlcuri de trei pînă la opt locuinţe construite din scînduri, lut şi trestie; alteori, erau grupări mai ample de douăzeci-treizeci de case, ceva mai solid construite; unele chiar cu acoperiş de olane, ceea ce indica avuţia şi poziţia socială superioară a locuitorilor. Cu toate acestea, în unele sate se intra cu mari precauţii. Reisman îşi dădea seama de asta văzînd cum coloana de marş încetinea pasul şi cercetaşii erau trimişi înainte să observe ce se petrece în sat, intrînd pe drumurile laterale. Din punct de vedere militar procedau corect şi Reisman era de acord cu ei, dar aşa se făcea oare între „prieteni”? Uneori se auzeau în depărtare bătăi de gong sau de tobe, dar cine putea spune dacă erau semne de bun-venit sau de avertizare?

— Alianţele sînt totdeauna fragile – îi explică Thi pe cînd se apropiau de un sat în zăngănitul de alarmă al gongurilor. – De exemplu, triburile Tho şi Meo sînt inamici tradiţionali. La vest de Sông Hong, cei din neamul Meo sînt cît se poate de prietenoşi cu noi, cei din Viet Minh – deşi sînt prietenoşi şi cu francezii, datorită cărora cîştigă bani buni pe opiul pe care îl produc. Dar

la nord şi la est de Sông Hong şi de Sông Chay, cei din tribul Meo ne sînt duşmani, poate fiindcă sîntem aliaţi cu tribul Tho, poate din alte motive de moment.

Nimeni dintre capetele politice sau militarii de rang înalt de la Washington, Londra, Chunking, Kunming sau din oricare Stat Major al Aliaţilor nu-i spusese niciodată lui Reisman nimic despre toate astea. Habar n-aveau, erau sau total ignoranţi în materie sau prea puţin le păsa! Nu intra în preocupările lor. Plănuiau şi comandau un război la scară mondială, bazîndu-se pe cunoştinţele şi pe fantezia lor limitate, fără să cunoască multe părţi ale globului, popoarele care trăiau acolo sau forţele cu care aveau să se confrunte.

Din fericire, totuşi, în multe cătune şi sate din drumul lor au fost primiţi cu mare respect şi ospitalitate, iar Ho Chi Minh era salutat cu deferenţă şi camaraderie de căpeteniile satelor şi de oamenii lor.

Se apropia sfîrşitul lui octombrie. La altitudinea pe unde mărşăluiau ei grîul, orezul, legumele, celelalte cereale şi cînepa fuseseră de mult recoltate; totul fusese cultivat pe ogoarele terasate, desţelenite prin tăierea şi arderea unor petice de pădure şi irigate prin canale şi ţevi de bambus. Era un sistem de culturi, observă critic Thai, care secătuia după cîţiva ani pămîntul. Atunci oamenii se mutau pe noi porţiuni desţelenite, pe care le alegeau cu grijă, după ce îşi consultau zeii şi îmbunau spiritele. În aceleaşi ogoare se aflau acum plantate seminţele de maci producători de opiu, care urmau să se recolteze în luna martie, înainte de venirea musonului. Ho Chi Minh privea dezolat la ogoare şi la oamenii aflaţi la muncă pe ele. Dar nu-şi exprimă dezaprobarea faţă de respectivele culturi. El şi ai lui primiseră de la aceşti localnici mîncare şi adăpost şi ar fi fost mai mult decît nepotrivit – poate chiar primejdios – să-şi insulte gazdele cu dăscăleli puritane despre opiu. Reisman îi cunoştea ura faţă de comerţul cu opiu, dar Ho era destul de politician ca să-şi păstreze pentru el opiniile, cît timp se mai aflau în satele respective. Nu-i stătea în putere să-i împiedice şi nici nu le putea oferi o alternativă la acest mod de a-şi cîştiga existenţa.

În noaptea următoare, fură găzduiţi într-un cătun Meo, la nord-est de Pa Kha. Acolo începu Reisman să înveţe, şi chiar să vadă cu ochii lui, că unii dintre „prietenii“ Viet Minh-ului şi unele dintre „satele prietene“ fuseseră cîştigate de partea lor prin

intimidare şi teroare.

Tran Van Thi nu-şi putea ascunde dispreţul pentru aceşti oameni:

— Limba lor seamănă cu miorlăitul unor pisici, spuse el oferind o imitaţie care îi făcu să rîdă pe cîţiva din Viet Minh.

Mai îi azvîrli o privire severă.

— N-ai voie să gîndeşti şi nici să vorbeşti aşa, îl dojeni ea, dacă vrei să se alăture vreodată cauzei noastre, să devină o parte a ţării noastre unite. Eşti prea arogant, Thi. Ei n-au avut norocul să aibă educaţia şi posibilităţile tale, dar aparţin şi ei acestui pămînt căruia îi spunem al nostru, nu sînt japonezi sau francezi!

Thi mai mieună încă o dată, strîmbînd din nas după aceea.

— Poate că de data asta li se spune Meo. Dar, spre deosebire de pisici, care sînt campioane ale curăţeniei, cei din neamul Meo sînt incredibil de murdari. După el, nu e sănătos să te speli. Şi casele lor arată ca nişte coteţe de porci.

Căpetenia satului stătea, împreună cu un grup de vreo zece oameni, unii mai tineri, alţii de vîrstă mijlocie, pe poteca abruptă care intra în defileul împădurit unde se aflau adunate cele opt locuinţe ale lor. Reisman, Ho şi soldaţii înarmaţi din Viet Minh se aflau ceva mai în urmă, lăsîndu-l pe conducătorul hamalilor Nung, care vorbea limba Meo, să ducă tratative cu căpetenia satului. Numele acestuia era Trang. Era un om scund, muşchiulos, cu umeri laţi, de vreo patruzeci de ani. Purta pantaloni lăbărţaţi, o jachetă care se oprea în talie şi un turban, toate din pînză de casă vopsită în negru, iar picioarele mici le avea încălţate în sandale de trestie împletită.

Trang îi întîmpină pe oamenii din caravană cu un zîmbet şiret. Culoarea pielii lui era mai deschisă decît s-ar fi aşteptat Reisman; ochii aveau un format alungit, dar irişii erau de un cenuşiu izbitor. Şi tovarăşii lui erau tot mici de statură, muşchiuloşi, îmbrăcaţi în haine asemănătoare; aveau pe chip expresii încruntate sau speriate, iar la culoare unii semănau cu Trang, alţii de nuanţe mai închise. Cîţiva aveau şi tuleie roşcate pe bărbie şi pe buza de sus, dar nu şi favoriţi.

Nu se vedeau nicăieri femei sau copii, un semn că oaspeţii – sau gazdele – nu prezentau deocamdată încredere. Căpetenia şi însoţitorii săi, bărbaţi care făceau parte din marea familie a satului, nu se arătau deloc bucuroşi să-i vadă pe cei din tribul

Nung şi pe luptătorii din Viet Minh poposind acolo; totuşi, respectînd tradiţia de ospitalitate a triburilor de munte, Trang le oferi musafirilor propria sa casă, plus casa de oaspeţi pe care o păstrau pentru ocazii.

Încet-încet, se instala întunericul nopţii. Gazdele aprinseră făclii de pin şi le aşezară în jurul caselor sau le ţinură în mîini. Aprinseră nişte torţe şi unii dintre hamalii
Nung şi unii soldaţi, ca să nu fie luaţi pe nepregătite, orice s-ar fi întîmplat. Toate casele satului erau lunguieţe şi joase, aşezate direct pe pămînt acolo unde fusese posibil, cu şanţuri pentru scurgerea ploii de jur împrejur şi stîlpi de susţinere doar acolo unde fusese necesar să se niveleze fundaţia. Oamenii din caravană se împărţiră în două grupuri. Deşi se aflau femei tinere, atît printre Nung cît şi printre cei din Viet Minh, nici ele şi nici bărbaţii nu se arătau preocupaţi de problemele şi diferenţele de sex.

Cîţiva dintre luptătorii înarmaţi din Viet Minh plecară împreună cu hamalii Nung care fuseseră repartizaţi în locuinţa pentru oaspeţi. Reisman, Ho, Thi, Mai şi alţii fură conduşi în casa lui Trang: era o construcţie lungă de peste treizeci de picioare şi lată de cincisprezece, cu acoperişul din scîndură şi stuf. Avea două uşi joase, una care dădea în încăperea principală iar alta, şi mai scundă, în bucătărie. Oaspeţii intrară pe uşa principală şi se văzură cu toţii siliţi să se aplece şi să treacă pe sub două săbii de lemn atîrnate de frînghii.

— Ca să împiedice spiritele rele să intre în casă, îi explică în şoaptă Mai, văzîndu-l pe Reisman că ridică privirea.

Aromele respingătoare şi fumul care domnea înăuntru îi izbiră nările. Pe jos era pămînt bătătorit. Despărţituri de scîndură izolau camera principală de zona de dormit şi de bucătărie. În încăpere se afla un fel de vatră în care ardea un foc iute; mai era una şi în bucătărie. Erau aprinse mai multe lămpi de fontă. Dar nu exista nici o deschizătură, nici o fereastră pe care să poată ieşi fumul. Era aşa cum spusese Thi: un strat de funingine şi de murdărie acoperea dezordinea de mobile grosolane, ustensile, bunuri şi oameni din interior. Lipsea doar mirosul de latrină. După cum îl informase Thi mai înainte, oamenii din toate triburile de munte se uşurau pur şi simplu ducîndu-se în tufişuri şi n-aveau decît să facă la fel; era însă cazul să se uite atent pe unde calcă.

Împreună cu oaspeţii lor intrară în casă şi Trang cu cinci din oamenii lui. Ceilalţi bărbaţi ai aşezării se duseseră să facă pe gazdele la casa de oaspeţi. Trang se opri cîteva clipe şi făcu o plecăciune în faţa altarului simplu de familie care se afla pe peretele din faţa intrării. Într-o căniţă din bambus de pe masă se aflau beţişoare de tămîie şi el aprinse unul, punîndu-l într-un sfeşnic. Pe peretele de deasupra mesei erau prinse cîteva frunze, fîşii de hîrtie colorată şi pene de cocoş.

— Sînt ofrande pentru spiritele strămoşilor, îi explică Mai lui Reisman, cu voce joasă, plină de respect. Deşi mi se pare că ţine să ne dea nouă un spectacol.

Trang se întoarse înspre ei şi îşi aşează vizitatorii pe scăunele joase, pe bănci şi pe rogojini, împrejurul unei mese scunde. Mai se aşează pe bancă la dreapta lui Reisman, Thi în stînga lui, pe un scaun. Trang scoase la iveală nişte vase de lut, puse în ele ţevi de bambus pentru băut şi le trecu din mînă în mînă cu gesturi şi cuvinte de ceremonial. Reisman sorbi din băutura tare, făcută din porumb. Ho Chi Min îşi umezi doar buzele, îi zîmbi cu diplomaţie lui Trang şi dădu mai departe ulciorul. Mai aproape că se înecă cu băutura şi îi spuse lui Reisman că era o cinste deosebită pentru o femeie să fie servită în felul acesta, alături de bărbaţi.

Nesiguranţa şi tensiunea se mai relaxară puţin cînd trei femei Meo îşi făcură apariţia ca să prepare cina, iar de afară se auzi zgomotul copiilor care se jucau. Femeile purtau bluze, fuste, şorţuri, turbane şi jambiere, însă costumul lor era mai stilat decît al bărbaţilor şi conţinea broderii şi aplicaţii colorate. Mai se aplecă înspre Reisman şi îi spuse:

— Cred că e ceva foarte neobişnuit, să le îngăduie femeilor să se arate în faţa unor străini. Poate că e felul lor de a spune că doresc să fim într-adevăr prieteni.

Thi se aplecă înspre Reisman din cealaltă parte, spunîndu-i:

— O viclenie ca să ne cîştige încrederea, ca să ne slăbească vigilenţa.

— Da, se poate şi asta, acceptă Mai. Apoi îşi ridică sprîncenele într-o imitaţie comică a atitudinii de mare respect şi le şopti: Cred că două sau trei din femeile acestea sînt nevestele domnului Trang.

Reisman făcu o strîmbătură admirativă, apoi zîmbi şi spuse:

— Trebuie să fie un tip dat dracului!

— Aşa e obiceiul, pentru cei care şi-o pot permite, spuse Mai. Dar Reisman îşi dădu seama că nu era de acord.

Cina fu alcătuită din orez, porumb, legume şi carne de porc. Mîncară cu beţişoare şi linguri de lemn, bînd apă şi din nou rachiu de porumb. Faptul că se servea carne constituia în sine o onoare, căci Thi sublinie că se mînca de obicei doar la sărbători şi în ocazii speciale. Politicos, Trang refuză de atîtea ori cît prescria buna-cuviinţă şi apoi acceptă banii de hîrtie indochinezi care i se oferiră. Ho era sigur că i-ar fi luat mai repede dacă ar fi fost aur sau argint. Nici casa şefului şi nici casa de oaspeţi nu erau destul de încăpătoare ca să-i găzduiască confortabil pe toţi oamenii din caravană. Pentru Reisman şi pentru cîţiva dintre ceilalţi, gîndul să petreacă o noapte închişi în casele acelea murdare şi rău mirositoare nu constituia o perspectivă prea plăcută. Se stabili un program de gărzi pe timpul nopţii. Mulţi dintre Nung şi dintre luptătorii Viet Minh se înfăşurară pur şi simplu în pături, culcîndu-se pe jos, lîngă focurile de tabără care rămîneau aprinse, ca să descurajeze vizitatori nepoftiţi şi exotici, cum ar fi tigri sau elefanţi, animale care trăiau în aceşti munţi din nordul provinciei Tonkin.

Cînd ieşiră din nou la aer, Reisman îi oferi o ţigară lui Ho. Acesta o luă şi trase adînc în piept. Reisman băgase de seamă că singurul viciu al lui Ho părea să fie fumatul şi că prefera mărcile americane produselor rău mirositoare fabricate în China sau în alte locuri din Asia. Thi şi cu Mai erau şi ei fumători, dar nu la fel de împătimiţi; refuzară ţigările oferite de Reisman, poate fiindcă se simţeau încă sufocaţi de fumul şi de mirosurile din casa lui Trang. Reisman avusese grijă să încarce o provizie considerabilă de ţigări americane în camionul cu arme.

De aceea, i se păru cam nepotrivit să-l audă pe Ho spunînd:

— Am avut noroc să putem mînca aşa de bine în Vietnam. În alte zone din regiunea Tonkin, mai ales la cîmpie, e mare foamete. Oamenii mor de foame acolo, mii de oameni.

Reisman se aştepta ca acesta să fie doar preludiul unei noi tirade împotriva francezilor.

— De ce? întrebă el. Oamenii de aici par s-o ducă destul de bine, chiar în condiţii destul de primitive.

— Taifunele au făcut mari ravagii. Au fost distruse multe diguri care protejau orezăriile, la cîmpie, şi multe ferme. Au fost inundaţii şi recolta s-a pierdut. Japonezii şi francezii au stocat în

depozitele lor toate alimentele şi tot orezul pe care au putut pune mîna. Preţurile au devenit deja inaccesibile şi totuşi ei continuă să speculeze în loc să le îngăduie şi vietnamezilor să mănînce. Poporul meu e slăbit, oamenii se îmbolnăvesc şi mor.

Să fi fost oare adevărat sau să fi fost tot propaganda cu care îl îndoctrina fără răgaz Ho, încă de la prima lor întîlnire?

— De ce n-ai raportat despre asta la Kunming? îl întrebă. Am fi putut să organizăm paraşutarea de alimente.

— Pînă n-am trecut frontiera, nu mi s-a spus cît de gravă a devenit situaţia, răspunse Ho.

Reisman dădu aprobator din cap.

— O să informăm Kunming-ul, dar nu inainte de a ajunge la Statul vostru Major. Aici sîntem prea vulnerabili. N-am să transmit nimic deocamdată, dar hai să vedem ce se mai aude la radio. În seara asta vreau să-ţi arăt cum să tragi cu urechea la transmisiunile japonezilor şi francezilor. E o modalitate de a afla unde sînt trupe inamice şi încotro se deplasează. Dacă pui cap la cap diverse semnale, ajungi să-ţi faci o imagine despre evenimentele în curs. Cercetare şi analiză, asta e de fapt. Apoi decizi dacă poţi acţiona sau mai stai pitit încă o zi.

Ho zîmbi.

— Asta facem de ani de zile, *Jean*. Chestia cu statul în ascunziş nu-mi prea mai place.

Luară rucsacurile care conţineau staţia de radio de la hamalii Nung şi le duseră într-un luminiş, ceva mai departe de case. Generatorul manual cu manivelă al fiecărui aparat de emisie-recepţie cîntărea mai greu decît radioul însuşi. Era nevoie de încă un om ca să-l care şi să învîrtească repede şi întruna la manivelă ca să genereze curent electric în timp ce operatorul stabilea contactul, asculta, vorbea sau căuta un post.

Al doilea radio avea altă destinaţie şi altă capacitate, în comparaţie cu cel pe care Reisman îl adusese în casa de la Kunming. Nu avea o rază de acţiune prea mare, dar putea recepţiona şi transmite atît prin voce cît şi în cod morse. În Indochina, Biroul de Studii Strategice avea nevoie de un post bun de ascultare. Reisman instală ambele staţii cu scop demonstrativ, cu toate că intenţiona doar să asculte, nu să şi transmită. Încredinţă cele două capete ale lungii antene la doi din oamenii mai tineri ai lui Ho şi îi instrui să se suie în doi copaci şi să întindă firul cît mai sus cu putinţă.

Chin Li observă întreaga activitate cu mare atenţie şi cu un aer aprobator, făcînd din vreme în vreme cîte o remarcă pe chinezeşte către Ho. Doi soldaţi din Viet Minh trecură la manivele şi în curînd ambele receptoare bîzîiau. Celor din triburile Meo sau Nung care încercau să se apropie li se ordona să stea la distanţă. Treaba era considerată secretă şi sacrosanctă.

Reisman căută pe banda de unde lungi a receptorului Morse. Dădu peste nişte emisii clare, dar nimic să se poată înţelege pe loc. Scrise la repezeală pe un carnet cîteva şiruri de puncte şi de linii, dar nimic nu avea sens. Semnalele erau probabil criptate şi el n-ar fi putut spune nici măcar dacă erau în franceză, japoneză, engleză sau chineză. Fără cifrul de decodare n-ar fi fost oricum capabil să traducă acele sunete în informaţii militare, chiar dacă ar fi ştiut ce limbă e folosită. Le trecu blocnotesul celorlalţi. Atît Ho cît şi Thi cunoşteau alfabetul Morse, dar nici ei nu găseau nici un sens acelor semnale disparate.

Reisman începu să se ocupe de receptorul de voci şi le arătă cum să caute şi să fixeze un post pe frecvenţele militare folosite de japonezi şi de francezi. Între valuri de pocnituri începu să prindă şi voci grăbite în toate limbile. Îl auzi pe un ofiţer francez de la Bac Quang dînd indicaţii de traseu şi ordine de luptă unei patrule de teren.

— Verifică pe hartă coordonatele, Thi – îi spuse Reisman căruia i se trezi repede interesul. Pare destul de aproape ca să ne privească.

Ceilalţi din grup care înţelegeau franţuzeşte se aplecară mai aproape şi acum puteau auzi limpede cu toţii ordinul de interceptare a celor infiltraţi din China care încearcă să se strecoare prin munţi, înspre est.

— Asta nu e ceva neobişnuit în sine, rosti încetişor Thi, uitîndu-se pe hartă. E un du-te-vino continuu peste graniţă, iar forţele de ocupaţie sau poliţia îi urmăresc. Uneori sînt oameni care fug, alteori unii care se întorc, cum facem noi. Cel mai adesea sînt contrabandişti sau negustori sau traficanţi de opiu, cu care japonezii şi francezii se arată înţelegători, cît timp e plătit cine trebuie.

Reisman le făcu semn cerînd linişte cînd se auzi în eter o transmisie a unei patrule de teren către bază, în care se

menţiona locaţia.

— Da, sînt aproape de noi, zise Thi, urmărind pe hartă. Mai puţin de cincisprezece mile şi înaintează în direcţia asta. Dacă vin încoace, pot fi aici în patru sau cinci ore.

— Poate chiar mai puţin, şopti Reisman.

Nu credea în şansă, cu toate că admitea că omul trebuie să profite de ea atunci cînd există. Credea însă în ordinea lucrurilor. Făcea pregătiri pentru toate împrejurările şi toate condiţiile posibile, încerca să fie mereu cu un pas înainte sau să fie destul de iscusit ca să pareze o lovitură neaşteptată. În seara aceasta asculta transmisiunile radio pentru că aşa cerea ordinea firească a lucrurilor, datorită acestui fapt era posibil ca el şi tovarăşii lui să cîştige la mustaţă în faţa *celorlalţi* şi prin urmare să apuce ziua următoare.

Apoi pe aceeaşi frecvenţă răsună un glas japonez. Ho înţelegea puţin japoneza, dar doi din oamenii lui din Viet Minh care o vorbeau fluent ascultară cu atenţie şi traduseră în vietnameză. La rîndul său, Ho traduse pentru Reisman în engleză. Se raportase că cei infiltraţi se găsesc într-un sat Meo, la nord-est de Nam Ric.

— S-ar putea să fie vorba de noi, zise Reisman.

Acum apăru în eter încă un glas vorbind japoneza. Era o transmisie a patrulei către bază. I se confirma unui comandant japonez ceea ce i se raportase deja comandantului francez.

— De noi e vorba, spunea Ho posomorît. Japonezii cunosc şi numele căpeteniei. L-au transmis francezii.

— Trang?

— Da. Am fost trădaţi, răspunse Ho. – În glasul şi în atitudinea lui se simţea o adîncă tristeţe că se petrecuse un asemenea lucru şi că acum trebuia să ia măsuri. – Ei ştiu că ne aflăm în satul ăsta. În timp ce se întreţinea cu noi la masă, Trang a trimis probabil un om la postul francez cel mai apropiat.

Ceea ce înţeleseră pînă la urmă Ho şi Reisman, punînd cap la cap mesajele receptate în două limbi, era că o patrulă mixtă franco-japoneză de circa douăzeci de soldaţi, sub comandă unită, înainta spre vest prin întuneric pe drumul pe care grupul lui Ho urma să plece în zori. Patrula avea ordin să-i aresteze pe intruşi, să-i captureze în timp ce dormeau, pe cît posibil, sau să-i ucidă dacă opuneau rezistenţă.

— Japonezii nu mai lasă nimic în seama francezilor în

întregime, spuse Ho. Au din ce în ce mai puţină încredere în ei, mai ales de cînd aţi eliberat voi Franţa metropolitană. Se tem că Aliaţii ar putea să debarce aici cu acordul colonilor; poate chiar să atace şi de pe mare, şi dinspre China. Ca totdeauna însă, pe francezi îi îngrijorează mai tare vietnamezii decişi să-şi scuture jugul.

Făcu o pauză. Chipul îi era luminat de flacăra torţelor de pin în timp ce îl privea în ochi pe Reisman.

— Deci, *mon commandant*, ce faceţi acum? Era un fel de voioşie în glasul lui, o notă provocatoare: Stăm ascunşi sau atacaţi?

— Îi prind în ambuscadă, zise Reisman.

— *Très bien*. Este exact ce aş face şi eu. Iar Trang şi cu oamenii lui or să ne ajute. Se pricep la lucruri de felul ăsta.

La început, luă comanda Ho Chi Minh însuşi. Nu-l lăsă pe Reisman să dea nici un ordin, nici măcar să pună întrebări, şi Reisman avu ocazia să-l observe cum intră în criză. După o vreme, Reisman văzu că cel care dădea de fapt instrucţiuni celor din Viet Minh şi din tribul Nung şi Meo era Tran Van Thi; acum Ho se ocupa de strategia globală a acţiunii în vreme ce Thi, ajutor de comandant, urmărea îndeplinirea ordinelor.

Cei din Viet Minh care urmau să facă de planton mai tîrziu au fost treziţi din somn şi li se explică situaţia. Oamenii din sat au fost adunaţi şi închişi în casa lui Trang, sub pază serioasă; femeile şi copiii – puşi sub pază în casa de oaspeţi.

Se deschiseră lăzile cu arme şi cu muniţie şi li se împărţi conţinutul. Puştile fură curăţate şi încărcate. Cei mai mulţi din grup, constată Reisman cu bucurie, erau familiarizaţi cu noile arme. Cei care nu le cunoşteau cerură instrucţiuni rapide, de la el sau de la tovarăşii lor. Rămase surprins cînd văzu că şi Mai demonstra o oarecare familiaritate cu armele. Curăţă şi încărcă un automat de 45 şi îşi strînse cureaua cu tocul acestuia în talie, peste jacheta informă *can slua tau*. Apoi verifică magazia unei carabine proaspăt curăţate, îi puse siguranţa şi şi-o atîrnă pe umăr.

— Noi şi cu unchiul Ho sîntem cadre active şi am beneficiat de oarecare instrucţie, îi explică ea cînd Reisman se duse s-o ajute. Totuşi sînt sigură că ne mai poţi învăţă multe şi mai sînt mulţi care n-au făcut deloc instrucţie pe care vei putea să-i ajuţi.

Cele patru femei care veniseră la frontieră ca cercetaşi şi ca gărzi erau şi ele bine înarmate acum. Primiseră misiunea să rămînă în sat împreună cu Mai şi cu hamalii Nung, ca să păzească materialul rămas.

— Dacă ne merge prost, îi spuse Thi lui Mai, trimit pe cineva să vă dea de veste la timp. Atunci tu şi cu cei din tribul Nung trebuie să dispăreţi de aici. Tovarăşele noastre – şi arătă înspre celelalte femei – cunosc şi alte drumuri care duc la Cao Bang. Sarcina ta e să supraveghezi ca tot ce a mai rămas aici din arme şi din material să ajungă la ai noştri.

Căpeteniei hamalilor i se expuse planul şi el se arătă imediat de acord; nici el nici oamenii lui nu doreau să fie implicaţi în evenimentele care urmau. În schimb Chin Li, oaspetele chinez de la nord, îşi alocă unul din aruncătoarele de flăcări. Insistă că nu vrea să stea deoparte, ci să împartă cu tovarăşii săi riscurile atacului.

Reisman îi spuse, în mandarină, ceea ce îşi dădea bine seama, nu era foarte potrivit:

— Presupun că ştii să foloseşti arma asta şi că n-ai nevoie de instrucţie.

Chin Li se aplecă spre el cu o expresie întrebătoare pe faţă. Formularea fusese cam arogantă, poate chiar grosolană, dar se arătă înţelegător. Ho se repezi să traducă, iar Chin Li zîmbi.

— Da, am ceva experienţă, zise el.

Reisman înţelesese asta foarte clar. Ho interpuse propria sa explicaţie.

— În armata lui, domnul Chin deţine un rang similiar cu al dumitale. Are la activ mulţi ani de experienţă şi multe bătălii.

Cînd intră din nou în casa căpeteniei satului, Ho nu-i dezvălui lui Trang că ştia de trădarea lui. Pur şi simplu încetă să mai folosească tonul deferent al oaspetelui către gazdă. Sub ameninţarea puştilor celor din Viet Minh, Trang şi ai lui fură siliţi să coopereze la tot ceea ce urmă.

Grupa de atac a lui Ho număra douăzeci de oameni: Reisman, Ho, Thi, Chin şi şaisprezece soldaţi Viet Minh. Destui ca să fie siguri că cei din neamul Meo vor face ceea ce se aştepta de la ei şi aveau suficientă forţă de foc ca să prindă în ambuscadă patrula inamică, sau chiar să-i înfrîngă în luptă, dacă s-ar fi ajuns la asta.

Înainte de a părăsi aşezarea, Thi încercă să-l convingă pe Ho

să rămînă la urmă, cu femeile şi cu hamalii. Îi vorbi în vietnameză.

— Nu putem risca să vi se întîmple ceva, îi spuse el cu îngrijorare.

Ho îi zîmbi indulgent, apoi respinse tăios sugestia.

— Se cere să merg şi eu acolo unde trupele şi prietenii noştri sînt atît de dornici să meargă. Risc tot atît ca şi tine. Nu sînt nici de neînlocuit, nici infailibil, Thi, îi spuse el liniştit, dar ferm.

Cei din tribul Meo, află Reisman în următoarele două ore, se pricepeau grozav de bine la aşezatul de capcane şi de laţuri şi camuflarea gropilor *punji*. Nu li se dădu voie să ia cu ei alte arme în afară de ţepele otrăvite pentru *punji* şi de arcuri, săgeţi, sîrme şi arcuri de metal pentru capcanele lor ucigaşe. Înainte de a-i duce pe Trang şi oamenii săi pe drumul care ieşea din sat, Thi îi avertiză că dacă vreunul dintre ei cuteza să folosească ceva din toate astea împotriva celor din Viet Minh, să facă vreo mişcare ostilă sau să încerce să fugă, vor fi măcelăriţi cu toţii şi cei din Viet Minh se vor întoarce în sat să le ucidă şi femeile şi copiii. Cînd Mai îi traduse aceste cuvinte, crispată şi aproape înspăimîntată, Reisman simţi că nu era o ameninţare în gol. Îşi aminti privirea de fanatic pe care o observase la Thi cînd îl văzuse prima oară în grădina pustie a casei de la Kunming.

Patrula inamică se deplasa necorespunzător, ca şi cum ar fi fost stăpînii incontestabili ai ţinutului pe timp de noapte. Vorbeau, înjurau, rîdeau şi îşi loveau zăngănind echipamentul. Reisman îi auzi venind de la un sfert de milă. El şi cu patru din Viet se aflau pe costişa de deasupra potecii pe unde urma să treacă patrula. Locul ales pentru ambuscadă era la circa o milă est de satul Meo. Reisman şi cei patru Viet stăteau cu vreo sută de yarzi mai departe, în locul unde poteca se lăţea, îmbiindu-i pe soldaţi să facă o pauză de odihnă sau să se regrupeze pentru traversarea pasului larg, de forma unei văi. Abia după ce localnicii îşi aşezaseră cursele şi capcanele şi terminaseră gropile camuflate *punji*, i se ceru sfatul cu privire la dispunerea oamenilor şi a armelor.

El sugerase ca locuitorii satului Meo să fie duşi ceva mai încolo, între munţi, şi imobilizaţi cu căluşuri în gură; aşa se şi făcu. Apoi sugeră un amplasament pentru Chin, aruncătorul său de flăcări şi celelalte două similare; amplasamentul întruni

aprobarea lui Chin. Apoi le arătă unde să-şi dispună cei trei oameni cu puşti mitraliere M-3 şi unde să fixeze linia de ambuscadă pentru tragători.

Misiunea lui şi a celor patru Viet era să coboare pe potecă în urma patrulei inamice şi să le taie posibilitatea de fugă. Acum le urmărea umbrele întunecate trecînd mai jos de punctul unde se afla şi îndreptîndu-se prin noapte spre ambuscadă. Apoi le făcu semn însoţitorilor săi şi toţi cinci coborîră în linişte după ei.

Peste două minute, lui Reisman îi ajunseră la urechi primele ţipete de spaimă şi de durere ale inamicilor căzuţi între rogojinile şi pămîntul care acoperea gropile-capcană *punji* şi care rămăseseră înfipţi în ţăruşii cu otravă; alţii fură străpunşi de săgeţile declanşate printr-o ramură flexată sau printr-o sfoară subţire întinsă de-a curmezişul potecii, care se rupsese la înaintarea lor.

Cei din Viet Minh aşteptară vreme de circa cincisprezece secunde înainte să înceapă să tragă, destul ca spaima, confuzia şi panica să pună stăpînire pe soldaţii japonezi şi francezi care se învălmăşeau năuci. Reisman auzi strigăte şi comenzi în ambele limbi. Apoi începu focul, o fusiladă ucigaşă, continuă în bezna prin care doar umbre întunecate şi glasuri pierdute dezvăluiau prezenţa unor ţinte în derută.

Reisman şi cei patru Viet înaintară în viteză, aplecaţi. Se deplasară cît de aproape se putea de punctul de ambuscadă, fără să intre sub tirul camarazilor de arme. Armele lor aţintite spre potecă se loveau de sol, dar nu era nevoie să tragă: nu venea nimeni în direcţia lor şi nici nu se trăgea.

În cîteva minute se sfîrşi totul. Patrula nu avusese timp să-şi organizeze apărarea şi nici să facă altceva decît să tragă cîteva lovituri de răspuns ineficiente. Apoi orice mişcare şi orice foc încetase în partea aceea şi Reisman îl auzi pe Thi dînd ordin să tacă şi puştile vietnamezilor, ceea ce făcu să se audă mai bine glasurile celor rămaşi în viaţă din rîndul inamicului: ţipete guturale, cîte un glas care striga în deşert cu ură şi cu furie sinucigaşă, gemete şi scîncete de durere.

Încă o execuţie, se gîndi Reisman. Nu se simţea prea mîndru. Auzi vocea lui Thi strigînd în franceză către supravieţuitori să arunce armele, să se ridice dacă pot şi să iasă cu mîinile sus în locul unde se deschidea valea, ca să-i poată vedea. Unul dintre Viet repetă ordinele în japoneză. În întuneric

se mişcară cinci siluete, trei în picioare, cu braţele ridicate în semn că se predau, două tîrîndu-se încet: evident, răniţi. Reisman se apropie ca să-i vadă mai bine. Dar în clipa următoare, înainte să poată interveni, doi dintre Viet Minh veniră în linie orizontală cu prizonierii şi deschiseră focul cu puştile mitralieră, în rafale scurte. În cîteva secunde victimele zăceau sfîrtecate, într-o baltă de sînge la picioarele călăilor lor.

Reisman se apropie şi se uită la chipurile şi la uniformele celor ucişi cu o clipă mai înainte. Se simţea cuprins de mînie şi de repulsie în faţa acestui masacru fără sens. Doi erau japonezi, doi băştinaşi indochinezi în uniforma armatei coloniale, unul era un francez între două vîrste, pe uniforma căruia se vedeau însemnele de sergent. De el se simţea Reisman cel mai aproape. Oare cîţi ani de serviciu militar efectuase, în cîte bătălii luptase ca să aibă parte de un asemenea sfîrşit?

Reisman se întoarse furios spre Ho Chi Minh, care apăru de undeva fără o vorbă.

— Asta e crimă, nu război! acuză Reisman pe un ton plin de dispreţ.

— Ei s-au purtat şi mai rău cu poporul meu, răspunse Ho.

— Unii dintre ei fac parte din poporul tău.

— Asta e partea cea mai tristă, spuse Ho.

Dialogul lor fu întrerupt de alte focuri de armă. Reisman se răsuci la iuţeală pe călcîie, ţinîndu-şi puşca M-3 pregătită, şi văzu că fuseseră măcelăriţi şi cei care mai rămăseseră din patrulă: poate erau răniţi şi zăceau fără cunoştinţă, poate încercau să se ascundă.

Simţi brusc cum se scurg din el mînia justificată şi compasiunea pe care o simţise mai înainte. Plecă de lîngă Ho ţinîndu-şi atît de încleştat arma, încît îl dureau degetele. Privea la scena din jur, trecea încet printre cadavrele pe care oamenii din Viet le ridicau şi le adunau laolaltă şi tot ce-i mai rămăsese în suflet era o drojdie de tristeţe amară. De ce îi trezea oare acest masacru alte sentimente decît ceea ce săvîrşiseră ei la castelul din Rennes, sau, şi mai de curînd, în cursul atacului neautorizat de la Caojian?

Nu, îşi răspunse singur. La Rennes fusese cu totul altceva. Un atac motivat împotriva unui rău pe care îl ura din tot sufletul şi fusese o bătălie pe viaţă şi pe moarte, nu un masacru. Aici, în sălbăticia unei ţări pe care nici măcar n-o cunoştea, împotriva

unor soldaţi pe care nu era învăţat să-i urască, nu se simţea însetat de sînge. Această cauză nu era şi a lui, cum nu fusese nici la Caojian. Dar înfăptuirea ei era meseria şi felul lui de viaţă.

Se uită cum luptătorii din Viet scotoceau cadavrele celor ucişi şi cîmpul de bătălie după arme, muniţie şi echipament. Staţia de radio a patrulei şi generatorul se mai aflau încă în rucsace. Atacul fusese atît de rapid şi de neaşteptat, încît nu mai avuseseră timp să-şi contacteze baza de la Bac Quang.

Thi se apropie de Reisman.

— Acum aţi văzut personal ce sîntem în stare, domnule maior – spuse el pe nerăsuflate, cu glasul emoţionat. Zece japonezi, un locotenent francez şi un sergent şi zece trădători vietnamezi. E o treabă bună, *n'est-ce pas*?

— *Au contraire*, e o treabă rea, şopti Reisman. Eşti un nătărău, Thi. A fost ca la abator. Nici urmă de fineţe. Eraţi mai în avantaj dacă luaţi prizonieri.

— Şi ce-am fi făcut cu ei? Ne-ar fi încetinit înaintarea, ne-ar fi creat probleme.

— I-aţi fi interogat. Aţi fi adunat informaţii de ordin militar. Aţi fi aflat mai multe despre inamicii voştri. Aţi fi putut să vă plănuiţi operaţiunile cu riscuri mai mici. Asta aţi fi putut face cu ei, tu şi blîndul tău unchi Ho, îi debită mînios Reisman. Asta prefer să văd la prieteni şi la aliaţi. Nu masacre! Acum, cum te gîndeşti că poţi ascunde douăzeci de cadavre? Morţi cum sînt, reprezintă un mare dezavantaj pentru voi. Vă arată înaintea tuturor drept ignoranţi şi sălbatici. Cîţiva din ei, menţinuţi în viaţă şi bine trataţi, v-ar fi dat posibilitatea de a negocia pentru un lucru sau o persoană care vă interesează.

Şi, pe un ton de mînie stăpînită dar plin de ironie, adăugă:

— Poate că v-ar fi vorbit chiar de bine, v-ar fi elogiat curajul şi abilitatea în luptă, smerenia în victorie, bunătatea şi omenia. Aţi fi cîştigat putere şi respectul de care se bucură Gandhi în India.

Pe Tran Van Thi îl izbi vehemenţa lui Reisman. Se aşteptase ca americanul să fie pur şi simplu încîntat de victorie.

— Cei din neamul Meo vor îngropa morţii în locuri unde nu-i va găsi nimeni, răspunse el cuviincios. Îi aducem aici şi începem chiar acum. Au să fie bucuroşi să facă asta. Or să ne acopere, cum spuneţi voi americanii, fiindcă ştiu că nu va fi bine de ei, dacă descoperă francezii şi japonezii ce contribuţie au avut.

— Îţi sugerez să trimiţi vreo doi oameni cîteva mile înainte pe potecă, îi spuse Reisman. Eu mă întorc în sat să văd ce pot să prind la radio. Peste cîteva ceasuri or să plece să-şi caute oamenii.

— O să ne mişcăm iute, afirmă Thi. Noaptea asta nu ne putem permite luxul să dormim.

Reisman îl luă cu el pe un luptător Viet care vorbea cursiv japoneza. Mai răsuflă uşurată cînd îi văzu apărînd din nou în sat. Auzise zgomotele luptei, îi relată ea lui Reisman, şi fusese tentată să meargă să vadă ce se întîmplă, dar îi urmase ordinul şi rămăsese pe loc.

— A mers foarte bine, zise Reisman laconic. Douăzeci la zero pentru noi. Hai să mergem la radio şi să vedem ce mai putem afla.

— Unde sînt ceilalţi? Unde e unchiul Ho? întrebă ea neliniştită.

— Îngroapă morţii. Ascund probele.

Mai păru încurcată de atitudinea şi de cuvintele lui caustice. Se aşteptase să-l vadă mulţumit, sau cel puţin uşurat. Nu se osteni să-i explice nimic. Unul dintre indigenii Nung urcă antena într-un copac, în timp ce altul pornea generatorul iar Reisman trecea pe aceeaşi frecvenţă pe care aflaseră cu cîteva ceasuri mai înainte ce pericole îi aşteptau.

Îi auzi de mai multe ori pe comandanţii francez şi japonez de la Bac Quang încercînd să-şi cheme patrula. Apoi, probabil, ofiţerii se duseseră la culcare şi îi lăsaseră pe operatorii radio la treabă, pe restul nopţii. Vocile se schimbară, deveniră mai puţin exigente şi autoritare. Nimic. Reveni pe frecvenţa de la Bac Quang şi observă că transmisiile aveau loc din zece în zece minute. Era epuizat, nu-i păsa cîtuşi de puţin dacă se mai culcă altcineva, dar ştia că el unul are nevoie măcar de vreo două ore de somn, altfel nu făcea faţă la marşul de a doua zi.

— Sînteţi în stare să vă descurcaţi singuri? îi întrebă pe Mai şi pe soldatul care vorbea japoneza.

Ziseră că da. Reisman arătă cu degetul înspre localnicul care învîrtea manivela generatorului.

— Ar fi bine să-l schimbaţi în curînd. E obositor. Eu mă duc să aţipesc puţin. O să fiu gata de plecare cînd se întorc ai voştri. Trebuie să încercăm să plecăm de aici înainte să se crape de

ziuă.

Se duse să arunce o privire la femeile şi copiii Meo din casa pentru oaspeţi. Cei mai mulţi dormeau, dar cîţiva stăteau treji şi speriaţi. Îi azvîrliră priviri înspăimînate, pline de ură. Doi din luptătorii Viet Minh făceau de pază în timp ce alţi doi dormeau.

— Spune-le că bărbaţii sînt bine cu toţii, îi porunci Reisman uneia din fete, vorbindu-i franţuzeşte.

Ea anunţă acest lucru în vietnameză şi femeile Meo înţeleseră probabil, căci păru că se liniştesc, în special cele două sau trei pe care le recunoscu Reisman ca fiind nevestele lui Trang. Se duse pînă la casa căpeteniei, unde îşi lăsase pătura şi restul echipamentului. Fără oameni în ea, cu focurile din vetre arzînd în gol, casa părea mai puţin înăbuşitoare şi un loc de dormit ceva mai atrăgător. Descoperi o rogojină de dormit, o trase într-un ungher îndepărtat şi se ghemui pe ea înfăşurat în pătură, cu faţa spre uşa cea scundă şi cu pistolul de 45 în mînă.

Adormi imediat şi cînd se trezi n-ar fi putut spune dacă dormise numai cîteva minute sau două ore, cît fuseseră de fapt. Auzi un răcnet, un ţipăt, apoi bocete de femei. Azvîrli cît colo pătura şi îndreptă ţeava pistolului spre uşă. Nu era nimeni. Băgă pistolul la loc în teacă, îşi înhăţă puşca mitralieră şi alergă prin bucătărie spre uşa cealaltă. Se aplecă, se lipi de perete şi trase cu ochiul prin deschizătura joasă. Întunericul nopţii începu să se destrame, căci se apropiau zorile, cu toate că torţele de pin mai ardeau încă afară. Văzu bărbaţi, femei şi copii – locuitori ai satului – adunaţi în semicerc, cu spatele la el. Dincolo de ei stăteau grupaţi cam la fel cei din Viet Minh şi din tribul Nung; cu toţii se holbau la ceva care se afla jos, între cele două grupuri. Bocetele continuau, dar nu se mai auzeau alte zgomote violente. Fundalul acelui plînset de jale era o tăcere plină de teamă şi de reculegere.

Reisman se aplecă şi mai mult şi ieşi prin deschizătura uşii. Ţinîndu-şi încă arma automată ca şi cînd s-ar fi pregătit s-o folosească, se apropie încet şi pe nesimţite de un loc de unde putea vedea la ce se uită sătenii din tribul Meo. Ceea ce văzu acolo, pe jos, făcu să-i îngheţe sîngele în vine. Bocetele proveneau de la cele trei femei din gospodăria lui Trang, prăbuşite în noroi, cu copiii înspăimîntaţi lîngă ele. Acolo se afla ce mai rămăsese din trupul lui Trang.

Corpul era dezgolit pînă la brîu, trîntit cu burta în jos pe

pământul îmbibat de sînge. Braţele goale erau legate la spate, mai sus de coate, cu o frînghie care intrase în carne. Capul era aproape despărţit de trup: răsucit, atîrnînd într-o parte, mai ţinîndu-l doar cîteva tendoane şi pielea gîtului, îmbibat de sîngele închegat care îi acoperea bărbia, gura şi nasul. Ochii celui mort erau pe jumătate deschişi ca şi cum şi-ar fi privit propria decapitare cu o curiozitate doar parţială. Sabia folosită ca să i se taie capul, poate una din propriile lui arme, zăcea pe jos lîngă el, cu tăişul plin de sînge.

Cine făcuse asta? Care dintre ei izbise cu sabia gîtul lui Trang? Unul din soldaţii Viet Minh îndeplinise ascultător un ordin? Sau oare fanaticul Thi săvîrşise cu mîna lui fapta? În orice caz nu unchiul Ho. De asta era sigur. Putea să fi dat ordinul sau să îngăduie să fie dat de altcineva, dar Reisman nu şi-l putea închipui în postură de gîde. N-ar fi putut spune cine fusese autorul. Cei din tribul Nung laolaltă de o parte, cei din Viet Minh se grupaseră separat, ca şi cînd ei şi localnicii Meo ar fi format împreună un careu pe un teren militar de paradă unde tocmai fusese adusă la îndeplinire o pedeapsă.

După atîtea cruzimi sîngeroase şi atîtea crime la care asistase în noaptea aceea, Reisman era aproape obişnuit cu senzaţia. Privea scena ca pe un lucru firesc, la care te puteai aştepta în locul acela. Îl auzi glăsuind pe Ho Chi Minh şi îşi îndreptă privirile spre el.

— A avut loc un proces, în timp ce dumneata dormeai. N-am vrut să-ţi tulburăm somnul.

Reisman se îndreptă către Ho, privind din nou la trupul măcelărit al lui Trang, apoi la faţa lui Ho şi a celorlalţi din Viet Minh.

— Şi de ce anume a fost acuzat? întrebă el încet.

Tran Van Thi făcu un pas înainte, ca pentru a bloca un atac împotriva conducătorului lor şi luă asupră-şi răspunderea celor făptuite.

— Crime împotriva poporului, declară el, cu vocea plină de convingere nestrămutată.

Reisman căută printre luptătorii din Viet Minh chipul lui Nguyen Thi Mai. O văzu stînd cu ochii în pămînt, refuzînd să privească oroarea de la cîţiva metri mai încolo. Se apropie de ea şi Mai îşi ridică ochii spre el.

— De ce atîta cruzime? întrebă Reisman. De ce n-a fost pur

şi simplu împuşcat?

Mai îl privi impasibilă, încercînd ca atitudinea şi glasul să nu trădeze dacă era sau nu convinsă de ce spune:

— Pedeapsa este mai eficace, în felul acesta. Ei cred că dacă i se taie capul, spiritul fuge şi e condamnat să rătăcească veşnic. E o lecţie şi mai înspăimîntătoare pentru ceilalţi.

Reisman se depărtă de ea, clătinînd din cap. Se mai uită o dată înspre cadavru, apoi înspre Ho şi Thi.

— Mai bine am pleca dracului mai iute de aici, bombăni, sau ajungem cu toţii sub o ghilotină franţuzească. În curînd or să vină să-şi caute patrula.

Vorbele lui rupseră vraja morbidă care-i cuprinsese pe toţi. Thi răcni către hamalii Nung şi către oamenii din Viet să se pregătească de plecare; hamali, soldaţi şi cercetaşi îşi luară în spate poverile, raniţele şi armele. Lui Reisman, Thi îi spuse:

— O să apucăm pe alt drum spre Cao Bang. Va fi ceva mai greu şi va dura mai mult, dar n-or să dea de urma noastră.

Ho se apropie de Reisman.

— Spion japonez... declară, privind cu dispreţ spre cadavru. N-o să mai fie niciodată vreunul în satul ăsta.

Reisman se uită la el cu răceală. Chiar cuteza să-l creadă atît de naiv?

— Era spion japonez, sau francez, cît eşti dumneata, îi spuse înfruntîndu-l.

Trang şi ai lui nu doreau altceva decît să fie lăsaţi în pace. Eticheta de spion era, în acelaşi timp, simplistă şi prea sofisticată. Faptul că Trang trimisese vorbă francezilor despre apariţia celor din Viet Minh, încercind să se pună bine cu cei care reprezentau, credea el, puterea şi spre care îl îndreptau propriile lui interese, se dovedise o eroare de judecată fatală.

— Oamenii ăştia de aici – începu Reisman. Arătă înspre văduvele lui Trang care boceau lîngă trupul lui azvîrlit în ţărînă şi înspre sătenii înspăimîntaţi care se strînseseră grămadă. – Acum au toate motivele să le povestească francezilor şi japonezilor tot ce s-a petrecut şi cine sînt responsabilii.

— Dacă fac asta – zise Ho, cu o expresie de satisfacţie vicleană pe chip – atunci francezii şi japonezii or să înţeleagă că ei au meşterit capcanele care i-au rănit pe soldaţii lor, înainte să fie ucişi de gloanţe. Or să se răzbune pe satul acesta. Şi poate că asta îi va întoarce spre cauza noastră pe cei din alte sate Meo

şi pe alţi oameni din popor.

— Dar voi l-aţi executat pe Trang pentru că a încercat să-i ajute pe francezi şi pe japonezi, spuse Reisman înfierbîntat. Oamenii din sat au să povestească asta. Iar francezii şi japonezii or să vadă cu ochii lor.

— Oamenii nu vor fi crezuţi. Nu sînt crezuţi niciodată – rosti Ho cu o privire distantă.

Peste cîteva minute coloana părăsi satul, deplasîndu-se spre nord în loc de est; iar Reisman se convinse că acel cazan pe care îl ajutase să dea iar în clocot va rămîne totdeauna aproape inexplicabil celor care îl puseseră pe foc.

18

Ajunseră în regiunea Cao Bang într-a patra zi de marş. Tran Van Thi rămase la urma coloanei şi îl informă confidenţial pe Reisman.

— Am ajuns în zona eliberată! Cei din Viet Minh controlează satele de aici. Am înlocuit stăpînirea colonială cu a noastră – spuse el mîndru nevoie mare – iar oamenii sînt în sfîrşit liberi şi fericiţi.

La Kunming, acestea ar fi fost nişte veşti uluitoare, şi Reisman ştia bine asta; după cum ar fi fost şi la Tokyo. De fapt, şi la Paris, Londra şi Washington, unde cunoştinţele despre ceea ce se petrecea în munţii din Tonkin erau aproape nule şi nici nu li se dădea prea mare importanţă. Se întrebă dacă pînă şi atotprezenţii spioni din reţeaua lui Tai Li reuşiseră cumva să aducă aceste ştiri la Chungking. Şi se mai întrebă dacă erau adevărate.

— Ce înseamnă asta, Thi? întrebă el. Îşi amintea prea bine încă de felul cum fusese înlocuit Trang.

Thi îi dădu înainte, vesel ca un *booster* de la camera de comerţ.

— Plătesc taxe mici, sînt şcolarizaţi şi au condiţii de viaţă asigurate. Pot să păstreze pentru ei mai mult din ceea ce cultivă, din ceea ce fabrică şi din cîştigurile procurate prin muncă.

— Acum cîteva zile mi-a spus Ho că oamenii mor de foame cu miile, zise Reisman.

— La cîmpie, din cauza taifunului şi din cauză că francezii şi japonezii au blocat toate alimentele în depozite. Aici, în Cao Bang, lucrurile stau mult mai bine.

— Dar în privinţa securităţii şi apărării?

— Sîntem la adăpost aici. Dacă nu deplasează forţe masive, ceea ce inamicul nu e pregătit să facă, nu pot cuteza să vină aici şi să ne atace.

În următoarele cîteva ceasuri se abătură tot mai spre est. Oamenii care stăteau de pîndă îi întîmpinau cu entuziasm, alăturîndu-se coloanei. Folosindu-şi hărţile şi compasul şi servindu-se de soare ca să se orienteze, Reisman constată că se aflau iarăşi aproape de frontiera chineză, la o sută cincizeci de mile est de punctul pe unde trecuseră în Indochina. Zona în care se găseau nu fusese corespunzător explorată. DATE INCOMPLETE DE RELIEF apărea scris adesea pe hărţi, cum apărea şi cuvîntul KARST, termenul geologic pentru regiunile cu formaţiuni calcaroase doline, defileuri şi rîuri subterane. Vîntul sufla moderat în acea perioadă a anului, nici prea arzător, nici prea rece, iar aerul era curat, plin de miresmele copacilor şi arbuştilor şi de cîntecul păsărilor.

După-amiază ceva mai tîrziu, în apropierea satului Pac Bo, ajunseră la locul unde se aflau tabăra comandamentului şi baza de instrucţie a Viet Minh-ului, situate între peşterile de calcar şi desişurile junglei. Coastele erau împădurite în partea lor superioară, în apropiere curgeau pîraie cu apă proaspătă, iar peşterile fuseseră amenajate în chip de locuinţe, birouri, ateliere şi locuri de reuniune. Ca refugiu, era o alegere bună.

Pe o mică pajişte îi aştepta un comitet de primire şi o companie de circa două sute de soldaţi Viet Minh, purtînd tot felul de arme la umăr şi ţinîndu-le pregătite pentru inspecţie, unii îmbrăcaţi în uniforme ca a lui Thi, alţii în jachetele şi pantalonii indigo ai ţăranilor *can slua tau*. Printre alţii, în grupul care stătea înaintea soldaţilor era un omuleţ pricăjit într-un costum alb şi lăbărţat şi cu pălărie Borselino. Lui Reisman i se păru prea tînăr, prea pirpiriu şi prea neînsemnat pentru a fi altceva decît un vizitator civil curios de bine îmbrăcat, poate avînd unele relaţii nu prea importante în lumea comerţului sau a birocraţiei.

Ho Chi Minh, care mergea la aproximativ treizeci de yarzi înaintea coloanei, se opri în faţa comitetului de primire şi a trupelor şi strigă un salut în vietnameză, la care răspunseră cu toţii în cor. Omul cu pălărie Borselino îl îmbrăţişă, apoi îşi vorbiră cîteva clipe. Ho se întoarse către Reisman şi Chin Li invitîndu-i

cu braţul întins, să înainteze.

Vorbind franţuzeşte cu o intonaţie persiflantă, Ho îl prezentă pe individ mai întîi lui Reisman.

— Daţi-mi voie să vi-l prezint pe domnul Vo Nguyen Giap, comandantul forţelor noastre armate. Nu prea ştim deocamdată ce grad să-i acordăm. Poate caporal, poate general. Depinde şi de cum o să se descurce de bine.

Pe Giap gluma nu-l făcu să zîmbească. Îl ascultă mai departe cu atenţie pe Ho.

— Ştiţi, Giap s-a pregătit să devină învăţător, la fel ca mine. Apoi, cu oarecare emfază, Ho anunţă: Maiorul *Jean* Reisman, din armata Statelor Unite.

Giap îl examină pe Reisman cu ochii săi negri, trişti şi neşovăitori. Chipul lui era neted, gura senzuală, însă expresia feţei extrem de blazată, iar în priviri avea un licăr de bătrîn atoateştiutor.

— Doriţi să inspectaţi trupele? întrebă el în franceză. Dar, fără să mai aştepte răspuns, se întoarse spre Chin Li. Vorbiră între ei în dialectul de la Canton, şi păreau să se înţeleagă cu uşurinţă. Din puţinul pe care putu să-l prindă din conversaţia lor, Reisman pricepu că se mai întîlniseră şi că aveau multe amintiri comune.

Giap se întoarse şi dădu, pe un ton răstit, comenzi trupelor care luară poziţie de drepţi şi prezentară armele. Apoi îi însoţi pe Reisman, Chin Li şi Ho de-a lungul şirului de soldaţi. Erau bărbaţi scunzi, slabi, cu o înfăţişare înfometată iar, din cînd în cînd, Reisman îşi dădea seama că bărbatul la care se uită e, de fapt, o femeie. Remarcă mai ales varietatea de arme de toate provenienţele, practic de toate – de la vechi puşti americane Springfield şi Mausere nemţeşti, la puşti, pistoale şi arme automate japoneze, franţuzeşti, chinezeşti, nemţeşti şi americane. Unii nu aveau nici o armă.

Reisman ajunsese la capătul rîndului şi se pregătea să treacă la altul, cînd o zări pe Nguyen Thi Mai părăsind ceremonia de primire şi apropiindu-se de un bărbat care tocmai ieşise dintr-o colibă de trestie şi înainta spre ea cu un surîs larg pe chip. Era un asiatic, dar Reisman nu se mai hazarda să le ghicească naţionalitatea. O salută pe Mai îmbrăţişînd-o, sărutînd-o şi – crezîndu-se neobservaţi – mîngîind-o pe şolduri şi pe spate, lucru care ei îi aduse pe faţă un zîmbet, iar pe

Reisman îl făcu să bănuiască vechi raporturi reciproc aducătoare de plăceri, care urmau să fie reînnoite, poate.

Cînd se isprăvi inspecţia şi trupele se împrăştiară, Mai şi prietenul ei veniră înspre Reisman. Erau destul de aproape de el, cînd Tran Van Thi se grăbi să le taie calea, oprindu-i şi spunîndu-le ceva. Bărbatul ascultă politicos, se uită înspre Reisman şi dădu din umeri la ceea ce îi spunea Thi. Apoi, zîmbind încrezător, se apropie de el alături de Mai care părea puţin intimidată, dar nu şi temătoare.

Era înalt pentru un oriental, suplu şi frumos. Avea ceva ciudat la înfăţişare. Hainele lui – pantaloni gri de flanel, cămaşă bleumarin de polo, pantofi albi – păreau mai potrivite pentru un club de golf din America sau pentru un *garden party* de colonişti britanici decît pentru o tabără Viet Minh din munţii Tonkin-ului.

— Vi-l prezint... dădu să spună Mai.

Dar bărbatul o întrerupse iute, spunînd tare:

— Haro!

Lui Reisman i se păru că nu auzise bine.

— Haro?

— Haro. Ca atunci cînd spui „Haro, how are you?" adăugă el, imitînd accentul japonez.

— E o prescurtare de la Harold?

— Nu. Pur şi simplu Haro – pînă vom ajunge să ne cunoaştem mai bine.

— Vorbeşti ca un american.

— Dar n-arăt a american?

— Nu mă aşteptam să întîlnesc pe-aici vreunul.

Mai, care urmărea încordată schimbul de replici, şopti ceva ciudat la urechea lui Reisman. Ceva gen „*Kee*..." apoi se opri brusc, fără să mai sfîrşească cuvîntul şi spuse:

— Haro, dumnealui este observatorul american, maiorul Reisman, John Reisman.

Îşi strînseră mîinile. O strîngere de mînă cordială. Nici unul nu încercă să-i demonstreze celuilalt cît e de puternic. Dacă Haro juca un joc cu el, încă nu obţinuse nici un punct, aşa că Reisman, nesimţindu-se deocamdată ameninţat, era dispus să lase lucrurile să continue pînă cînd Haro sau Mai se hotărau să-l lămurească şi pe el, sau să-i explice regulile.

— Consideră-mă, pur şi simplu, unul dintre soldaţi – îi spuse Haro, arătînd cu mîna înspre ceilalţi luptători Viet. Apropo, cine

a cîştigat meciul USC-UCLA anul ăsta?

Reisman îl privi nehotărît.

— Nu ştiu.

Haro pocni din degete, cu un gest care însemna „fir-ar să fie“, ca şi cum rezultatele de la fotbal ar fi fost cea mai importantă informaţie pe care Reisman putea s-o aducă din lumea exterioară.

— Hei, oricum trebuie să te felicit. Echipa ta a marcat zilele astea. Poate că nici n-ai auzit, erai pe drum.

— Echipa mea? N-am nici o echipă.

— Ba sigur că ai. Armata şi marina au jucat de aceeaşi parte şi ele o dată, săptămîna trecută. O chestie de prima mînă. Au intrat cu o armată întreagă în Leyte. I-au snopit pe japonezi. Următoarea partidă se joacă la Luzon, cred... or să ajungă pînă la Manila. Tu ce ştii despre asta, Johnny?

Acel „Johnny“ îl făcu pe Reisman să se zbîrlească. Nu era învăţat să-i spună aşa nimeni, cu excepţia cîtorva prieteni vechi şi apropiaţi.

— Acum aud prima oară.

— Păi, Mac Arthur a spus doar că se întoarce şi eu unul nici nu mă mir. Apropo, dar ce vînt te aduce pe aici?

— Sînt turist. Tu?

Mai, care se uitase cînd la unul, cînd la altul, pe măsură ce se desfăşura dialogul, interveni.

— Haro e consilier!

— La ce anume? întrebă Reisman.

— Relaţii internaţionale, îi răspunse Haro.

— Pentru cine?

— Încerc să-i feresc de necazuri pe domnul Ho şi pe ai lui.

— Pentru cine lucrezi? Pentru Stat?

— Acum sînt mai mult pe cont propiu, aş zice. Şefii mei nu prea se înţeleg încotro s-o apuce, aşa că mă orientez de capul meu.

— Seamănă cu ce mă văd silit, din cînd în cînd, să fac şi eu. Cu toate că mi se pare că acum avem obiective contrarii. Eu vreau ca Ho să provoace necazuri unora, nu să se ferească de ele.

— Mi-am închipuit eu că de asta te afli aici, spuse Haro, pe un ton de dezaprobare binevoitoare.

— Pentru cine lucrezi, Haro? îl presă Reisman.

Haro îi făcu semn cu degetul şi zîmbi.

— Deocamndată, ăsta e secretul meu, domnule maior. Numai informaţiile strict necesare. Înţelegi, desigur.

Îi întinse mîna şi Reisman i-o strînse din nou. Dîndu-i drumul, Haro mai spuse:

— Va trebui să stăm de vorbă pe îndelete, n-am nici o îndoială, domnule maior.

Reisman nu prea înţelegea ce-i cu omul, în afară că nu prezenta deloc încredere. Îl izbi brusc revelaţia lucrului care îi plăcea şi îi displăcea, în acelaşi timp, la individ: prea semăna cu el. Aerul acela relaxat de siguranţă de sine şi de superioritate... cam prea şmecher, încercînd să-şi disimuleze tensiunea, nesiguranţa, chiar mînia într-o sporovăială care să-i dea timp să facă manevre ca să-şi consolideze situaţia.

Îi urmărea cu privirea pe Mai şi pe Haro, care traversau terenul de instrucţie îndreptîndu-se spre una din colibele de trestie, absorbiţi în conversaţie, cînd apăru Thi care vroia să se ocupe de el şi să-i arate baza înainte de căderea întunericului.

— Cine e omul acesta, Thi? întrebă el.

— Un prieten al Viet Minh-ului.

— Ce fel de prieten? De unde? Ce face aici?

— E consilier, răspunse Thi. Sînt lucruri despre care e mai bine să nu întrebaţi prea multe, deocamdată. Nu reprezintă un pericol pentru dumneavoastră, cum nu trebuie să fiţi nici dumneavoastră pentru el.

*

Reisman reuşi să ia legătura, prin semnale Morse, cu baza de la Kunming încă din prima noapte petrecută la Pac Bo. Instalase radioul în coliba de bambus şi trestie – aflată nu departe de a lui Mai – pe care i-o repartizaseră drept locuinţă. Doi ucenici radiotelegrafişti vietnamezi învîrtiră cu schimbul la generator, în chip de primă lecţie în meserie. După cum se stabilise, un operator de la staţia de radio a aeroportului din Kunming îi aştepta semnalul şi îi confirmă recepţia. Reisman îşi cifră mesajul către Sam Kilgore utilizînd un cod de unică folosinţă, din care exista un exemplar şi la Kunming. Îl anunţă pe Sam că ajunseseră cu bine, dar nimic despre acţiunea de pe parcurs. Se gîndise că dacă va transpira ceva, n-au decît să

arunce vina acelei afaceri murdare pe alţii. Nu vroia ca japonezii sau vreuna din facţiunile franceze să fie siguri cine poartă răspunderea ambuscadei. Se purta la fel, presupuse, ca tipul care trimisese după Linc Bradford şi kachinii lui un bombardier fără însemne. Continuînd să-şi respecte promisiunea făcută lui Ho, Reisman nu-i transmise lui Sam coordonatele bazei Viet Minh. Îi raportă însă ceea ce aflase de la Ho despre foametea din regiunea Tonkin. Îl descrise pe omul care îşi spunea Haro şi îl întrebă pe Sam dacă ştia pentru ce agenţie lucrează.

Peste alte două nopţi Sam îi răspunse că nu ştia cine e Haro, dar s-ar putea să fie vorba de un civil de origine chinezo-americană, pe nume Jimmy Lum. Reisman îşi aminti că, în timpul unuia din primele instructaje de la Kunming, i se spusese că una din cele mai eficiente reţele de informaţii din Indochina era condusă de o mînă de civili – un canadian, un american şi un chino-american – lucrau cu toţii pentru o companie petrolieră din Saigon şi stabiliseră contacte şi posturi de ascultare în toată ţara. Kilgore îi mai transmise că informaţia în legătură cu foametea de la cîmpie fusese transmisă comandamentului aliat superior, în vederea unor posibile acţiuni. Dorea ca Reisman să continue să raporteze asupra condiţiilor economice, sociale şi politice de care lua cunoştinţă, precum şi asupra celor de ordin militar. Reisman nu se putu împiedica să se întrebe dacă Sam vroia să-l amintească să stea cu ochii deschişi în vederea unor posibilităţi de comerţ particular, sau îi dădea ordinul să pătrundă în zone noi ale afacerilor oficiale. Nu se simţea competent nici pentru una, nici pentru alta.

A doua zi începu să instruiască o clasă de Viets, trei din ei fete, în alfabetul Morse şi folosirea echipamentului radio – atît cel pe care îl adusese de la Kunming, cît şi cel japonez capturat de la patrula inamică. Thi îi alesese numai ucenici care vorbeau la fel de bine franceza şi vietnameza. Cîţiva din ei cunoşteau şi japoneza şi erau capabili să urmărească transmisiunile radio ale inamicului. Reisman se întîlnea cu ei, la el în colibă, de două ori pe zi. În restul timpului, în timp ce ei exersau ta-ta-ta-ti-ti-ti, era liber să cutreiere prin tabără.

Din cînd în cînd, se întîlnea şi cu Chin Li. Uneori observau împreună unele activităţi sau schimbau păreri, dar întrucît nu jucau de fapt în aceeaşi echipă, continuau să rămînă independenţi. Reisman se simţea tentat să întrebe dacă Chin

ştia ceva despre Haro, dar se îndoia că i-ar răspunde. După cîteva zile Haro părea să fi dispărut din tabără, dar mai înainte îl văzuse intrînd şi ieşind din coliba lui Mai.

— Unde ţi-e prietenul? o întrebă, în cele din urmă.

— A plecat cu treburi la Hanoi, îi răspunse ea fără chef.

Se întrebă dacă nu cumva îi repeta vorbele. Şi el spunea „cu treburi" referindu-se la misiunile sale. Haro – sau Jimmy Lum, dacă asta îi era cu adevărat identitatea – plecase, după toate aparenţele, cu treburi personale.

Cînd nu umbla de unul singur prin tabără, Reisman era însoţit uneori de Ho, Thi, Mai sau Giap care îi explicau unele aspecte de rutină în legătură cu dotările, programul de instrucţie, sau cu metodele şi mijloacele prin care Viet Minh-ul guverna „zona eliberată".

Giap îi vorbea în franţuzeşte, în timp ce urmăreau împreună o demonstraţie care avea loc pentru el. Siluete mărunte şi iuţi apăreau în desişul pădurii din adăposturi subterane pe care nu le văzuse pînă atunci; trăgeau cu puşti vechi şi cu automate noi în ţinte de carton dispuse de-a lungul potecii, apoi dispăreau la loc, peste cîteva secunde, în ascunzătorile lor subterane, fără să lase vreo urmă. Reisman admiră iscusinţa cu care vietnamezii se foloseau de avantajele terenului, cu care îşi foloseau materialul atît de limitat atunci cînd se deplasau, cînd se ascundeau şi cînd dădeau lupta – tactici la care fusese martor şi în timpul marşului lor prin nordul provinciei Tonkin. Giap, fostul învăţător şi actualul comandant militar, era cel care concepuse ce anume şi cum să fie învăţaţi noii recruţi.

— Avem acum capacitatea de a produce patruzeci de luptători de gherilă pe săpţămînă – îi comunică el cu mîndrie.

Reisman îl privi şi zîmbi.

— Nu se ajunge prea departe cu asta, nu-i aşa? Un singur obuz de mortier bine plasat şi rămîneţi fără jumătate din armată.

Cu toate astea, începea să simtă pentru ei un fel de empatie de profesionist al armelor. Făceau ce puteau, în condiţiile date. El şi cu oamenii pe care îi aştepta din Anglia – dacă aveau să se mai ofere voluntari să vină să-l ajute – urmau să aibă deja o bază de pornire şi trebuiau doar să le îmbunătăţească pregătirea şi să le amplifice acţiunile.

— Dacă rămînem fără armată, o înlocuim cu oamenii din

popor – îi răspunse Giap cu o siguranţă plină de linişte. Inamicul nu e în stare să facă asta. „Inamicul trebuie să se bată departe de bazele sale... Trebuie să-i slăbim tot mai mult forţele, atrăgîndu-l în campanii prelungite. Dacă îi înfrîngem ofensiva iniţială, va fi mai uşor să-l zdrobim.” Ştiţi cine a scris asta, domnule maior?

— Karl von Clausewitz?

— Nu. Teoriile lui şi practicile lui militare nu sînt valabile aici. A scris-o comandantul Trang Hung Dao acum şase sute şaizeci de ani într-al său *Manual prescurtat de arte militare*. El i-a învins pe mongoli, în timpul celei de a treia invazii a ţării noastre. Astăzi studiem această carte, la fel cum studiem scrierile conducătorului nostru Ho Chi Minh şi ale contemporanului său din China, Mao Tse-tung.

Cîteodată Giap îşi făcea apariţia purtînd un revolver Colt 45, dar de îmbrăcat se îmbrăca mai departe ca un învăţător prost plătit, sau ca un comis-voiajor obosit – cu excepţia pălăriei Borselino. Era grozavă, după părerea lui Reisman, şi îi stătea bine: n-avea alura de cavalerie a pălăriilor Anzac şi a şepcilor australiene pe care le purtau kachinii din Birmania, dar avea un aer destul de bulevardier ca să mai înveselească şi să mai îmblînzească puţin înfăţişarea severă a lui Giap.

— Este un savant, un om foarte învăţat, îi spuse Mai lui Reisman într-o zi cînd urmăreau împreună cum Giap instruia în mînuirea armelor un pluton de recruţi. Domnul
Giap a urmat aceeaşi şcoală ca şi unchiul Ho. După el, dar înaintea lui Thi. Apoi a studiat la universitatea din Hanoi, unde şi-a luat licenţa în drept şi doctoratul în economie politică.

— Şi meseria de soldat unde a învăţat-o? Întrebă Reisman. Se descurcă binişor pentru un politician.

Mai ezită, apoi răspunse:

— De la prieteni.

— În China?

— Da. Pe vremuri oamenii noştri puteau lua parte la instrucţia Kuomintang-ului. Pe atunci erau o mişcare de eliberare. Colaborau cu mai multe facţiuni chinezeşti. Ţelul lor comun era eliberarea Chinei şi a Asiei de sub dominaţia străină. Acum nu ne mai putem încrede în ei.

— Dar de ce arată totdeauna Giap aşa de supărat şi de abătut? Nu zîmbeşte niciodată.

— Are de ce! îi replică Mai. Colonii i-ai supus familia la torturi îngrozitoare. Au să plătească ei, într-o zi!

Tonul ei de indignare justificată îl supără.

— La fel de îngrozitoare ca ceea ce i-au făcut ai voştri zilele trecute domnului Trang? o întrebă cu prefăcută nevinovăţie. Sau ca măcelul unor soldaţi răniţi care se predaseră?

Ochii lui Mai se aţintiră drept spre el, apoi se înceţoşară, n-ar fi putut preciza dacă de furie, sau de durere.

— Francezii i-au omorît soţia, copilaşul şi cumnata.

— I-au omorît? Cum i-aţi omorît voi pe Trang şi pe ceilalţi? replică el, neînduioşat de emoţiile ei.

— Copilul a murit din lipsă de îngrijire, de boală sau de foame – cine ştie? continuă ea, cu un glas sumbru şi încordat. Soţia lui Giap, Minh Giang a murit în închisoarea din Hanoi. Sora ei, Minh Khai, a fost ghilotinată. Asta poate – ca să-ţi răspund la întrebare – seamănă cu soarta trădătorului Trang.

— Dar ce făcuseră?

Ea îl fulgeră din nou cu privirea.

— Copilul? Nu făcuse nimic, decît că se născuse la părinţi. Minh Giang şi Minh Khai au activat pentru *Doc-Lap*. S-a abătut asupra lor un val de arestări şi represiune. Erau urmăriţi cu toţii de *Sûreté*. Familia lui Giap a considerat că e mai bine să se despartă. El a fugit în China împreună cu ceilalţi. Surorile s-au refugiat la Vinh, unde au stat un timp în siguranţă. Apoi au fost prinse, judecate de un tribunal militar şi găsite vinovate de conspiraţie.

Reisman se întrebă cît de adevărate erau toate astea. Poate că aşa fusese, exact cum îi povestise Mai. Dar să mergi pe ideea justificărilor – politică îndreptăţită, război just, cruzime îndreptăţită şi represalii justificate – n-avea nici un rost. În războaiele lui de pînă atunci, în aceste ţări asiatice mai ales, pe care le asalta noul dar ele se poticneau în vechile lor tradiţii, Reisman învăţase de multă vreme, şi din nou în ultimele două luni, că nu există cauză, naţiune, soldat sau civil nepătat, care să poată trece de o judecată dreaptă. Iar el, mai puţin decît oricine altcineva.

Se ducea des în peştera întunecoasă unde locuia Ho. Din plafonul umed se prelungeau în jos, ca nişte suliţe, stalactite formate din scurgerea apei prin straturile de calcar. Pereţii erodaţi şi plini de scobituri erau întunecaţi şi plini de mîzgă.

Singurul punct viu colorat era steagul conceput de ei pentru ţara pe care n-o aveau încă. Acesta cădea în falduri pe suprafaţa unuia dintre pereţii înclinaţi ai peşterii: O stea mare galbenă, cu cinci colţuri, pe un fond roşu.

— Aurie, nu galbenă – îl corectase Thi pe Reisman, cînd acesta văzuse prima oară steagul şi se referise la culorile lui: Nu-mi place conotaţia negativă a cuvîntului „galben”*.

Mobilierul peşterii şi obiectele care îi aparţineau lui Ho personal erau spartane. O valiză de nuiele conţinea cîteva lucruri de îmbrăcăminte. O rogojină pentru dormit era aşternută peste împletitura unui pat din ramuri de bambus. Pe o cornişă a peretelui peşterii se afla o altă rogojină, servind de scaun, şi o hartă întinsă. Lîngă ele, o sobiţă cu cărbuni, utilizată atît pentru încălzire cît şi pentru gătit, care consta mai ales din fiert apa de ceai. Se mînca în sala de mese comună, construită din bambus şi trestie. Mîncarea consta în general din orez, porumb şi banane sălbatice.

Aflîndu-se într-o zi în peşterea lui Ho, Reisman le spuse, acestuia şi lui Giap:

— Trebuie să vă standardizaţi armele şi să limitaţi calibrul muniţiei necesare. Am văzut de toate pe aici, de la piese de muzeu la cele mai noi arme automate. Trageţi cu gloanţe de douăzeci şi doi, de treizeci şi opt şi de patruzeci şi cinci. Asta complică problemele de aprovizionare.

Giap se uită la el cu o privire aproape dispreţuitoare. Nu poseda defel talentul de diplomat al lui Ho.

— Dacă ţara noastră ne va aproviziona, vom fi bucuroşi să ne standardizăm, îi declară. Pînă atunci, va trebui să folosim tot ce putem să cumpărăm, să cerşim sau să furăm.

— Am să cer să se paraşuteze încă o serie de puşti de calibru treizeci, cu muniţia respectivă, spuse Reisman.

— Avem nevoie de mortiere, de *bazookas* şi de multă muniţie pentru ele, îi spuse Giap. După cum rostise aceste vorbe, sunau mai mult a ordin decît a rugăminte.

Reisman se uită lung la chipul stoic şi impasibil al omului din faţa lui, întrebîndu-se de ce-ar fi fost nevoie pentru a-l face să zîmbească iar.

— Cu cît veţi declanşa mai multe acţiuni de diversiune

---

* În engleza americană *yellow* e folosit şi cu sensul de „laş”, „fricos” (n.tr.)

contra japonezilor, cu atît veţi avea mai multe şanse să le primiţi, îi spuse.

— Cînd vom fi destul de puternici, zise Ho. Pînă atunci n-avem de gînd să ne risipim forţele în acţiuni fără sens. Trebuie să ne folosim cu grijă resursele.

Vorbeau pe fundalul sonor al unei căderi de apă. În apropierea peşterii şerpuia un pîrîu de munte. Ho se ducea acolo să se scalde în fiecare dimineaţă, indiferent cît de rece era apa. Impunea şi celorlalţi virtuţile curăţeniei, ca un unchi grijuliu şi meticulos. Cînd vremea era caldă, purta sandale, un şort kaki şi o cămaşă albă cu mînecă lungă. Avea picioare subţiri, bronzate şi muşchiuloase. Cînd se cerea muncă fizică, fie chiar cele mai umile munci, ţinea să-şi aducă contribuţia, nu numai ca să dea un exemplu, ci şi ca să facă exerciţiu şi să-şi întreţină trupul care îndurase atîtea suferinţe în cursul anilor. În dimineaţa aceea, cînd se întruniseră în peştera umedă şi rece, purta nişte pantaloni de bumbac maronii şi o tunică închisă pînă sus în nasturi. Şi Giap purta o haină asemănătoare şi nişte pantaloni de culoare mai închisă. Arătau mai mult a uniformă militară decît obişnuitele sale costume lăbărţate. Reisman era în salopetă de luptă şi veston de campanie şi avea la centură pistolul de 45.

— Vino să vezi, îi spuse Ho.

Îl conduse pe Reisman la masa unde se afla întinsă harta. Era încîntat să posede o hartă recent întocmită în tabără pe baza datelor adunate de oamenii lor. Era un model în relief al porţiunii de nord-est a regiunii Tonkin, cuprinzînd baza de la Pac Bo şi întinzîndu-se peste frontieră în provincia chineză Kwangsi. Reisman observă că fuseseră completate de cartografii lor toate locurile incomplete pe celelalte hărţi. Oamenii aceia cunoşteau în amănunţime contururile pămîntului lor. Se puteau mişca iute şi sigur pe drumurile lui şi se puteau refugia în ascunzişurile numai de ei ştiute.

Ho îi arătă lui Reisman ce rute foloseau în general pentru a trece graniţa, venind dinspre China sau ducîndu-se într-acolo, mult mai apropiate decît ruta de la vest pe care o urmaseră cu el la Lao Cai.

— Avem agenţi la faţa locului aici la Ch’ing-Hsi şi la Chiu Chou Chieh, menţionă Ho, arătîndu-i două mici sate de pe partea chineză.

— Atunci de ce m-ai pus să merg pe jos o sută cincizeci de mile? întrebă Reisman.

— Ce să ne asigurăm securitatea.

— Faţă de cine?

Ho îşi feri privirea, ridicînd din umeri:

— De bandiţi, zise el, neconcludent.

Zona de graniţă era ticsită de bandiţi, îi spusese Thi, de tot felul de tîlhari care urmăreau scopuri simple, venale şi n-aveau probleme de ordin filosofic sau politic. Unii se aliaseră cu Viet Minh-ul, alţii îi jefuiau şi trebuiau să fie contracaraţi sau plătiţi. Pentru *Sûreté* şi pentru armata colonială franceză erau însă, cu toţii, o apă şi un pămînt.

— Poate şi faţă de iscoadele lui Tai Li, sugera Ho. Poate chiar faţă de spionii din cadrul Biroului vostru de Studii Strategice, de care dumneata nu ai, bineînţeles, cunoştinţă. Dar mai ales am avut impresia că dumneata, *mon commandant*, n-ai fost mulţumit cu o cale uşoara de acces.

Ho sesizase corect. Dacă Reisman şi-ar fi închipuit că va fi uşor de trecut graniţa, ar fi presupus automat că ceva nu e în regulă cu traseul obişnuit al vietnamezilor. Însă călătoria lor fusese aventuroasă şi ucigaşă şi ar fi putut să le fie fatală şi lor, cum le fusese soldaţilor inamici şi căpeteniei Meo ucise de ei.

Ho muncea fără răgaz, observase Reisman. Se afla în permanenţă sub protecţia unei echipe de oameni înarmaţi – aceştia, uneori bătînd la ochi, alteori dispersaţi cu abilitate. Primea omologi de ai săi, ca un şef de stat, şi emisari din alte regiuni ale ţării, chiar adversari pe care încerca să-i cîştige de partea lui. Studia, scria, ţinea conferinţe, conducea discuţii politice, preda o sumedenie de materii – inclusiv scrisul şi cititul – adulţilor şi copiilor din tabăra din satele învecinate, iar atunci cînd era nevoie mergea la adunat lemne de foc, căci îi făcea plăcere activitatea fizică în aer liber. Din cînd în cînd, îmbrăcat în hainele sale *can slua tau* şi însoţit de un cordon de gărzi înarmate, Ho făcea personal cîte un tur prin munţi, împărţind ţăranilor exemplare din *Viet Lap*, ziarul pe care el şi colegii lui îl scriau şi îl multiplicau în tabără. Reisman îl însoţise de cîteva ori, luînd cu el una dintre echipele de radiotelegrafişti pe care începuse să le instruiască ca să le dea ocazia să exerseze schimbînd mesaje cu echipele rămase de serviciu la bază.

Cînd îl însoţise pe Ho prin satele din „zona eliberată”, Reisman pusese o mulţime de întrebări fără legătură cu aspectele militare, iar Ho şi secunzii lui îi răspunseseră bucuroşi la toate. El îi raportase lui Sam Kilgore, prin radio, ceea ce observase personal şi ceea ce i se relatase, dar era perfect conştient că puteau fi induşi amîndoi în eroare de nişte propagandişti iscusiţi, ceea ce vietnamezii erau cu siguranţă. Prea se arătau dornici să-l pună în situaţii care să-i ridice în ochii unui american.

Timp de două zile în săptămîna de după sosirea la Pac Bo, vietnamezii organizaseră o serie de întruniri pe care ei încercau să le facă să pară o componentă a activităţii lor politice obişnuite, însă lui Reisman îi făcea impresia că fuseseră puse la cale special pentru el. La bază îşi făceau apariţia bărbaţi şi femei conduşi de luptători înarmaţi şi confereau cu Ho şi cu principalii săi aghiotanţi în sala de lectură a taberei, o altă structură pur şi simplu utilitară pe care o construiseră la sediul lor din junglă. Întrunirile se desfăşurau în vietnameză şi, cu toate că Reisman studia şi el limba, Thi trebuia totuşi să-i traducă ce se vorbea.

— Aceste întîlniri sînt o dovadă a existenţei frontului nostru unit, îi explică Thi. Ele demonstrează că oamenii din toate colţurile ţării ne împărtăşesc ţelurile şi participă la programele noastre.

— Cine sînt aceşti oameni? întrebă Reisman.

— Sînt membri ai asociaţiilor noastre de salvare naţională, i se explică. Fiecare grup îşi promovează propriile interese şi preocupări. Pentru astăzi sînt prevăzute întîlniri cu Asociaţia de Salvare Naţională a proprietarilor de pămînturi.

Reisman îl fixă plin de îndoieli:

— Proprietari de pămînturi?

— Da. Aveţi şi voi în ţara voastră, mi-a spus unchiul Ho. Noi de ce n-am avea? îi răspunse Thi, cu un aer nepăsător. După aceea ne vom întîlnii cu Asociaţia de Salvare Naţională a intelectualilor şi cu Asociaţia de Salvare Naţională a femeilor.

Reisman continua să-l fixeze sceptic, de parcă i-ar fi spus anecdote.

— Şi cu simplii ţărani şi muncitori cum rămîne? zise el sarcastic.

— Aa, ei sînt programaţi pe mîine, îi răspunse voios Thi, ca şi

studenţii. Oricum, trebuie să vă fie clar că totul începe de la nivelul satului. Acesta este aspectul cel mai important al vieţii sociale, politice şi economice vietnameze. Adevărata putere…

— Şi cum rămîne cu Hanoi-ul şi Saigon-ul? N-o să-mi spui că şi ele sînt nişte sate, nu-i aşa? îl întrerupse Reisman. Nu-i inspirau deloc încredere tiradele ca de agent de bursă ale lui Thi.

— Sînt şi ele reprezentate, sigur, ca şi industria. Dar noi sîntem în principal o societate bazată pe agricultură, continuă Thi, iar mandatul guvernului central se opreşte la porţile satului. Adevărata putere şi răspundere îşi are sediul în micile aşezări de la ţară şi de acolo radiază în afară.

— Atunci aceştia sînt politicienii satelor? Sugeră Reisman. La noi, la Chicago, le spunem cozi de topor.

— Nu. Aceşti oameni au fost aleşi în comitetele regionale. Asociaţiile de Salvare Naţională sînt construite în formă de piramidă. Sub comitetele regionale sînt comitetele pe sate şi pe ţinuturi. Deasupra lor, comitetele centrale executive, cu care se întîlnesc aici.

— S-ar zice că sînteţi pregătiţi să preluaţi puterea în ţară, imediat ce se dau la o parte toţi ceilalţi.

Thi păru mulţumit, ca şi cum un elev greu de cap i-ar fi dat în fine răspunsul corect.

— E un sistem mai democrat, mi se pare, decît în Statele Unite ale Americii.

— Mă îndoiesc, i-o întoarse Reisman. Noi am avut mai mult timp la dispoziţie să ungem şuruburile sistemului. Dar japonezii şi francezii sînt la curent cu toate astea?

— În restul ţării e în ilegalitate, acolo unde există un guvern-fantomă al colonilor francezi. Japonezilor nu le pasă, atîta timp cît nu se întreprinde nimic contra lor. Numai în zona eliberată înfloreşte pe faţă. Dacă ar fi după francezi, pe oamenii aceştia i-ar aresta şi i-ar judeca pentru trădare.

— Dar noi nu cu francezii dorim să vă luptaţi, Thi. Ci cu japonezii, îi aminti Reisman.

La următorul contact radio cu cei de la Kunming îi raportă totul lui Sam Kilgore şi insistă pe lîngă colonel în privinţa paraşutării armelor şi proviziilor cerute. Ştia că rapoartele sale vor fi evaluate, iar deciziile politice legate de ele se vor lua în

altă parte, de către alte persoane. Însă avînd în vedere nevoile urgente al Comandamentului China, în momentul cînd japonezii forţau înaintarea dinspre coastă spre interior, Reisman considera că deţine suficiente argumente în favoarea unei organizaţii de gherilă eficiente în perspectivă. Dorea să-i ajute pe vietnamezi să proiecteze măcar o operaţiune de mici dimensiuni şi să-i instruiască pentru aducerea ei la îndeplinire cu forţe proprii, mai înainte de a risca să-şi aducă acolo oamenii pe care îi aştepta din Anglia.

— Sînt pe drum. Vor fi aici peste o săptămînă, îi transmise Sam.

Stătea lîngă operator, în baraca staţiei de radio de la aerodromul din Kunming şi numai timpul cerut de cifrare, transmisie şi decodare le încetinea comunicarea directă.

— Cîţi? întrebă Reisman.

— Nu ştiu încă. Am o treabă pentru tine şi pentru Viet.

Restul mesajului lui Kilgore se referea la echipajul unui avion care se prăbuşise în munţii din nordul Tonkinului, după ce bombardase navele japoneze staţionate în portul Haiphong. Secţia auxiliară de la sol a Diviziei a 14-a de aviaţie a generalului Chennault cerea ca Reisman şi vietnamezii lui să-i găsească înaintea japonezilor.

19

Dacă nu i-ar fi căutat pe aviatorii americani, poate că nu l-ar fi găsit niciodată pe francez şi poate că el ar fi reuşit să-şi ducă pînă la capăt misiunea.

Era în prima parte a după-amiezii. Reisman se afla la el în colibă, lucrînd cu grupul lui de operatori la demontarea şi reasamblarea aparatelor radio, cînd auzi hărmălaie pe afară. Se uită şi la început crezu că cel pe care îl tîrau, plin de sînge şi pe jumătate inconştient, prin tabără era unul din americani. Cînd îl văzu pe unul din vietnamezi că dă cu piciorul în trupul neputincios, se repezi în mijlocul lor, îi dădu un şut respectivului şi furia lui îi sperie pentru un moment pe ceilalţi.

— *Pháp quân*! răcni omul în care dăduse. *Quân báo*! Vru să-şi dea jos puşca de pe umăr şi Reisman i-o smulse din mînă. Toţi vietnamezii răcneau acum la el: *Pháp quân*! *Quân báo*! *Phân gián*!

Apăru imediat Mai şi el o întrebă:

— Ce tot spun?

— E un soldat francez. Un spion.

Reisman se uită mai cu atenţie la prizonier. Era un bărbat svelt de vreo treizeci de ani, cu părul negru, tuns milităreşte, plin de sînge. Îi atîrna capul, dar făcea eforturi să-l ridice. Avea obrajii extrem de supţi, ochii uşor bulbucaţi şi pielea foarte albă. Purta ghete de paraşutist şi o salopetă la fel ca a lui Reisman, numai că era ruptă, murdară şi plină de sînge. Unul din vietnamezii care îl păzeau îi purta jacheta de aviator, care era prea mare pentru el şi-l făcea să arate ca un copil care se joacă de-a soldatul.

Reisman întinse mîna să pipăie ţesătura bluzonului şi vietnamezul se trase înapoi.

— *Chiên loi phãm*! declară el.

— Ce-a zis? întrebă Reisman.

— Captură de război, îi răspunse Mai.

Alt vietnamez îşi apără cu mîna revolverul de 45 pe care şi-l pusese deja la brîu, cu teacă cu tot, iar un al treilea purta o carabină în plus, după toate aparenţele tot o *chiên loi phãm* luată de la cel prins. Uitîndu-se din nou la prizonier, Reisman văzu însemnele de locotenent francez şi recunoscu ecusonul Diviziei 2 de blindate a generalului Leclerc. Ultima oară văzuse emblema aceea în luna august, la Paris. Fuseseră primele trupe aliate care intraseră pe la Porte d'Orléans în oraşul eliberat. Omul mai purta insigna detaşamentelor de trupe aeropurtate americane şi decoraţii franceze şi americane.

— Indiferent cine e, nu e spion, îi zise iute Reisman lui Mai. Spune-le asta! E un ofiţer al forţelor aliate şi va fi tratat în consecinţă.

Mai traduse. Soldaţii vietnamezi bombăniră încruntaţi între ei, dar se dădură de-o parte atunci cînd Reisman îngenunche lîngă prizonierul care zăcea pe jos.

— *Ca va bien*? îl întrebă Reisman. *Qui êtes-vous? Comment vous appellez-vous?*

— *Qui êtes-vous?* fu răspunsul abia articulat al omului care încerca să-şi desluşească interlocutorul.

— John Reisman. Sînt maior în armata americană. Biroul de Studii Strategice, Kunming. Cine sînteţi dumneavoastră? îi răspunse Reisman, vorbind mai departe în franceză.

Omul se uită speriat înspre vietnamezi, apoi coborî glasul şi rosti într-o engleză cursivă, dar cu un puternic accent.

— Belfontaine, Philippe, locotenent, încîntat să vă cunosc. Ce căutaţi aici cu nemernicii ăştia? Mergeam spre
Lang Son cînd m-au înhăţat…

— Sînt aici în misiune, ca observator, îi explică Reisman. Dincotro veneaţi?

Belfontaine se uită prudent în jur şi continuă liniştit, pe englezeşte.

— Calcutta. M-au paraşutat ieri englezii. Vin din partea lui de Gaulle, de la Paris. Am treburi de făcut aici, oameni de contactat. Sîntem aliaţi. Trebuie să mă ajuţi.

Reisman atinse ecusonul diviziei de pe cămaşa locotenentului.

— Eram acolo în luna august.

— Ce vremuri minunate! şopti francezul, chinuindu-se să zîmbească.

— Eşti rănit? îl întrebă Reisman.

Belfontaine se chinui să se ridice, crispat de durere. Reisman îl ajută. Belfontaine îi mulţumi, dînd din cap şi azvîrli o privire spre vietnamezii postaţi în jur.

— *Salauds*. Futu-i mama lor de sălbatici galbeni! M-au snopit în bătaie. În rest, n-am mare lucru. Nimic rupt. Am sărit fără probleme. N-am decît rănile vechi. N-au tras în mine. N-a ştiut nimeni că sînt aici. Credeam că sînt singur în junglă. Pe urmă au apărut ăştia şi-au sărit pe mine.

— Unde vă duc?

O întrebă pe Mai. Ea îi chestionă pe soldaţi, apoi zise:

— Nu ştiu.

— La unchiul Ho.

Îşi aminti ce se întîmplase cu Trang şi hotărî că n-o să se mai repete. Merse şi el alături de prizonierul care şchiopăta în timp ce îl escortau prin tabără. Soldaţii care îl păzeau, de data asta, îl lăsară în pace, dar alţi bărbaţi şi femei se înghesuiau în jurul lor, strigîndu-i batjocuri şi ocări. Musteau de ură cu toţii.

Tran Van Thi le ieşi în întîmpinare, oprindu-i, la gura peşterii. Doi din garda personală a lui Ho îl preluară pe prizonier şi îl percheziţionară cu brutalitate.

— *Thôi*! ordonă Reisman.

Încremeniră cu toţii, chiar şi Thi, uluiţi de faptul neaşteptat că li se adresa în limba lor. De fapt, el dorise să le spună lăsaţi-l în pace! însă nu ştia cum, aşa că se decisese pentru „Stai!“

— Nu vă priveşte pe dumneavoastră, îi spuse Thi.

— *Au contraire*. Mă priveşte foarte mult.

Insistă să vorbească cu Ho şi Thi îl lăsă să intre odată cu francezul. Înăuntru îi găsi pe Ho şi pe cîţiva din aghiotanţii lui în aşteptare. În jurul unei mese de seîndură erau aşezaţi pe nişte buturugi cinci oameni. Lăsară un loc liber pentru prizonier.

— Locotenentul este un ofiţer aliat, care se află în misiune oficială, le declară calm Reisman. Va fi tratat cu politeţe şi cu respect. Îşi plimbă ochii, pe rînd, asupra celor cinci. Abia dacă le cunoştea numele ciudate. Erau indivizi tăcuţi şi serioşi, trecuţi de treizeci, unii chiar de patruzeci de ani. Giap nu era acolo.

Reisman îşi aţinti privirea asupra lui Ho.

— Nu trebuie să se întîmple cu acest om ce s-a întîmplat cu Trang, îl avertiză. Dacă i se face cel mai mic rău, voi retrage orice asistenţă americană şi aliată pentru dumneata şi poporul dumitale.

Sprîncenele lui Ho se ridicară a mirare inocentă. Reisman ştia prea bine că soarta unui locotenent francez – sau chiar a unui maior american, dacă ar fi fost cazul – n-avea cum să influenţeze politica de nivel înalt, cu toate astea reuşi să-l dea lui Ho cel puţin un motiv serios de îngrijorare. Îşi puse mîna pe braţul locotenentului Belfontaine zicînd:

— *Bonne chance!* Ei colaborează cu noi împotriva japonezilor. Ţine mine asta cînd vorbeşti cu ei.

Omul era cam speriat, dar murmură un „*Merci*“, schiţă un surîs şi se aşeză pe scaunul gol pe care i-l arătase Ho.

Reisman se întoarse la operatorii lui şi la staţia radio. Două ore mai tîrziu, după ce le dădu liber şi se aşezase pe treptele din faţa colibei, fumînd încordat o ţigară, îşi făcu apariţia Ho în persoană care îl invită la o plimbare.

— Totul e în regulă, îi spuse Ho. Francezul dumitale n-o să păţească nimic.

Merseră cîteva minute în tăcere. Soarele coborîse printre copaci şi în curînd avea să dispară, după creasta muntelui. Aerul după-amiezii devenea tot mai rece. Ho se opri lîngă pîrîu, unde îşi avea un buştean favorit care constituia „biroul” lui în aer liber. Se aşezară amîndoi şi Ho spuse:

— E un om norocos. Dacă n-ai fi fost dumneata aici, ar fi fost judecat, condamnat şi împuşcat.

— Pentru că e francez?

— Pentru că e spion.

— Un ofiţer în uniformă nu e spion.

— E curajos şi prostănac. N-a vrut să ne spună nimic despre misiunea pentru care a fost paraşutat la noi în ţară. Doar o poveste sentimentală, cum că şi-ar căuta sora pe care n-a mai văzut-o de zece ani. Asta e foarte înduioşător, *Jean*, numai că noi sîntem convinşi că se află aici trimis în misiune militară de noul guvern de la Paris. Poate că ai putea să afli dumneata ceva pentru noi.

— Adică să fac eu spionaj pentru voi, asta vrei să spui?

— Vrem să aflăm ce pun la cale francezii.

— Biroul de Studii Strategice vă dă arme şi staţii radio ca să aflaţi ce pun la cale japonezii, nu francezii. Or să vină şi ei la rînd, la mutarea următoare.

Ho scoase un suspin şi întrebă:

— L-ai întîlnit pe de Gaulle?

Reisman zîmbi de aparenta candoare a întrebării:

— Nu mă învîrtesc în asemenea cercuri, răspunse.

— Dar n-a fost tot timpul *le grand* Charles, zise Ho.

— Era general de brigadă cînd au fugit în Anglia, după Dunkirk, zise Reisman. Încăpăţînat, dificil şi hotărît, îl admiram.

Ho îl tratã cu o ţigară şi i-o aprinse cu bricheta.

— Nu e capabil să vadă şi să înţeleagă nimic dincolo de propria lui fantezie a unei Franţe mîntuite de păcat şi a unei noi glorii franceze. Nu ştie nimic despre restul lumii, ... despre Asia, despre Vietnam,... despre lupta maselor de oameni. Am înţeles că e un om foate înalt, şi că priveşte numai în depărtare şi în sus, scăpînd din vedere o mulţime de lucruri. S-a referit la o nouă ordine politică pentru o Indochină înglobată comunităţii franceze.

— Şi ce-i rău în asta? Sună ca un prim pas important în direcţia independenţei pe care o doriţi.

— E un eufemism. Voi americanii aţi spune „rahat”.

Reisman rîse. Îl impresiona, ca de fiecare dată, capacitatea lui Ho de a-şi însuşi limbaje şi politici.

— Anul acesta a avut loc în Africa franceză o conferinţă cu privire la viitorul tuturor coloniilor Franţei, continuă Ho. În ciuda intenţiilor preşedintelui Roosevelt şi ale poporului american, care ştiu că sînt împotriva colonialismului, delegaţii lui de Gaulle

au exclus orice idee de autonomie şi de independenţă a coloniilor lor, chiar în viitorul mai îndepărtat. Au eliberat Franţa de nazişti, însă refuză să ne acorde nouă eliberarea de propriii lor fascişti şi imperialişti. Părerea mea e că locotenentul Belfontaine a venit aici ca să lupte împotriva noastră. Pe japonezi nu francezii, ci voi, americanii, o să-i terminaţi. Colonii doresc să-şi păstreze resursele şi efectivele ca să poată încerca să-şi restaureze imperiul. La fel cum îşi păstrează Chiang Kai-shek armata şi armele pe care i le daţi, voi, americanii, ca să se bată cu Mao Tse-tung, nu cu japonezii.

— Dă-l pe mîna mea pe francez, spuse Reisman. Am să aflu despre toate astea.

— De acord, zise Ho.

Lui Belfontaine i se înapoiară armele, bluzonul şi obiectele personale. I se pansară tăieturile şi vînătăile şi i se dădu de mîncare. Apoi Reisman îi făcu loc la el în colibă. Acum părea un om iritabil, precaut şi rigid în comportare, nu prea sigur de prerogativele şi de eticheta pe care le impunea diferenţa de grad militar dintre ei.

— Sînt liber să plec sau doar încredinţat provizoriu dumneavoastră, domnule maior?

— Întîi şi întîi, lasă gradul la o parte. Unde lucrez eu nu se prea poartă formalităţile. Spune-mi John şi eu o să-ţi spun Philippe, sau chiar Phil, dacă n-ai nimic împotrivă.

— Nu, sigur că nu, *Jean*.

Şi el îi pronunţa numele franţuzeşte, iar Reisman fu nevoit să se resemneze.

— Am nevoie să colaborezi cu mine, îi spuse. Aşa e înţelegerea cu vietnamezii. Lucrezi deocamdată cu mine şi te întorci cu mine la Kunming, cînd voi pleca acolo. Dacă nu, te aruncă în plata Domnului peste frontieră şi te împuşcă fără somaţie dacă încerci să mai vii înapoi.

— Dar ştii cine e în realitate omul ăsta? îl întrebă Philippe pe un ton ultragiat.

Nu aşteptă răspuns, ci continuă:

— E un agent al Cominternului! Comunist! Numele lui adevărat e Nguyen Ai-Quôc. Poliţia din mai multe ţări îl caută de douăzeci de ani!

Acuzaţia, adevărată sau nu, nu-l zgudui pe Reisman tot atît

cît părea să-l şocheze şi să-l înfurie pe Belfontaine. Reisman înclina chiar să acorde credit adevărului fundamental al alegaţiei, după ce ascultase atîtea diatribe politice ale lui Ho şi ale asociaţilor săi. În stadiul acesta însă, n-avea absolut nici o importanţă pentru misiunea lui, atîta timp cît vietnamezii îşi îndeplineau partea care le revenea din înţelegere. Mai avusese de-a face cu gherile comuniste şi în Europa, unele aliate efective, altele nu.

— De unde ai aflat toate astea? întrebă.

— Mi s-a pus la dispoziţie un dosar, înainte să plec de la Paris. Informaţii care provin de la *Sûreté*, atît din Paris cît şi din Hanoi. Informaţii de la englezi, care l-au arestat o dată la Hong Kong. Informaţii de la misiunea noastră din Kunming. De fapt, naţionaliştii chinezi l-au ţinut mai bine de un an la închisoare. E de mirare că nu l-au omorît.

— Poate că au hotărît că le va fi mai de folos în viaţă, îi sugeră Reisman. Exact cum el îi găseşte utili în momentul de faţă.

— Şi exact cum îl găsiţi şi voi!

— Sigur că da. Voi nu?

— Nu. E un duşman al Franţei.

— Există şi duşmani mai imediaţi ai Franţei, spuse înţepător Reisman. Eu am luptat contra lor şi mai lupt încă. Mie mi se pare că aţi face bine să vi-i faceţi prieteni şi aliaţi pe omul acesta şi pe tovarăşii lui. Lui i-ai spus ce ai aflat despre el?

— Nu. Putea să mă împuşte pe loc. Cum puteţi voi, americanii, să aveţi de-a face cu un asemenea om?

— De nevoie. Vreau să-mi promiţi că vei coopera.

Belfontaine rămase tăcut cîteva clipe, apoi rosti fără entuziasm:

— Da.

— De ce te duceai la Lang Son?

— Să-mi găsesc sora. Înainte de război s-a măritat cu un plantator, un colon francez pe nume Thibaut, pe care l-a întîlnit la Paris, în vacanţă.

— Acolo locuiţi?

— Nu. Nici vorbă, zise Philippe, în glasul căruia îşi făcu apariţia o notă de melancolie.

Stătea pe o bancă de lîngă masa cu aparatul de radio. Reisman se aşezase pe marginea patului de bambus. Îi oferi o

ţigară şi fumară în tăcere.

— Ce bun ar fi acum un pahar de *cognac*, zise Philippe.

— Regret, n-am, spuse Reisman zîmbind. S-ar putea să trebuiască să aştepţi pînă ajungem la Kunming. Îşi aminti că Sam Kilgore avea.

— Ne duceam la Paris, cînd şi cînd, dar să locuiesc acolo nu-mi plăcea nici mie, nici surorii mele Madeleine. Noi am crescut la ţară. Familia mea are o fermă în regiunea Camargue. Ştii unde e?

— Am trecut pe acolo. În Provence. Ţinut mlăştinos... cai... vite... lupte de tauri... ruine romane.

Philippe se lumină la faţă.

— *Oui*. Acasă la mine sînt cowboy, *gardien*. Dar a trecut multă vreme de atunci. Sînt cinci ani de cînd n-am mai fost pe acasă. Zece ani de cînd Madeleine a venit aici după Thibaut. Pe el l-au omorît.

— Japonezii?

— Poate. Dar la fel de probabil să fi fost nişte rebeli ca ăştia. Madeleine a fost silită să abandoneze plantaţia. Am primit cîteva scrisori. Mai întîi a stat la Hanoi, pe urmă la Lang Son, unde e un fort cu garnizoană franceză. Acolo trebuie să ajung. Trebuie să mă ajuţi, *Jean*!

— Poate că putem merge împreună, zise Reisman. Am să încerc să aranjez.

Se îndoia că omul fusese paraşutat în Tonkin numai ca să-şi găsească sora. Îl mai chestionă în legătură cu trecutul lui militar, încercînd să dea impresia unui soldat care se interesează şi el de aventurile altuia. Philippe îi spuse că luase parte încă de la început la război. După Dunkirk şi după capitularea franceză din 1940, plecase în Anglia ca să se înroleze în rîndurile francezilor liberi. Îl tot mutaseră de colo-colo, consolidîndu-i atît experienţa de luptă cît şi talentele diplomatice de ofiţer de legătură. Urmase o şcoală de paraşutism în Anglia şi pe urmă fusese ataşat la diferite unităţi aeropurtate ale aliaţilor care acţionaseră în Tunisia şi apoi în Sicilia. În Italia luptase în cadrul Corpului de Expediţie francez, iar pe urmă fusese luat de pe linia frontului din apropiere de Monte Cassino şi adus înapoi în Anglia ca să se antreneze cu divizia generalului Leclerc. Încă îl mai înflăcăra exaltarea de a fi ajutat la eliberarea Parisului.

— Şi aici e tot Franţa, rosti Philippe cu fervoare, la fel ca şi în

Algeria, în Maroc şi în Tunisia.

— Nu eu şi cu tine hotărîm asta, îi spuse Reisman. Asta se va vedea după război. Deocamdată am ordin să-i fac pe oamenii ăştia să colaboreze cu noi împotriva japonezilor că să mai slăbească puţin presiunea asupra Chinei.

— Şi eu am ordine de îndeplinit, *Jean*.

Reisman examină chipul emaciat şi palid al francezului şi îi zări în ochi sclipirea fanatismului. Acelaşi fel de privire pe care o văzuse şi pe feţele lui Tran Van Thi, Ho Chi Minh şi ale celorlalţi luptători din Viet Minh.

— Chiar te-a trimis de Gaulle?

— Da. Mi-a făcut o mare cinste. El a aprobat misiunea şi am vorbit chiar cu el personal înainte de plecare. Aghiotanţii lui au încercat să-mi aranjeze călătoria prin intermediul americanilor voştri, dar ei au refuzat să-mi acorde autorizaţia şi să-mi asigure transportul. Britanicii sînt însă înţelegători în treburi de astea şi ne-au fost de mare ajutor.

„Da, aşa sînt“, se gîndi Reisman cu oarecare regret. La început, atît Franţa cît şi Anglia fuseseră preocupate numai de supravieţuire. Acum le preocupa în mai mare măsură să-şi păstreze şi să-şi perpetueze imperiile respective.

— Şi asta numai ca să-ţi poţi vizita sora? Întrebă sarcastic Reisman. Ce amabil din partea lor!

Obrajii palizi ai lui Philippe se colorară.

— Bineînţeles, asta e numai o parte, zise el în defensivă. Trebuie să constat situaţia de aici şi să raportez, ca să pregătim calea eliberării, cum am făcut şi în Franţa.

— Atunci înseamnă că vom putea lucra împreună, îi spuse Reisman. Tu şi cu mine – şi cu vietnamezii.

Philippe îl privi nedumerit.

— Îţi sînt foarte îndatorat, poate chiar îţi datorez viaţa. Dar trebuie să ajung la Lang Son şi pe urmă la Hanoi. Aranjează asta cu aceşti *salauds* şi am să lupt alături de voi americanii împotriva japonezilor, cum aţi luptat şi voi alături de noi contra nemţilor. Dar n-o să-i ajut pe rebelii comunişti ai lui Nguyen Ai-Quôc.

Reisman se prefăcu că nu bagă de seamă. Ştia totuşi că nu va putea să aibă încredere totală în francez… exact cum nu putea să aibă încredere totală nici în Ho Chi Minh… sau în locotenent-colonelul Sam Kilgore – sau în oricine altcineva.

În noaptea aceea îl puse pe Philippe să învîrtă la generator cînd fu gata să transmită la Kunming. Erau singuri. Le dăduse liber vietnamezilor din clasa lui de radiotelegrafişti, spre marea uşurare a lui Philippe. Omul nu reuşea să se deprindă cu prezenţa unor oameni pe care îi considera inamici şi fierbea de mînie şi de frustrare abia stăpînite.

— Către cine vrei să raportezi situaţia? îl întrebă Reisman, cînd îşi termină de cifrat mesajul pe un blocnotes care se folosea o singură dată.

— Către nimeni, îi răspunse Philippe, începînd să învîrtă manivela. Te rog să nu transmiţi nimic nimănui despre sosirea mea aici.

Reisman îl fixă suspicios:

— De ce nu?

— Reprezentanţilor francezi de la Kunming nu li s-a spus nimic despre misiunea mea, şi nici ofiţerilor pe care trebuie să-i contactez în Indochina.

— Ce faci atunci, duci un război pe cont propriu?

Philippe ridică vocea, ca să se facă auzit peste zgomotul generatorului.

— Sînt facţiuni care se opun lui de Gaulle. Au să încerce să mă blocheze. Poate chiar să mă trădeze japonezilor.

Reisman se aplecă peste transmiţătorul Morse. Nimeni nu mai părea să fie de aceeaşi parte cu cineva, îşi spuse în gînd.

— În regulă. Nu te-am întîlnit niciodată, îi spuse.

Dar chiar înainte să apese pe buton, îl mai privi o dată pe Belfontaine care învîrtea de zor la manivela generatorului.

— Indiferent ce misiune ai – adăugă – nu încerca să întreprinzi vreodată ceva contra mea!

Cînd stabili contactul cu cei de la Kunming, la ora prevăzută, Sam Kilgore aştepta din nou în baraca staţie radio de la aeroport. Era o încordare neaşteptată în mesajele lui.

„Japonezii au luat ieri Kweilin. Se îndreaptă spre Liuchow. Alt vîrf de atac vizează Kweiyang”.

Era ca pe vremea cînd asculta buletinele de ştiri în zilele cele mai negre ale succeselor Axei. Dacă japonezii cucereau Kweiyang-ul, îşi dădu seama Reisman, era de aşteptat să cadă în curînd şi Kunming şi Chungking. În ciuda pierderilor grele din Pacific şi din Birmania, japonezii păreau decişi să cucerească

toată China. Începuseră să înainteze dinspre enclavele de pe coastă, pe care le stăpîneau de multă vreme, spre interiorul ţării cu cîteva luni mai înainte. Mesajele lui Sam arătau că acum năvăleau în interiorul Chinei prin puternice atacuri tip *blitzkrieg*. Apărătorii chinezi naţionalişti se prăbuşeau şi dispăreau, după cît se vedea, lăsîndu-i pe inamici să ajungă unde doreau. Generalul Stilwell îi avertizase pe toţi, de ani de zile. Aceasta era posibilitatea pe care Chiang Kai-shek refuzase s-o accepte. Era ceea ce generalul Chennault încercase să împiedice numai cu forţa aviaţiei. Acum japonezii îi măturaseră din cale avanposturile de la Hengyang, Lingling şi Kweilin şi se deplasau mai departe spre Liuchow. Era de aşteptat şi ca ei să treacă prin sudul de dincolo de frontieră al Chinei, să realizeze joncţiunea cu diviziile lor din Indochina şi să formeze o masă solidă de ţinuturi ocupate.

„Este neapărat necesar să demarezi acolo acţiunile de gherilă”, îi transmisese Kilgore.

„Dublează comanda la depozitele companiei – răspunse Reisman. Adăugă *bazookas*, mitraliere, mortiere, muniţie. Specifică data, ora paraşutării. Vom da coordonatele locului cînd sînteţi gata.“

Sam îi răspunse astfel: „Nu e material aici. Încercăm procurarea.”

Reisman se întrebă cît adevăr era oare în asta; cu toate că ştia că toate unităţile militare din China ţipau după arme, muniţii şi alimente de ani de zile. Totul trebuia transportat cu avionul peste munţi, în condiţii de prioritate. Şoseaua între Birmania şi Ledo urma să mai rezolve problema, însă nu avea să fie terminată înainte de cîteva luni, în ipoteza că japonezii nu tăiau iarăşi accesul.

— Veşti despre echipajul avionului? întrebă Sam.

— Încă nu. Îi caută vietnamezii, răspunse Reisman.

Semnalele următoare îl încurcară o clipă pe Reisman: „Ai găsit ceva mărfuri?“ întreba Sam.

Apoi îşi aminti de discuţia lor despre opiu şi afaceri şi bătu un „nu“ ferm în alfabetul Morse.

Întrerupse contactul şi ieşi să ia o gură de aer în noaptea răcoroasă. Îşi aprinse o ţigară şi se aşeză pe trepte. Dinăuntru, Philippe îi strigă noapte bună. Trecuse de miezul nopţii şi în tabără era linişte. Se uită înspre coliba lui Mai şi simţi o dorinţă

neaşteptată. Întoarse capul, apoi se uită iar într-acolo, cînd surprinse o mişcare. Văzu un bărbat în uniformă care se strecura în tăcere pe trepte. „S-a întors Haro," îşi spuse cu toate că nu putea de fapt să desluşească cine era, pe întuneric şi de la distanţă.

Poate că ce declanşă revelaţia fu micul chipiu de formă ascuţită, sau silueta de ansamblu, sau cizmele înalte şi pantalonii bufanţi, dar îşi dădu brusc seama că uniforma era japoneză.

20

Timp de cîteva minute nu făcu nimic. Rămase pur şi simplu acolo, fumînd, holbîndu-se în întuneric, ascultînd glasurile animalelor din junglă. N-avea cea mai mică dorinţă să surprindă pe cineva *in flagrante delicto*. Dacă era Haro – sau Jimmy Lum –, omul o să plece din coliba lui Mai şi o să se întoarcă la locul lui de cazare cu puţin înaintea zorilor. Aşa avea obiceiul să facă mai înainte, pe vremea cînd Reisman îi observase venirile şi plecările: ca să pară că şi-a petrecut singur noaptea şi ca să evite o situaţie jenantă pentru Mai.

Lui Reisman îi trecu prin minte să instaleze un mic dispozitiv de alarmă, după modelul trăsnit al capcanelor Meo, un cablu care să declanşeze un semnal sonor, cum erau cele cu care vietnamezii se exersau în mînuirea minelor şi grenadelor. O sfoară bine întinsă, o sîrmă subţire sau o liană tropicală plasată cu dexteritate de-a curmezişul unei scări. Apoi îşi aminti ce-i spusese Thi, că el şi Haro nu reprezentau nici un pericol unul pentru celălalt, şi hotărî că, oricît ar fi părut o joacă, o confruntare putea să fie luată, la ora aceea din noapte, drept o ameninţare. Aşa că se duse să se culce, îmbrăcat, programîndu-se să se trezească înainte de a se lumina de ziuă.

Cînd se trezi, Philippe dormea încă dus. Reisman se uită prin uşa deschisă. Peste zece minute îl văzu pe Haro ieşind din coliba lui Mai. Era îmbrăcat sumar şi îşi ducea în braţe uniforma şi cizmele. Reisman aşteptă pînă ce Haro dispăru în tufişuri, apoi traversă iute luminişul şi intră în coliba lui Mai.

— Ai uitat ceva, Kita? întrebă glasul ei somnoros, în franceză.

Reisman se aproprie de patul ei şi îi spuse încetişor pe englezeşte.

— Va să zică, aşa îl cheamă.

Mai se întoarse şi sări în sus, speriată. Pătura îi alunecă pînă la brîu, dezgolindu-i umerii şi sînii care se legănau. El rămase cu privirea aţintită asupra ei. Ea nu se osteni să se acopere.

— Dumneavoastră eraţi, zise ea.

— Cine e Kita? o întrebă el. Sună ca întrebarea unui amant înşelat, cu toate că nu asta îi fusese intenţia.

— Nu e absolut deloc treaba dumneavoastră, domnule maior, îi răspunse ea, mînia făcînd-o să ridice tonul.

— În alte vremuri şi locuri se prea poate, dar omul purta o uniformă japoneză cînd a intrat aici, noaptea trecută. Mi se pare că e timpul să mă primiţi şi pe mine în joc. Cine e? De partea cui e?

Mai îl văzu studiindu-i corpul şi îşi trase pătura pînă la bărbie.

O voce rosti încet, din spatele lui Reisman:

— De luni de zile îmi pun şi eu aceeaşi întrebare.

Se întoarse şi îl văzu intrînd pe uşă pe Haro, care mai avea încă în braţe cizmele şi uniforma japoneză.

— M-ai văzut. Te-am văzut. Scor egal – continuă Haro.

Reisman nu simţi nici o ameninţare în glasul sau în atitudinea lui, pur şi simplu o notă de blazare, poate de plictiseală.

— Cine eşti? îl întrebă Reisman.

Haro trase aer adînc în piept, luă în glumă poziţia de drepţi şi debită cu voce sacadată:

— Shidehara… Kita… Colonel… Kempitai! La ordinele dumneavoastră! Făcu o plecăciune rigidă, jonglînd cu lucrurile pe care le ţinea în braţe. Încercă să bată şi din călcîie, ca un neamţ, dar mocasinii îi erau prea moi ca să emită vreun zgomot. Haro privi în jos dezamăgit, apoi zîmbi de toată comedia.

Reisman se uita la el, nevenindu-i să-şi creadă ochilor. Tipul se comporta de parcă ar fi văzut prea multe filme americane şi acum încerca să utilizeze acţiunea şi dialogul unei comedii de salon într-o situaţie cît se poate de dramatică.

— Nu cumva eşti Jimmy Lum, din întîmplare? îi sugeră Reisman.

— Bun băiat! Am auzit de el.

Haro privi în direcţia patului:

— Ia spune-i, Mai!

Ea se uită înspre Reisman de sub marginea păturii.

— Este, într-adevăr, Kita Shidehara. Colonel în Kempitai.

Reisman se uita de la unul la altul, să vadă dacă nu cumva le arde de glumă. Nici vorbă. Se simţi dintr-o dată şi nătărău şi înfuriat.

— Atunci, ce tot puneţi la cale cu el? îi ceru socoteală lui Mai. Credeam că sîntem inamici.

Se întoarse apoi către bărbatul care tocmai se prezentase drept ofiţer al serviciului secret japonez.

— Şi dumneata ce cauţi aici în libertate, bătîndu-te pe burtă cu toată lumea? De ce nu te închid sau nu-ţi trag un glonţ în cap? De ce nu-ţi chemi trupele să-i atace?

Kita clătină dezamăgit din cap.

— Doamne sfinte, frăţioare, da' naiv mai eşti! zise. Tot tra-la-la-ul ăsta e pentru ţărănoi, pentru ţărănoi, pentru *Lumpenproletariat*. Apoi lăsă circul deoparte şi spuse: Gata cu prostiile! Avem treburi serioase de discutat şi putem să începem chiar acum, la urma urmei.

— Dă-i drumul. Fă-mă să înţeleg.

Kita privi peste el, către Mai:

— Vrei să te scoli şi să ne faci nişte ceai?

Apoi, adresîndu-se lui Reisman:

— Întoarce puţin capul, Johnny, ca să se îmbrace doamna.

„Treburile" pe care Kita Shidehara dorea să le discute nu erau nici pe departe atît de surprinzătoare ca faptul că le auzea de la un colonel din Kempitai. Era, îşi spuse Reisman în gînd, ceva comparabil cu a lua ceaiul cu *gauleiter*-ul nazist local într-una din ţările ocupate pe unde lucrase în colaborare cu Rezistenţa. Exceptînd faptul că omul părea mai degrabă un Jimmy Lum american, decît un Kita Shidehara japonez. Mai aprinsese o lampă cu petrol şi pusese ceaiul la fiert pe o sobiţă cu cărbuni. Se aşezase pe singurul scaun, în timp ce bărbaţii şedeau pe rogojini, bînd ceai din nişte ceşti mici.

Ştirile pe care i le debită Kita nu erau chiar foarte proaspete. Îi relată lui Reisman despre victoriile zdrobitoare ale noii ofensive japoneze în China, jubilînd un pic:

— Formaţia voastră chineză nu merge prea bine. Au pierdut ceva teren. Poate antrenorul e slab!

Reisman dădu din umeri.

— Mda. Am auzit.

— Ai aflat de echipajul prăbuşit? Nouă tipi.

— Da.

— Da, bineînţeles. Radioul, zise Kita, pocnind din degete. Uite ceva nou, de transmis la Kunming. Japonezii i-au băgat pe trei din ei la închisoarea din Hanoi. Franţujii au ascuns trei pe undeva şi nu vor să-i predea la japonezi. Încearcă să fie băieţi fini, să cîştige ceva puncte în ochii voştri. Ceilalţi trei aviatori mai umblă încă hai-hui prin munţi şi prin junglă. Trebuie să-l pui pe unchiul Ho pe urmele lor.

— S-a şi făcut. Deocamdată a dibuit un francez. Spuneţi-mi, domnule colonel…

— Te rog, lasă-l încolo de grad, Johnny, zise Kita, fluturînd o mînă. Nu ţinem deloc la formalităţi, pe aici.

— Eşti american? Eşti *Nisei*?

— Aş! Născut şi crescut în Japonia. Ai fost acolo vreodată?

— Acum cîţiva ani, scurt. Cu un vapor, pînă la Yokohama.

— Ţi-a plăcut?

— Am fost la Tokyo. Oribil. Viaţă într-o cuşcă de iepuri.

— În alte părţi n-ai fost?

— Ba da. În unele locuri era frumos… chiar superb, plin de frumuseţe. M-am minunat cum un popor cu o asemenea fineţe şi sensibilitate e capabil de atîta cruzime şi sălbăticie faţă de restul lumii.

Kita se trase înapoi, prefăcîndu-se îngrozit:

— Dacă a vrut să fie o insultă, las-o baltă, puştiule.

Lui Reisman nu-i mai spusese cineva „puştiule” de foarte multă vreme. Avea treizeci de ani şi îşi închipuia că japonezul ar putea fi doar cu cinci pînă la opt ani mai în vîrstă ca el.

— Oricum n-a fost prea greu, continuă Kita. V-am urmărit pe voi, occidentalii, şi pe urmă le-am dat drumul samurailor, să treacă la acţiune.

— Şi unde ai învăţat să vorbeşti americăneşte?

— Am început cu engleza la şcoala de limbi străine a Armatei Imperiale din Tokyo. Erau maniaci să te facă să prinzi forme de limbă vorbită.

— Nu te cred, Kita, spuse Reisman. Trebuie să fi fost în Statele Unite.

— N-am zis că n-am fost.

— Nimeni n-ajunge să vorbească ca băştinaşii, pînă nu trăieşte printre băştinaşi.

— Ne mai dai nişte ceai? o întrebă Kita pe Mai, ridicîndu-şi ceaşca.

— Asta-i comportarea americană, zise Reisman. Un japonez ar fi aşteptat politicos pînă i se oferea.

Mai le turnă ceai la amîndoi, apoi stinse lampa. Lumina dimineţii era acum suficientă. Se aşează la loc şi continuă să le urmărească, fascinată, conversaţia. Nici ea nu ştiuse atîtea despre Kita.

— O.K. Asta-i unul din lucrurile pe care le-am învăţat în S.U.A. Cum să mă înfig la cîte ceva.

— Acolo ţi s-a dezvoltat şi simţul umorului, de te-ai ales cu obiceiul să faci pe şmecherul? îl persiflă Reisman. Era sigur că buna cuviinţă japoneză nu îngăduie un stil atît de dezinvolt. Asta îi şi făcuse s-o ia razna, îşi închipuia el. Asta, plus încercarea de a maimuţări una din ţările europene faţă de care nutreau atîta dispreţ. Numai că Germania fusese o alegere proastă.

— Da, şi mi-a rămas. Acolo toate sînt al dracului de nostime, de trebuie să înveţi să rîzi ca să supravieţuieşti. Cred c-am avut şi baftă. Am reuşit să-mi scot la iveală eul adevărat.

— Ce-ai făcut acolo?

— Am fost spion. Student-spion. Sau spion-student. Depinde cum priveşti lucrurile. Auzi, toate astea nu mai au acum nici o importanţă. Avem lucruri mai importante de discutat.

— La ce te gîndeşti?

— La colaborarea în sprijinul vietnamezilor.

— Împotriva cui?

— Împotriva francezilor.

— Şi voi, japonezii?

— Noi o să plecăm. – În glasul lui îşi făcu apariţia o intonaţie nouă, de ironie. – Ce se întîmplă acum cu chinezoii sînt victorii uşoare, de moment, chiar dacă băieţii voştri de la Kunming şi Chungking fac pe ei de frică, probabil. În alte părţi pierdem. Şi nu cred că „sfera comună de prosperitate” o să reziste în forma actuală. Va trebui să ne întoarcem la planşetă şi s-o reproiectăm.

— Şi vrei să-mi dai o dată a retragerii voastre?

— Cînd va fi necesar. Ceea ce nu dorim e să revină aici francezii. Asia pentru asiatici, ştii cum vine chestia asta.

— Mie mi se pare că sînt deja aici şi că au fost tot timpul. Nu i-aţi alungat pe francezi de aici nici un moment.

— Ai dreptate, aşa e. A fost mai simplu să-i lăsăm pe cei care se aflau aici să rămînă şi să facă treburile murdare pentru noi. Am luat tot ce-am vrut şi am trimis acasă. În orice clipă am vrea să ne ocupăm de franţujii locali, avem posibilitatea s-o facem, cum poftim! – şi pocni iar din degete.

„Un obicei foarte american", se gîndi Reisman.

— Dacă te-aştepţi să întorc foaia şi să lucrez pentru voi, te înşeli amarnic, îi declară brusc. Sînt oaspete aici şi mi s-a cerut să mă port frumos în ceea ce te priveşte, aşa că asta şi fac.

— Nu vă cer să vă trădaţi ţara, domnule maior! spuse indignat Kita.

— Atunci vrei s-o trădezi pe a ta.

— Nici vorbă.

Reisman scutură din cap.

— Tot nu înţeleg ce urmăreşti, colonele – sau Kita, sau Haro, sau cum ţi-o fi numele. În războiul ăsta te afli de partea cui nu trebuie, ţi-aduci aminte?

— E un simplu detaliu, zise Kita. – Vocea îi era limpede şi atitudinea din nou curtenitoare. – Războiul a atins punctul de la care dumneata şi cu mine ajungem să fim binişor de aceeaşi parte, în raport cu vietnamezii. Serviciul meu, Kempitai, merge de multă vreme cu ei, de unul singur, şi acum am cam intrat la apă.

Reisman se uită către Mai şi zise:

— Mda, cred că da.

Ea îl fulgeră cu privirea, dar nu spuse nimic.

Kita continuă, fără umor.

— Nu la asta mă refer. Noi ducem un război al nostru cu armata imperială de aici şi cu birocraţii de la Tokyo. E aproape la fel de înverşunat ca lupta care se dă între OSS, armată, marină şi aviaţie, ca să nu mai vorbesc de luptele între Washington, Chungking şi toţi aşa-zişii voştri aliaţi.

— Ce ştii tu despre astea?

— Tot ce e de ştiut, spuse plin de încredere Kita. Avem oameni pretutindeni. Ştiu ce cantitate penibilă de arme le-ai adus vietnamezilor: douăzeci şi cinci de M-l, douăzeci şi cinci de carabine, douăzeci şi cinci…

— Nu te mai osteni, i-o reteză Reisman. Ştiu pe de rost lista de rufe murdare.

Apoi se uită iarăşi înspre Mai.

— Presupun că de la vietnamezi ai aflat.

— Aş! Ştiam încă înainte să treceţi frontiera. Alor voştri ar trebui să le fie ruşine. Să încerci să cumperi dragostea cuiva cu nişte flecuşteţe de suveniruri, cînd din fabricile voastre se revarsă tot armamentul acela valoros. Aţi făcut exact ca strămoşii voştri care vroiau să le cumpere drepturile indienilor pe cîteva mărgele colorate.

— Strămoşii mei n-au avut de-a face cu nici un indian – îi răspunse, nu prea inspirat, Reisman.

Încerca să-şi ascundă confuzia în legătură cu duplicitatea acestui război în care se afla vîrît şi el. Cum dracu' de aflase Shidehara ce arme adusese el de la Kunming? Pe unde se produsese scurgerea de informaţii?

Să fi fost vorba de reţeaua obişnuită de agenţi sau era cineva mai din apropierea americanilor – Kilgore, Ludlow, Tai Li?

— Hai să revenim la dumneata, colonele, spuse el.

— Kita, te rog.

— Ia-o de unde ai rămas: erai student-spion în Statele Unite.

— M-am distrat grozav pe vremea aceea.

Expresia lui fericită se modifică numai pentru cîteva secunde, dar Reisman o surprinse totuşi. Frumoasele trăsături ale colonelului Shidehara se aspriră şi se întunecară. Apoi se uită înspre Mai şi îi aruncă o privire ca de scuză pentru ceea ce se pregătea să spună:

— Nu erau prea multe gagici americane disponibile pentru un japonez, dar m-am descurcat cu clasele inferioare.

Reisman aşteptă continuarea, dar omul părea cufundat în amintiri neplăcute.

— Dar n-ai mers tu şase mii de mile numai ca să regulezi americance, nu-i aşa, Kita?

O scînteiere de mînie abia perceptibilă se ivi în ochii individului. Surîse forţat.

— Nu, şefii mei m-au trimis la universitate să studiez America şi pe americani şi să învăţ să vorbesc cum trebuie. Ceea ce deseori s-a dovedit că nu-i chiar aşa, dacă e să ne luăm după regulile limbii engleze, nu ştiu dacă mă înţelegi.

— Cine erau şefii tăi?

— Superiorii mei din Kempitai. Numele lor nu te privesc. Eram încă de pe atunci ofiţer în armată. Cariera armelor e o

tradiţie în familia mea. Patriotism, *Bushido** şi aşa mai departe. Aveau nevoie de cineva în teritoriu. Pentru planurile lor, după cum ştii.

— Mda, am aflat la Pearl Harbour, spuse Reisman crispat,

— Personal, consider că a fost o greşeală.

— Unde erai pe atunci?

— Înapoi la Tokyo, mă pregăteau pentru altă misiune. Le-am spus, dar nu m-a ascultat nimeni. Îmi cam închipuiam de ce sînteţi în stare voi americanii dacă vă înfuriaţi zdravăn, vă uniţi forţele şi treceţi la construirea unei maşini de război. Aveaţi la dispoziţie tot efectivul şi toate resursele necesare. Eu călătoream foarte mult în timpul vacanţelor şcolare. Asta se întîmpla pe la sfîrşitul anilor ’30, pînă la începutul lui ’41. Am înţeles ce începea să se petreacă, încă de cînd aţi demarat în ajutorul prietenilor voştri englezi. Am cutreierat toată California şi nord-vestul – am fost pînă la Denver, Chicago, New York, Washington. A dracului de mare ţară! Mi-a trebuit o săptămînă să traversez Texasul. Păi, numai statul cu pricina şi e probabil mai mare decît toate insulele japoneze la un loc. Mi-am cumpărat o maşină veche în care dormeam. Se pare că existau opinii diferite cu privire la dacă aveam sau nu dreptul să stau la hotel, în unele oraşe. La fel şi peste tot în sud, pînă mi-am luat maşina. N-am aflat niciodată dacă ar fi trebuit să stau în autobuz pe locurile din faţă sau din spate.

Atunci cînd îşi amintea de lucruri ca astea, insultele şi prejudecăţile rasiale şi sociale la care fusese supus în Statele Unite, colonelului Shidehara i se clintea un pic masca de jovialitate de pe faţă. Reisman continuă să-l chestioneze, încercînd să distingă minciuna de adevăr, încă nu prea convins că omul era într-adevăr cine susţinea că este. Deşi simpla declaraţie a acestui fapt de către Shidehara îi punea pe amîndoi în poziţii imposibile. Ar fi trebuit să recurgă la arme, ceea ce ar fi fost urît din partea lor – ţinea să sublinieze iar şi iar Shidehara, din moment ce erau amîndoi oaspeţi pe un teren mai mult sau mai puţin neutru; iar el unul era dispus să recunoască neutralitatea bastionului Viet Minh, cu toate că ţara lui ocupa oficial Indochina în virtutea tratatului cu colonialiştii francezi şi cu fostul regim de la Vichy din Franţa metropolitană.

---

* Cod de comportament al samurailor, simbol al tradiţiilor militare medievale japoneze (n.tr.).

— Desigur, durabilitatea acestui aranjament pare să facă actualmente obiectul unor oarecare dispute, spuse japonezul pe un ton persiflant. Aviatorii voştri ne-au atacat cu tot mai multă hotărîre şi ne aşteptăm dintr-o zi în alta să vedem făcîndu-şi apariţia în Golful Tonkin armada şi navele voastre de debarcare. Nu cumva, din întîmplare, ştii ceva despre toate astea, Johnny?

Reisman îşi dădu pe gît ceaiul, apoi se uită fix la colonelul Shidehara cu o expresie deschisă şi binevoitoare. Buna dispoziţie generală a omului – prefăcută sau autentică – era contagioasă. Pînă într-atît, încît Reisman se văzu silit să-i amintească cine era, sau cine pretindea că este.

— Nu, nu ştiu – îi răspunse Reisman, încercînd să facă să sune răspunsul cît mai amabil cu putinţă. La nivelul meu, nu mi s-ar împărtăşi, oricum, informaţii de acest gen.

Presupunînd că era acum rîndul lui în acest schimb de politeţuri la care ajunseseră, Reisman îi puse cîteva întrebări generale despre activitatea celor din Kempitai şi fu surprins de francheţea lui Kita. Aceasta sublinie asemănările, în privinţa puterii şi acţiunii independente, dintre Kempitai şi OSS. Amîndouă erau tot timpul în conflict cu serviciile armatei regulate şi cu respectivele birocraţii politice. Totuşi, în momentul de faţă, diferenţele de opinii cu privire la direcţiile politicii japoneze în Indochina şi la dimensiunea ajutorului acordat grupărilor vietnameze care luptau pentru independenţă atinseseră un nivel critic.

— La Tokyo, şi chiar în sînul unor facţiuni ale armatei de la Hanoi, se manifestă îngrijorare cu privire la revanşa franceză postbelică, spuse Kita. Noi, cei din Kempitai, credem însă că problema poate fi evitată dacă se acţionează acum cu ceva mai mult curaj, şi îndrăzneală şi nu cu timiditate şi reţinere.

— Cum? întrebă Reisman.

— Dîndu-le vietnamezilor posibilitatea de a-şi crea propriul lor guvern suveran.

— În care caz nu va mai exista un guvern colonial francez care să vă dea bătaie de cap cu revanşe şi reparaţii.

— Exact, recunoscu voios Kita. Unele facţiuni prost sfătuite, totuşi, ne-au limitat extinderea activităţii cu grupări cum este cea a domnului Ho şi caută să ne-o restrîngă tot mai mult. Prin urmare, serviciul de informaţii Kempitai este silit să acţioneze singur în toate felurile în care putem acţiona. Într-un fel destul

de ciudat, Johnny, tu şi cu mine ne aflăm acum de aceeaşi parte – şi te rog să verifici asta la Washington, nu să mă crezi pe cuvînt. Noi le aducem vietnamezilor independenţă şi îi ţinem pe francezi deoparte.

Reisman nu putea să nu se amuze. Şi totuşi, se uită la el cu îndoială:

— Ai lansat chestia asta pe cont propriu? îl întrebă. Sau ai tăi te sprijină din umbră?

Kita cumpăni cu grijă răspunsul la această întrebaie, apoi spuse:

— Iniţiativa e totul, domnule maior. Nu se deosebeşte de ceea ce ai şi dumneata de făcut – după cum singur ai spus-o în ziua cînd ai sosit.

— Ce doreşti exact de la mine, domnule colonel? Îl provocă Reisman.

— Hmm... păi, ai căpătat veşti despre aviatorii voştri. M-aş ocupa imediat de asta, dacă aş fi în locul tău. Am să te ajut, dacă pot.

— Şi ce-mi ceri în schimb?

— Nimic, deocamdată. Fă şi de acum încolo tot ce ai de făcut – şi nu mă mai spiona noaptea, pe întuneric.

Începură să se audă zgomote pe afară, lume care mişca de colo-colo, bărbaţi şi femei din tabără care îşi începeau ziua de lucru. Reisman aruncă o privire în exterior. Philippe stătea în uşa colibei lor, cu un aer nehotărît Apoi se retrase înăuntru cînd trecu mărşăluind pe lîngă el un pluton de vietnamezi înarmaţi.

În lumina palidă a dimineţii care pătrundea în coliba lui Mai, Reisman se uită de mai multe ori de la unul la altul, la bărbatul şi la femeia din faţa lui. Se gîndea la tot ce se rostise şi totuşi nu-i putea acorda încredere nici unuia. Călătorea printr-un labirint de contradicţii, o călătorie care începuse din clipa cînd fusese paraşutat din avionul C-46, deasupra graniţiei birmano-chineze. Era un labirint existenţialist în care *eul* precumpănea. La *Deux Magots* pe Boulevard St. Germain, filosofii existenţialismului aveau obiceiul să discute despre asemenea lucruri – şi el era de acord cu ei.

Mai era un lucru personal pe care dorea mult să-l afle.

— Nu cunoşti cumva identitatea omului vostru de la Chungking, Kita? îl întrebă cu un aer nepăsător.

— Ba da.

Reisman îl aşteptă să continue, dai el nu mai spuse nimic.

— Aş dori s-o aflu şi eu.

— Nu m-aş grăbi să ţi-o dezvălui, Johnny. Dacă îl deconspiri, relaţiile internaţionale se încurcă şi mai tare. Acum ne împăcăm binişor. El scoate exact cît trebuie de la chinezi şi ei scot exact cît trebuie de la el, ca să-şi justifice poziţia de acolo. Acum aş vrea să fac cunoştinţă cu francezul tău.

— Am să te mai rog o dată, colonele, spuse Reisman pe un ton tranşant. Poate că data viitoare ai să ai suficiente motive să-mi spui. Ce ştii despre francez?

— Numai ce le-a spus el vietnamezilor.

Reisman se uită la Mai. Ea îi întoarse privirea, fără să clipească. Bineînţeles. Înainte ca el sa spună în treacăt, ceva despre francez, Mai îl informase amănunţit pe Shidehara.

— În regulă, spuse el. Dar ai grijă să nu vă certaţi între voi. Omul se află sub protecţia mea.

Traversară poiana pînă la coliba lui Reisman. Numai el şi Kita. Kita nu făcu nici o încercare de a-şi ascunde identitatea, iar Reisman văzu cum faţa lui Philippe se umple de uimire şi de mînie cînd se făcură prezentările. Fu o întîlnire scurtă şi neplăcută. Kita se arătă un campion al amabilităţii, Philippe destul de posac. Kita nu făcu altceva decît să schimbe cîteva vorbe glumeţe şi să pună apoi cîteva întrebări despre planurile noului guvern de la Paris în legătură cu Indochina. Se dovedi suficient ca să-l facă pe locotenentul francez să amuţească şi să-l privească încruntat, în tăcere, pe colonelul japonez. N-au făcut, nici unul, nici o ispravă, trase concluzia Reisman.

21

Reisman se duse în audienţă la Ho Chi Minh, în peştera unde îşi avea sediul, imediat după masa de dimineaţă. Se aflau acolo şi Giap şi Thi.

— Vreau să plec şi eu la Lang Son cu francezul, le spuse Reisman. Am nevoie de cîţiva oameni de-ai voştri să ne însoţească.

Nici Ho şi nici colegii lui nu-i acordară prea multă atenţie. După toate aparenţele, tocmai discutaseră o chestiune care îi interesa mai mult decît plecarea francezului la Lang Son.

— Avem ceva mai important, zise Ho.

— Ascultaţi-mă întîi pînă la capăt, insistă Reisman.

Şi le relată despre ofensiva japoneză în interiorul Chinei.

— Despre asta vroiam şi noi să stăm de vorbă, spuse Ho.

Reisman rămase surprins.

— Abia am aflat ieri seară, prin radio, de la Kunming. Cum de aţi... – Apoi îşi dădu seama. – Prietenul vostru japonez cel amuzant v-a informat probabil imediat ce s-a întors.

Ho înţelese că jocul îi era descoperit şi nu încercă să se prefacă.

— Colonelul Shidehara mă ţine la curent, zise el. Mi-a adus ştirea că a căzut Kweilin. Urmează Liuchow, poate şi Kweiyang. Avanposturile generalului Chennault, pe care îl admir foarte mult, sînt o pierdere grea. Dacă japonezii vor captura Kunming-ul şi Chunking-ul războiul ar putea dura ani de zile, chiar dacă voi americanii le ocupaţi insulele. Sînt fanatici cu toţii.

— Shidehara pare genul rezonabil, spuse Reisman, ca în treacăt.

— Shidehara este altfel. Avem noroc că lucrează în colaborare cu noi. Funcţia lui e similară cu a dumitale.

— Pe dracu'! Eu mă aflu aici ca să ucid japonezi, nu să mă distrez cu ei.

— Trebuie să înveţi să fii mai îngăduitor, *Jean*.

— Cum aţi fost voi cu răposatul domn Trang!

— Cum sînt eu acum cu locotenentul Belfontaine, spuse Ho iritat. Destul cu asta. Ţi-a spus Kita cine ştie despre aviatorii americani?

— Da.

— Am mai primit nişte veşti azi dimineaţă. Unul din ei a fost găsit de tribul Nung, lîngă satul Na Sam. E în formă bună. Oamenii îi dau îngrijiri.

— La ce distanţă de aici?

Ho îi făcu semn să se apropie de hartă şi îi arătă unde se află Na Sam pe modelul în relief.

— Aici, la aproximativ şaizeci de mile sud de noi.

Reisman văzu că ruta cea mai directă însemna şaizeci de mile de marş forţat pe poteci şi drumuri de căruţă, peste munţi, prin canioane şi prin junglă. N-avea dispoziţie să petreacă două zile pe drum în felul ăsta. Dar la vreo cincisprezece mile mai jos de Na Sam, pe şoseaua principală care mergea de la nord la sud, se afla fortul francez unde vroia să se ducă împreună cu Philippe.

— Ştiţi numele, gradul şi matricola americanului?

Thi scoase un carneţel din buzunarul tunicii:

— Filmore, Randolph, sergent categoria a patra. E mecanic de zbor şi mitralior. – Dădu apoi citire numărului matricol militar al lui Filmore.

— Vreau şi eu o copie cu datele astea, Thi. Am să anunţ prin radio la Kunming. Asta o să le cîştige ceva credit oamenilor voştri. Am să-l recuperez în drum spre Lang Son.

— Nu-i nevoie să te osteneşti dumneata, *Jean*, zise Ho. Am să pun să fie adus aici de cei din tribul Nung. N-am spus că poţi pleca la Lang Son, şi ar fi mai bine să nu te duci acolo. Am dori să faci un lucru mai important. Cît mai repede, dacă e să-l facem.

Lui Reisman nu-i pica deloc bine să-şi vadă libertatea de acţiune controlată de Ho Chi Minh şi de vietnamezii lui. Dar dacă ei nu vroiau să-l vadă ducîndu-se la Lang Son cu francezul, puteau foarte uşor să-l împiedice. N-avea chef să se certe. Mai exista o cale să-i facă să accepte.

— Şi ce anume vreţi să fac? întrebă.

— Să te duci la Kwangsi şi să cureţi depozitul de muniţii al generalului Chiang Fa-K'uei, înainte să pună mîna pe el japonezii – îi răspunse Ho cu un surîs, anticipînd uimirea lui Reisman. Giap şi Thi îl priveau ţintă.

— Uite-aşa, nu? replică Reisman, pocnindu-şi degetele. – Chiar în timp ce făcea asta se gîndi: Fir-ar al dracului, aşa face Shidehara. – Cred că glumiţi!

— Trebuie să facem planuri şi avem nevoie de personal şi de vehicule, desigur, interveni Giap. Dar trebuie să acţionăm repede. Trebuie s-o facem.

Reisman se holbă la el, nevenindu-i să creadă. Se aşteptase să i se ceară ceva, un lucru pe care să-l accepte numai dacă îl conduceau pe el şi pe Philippe pînă la Lang Son. Dar ceea ce vroia Ho de la el nu părea un schimb echitabil, chiar dacă era posibil de făcut.

— Cred că ar trebui să-mi mai spuneţi cîte ceva – zise el, sec.

Ho îi făcu semn să se apropie de un perete unde, peste calcarul umed şi zgrunţuros, atîrna o hartă a Chinei. Haşuri galbene, trase de mînă cu creionul, indicau teritoriul ocupat de japonezi iar nişte săgeţi groase galbene indicau dimensiunile şi direcţia noii avansări a japonezilor în interiorul teritoriului

chinez.

— Aici, – zise Ho, punînd degetul pe hartă – între Kweilin şi Kweiyang, ascuns într-un canion departe de şosea, se află depozitul secret de muniţii al generalului Chiang Fa-K'uei, *tuchun* al provinciei Kwangsi.

— De unde ştii că e un depozit de muniţii acolo? întrebă Reisman.

— Am fost acolo. L-am văzut cu ochii mei, răspunse Ho.

Reisman îşi aminti că „Tong Van So" îi mai vorbise despre asta, într-una din zilele cînd se plimbau împreună prin Kunming.

— Cît e de cînd ai fost acolo? insistă el.

Ho ridică privirea şi închise o clipă ochii:

— O mie nouă sute patruzeci şi trei... vara. Acum un an şi jumătate. Se uită înspre Giap şi Thi şi adăugă: Primenii mei or să-şi amintească de vremea aceea, deşi ei nu se aflau cu mine.

— Şi de unde ştiu că armele mai sînt acolo? Poate că trupele lui Chiang Fa-K'uei le folosesc în fine contra japonezilor.

— Poate, dar e puţin probabil. Eu îl cunosc pe Chiang Fa-K'uei şi pe ceilalţi de felul lui. Nu vor folosi aceste arme pentru scopurile cărora le erau destinate, nu se vor atinge de proviziile imense de arme şi muniţii transportate pe bani grei de la voi, din Statele Unite, ca să servească împotriva japonezilor. Dar poate că nu vă pasă, îl ironiză Ho. Resursele voastre sînt infinite.

— Dar capacitatea de transport nu, îi replică Reisman. Totul trebuie adus cu avionul din India şi cărat de acasă pînă acolo cu vapoare şi avioane.

În febrilitatea lui, Ho trecea mereu de la engleză la franceză:

— *Un gaspillage terrible! Quel dommage!* Acumularea asta de armamente, care înseamnă o asemenea risipă, le conferă acestor *tuchun*-i statutul pe care îl au şi puterea pe care o folosesc unii împotriva altora. Asta e principala lor grijă: să-şi menţină puterea în faţa celorlalţi şi în faţa lui Chiang Kai-shek, care le e conducător şi stăpîn numai atîta timp cît reuşeşte să-şi păstreze forţa militară dominînd alianţa Kuomintang-ului şi trăiesc toţi cu spaima că Armata a opta în marş a lui Mao Tse-tung o să năvălească asupra lor dinspre nord.

— Şi o să năvălească?

— Nu ştiu.

— Să-l întrebăm pe Chin Li, compatriotul nostru chinez.

— Domnul Chin s-a întors în patrie.

Asta îl surprinse pe Reisman.

— Dîndu-vă asigurări de sprijin frăţesc, presupun. Poate că va reuşi chiar să se lipsească pentru voi de o puşcă-două. Cam nepoliticos din partea lui să nu-şi ia la revedere.

Şi totuşi, nu se simţea nici desconsiderat, nici surprins, căci îşi amintise de sfatul pe care Ho îl dăduse în mod constant luptătorilor săi de gherilă, în ultimele săptămîni: *Tiptil, tot timpul tiptil – sosim pe neaşteptate – plecăm pe neobservate.*

— Domnul Chin m-a rugat să vă transmit complimentele sale, îi comunică cu amabilitate Ho.

— Sînt sigur.

Ho ignoră sarcasmul şi îşi reluă expunerea:

— Chiang Kai-shek şi toate căpeteniile militare din Kuomintang se tem mai mult de oamenii oneşti ca domnul Chin, decît de japonezii care v-au atacat ţara şi cu care au ajuns la unele înţelegeri.

— Ca şi voi! îl atacă Reisman.

— Nu ca şi mine! îi replică supărat Ho. Eu nu dispun de aceleaşi efective şi armamente ca ei şi nu pot să lupt cu *nimeni*. Dar pentru laşii aceia a-şi folosi armamentul contra japonezilor poate să însemne să-l piardă. În clipa asta, Chiang Fa-K'uei îşi frînge mîinile ca un zgîrcit pe cale să-şi piardă aurul. Du-te şi ia-i-l, *Jean*, că altfel or să i-l ia japonezii şi or să-l folosească împotriva voastră.

Era genul de plan cutezător şi irezistibil care îl atrăgea totdeauna pe Reisman. Însă trebuia să descopere cît adevăr conţinea:

— Ai văzut materialul cu ochii tăi, zici?

— N-am avut vedenii, *Jean* – răspunse Ho şi privi dincolo de Reisman, într-un alt timp şi spaţiu, cu o expresie îndurerată. – Eram prizonierul Kuomintang-ului chinez. Mă purtau în lanţuri din oraş în oraş, legat împreună cu ceilalţi ca un criminal de rînd, după bunul lor plac. În ziua cînd am văzut depozitul de muniţii al lui Chiang Fa-K'uei eram de peste un an prizonier.

Suferise mult, îi povesti lui Reisman. Uneori fusese închis împreună cu alţii în celule goale, reci, rău mirositoare şi pline de insecte; alteori fusese pus să mărşăluiască zi după zi pe drumuri, prin căldură şi praf legat în lanţuri de alte cadavre vii înfometate, însetate, zdrobite în bătăi, pline de răni, numai piele şi os şi abia ţinîndu-se pe picioare.

— A fost o vreme cînd ni se spusese că a murit, interveni Tran Van Thi. Vestea ne-a zguduit pe toţi.

Vo Nguyen Giap, de obicei atît de stoic, adăugă şi el plin de emoţie:

— Cu toţii am avut de înfruntat lucruri îngrozitoare – închisori, tortură, pierderea familiilor noastre – dar cel mai groaznic a suferit unchiul Ho.

— De ce te-au arestat? îl întrebă Reisman pe Ho.

Acesta ridică din umeri.

— Din greşeală – *Qui sait*? Ziceau că sînt spion.

— Al cui?

Ho rîse amar:

— Al francezilor. Şi al comuniştilor în acelaşi timp. O asociaţie conflictuală, *n'est-ce pas*?

— Şi te-au judecat în tribunal?

— Glumiţi, *monsieur*.

Continuă cu povestea ascunzătorii de armament.

— Poate că a fost pur şi simplu o întîmplare că am văzut-o – în limba mea numim asta *thoi co*, împrejurare norocoasă. Mă tîram într-un şir de deţinuţi pe drumul dintre Kweilin şi Kweiyang cînd Chiang Fa-K'uei însuşi a apărut într-o maşină oficială însoţit de escortă. Avea aerul că mă caută.

— Îl cunoşteai pe individ?

— Avusesem ocazia să ne întîlnim de cîteva ori în decursul anilor. Mă interogase el personal cînd m-au arestat. De fapt nici nu e un individ prea rău. În ziua aceea, pe şosea, venise într-adevăr să mă elibereze. I-a pus să-mi scoată lanţurile şi m-a luat la el în maşină. Am mers printre munţi pe un drum lateral şi am intrat pe o poartă păzită de soldaţi într-un pasaj îngust care dădea într-un mic canion închis din toate părţile. De jur împrejur se înălţau pereţi abrupţi de munte. Erau mai multe peşteri, poate artificiale – nu ştiu – închise cu gratii de fier, drumuri care urcau pînă la cele situate mai sus, şi clădiri de beton pe fundul văii şi lîngă pereţii muntelui. Se mai aflau acolo un detaşament de soldaţi, muncitori, civili şi barăci. Am văzut şi artilerie grea amplasată în aşa fel încît să acopere drumul de acces, sau sus pe munte. Cu alte cuvinte, un obiectiv militar de mare importanţă. Mi-am dat seama ce era de fapt: un înspăimîntător arsenal. Chiang Fa-K'uei m-a dus în baraca unui post de pază să stăm de vorbă între patru ochi.

— Cît material se afla acolo?

— Mii de puşti, carabine, pistoale şi grenade. Mitraliere, mortiere şi tunuri, milioane de cartuşe, mii de proiectile de artilerie. Am putea trăi ani de zile de acum încolo din ceea ce prostul acela a adunat şi refuză să folosească. Cînd şi-a dat seama că am înţeles unde mă aflu mi-a spus chiar el ce era acolo. Încerca să mă impresioneze cu importanţa şi puterea lui.

— Erau şi camioane?

— Cîteva, şi nişte jeepuri. Bineînţeles nu destul ca să transporte totul. Probabil că construise toate astea în decurs de ani de zile, deviind o parte din materialul care i se aloca prin acordurile voastre de împrumut şi închiriere de furnituri militare.

— Atunci înseamnă că va trebui să ne facem rost de mijloace de transport, zise Reisman.

Ho zîmbi:

— A, văd că te interesează.

— Sigur că mă interesează. Deşi n-am idee cum se poate face, sau dacă se poate face. La urma urmei, n-aş vrea să te ofensez, dar chiar informaţiile aduse de dumneata personal sînt fără valoare în ziua de azi. Cine poate şti ce mai e acum acolo, dacă o mai fi ceva? Şi oricum s-ar putea ca japonezii să ajungă primii.

— De asta trebuie să te mişti repede! declară Giap. Ce n-am putea face dacă am avea mai toate armele şi muniţia de acolo! Am deschide un al doilea front pentru voi, americanii, şi ne-am elibera în acelaşi timp ţara!

Reisman se uită lung la ei şi clătină din cap. Le înţelegea visurile ambiţioase, dar nu era contaminat de fervoarea lor. Nu credea în capacitatea lor de a realiza ceva pe scară atît de mare, cu sau fără arsenalul comandantului de la Kwangsi.

— E doar o idee deocamdată, zise el. Am s-o studiez, dar numai dacă ai voştri ne ajută să ajungem întîi la Lang Son, pe locotenentul Belfontaine şi pe mine.

— Nu-i timp pentru aşa ceva, izbucni agitat Ho.

— Ăsta-i tîrgul, unchiule, zise Reisman cu răceală. Ai voştri ne duc la Lang Son, sau n-ai decît să te duci singur în China după puştile alea.

Urmară cîteva momente lungi de tăcere în care îl fulgerară cu toţii lung din priviri. Apoi Ho întrebă, cu amabilitate forţată:

— Cît veţi întîrzia acolo?

— Nu mai mult de două-trei zile. Superiorii mei îmi cer să fac acest lucru şi felul cum îmi vor aprecia ei misiunea aici, depinde de asta, minţi Reisman. O să am posibilitatea să mai aflu cîte ceva despre ţara voastră, să ascult şi alte puncte de vedere. Aşa e democratic, trebuie să ţineţi minte asta.

Ho îl privi posomorît. Era clar că nu dorea să-l vadă hoinărind liber şi nesupravegheat prin Indochina, poate chiar adunînd opinii împotriva Viet Minh-ului.

— Şi în legătură cu arsenalul lui Chiang Fa-K'uei ce-ai de gînd să întreprinzi? îl întrebă cu un glas aproape plîngăreţ.

Reisman îşi duse degetul la tîmplă.

— Am şi început să lucrez la asta. De fapt, dacă mă duc întîi la Lang Son, o să pot să ajung înapoi la Kunming şi pe urmă la şoseaua Kweilin-Kweiyang mult mai repede decît dacă aş pleca de aici pe jos înspre nord.

Se apropie de măsuţa cu harta şi îl urmară cu toţii.

— La Lang Son e un aeroport şi aliaţi, binevoitori cu mine chiar dacă nu sînt faţă de voi, în special dacă îl aduc pe locotenentul Belfontaine – aliaţi care s-ar putea să-mi îngăduie să chem un avion mic de la Kunming.

Se gîndea că îl va putea convinge pe Sam să-i trimită un L-5, un avion uşor care se va putea strecura printre munţi şi canioane şi să treacă la mică înălţime pe sub aviaţia de luptă japoneză fără a fi detectat pe ecranele lor de bord. Dacă francezii cooperau şi permiteau avionului să aterizeze şi să plece în secret, ar fi putut să-l aducă pe sergentul aviator la Kunming în cîteva ceasuri, în loc să fie silit să umble zile sau poate chiar săptămîni pe un traseu periculos la sol.

— Asta va fi partea cea mai uşoară. Acum, cum ajungem repede de aici la Na Sam şi în Lang Son? întrebă el, ca şi cînd chestiunea permisiunii de a merge acolo se şi rezolvase. Nu vreau să irosesc zile întregi mergînd prin pădure ca să ajung pînă acolo. Ai voştri, cînd trebuie să se deplaseze repede, ce fac? Aveţi vehicule ascunse pe undeva?

— Se aranjează, zise Ho, cu ceva mai mult entuziasm decît arătase pînă atunci. Am să te conduc personal. Nu am mai fost de mult la Lang Son şi mi-ar plăcea şi mie să fac o vizită acolo.

Reisman îl privi pieziş. Nu-i venea să creadă că Ho îşi băga de bunăvoie capul într-un asemenea laţ.

— Foarte curajos din partea dumitale, sau foarte temerar. Şi

o să mergi în chip de Ho Chi Minh?

Ho zîmbi.

— Începi să te pricepi la lucrurile astea, *Jean*. – Apoi cu privirea îndreptată nostalgic spre un trecut îndepărtat spuse: Dacă e necesar să mă prezinţi cuiva poţi să spui că sînt Nguyen That Than, un ţăran bătrîn din provincia Nghé An, care te-a ajutat să găseşti drumul. Şi francezul trebuie să respecte regulile jocului, fără să-i treacă prin minte să ne trădeze, altfel se termină cu noi toţi. Şi întîi cu el.

— Nguyen That Than, repetă Reisman. Numele ăsta are vreo semnificaţie?

— E numele pe care tatăl meu mi l-a dat cînd am împlinit zece ani. Înseamnă Nguyen-Cel care va fi învingător.

— Interesant obicei să-ţi schimbi numele după evenimente, comentă Reisman pe un ton uşor ironic. Sînt şi la Chicago oameni care-şi schimbă des numele. Sînt oameni care au probleme cu poliţia, şi acestor nume noi li se spune „alias“.

Ho îi aprecie umorul şi nu se supără.

— Da, am citit despre obiceiul ăsta al gangsterilor. Cu toate astea prefer să cred că numele pe care mi l-a dat tatăl meu este profetic.

— Şi înainte de asta cum ţi se spunea?

Ho îşi flutură mîna cu gestul de acum familiar prin care decreta că ceva nu are nici o importanţă.

— Ce contează, zise. Completezi un dosar?

— Simplă curiozitate, continuă Reisman într-o doară. Îmi place să aflu cît pot de mult despre un om cînd îmi pun viaţa în mîinile lui.

Ho îi răspunse tot pe un ton de bună dispoziţie:

— Ţi-a mers foarte bine cu noi pînă acum. Nu văd nici un motiv să nu fie la fel şi mai departe.

Reisman abandonă paranteza.

— Şi cu vehiculul cum rămîne? întrebă din nou, scrutînd contururile hărţii aflate pe masă. – O scurtă plimbare prin munţi de la Pac Bo şi ajungem pe drumul ăsta de aici, zise el arătînd cu degetul.

— Drumul numărul trei, la vest de Cao Bang, luă cuvîntul Thi. L-am evitat la venire, cum am făcut cu toate drumurile principale.

— Dacă o luăm întîi pe acolo, zise Reisman, urmărind

drumurile pe modelul în relief, putem ajunge la Cao Bang pe drumul care pare să fie principala axă nord-sud.

— Drumul numărul patru, îl identifică Thi.

— De acolo putem merge cu maşina spre sud, pînă la Na Sam şi Lang Son.

Reisman ridică ochii, provocîndu-i din nou:

— Sau e un risc pentru Viet Minh să meargă pe drumurile principale şi pe jos şi cu maşina?

— Kita Shidehara o să vină şi el cu noi, îi răspunse Ho. El ne va furniza mijlocul de transport şi într-o oarecare măsură o acoperire oficială, cu condiţia să ne îmbrăcăm corespunzător şi să fim discreţi. Trebuie să sperăm pînă atunci că japonezii încep să mai obosească şi îşi încetinesc înaintarea în China.

— E mai probabil că o vor lua înaintea liniilor de aprovizionare, îi spuse Reisman, uitîndu-se din nou pe harta Chinei de pe peretele de calcar al peşterii. După un moment de gîndire se întoarse, privind drept spre Ho Chi Minh. Ceva din povestea lui îl intriga.

— Despre ce a vrut Chiang Fa-K'uei să vorbiţi în ziua cînd te-a dus să-i vezi arsenalul?

— Despre condiţiile eliberării mele. Arsenalul a fost pur şi simplu *thoi co*. Un loc unde să stăm de vorbă. Se afla în apropiere.

— De ce ţi-a dat drumul? Asta dorea Reisman să afle de fapt.

Din nou Ho îşi forţă trăsăturile chipului într-o expresie interogativă şi dădu scurt din umeri.

— Nu merge aşa, unchiule, zise Reisman. Ce ţi-a cerut în schimb?

— Să mă lase să lucrez pentru crearea unui front unit şi favorabil în sud. O ţară care să fie prietenoasă faţă de Kuomintang în general şi faţă de el personal.

— Cu avantaje economice şi politice pentru el? sugeră Reisman.

— Aşa credea el.

— Şi aţi rămas în termeni buni?

— Aşa s-ar părea. Dar cu chinezii nu se ştie niciodată.

22

Cei din Viet Minh aveau multe biciclete la Pac Bo, pe care le utilizau nu numai pentru purtat greutăţi, ci şi ca să pedaleze ei

înşişi pe potecile înguste din munţi şi de prin junglă. Mai era un avantaj: Kita Shidehara venea şi pleca din tabără pe motocicletă şi mai ţinea ascunsă încă una, pentru curierul rapid al vietnamezilor.

Ho îl trimise pe Tran Van Thi să-l aducă în peşteră pe agentul Kempitai-ului. După ce îi ascultă, acesta se alătură planului lor cu un elan plin de amuzament, de parcă ar fi mers cu toţii să petreacă o vacanţă fericită într-o staţiune turistică. Pe Reisman îl îngrozea faptul că vietnamezii îi dezvăluiau unui colonel japonez intenţia lor de a introduce ilegal arme în ţară. Încă nu prea ştia ce atitudine să ia faţă de colonelul Shidehara.

— N-ai de gînd să stai cu mîinile în sîn, nu-i aşa – îl provocă el – în timp ce noi aducem arme ca să vă atacăm trupele şi să vă distrugem instalaţiile?

— Noi ne aşteptăm – începu Kita. Apoi făcu o pauză. – Vorbesc în numele celor a căror politică sînt trimis să o aplic aici şi sînt întru totul de acord cu ea – ne aşteptăm la o utilizare judicioasă a materialului pe care vă lăsăm să-l aduceţi.

— Împotriva cui?

— Împotriva nimănui, pînă nu ne retragem noi frumos de pe scenă.

— Eşti chiar mai naiv decît mine, colonele. Ne faci rost de camioane ca să cărăm marfa, dacă există aşa ceva? Se duse lîngă harta de pe perete şi îi arătă locul descris de Ho, între Kweilin, aflat acum în mîinile japonezilor, şi Kweiyang la vest, către care păreau să se îndrepte.

— Dacă veniţi dinspre est, chinezii or să creadă că faceţi parte din armata japoneză.

— Nu, replică Kita. Asta or să creadă şi ai voştri şi o să ne spulbere cît colo. Mai ales aviaţia voastră. Numai oameni ca tine şi ca mine şi ca domnul Ho înţeleg subtilităţile unor asemenea aranjamente.

Reisman se gîndi că şi Sam Kilgore ar înţelege. La fel Tai Li şi Chiang Kai-shek, care încheiaseră unele înţelegeri cu japonezii. Deşi aceştia doi ar încerca mai degrabă să pună ei mîna pe arsenal. Se întrebă ce ar zice despre asta comandorul Pelham Ludlow. Probabil, ce i-ar spune Tai Li.

— Francezii de la Lang Son au camioane, îi sugeră Kita. Convinge-i pe ei să te ajute.

— Slabă speranţă, zise Reisman.

— Nu şi dacă îşi închipuie că marfa e pentru ei.

— Nu, francezii nu trebuie să afle nimic despre afacerea asta, îi preveni Ho. Nici o vorbă lui Belfontaine. Scopul deplasării noastre este pur şi simplu să-l ducem pe el în siguranţă pînă la Lang Son, la ai lui.

— Atunci trebuie să rămînă aici, nu să se întoarcă la Kunming cu mine, afirmă Reisman.

Ho se gîndi o clipă.

— Ai dreptate, va trebui să rămînă la noi în ţară. Dacă superiorii lui permit aterizarea avionului vostru, o vor face pentru că doresc să-şi restabilească poziţia de aliaţi, după ani de zile de colaborare cu japonezii. Singurul scop al zborului tău, le vei spune, este să te întorci pe calea cea mai rapidă şi mai sigură la Kunming cu aviatorul pe care ai fost trimis să-l cauţi. Nu-i aşa *mon commandant*?

Ho făcu o pauză aşteptînd ca Reisman să-i dea replica în povestea pe care o improvizau.

— Da, desigur, *mon commandant*, răspunse Reisman cu o exagerată politeţe.

— Aţi avut noroc să-l puteţi localiza repede la Na Sam, continuă Ho. În afară de asta, francezilor nu trebuie să li se spună nimic despre săptămînile pe care le-ai petrecut cu noi şi în nici un caz nici o vorbă despre arsenalul lui Chiang Fa K'uei şi ce plănuim să facem cu el. Îşi vor întări şi extinde măsurile de securitate şi-i vor determina pe acei japonezi care nu sînt la fel de înţelegători faţă de noi ca oamenii colonelului Shidehara să treacă la acţiuni agresive împotriva noastră. Francezii ne-ar împiedica să aducem şi un singur pistol, cu atît mai mult ceea ce eu mă aştept să găsiţi în depozitul secret.

— Cîtă marfă este acolo? întrebă din nou Reisman. Ştiu ce mi-ai spus – mii de-astea, mii de-alelalte şi milioane de bucăţi de muniţie – dar hai să coborîm la nivelul practic. De cîte camioane e nevoie pentru transport?

— Nu ştiu, *Jean*.

— Ştii ce am reuşit să aducem într-un camion de şase pe şase cînd am venit. Încap în el două tone şi jumătate. Împarte la asta ce-ai văzut în depozitul de muniţii.

Ho îşi aţinti ochii pe harta Chinei aflată pe perete, de parcă ea ar fi putut să-i mai arate o dată ceea ce văzuse cîndva pe drumul dintre Kweilin şi Kweiyang. În cele din urmă, rosti:

— Nu pot să estimez. Nu mi s-a permis să văd de fapt tot ce se afla acolo.

Se întoarse către aghiotanţii lui şi continuă plin de nesiguranţă.

— Poate că Giap, care se pricepe la lucrurile astea ar putea…

— Douăzeci şi cinci! exclamă hotărît Vo Nguyen Giap. Aduceţi-ne douăzeci şi cinci de camioane încărcate cu armament şi vom fi cu adevărat fericiţi, domnule maior. Camioanele dumneavoastră ar mai putea ancora la spate şi cîteva tunuri şi lăzi de muniţie pe care să le remorcheze după ele.

— Camioanele mele! repetă Reisman plin de admiraţie pentru uşurinţa cu care Giap inventa. N-am nici un camion. Nu fac decît să improvizez la fel că şi voi.

— Sînt sigur că te descurci foarte bine, *Jean*, îl complimentă vesel Ho.

Reisman se uită lung la el. Apoi spuse:

— Am să-ţi transmit un semnal dacă există un arsenal acolo. Transportul lui o să cadă în sarcina dumitale, nu într-a mea.

Ho îi azvîrli una din acele ochiade care vor să spună „cum poţi să-mi faci aşa ceva“?, dar Reisman continuă:

— Am să încerc şi eu să fac rost de un convoi de camioane, dar nu trebuie să contezi pe mine. Dacă găsesc mijloace de transport, cu atît mai bine. Totuşi, cînd îţi transmit semnalul vreau să trimiţi cincizeci de oameni înarmaţi şi gata de luptă, iar aceştia trebuie să aducă cu ei cele douăzeci şi cinci de camioane – dacă asta doriţi. Nu-mi pasă de unde le luaţi. N-aveţi decît să le împrumutaţi sau să le furaţi. Am să încerc să fac rost de ce pot din parcul auto al OSS, dar mă îndoiesc că au să fie de acord să-şi implice efectivele şi camioanele într-o operaţie ca asta. Transportul mărfii pînă aici va fi problema voastră.

— Dar cum să facem noi asta, *Jean*? se lamentă Ho.

— La fel cum vă mişcaţi încoace şi încolo. Ai spus că aveţi agenţi la Ch’ing-His, nu-i aşa?

— Da, răspunse Ho plin de regret.

— Atunci lucraţi prin intermediul lor. Sînt sigur că este o reţea care depăşeşte limitele localităţii. Poate nu la fel de puternică şi mare ca reţeaua lui Tai Li, dar evident că aveţi oameni la faţa locului, canale de comunicaţii şi transport.

Folosiţi-le! Nu staţi deoparte acum, aşa cum îi acuzaţi pe chinezi şi pe coloni că fac.

Mai scrută o dată harta Chinei de pe perete, apoi se duse către modelul în relief de pe masă unde putea urmări mai bine în detaliu liniile drumurilor şi ale potecilor, pe măsură ce se apropiau de frontieră şi se încrucişau. Ho veni în spatele lui şi spuse:

— N-avem capacitatea să operăm pe o asemenea scară prea mult în interiorul Chinei. Numai dacă aduceţi materialul pînă la frontieră. De acolo, Viet Minh-ul o să-l transporte pe biciclete şi în spate.

— De ce nu aduceţi marfa pe apă? îi sugeră Reisman. Încet şi fără să bată la ochi, cu şampane şi jonci. Aici, de pildă, pe Sông Hong. Puteţi să o încărcaţi la sud de Kunming şi să treceţi frontiera pe la Lao Cai. Aveţi acces la ambarcaţiuni. De ce nu le trimiteţi în susul rîului, cît mai departe? Cînd se întorc încărcate, puteţi să duceţi marfa pe uscat, cu hamali, exact cum aţi făcut cînd am venit prima oară.

— Circulaţia pe Sông Hong e sub observaţie. Deşi ideea dumitale e bună, îi răspunse Ho. – Îşi mişcă mîna înspre est pe harta de pe masă şi o opri deasupra vinelor albastre subţiri ale pîrîurilor şi ale rîurilor. – Multe rîuri mici traversează pe aici frontiera. Unele n-au nici măcar nume. Trec prin ţinuturi de munte nelocuite.

— Puteţi împărţi încărcătura, o parte să o transportaţi cu bărcile şi o parte pe uscat. Vă va mări şansele de reuşită. Şi eu o să mai încerc încă o dată să aranjez o paraşutare din avion.

— Foarte bine, zise Ho. Trebuie să sperăm să avem din nou parte de *thoi co*. Ce vei face dacă nu reuşeşti să pleci cu avionul de la Lang Son?

— O să plec ca voi, pe jos.

— Atunci s-o pornim cît mai repede.

Reisman şi Kita plecară împreună din peşteră, îndreptîndu-se spre colibele lor ca să se pregătească de călătorie.

— De ce faci asta, Kita? întrebă Reisman în timp ce traversau tabăra. N-ai nici un sentiment de lealitate faţă de ţara ta?

— Bineînţeles că am. Aşa o ajut cel mai bine în momentul ăsta. Soarta m-a adus pe mine şi pe tine pe un teren de interese comune, deocamdată, cel puţin.

— De ce aş avea încredere în tine? De unde ştiu că dintr-o clipă într-alta nu te întorci la ţicneala aia de Bushido şi nu mă înjunghii lăsînd baltă mascarada asta prietenoasă?

— Nu e o mascaradă, domnule maior, spuse Kita plictisit. Am ajuns de mult la concluzia că Bushido sau Bullshitto* **e totuna şi în varianta japoneză şi în stil american.** Guvernul vostru acordă medalii pentru asta. Nu prea se dau medalii de vitejie soldaţilor japonezi. De la ei se aşteaptă să lupte din răsputeri, fără să pună întrebări, pentru împărat şi pentru ţară şi să moară mai degrabă decît să fie înfrînţi, şi asta e, puştiule. Încerc să asigur viitorul fără să adaug prea mult la dezastrul prezentului, atît aici cît şi acasă. N-aş vrea să văd în Japonia distrugerile pe care le-am produs în China şi pe care armatele şi aviaţia voastră le produc acum în Franţa, Italia şi Germania. Meseria mea este inteligenţa. Eu mi-o folosesc pe a mea. Foloseşteţi-o şi tu.

Kita zîmbi şi o luă repede spre coliba lui, lăsîndu-l pe Reisman să se uite lung după el, doar ceva mai puţin circumspect şi neîncrezător decît înainte. Era chiar natura meseriei lui să fie neîncrezător, îşi spunea; venea de la sine şi pînă acuma îi fusese de folos. Deşi, uneori, se întreba ca acum dacă nu cumva exagerează, dacă, de fapt, nu era mai degrabă o afacere care ţine de natura lui decît de natura afacerilor lui.

Philippe îl aştepta îngrijorat.

— Plecăm, zise Reisman. Imediat. Pregăteşte-te. Ne duc Ho şi japonezul. Ne oprim pe drum să-l luăm pe un aviator de-al meu. L-au găsit nu departe de Lang Son.

— *Magnifique, Jean!* N-am să uit.

— Trebuie să ne pregătim poveştile mai întîi.

— Poveştile?

— Minciunile. *Mensonges*.

— Nu înţeleg.

— Nu trebuie să dezvălui nimănui că ai fost capturat de Viet Minh şi că ai stat aici. Nici nu ştii de existenţa acestui loc. Nu l-ai întîlnit niciodată pe Ho Chi Minh sau pe vreunul din ceilalţi. Pe omul care ne duce la Lang Son îl cheamă Nguyen That Than, un ţăran bătrîn întîlnit pe drum. Mi-am luat angajamentul ăsta în numele tău şi al meu, în schimbul garanţiei că ni se va asigura securitatea.

---

* Joc de cuvinte intraductibil, între *Bushido* şi cuvîntul american de argou *bullshit*, „căcat”, „rahat”, „fleac” (n. tr.)

— Înţeleg, zise Philippe uitîndu-se încruntat în pămînt.

— Tu şi cu mine ne-am întîlnit în munţi, printr-o întîmplare norocoasă, continuă Reisman. Am sărit cu paraşuta în Tonkin, pornind de la puncte de plecare separate şi cu misiuni separate. Nu sînt aici trimis de corpul auxiliar al aviaţiei – Secţia China ca să-l găsesc pe aviatorul dispărut. Tu eşti aici din... tu ştii din ce motive, Philippe. Ne-am întîlnit cu Nguyen That Than şi el ne-a ajutat. Ai înţeles?

Francezul îl privi drept în ochi.

— Da, desigur. Va fi cam greu. E o chestiune de onoare, dar în ce constă onoarea? Şi japonezul?

— O să-ţi spună el ce vrea de la tine. Este, bineînţeles, principalul nostru însoţitor şi protector. Indiferent sub ce identitate călătoreşte, are liberă trecere de la japonezi, de la francezi şi de la cei din Viet Minh. Eşti de acord să respecţi aceşti termeni, Philippe?

Belfontaine îl privi, sfîşiat între nevoi şi dorinţe. În cele din urmă dădu din cap:

— De acord. Acum ştiu ce trebuie să fi simţit Pétain şi ceilalţi de la Vichy, spuse el cu tristeţe. Omul trebuie să se aranjeze cum poate.

Reisman încercă să-l mai consoleze.

— Nu fi atît de sever cu tine însuţi, prietene. Nu există nici eroism, nici colaboraţionism, nici trădare. Îţi ţii, pur şi simplu, gura închisă şi faci ceea ce plănuiai cînd ai sărit cu paraşuta. Te duci să-ţi găseşti sora şi realizezi contactele pentru de Gaulle. Lasă-i deoparte pe Ho şi pe Shidehara.

Îşi strînseră rucsacurile şi echipamentul radio, îşi inspectară carabinele şi pistoalele şi se pregăteau de plecare cînd veni să-şi ia rămas bun de la ei Nguyen Thi Mai, îmbrăcată în hainele ei ţărăneşti, de culoare închisă. Belfontaine o salută din cap, mormăi un salut grăbit şi ieşi, ca să-i lase singuri.

Mai îl luă pe Reisman de mînă şi îi mulţumi pentru tot ceea ce făcuse. Se repezi să-l sărute pe obraz. Apoi, şi mai pe neaşteptate, Reisman îi simţi buzele alunecîndu-i spre gură şi sărutîndu-l blînd şi cald.

Ea se trase înapoi şi-i zîmbi.

— Ce înseamnă asta? o întrebă el, simţind iarăşi plăcerea şi emoţia de la prima lor întîlnire.

— Nu se ştie niciodată, îi răspunse încetişor Mai. Poate doar

bonne chance, noroc!

Chiar înainte de a urca pe motociclete ca să părăsească tabăra, Ho Chi Minh îl confruntă pe locotenentul Belfontaine cu propriul său avertisment:

— Nu trebuie să spuneţi nimănui unde aţi fost, sau cum ne numim noi, sau ce credeţi că aţi aflat aici, sau să dezvăluiţi amplasarea acestui loc. Trebuie să vă angajaţi – ca ofiţer francez şi ca om de onoare – să nu dezvăluiţi nimic. Doar că l-aţi întîlnit în munţi pe *commandant* Reisman, după ce aţi sărit cu paraşuta, şi că mai tîrziu aţi dat peste oameni cumsecade care v-au ajutat să ajungeţi la destinaţie.

Philippe îl privi încordat.

— Sînteţi Nguyen Ai-Quôc? îi trînti el întrebarea.

— Am auzit de omul acela, răspunse Ho, cu o voce liniştită. Însă numele meu e Ho Chi Minh, după cum vă pot spune colegii mei. Chiar şi acest nume vă este interzis să-l dezvăluiţi cuiva. Cît va dura această călătorie, sînt Nguyen That Than. Aşa trebuie să vă gîndiţi totdeauna la mine, *monsieur.* Ca la un ţăran bătrîn pe care l-aţi întîlnit umblînd prin munţi.

23

Plecară de la baza din Pac Bo imediat după amiază, pe un drum de pămînt care şerpuia prin desişul vegetaţiei de munte. Feţele le erau pe jumătate acoperite de ochelari de protecţie. Reisman conducea una din motociclete, avîndu-l la spate pe Philippe. Purtau şepci de campanie, pantaloni şi jachete fără însemne. Erau înarmaţi cu carabine şi pistoale. Rucsacurile erau legate, ca nişte desagi, de şa. Radioul şi generatorul depăşeau suportul de bagaje, lungînd şi îngreunînd vehiculul şi făcîndu-l greu de mînuit. Reisman insistase să ia unul din aparate şi îi puse pe operatorii din tabăra de gherilă în stare de alarmă, douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru, lîngă echipamentul pe care-l aveau acolo.

Kita conducea motocicleta care deschidea drumul, avîndu-l drept pasager pe Ho. Acesta era îmbrăcat pentru vreme mai rece, într-o versiune mai lungă şi mai groasă a tradiţionalului *cu-nao* ţărănesc. Kita purta uniforma lui militară. În zona eliberată de Viet Minh, pe unde urmau să călătorească în primele două ceasuri, aveau să fie recunoscuţi şi lăsaţi în pace de gărzi şi observatori ascunşi. Mai tîrziu, în cursul călătoriei, Kita era sigur

că va putea să-i treacă de orice posturi de baraj neașteptate, japoneze sau franțuzești. Reisman și Philippe urmau să se dea drept ofițeri din armata colonială aflați pe teren într-o inspecție. Se aflau la circa douăzeci de mile la sud-vest de Cao Bang și ajunseseră acolo în mai puțin de o oră. Kita păstra acolo, sub protecția gărzilor Viet Minh, un camion militar japonez ținut în garaj într-o clădire separată care părea o magazie de cereale la fel cu celelalte dimprejur.

— Văd că cunoști bine împrejurimile, îl înțepă Reisman în timp ce schimbau vehiculele.

— Am mai lucrat pe aici. Clienții noștri, prietenii noștri, îi răspunse Kita. Uite, ajută-mă dacă vrei.

Sprijiniră o scîndură de podeaua camionului și urcară în el una din motociclete, apoi împinseră scîndura după ea.

— Pentru orice eventualitate, zise Kita. Ca o barcă de salvare.

În spatele camionului se mai afla un sac de echipament și un costum *can slua tau* agățat într-un cui. Colonelul Shidehara era bine pregătit, observă Reisman. Lăsă a doua motocicletă în garaj, ascunsă sub un maldăr de saci de cînepă și încuie ușa.

Kita se așeză la volan, Ho la mijloc, iar Reisman lîngă ușa din dreapta. Belfontaine se așeză în partea din spate a camionului, lîngă ferestruica acoperită cu prelată care dădea în cabină. Reisman se întrebă dacă, așa înarmat cum era, n-ar putea avea curajul să-i ia prizonieri și să-i predea la Lang Son. Era posibil, dar se îndoia. Philippe avea cu siguranță destulă minte ca să-și dea sema că și după ce ajungeau la fortul francez, tot Shidehara avea să comande, dacă dorea.

Pentru că era nu numai un aliat teoretic al colonilor francezi ci și, lucru mult mai important, un ofițer superior din forța de ocupație. Deși Reisman nu avea nici o idee ce intenționa să spună sau să facă Kita odată ajunși la Lang Son, sau dacă avea intenția să intre și el în oraș.

Șoseaua își croia drumul către sud-est căutînd treceri paralele cu albiile rîurilor și prin defileuri și văi care se înălțau pînă la trei mii de picioare și coborau sub o mie. Era un drum principal cu cîteva bretele secundare, înguste, pline de făgașe de roți, împroșcînd cu noroi și cu praf. Erau patruzeci și opt de mile de parcurs între Cao Bang și Na Sam unde se afla aviatorul american doborît. Lang Son se găsea la șaptesprezece mile

depărtare.

Reisman examină cerul cenuşiu şi glacial, care dădea semne de ploaie. Ho păru că îi citeşte gîndurile.

— Poate să vină o ploiţă dinspre nord-est, zise el. N-ar fi rău în anotimpul ăsta. Numai vara şi la începutul toamnei avem ploi abundente dinspre sud-vest. Musoni şi taifunuri.

Circulaţia de pe drum nu era prea intensă. Zona era slab populată. Satele şi cătunele stăteau ascunse la adăpost de priviri printre cutele munţilor, în spatele vegetaţiei încîlcite. Din cînd în cînd, Kita depăşea căruţe cu boi, cărucioare, drumeţi, caravane de catîri şi de ponei. Vehiculele cu motor erau rare, iar cele militare abia dacă se vedeau. Reisman comentă acest lucru.

— Nimeni n-are prea mult chef să-şi vîre nasul pe aici, în zona controlată de Viet Minh, zise Kita. Toată lumea păstrează distanţa. Fiecare încearcă să stea în zonele sigure şi să-şi vadă de treaba lui.

Ho îşi flutura mîna în direcţia unei creste de munte din panta dreaptă.

— În partea aceea e Hanoi-ul. Acolo este cu totul altfel, zise el plin de nostalgie. Sînt sute de sate, milioane de oameni care se luptă în delta fluviului Sông Hong. – Gesticulă înspre înălţimile acoperite cu vegetaţie de junglă de pe ambele laturi ale şoselei cu două benzi de circulaţie. – Pe aici nu prea ai ce vedea. E o regiune foarte simplă şi foarte primitivă din ţara mea. Nici oameni nu sînt prea mulţi. E multă sălbăticie şi satele sînt izolate. Te-ar amuza să mergi la Hanoi, *Jean*?

Reisman nu-şi lua ochii de pe drumul din faţa lor.

— M-ar amuza, dar nu sînt vremuri de turism, după cum ai precizat chiar dumneata. Trebuie să las să-mi scape ocazia, *monsieur*.

— Ţi-ar prinde mai bine să te duci acolo, decît la Lang Son, adăugă Ho misterios.

Reisman se întoarse să-l privească pe conducătorul vietnamez.

— De ce?

Ho zîmbi ca să-şi ascundă gîndurile. Dintr-una din frecventele lui ţigări se înălţa fum spre parbrizul maşinii şi aerul din cabină devenise înăbuşitor.

— E un oraş fermecător. Bulevarde largi mărginite de pomi,

arhitectură impunătoare în stil franţuzesc, cafenele îmbietoare.

— Îl descrii de parcă ar fi Parisul, comenlă Kita Shidehara, întorcîndu-şi o clipă capul înspre ei.

— Ai fost la Paris? îl întrebă Reisman.

— Da, de cîteva ori. Mi-a plăcut foarte mult. Îmi place şi Hanoi-ul. Deşi e cam conservator. Nu-s atîtea distracţii ca la Saigon.

— Nu se compară cu Parisul, continuă Ho, dar cel puţin e un oraş francez, cu universitatea lui franceză, cu institutul Pasteur, cu superbele catedrale catolice. Eşti catolic, *Jean*?

— Cîteodată.

— Nu mi-ar displăcea nici mie să fac o vizită pe acolo, continuă Ho. N-am mai fost de multă vreme.

Sesiză o intonaţie nostalgică în reveria lui Ho şi totuşi Reisman nu se putu împiedica să se întrebe dacă omul nu ironiza mai degrabă aspectele franţuzeşti ale Hanoi-ului decît tînjea după ele.

Colonelul Shidehara îl nedumerea şi mai mult. Ce urmărea în realitate individul? Ce ştia în realitate şi ce informaţii se puteau scoate de la el? Nu era genul care să poată fi uşor de manipulat sau de păcălit. Mai curînd, invers. Pe Reisman îl făcuse pînă acum să-şi închipuie că este un ofiţer operativ american din altă branşă, sau poate un spion de la Departamentul de Stat, sau un individ pe nume Jimmy Lum. Faptul că ofiţerul de la Kempitai nu profitase de această deschidere era poate un punct în favoarea lui. Aşa că în loc să încerce să fie drăguţ şi subtil, Reisman se hotărî să-i pună nişte întrebări simple şi directe. Răspunsurile, dacă le primea, puteau avea importanţă strategică la Kunming şi Chungking.

— Cît de multe ştii despre această nouă ofensivă din China? îl întrebă.

Kita îi azvîrli o privire amuzată.

— *Ichigo*! îi răspunse el criptic.

— Ce înseamnă?

— Numărul unu! Aşa îi zic. E o operaţie colosală. Peste cincisprezece divizii.

— Şi pînă unde or să meargă?

— Pînă unde îi vor opri ai voştri.

— Cum ar veni asta, adică?

— Exact cum am spus, şi-au atins deja obiectivele primare,

dar chinezii continuă să se topească din calea lor şi ei tot merg mai departe. Chiang a obţinut îndepărtarea lui Stilwell, fiindcă Stilwell se încăpăţîna să le tot spună adevărul şi el nu vroia să-l audă. Acum încearcă Wedemeyer să-l convingă pe Generalissim să-şi trimită trupele de elită şi tehnica militară pe front, dar el tot nu vrea. Nu că n-ar avea şi trupe şi arme. Are. Chinezii au dus-o bine în Birmania sub comanda lui Stilwell, după ce au ajuns acolo. Au fost bine hrăniţi, bine instruiţi şi echipaţi de voi americanii în India, nu ca recruţii bolnavi şi flămînzi pe care i-au trecut cu avionul peste munţi la Ramgargh.

— Ar trebui într-adevăr să te recrutăm ca să treci de partea noastră, colonele, zise Reisman crispat. De unde ai toate informaţiile astea?

Kita îşi luă o clipă ochii de pe şosea, întoarse capul şi îi azvîrli o privire îngăduitoare.

— Aşa îmi cîştig existenţa. Mi se cere să aflu lucrurile astea, zise el. Lui Chiang îi e frică să-i utilizeze pe aceşti soldaţi. Ofiţerii lor sînt respectaţi şi eficienţi. Se teme că-i vor întoarce împotriva lui. – Apoi chicoti. – Ştii, spuse încet, în stadiul ăsta, ca să opreşti înaintarea japonezilor către Kunming şi Chungking ajunge să-i faci să creadă că îţi aduci cea mai bună echipă să lupte împotriva lui.

Reisman începu să cedeze.

— Dacă doar de atîta lucru e nevoie…

— Nu, mai e încă ceva, îl întrerupse Kita. Pericolul şi mai mare de care se tem este ca Chiang să nu-şi dea din nou mîna cu Mao şi să dureze de data asta; atunci cele trei milioane de oameni, pe care se presupune că le are Mao în nord, se vor năpusti asupra noastră la sud şi la est. Am avut cîteva ocazii să vorbesc cu Chin Li cînd eram la Pac Bo. Dacă şi restul chinezilor sînt ca el, atunci stăm foarte prost, şi noi şi Chiang. Şi staţi prost şi voi americanii, dacă vă faceţi planuri comerciale în China de după război.

— Nu e de resortul meu, zise Reisman distrat.

Încă mai rumega la prima parte a spuselor lui Kita. Posibilitatea de a monta în China o vastă acţiune de dezinformare împotriva japonezilor îl intriga. Se mai făcuse asta în Europa înainte de debarcarea în Normandia şi funcţionase de minune împotriva naziştilor. Se crease în sudul Angliei o întreagă armată-fantomă cu instalaţii complete, clădiri şi

vehicule simulate, cu un flux constant şi intens de false comunicaţii, – toate concepute pentru a induce în eroare pe spionii nazişti şi aparatele de recunoaştere aeriană şi a-i face să creadă că aceea era marea armată pregătită pentru invazie. Germanii nici nu crezuseră că debarcarea din Normandia era adevărata invazie, pînă cînd nu fuseseră covîrşiţi.

Poate că Kita avea dreptate şi că nu era nevoie ca să fie oprită noua ofensivă japoneză către Kunming şi Chungking, de altceva decît ca aceştia să fie induşi în eroare şi convinşi că chinezii se pregătesc să facă ceea ce ştiau cu toţii că au capacitatea să facă şi ceea ce îi îndemnau de mult aliaţii lor americani.

Era genul de păcăleală pe care OSS ar fi promovat-o, chiar dacă comandamentul forţelor americane din China şi Kuomintang-ul n-ar fi fost de acord.

Ho îi arătă lui Kita unde să iasă de pe drumul numărul patru, în apropiere de Na Sam, şi înaintară cîteva mile în munţi pe un drum îngust de pămînt, pînă într-un cătun al populaţiei Nung unde se afla sergentul de aviaţie american. Era pe la jumătatea după-amiezii, dar pădurile şi hăţişurile din cotloanele munţilor erau deja întunecate. Cerul de deasupra era cenuşiu, se pornise o burniţă, iar drumul era plin de noroi. Pe o ploaie mai puternică s-ar fi transformat probabil într-un şuvoi de mîl, se gîndi Reisman. Se văzură siliţi să abandoneze convoiul şi să meargă pe jos ultima sută de yarzi. Aşezarea era construită la întîmplare, pe marginea unor ogoare cultivate, circa douăzeci de case şi de adăposturi pentru animale cu acoperişuri de trestie şi cu pereţi din lut şi din bambus.

La sosirea lor se adunară bărbaţi scunzi şi vînjoşi îmbrăcaţi în haine indigo. Erau tot *can slua tau* care lucrau uneori ca hamali pentru Viet Minh şi erau, în genere, aliaţii lor. Ho îi făcu plecăciunea cuvenită căpeteniei satului, pe care-o cunoştea. Vorbiră în vietnameză, Ho formulîndu-şi cuvintele încet şi clar, căpetenia Nung împiedicîndu-se în unele cuvinte, dar mulţumit să poată comunica în ceea ce pentru el era o limbă străină. Ho se întoarse către Reisman ca să-i redea esenţa dialogului.

— Omul dumitale şi-a cîştigat o mare simpatie în rîndul acestor oameni, îi spuse cu un surîs larg. Căpetenia îmi spune că e dispus să anuleze logodna fiicelor lui şi că ar fi încîntat ca

aviatorul american să o ia de soţie pe una, sau chiar pe amîndouă fiicele lui.

— Filmore ştie asta?

— Încă nu. La tribul Nung cererea în căsătorie o face de obicei tatăl băiatului, printr-un intermediar, spuse Ho maliţios. Poate că dumneata îţi asumi rolul tatălui şi eu pe al intermediarului, după ce aflăm care sînt dorinţele sergentului în această privinţă.

— Nu prea cred, unchiule, omul e trecut în scripte pe durata misiunii plus şase zile. Îl vor înapoia la muncă.

În timp ce căpetenia satului îi însoţea pe Ho şi pe Reisman către coliba unde era întreţinut sergentul mecanic de categoria a patra Randolph Filmore, Shidehara şi Belfontaine stăteau lîngă casa şefului schimbînd zîmbete şi interjecţii cu ceilalţi băştinaşi. Kita îşi puse la bătaie cunoştinţele de vietnameză, apoi cele de chineză, dar nu reuşi să intre în comunicare cu ei decît pe baza cîtorva cuvinte franţuzeşti, ceea ce-l făcu pe Philippe să se simtă mai puţin timorat şi străin.

Mitraliorul Filmore nu se bucura prea tare să-l vadă pe maiorul Reisman intrînd pe uşa barăcii primitive unde stătea. Interiorul era mobilat cu cîteva mese şi bănci simple iar pe jos erau întinse rogojini. Încăperea era întunecată şi rău mirositoare; un strat de funingine provenită de la focul din vatră acoperea totul.

Sergentul îmbrăcat încă în uniforma lui de aviaţie stătea culcat pe rogojină şi fuma o pipă de opiu, servit de două fete tinere Nung. Fetele erau complicat îmbrăcate în straturi colorate şi pline de broderii, tunică, fustă, pantaloni largi şi turban, şi împodobite din belşug cu nasturi de argint, brăţări, coliere şi cercei.

Filmore era ameţit de opiu. Fetele se uitau la el în adoraţie cu ochii lor oblici şi întunecaţi, cu feţele lor lătăreţe strălucind de încîntare şi cu un zîmbet larg care le dezvăluia dinţii albi şi frumoşi. Mîncarea şi băutura erau gata pregătite:

— Şi trebuie să mă întorc înapoi, domnule maior? scînci sergentul, cînd Reisman îşi spuse numele şi gradul şi îi explică că a venit să-l salveze şi să-l ducă înapoi în China. N-avea deloc aerul că doreşte să fie salvat.

— Data viitoare s-ar putea ca vreunul din japonezii ăştia să-mi facă de tot de petrecanie.

Reîsman care se aşteptase ca omul să sară în sus de bucurie şi de recunoştinţă înţelese uşor temeiul nemulţumirii sale. Hotărî că Filmore ar putea să reacţioneze mai bine dacă era tratat cu şiretenie şi nu cu ameninţări. Străduindu-se să ia o expresie solemnă, îi spuse:

— Cred că se cuvine să ştii, sergent, că şeful satului şi cu mine am luat deja în discuţie căsătoria ta cu aceste doamne, ca un fel de gest internaţional de bunăvoinţă. E voluntar, desigur, dar dacă asta preferi o să-ţi procur autorizaţia necesară.

Filmore se ridică de pe rogojină plin de energie regăsită.

— Vin imediat, domnule, mormăi el. Îşi adună cele cîteva lucruri, dădu solemn mîna cu fetele acum întristate şi ieşi clătinîndu-se, alături de Ho care-l ţinea de braţ ferm şi dezaprobator.

Totuşi, cînd îl văzu pe colonelul Shidehara, se trase înapoi înspăimîntat întrebînd:

— Ce dracu se petrece aici?

— E-n regulă, sergent, îl linişti Reisman. E doar o costumaţie. Face parte din echipa de salvare. N-ai de ce să te temi.

Kita îl fixă pe sergentul Filmore cu o privire care parcurse o gamă întreagă de nuanţe de ostilitate pînă la dispreţ şi milă.

— Cred că ar fi bine să-i găsiţi o *cu-nao* veche şi o pălărie de-asta de pai, în eventualitatea că dăm peste cineva, zise el. Apoi continuă rîzînd: Tăvăliţi-l întîi în noroi să se mai închidă la culoare.

Odată realizat acest lucru şi cînd, dezbrăcat de uniforma lui, Filmore arăta ca un indigen, Reisman sugeră să pornească imediat la drum. Însă Ho, ascultînd de îndemnurile căpeteniei, le spusese că era nevoie să-şi mai întîrzie puţin plecarea. Şeful dorea ca Filmore, de care se ataşase acele cîteva zile, să-l viziteze pe preotul taoist al satului, *P'u tao* şi să treacă prin ceremonia tradiţională care avea loc cînd un bărbat pleca la un drum lung. Avea să-l ajute să-şi ducă cu bine la capăt călătoria.

— Eu sînt pentru. Hai s-o facem şi pe-asta, acceptă bucuros Reisman. Şi el dorea ca zeii şi spiritele care sălăşluiau pe potecile şi prin locurile călătoriilor sale să fie de partea lui.

Căpetenia îi conduse pînă la o locuinţă ceva mai înstărită decît celelalte, cu o verandă la intrare. *P'u tao* îi aştepta acolo. Era un om vînjos, cu umeri laţi, cu sprîncene groase şi cu o

frunte bombată, îmbrăcat într-o tunică şi nişte pantaloni lăbărţaţi de bumbac, încununat cu un turban mai elaborat decît al celorlalţi. Cînd se adunară dinaintea lui, începu să intoneze o melodie agitînd o tamburină şi întorcîndu-se din cînd în cînd ca să lovească un gong. Apoi, i se adresă lui Filmore pe un glas autoritar. Căpetenia traduse cuvintele preotului în vietnameză pentru Ho, care la rîndul lui le traduse pentru Filmore.

— Vă urează noroc în călătorii şi vă dă următoarele sfaturi, glăsui Ho cu sobrietate: Trebuie să abandonaţi călătoria dacă întîlniţi un om care se piaptănă... sau dacă prima persoană de care daţi cu ochii e o femeie... sau dacă auziţi un strigăt de veveriţă... sau dacă o pasăre în zbor vă taie calea... sau dacă vedeţi două păsări sau doi şerpi împerechindu-se, sau dacă în faţa dumneavoastră coboară un păianjen.

La început Filmore ascultă ca în transă, dar cu o jenă crescîndă, pe măsură ce erau enumerate semnele de ghinion.

— Ce dracu' domnule maior, nu mai plecăm niciodată de aici în felul ăsta!

În timp ce asculta, în amintirea lui Reisman răsunau frînturi din alt folclor şi altă vrăjitorie: o uliţă de ţară în Somerset; Tess Simmons ghemuită lîngă el; o coţofană gălăgioasă în faţa lor pe creanga unui copac. „Scoate-ţi pălăria şi fă-ţi semnul crucii!" îl îndemnase Tess. „Ai să ai ghinion dacă nu faci aşa." Văzîndu-l că nu vrea, ea se întoarse şi scuipase de trei ori peste umărul stîng, alt mod de a exorciza puterea malefică a păsării. Pînă la urmă tot îşi ridicase pălăria făcîndu-şi semnul crucii. Şi de atunci avusese noroc.

Reisman se trezi din reverie.

— Se pare că nu prea avem ce face, nu-i aşa, Filmore? Uite ce zic: îţi ţii ochii închişi şi urechile astupate pînă ajungem la camion. În felul ăsta n-ai de unde să ştii.

Sergentul îl luă în serios. Dădu mîna cu şeful satului, îşi luă rămas bun de la ceilalţi, apoi îşi vîrî degetele în urechi şi-şi închise strîns ochii. Reisman îl ţinu de braţ, conducîndu-l din sat pînă la camion.

— Eu stau în spate cu el, îi spuse lui Philippe. Tu du-te în faţă. Belfontaine făcu o grimasă, dar se îndreptă ascultător către uşa din dreapta. Aşteptă să se urce ceilalţi mai întîi, în aşa fel încît să nu se trezească înghesuit între cei doi pe care-i considera inamici.

Shidehara şi Ho îl luară pe Reisman de-o parte o clipă. Ho îi spuse:

— Trebuie să-i ordoni omului dumitale să nu scoată o vorbă despre mine sau despre Kita la Lang Son. Trebuie să-l convingi de importanţa acestui lucru. După aceea însă, cînd se întoarce în China, ar fi bine dacă le-ar spune superiorilor săi că l-au salvat cei din Viet Minh. Vreau ca generalul Chennault să afle că i s-a făcut un serviciu şi că îi vom mai face şi altele. Poate că într-o zi ne va întoarce favoarea, *comprenez-vous?*

Reisman îi zîmbi.

— *Mais oui, mon commandant!* se repezi să-i răspundă Reisman, exagerînd. Amîndoi înţelegeau cît se poate de bine că vietnamezii erau un aliat care se afla încă în faza testării.

— Voi doi veniţi cu noi la Lang Son?

— Nu cu voi, îi răspunse Kita. Vom merge separat şi vom supraveghea lucrurile în felul nostru.

În vreme ce camionul hurducăia în sus şi în jos pe drumul plin de gropi care ducea spre şoseaua principală, Reisman şi Filmore se găsiră pentru prima oară singuri. Aviatorul îşi deschise în sfîrşit ochii şi-şi destupă urechile, privind împrejur în întunericul jilav de sub prelată. Pipăi neîncrezător costumul pe care-l purta, privi peste umăr înspre cabina camionului, apoi se aplecă spre Reisman şi-l întrebă:

— Ce s-a întîmplat cu ceilalţi băieţi din echipaj, domnule maior?

Reisman îi relată ce ştia: că trei din ei fuseseră capturaţi de japonezi, trei erau reţinuţi de francezi, iar ceilalţi erau daţi dispăruţi. Apoi îi spuse unde se duc şi care era planul, şi îl instrui cu privire la varianta lor de acoperire.

— Locotenentul şi cu mine eram singuri cînd am venit să te luăm din sat, îl avertiză. N-ai fost niciodată în camionul ăsta, şi nici n-ai dat cu ochii de şofer şi de omul de lîngă el. Am mers pe jos tot drumul pînă la Lang Son. Ai priceput, sergent?

— Da, domnule.

— Bun. Reisman se rezemă de oblonul camionului şi-i zîmbi prietenos.

— Pe ce fel de avion zbori, Filmore?

Era întrebarea pe care i-o pusese şi şefului de echipaj de la barul din Chungking cu mai bine de o lună în urmă şi o punea şi acum, din aceleaşi motive.

— B-24, domnule, în misiunea asta. Dar am zburat şi pe altele.

— Ai zburat vreodată pe un B-25?

— Sigur că da, domnule maior. Bombardier de talie mijlocie… două motoare. Marfă de altitudine joasă… de bombardament şi mitraliat de la înălţimea de unde te poate nimeri orice tip cu o puşcă. Nostim e că niciodată nu m-a nimerit nimeni într-unul din alea.

— Voi, băieţi, aţi avut vreodată motive să ştergeţi însemnele escadronului şi numărul de pe fuselaj? întrebă Reisman ca din întîmplare.

— Nu, domnule, dar am văzut o dată unul.

— Cînd asta? Reisman încercă să nu-şi modifice tonul vocii, să nu pară prea interesat.

Filmore se încălzi povestind:

— Acum vreo două luni, cînd un echipaj de capete turtite s-a strecurat la Kunming, noaptea tîrziu. Erau pasageri într-un transportor.

— Capete turtite?

— Mda. Ştiţi… chinezoi. Vorbeau ceva engleză cu accent texan. Cea mai penibilă chestie pe care am auzit-o vreodată. Îi instruiseră acolo, presupun. Ce mai adunătură. Aveau o treabă specială de făcut undeva. Şşt… şşt. Veniseră la repezeală de la Chungking în noaptea aia. A trebuit să aranjăm un avion pentru ei.

— Cum adică să-l aranjaţi?

— Am dat jos toate însemnele, cum spuneaţi, parcă venea de pe Lună sau de pe Marte şi nu era al nimănui. Puteai să-l iei şi drept unul japonez, numai că era un B-25.

Reisman închise ochii… Amintirea îi era adînc întipărită în minte: Baw San strigînd: „B-25“! Aparatul coborînd la mică înălţime. Ei aşteptînd cu toţii să clatine prieteneşte din aripi. Apoi bombele care cădeau, mitralierele secerînd, kachinii murind împrejur. Şi Linc Bradford sfîrtecat.

Sergentul Filmore îi dăduse o nouă certitudine. Existase un echipaj chinez. Trimis de la Chungking. De către cine? Reisman bănuia. Dar la ce-i putea folosi? Poate că va exista cîndva şi pentru el o *thoi co*.

24

Kita conducea încet, pentru că nu dorea să ajungă la Lang

Son înainte de căderea întunericului. Din cînd în cînd, se îndepărta de drumul principal înaintînd cîteva minute pe cîte un drum lăturalnic ca să arunce o privire şi să caute eventuale ascunzători în spatele perdelei de copaci şi tufişuri.

La Dong Dang, şi drumul şi oraşul urcau pe un pinten de munte, foarte aproape de frontiera chineză. Acolo se afla alt avanpost francez care controla zona de graniţă şi camionul fu oprit de soldaţii din armata colonială la un punct de control. Reisman îl ascultă, cu oarecare admiraţie pe Kita conversînd dezinvolt cu ei pe franţuzeşte şi contribui şi el cu un *„Bonsoir!“* vesel adresat celui care reveni să se uite în spatele camionului. Apoi îşi continuară drumul spre sud. Mai erau şapte mile pînă la periferia oraşului Lang Son şi înaintau încet în lumina care scădea rapid a apusului.

Şoseaua cobora de pe dealuri într-un platou înalt. La trei mile de Lang Son, Kita trase pe dreapta lîngă un pîlc de manglieri. Ocoli camionul şi veni să-l roage pe Reisman să-l ajute să coboare motocicleta şi s-o ascundă. Îşi acoperea retragerea, realiză Reisman.

— Ascundem barca de salvare? zise acesta în timp ce împingeau motocicleta într-un desiş.

— Exact. Destul de aproape de oraş ca să pot să vin după ea, dacă sînt nevoit, recunoscu Kita.

Întorşi pe şosea, Reisman se uită împrejur în lumina ultimelor raze ale apusului şi nu văzu nici o posibilitate evidentă de a recunoaşte locul. Înspre est şi sud, platoul se pierdea într-o mlaştină lipsită de relief şi nişte orezării. Dincolo de acestea şi către vest, erau alte dealuri. La est şi la sud abia se puteau distinge în depărtare pe fondul întunecat al cerului contururile altor dealuri şi munţi.

— Cum o să mai găseşti locul ăsta? întrebă.

— Eu am simţul lucrurilor astea, îi răspunse Kita. Priveşte acolo, dincolo de orezărie. Vezi luminile? Este satul Na Tuot. O să mă ghidez după el, dacă va fi nevoie.

— Şi cu camionul ce-o să faci?

— Îl duc pînă mai aproape. Pentru el am altă ascunzătoare.

După încă o milă şi jumătate, cînd se vedeau de acum bine luminile de la Lang Son, Kita coti din nou pe un drum lateral, un drum de pămînt care traversa podişul secetos şi mai merse vreo două sute de yarzi. Reisman auzi glasuri necunoscute, se uită

afară şi văzu doi călugări în rase de culoarea şofranului, unul ţinînd o lanternă, celălalt deschizînd larg o poartă de lemn care dădea în curtea interioară a unei mari pagode. Kita traversă curtea şi intră cu camionul într-o magazie, pe care o deschise alt călugăr.

— Asta a fost, domnilor, le strigă el pe fereastra cabinei. De aici încolo mergem pe jos.

Reisman şi Filmore tîrîră rucsacurile care conţineau staţia radio şi generatorul pînă la marginea platformei şi săriră jos din camion. Philippe veni şi el şi îşi puse în spinare generatorul. Reisman luă radioul.

În curte, Ho sporovăia prietenos în vietnameză cu călugării. Se întoarse spre Reisman.

— Sînt prieteni, îi explică. Ştiu să păstreze tăcerea.

Kita se urcă în camion. Peste cîteva minute, cînd sări jos ca să-i ajute să tragă la loc şi să încuie uşa magaziei, purta un costum *can slua tau*. Reisman îl urmări cum venea spre el cu un mers şleampăt şi ostenit, azvîrlind praful cu sandalele ţărăneşti uzate pe care le avea în picioare. Părea să se fi micşorat cu cîţiva centimetri şi trupul i se mişca pieziş ca şi cum ar fi aparţinut altcuiva.

Ho îl privi pe Kita aprobator.

— Foarte bine, îi spuse în mandarină. Văd că ai citit ce spune Sun Tzu despre spioni.

Kita zîmbi, luă o poză umilă desfăcîndu-şi braţele şi îi răspunse tot în mandarină:

— Iscoade de rînd, recită pe un ton de falsă umilinţă. Ceea ce unii numesc spioni supravieţuitori, cei care aduc ştiri din tabăra inamică.

Se uitară amîndoi la Reisman care le înţelesese schimbul de replici şi trecură pe englezeşte.

— O astfel de iscoadă – cită Ho, amuzîndu-se să imite stilul oratoric – trebuie să fie un om cu mintea ascuţită, în aparenţă un prostănac, cu înfăţişare ponosită, dar cu o voinţă de fier.

Kita se îndreptă de spate, îşi umflă pieptul ridicînd bărbia într-o poză exagerată, şi continuă să reproducă cuvintele lui Sun Tzu:

— Trebuie să fie activ, robust, dotat cu forţă fizică şi cu curaj, obişnuit cu tot felul de munci murdare, capabil să îndure foamea şi frigul şi să rabde ruşinea şi infamia.

— Sună ca instrucţiunile pentru ofiţeri operativi, comentă Reisman cu o grimasă.

— M-am gîndit că o să apreciezi textul, zise colonelul japonez zîmbind. Aceste cerinţe au fost codificate acum multă vreme şi au rămas în mare măsură aceleaşi.

Pe Reisman îl intriga că întîlnise faţă în faţă „inamicul” în persoana lui Shidehara şi descoperise că e un om ca şi el: şi precaut şi îndrăzneţ, putînd scandaliza uneori, dispreţuind orice formă de autoritate; un om care analiza lucrurile şi lăsa cît mai puţin cu putinţă pe seama întîmplării; care vorbea multe limbi; prefera să-şi atingă scopurile folosindu-şi mintea nu muşchii; şi totuşi excela probabil în acţiuni militare, deşi n-avusese încă ocazia să o demonstreze.

— Ce exerciţiu de instrucţie mai facem, domnule colonel? întrebă el.

— Ne ţinem departe de şosea şi pătrundem în Lang Son cît mai pe tăcute posibil. Tu şi cu aviatorul tău vă prezentaţi la comandantul garnizoanei din fort, unde sînt siguri că nu se vor bucura prea tare să vă vadă. O să le stricaţi sfînta rutină fără probleme, cea de toate zilele.

— Dar tu şi cu unchiul?

— Mai mergem puţin cu voi, pe urmă ne despărţim, luă cuvîntul Ho. Avem prieteni de vizitat.

Pentru Reisman asta nu putea să însemne decît că în oraş erau agenţi Viet Minh, poate chiar şi în interiorul fortului. Se simţea intrigat la gîndul că bătrînul ţăran Nguyen That Than aduna cele mai recente informaţii militare, politice şi economice din zonă spre a le folosi la elaborarea planurilor şi operaţiunilor lui Ho Chi Minh. Poate că pe localnici îi va stimula prezenţa liderului lor, dacă ştiau într-adevăr cine îi conduce.

— Vreau să ne întîlnim mîine dimineaţă înainte de zori, să zicem la 05.00, le spuse Reisman. Voi cunoaşteţi teritoriul. Alegeţi un loc şi explicaţi-mi cum să ajung acolo.

Kita stătu un moment pe gînduri, se uită la Belfontaine şi la Filmore şi le făcu semn lui Reisman şi Ho să vină după el, ca să nu poată fi auziţi.

— Cu cît ştiu mai puţin, cu atît mai bine, le şopti. Dacă cei de aici nu te bagă direct la închisoare, ne întîlnim la aeroport, la capătul de nord al pistei.

Reisman îşi aminti detaliile de pe harta din peştera lui Ho.

Oricum trebuia să se ducă pînă acolo, pentru o recunoaştere pe teren înainte de a chema avionul.

— La sud de oraş, dincolo de rîu, zise el.

— Ai mai fost pe aici, *Jean*? îl întrebă surprins Ho.

— Harta, unchiule.

— A, desigur. Foarte bine. Un creier de militar, spuse Ho. Trecem cu barca împreună la Sông Ky Cung în seara asta. E şi un pod, dar e păzit. Fortul se află tot pe malul celălalt.

— Să zicem 05.00, în lanul de orez de la capătul de nord al pistei, repetă Reisman. Dacă nu sînt acolo, înseamnă că ne-au închis, pe Filmore şi pe mine.

— Şi ce-ai dori să facem în cazul ăsta? îl întrebă prompt Kita.

— Să născociţi ceva ca să ne scoateţi de acolo. Şi, Ho, să anunţaţi la Kunming unde sîntem.

Apoi se întoarseră lîngă ceilalţi, iar Kita i se adresă lui Belfontaine în franceză:

— Încă un avertisment, pe lîngă ceea ce v-am spus mai înainte cerîndu-vă să nu ne trădaţi, domnule locotenent. Fiţi circumspect cu compatrioţii dumneavoastră. Nu vă daţi imediat toate cărţile pe faţă.

Philippe se zbîrli.

— *Que voulez-vous dire?* întrebă.

— Trebuie să vă fie limpede că s-ar putea ca planurile politice pe care le aduceţi să nu fie acceptabile în ochii acestor oameni. Cu excepţia chestiunilor în care se ciocnesc de guvernul meu, francezii de aici continuă să-şi conducă afacerile militare şi civile ca nişte colaboratori ai guvernului de la Vichy, care acum nu mai există, bineînţeles. Legile şi tratatele stipulate de acest guvern sînt repudiate în Europa – dar nu şi prin părţile astea.

Philippe dădu din cap. Nu reuşea totuşi să-i spună „mulţumesc”.

Cei cinci părăsiră incinta pagodei şi o luară înspre oraş pe o potecă de la vest de şoseaua principală, Kita deschidea drumul. Ho se plasă lîngă Reisman, la coada coloanei.

— Nu-mi place la Lang Son, îi spuse Ho.

— De ce?

— E un loc marcat de violenţe groaznice şi de moarte. Văzduhul e plin de spiritele patrioţilor martiri şi pămîntul musteşte de sîngele lor. Generaţii după generaţii, ai noştri au fost victime ale masacrelor de la Lang Son: răscoale, război,

înfrîngere şi măcel. Chiar şi francezii au avut aici de suferit, în 1940, cînd au venit prima oară jajonezii. Şi după aceea, iarăşi ai mei.

Reisman intui că asta începuse Ho să-i spună mai devreme, cînd se aflau încă în drum spre Na Sam, atunci cînd îi sugerase că ar fi mai bine să se ducă la Hanoi decît la Lang Son.

— De ce tocmai acolo? întrebă Reisman.

Ho ridică din umeri.

— E un loc izolat, aproape de frontiera chineză, situai pe ruta pe care vin şi se duc invadatorii. Poate că e ca Ierusalimul: aflat în calea tuturor şi rîvnit de toţi.

Reisman pufni pe nări.

— Nu, unchiule, nu e deloc ca Ierusalimul. Acela e un caz special.

— Ai fost acolo?

— Da, cu mult timp înainte de război... de războiul ăsta... Am petrecut o vreme pe acolo... ca turist.

— Aşa cum umbli azi ca turist prin Vietnam?

— Erau alte împrejurări.

Îşi întrerupseră conversaţia pentru a se căţăra pe terasamentul unei căi ferate şi a coborî pe partea opusă. Pe Reisman îl surprinse realitatea şinelor, notificarea unei posibilităţi de a călători şi de a face comerţ în mod normal, paşnic şi civilizat prin acele locuri, şi de a asigura legătura cu acele locuri.

— Trec trenuri pe aici? întrebă el în şoaptă.

— Acum nu prea mai trec, îi răspunse Ho. Raidurile voastre aeriene sînt încununate de succes. Au ajutat la asta şi informaţiile agenţilor mei. Au fost distruse multe locomotive şi vagoane, unele poduri şi linii au fost aruncate în aer. Inamicul întîmpină mari dificultăţi în menţinerea traficului greu. Va trebui reconstruit totul după război. Sper că ne vor ajuta Statele Unite.

Reisman păstră tăcerea. Interlocutorul său făcea un salt considerabil, într-o perioadă de timp care s-ar fi putut să nu vină vreodată pentru nici unul din ei. Vanitatea şi încrederea lui erau uluitoare. Pe întuneric, Reisman avea impresia că trec pe lîngă orezării sau mlaştini. Se lăsase noaptea şi frigul, cerul era acoperit şi burniţa mărunt. Detesta să nu ştie exact unde se află, încotro merge şi la ce să se aştepte cînd ajunge la destinaţie. Îi displăcea să depindă de judecata şi de acţiunile

altora. Zărea din cînd în cînd, la mică distanţă, locuri luminate, grupuri de case, clădiri impunătoare, străzi şi intersecţii de drumuri. Ei apucau pe poteci şi pe drumuri lăturalnice, ca să le evite. Singurele zgomote pe care Reisman le auzea prin întuneric erau proprii lor paşi şi şoapte. Apoi ceaţa se îndesi şi se trezi pe dîmbul de pămînt care era malul rîului Sông Ky Cung. Ho îi lăsă să-l aştepte, se duse înspre nişte colibe ridicate chiar lîngă taluz şi se întoarse peste cîteva minute cu un om care îi trecu rîul pe un şampan.

*

Prin întuneric şi ceaţă, peretele fortului – care se afla în oraş şi forma o barieră în jurul unei părţi a acestuia – se ivi deasupra capului lor, în vreme ce Reisman şi cei doi însoţitori ai săi îşi croiau drum pe o cărare care despărţea citadela de orezăriile dinspre vest. Escorta lor îi abandonase şi acum erau singuri. Ho Chi Minh şi Kita Shidehara le arătaseră în ce direcţie să meargă şi îi părăsiseră cu o jumătate de oră în urmă, pe vîrful dîmbului de pămînt de pe malul de sud al rîului Sông Ky Cung.

Zidul înalt al fortului era impresionant, în maniera secolelor 18 sau 19. Reisman cunoştea construcţiile de acest fel. Probabil un Vauban*, **îşi spuse, în timp ce mergea repede pe lîngă baza lui. Fortăreţe asemănătoare fuseseră înălţate în decursul acestor secole, pe baza planurilor de fortificaţii ale marelui comandant militar şi inginer francez din secolul al şaptesprezecelea în toată Europa, în coloniile americane şi în avanposturile din Orientul** Îndepărtat ale imperiilor occidentale. Acesta era destinat, fără îndoială, în egală măsură menţinerii în stare de subjugare a localnicilor din regiunea Lang Son şi apărării ţinutului lor împotriva invadatorilor.

Reisman aflase despre locuri de felul acesta din aceleaşi motive pentru care aflase despre anticele *Principii de război* ale lui Sun Tzu. Avea un interes, intelectual şi totodată practic, faţă de artă, tehnicile şi punerea în aplicare a războiului. De-a lungul anilor citise mult din literatura militară a tuturor secolelor. Faptul că ajungea aici în felul acesta, pe furiş şi la vreme de

* Mareşal francez (1633-1707), renumit constructor de fortificaţii adaptate la progresele armamentului (n.tr.)

noapte, îi amintea neliniştitor de moarte şi de distrugerile înfăptuite, şi cu ajutorul lui, la asaltul fortăreţei chinezeşti de la Caojian. Presupunea că citadela de aici era mult mai mare, mai puternică şi mai bine apărată, însă ştia cît de inutilă este într-un război din secolul al douăzecilea; poate doar ca loc de încartiruire a trupelor şi de depozitare a armamentului, cu toate că se mai găseau încă unii care să se încreadă în valoarea strategică şi tactică a unor asemenea incinte.

Îi scoase pe Belfontaine şi pe Filmore din zona orezăriilor, ocoli colţul de sud-vest al fortului şi văzu că, ceva mai încolo, poteca dădea într-un drum de maşină care ducea spre portalul de intrare. Urmări cîteva minute mişcarea din preajma intrării bine luminate. Porţile erau deschise. De o parte şi de alta, stăteau doi soldaţi cu puşca la umăr, care examinau vehiculele şi circulaţia pietonilor; alt soldat, purtînd revolver, probabil caporalul plutonului de gardă, era ocupat să salute, să verifice documente de identitate şi să dirijeze traficul de vehicule. Era ora 19.00, încă destul de devreme pentru un număr bunicel de vehicule, de animale şi de pietoni.

— De-aici încolo e rîndul tău, Philippe, îi spuse încet Reisman. Vorbeşte tu. Mergem drept spre ei, ca şi cum am fi de pe aici. Doi franţuji şi un soldat indigen care se întorc din patrulare. Cu radioul arătăm tocmai bine.

— *Mon Dieu!* Or să creadă că am picat din lună.

— Încearcă să ajungi înăuntru, pînă la biroul comandantului, cît mai discret cu putinţă. Avem noroc dacă ţine numărul cu Filmore la poartă, dar acum nici nu mai contează prea mult.

Se întoarse către Filmore şi-l întrebă:

— Vorbeşti franţuzeşte, sergent?

— Nu, domnule. N-am învăţat niciodată.

Reisman o dădu pe franţuzeşte.

— Mă văd silit să-ţi amintesc, domnule locotenent, să nu uiţi ceea ce ţi-au spus Nguyen That Than şi japonezul şi să acţionezi în consecinţă.

— Desigur. Mi-am dat cuvîntul, îi răspunse Philippe pe un ton ofensat. *Allons, commandant!*

Dădu să pornească, dar Reisman îl reţinu.

— *Attendez*. Mai e ceva: trebuie să ţii minte şi că pentru mine, cea mai importantă parte a acestei operaţii este să-i determin pe cei de aici să-mi permită să chem un avion şi să

decolez cu el, împreună cu sergentul. N-am intenţia să mă bag în politică şi ţi-aş recomanda să nu te bagi nici tu. Spune-le că te-ai lansat cu paraşuta ca să-ţi găseşti sora şi ei or să creadă că eşti un tip dat naibii. După ce plecăm noi, poţi să le spui şi restul. Ai să afli repede cine e de partea lui de Gaulle şi cine e împotriva lui.

Philippe îl privi posac.

— Am şi aflat, domnule maior, că aici asta nu prea are importanţă, îi spuse. În momentul de faţă sînt îngrijorat în legătură cu Nguyen Ai-Quôc, alias Ho Chi Minh alias Nguyen That Than şi alias Dumnezeu mai ştie ce alte nume. E agent comunist, domnule maior. Un duşman al Franţei. Şi îmi pare rău că mi s-a cerut să jur că voi păstra tăcerea în ceea ce-l priveşte pe el şi pe vicleanul de japonez.

Reisman realiză deruta morală a omului şi încercă să-l mai uşureze situaţia:

— Philippe, sînt şi lucruri pe care nu ţi le-am spus, rosti el pe un ton conspirativ. Ai nimerit în mijlocul unei operaţiuni cheie a spionajului aliaţilor, în care sînt implicaţi agenţi dubli. Ai fost indus în eroare pentru binele tău. Motivul pentru care ne aflăm aici n-are nimic de-a face cu tine. Tăcerea ta în momentul acesta va contribui la cauza aliaţilor şi va ajuta ca războiul să se termine mai repede. Mai mult decît atît nu-ţi pot spune.

Chipul lui Belfontaine se mai însenină.

— Înţeleg, domnule maior. N-aveţi motive să vă faceţi griji. *Allons!*

Reisman şi Filmore îl urmară, în vreme ce francezul se îndreptă sigur de sine spre portalul luminat. Soldaţii indochinezi se cam fîstîciră, dar Philippe ceru să fie chemat ofiţerul de gardă. Acesta îşi făcu apariţia în doi timpi şi trei mişcări, însoţit de o echipă de soldaţi indochinezi: era un locotenent european, în uniformă de gală şi cu chipiu. Îi privi circumspect, în special pe sergentul Filmore cu pălăria lui în formă de con şi costumaţia indigenă. Philippe nu făcu nici o tentativă de a minţi. Îşi luă omologul deoparte şi se prezentă, el însuşi, prezentîndu-i şi pe însoţitorii lui cu nume, grad şi ţară, şi ceru să i se raporteze imediat comandantului.

Ofiţerul îl privi cu ochii cît cepele:

— Din partea lui de Gaulle? repetă în şoaptă.

Apoi îşi duse mîna la gură şi se uită împrejur, la trupeţii lui

indochinezi, sperînd, evident, să nu-l fi auzit nici unul.

— Din partea Franţei, îi răspunse Philippe imperturbabil.

Aşteptară în tunelul întunecos al unui coridor de lîngă biroul comandantului, sub privirea vigilentă a soldaţilor din escortă, în timp ce un subofiţer se duse să-l găsească pe ofiţerul superior prezent în noaptea respectivă în fort. Sosiră doi bărbaţi care se prezentară drept locotenent-colonelul Gauthier şi maiorul Derrieu, adjunctul comandantului şi cel care îi urma la comandă.

— Colonelul Robert a plecat la Hanoi pentru cîteva zile, le explică speriat Gauthier.

Era un om palid de vreo patruzeci şi cinci de ani, îndesat fără să fie totuşi gras, îmbrăcat în pantaloni bufanţi de camuflaj şi veston. Ofiţerului de gardă şi soldaţilor săi înarmaţi le spuse să plece în afară de doi, cărora le ceru să stea de pază pe coridor. Ezitant, ca şi cum n-ar fi fost sigur că ceea ce face e corect, îi duse pe Reisman, Filmore şi Belfontaine în biroul comandantului, îşi scoase chipiul şi îşi netezi părul negru şi rar cu un gest plin de sine.

Filmore luă asta drept un semnal de a-şi scoate pălăria conică de pai pe care o purta de cînd plecaseră de la Na Sam. Gauthier îl privi atent şi văzu că, ceva mai sus de sprîncene, îi dispărea de pe faţă stratul de camuflaj întunecat.

— Cine eşti? îl întrebă.

Filmore se uită nedumerit. Nu înţelese întrebarea pusă în franceză. Reisman îi suflă pe englezeşte iar sergentul îşi declară numele, gradul şi numărul matricol.

Stînd în picioare înaintea biroului comandantului, Gauthier îl privea ţintă pe Filmore ca şi cum ar fi dorit să-l vadă dispărînd de acolo:

— Ai fost doborît?

Reisman traduse şi aviatorul îi dădu răspunsul:

— Da, domnule.

Gauthier nu păru deloc încîntat să audă această primă confirmare a raportului care îl convocase acolo. Se întoarse către Reisman şi Belfontaine şi zise:

— Prezentaţi-vă. În franceză, vă rog. Nu vorbesc englezeşte.

Reisman îi făcu lui Philippe semn cu capul, să vorbească el primul. Acesta se prezentă drept ofiţer al diviziei franceze de eliberare care a contribuit la eliberarea Parisului şi luptă în

continuare pe graniţa germană.

— Dar ce căutaţi aici? exclamă Gauthier. Nu aşteptă răspuns, ci se întoarse către Reisman şi-l întrebă:

— Şi dumneavoastră?

Reisman îşi recită numele, gradul, numărul matricol şi îi relată povestea pe care o inventase: că era de la Secţia Auxiliară a trupelor de aviaţie din China, că fusese lansat cu paraşuta în Tonkin ca să-l găsească şi să-l recupereze pe Filmore şi pe ceilalţi aviatori din echipajul lui.

Locotenent-colonelul părea că nu prea ştie ce să mai spună. Dădu să se aşeze pe scaunul de la biroul comandantului, apoi se răzgîndi şi luă alt scaun, făcîndu-le semn în direcţia scaunelor aliniate la peretele încăperii spartane, văruite în alb.

— Cît se poate de neobişnuit... nu e regulamentar, mormăi.

Maiorul Derrieu – un om ceva mai tînăr şi cu aparenţă mai robustă, îmbrăcat în uniforma de campanie, cu părul castaniu tuns scurt, şi cu o ţigară aprinsă în colţul gurii părea ceva mai relaxat în abordarea acestor intruşi sosiţi pe neaşteptate, ba chiar puţin amuzat de fîstîceala lui Gauthier.

— Bine aţi venit în Indochina, domnilor, le spuse el bine dispus. Gauthier îi azvîrli o privire nemulţumită. Apoi se uită plin de suspiciune înspre rucsacurile cu staţia de radio şi cu generatorul, aşezate pe jos lîngă Reisman şi Belfontaine.

— Aţi fost paraşutaţi cu tot echipamentul acesta asupra dumneavoastră, domnule maior? îl provocă.

— Nu, domnule. Rucsacurile au fost lansate separat. Le-am ascuns în munţi pînă am luat contact cu localnicii, care m-au ajutat să transport echipamentul şi au pus în funcţiune generatorul cînd am transmis mesaje la Kunming.

La auzul acestor cuvinte, maiorului Derrieu păru că i se trezeşte interesul.

— Aţi comunicat prin radio cu Kunming-ul de aici, din Tonkin? întrebă.

— Da, de mai multe ori. I-am informat despre mersul misiunii mele. Ştiu că l-am găsit pe sergentul Filmore şi că am pornit pe jos spre Lang Son.

— Şi nu le-aţi spus şi despre locotenentul Belfontaine? îl întrebă Derrieu.

— Nu. Locotenentul mi-a cerut să nu fac acest lucru. Informaţii pe principiul „fiecare ştie doar strictul necesar”.

Cunoaşteţi sistemul, desigur, domnule maior.

Îl evaluase pe Derrieu ca fiind în mai mare măsură ofiţer de operaţii pe teren decît Gauthier. Părea logic ca îndatoririle lui să cuprindă şi breşele securităţii interne pe frontieră, ceea ce, strict vorbind, ar fi trebuit să includă şi toate contactele neautorizate peste frontieră. Deşi poate că tot el era şi omul care aştepta sosirea cuiva ca Belfontaine cu instrucţiuni de la Paris.

Gauthier luă cuvîntul, ca pentru a-şi reafirma întîietatea.

— Cum aţi reuşit să vă întîlniţi unul cu altul intr-o regiune nelocuită? întrebă.

Se aplecă către el într-o atitudine prietenească, voind parcă să le spună „relaxaţi-vă!“, dar îi căzu jos chipiul pe care îl ţinea în poală.

„Un tip amuzant”, îşi spuse Reisman, probabil unul care şi-a găsit o poziţie socială şi un cămin într-o sinecură din colonie. „Era mai bine aici decît să fi trebuit să ia parte la avalanşa de evenimente din Franţa. Aşteptă ca Gauthier să-şi ridice chipiul, să-l scuture de praf şi să-l aşeze la spate, pe biroul comandantului.

— Nişte oameni din munţi m-au dus la locotenentul Belfontaine, îi relată Reisman. Auziseră despre un străin aflat într-un sat la cîteva mile distanţă şi au crezut că e unul dintre aviatorii pe care fusesem trimis să-i găsesc. E uluitor ce repede trec ştirile din sat în sat. Cînd ne-am înîîlnit, locotenentul şi cu mine am hotărît imediat să ne ajutăm reciproc. El dorea să ajungă la Lang Son. Eu doream să găsesc echipajul prăbuşit şi să mă întorc în China în condiţii cît mai bune. N-a trecut decît o zi şi am aflat că în alt sat era adăpostit sergentul Filmore, aşa că ne-am dus să-l luăm şi pe el înainte de a veni încoace.

— Trei din aviatorii voştri au fost capturaţi de japonezi, îl informă Gauthier cu tristeţe.

Reisman se prefăcu că nu ştia nimic despre asta.

— Şi ce o să se întîmple cu ei? întrebă.

— Nu ştiu. Dar alţi trei au fost găsiţi de patrulele armatei coloniale şi sînt în siguranţă. Se află internaţi, desigur, dar autorităţile franceze de la Hanoi au refuzat să îi predea japonezilor. E mare supărare.

— Mai sînt încă doi pe aici pe undeva, zise Reisman.

— Ştim asta, interveni maiorul Derrieu. Poate că vom reuşi să-i găsim noi primii, dacă mai sînt în viaţă.

Se ridică în picioare, apoi se aşează pe marginea biroului cu faţa spre ei.

— Aţi putea să-mi arătaţi pe hartă punctul unde aţi fost paraşutat, domnule maior? întrebă el.

— Nu cred, domnule maior, îi răspunse Reisman fără ostilitate.

— Dar satul unde vi s-a dat adăpost şi celelalte unde l-aţi găsit pe locotenentul Belfontaine şi pe sergentul Filmore?

Reisman rosti cu cea mai mare cordialitate:

— Mi-am dat cuvîntul că nu-i vom implica în nici un fel. Ne aflăm acum aici şi nu într-o închisoare japoneză datorită lor, care ne-au adăpostit şi îndrumat. Intenţionăm să ne ţinem pe de-a-ntregul cuvîntul.

— Nici un singur nume… un sat, o persoană? Insistă Derrieu.

— Cred că era un bătrîn pe nume Nguyen şi nu mai ştiu cum, răspunse prudent Reisman.

— *Monsieur*, în ţara asta uitată de Dumnezeu pe toţi îi cheamă Nguyen şi nu mai ştiu cum, îi replică tăios Derrieu.

— Arăta a ţăran şi ne-a fost de mare ajutor.

— Cu toţii arată a ţărani şi pot la fel de bine să-ţi taie beregata sau să-ţi dea ajutor. Dumneata, Belfontaine, poţi să-mi dai răspunsuri la aceste întrebări?

Philippe îi aruncă o privire lui Reisman, apoi replică:

— Nu, domnule.

— Atunci poate că ai putea să-mi spui mai exact cum ai sosit în Indochina, domnule locotenent, îi ceru Derrieu.

— Cu paraşuta, domnule.

— Din China?

— Nu, domnule. Am fost lansat de un avion britanic care a decolat de la Calcutta.

Gauthier interveni iarăşi.

— În ce scop, Belfontaine?

— Aveam o permisie. Am cerut să mi se dea voie să vin aici ca să-mi găsesc sora.

— Să-ţi găseşti sora? repetă Gauthier neîncrezător. Şi ea, cine e?

— Madeleine Thibaut. Ultimele scrisori de aici purtau ştampila poştei din Lang Son. O cunoaşteţi?

Expresia de pe faţa lui Gauthier se preschimbă într-un zîmbet călduros.

— Eşti fratele lui Madeleine Thibaut?

— Da, domnule, o cunoaşteţi?

— Da, e într-adevăr aici la Lang Son, zise Gauthier cuprins de entuziasm. Ne-a vorbit despre tine. L-am cunoscut foarte bine şi pe Roland înainte de... Vocea i se voală de tristeţe. Ştie că vii?

— Nu, domnule. Habar n-are. Nici eu nu am ştiut. Credeam că o să mă aflu în Germania acum. Excursia asta a fost o ocazie neaşteptată.

— În ce scop? întrebă maiorul Derrieu.

— V-am spus, domnule.

— Belfontaine! zise Derrieu pe un ton care vestea iritare. Am avut şi eu onoarea să o întîlnesc pe doamna Thibaut şi pe răposatul ei soţ. E o femeie frumoasă şi plină de curaj. Dar nu cred că guvernul provizoriu de la Paris şi englezii te-au plimbat jumătate de glob cu avionul numai ca să-ţi vizitezi sora.

Philippe persistă:

— Mi-au cerut să observ condiţiile locale şi să le raportez despre ele, zise, ca şi cum ar fi fost un lucru lipsit de importanţă.

— Condiţiile? mormăi Derrieu. Noi menţinem prezenţa Franţei în fundătura asta, pupîndu-i în fund pe japonezi şi lăsîndu-le iluzia egalităţii şi fraternităţii indochinezilor care sînt dispuşi să colaboreze cu noi, în timp ce-i ucidem sau îi băgăm la închisoare pe cei care nu sînt.

Nici Reisman şi nici Belfontaine nu se aşteptaseră la o declaraţie atît de sinceră. Nu se aşteptase nici Gauthier. Îl privi îndurerat pe Derrieu:

— Dă-o încolo, Raoul, nici chiar aşa! îi zise.

Cu toate astea, remarcile pline de amărăciune ale lui Derrieu îi dădură lui Philippe şansa să le divulge mai mult despre motivele pentru care fusese paraşutat în Tonkin. Se uită mai întîi către Reisman, ca şi cum i-ar fi cerut voie în tăcere, apoi îi informă pe cei doi ofiţeri din armata colonială:

— Vin din partea lui de Gaulle personal. Am ordin să contribui la pregătirea instaurării deplinei dominaţii a Franţei în Indochina.

Gauthier păru şocat. Se holbă la Philippe, într-o tăcere plină de teamă. Derrieu îşi scoase resturile ţigării din gură.

— Dar ce aşteaptă de la noi, să-i alungăm pe japonezi? zise el.

Philippe clătină din cap.

— Asta-i numai o parte, dar mai întîi trebuie să terminăm cu nemţii.

— Atunci ce vrea de Gaulle de la noi? întrebă speriat Gauthier.

— Să faceţi planuri... să vă pregătiţi... să vă purtaţi din nou ca nişte soldaţi.

— Dar de unde să luăm puşti, muniţie, provizii? insistă Derrieu. Materialul de care dispunem e foarte limitat. Reisman simţea cum îi creşte speranţa. Se ridicau la înălţimea posibilităţilor pe care Philippe le deschidea în faţa lor şi acest lucru servea şi scopurilor lui Reisman.

— Englezii au fost de acord să aprovizioneze pe calea aerului forţele noastre din Indochina, îi răspunse Philippe. Avioanele noastre sînt prea departe şi prea puţine.

— Şi voi, americanii? îl provocă Derrieu pe Reisman, săgetîndu-l cu o privire dispreţuitoare. Am citit părerile preşedintelui vostru. N-are de gînd să ne ajute. Atunci de ce ai mai venit la Lang Son?

— Dumneavoastră aveţi o pistă de aterizare. Eu vreau să transmit un mesaj la Kunming şi să le cer să trimită un avion care să ne ia pe mine şi pe sergent.

— Imposibil, lăsă să-i scape cu părere de rău, Gauthier. Japonezii ar afla şi ar trece la acţiuni împotrivă noastră. Avem cu ei un tratat de cooperare şi a permite un asemenea zbor ar însemna să-l anulăm. Ei l-ar considera un act de ostilitate.

Reisman nu dădu glas primelor gînduri care-i trecură prin minte. Prea erau explozive şi ar fi riscat să distrugă ceea ce el avea senzaţia că încă se mai putea realiza cu tact şi prin constrîngere lentă.

— Vă înţeleg îngrijorarea, domnule colonel, îi spuse. În calitate de aliat al Franţei, totuşi, sînt silit să vă cer această mică favoare. Pentru dumneavoastră riscul este minim, dacă există vreunul.

— Nu pot lua asemenea decizii singur, protestă Gauthier. Trebuie să aşteptăm întoarcerea colonelului Robert.

— Dar cînd va fi asta?

Gauthier dădu din umeri.

— Peste cîteva zile, o săptămînă. Nu ştiu.

— N-am făcut nimic! Voi stabili contactul radio astă seară.

Avionul va sosi mîine sau poimîine.

— Ne cereţi prea mult! exclamă mînios maiorul Derrieu. Nu se poate să apăreţi aici şi să ne cereţi să facem tot ce poftiţi. Nici n-aveţi ce căuta aici. Nu atîta vreme cît sîntem siliţi să ascultăm ce părere proastă are preşedintele vostru despre noi!

Reisman se întoarse către el, plin de mînie glacială.

— Atunci îngăduiţi-mi să vă amintesc, Derrieu, şi dumneavoastră domnule colonel Gauthier, că zeci de mii de americani au fost ucişi şi răniţi pentru eliberarea patriei voastre. La dracu' cu ce zice preşedintele şi la dracu' cu ce zic toţi preşedinţii, regii şi generalii. Am plătit cu sînge alianţa asta şi eu mă aflu aici ca să recuperez o mică parte din datorie.

Derrieu întoarse capul, încă burzuluit dar destul de umilit ca să tacă. Gauthier părea profund mîhnit, neştiind ce să spună. Părea sfîşiat între atitudinea sa oficială negativă şi propriul său instinct. Apoi spuse încet:

— Am să-i trimit vorbă colonelului Robert la Hanoi. Să hotărască el, sau să supună chestiunea autorităţilor superioare.

Reisman făcu un efort pentru ca ceea ce spune să sune calm şi rezonabil.

— Cu tot respectul, domnule, nu-i vorba de o chestiune supusă negocierilor internaţionale. Cu cît vor şti mai mulţi oameni despre asta, cu atît mai puţine şanse vom avea s-o scoatem onorabil la capăt.

— Nu pot să vă dau permisiunea, şopti Gauthier.

Philippe se repezi să intervină.

— Atunci nu le daţi permisiunea, domnule, îl luă gura pe dinainte. Pur şi simplu, lăsaţi-i în pace să acţioneze singuri. Nu-i nevoie să ştim despre asta decît noi cei care ne aflăm aici în cameră. Îi sînt dator maiorului Reisman. Fără el n-aş fi acum în viaţă. În numele generalului de Gaulle vă cer să-i îndepliniţi rugămintea.

Gauthier, încolţit, se holba la Philippe şi la Reisman, incapabil să se hotărască. Apoi se întoarse către adjunctul lui:

— Tu ce crezi, Raoul?

Derrieu îşi strivi ţigara într-o scrumieră de pe biroul comandantului. Ridică din umeri. Chiar dacă nu era prea entuziast, acum părea cel puţin dornic să încerce să îndrepte lucrurile.

— În numele lui de Gaulle – de ce nu? spuse. Ceilalţi n-au

făcut nici o ispravă. Poate că el o să facă.

Gauthier dădu aprobator din cap. Părea uşurat, ca şi cum răspunderea deciziei îi fusese luată de pe umeri.

— În regulă. Fă ce ai de făcut, îi spuse lui Reisman. Ne ţii la curent, pe Derrieu şi pe mine. Dar oficial nu ştim nimic.

— Vă mulţumesc, domnule, spuse Reisman.

— Acum să trimitem după doamna Thibaut, spuse Gauthier, zîmbindu-i lui Philippe. E timpul să mai fie şi puţină bucurie aici.

25

De cum o văzu, Reisman se simţi atras de farmecul ei.

O condusese un locotenent pînă la biroul comandantului. Intră calmă, fără să dea vreun semn că se aştepta să-şi găsească acolo fratele pe care nu-l văzuse de zece ani. Reisman presupuse că ofiţerul care o însoţise primise instrucţiuni să nu-i spună nimic; cam cinic din partea lor, se gîndi el, deşi era posibil să fi căutat să verifice în felul acesta povestea lui Philippe. La urma urmelor, Asia mişuna toată de intrigi, de spioni şi de contraspioni.

Era blondă, de o frumuseţe mai curînd clasică decît drăgălaşă şi feminină: tînără, în jur de treizeci de ani, şi totuşi cu cearcăne întunecate sub ochi şi degajînd un aer de melancolie, de parcă nu mai cunoscuse fericirea de multă vreme. Se îmbrăcase cu acea sobrietate elegantă a fetelor pe care le văzuse la Paris, cu puţin timp înainte de începerea războiului – un pardesiu uşor de culoare maro, o eşarfă verde de mătase în jurul gîtului, pantofi de piele cu tocuri joase, echipamentul potrivit pentru o seară umedă şi rece de noiembrie.

Bărbaţii se ridicară în picioare cu toţii, însă ea nu se uită în jur, la început. Se duse drept spre locotenent-cclonelul Gauthier, căruia îi întinse mîna, adresîndu-i un zîmbet şi un salut călduros. Apoi se uită împrejur la ceilalţi patru, îl salută pe Derrieu, trecu peste Philippe care o privea ţintă cu inima bătîndu-i cu putere, şi se opri să se uite cu ceva mai mult interes la John Reisman. El o urmări cum îşi întoarce privirea înapoi spre Philippe şi îi văzu ochii mărindu-i-se şi faţa contractîndu-i-se sub şocul recunoaşterii tardive.

— Philippe? şopti ea. Tu eşti?

— Madeleine, îi răspunse el răguşit.

Se aruncară unul în braţele altuia, în lacrimi şi mici strigăte de bucurie. Ceilalţi întoarseră capetele, stînjeniţi. Reisman îl

invidia pe Philippe că se întorsese acasă, chiar dacă el şi sora lui se îmbrăţişau la şase mii de mile distanţă de Franţa.

Madeleine îi luă cu ea acasă. Locuia la circa o jumătate de milă în afara zidurilor citadelei, într-un cartier care dădea înspre Sông Ky Cung. Îi duse pînă acolo cu maşina, într-un Citroën militar vechi şi hodorogit, pe care i-l împrumutase Gauthier. Nu-şi revenise încă, dar fusese un şoc plăcut şi chipul îi radia de fericire. În timp ce stătea la volan se întorcea mereu să se uite prin întuneric către bărbatul aşezat lîngă ea, ca şi cum ar fi vrut să se asigure că era fratele ei.

— Povesteşte-mi, Philippe! Povesteşte-mi de toate! Nu te opri deloc! îl ruga.

Vorbiră despre familie, ani întregi de întrebări şi răspunsuri condensaţi în aceste prime minute. Deşi Philippe nu mai fusese de cinci ani pe acasă, înainte de a pleca din Paris aflase că părinţii lor sînt sănătoşi. Zona în care se găsea ferma lor fusese eliberată de trupele aliate într-o a doua debarcare pe coasta Mediteranei. Alte rude însă n-o duceau la fel de bine. Unii fuseseră ucişi în război, atît soldaţi cît şi civili, bărbaţi şi femei, alţii dispăruseră, luaţi prizonieri de nazişti.

Reisman se simţea ca un intrus în discuţia lor de familie şi în viaţa lor particulară, dar n-avea cum să nu asculte ce-şi spuneau. Stătea înghesuit pe bancheta din spate a maşinuţei, împreună cu Filmore, printre rucsacurile cu staţia radio, arme şi saci cu echipament. Se trezi ascultînd sunetul vocii lui Madeleine şi admirîndu-i profilul de fiecare dată cînd îşi întorcea capul spre fratele ei. Îi acceptase cu bucurie invitaţia ca să poată scăpa de sub ochii ofiţerilor din fort. N-avea nevoie de ei. Treaba pe care o avea acum de făcut o putea face cel mai bine de unul singur, informîndu-i pe francezi numai atît cît să poată fi sigur că nu-i vor sta în cale.

Ajunseră în cîteva minute la casa lui Madeleine. Era un bungalow aflat într-o enclavă de reşedinţe ale francezilor. Madeleine îl închiriase după moartea soţului ei, le povesti ea, cînd nu mai putea locui singură pe plantaţia lor izolată. Nu acceptase să stea la Hanoi, sub ochii ocupanţilor şi ai birocraţilor. Dar nici să abandoneze Indochina. Se hotărîse ca după război să-şi pretindă domeniile şi să le pună iar pe picioare.

— N-am servitori, le spuse ea pe verandă, în timp ce deschidea uşa de la intrare. Nu mai am încredere în nimeni. Doar în mine. Încă nu ştiu dacă pe Roland l-au ucis japonezii sau cei din Viet Minh.

Se încruntă uşor privind înspre Filmore, care mai purta încă hainele *can slua tau*.

— N-aveţi altceva de îmbrăcat, domnule? îl înţepă ea, pe franţuzeşte. Reisman interveni.

— E un mic joc al nostru, doamnă. Cred că el vă va fi recunoscător să se poată spăla şi să se schimbe. Uniforma lui e în geanta mea.

Totul era prea neaşteptat de plăcut. Cei trei se delectară pe rînd cu cîte o baie fierbinte, apoi se prezentară în uniformele lor şifonate la cina festivă pe care Madeleine se grăbise s-o pregătească. Reisman se văzu silit să-şi amintească singur că războiul continua, de fapt chiar foarte aproape de ei. O singură mişcare greşită şi îl putea atrage imediat asupra lor. Rămăseseră cîteva ceasuri pînă la ora stabilită pentru contactul radio cu cei de la Kunming. În ciuda celor spuse de el în fort lui Gauthier şi Derrieu, Biroul de Studii Strategice nu ştia despre faptul că plecase de la Pac Bo, că îl recuperase pe aviator, că se afla acum la Lang Son şi că dorea să se întoarcă cît mai repede în China. Se întîmplaseră atîtea de cînd „vorbise” ultima oară cu Sam Kilgore, şi totuşi nu trecuse mai mult de o zi şi o noapte.

Mai era ceva care îl necăjea. Ho Chi Minh şi Tran Van Thi îi împuiaseră capul cu foametea care domnea în ţară, iar el raportase despre asta la Kunming; şi totuşi, nu văzuse cu ochii lui nici o confirmare, nici prin locurile pe unde îl duseseră ei şi nici aici la Lang Son. Era nevoie să redreseze acel raport partizan şi să mai cîntărească sinceritatea lui Ho şi a oamenilor săi.

La cină discuţia decursese pînă atunci plină de veselie şi luaseră parte la ea cu toţii, deşi Reisman simţise că după izbucnirea spontană de la început, Madeleine începuse să dea semne de precauţie în conversaţie. Aştepta ca Philippe sau Reisman să deschidă noi subiecte de discuţie, ca şi cum şi-ar fi sacrificat timpul din politeţe, cîntărindu-i pe cei trei bărbaţi, chiar şi pe fratele ei, şi aşteptînd momentul potrivit să abordeze o chestiune de mai mare importanţă.

Reisman i se adresase ceremonios cu „Madame Thibaut” pînă cînd ea se hotărî să-i spună:

— Vă rog, domnule maior, mă numesc Madeleine.

— Şi eu John.

— Foarte bine, *Jean*, îi rosti ea numele, cu inevitabila pronunţie franceză.

O considera o femeie extraordinar de atrăgătoare, inteligentă şi spirituală. Ofiţerii din fort o descriseseră drept frumoasă şi plină de curaj. Poate că vroiau să spună că este o femeie cu integritate, forţă şi independenţă, toate calităţi necesare şi admirabile la o tînără văduvă.

Stînd la masa ei, în casa ei confortabilă, servind şuncă, legume, orez şi fructe şi bînd vin portughez de Macao, părea aproape ridicol, dacă nu şi răutăcios, s-o întrebe dacă auzise că mii de indochinezi mureau din pricina foametei. Dar o întrebă.

Madeline îşi puse jos furculiţa şi îl privi grav pe Reisman.

— Da, am auzit că e foamete în unele părţi ale ţării, îi răspunse. Au fost taifunuri, inundaţii, distrugeri de recolte. Preţurile sînt foarte ridicate, dar noi aici, cum vezi, avem ceva mai mult noroc.

— Se face ceva în ajutorul celor care rabdă de foame?

— Ce vrei să spui, *Jean*?

— Ajutor guvernamental.

— Nu cred. E imposibil din cauza războiului şi a japonezilor. Cum au făcut şi naziştii în Europa. *Liberté, egalité, fraternité* au avut de suferit.

— Ar fi de folos o acţiune de ajutorare din partea Aliaţilor? Dacă s-ar paraşuta alimente în anumite puncte din ţară?

— Este foarte probabil să pice în mîna cui nu trebuie, răspunse ea.

Reisman renunţă să mai întrebe în care mîini anume n-ar trebui. Treaba lui era să se ocupe de război, nu de ajutoarele alimentare. Chestiunea ar fi avut valoare numai dacă puteau reuşi să-i înfometeze pe japonezi, silindu-i să se predea, cu toate că înfometarea populaţiei locale nu i se părea o cale spre victoria militară a nici uneia dintre părţi.

Madeleine se uită împrejur ca şi cum s-ar fi temut să nu tragă cineva cu urechea. Cînd i se adresă din nou lui Reisman, o făcu cu o voce ezitantă.

— Sper, domnule maior... *Jean*... că ai venit aici ca să-i

alungi pe japonezi şi să restitui ţara aceasta proprietarilor săi de drept, oamenilor care au construit-o şi au făcut-o să dea roade.

— Am venit la Lang Son pentru un singur motiv, îi răspunse el. Ca să-l scot pe sergentul Filmore afară din Indochina cît mai curînd cu putinţă.

Madeleine privi înspre fratele ei cu o expresie îngrijorată.

— Şi tu, Philippe? Pe tine nu te-am întrebat. Tu de ce ai venit aici?

— Ca să te găsesc pe tine, Madeleine.

Ea zîmbi şi spuse cu afecţiune şi recunoştinţă în glas:

— Îţi mulţumesc pentru asta. Dar cred că mai trebuie să existe un motiv.

El ridică din umeri:

— Nimic care să merite să-ţi faci griji. Sînt tot în serviciu comandat, execut ordine.

Ea îi adresă o privire severă.

— Dă-mi voie să nu fiu de acord, frate dragă. Nici Franţa, nici Anglia – se uită înspre Reisman – şi nici Statele Unite nu te-ar fi ajutat să ajungi pînă aici, dacă n-ai fi avut o misiune mai importantă.

— Statele Unite nici nu m-au ajutat, zise Philippe. Ba nu... greşesc. Maiorul Reisman, care e ofiţer al Statelor Unite, m-a ajutat mai mult decît voi putea eu să mă revanşez vreodată.

Madeleine îl privi atentă pe Reisman. Înţelegea ce voise să spună fratele ei, chiar dacă nu cunoştea amănuntele.

— Îţi mulţumesc, îi spuse încetişor.

Căzu iar pe gînduri şi abia într-un tîrziu rosti întrebarea care îi stătea pe suflet.

— Philippe, te afli aici ca agent al generalului Giraud sau al generalului de Gaulle?

Philippe încercă să bagatelizeze chestiunea.

— Nu credeam că te interesează politica, Madeleine.

Ea îi răspunse cu un zîmbet, dar Reisman zări în ochii ei căprui o strălufgerare de mînie. O făcea şi mai fascinantă, se gîndi el. Era foarte atrăgătoare, în rochia de seară de culoarea vinului de Burgundia, cu un decolteu îndrăzneţ, dar atît cît să dea iluzii delicioase; şi purta un pandantiv de aur vechi cu un singur rubin uriaş într-o montură de filigran. În momentele de discuţie aprinsă, ca acum, îşi prindea bijuteria de la gît între degete, aplecîndu-se către interlocutor.

— Tu mă ţii minte cum eram pe vremuri, Philippe, îi spuse tăios. Eram într-adevăr doar o copilă, dar nu mai sînt. Asta trebuie să intereseze pe oricine trăieşte vremurile astea, în aceste locuri. Eşti giraudist sau gaullist?

Fratele ei continua să încerce să evite un răspuns direct.

— Ce importanţă are? Acasă la noi mai sînt unele animozităţi, dar se acţionează umăr la umăr împotriva colaboraţioniştilor şi a celor de la Vichy. Totul ţine de procesul politic democrat, asta e! La capătul acestui proces vom conlucra cu toţii pentru binele Franţei şi al Imperiului ei.

— Philippe, *acasă* înseamnă aici pentru mine. Nu în Franţa, aici în Indochina, replică Madeleine. Şi aici contează. Aici animozităţile sînt cît se poate de vii. Există deosebiri de poziţii politice care nu pot fi rezolvate prin simple alegeri. – Se opri şi îşi căută cu grijă cuvintele. – Acum trebuie să-ţi spun un lucru, Philippe. – Se uită înspre Reisman şi Filmore. – Şi dumneavoastră, domnilor. Nu cred că-mi veţi face vreun rău, poate ne veţi face tuturor bine. Eu sînt gaullistă. Fac parte activă din Rezistenţă. Merg des la Hanoi şi în alte părţi ale ţării în calitate de curier, şi eu sînt în serviciu comandat şi îndeplinesc ordine. Încă n-am pus mîna pe armă, dar o voi face la nevoie.

Philippe se ridică, se duse lîngă scaunul ei, îngenunche şi o îmbrăţişă.

— Am ajuns la locul potrivit, Madeleine, îi spuse el vesel.

Ea îi aduse sticla de cognac după care tînjise atîta. Era ceva rar, le explică, şi foarte costisitor, dar se mai putea încă procura de la negustorii chinezi.

Ceva mai tîrziu, Reisman izbuti să rămînă singur cu Madeleine pe verandă. Îi sugerase între patru ochi lui Filmore să se ofere să facă de serviciu la spălat vase, ca să-şi cîştige simpatia gazdei. Într-un acces de fraternitate, Philippe insistase să-l ajute – deşi Reisman credea că mai curînd îl interesa să-l interogheze separat pe aviator. Înainte de a ieşi pe verandă cu Madeleine, Reisman îl auzise pe Philippe cum îl hărţuia pe Filmore, într-o engleză cu accent străin, cu întrebări care trebuie să-l fi uluit pe sergent: păreau întrebări nevinovate despre obiectivele americanilor în Indochina, întrebări la care nici Departamentul de Stat n-ar fi putut să răspundă. Tot ce Philippe

avea să scoată de la acesta erau zvonurile împrăştiate la closet de cei din Divizia a 14-a de aviaţie, dar Reisman nu-i găsea vină că încearcă. Era acelaşi fel de verificare inutilă la care îl supuseseră pe Reisman, încă de la Kunming, Ho Chi Minh şi ai săi. În speranţa că informaţii cu privire la politica de nivel înalt s-ar putea filtra pînă la soldatul Joe de pe cîmpul de luptă.

De pe verandă, Reisman se uita prin întuneric la şoseaua situată pe un mal înalt. Domnea liniştea la marginea aceea de oraş. Prin ferestrele caselor se revărsau valuri de lumină pe străzi şi pe rarele mijloace de locomoţie. Părea că nimeni nu-şi bate prea mult capul cu măsuri de camuflaj. Deasupra apei stăruia o ceaţă, ca şi mai devreme, cînd el şi tovarăşii lui traversaseră alt cot al rîului Sông Ky Cung, la mai puţin de o milă spre vest, de cealaltă parte a fortului. Malul înalt împiedica vederea şi nu putea desluşi dacă pe apă circulau sau nu bărci cu lumini.

— Sînt copleşită de toate cîte s-au petrecut, îi spuse încet Madeleine, privind în întuneric.

Reisman se întoarse către ea şi îi zîmbi. Îi spuse:

— Îţi mulţumesc că m-ai adus la tine acasă.

Vorbeau degajat franţuzeşte, cum făcuseră toată seara, căci ea nu ştia prea multă engleză. Totuşi în casă conversaţia le fusese stînjenită de prezenţa fratelui ei şi a lui Filmore. Acum ea părea că doreşte să-i spună lucruri mai personale, care să rămînă între ei doi. Ori poate numai atracţia pe care o simţea pentru ea îl făcea să aibă această impresie.

— E un miracol că Philippe se află aici, îi spuse ea cu fervoare. Îţi mulţumesc că l-ai ajutat.

El ar fi vrut să poată găsi cuvintele potrivite.

— A fost o întîlnire cu noroc. Ne-am ajutat unul pe altul, se încumetă să spună. Îţi sînt recunoscător pentru ospitalitate. De multă vreme n-am mai cinat atît de plăcut în compania unei femei frumoase.

Nu reuşi să-şi dea seama prin întuneric dacă observaţia lui îi făcuse plăcere sau nu. Ea îi spuse:

— Vorbeşti foarte bine franţuzeşte, pentru un american.

— Am stat multă vreme acolo.

— Înainte de război?

— Da. Şi în timpul războiului. Am colaborat cu Rezistenţa.

O nouă emoţie i se citi în glas cînd îl întrebă:

— De asta eşti aici?

— Da.

Era adevărat, desigur, dar nu adevărul presupus de ea. Nu la colaborarea cu Viet Minh-ul se gîndea ea şi nici n-ar fi fost de acord cu asta.

— Cum îţi pot fi de ajutor?

— La ce distanţă ne aflăm de aeroport?

— Doi kilometri.

— Trebuie să ajung acolo de dimineaţă, foarte devreme.

— Pleci atît de repede? întrebă ea dezamăgită.

— Nu. Poate mîine seară sau poimîine. Vreau să văd cum arată pista de aterizare. Cum se poate ajunge acolo cel mai bine, fără să fii văzut?

— Pe rîu. Am o barcă cu vîsle pe care o putem folosi.

Observase că vorbise la plural şi acceptă fără comentarii.

— Trebuie să fiu acolo la ora cinci, îi spuse.

— Voi fi gata. Altceva?

O întrebă dacă putea instala în casa ei staţia de radio, ca să ia legătura cu cei de la Kunming.

— Există un oarecare pericol, îi explică. Dar chiar dacă japonezii interceptează semnalul, nu-l vor putea descifra şi nu vor avea destul timp ca să localizeze transmisia.

Ea îi atinse braţul.

— Bineînţeles, *Jean*, îi spuse. Îţi sînt recunoscătoare.

Reisman putu să manevreze singur staţia de emisie-recepţie, întrucît o branşă la instalaţia de curent electric a casei. O instală în dormitorul unde urmau să-şi petreacă noaptea, el şi cu Filmore. Apoi îşi cifră mesajul servindu-se de unul din codurile cu folosinţă unică şi era gata să-l transmită rapid cînd intră în legătură cu Sam Kilgore, aflat în baraca postului de radio de la aerodromul din Kunming. Îi spuse unde se afla, că Filmore îl însoţea, că ceilalţi aviatori fuseseră capturaţi sau daţi dispăruţi şi că vroia un L-5 care să-l ia de acolo în următoarele treizeci şi şase de ore, imediat ce va putea verifica pista de aterizare şi securitatea zonei.

Aşteptă ca la celălalt capăt să se încheie procesul de codificare. Cînd îl decodă, mesajul Morse îi confirmă că raportul său fusese bine primit şi că se aproba zborul de recuperare. Urma ca el să stabilească ora, să asigure securitatea şi să fixeze

semnalele pentru aterizare. De rest aveau să se ocupe Sam şi pilotul. Urma ca ei doi să comunice în noaptea următoare, pentru confirmarea operaţiei. Sam mai adăugă informaţia că armatele japoneze continuau să înainteze spre vest şi spre sud, dar culoarul de zbor şi ruta din preajma frontierei erau încă deschise.

Reisman mai transmise o ultimă întrebare: „Oamenii din Anglia?“

Răspunsul: „Acum în India”.

La orele 04.00, după numai cîteva ceasuri de somn, ieşi afară pe verandă şi o găsi pe Madeleine aşteptîndu-l. Dimineaţa era întunecată, rece şi ceţoasă. Îl surprinse şi îl amuză, în acelaşi timp, costumaţia ei. Purta o jachetă ţărănească de pînză indigo peste pantaloni şi pulover. Părul ei blond era strîns într-o basma de culoare închisă, iar în picioare avea cizme de cauciuc. Toate astea le putu vedea la lumina felinarului cu gaz pe care îl ţinea în mînă. Mai ducea şi o plasă de pescuit, un termos şi un coşuleţ de picnic. Reisman se îmbrăcase în uniformă de campanie, cu cizme şi chipiu, şi se înarmase cu pistol şi carabină.

— Unul dintre noi nu e în uniforma reglementară, se pare, spuse el rîzînd.

— Te poţi ascunde în barcă, sub prelată, dacă e nevoie.

El arătă spre sculele de pescuit.

— Chiar face lumea aşa ceva pe aici, la ora asta?

— O, sigur că da. Iar eu trebuie să fac ceva obişnuit, dacă rămîn o vreme singură în barcă.

Inteligent din partea ei, îşi spuse. Dar nu vroia să uite că se afla într-o zonă de război, că se putea trage în el dacă nimerea peste cine nu trebuie, că japonezii îl puteau omorî sau lua prizonier sau că francezii îl puteau interna într-un lagăr. Dacă s-ar fi apropiat cineva de ei acum, nu ştia dacă să tragă sau să se ascundă. Era un război straniu, şi totuşi episodul acesta nu se deosebea prea mult de experienţele pe care le avusese în spatele frontului cu partizanii din Italia şi cu maquisarzii din Franţa. Treaba lui fusese totdeauna să găsească prieteni, cum îl găsiseră şi ei pe el, şi să se ajute reciproc împotriva inamicului comun. Îi luă din mînă termosul şi coşul.

— *Allons!* zise ea şi trecură drumul, o luară pe poteca ce

urca pe mal şi ajunseră la un mic debarcader unde erau legate cîteva bărci. Madeleine desfăcu prelata de pe una din ele. Se urcară în barcă şi ea vîsli încet înspre rîu.

— Nu vrei să mă laşi pe mine? o întrebă el.

— Nu-i nevoie, mă descurc.

Vorbeau aproape în şoaptă, ca vocile să nu le fie purtate de vînt. Ea mînuia calm şi îndemînatic vîslele. Rîul Sông Ky Cung se afla la vreo sută de yarzi, estimă el, şi nu părea o cale de circulaţie atît de solicitată ca rîurile pe care le traversase cu cîteva săptămîni în urma, cînd ajunsese prima oară în Indochina; nici vorbă să semene cu arterele comerciale aglomerate pe care le văzuse în China. Rîul se îndrepta spre sud cale de un kilometru, apoi cotea brusc spre nord. În apropierea ţărmului se aflau legate sau ancorate şampane şi bărci, dar nu văzu bărci care să circule prin întuneric, şi nici pescari.

— Vrei nişte cafea? îl întrebă ea în şoaptă.

El îşi privi cadranul fosforescent al ceasului de mînă. Era devreme. Avea timp.

— Da, mulţumesc.

Ea se opri din vîslit, umplu ceştile pe care le scoase din coşul de picnic şi îi întinse un corn pe un şerveţel. El îşi aduse aminte de o dimineaţă de la Kunming, în urmă cu cîteva săptămîni, cînd altcineva îi făcuse surpriza să-l servească cu *croissants*. Îşi băură cafeaua în linişte, savurînd-o cîteva minute, în care timp Madeleine lăsă barca în voia curentului. În cele din urmă, îl întrebă:

— Trebuie să te întîlneşti cu cineva?

— Trebuie să verific starea terenului de aterizare pentru pilotul care va veni să ne ia, îi spuse el.

— De ce nu aştepţi pînă se face lumină?

— Poate că o să aştept, după ce cobor la mal. Nu te superi să aştepţi, nu-i aşa?

— Îmi place să pescuiesc. Găsesc că este relaxant, fie că prinzi ceva, fie că nu.

— N-am pescuit niciodată, îi spuse el. M-am dus o dată sau de două ori pe lac cu tata cînd eram copil, dar asta a fost tot.

Îi povesti despre Chicago şi despre Lacul Michigan, puţin şi despre călătoriile lui pe mare. Ea începu din nou să vîslească şi ajunseră în dreptul unei mici insule de pe rîu. Intră cu barca în spaţiul cuprins între insulă şi malul de est al rîului şi îi spuse,

arătîndu-i cu degetul:

— Capătul pistei este acolo. Trebuie să treci de o orezărie, pe partea cealaltă a digului, dar pe urmă ai să vezi pista. Pot să vin cu tine? Barca poate rămîne aici. N-o ia nimeni.

— Trebuie să merg singur.

— Te întîlneşti cu cineva? îl întrebă ea din nou.

El se străduí ca răspunsul să nu sune prea brutal, însă îi spuse:

— N-aş vrea să te jignesc. Ai fost mai mult decît amabilă. Dar e mai bine pentru amîndoi, dacă nu-ţi spun nimic.

— Scuză-mă, îi zise ea încet. Înţeleg. Acum te duc la mal. Cînd eşti gata de plecare, coboară pe dig şi eu o să vin cu barca.

Era încă foarte întuneric, dar îi zări pe Kita şi pe Ho mai înainte ca ei să-l vadă şi asta îi făcu plăcere. Traversase aproape toată orezăria, mergînd înspre un drum paralel cu pista de aviaţie, cînd le văzu siluetele întunecate apărînd la capătul drumului şi lăsîndu-se la pămînt, pe solul mlăştinos. Se mişcă fără zgomot pînă cînd ajunse la mai puţin de zece yarzi distanţă, apoi le strigă încet, într-un jargon amestecat de vietnameză:

— *Tôi dây, Chú*.

Intenţionase să spună „Iată-mă, unchiule”, dar uitase particula *am*.

— A, văd că începi să vorbeşti cursiv, glumi Ho.

— Ce ispravă ai făcut, băiete? îl întrebă Kita.

Argoul îl luă prin surprindere pe Reisman, ca de obicei, şi se întrebă din nou cum de reuşise japonezul să înveţe să vorbească atît de bine americăneşte, ca un american adevărat.

— O să vină o barză să ne ia şi să ne ducă de aici.

— Cînd? întrebă Ho.

Reisman privi prin întuneric şi zări licăriri de lumină în nişte hangare joase aflate în depărtare. Pe acolo pe undeva trebuiau să fie biroul de operaţiuni şi staţia radio. Totul părea liniştit. La capătul dinspre ei al terenului de aviaţie nu erau nici clădiri, nici avioane ancorate la sol.

— Cred că mîine pe la ora asta, înainte de zori. Cum arată pista?

— Bine. Trei sferturi de milă de iarbă şi pămînt bătătorit, îi răspunse Kita.

Reisman avea intenţia să arunce şi el o privire, imediat ce se

mai lumina, ca să se asigure că suprafaţa era corespunzătoare şi că nu existau obstacole-surpriză, dar era destul spaţiu ca un L-5 să poată ateriza şi decola fără să se apropie de zona de operaţiuni a aeroportului.

— O să am nevoie ca porţiunea asta să fie luminată cu torţe sau felinare, înainte să aterizeze avionul – le spuse. Aveţi oameni pe care să-i puteţi folosi?

— N-ai încredere în francezi? îl întrebă ironic Ho.

— N-am încredere în nimeni, îi replică Reisman. Oricum, voi aveţi mai mult de pierdut dacă zborul ăsta nu reuşeşte. Adu-ţi aminte de arsenalul lui Chiang Fa-K'uei.

— N-am cum să uit. Prietenii mei vor fi aici cu felinare, la ora stabilită.

— Nu vreau să facă nici un fel de greutăţi, îi spuse Reisman. Fără împuşcături contra francezilor. Trebuie să nu se facă simţiţi.

Cît despre personalul francez al aerodromului, le va cere lui Gauthier şi Derrieu să creeze o diversiune spunîndu-le că dis-de-dimineaţă urma să aibă loc timp de cîteva minute o „acţiune de antrenament" secretă, un exerciţiu pe care trebuiau să-l ignore în cursul desfăşurării lui şi să-l uite pe loc, la încheiere.

— Altceva? întrebă Kita.

— Da. Care e numele omului vostru de la Chungking?

Kita rîse.

— Nu te laşi deloc, aşa e? De ce ţii atît la asta?

— E ceva personal, îi spuse Reisman. Se gîndi la chipul desfigurat şi la trupul zdrelit al Katherinei Harris şi inima i se umplu din nou de mînie.

— Poate că într-o zi facem tîrgul, zise Kita.

— La ce te gîndeşti?

— O să văd.

Reisman îşi îndreptă atenţia spre Ho Chi Minh.

— Ai găsit o soluţie ca să ajungi cu oamenii şi camioanele pînă la depozitul de arme?

— Oamenii vor pleca din Pac Bo imediat ce primim semnalul dumitale. Camioanele o să le „împrumutăm" din China. Nu ne dezamăgi şi nu te vom dezamăgi nici noi.

Reisman îi zîmbi.

— Ştiam eu că eşti plin de resurse, unchiule. Să fii aici mîine la aceeaşi oră şi am să-ţi las staţia mea de radio şi generatorul.

— Şi carabina şi pistolul? întrebă Iacom Ho.

— Sigur că da. Asigură terenul şi ajută-mă să dirijez avionul la aterizare şi sînt ale voastre, îi spuse Reisman. Deja puşca lui mitralieră M-3 fusese adăugată arsenalului de la Pac Bo. N-avea nici un rost să transporte arme de două ori. El îşi putea procura altele de la Kunming. Se uită în jur şi văzu că cerul începea să se lumineze.

— Hai să spargem gaşca acum, le spuse. Plecaţi voi primii. Vreau să mai fac puţin pe cercetaşul de unul singur.

Ho şi Kita părură uşuraţi că pleacă de acolo. Se puseră iute în mişcare, mergînd prin mlaştina de lîngă şosea pînă cînd nu se mai văzură. Apoi Reisman se duse în recunoaştere de-a lungul malului, urcînd din cînd în cînd să vadă şoseaua şi pista din spatele lui, să se asigure că erau în stare bună, că zona nu era încercuită cu trupe înarmate şi că nu exista nici o patrulă de avioane de vînătoare pregătită să doboare a doua zi micuţul aparat L-5. Merse pînă la clădirile dinspre capătul de sud-est al pistei, apoi se întoarse satisfăcut către rîu şi îi făcu semn cu mîna Madeleinei să vină să-l ia. Se făcuse de acum lumină, totuşi pe apă mai stăruia ceaţa şi asta le era de folos ca să nu fie văzuţi. Reisman luă vîslele şi parcurse repede cei doi kilometri pînă la debarcaderul ei.

Ceva mai tîrziu, în aceeaşi dimineaţă, el şi Philippe se întoarseră în fort cu Citroën-ul pe care îl împrumutaseră în seara precedentă. Reisman îi găsi acum dornici de cooperare, atît pe locotenent-colonelul Gauthier, cît şi pe maiorul Derrieu. Se arătară de acord cu planul lui de diversiune pentru personalul aerodromului la ora cînd trebuia să aterizeze, să-l ia pe el şi pe Filmore şi să se facă nevăzut aparatul L-5. Însă doreau ceva în schimb: să li se dea acces la secrete.

— E adevărat că se plănuieşte în curînd o debarcare americană? întrebă plin de speranţă Gauthier.

— Nu ştiu nimic despre asta, domnule colonel, îi răspunse Reisman, spunînd purul adevăr.

— Foarte mult din ceea ce facem aici depinde de asta, îi explică Gauthier. Vă cer să ne împărtăşiţi informaţii confidenţiale.

Lui Reisman schimbarea lor de atitudine îi stîrni suspiciunea. Cu o zi în urmă, Derrieu se exprimase dispreţuitor la adresa preşedintelui Roosevelt care nu se arăta dispus să ajute Franţa

să-şi menţină poziţia în Indochina. Acum însă Gauthier părea convins că trupele americane sînt pe drum.

— N-am nimic să vă spun, afirmă Reisman.

Derrieu îşi stinse ţigara şi spuse mînios:

— Încă din luna august umblă zvonuri despre o invazie de pe mare şi dinspre Chină.

— Poate că s-a discutat despre o astfel de operaţiune – le spuse Reisman – dar eu personal nu cunosc nimic în legătură cu asta şi nu cred că se pregăteşte aşa ceva în momentul de faţă. Au destulă bătaie de cap cu japonezii care înaintează în China.

— Totuşi noi aşteptăm şi sperăm, continuă Derrieu cu amărăciune, dar numai noi ştim între ce sîntem sfîşiaţi. De Gaulle a declarat de la Paris război Japoniei. Totuşi amiralul Decoux, guvernatorul nostru general de la Hanoi, e silit să conlucreze cu japonezii ca şi cum ar fi prietenii şi aliaţii noştri. Şi el aşteaptă şi speră, dar emite ordine care ne aservesc în continuare maimuţelor galbene. Armata e lipsită de putere, resursele Indochinei sînt la discreţia celor din Tokyo care le jefuiesc… sau le bombardaţi voi, americanii şi englezii.

— Pe de altă parte, mai e şi Mordant, interveni Gauthier.

— Cine? întrebă Reisman.

Se holbară la el neîncrezători.

— Chiar că nu ştii nimic, comentă acid Derrieu. A fost comandantul tuturor forţelor franceze din Indochina.

Gauthier îi explică:

— L-au scos în rezervă, dar el nu s-a retras, dacă înţelegi ce vreau să spun.

— Nu, nu înţeleg.

— El este guvernatorul general secret – în realitate se află acum peste Decoux – şi capul Rezistenţei.

— Cît de secret?

— Ştie toată lumea, declară cu dispreţ Derrieu.

— Şi japonezii?

— Da. Sînt pe urmele lui, cu siguranţă.

— Vedeţi, *monsieur*, e o mare şi profundă bramburească, spuse Gauthier. Nici nu mai ştim ce să facem – ca soldaţi şi ca francezi. De aceea vă solicităm informaţii în legătură cu planurile americanilor.

— Dacă există planuri pentru Indochina, eu, domnilor, nu ştiu nimic despre ele – repetă Reisman.

Philippe, care nu vorbise pînă atunci, dar ascultase în schimb cu mare interes, luă cuvîntul:

— Indiferent de ce plănuiesc americanii, sau englezii, sau ruşii sau chinezii, vă asigur, prieteni, că generalul de Gaulle şi guvernul provizoriu de la Paris au intenţia ca Franţa să-şi menţină aici suveranitatea, exact ca mai înainte de război.

Se arătară mulţumiţi să mai audă asta o dată.

— O să locuieşti la sora dumitale? îl întrebă Gauthier.

— Da. Există vreo obiecţie?

— Sigur că nu. Am să vă eliberez fiecăruia documente prin care se atestă că sînteţi ofiţeri în armata colonială. Epoleţii nu sînt necesari. Purtaţi şi mai departe uniformele de campanie – presupun că nu aveţi altele – şi cred că veţi trece de orice inspecţie, atît a noastră cît şi a japonezilor, dacă se întîmplă să daţi peste ei.

Maiorul Derrieu avu un cuvînt de încheiere.

— Vă rog să nu vă îndepărtaţi de zonă, îl avertiză pe Philippe. Colonelul Robert va dori să vă vorbească personal la întoarcere şi trebuie să fiţi pregătit să-i raportaţi adevăratul scop al misiunii dumneavoastră aici.

26

Aşteptînd încordat să treacă după-amiaza, Reisman se gîndea deja la contactul prin radio cu cei de la Kunming şi la avionul care avea să-l ia în zori. Madeleine îi simţi tensiunea şi neliniştea.

— Atît de neplăcută e compania mea că nu reuşeşti să te relaxezi? îl necăji ea.

Tocmai se uitase încă o dată la ceas şi apoi la cerul brăzdat de nori care se zărea pe fereastră. Nu ploua şi se vedeau porţiuni întinse de albastru, îl îngrijora totuşi vremea care se putea instala peste noapte, sau dimineaţa devreme.

— Nu, sigur că nu, spuse el. – Plecă de la fereastră şi o privi cum aduce încă un ceainic cu ceai. – Dimpotrivă mă bucur să pot fi singur cu tine, adăugă cu sinceritate.

Faptul că ea îl provocase îi făcea plăcere, căci se crea intimitatea dorită, cu toate că nu era prea sigur dacă un asemenea flirt nu l-ar fi deranjat pe Philippe, sau chiar pe Madeleine, sau n-ar fi lezat propriul său simţ al bunei cuviinţe.

Philippe plecase în recunoaştere prin oraş, în scopuri numai de el ştiute. Sergentul Filmore stătea, la adăpost de priviri, în

camera de oaspeţi, ca să nu dea ochii cu vreun vizitator apărut pe neaşteptate. Madeleine îi dusese acolo o tavă cu mîncare, apoi dejunase în *tête-à-tête* cu Reisman.

— Nu-i nevoie să-mi ţii companie, îi spusese el cu blîndeţe.

— Dar îmi face plăcere, îi răspunse ea.

Îi mai spuse că nu trebuia să se ducă nicăieri în ziua respectivă, aşa că el o întrebase despre viaţa ei de fiecare zi. De obicei se ducea în fort, îi povestise ea, cînd nu era plecată cu misiuni de curier, trimisă de Rezistenţă. Urma un curs de calificare cu program redus la spitalul din localitate. „Pentru eventualitatea că cineva ar putea avea nevoie de mine vreodată”. Sau desfăşura alte activităţi voluntare, ajutînd la organizarea programelor sociale, recreative sau de învăţămînt ale garnizoanei. Asta îi provoca o bună acoperire în ocaziile cînd trebuia să călătorească prin ţară. Răposatul ei soţ îi lăsase destui bani ca să fie scutită de grija de a-şi cîştiga existenţa.

Reţeaua subterană din care făcea parte era o operaţiune în exclusivitate franceză. După toate aparenţele, ea nu ştia nimic despre reţeaua Viet Minh, în afară de faptul că circulau zvonuri cu privire la existenţa ei. Îi considera nişte trădători nedemni de încredere, nişte duşmani ai Franţei. Reisman nu încercase să-i scoată această idee din cap, şi nici nu-l povestise ce ştia şi prin ce experinţe trecuse.

Madeleine îl lăudase din nou pentru franceza dezinvoltă şi colocvială pe care o vorbea. El îşi amintea ce spusese în legătură cu asta „Tong Van So“ la prima lor întîlnire de la Kunming şi izbucnise în rîs.

— Cineva mi-a spus că vorbesc franţuzeşte ca un hamal din Marsilia, mai degrabă, nu ca un intelectual de la Paris – comentase.

— Nici vorbă, insistase ea. Omul trebuie să fie un snob.

Urmărind-o în lumina înceţoşată a sfîrşitului după-amiezii cum aşează pe masă tava cu serviciul de ceai, el îi spuse:

— Dacă par crispat, nu e din cauza ta.

Apoi mai adăugă, fiindcă simţea că ea asta doreşte:

— În afară de motivele obişnuite.

Ea îl privi ţintă, cu un surîs pe buze şi o expresie a ochilor mari şi căprui care îi spunea că mai auzise asta şi dorea să mai audă.

— Zău? Şi care ar fi? îl întrebă cu inocenţă.

— *Cherchez la femme* şi aşa mai departe. Tensiunea obişnuită dintre băieţi şi fete.

Se simţea atras către ea, simţea cum îi trezeşte la viaţă o parte a fiinţei pe care de obicei o reprima cu putere, cum simpla ei prezenţă îi răscoleşte un val de căldură în pîntec, deşteptîndu-i dorinţa arzătoare pe care chinezoaica de la Kunming i-o stimulase şi i-o astîmpărase vremelnic, fără să i-o stingă pe deplin.

— Aaa, *monsieur*, nu vă credeam vulnerabil, îl provocă din nou Madeleine.

— Dar uite că sînt.

Ea îi înfruntă o clipă privirea apoi, devenind brusc frivolă, schimbă vorba şi totodată atmosfera momentului.

— Bere sau coniac, ce preferi? îl întrebă. Berea e fabricată aici, pe bază de orez. Am fost să cumpăr de la chinezi azi-dimineaţă, în timp ce tu şi Philippe eraţi în fort. Am reuşit chiar să fac rost de încă o sticlă de coniac, dar whisky nu-i chip să găseşti, pentru tot aurul din lume. Asta beţi voi americanii, nu-i aşa, whisky?

— Coniacul tău e prea valoros, spuse el. Mi-ar plăcea să încerc berea de orez, dacă se poate.

O urmări plecînd spre bucătărie şi îi admiră curbura încîntătoare a gleznelor şi unduirea şoldurilor sub fusta plisată. Era dintr-o mătase groasă de un verde aprins şi peste ea purta o bluză albă de mătase cu un decolteu reţinut. Şi-o închipui prezidînd o adunare distinsă într-o casă somptuoasă, în care altcineva se ducea la bucătărie.

Îi aduse un pahar înalt şi o sticlă rece de bere marca Phénix.

— Philippe a spus cînd se întoarce? întrebă ea în timp ce-i umplea paharul.

— Nu. A zis că dă o fugă să vadă ce e prin jur. Berea e bună şi rece. Cum reuşeşti?

— Am un răcitor. Chinezii fac gheaţă şi o vînd în blocuri.

Îşi turnă şi ei ceai proaspăt. Reisman sorbea încet din paharul cu bere. Era exact ce trebuia ca să se dezamorseze tensiunea – dar nu suficient ca să-i înceţoşeze creierul şi să-l determine să rostească sau să facă lucruri de la care era mai bine să se abţină. Băutura i se părea mai aspră decît variantele americane şi englezeşti cu care se obişnuise, dar îi plăcea.

Madeleine privea în gol, pradă amintirilor, apoi rosti încet:

— Bietul Philippe! Totdeauna a avut impresia că trebuie să-şi dea silinţa, să fie mai sîrguincios ca să-l accepte lumea drept francez autentic.

— De ce?

Ea ridică din umeri şi zise:

— Noi sîntem din Camargue... oarecum afară din miezul lucrurilor care se petrec în Franţa.

— Da, mi-a spus şi el.

— E într-un fel ca Vestul vostru sălbatic, cred. Ferme, vite, cowboy... dar o altfel de sălbăticie, numai apă şi mlaştini.

— Am fost acolo.

— Atunci, cunoşti ţinutul! exclamă ea cu emoţie.

— Nu prea bine. Am petrecut o dată o noapte la Arles.

— Dar la Les Saintes-Maries-de-la-Mer ai fost?

— Mi-a scăpat.

— Cum se poate? Acolo unde se adună ţiganii. Tata mă lua să-i văd cînd eram mică.

— Mă bucur că sînt sănătoşi, el şi mama ta. L-am auzit pe Philippe ieri noapte, în maşină.

— Da, mulţumesc, zise ea. Au fost nişte părinţi minunaţi. Îmi pare atît de rău că sînt atît de departe de ei în vremurile astea cumplite... că nu i-am mai văzut de ani de zile. Ne-am fi dus acasă în vacanţă... Roland şi cu mine... m-aş fi dus chiar şi singură. Dar pe urmă a venit războiul...

Ca s-o facă să se simtă mai bine, poate şi ca să-i împărtăşească din sentimentele lui de iubire şi de regret, Reisman îi povesti despre tatăl său, Aaron, de la Chicago şi despre mama sa, Mary Donato, care murise cu mult timp în urmă, cînd el era încă foarte mic.

— Aveam o mulţime de rude prin preajmă, şi dintr-o parte şi din alta, şi o mulţime de prieteni, dar de fapt tata m-a crescut – îi spuse el. Ne iubeam şi ne respectam unul pe altul, aşa că a mers bine. El şi-a luat în serios răspunderile şi eu la fel. Numai că el avea o concepţie de viaţă mai limitată, mai tradiţională. A mea a devenit repede pragmatică şi eu m-am deschis mai mult către lume. Am plecat de acolo acum paisprezece ani şi nu m-am mai întors decît de cîteva ori. Îl iubesc şi îl respect şi acum, îi mai scriu din cînd în cînd.

Madeleine vorbi cufundată în reverie, cu privirea pierdută în umbra tot mai întunecată din încăpere.

— Tata ne-a învăţat să iubim natura, ţinuturile sălbatice şi animalele. A părăsit Parisul înainte să ne naştem noi. Nu dorea ca viaţa familiei sale să fie implicată în comerţ şi finanţe. Mama îl iubea mult şi a acceptat să plece. Erau tineri şi puteau să construiască ceva împreună. Asta făceam aici şi noi, Roland şi cu mine, înainte să fie ucis.

Ea îşi ridică privirea spre el şi Reisman o întrebă:

— Cum s-a întîmplat, Madeleine?

— L-au găsit cu maşina într-un şanţ, împuşcat. Acum doi ani. Puteau fi japonezii sau annamiţii. Plecase de pe domeniu înspre Hanoi, cu afaceri. – Zîmbi cu veselie forţată. – Am fost foarte fericiţi timp de opt ani. Chiar şi după venirea japonezilor, n-am suferit cum au suferit cei din Franţa sub nazişti. Nu s-au dat prea multe lupte. Mai mult a fost vorba de acomodare... şi de ură. Pînă şi annamiţii au început să ne urască mai tare cînd au văzut că sîntem neputincioşi în faţa japonezilor. Cu toate astea, am continuat să ne consolidăm domeniul, l-am extins, şi am obţinut recolte tot mai mari. Ne doream copii, dar am hotărît să nu avem pînă cînd nu se termină cu războiul, pînă cînd nu învingem. Annamiţii care lucrau pentru noi erau bine trataţi şi plătiţi cum se cuvine. Însă japonezii au rechiziţionat tot mai mult din produsele noastre. Şi ne-au silit să acceptăm pentru ele mai puţin decît valorau în realitate. Roland s-a plîns de cîteva ori şi cînd a căzut în ambuscadă era în drum spre Hanoi, unde urma să aibă o întrevedere cu cineva.

Vorbea calm, de parcă ar fi relatat o întîmplare petrecută altcuiva, în alte timpuri şi în alt loc; însă Reisman, admirîndu-i tăria, intuia şi profunzimea pasiunii, mîniei şi a pierderii care se aflau în spatele cuvintelor ei. Nu spuse nimic, îi ascultă doar cu plăcere glasul, bucuros că ea, şi nu Philippe, manifestă dorinţa să i se destăinuie.

— Cînd l-am cunoscut pe Roland, eram amîndoi în vacanţă la Paris. S-a îndrăgostit de frumuseţea mea, cel puţin aşa mi-a spus – zise Madeleine, zîmbind şireată. Poate că nu era decît ceea ce ai numit „motivul obişnuit ...tensiunea normală dintre băieţi şi fete“. M-a fermecat cu setea lui de aventură, cu poveştile din Orientul Îndepărtat. M-a cerut în căsătorie şi eu l-am invitat în Camargue. Tatei şi mamei le-a plăcut foarte mult. Cînd l-am dus pe Roland să-i vadă pe ţigani, mi-a spus că oamenii din Indochina sînt ca ţiganii. I-am spus că da. Tata era

bucuros că mă duceam să locuiesc la ţară. Am să mă întorc acolo, într-o zi! spuse ea cu vehemenţă.

— Şi acum cine îţi mai lucrează pămînturile? o întrebă Reisman.

Reveria şi înduioşarea dispărură brusc de pe chipul ei.

— Le-au luat japonezii, îi spuse. Pretind că nu s-au atins cotele de producţie şi nu s-au plătit la timp impozitele. Au o înţelegere cu căpeteniile satului, care îi silesc pe ţărani să muncească şi îi plătesc mai puţin decît noi. – Îşi puse jos ceaşca de ceai şi rosti, cu aerul că pune punct discuţiei. – Ajunge cu asta, *Jean*. Am să mă ocup de toate astea cînd vom fi din nou liberi. Acum avem treburi mai importante.

Ceea ce îl izbi era că atunci cînd Madeleine spunea *liberi* nu suna ca atunci cînd spunea asta Ho Chi Minh. Era o enormă deosebire de perspectivă între ei şi nici măcar nu se putea preciza cine avea dreptate.

— Vorbeşte-mi despre generalul Mordant, spuse pe neaşteptate Reisman.

Madeleine îl privi cu precauţie.

— Vrei să intri în contact cu el?

— Nu, sînt pur şi simplu curios.

— Dar ce-ai auzit?

— Că e omul lui de Gaulle la Hanoi. Şeful Rezistenţei.

— Ştii deja prea mult, după cum, nu mă îndoiesc, ştiu şi cei de la Kempitai – zise Madeleine, caustică. Mordant conduce Rezistenţa ca şi cum ar mai fi încă la comanda armatei, iar Rezistenţa ar fi o altă operaţiune militară. Dar nu e. Se află în conflict cu rolul pe care îl joacă armata în momentul de faţă.

Reisman ar fi vrut s-o strîngă în braţe, fiindcă înţelegea exact ce vrea să spună şi avusese şi el ani de zile aceeaşi problemă. Serviciile clandestine, cum era OSS, intrau deseori în conflict cu militarii rigizi, de aceea n-avea sens numirea cuiva cum era comandorul Pelham Ludlow într-un post-cheie.

— Ce rol joacă armata voastră aici? o întrebă.

— Un rol extrem de dificil. Trebuie să dea impresia că se menţine în neutralitate, să supravieţuiască intactă pînă în momentul eliberării şi abia atunci să treacă la acţiune... cu ajutor din afară... ceea ce eu continuu să sper că e raţiunea pentru care te afli aici.

— Mă aflu aici din alte raţiuni, îi spuse Reisman, cu un aer

vinovat.

Ea îl privi atent prin penumbra din încăpere şi îi spuse:

— Indiferent de raţiuni, mă bucur că eşti aici. Mă bucur că te-am cunoscut.

Reisman întinse mîna şi ea i-o luă într-a ei, cu tandreţe.

— Ce n-aş da să fim împreună la Paris... în vacanţă, zise el. Acolo aş şti cum să mă port. Aici nu prea ştiu.

— Ce vrei să spui?

— Cum să mă port cu tine.

— Ea îl strînse de mînă şi spuse:

— Vom vedea.

Philippe se întoarse din recunoaşterea efectuată prin Lang Son şi împrejurimi. Părea foarte îngrijorat.

— Ştiai că sînt trupe japoneze cantonate la nord de oraş? îl întrebă el pe Reisman cînd rămaseră cîteva minute singuri în salon.

Vestea îl surprinse pe Reisman.

— Nu, credeam că regiunea de frontieră o păzesc francezii. De ce nu ne-au spus nimic ieri Gauthier şi Derrieu?

Philippe îl privi ţintă, cam stînjenit, o clipă, apoi încercă să le ia apărarea compatrioţilor săi.

— Poate că pentru ei nici nu e ceva neobişnuit. Au presupus că ştim şi că am trecut pe acolo cu mari precauţii, conduşi de vreo călăuză. Cum altfel puteam reuşi să ajungem la fort? – Despături o schiţă trasată grosolan cu creionul. – Uite, am desenat o hartă, îi spuse. Se află grupaţi lîngă locul ăsta numit Ky Lua, pe malul celălalt al rîului, la mai puţin de o milă distanţă de Lang Son. Sînt cel puţin trei poziţii. Nu ţi-au...? – Coborî glasul şi se uită împrejur prin încăpere, preocupat ca nici măcar Madeleine să nu audă vreo aluzie la Nguyen That Than şi Kita Shidehara. – Cei doi nu ţi-au spus nimic despre asta?

Reisman privi atent schiţa şi zise:

— Nu.

Poziţiile japonezilor flancau ambele laturi ale drumului nr. 4. Dar se găseau la sud de pagoda unde lăsaseră camionul şi o luaseră pe poteci. Trecuseră pe lîngă ele în timp ce el flecărea cu Ho Chi Minh, croindu-şi drum prin mlaştini şi cîmpuri de orez.

— N-a scos o vorbă, fir-ar el al dracului! mormăi Reisman.

Nici Kita nu suflase vreun cuvînt. Plimbarea lor fusese mult

mai primejdioasă decît îşi închipuise el. Probabil de asta rămăsese Kita cu ei pînă cînd trecuseră rîul. Dacă i-ar fi reperat o patrulă japoneză, i-ar fi scos el din rahat.

— Cum ai aflat chestia asta? întrebă Reisman.

— O simplă plimbare la iarbă verde, *monsieur!* zise Philippe zîmbind. Cu compas, hîrtie şi creion. Şi cu permisul de trecere dat de locotenent-colonelul Gauthier.

— I-ai văzut cu ochii tăi pe japonezi?

— De la distanţă, *Jean*. Santinelele de pe pod erau din armata colonială, şi m-au avertizat să am grijă. Am mers ca indienii voştri, din copac în copac şi din tufiş în tufiş.

Reisman zîmbi cu gura pînă la urechi.

— Ai văzut vreodată un indian, Philippe? – I se ivi în minte imaginea lui Samson Posey.

— Doar la cinema.

În seara aceea luară cina cu toţii şi discutară despre lucruri vesele şi impersonale, despre vremurile de dinaintea războiului şi despre speranţele pentru cele de după război, vorbind şi franţuzeşte şi englezeşte, ca sergentul Filmore să nu se simtă exclus. Madeleine radia. Îşi pusese o rochie orientală de mătase albastru-imperial, un veşmînt senzual care i se mula atrăgător pe trup. Gulerul mandarin era garnisit cu un galon de aur, iar rochia era brodată cu mici dragoni aurii cu limbi de foc, ceea ce îl făcu pe Reisman să-şi amintească de tînăra chinezoaică din casa lui Sam Kilgore. Se uită de multe ori la ea. Între ei doi se stabilise un curent de emoţie. Sau poate că i se părea numai, se întrebă el. Ar fi vrut ca ei doi să aibă un timp la dispoziţie, dar n-aveau.

Noaptea tîrziu, prinse din nou Kunming-ul la radio şi primi confirmarea pentru zborul de a doua zi. Specifică ora – înainte de zori –, direcţia de aterizare, coordonatele pistei şi frecvenţa pe care va emite semnalul, folosindu-şi staţia de radio de campanie ca pe un radio-compas automat. Cînd avionul va intra în raza lui de acţiune, avea să comute pe transmisie prin viu grai. Pilotul se pregătea să plece imediat de la Kunming, îi mai spuse Sam, şi să facă escală la Ch'ing-Hsi, în China, la două sute de mile sud-est de Kunming şi o sută de mile nord de Lang Son. Avea să coboare acolo la sol şi să aştepte semnalul de pornire de la Reisman.

Sam îşi încheie transmisia cu mesajul: „Transportul din Anglia aşteptat mîine”.

Pentru Reisman asta însemna că sergentul Bowren şi cine se mai înrolase dintre oamenii lui din „Duzina deocheată”, soseau în sfîrşit, trecînd munţii dinspre India. Se simţea emoţionat la gîndul revederii. Evenimentele se succedau iarăşi în ritmul alert care îi mergea lui la inimă. Asta îi abătu gîndurile de la Madeleine, domolindu-i dorinţa şi reuşi să doarmă cîteva ceasuri, trezindu-se, împreună cu Filmore, la ora 03.00.

O găsi pe Madeleine singură în bucătărie, pregătind cafele şi cornuri.

— Merg şi eu, ca să aduc barca înapoi, zise ea.

El o atinse uşor pe braţ.

— Nu. Ar fi mai bine să nu vii cu noi.

Ea dădu din cap în semn că a înţeles, îşi mai făcu de lucru o vreme, apoi se opri şi îl privi ţintă.

Îl mişcă glasul ei cînd o auzi întrebînd:

— Te mai întorci vreodată?

El îi răspunse „da“, mai înainte chiar să se gîndească la ce spune. Căci, în afară de cazul că i se dădea altă misiune, urma să revină peste cîteva săptămîni în Indochina. Acum ştia drumul între Pac Bo şi Lang Son şi putea să se descurce fără Viet Minh.

— M-aş bucura foarte mult, îi spuse Madeleine privindu-l în ochi.

Reisman se aplecă şi ea îi oferi buzele. Le simţi apăsarea uşoară pe buzele lui.

— Ne vom vedea în curînd, Madeleine, îi spuse cînd se îndepărtă de ea. Se întrebă dacă nu fusese un prost că nu încercase să se culce cu ea în noaptea aceea.

Ca şi cum i-ar fi citit gîndurile, ea zise:

— N-am prea dormit.

Apoi rîse, un rîs dulce-amar, şi se întoarse cu spatele ca să-i toarne o ceaşcă de cafea.

— În copilărie citeam cărţi romanţioase, în care eroina suferea, tînjind de doruri nedefinite. Nu-mi puteam închipui cum e asta. Azi-noapte m-am simţit din nou o copilă. Ea îi dădu ceaşca.

— Mulţumesc, spuse el şi îi mulţumea nu numai pentru cafea, ci şi pentru ceea ce îi spusese.

Peste cîteva clipe îşi făcură apariţia Philippe şi sergentul

Filmore, care se serviră cu cafea şi cornuri. Philippe îi spuse:

— Am să vin cu voi, ca să fiu sigur că n-aveţi probleme.

Reisman rîse şi îşi plimbă privirea de la unul la altul. Se întreba dacă ofertele lor de a-l ajuta fuseseră individuale sau se puseseră de acord. Nu-şi imagina că Philippe va deconspira ceea ce promisese să ţină secret însă Madeleinei nu i se indicaseră nici un fel de restricţii. Era convins, fără ca asta s-o coboare în ochii lui, că dacă i-ar fi descoperit înţelegerile cu Ho Chi Minh şi Kita Shidehara, i-ar fi raportat imediat generalului Mordant şi ar fi încercat să-l oprească.

— Nu. Îţi mulţumesc că te-ai oferit, îi spuse lui Philippe, după cum îţi mulţumesc şi ţie, Madeleine. Însă o să ne ducem singuri pînă la aerodrom, sergentul şi cu mine. Am să las barca acolo la mal. Dacă e găsită înainte să ajungeţi voi la ea, spuneţi că a fost furată. Aşteptaţi pînă la prînz şi-apoi duceţi-vă într-acolo. Pînă atunci ar trebui să fim de mult plecaţi.

Pe verandă Reisman şi Filmore îşi legară curelele rucsacurilor, îşi puseră pe umăr armele şi echipamentul radio şi îşi luară rămas-bun.

Philippe ceru încă o favoare.

— Dacă va avea loc o invazie, spune-le alor tăi că noi o să ne ridicăm în ajutorul lor, spuse el cu fervoare. Cum au făcut în Franţa cei din *Maquis*.

— Am să le spun, zise Reisman. Dar nu credea că ar exista cineva pregătit să-l asculte sau să facă ceva în direcţia respectivă. Poziţia francezilor de aici era cu totul diferită în raport cu cea pe care o avuseseră în Europa.

Madeleine îi sărută ostentativ pe obraji pe amîndoi, urîndu-le „*Bonne chance*". Cînd trecu pe lîngă el, Reisman îi şopti la rîndul lui „*Au revoir... à bientôt*". Iar cu voce tare le ordonă amîndurora:

— Rămîneţi pe loc. Nu veniţi după noi pînă la rîu. Cunosc drumul.

Ajunseră la capătul de nord al pistei de aterizare înaintea lui Ho şi Kita. Cerul nopţii era întunecat, plin de nori şi de ceaţa care se ridica dinspre Sông Ky Cung. Ghemuit pe vine sub taluz, Filmore învîrtea la manivela generatorului, iar Reisman lansă semnalul de decolare, pe frecvenţa convenită, pentru pilotul aparatului L-5 care aştepta la Ch'ing-Hsi. Primi confirmarea şi întrerupse contactul.

Acum era rîndul pilotului să arate ce ştie. Dacă era şmecher, în loc să vină direct peste frontieră, mai zbura de-a lungul zonei chineze, urmărind meandrele graniţei care o cotea spre est şi spre sud printre canioane, dealuri şi lunci. Înălţimile erau mai mici, iar platoul mai puţin denivelat pe partea chineză. Apoi ar fi putut veni cu avionul în sectorul Lang Son dinspre nord-est, zburînd la joasă înălţime deasupra luncii, ca să poată capta semnalul de dirijare pe care Reisman urma să înceapă să-l emită peste o jumătate de oră.

Văzu nişte siluete întunecate care se strecurau pe cele două laturi ale pistei. Două din ele se desprinseră şi veniră înspre locul unde aşteptau el şi cu Filmore.

— *Bonjour, messieurs!* îi salută Ho.

— E necivilizat de devreme, se plînse Kita. Vă soseşte avionul?

— E pe drum. Ar trebui să ajungă aici în patruzeci şi cinci-cincizeci de minute, îi spuse Reisman.

Apoi întinse mîna şi îl prinse pe Kita de braţ.

— Vă sosesc japonezii? îl întrebă.

— Ce dracu vrei să zici? exclamă tăios Kita, smucindu-şi arma de pe umăr.

— De ce nu mi-ai spus de poziţiile japoneze pe lîngă care am trecut la venire?

Kita îl scrută fără să-şi piardă calmul.

— Informaţie pe principiul „doar strictul necesar”, domnule maior. N-avea rost să te îngrijorezi degeaba, sau să stai cu mîna pe trăgaci. Vă ştiu eu reflexele.

— Şi dacă ai voştri văd avionul?

— S-ar putea, recunoscu Kita, fără să dea semne de îngrijorare. E un mic detaşament încartiruit în casele de peste rîu, la mai puţin de o jumătate de milă.

— Ce dracu’ pui la cale? îl întrebă înfuriat Reisman.

— N-or să ne facă necazuri, îl asigură Kita. Dacă observă avionul, or să-şi închipuie că e francez. Iar pe şeful local al Kempitai-ului l-am trimis ieri în inspecţie de-a lungul frontierei, cu tot personalul. Nici o problemă din direcţia asta.

— Şeful local al Kempitai-ului! exclamă Reisman.

— Acoperim foarte bine teritoriul, afirmă ţanţoş Kita. Oricum, nu ţi-aş dori să dai ochii cu individul. Nu prea cred că ar fi de acord cu prezenţa ta şi cu micile noastre aranjamente de

afaceri.

Ho Chi Minh, care le ascultase pînă atunci discuţia cu un zîmbet îngăduitor, îi întrerupse:

— Prietenii noştri s-au postat cu felinarele. Le aprind şi le aşează de-a lungul pistei cînd sînteţi gata.

— Nu înainte să se apropie avionul. Vă anunţ eu cînd. În clipa cînd atinge solul, noi am şi luat-o la fugă. Toată operaţiunea nu trebuie să dureze mai mult de două minute. Pe urmă stingeţi luminile şi plecaţi de aici la iuţeală.

— Cu staţia radio, cu generatorul şi armele, *Jean!* îi aminti Ho.

— Bineînţeles.

— Cînd ai să te duci la arsenalul lui Chiang Fa K'uei? îl presă Ho.

— Am să mă ocup imediat de asta, cum ajung la Kunming. Dar nu mă duc acolo pînă nu mi se confirmă că există. Vă transmit diseară prin radio. Ai să fii la Pac Bo?

— Da. Cincizeci de oameni vor pleca imediat, sub comanda lui Tran Van Thi. Un camion o să-i aştepte imediat după frontieră.

— Un singur camion? Asta e tot ce aveţi?

— Celelalte îi vor aştepta în puncte diferite, pe parcursul drumului lor către nord.

Reisman era impresionat. Dacă arsenalul se afla cu adevărat acolo, pe drumul dintre Kweilin şi Kweiyang, o să pună mîna pe el pentru ei. Cum plănuiau să-l transporte, era treaba lor, deşi spera că vor ţine seama de recomandările lui.

— Îi veţi avea pe oamenii lui Tai Li pe urmele voastre, îl avertiză pe Ho.

— Desigur, răspunse acesta, dar ne pricepem noi să-i păcălim, *Jean*.

Reisman nu mai avea îndoieli în privinţa lui. Însă faptul că afirma cu mîndrie că dispun de o reţea şi de capacitatea de a transporta în secret prin China şi peste graniţă o cantitate mare de armament mai însemna un lucru. Nu mai putea să se smiorcăie de acum înainte că îi lipsesc mijloacele sau să refuze sprijinul operaţional Aliaţilor, sau lui Reisman însuşi, la caz de nevoie.

Peste o jumătate de oră, Reisman începu să transmită semnalul de orientare. Pilotul avionului L-5 nu avea de fapt

neapărată nevoie de el ca să-şi găsească drumul, dar era un ajutor în plus la eforturile de navigaţie şi o asigurare că merita să rişte să vină la aterizare, întrucît pasagerii îl aşteptau acolo. Sergentul Filmore învîrtea conştiincios la manivela generatorului, fără să se plîngă. Kita Shidehara bătătorea pămîntul sub el, scrutînd fără răgaz cerul şi împrejurimile aflate încă în întuneric. Starea acută de alertă îi dezminţea poza obişnuită de blazare. Atît el, cît şi Ho purtau aceleaşi haine ţărăneşti de culoare închisă pe care le îmbrăcaseră şi în ziua precedentă.

— Chestia asta face o mulţime de zgomot, se plînse Kita. Zău că ar trebui să vă puneţi tehnicienii s-o mai înbunătăţească. Bine că nu sînt japonezi prin apropiere. Cu francezii presupun că ai aranjat în vreun fel.

— Da, îl asigură Reisman. –Apoi îşi îndreptă întreaga atenţie către el. – Apropo, vorbeşti şi limba japoneză, nu-i aşa, domnule colonel? îl întrebă şmechereşte.

— Bineînţeles.

— Cum spui, în japoneză, „colonelul Shidehara de la serviciul Kempitai din Hanoi vă trimite salutări”?

Kita rîse.

— Cui doreşti să-i transmiţi acest mesaj? întrebă el, exagerînd cu corectitudinea gramaticală.

— Omului vostru din Chungking.

— Atunci, ştii cine este?

Nu ştia, însă logica unei idei care se conturase în mintea lui îl făcu să spună:

— Stă acolo în „Valea Fericită” a lui Tai Li, cu toate momîile alea.

Lui Kita îi pieri zîmbetul. Reisman continuă să improvizeze.

— Ascultă-mă, colonele, urmă el. Ce facem dacă se iveşte vreo urgenţă, dacă trebuie neapărat să-ţi transmit dumitale sau lui Ho un mesaj şi sînt blocate toate celelalte canale?

— Atunci îţi vezi mai departe de război, fără mine – îi răspunse sec Kita. N-ai să obţii ce doreşti de la mine fără să-mi dai ceva substanţial în schimb, Trebuie să le pot arăta tipilor de sus că a meritat tîrgul.

— La ce te gîndeşti?

— Nu ştiu, crede-mă, Johnny. Propune tu ceva. Să facem şi ceva negustorie cît jucăm acelaşi joc, mai merge, dar nu-mi vine

deloc să-ţi indic un om care are o funcţie în ambele tabere. Oricum, Tai Li n-o să te lase să-l scoţi de acolo.

— Ţi-am spus că e o treabă personală.

— Cu atît mai rău.

Trebuie să existe o cale de a-i smulge individului un indiciu, se gîndi Reisman. Apoi se auzi bîzîitul ca de bondar al unui mic avion care venea la aterizare şi Reisman fu silit să-l lase în pace.

— Spune-le oamenilor tăi să aprindă felinarele, Ho! ordonă el.

Liderul vietnamez dădu fuga peste taluz şi peste cîteva clipe zece felinare bine spaţiate străluceau de ambele părţi ale pistei, marcînd o porţiune de circa o sută de yarzi de la capătul ei cel mai apropiat. Ho se întoarse exact cînd Reisman trecea la transmisia prin viu grai, indicîndu-i pilotului să se apropie şi să coboare pînă cînd acesta declară că vede luminile şi distinge clar pista de aterizare.

— Nu părăsi avionul! îi ordonă Reisman pilotului. Întoarce-l pentru decolare, deschide uşa şi noi alergăm spre tine!

— Înţeles... vin la aterizare, sosi răspunsul.

Avionul se desluşea acum, i se vedea conturul pe fundalul cerului. Reisman încheie transmisia, se întoarse către Ho şi zise:

— Radioul îţi aparţine acum, unchiule.

Îşi scoase carabina şi pistolul şi i le înmînă şi pe ele, primind în schimb un „*Merci!*" plin de recunoştinţă. Abia atunci îi veni lui Reisman în cap că mai poseda ceva care putea servi de monedă de schimb în tîrgul cu Kita Shidehara.

— Fii gata de plecare, sergent! spuse el. Imediat ce aparatul atinge solul, fugim înspre el.

Se întoarse către Kita, îl apucă ferm de braţ, făcîndu-l să tresară, şi îl trase ceva mai departe, cît să nu poată fi auziţi, înainte ca acesta să apuce să-şi elibereze braţul, deşi se smucea furios.

— N-am nevoie de traducerea ta. Poate să mi-o facă orcine, îi spuse Reisman la iuţeală. Îl vreau pe agentul Kempitai-ului din Valea Fericită. Nu-i nevoie să-mi dai numele. Doar un indiciu.

— Şi ce capăt în schimb?

Reisman îşi scoase din buzunar carneţelul cu cifrul de unică folosinţă:

— Codul pe care l-am utilizat.

— Dar poţi să-l schimbi uite aşa! zise Kita, pocnind din

degete.

— Da sau ba! spuse Reisman, trăgînd cu ochiul înspre avionul care ateriza. Mai ai la dispoziţie circa treizeci de secunde!

Colonelul Shidehara folosi cinci dintre ele ca să tacă ezitînd. Apoi rosti:

— Caută-l pe un tip care lucrează acolo, pe nume Chang Wen Ming.

— El e agentul?

— Nu. Dar el poate să-i transmită un mesaj agentului şi acesta mie. Asta ai spus că doreşti, nu? Un contact în caz de forţă majoră. E tot ce-ai să scoţi de la mine, băiete.

Reisman repetă „Chang Wen Ming“ şi îi întinse lui Kita carneţelul cu coduri. Avionul L-5 atinse solul, iar Reisman şi Filmore alergară înspre el. În spatele lor îl auzi pe Ho Chi Minh strigîndu-i *„Au revoir, mon ami!“* şi îşi dădu seama ce ţinte perfecte erau. În orice clipă puteau să înceapă să tragă în ei japonezii, vietnamezii sau francezii, iar ei n-aveau nici un mijloc de apărare.

Avionul frînă şi se întoarse scurt în direcţia de unde venise, iar uşa se deschise chiar în clipa cînd ei ajunseră la el. Filmore sui primul şi Reisman după el, trîntind bine uşa şi încuind-o în timp ce pilotul gonea înapoi pe pistă, apropiindu-se de viteza de zbor.

Apoi decolară şi pilotul le întinse mîna răcnind „Burt Webley“, fără să întoarcă vreun pic capul spre ei, cu ochii aţintiţi asupra terenului care se depărta în întuneric.

— Unul din voi să stea cu ochii la babord, altul la tribord. Eu am grijă de ce e în faţă şi să nu vorbim pînă n-ajungem la Ch’ing-Hsi!

PARTEA A PATRA

APOCALIPS CONTINUU

27

Prima imagine a aeroportului din Kunming şi a platoului brăzdat de ogoare în lumina limpede a dimineţii fu pentru Reisman neaşteptat de favorabilă. Peisajul, clădirile şi oamenii i se păreau mai civilizate, mai puţin neregulate şi ameninţătoare, după cele trei săptămîni petrecute în jungla şi în munţii din Tonkin.

Webley îi aduse cu micul L-5 pînă în preajma clădirii birourilor. Acolo se afla locotenent-colonelul Sam Kilgore care stătea în faţa intrării, salutîndu-i din nou cu degetul mare ridicat.

— Mulţumim că ne-ai adus, Burt – îi spuse Reisman cînd Webley opri motorul şi ieşiră afară cu toţii.

— Oricînd la dispoziţia ta, John! îi răspunse jovial pilotul. Cînd ai nevoie de mine, aruncă o vorbă la dispecerul cu birje de închiriat!

Îşi strînseră mîna şi Webley se îndreptă în direcţia barăcii serviciului de operaţiuni. De la Divizia a 14-a de aviaţie venise un echipaj să-l ia pe Filmore. Îi transmiseră lui Reisman mulţumiri din partea generalului Chennault personal. Filmore îi repetă şi el cît îi era de recunoscător şi plecă împreună cu camarazii lui. Nu mai rămăsese acum decît Sam Kilgore care îl privea radios, ca un învăţător mîndru de elevul său. Îşi turui şi el un discurs plin de veselie. Se părea că tot lanţul de comandamente ale OSS, de la Kunming pînă la Chungking era în al nouălea cer pe motiv că fusese recuperat Filmore – căci asta le confirma validitatea operaţiunilor din Indochina – şi că erau cît se poate de mulţumiţi de rapoartele lui Reisman despre gherila vietnameză şi potenţialul ei militar.

— Mi-au venit nişte idei pe acolo, Sam, care or să-i facă şi mai fericiţi – îi spuse Reisman în timp ce se urcau în jeep. Avea de gînd să-i spună tot, pe nerăsuflate, cît mergeau cu maşina pînă la baza OSS. Nu era timp de pierdut şi nici pentru tatonări şi umblat cu fineţuri. Dacă era să-şi pună planurile în aplicare, trebuia să înceapă imediat.

Kilgore o apucă pe drumul care ducea de la aeroport spre oraşul ce se zărea în apropiere. Se băgă în şuvoiul pestriţ de vehicule, oameni şi animale care umplea tot timpul şoseaua. Uitîndu-se în jur şi absorbind iarăşi toate amănuntele priveliştii, Reisman văzu scînteierea lacului Tien Chin, dincolo de platou, înspre vest, iar deasupra acestuia se înălţa abruptul şi stîncosul munte Hsi Shan unde urcase împreună cu Nguyen Thi Mai pînă la Templele Norului de Apus.

— Dă-i drumul, spuse Sam. În clipa asta ai o presă bună, pînă sus, de tot. Or să te asculte... probabil că or să facă tot ce vrei.

Reisman îi relată mai întîi ideea cu armatele fantomă şi cu falsele comunicaţii radio; nu-i spuse, totuşi, că cel care îi

sugerase şiretlicul era un colonel din Kempitai, nostim şi cinic, mai înclinat spre distracţie decît spre mortificare.

— E o idee dată dracului – zise Sam agitat, în timp ce treceau pe sub arcul Pi Chih şi vedeau înaintea ochilor îmbulzeala şi freamătul principalei artere comerciale din Kunming. – Unde mai pui că nu costă nici un ban, chiar dacă ar fi să nu meargă!

— Ne costă numai unul din coduri, Sam.

Îi spuse lui Kilgore o poveste conform căreia unul din vietnamezi lăsase carneţelul cu codul într-un loc unde să fie găsit de japonezi.

Kilgore tot nu pricepea.

— De ce zici c-ai făcut asta?

— Ca să validez toată schema. Transmiţi mesajele cele mai critice folosind cifrul respectiv. Restul îl transmiţi necodificat, ca şi cum ai fi în mare grabă.

Sam îşi întoarse capul, uitînd de circulaţie, şi îi zîmbi cu gura pînă la urechi.

— Al dracului de isteaţă treabă, băiete! Se potriveşte de minune cu restul de chestii care se petrec şi pe care sînt sigur că le ştiu şi japonezii. Ambasadorul Hurley s-a dus cu avionul la Yenan să încerce să-l aducă încoace pe Moose Dung * **şi să-l împace cu domnu' Shek. Cu atîta efectiv potenţial, japonezii ar trebui să facă pe ei de frică!**

— Atunci, eşti de acord?

Vorbeau cu glas tare, ca să se poată auzi peste zgomotul motorului şi peste gălăgia străzii. Reisman se aplecă înspre el.

— Cred că o să le placă grozav chinezilor, zise Sam. Şi dacă nu, oricum avem echipament de transmisie şi efective ca s-o facem şi singuri. Nu există nici un motiv să n-o putem pune în practică în vreo două zile. O reţea între Ramgargh, Chungking, Kunming şi comandamente-fantomă de corpuri de armată şi de divizii, deplasîndu-se pe poziţii – dar încotro?

Amintindu-şi şi celelalte mici comisioane cu care fusese însărcinat, Reisman revăzu în minte harta şi spuse:

— Amplasează-ţi echipele radio pe o linie nord-sud, începînd de la cincizeci de mile est de Kweiyang şi pînă la graniţa cu

---

* Aproximativ „Bivolul Balegă", deformare sarcastică a numelui celuilalt important conducător militar chinez, rival cu Chiang Kai-shek, Mao Tse-tung. (n.tr.)

Indochina. Să pară că se deplasează rapid înspre est. E un ţinut de munte, dar sînt destule drumuri pe acolo ca să se rătăcească cîteva divizii.

— Îi punem pe băieţii de la „Război psihologic” să scrie mesajele, sau vrei să le compui tu personal? continuă entuziast Sam.

Încrederea ofiţerului său superior în ce-ar putea face imediat pe baza acestui plan îl făcu pe Reisman să se întrebe cît de sus ajungeau legăturile lui.

— Nu, am altceva de care vreau să mă ocup cît mai repede, îi răspunse. Cred c-o să-ţi placă.

Sam îi aruncă o privire conspirativă.

— Ai dat peste vreo ocazie pe acolo, spuse el nerăbdător.

Reisman ştia la ce se referă: ocaziile comerciale şi afacerile de care îi vorbise Sam în noaptea pe care o petrecuseră chefuind în somptuoasa lui casă, înainte de plecarea lui Reisman în sud.

— Mda… e o grămadă de opiu pe acolo, răspunse el convingător. – Era mai bine să-i spună întîi asta lui Sam, se gîndi, o să înghită mai uşor partea a doua.

— Poţi să pui mîna pe o sursă de aprovizionare solidă şi de încredere?

— Cred că da.

Sam coti, ieşind cu jeepul de pe strada Chin Pi Lu în şoseaua care ducea la baza OSS.

— Şi de ce avem nevoie ca să facem schimbul?

— Puşti şi muniţie.

— Asta-i greu.

— Nu e.

Îi povesti lui Sam ce-i dezvăluise „Tong Van So“ în legătură cu arsenalul lui Chiang Fa K’uei, însă nu-i spuse nici o vorbă despre noul *nom de guerre* a lui Tong.

— Ar trebui să fie pe la jumătatea drumului între Kweilin şi Kweiyang, într-un canion de lîngă şoseaua principală.

— Nu mă miră, îi spuse Sam în timp ce intrau în incinta bazei. Au mai ieşit la iveală încă două ascunzători de tipul ăsta, chiar în calea ofensivei japoneze. Am trimis acum echipe de genişti să le distrugă.

— Ce risipă! – bombăni Reisman, îngînîndu-l parcă pe Ho Chi Minh. De ce să nu încercăm să punem cîte ceva deoparte pentru

comerţ? În felul ăsta nu trebuie să mai dai nici o socoteală.

Sam opri jeepul lîngă baraca cu două etaje care adăpostea biroul lui de operaţiuni speciale.

— Mă şocaţi, domnule maior, îi spuse rînjind. Necazul e că japonezii au pus mîna pe Kweilin şi se îndreaptă acum înspre Kweiyang. S-ar putea să fi dat ei peste depozit, la ora asta, dacă într-adevăr există.

— Vezi cum stau lucrurile, îi spuse crispat Reisman. Dacă marfa e acolo, mă duc eu s-o iau. Oamenii mei din Anglia trebuie să sosească azi, nu-i aşa?

— Da. Kilgore îşi privi ceasul. Pe la 17.00.

— O să-i iau cu mine. Pentru ei e un mizilic. Tu faci rost de mijloace de transport. Un avion pentru noi şi să zicem, douăzeci şi cinci de camioane care să ne aştepte acolo. Chiar mai multe, dacă reuşeşti să le procuri.

Urcară pe scări pînă la biroul lui Kilgore de la al doilea etaj.

— Ai pornit-o cam iute pe pîrtie, Johnny, spuse acesta. Stai să vedem mai întîi dacă marfa e acolo. Nu-i nici o problemă să-ţi fac ţie rost de un C-46, dar trebuie să ai noroc să găsesc douăzeci şi cinci de camioane. S-ar putea să fiu silit să împrumut de la chinezi.

— Mai întîi că sînt ale noastre, nu? Ca şi puştile şi muniţiile pe care toţi grangurii ăştia le dosesc în loc să le folosească împotriva japonezilor.

Sam se aşeză la birou şi îşi întoarse scaunul, ca să stea cu faţa la el.

— O.K., ai dreptate. Dar nu exagera. Mă ocup imediat şi de chestia asta. Pînă diseară aflăm noi ceva. Acum stai jos şi spune-mi ce se întîmplă în sud.

Reisman îi dezvoltă pe larg tot ceea ce inclusese deja în mesajele transmise prin radio, în legătură cu situaţia militară, politică şi economică a Viet Minh-ului. Apoi adăugă ceea ce aflase la Lang Son despre poziţia francezilor din colonii, despre forţele lor armate şi despre Rezistenţă. Conform promisiunii făcute, nu-i spuse nimic despre locotenentul Philippe Belfontaine şi misiunea încredinţată acestuia de generalul de Gaulle.

Cînd Kilgore isprăvi să-l descoasă, îl mai întrebă din nou despre opiu.

— Se găseşte berechet, peste tot, declară Reisman, exagerînd întrucîtva. Triburile de la munte îl cultivă pe scară

largă, exact ca în Birmania. De fapt, francezii îi încurajează. Sînt băgaţi pînă în gît în tranzacţii.

— Cum ai aflat toate astea?

— Mi-am făcut prieteni. Cei din Viet Minh sînt împotriva cultivării şi utilizării chestiei ăsteia, dar au nevoie ca triburile să fie de partea lor, aşa că nu se opun. Or să conlucreze cu noi dacă le furnizăm ce le trebuie ca să ne ajute să ne batem cu japonezii.

Ascultîndu-se singur cum le turuie, Reisman nu mai ştia nici el prea bine dacă doreşte într-adevăr să se bage în afaceri comerciale, dacă vietnamezii şi triburile de la munte or să-l lase să cumpere ceva marfă sau dacă o să-l fraierească tot aşa, în continuare, pe Kilgore, cîtă vreme le servea la amîndoi.

— Or să accepte bani chinezeşti? îl întrebă Sam.

Reisman rîse.

— Eu n-aş lua, în locul lor. Dacă am face afaceri cu japonezii, ăştia ar lua şi monezi de aramă, dar numai ca să le topească şi să folosească metalul în industria lor.

Kilgore se răsuci la loc, cu scaun cu tot, se uită o vreme gînditor în tavan, apoi vorbi cu o fervoare neaşteptată:

— Nu fac afaceri cu japonezii. Ştiu şi eu, ştii şi tu că unii dintre chinezi o fac şi pe asta, dar aici eu trag linie. Eu nu fac aşa ceva şi n-o să faci nici tu.

Reisman se întrebă dacă Kilgore vorbea într-adevăr din convingere şi ce-ar spune dacă ar afla de tranzacţiile lui cu Kita Shidehara de la Kempitai şi de ajutorul pe care Kita îl dădea celor din Viet Minh. Nu era prea departe de întortocheatele mişmaşuri din China, aşa cum i le descrisese Katherine Harris şi i le confirmaseră propriile lui observaţii. Cu toate că niciodată nu va ajunge ca tranzacţiile lui să frizeze trădarea. Şi era convins că nici colonelul Shidehara n-ar face asta, în ceea ce-l privea.

— Sînt întru totul de acord cu tine, Sam, spuse el.

— Atunci de ce anume ai nevoie de la mine, ca să demarezi?

— Trimite-mă înapoi bine garnisit, conform listelor de produse pe care ţi le-am transmis prin radio. Pentru început. Ascunzătoarea lui Chiang Fa K'uei ar trebui să ne furnizeze o cantitate bunicică, în cazul că mai există, evident.

Kilgore se roti din nou cu scaunul şi îl scrută atent pe Reisman.

— Văd că ai nevoie mai întîi de o baie, de o masă, de un pat şi de nişte haine curate, îi spuse. Vrei să vii la mine acasă?

Reisman se întrebă dacă Betty şi Jane mai domiciliau încă acolo.

— Nu, mulţumesc, îi răspunse. Mi-am lăsat nişte lucruri la căminul ofiţerilor, luna trecută. Mă duc acolo. Caporalul Bawsan e tot la şcoala de paraşutişti?

— Da. Ar trebui să fie cam pe terminate de acum.

— Am să trec să-l iau, pe urmă am să-mi aştept oamenii la aeroport. Ştii cumva cîţi or să vină?

— Nu. Toate numele pe care mi le-ai dat au primit aprobarea să treacă peste munţi venind din Assam, dar nu ştiu cîţi au ajuns pînă acolo. – Kilgore se uită din nou la ceas. – Ar trebui să trec la acţiune şi să pun pe roate operaţiunile astea ale tale. Mai întîi să obţin aprobarea de la Chungking. Hai să ne vedem tot aici, diseară la ora 20.00. Pînă atunci ar trebui să am ceva pentru tine şi o să vedem cum procedăm mai departe.

Reisman dădu să se ridice în picioare, apoi se lăsă la loc.

— Încă ceva, Sam, spuse el.

— Ce mai e?

— Avionul ăla B-25 care i-a ucis pe Linc Bradford şi pe kachinii lui.

— Ţi-am spus că n-am auzit nimic de asta.

— Am auzit eu. Avea echipaj chinez, adus de la Chungking; au preluat bombardierul aici.

— Asta de unde ai mai scos-o?

— Un tip care a vorbit cu ei şi a văzut avionul chiar aici, pe aeroportul din Kunming. Cum de ţi-a scăpat tocmai ţie? Eşti pus aici să ştii ce se petrece.

— S-ar zice că e un tip care a băut prea mult – declară fără ezitare Kilgore. Nu era prost să întrebe cine e individul. – În locul tău, mi-aş scoate asta din cap. Chiar dacă s-ar fi întîmplat cum spui, e treaba chinezilor şi nu le place să-şi vîre nimeni nasul… nici măcar prietenii lor.

— Aşa am auzit şi eu, Sam… aşa am auzit. Ştiu că s-a întîmplat, probabil că ştii şi tu… şi n-am deloc de gînd să uit.

Kilgore se uită lung după el, privindu-l cum se îndreaptă spre uşă, dar nu zise nimic. Reisman se întrebă ce reacţie ar fi avut dacă i-ar fi spus că are un fir în legătură cu un agent al Kempitai-ului la Kunming. Încă nu prea ştia ce va face cu

informaţia respectivă, dar nici asta nu trebuia să afle altcineva.

Stătea pe marginea zonei marcate pentru aterizare şi se uita la avionul C-46 care bîzîia leneş pe cerul senin.

Era o răcoare plăcută acolo, pe platoul de la Kunming, abia dacă adia vîntul – o zi minunată pentru sărituri cu paraşuta. Întreaga scenă se afla încadrată de muniţii din apropiere.

Baw San nu ştia de prezenţa lui. Cînd Reisman telefonase la centrul de antrenament al paraşutiştilor i se spusese că tînărul kachin plecase cu clasa lui şi că era programat să-şi execute a cincea săritură, săritura de absolvire, în după-amiaza respectivă. Avusese în ultimele trei săptămîni mai multă vreme să se antreneze decît le oferise Reisman celor din „Duzina deocheată” cu şapte luni în urmă, în Anglia.

Paraşutiştii săreau în formaţii compacte, unul după altul, exact cum aveau să procedeze în luptă. Reisman estimă altitudinea aparatului la circa o mie cinci sute de picioare deasupra platoului. Urmări cum se desfac paraşutele, cum se deschid ca nişte flori, transformîndu-i pe soldaţi în siluete care se leagănă ca nişte păpuşi. Încercă să-l recunoască pe Baw San dar nu reuşi. Cu două luni în urmă kachinul stătuse la sol privindu-l cu admiraţie şi încîntare pe Reisman în timp ce plutea prin aer, la prima lor întîlnire pe malul fluviului Salween.

În cele din urmă selectă una din siluete, îşi închipui că e mai relaxat şi mai suplu ca ceilalţi, că savura experienţa, şi presupuse că era Baw San. Reisman se trezi şoptindu-şi instrucţiunile:

— Picioarele lipite... nu te împotrivi gravitaţiei... nu încerca să te ridici în sus... lasă-te greu... picioarele lipite... lipite... aterizare suplă... îndoaie genunchii ca să amortizezi impactul cu solul... rostogoleşte-te... ridică-te, trage de corzi, scoate aerul din paraşută.

Cel care sărea n-avea nevoie de sfaturile lui. Executase o aterizare după toate regulile din manual, exact în punctul prevăzut. Reisman îl urmări aprobator cum îşi fixează carabina, grenadele şi raniţa grea de campanie, în aşa fel încît să nu le piardă şi nici să nu se rănească singur. Se desfăcu din curele şi strînse ghem paraşuta, îl văzu pe cel care îl privea şi alergă spre Reisman strigînd vesel:

— *Duwa* John!

Se întoarseră împreună la baza OSS, cu jeepul împrumutat de Reisman din parcul auto al unităţii. Baw San îşi afişa cu mîndrie insigna de paraşutist şi se mira că Reisman n-o poartă pe a lui.

— În meseria mea e mai bine să nu-ţi faci reclamă, îi spuse Reisman.

Băiatul dădu să-şi scoată şi el insigna, dar Reisman întinse mîna şi-l opri.

— Ai meritat-o. Poart-o deocamdată. Şi eu sînt mîndru de tine.

Baw San se arăta exuberant, bombardîndu-l cu amănunte despre cele trei săptămîni de antrenament intens de aviaţie.

— Cînd mă întorc acasă, îi spuse, am să sar din cer cu paraşuta în satul unde stă *duwa kaba*, şeful şefilor din ţinutul meu. O să-i pun pe toţi bătrînii *duwa* şi pe tinerii uma să se uite la mine, şi pe toţi kachinii din Detaşamentul 101. Or să vadă şi ei atunci că nu mai sînt un *maung* tinerel.

Reisman se întrebă dacă asta dorea cu adevărat Baw San.

— Vrei să pleci în permisie chiar acum? Poţi să capeţi o permisie, dacă vrei.

— Nu, bineînţeles că nu, *duwa* John. Pînă nu se termină războiul, nu vreau. Tu i-ai ajutat pe ai mei… acum o să te ajut şi eu.

Reisman îl instală pe Baw San în cazarma trupei, îl anunţă pe subofiţerul de serviciu că urmează să mai sosească un număr neprecizat de oameni şi aranjă ca jeepul pentru transportul personalului să fie trimis la aeroport. Spera ca un jeep să nu ajungă pentru toţi cei care urmau să sosească.

Avionul apăru dinspre vest, cînd lumina zilei începuse să scadă. Reisman se duse chiar lîngă pistă să-l vadă cum coboară din cer la aterizare.

Aproape fără să fie conştient, abia acum îşi dădea seama, crease o nouă „Duzină” de care se legase sufleteşte. Un grup straniu şi disperat: Baw San, Sam Kilgore, Ho Chi Minh, Nguyen Thi Mai, Tran Van Thi, Vo Nguyen Giap, Kita Shidehara, Philippe Belfontaine… poate chiar Madeleine Thibaut. Acum, că soseau cîţiva din titulari, îl încerca şi un fel de jenă, şi bucuria de a-şi imagina revederea.

Şapte era numărul maxim pe care ar fi putut să-l realizeze

Bowren – pînă şi atît era, ştia prea bine, destul de puţin probabil. Din cei şapte, cinci nu se întorseseră încă din misiune cînd părăsise el Anglia, la începutul lui septembrie: Napoleon White, Archer Maggot, Samson Posey, Luis Jimenez şi Vernon Pinkley. Îi veniră în minte, gîndindu-se la ei, glasurile şi chipurile lor, pînă şi trucurile fiecăruia. Se întoarseră numai Ken Sawyer şi Joseph Wladislaw, şi ei răniţi; ca şi sergentul Clyde Bowren. Îi vizitase pe toţi la spitalurile din Anglia unde fuseseră duşi: erau pe cale de vindecare şi aveau moralul ridicat. Ceilalţi cinci membri ai „Duzinei“ fuseseră ucişi: Myron Odell, Roscoe Lever, Calvin Smith, Glenn Gilpin şi Victor Franko.

Dintre toţi, Franko fusese singurul care îl dezamăgise pe Reisman, cu toate că omul era de înţeles, şi Reisman simţea doar mîhnire, nu ură cînd se gîndea la el. Păstra încă vie în minte scena finală, cînd o şterseseră de la castel în mare viteză într-una din limuzinele de protocol ale generalului nazist, cu Reisman la volan... cu Franko ameninţîndu-l cu un pistol automat Schmeisser, încercînd să-l facă să se predea în loc să forţeze barajul de pe şosea. Îl împuşcase sergentul Bowren.

Urmărind aterizarea avionului de transport, Reisman cugetă la motivele care îl determinaseră să le ceară supravieţuitorilor misiunii de la Rennes să-şi rişte din nou pielea în luptele din Asia. Şi totuşi, în virtutea cărui drept sau prin ce eclipsă de şansă puteau fi trimişi din nou în luptă în altă parte, să se bată iar şi poate să fie ucişi, pentru nevoile capricioase ale armatei? El, cel puţin, în orgoliul şi aroganţa lui, le cunoştea capacităţile şi defectele, le înţelegea adevăratele merite şi adevăratul curaj şi avea să încerce să-i ţină departe de valea întunecată a morţii.

Avionul rulă pînă în apropierea lui, apoi se opri. Se sui la bord ofiţerul responsabil cu debarcarea, iar peste cîteva momente începu să coboare scara un şir de siluete, în ordinea gradului militar. Reisman îl zări în sfîrşit, prin lumina scăzută, pe Clyde Bowren. Purta uniforma de iarnă, avea un sac de echipament care i se legăna pe umăr şi un rucsac de aviator într-o mînă. Era un bărbat svelt, de înălţime mijlocie, foarte tînăr la chip şi se mişca cu agilitate şi dezinvoltură. În spatele lui, îmbrăcaţi şi echipaţi identic veneau Ken Sawyer şi Joseph Wladislaw. Sawyer era ceva mai înalt, cu umeri laţi şi cu nişte fălci solide, de formă pătrată. Wladislaw era mai îndesat; avea un trup vînjos, cu osatură medie şi o faţă cărnoasă şi lătăreaţă,

cu pometi înalţi. Ar fi fost un om gras, dacă armata nu l-ar fi silit să facă mişcare continuu.

Reisman începu să simtă că jubilează. Stătea cu ochii ţintă pe uşa avionului, dorindu-şi să vadă apărînd faţa neagră şi încruntată a lui Napoleon White şi poate chipul alb şi îmbujorat al lui Archer Maggot, cel care îl înţepa mereu pe Napoleon, apoi pe Luis Jimenez cu aerul său proaspăt de demnitate şi bonomie, pe Vernon Pinkley care venise şi el fiindcă mergeau şi ceilalţi, silueta uriaşă a lui Samson Posey, în costumul de ceremonie al indienilor Ute, dacă aşa îi era pe plac.

Dar nu se arătă nici unul din cei cinci. Debarcară alţi soldaţi, ei însă nu. Reisman se smulse din vraja reveriei înceţoşate în care se complăcuse cîteva momente. Bowren, Sawyer şi Wladislaw se holbau, uitîndu-se în jur, văzînd pentru prima oară China, dar neputînd să desluşească prea mult în întunericul despicat de luminile aeroportului.

Joe Wladislaw îl văzu primul pe Reisman. Rîse, dezvelindu-şi toţi dinţii şi îi înghionti pe ceilalţi, arătîndu-l cu degetul. Toţi trei ieşiră afară din rîndul care se îndrepta spre biroul de primire. Se repeziră înspre Reisman, îşi azvîrliră bagajele jos şi îl salutară cu mare elan.

Primul vorbi Wladislaw. Stătea în poziţia regulamentară de drepţi, cu trupul lui voinic absolut rigid. Abia reuşea să articuleze, înecîndu-se de rîs:

— Ruladă de ou, *rumaki*, *ou foo yung*, pui *chow mein*, cleveţi dulci-aclişoli, polc plăjit cu olez, clătite *moo-shu gai*... şi prăjituri cu răvaşe!

Debită la iuţeală cuvintele, într-un ritm foarte rapid, ca şi cum abia se ţinuse cale de 6000 de mile. Dar nu mai rezistă în poziţie de drepţi. Obrajii începură să i se încreţească, ochii îi jucau şi se întoarse într-o parte, prăpădindu-se de rîs.

Şi Reisman abia se ţinea să nu rîdă, cînd le răspunse la salut.

— Bunicel vocabularul tău chinezesc, Joe! îi spuse. Dar trebuie să mai munceşti la accente.

Apoi cedă şi el, izbucnind în rîs şi se puse pe strîns mîini.

— Trebuie să-l scuzaţi, domnule maior, zise sergentul Bowren. I-am spus că plecăm după chinezi. Asta, la Londra. Şi tot drumul pînă aici şi-a pregătit numărul ăsta.

Reisman îi scrută atent pe fiecare, plin de amintiri din trecut

şi nevenindu-i să creadă că sînt ei în carne şi oase şi că se află în China. Acum Clyde Bowren purta epoleţii şi tresele de sergent-major. Raidul de la Rennes şi rănile primite îi mai luaseră din aerul de băieţandru, dar tot mai păstra acea înfăţişare deschisă şi hotărîtă care inspira încredere. La cei douăzeci şi şapte de ani ai săi, era cu patru ani mai tînăr ca Reisman şi cu doi-trei mai mare decît Wladislaw şi Sawyer.

Wladislaw tot mai rîdea, încîntat de bancul pe care i-l făcuse maiorului şi de faptul că acesta intrase în joc. Şi totuşi, Reisman şi-l amintea ca pe un tip greu de cap, în aparenţă lipsit de imaginaţie, de umor şi de îndrăzneală. Nu zîmbea aproape niciodată şi nici nu încerca să comunice cu alţii dincolo de strictul necesar, în timpul lunilor de antrenament de la Stokes Manor.

— Nici o grijă, Joe. Îţi facem rost de o masă pe cinste, îl asigură Reisman, încercînd să-i menţină buna dispoziţie, în timp ce dădea mîna cu el.

Ken Sawyer radia de bucurie:

— Mă bucur să vă văd iar, domnule maior, îi spuse el, numai freamăt.

Părea mai puţin marcat de călătorie decît tovarăşii lui, ca şi cum ar fi reuşit să se pregătească de inspecţie, în timp ce se aflau la bordul avionului. Era proaspăt ras, cu uniforma călcată şi strălucind de curăţenie. Pe tunică i se vedea aceeaşi insignă de paraşutist şi aceleaşi distincţii ca ale camarazilor lui, iar tresele de caporal se aflau la loc pe mînecă, semn că îşi recăpătase gradul pe care îl avea înainte să fie judecat de Curtea Marţială.

— Şi eu la fel, Ken, îi răspunse Reisman cu tot atîta fervoare.

Îşi aminti cum dăduse prima oară cu ochii de Sawyer, ce aer plouat şi ruşinat avea, la fel ca şi ceilalţi unsprezece. Bowren, pe atunci caporal în Poliţia Militară, îi detesta şi n-avea încredere în cei mai mulţi. Acum părea să existe o camaraderie autentică între el, Wladislaw şi Sawyer. Clyde nu mai era pentru ei numai sergentul dur şi pretenţios care îi omora fără încetare cu instrucţia.

— Ai veşti despre ceilalţi, Clyde? îl întrebă, în fine, Reisman.

Sergentul scutură din cap.

— Nu, domnule. Am încercat peste tot. Evidenţa răniţilor, registrele Poştei militare, reţeaua Biroului de Studii Strategice

de pe continent. Dar n-am dat de nici o urmă. Ce vedeţi e tot ce am găsit.

Reisman încă nu se putea împiedica să-şi manifeste bucuria, cu toate că ea se mai temperase.

— Îţi mulţumesc că ai încercat, îi spuse. Îţi sînt recunoscător că vă aflaţi toţi trei aici.

— Aveţi ceva special pentru noi, domnule maior? întrebă Wladislaw.

Tonul lui devenise brusc viclean, nu-i mai ardea de glumă.

— Strict voluntar – pentru fiecare, le spuse Reisman, privindu-i pe rînd. Dacă nu vreţi să luaţi parte, nici o supărare. Puteţi sta pe margine să mîncaţi *chop suey*, pînă se termină. Astă-seară avem un instructaj, poate mîine ne şi apucăm de treabă. Nimic din cale-afară de palpitant, pentru început. Acum, hai să vă faceţi formele şi pe urmă să mîncaţi ceva.

N-avea decît cîteva ceasuri la dispoziţie ca să facă din nou cunoştinţă cu ei. Mergînd pe Chin Pi Lu cu maşina pentru transportul personalului îi văzu cît sînt de emoţionaţi să se afle într-un loc necunoscut, cum se suceau şi cum întorceau capul ca să nu piardă nimic din spectacolul exotic al nopţilor de la Kunming. Înainte să se lase noaptea de-a binelea or să se intereseze unde pot găsi nişte fete, cu toate că nu e timp de aşa ceva astă-seară.

Baw San îi aştepta la cazarmă, la fel de încîntat. Reisman îi spusese că va avea noi camarazi americani şi că va trebui să aibă grijă de ei, să le fie dascăl la lucrurile pe care nu le cunosc şi să-i îndrume printre ciudatele moravuri şi limbi ale Asiei şi ale locuitorilor ei.

Tînărul kachin stătea mîndru la intrarea barăcii, îmbrăcat în uniformă de categoria A. Îşi împreună palmele, se înclină uşor şi îi salută pe noii veniţi.

— *Kaja-ee!*

Reisman îi copie gestul, se înclină şi spuse:

— *Kaja-lo!*

Bowren, Wladislaw şi cu Sawyer se holbau uluiţi la el şi la băiat. Reisman fu silit să-i îndemne de mai multe ori, cu gesturi discrete, pînă cînd pricepură. Îşi lăsară jos bagajele, îşi lipiră palmele una de alta, se înclinară şi repetară după el:

— *Kaja-lo!*

— Asta-i pe chinezeşte, domnule maior? întrebă Wladislaw,

foarte mulţumit de sine.

— E limba kachinilor, tribul din Birmania din care face parte caporalul Bawsan – le explică Reisman. El o să aibă grijă de voi şi o să vă împiedice să daţi de bucluc.

În loc să ia masa la cantina bazei, Reisman îi invită pe toţi patru la un restaurant în oraş.

— Nu prea am cum să-mi cheltuiesc banii pe aici, le spuse el. Adevărul era că se simţea de-a dreptul jenat de puterea de cumpărare a dolarului american, tradusă în bani chinezeşti. Ştia prea bine ce înseamnă asta: că prea mulţi chinezi muncesc prea mult pentru prea puţin.

Restaurantul unde se duseră era unul din puţinele care primiseră un certificat sanitar de funcţionare din partea corpului medical american. Dar cînd Wladislaw comandă unele feluri cu care era obişnuit de la restaurantele chinezeşti din Chicago – şi el era tot de acolo – fu dezamăgit să constate că gazdele nu ştiau despre ce e vorba. Cu toate astea, găsiră în menu destule lucruri cu care să se îndoape cu plăcere, iar noii veniţi să aibă impresia că mănîncă în fine mîncare chinezească adevărată. Băutura se limită la o bere pe cap de om, şi nimeni nu se plînse.

— Trebuie să ne menţinem capul limpede, îi avertiză Reisman.

Băieţii se înţelegeau bine cu Baw San. Îl tot pisau să le povestească despre luptele lui cu japonezii în munţii Birmaniei şi în junglă. El povesti bucuros însă, conform înţelegerii, nu aminti nimic de acţiunea de pe fluviul Salween, unde fusese cît pe-aci să fie ucis. Le explică prezenţa panglicii „Inima de purpură” pe pieptul lui printr-aceeaşi istorioară prudentă pe care o spusese la spitalul militar din Calcutta şi în continuare. Oamenii pricepură iute că Baw San era soldatul cel mai călit dintre ei, cu excepţia lui Reisman.

Pentru ei, Reisman aparţinea unei clase aparte. Făcuse lucruri pe care nici unul dintre ei nu dorea să le facă şi ştia lucruri la care nici unuia dintre ei nu i se cerea măcar să se gîndească şi la care nici n-ar fi vrut să se gîndească. Avuseseră parte de experienţa celor cinci luni sub comanda lui, cînd se tăbăciseră cu toţii; dincolo de asta, cunoşteau numai o parte din povestea lui. Dar era de-ajuns ca să îl privească cu mult respect şi cu ceva afecţiune şi să-l urmeze – cu toate că îi cam ţineau la distanţă, ca şi cum s-ar fi jenat de situaţiile prin care trecuseră

împreună, de lucrurile incredibile pe care le înfăptuiseră sub comanda lui.

Fiecare ştia cum ajunseseră ceilalţi înapoi în Anglia, după raidul lor, şi se gîndeau în sinea lor cu tristeţe la cei care nu se mai întorseseră. Aşa că nu vorbeau despre asta. Discutau în general despre mersul războiului în Europa, în zona Pacificului şi în China. Cei trei nou-sosiţi fură zguduiţi să afle că japonezii continuau să înainteze spre Kunming, oraşul unde ei stăteau şi cinau după placul inimii şi unde nimeni nu avea aerul că e prea îngrijorat. Crezuseră şi ei, cum făcuse mare parte din lumea din afară, în poveştile fabricate despre marile victorii ale Kuomintang-ului asupra japonezilor.

— Deocamdată sînt încă la o sută cincizeci de mile depărtare, le spuse Reisman. Şi cum or să audă că aţi venit voi, băieţi, pariez că se întorc pe călcîie şi o rup la fugă înapoi!

Se aştepta cu adevărat ca înaintarea japonezilor să se oprească într-un fel sau altul, mai ales fiindcă începeau să o ia prea mult înaintea liniilor lor de aprovizionare şi se apropia iarna. Mai exista şi posibilitatea să funcţioneze schema cu armata-fantomă. Nu le vorbi oamenilor lui despre asta, deocamdată, şi nici despre locul unde îşi petrecuse ultimele trei săptămîni sau despre faptul că dorea să meargă acolo cu toţii. Nu-i spusese nici măcar lui Baw San.

Chestiunea depozitului de arme al generalului Chiang Fa-K'uei avea întîietate.

28

— L-am găsit! îi spuse radios locotenent-colonelul Kilgore lui Reisman în aceeaşi seară în timp ce acesta intra însoţit de cei patru oameni ai săi în biroul „Operaţii Speciale". Sursa ta a avut dreptate.

Un punct în favoarea lui Ho Chi Minh, se gîndi Reisman.

Se trecu repede peste formalităţile de salut şi prezentare. Kilgore făcu o tentativă de a cîştiga simpatia tuturor – poate şi de a-şi sublinia meritul personal, căci el făcuse lucrul posibil, – declarînd cît de mult se bucură că Reisman poate dispune acum de o parte din personalul special la care ţinea atît. Apoi le indică un grup de scaune şi se apropie de peretele pe care se aflau harta operaţiilor militare din China şi o fotografie aeriană, ceva mai mică. Intră direct în subiect, adresîndu-se numai lui Reisman, fără să se intereseze dacă cei patru soldaţi prezenţi în

încăpere ştiau de ce se află acolo şi ce anume se pune la cale – de fapt, aceştia n-aveau habar de nimic.

— Mai întîi trebuie să-ţi spun, John, – zise Kilgore – că la Chungking ţi-au aprobat cealaltă idee – cu armatele-fantomă – cu mare entuziasm. Noua reţea de transmisiuni radio va fi implantată şi activată în două-trei zile.

Reisman dădu din cap aprobator.

— Asta-i bine, Sam.

Încă nu le vorbise oamenilor săi despre asta şi nici nu avea de gînd s-o facă, din moment ce nu urmau să participe la operaţiune. Dar era foarte mulţumit şi uimit că Kilgore avea capacitatea să pună pe roate o treabă ca asta atît de repede. Observă, totuşi, că Sam nu spusese *cine* anume de la Chungking aprobase planul. Trebuia să fie vreo oficialitate sau o organizaţie dotată cu puterea şi cu resursele necesare pentru a-l pune în practică la iuţeală. Putea fi vorba de Ludlow, de Biroul Principal de Studii Strategice – China, de generalul Wedemeyer, care îl înlocuise pe Stilwell în calitate de comandant general al teatrului de operaţiuni China, de generalul Chennault de la aviaţie sau de Tai Li de la organizaţia denumită eufemistic Biroul de Investigaţii şi Statistică – sau chiar de Generalissimul Chiang Kai-shek în persoană. Sau poate de nici unul din ei, ci mai degrabă de vreun ofiţer anonim sau de vreo unitate-fantomă din înlăţuirea de unităţi de comandă ale căror atribuţiî se suprapuneau şi se intersectau.

Întrucît Kilgore nu găsise de cuviinţă să-i precizeze cine anume, Reisman se gîndi că e mai prudent să nu întrebe. Spera că Sam nu dezvăluise existenţa arsenalului secret nimănui de la Chungking care ar fi putut fi interesat să-i împiedice planurile.

— Ai idee ce cantităţi de materiale se află acolo, John? îl întrebă Sam, bătînd cu degetul în fotografia aeriană.

Tot ce putea distinge Reisman în lumina slabă şi palidă a lămpii din plafon era o varietate de tonuri de gri, alb şi negru care reprezentau faldurile întortocheate ale munţilor, canioane, şosele, văi şi platouri şi cîteva pîlcuri de clădiri şi de străzi care reprezentau oraşele. Era o imagine luată de la mare altitudine, care nu dezvăluia nimic în legătură cu subiectul în chestiune.

— Tong Van So zicea că e vorba de o cantitate mare, răspunse el.

— Mare! Sam îşi dădu ochii peste cap. S-au dus să cerceteze

la faţa locului doi din agenţii noştri de la Kweiyang şi au dat într-un canion de lîngă Jung-Chiang, peste o colecţie incredibilă de armament. Mai ciocăni încă o dată cu degetul într-o cută întunecată a munţilor. Se pare că aici sînt stocate zece mii de tone de material!

Reisman era uluit. Un camion standard de şase picioare pe şase avea o capacitate de două tone şi jumătate. Asta însemna patru mii de transporturi ca să fie evacuat complet arsenalul. Iar Vo Nguyen Giap, în avîntul lui debordant, estimase necesarul la douăzeci şi cinci de camioane.

— Exact unde ne-a indicat Tong că se află, rosti Reisman, cu glas pierit.

Cei patru subordonaţi ai săi îl priveau cam cu suspiciune. Era timpul să fie puşi la curent, îşi spuse Reisman, din moment ce, evident, Sam nu catadicsea să o facă. Cu toate că sergentul Bowren executa cu scrupulozitate orice ordin primit iar Baw San era bucuros să servească oriunde i s-ar fi cerut, Reisman nu prea credea că vreunul din ei, mai ales Sawyer şi Wladislaw, ar fi acceptat să fie trataţi ca nişte rotiţe fără importanţă dintr-un mecanism pe care nu-l cunoşteau.

Joe Wladislaw i-o luă înainte.

— Hei, domnule colonel, noi nu pricepem nimic din ce vorbiţi cu maiorul! – spuse el. Dacă luăm şi noi parte la operaţie, vreau să ştiu şi eu despre ce-i vorba.

Kilgore îl fulgeră, cam iritat, cu privirea. Ca să reteze din start orice discuţie, Reisman se grăbi să spună:

— Nu le-am spus nimic înainte, Sam, fiindcă nu ştiam dacă se face. Vrei să le explic eu?

— Te rog! îi răspunse înţepat Kilgore.

Reisman se ridică şi se duse lîngă el. Le explică oamenilor obiectivul principal al acţiunii pe care li se cerea s-o întreprindă: să evacueze cît mai mult cu putinţă dintr-un uriaş depozit chinez de muniţii şi să distrugă restul, mai înainte să fie capturat de armata japoneză aflată în înaintare. Nu le expuse nici una din ideile sale proprii în legătură cu modul de abordare a misiunii. Dorea să ia parte cu toţii la procesul de elaborare a planului. Le repetă din nou oferta anterioară, spunîndu-le că fiecare din ei era liber să accepte sau să refuze misiunea, ceea ce aduse o grimasă de dezaprobare pe faţa lui Kilgore.

— Pare o treabă destul de simplă, comentă Bowren. Cît de

aproape sînt japonezii?

Kilgore preluă din nou conducerea.

— Depozitul de muniţii se află aici, lîngă oraşul Jung-Chiang, le spuse el, bătînd cu degetul pe hartă. Elementele de avangardă ale Armatei a unsprezecea japoneze se află aici. Mîna nu i se deplasase prea departe.

— Sînt mai puţin de treizeci de mile, spuse Reisman, examinînd harta. Cît de repede înaintează? Avem la dispoziţie zile sau ore?

— Nu ştiu, răspunse Kilgore. Deocamdată şi-au direcţionat înaintarea spre sud-est. Îşi plimbă mîna pe hartă ca să-şi ilustreze afirmaţia. Curăţă terenul pe flancuri şi îşi consolidează prima linie. Acum par mai interesaţi să ocupe Liuchow, dar n-avem cum şti cu siguranţă. Va dura cel puţin două zile pînă să ajungă acolo toate camioanele voastre, aşa că nu puteţi intra acolo mai înainte.

Reisman se întrebă de ce oare era Sam mult mai amator acum de operaţiunea respectivă, decît se arătase de dimineaţă – de fapt era atît de entuziast, încît i-o lua chiar înainte la elaborarea planului. Sau era motivat de perspectiva înspăimîntătoare ca un asemenea arsenal redutabil să cadă în mîinile japonezilor, sau cineva de mai sus îi spusese să-i dea drumul la iuţeală.

— Ce facem de camioane? îi şopti Reisman, întorcîndu-se cu faţa către soldaţi, astfel încît Sam să se adreseze tuturor cînd îi răspunde.

— N-avem destule în China ca să mutăm tot materialul de acolo în mare grabă, spuse Kilgore. Dar am făcut rost de douăzeci şi cinci, cum mi-ai cerut. Majoritatea cu şoferi chinezi, dar şi cîţiva băieţi de-ai noştri de la autobază. Zece camioane au şi pornit într-acolo, zece pleacă de la Chungking.

În mintea lui Reisman sună un semnal de alarma. Asta însemna că cei de la Chungking ştiu despre acţiune, oameni pe care s-ar putea să nu-i poată ţine sub control. Dar nu făcu nici un comentariu.

— Cred că vor o parte din marfă în schimb, adăugă Sam cu nonşalanţă.

Reisman se îngrijoră şi mai tare la auzul veştii.

— Şi am mai făcut rost de încă cinci camioane de la Kweiyang, care or să le aştepte acolo pe celelalte. Or să formeze

un convoi şi or să pornească înspre depozitul de lîngă Jung-Chiang.

Reisman se întoarse să mai studieze harta, evaluînd distanţele şi durata. Drumurile din munţi erau proaste şi media orară avea să fie scăzută, chiar dacă mergeau continuu, zi şi noapte. Cele zece camioane de la Kunming, aflate deja pe drum, aveau de parcurs cel mai lung traseu, circa 380 de mile, şi le trebuia probabil cel puţin două zile. Cele zece care porneau de la Chungking aveau de călătorit cu vreo cincizeci de mile mai puţin. Ambele convoaie trebuiau să mai ia benzină o dată la Kweiyang şi să transporte şi combustibil de rezervă. Cele cinci camioane care urmau să aştepte la Kweiyang, unde urma să se alcătuiască un mic convoi, se aflau la numai 120 de mile de depozitul de muniţii. Cu toate astea, odată ajuns la est de Kweiyang, le spuse acum Kilgore, convoiul ar putea fi confruntat cu o altă problemă, rezultatul a ceea ce Kita Shidehara numise *Ichigo*.

— Hoarde întregi de chinezi, soldaţi şi ofiţeri cu familiile lor, precum şi civili, fug din calea japonezilor – continuă el. Se înghesuie în trenuri, umplu şoselele, merg pe jos sau în orice are nişte roţi. Acum trec pe la vest de Jung-Chiang şi au lăsat în urmă un coridor lung de 20-30 de mile.

Reisman privea ţintă coridorul care se crease între masa de refugiaţi şi linia cea mai înaintată de penetrare a inamicului. Mergea pînă în sud, la frontierea cu Indochina. De la graniţă pînă la Jung-Chiang erau circa 265 de mile. Acum coridorul trebuia să fie un teritoriu al nimănui, fără populaţie şi fără lupte, unde domnea spaima. Însă asta, îşi dădu seama Reisman, favoriza de fapt acea parte a misiunii pe care o ţinuse secretă faţă de Kilgore. Tran Van Thi şi cei cincizeci de partizani vietnamezi ai lui puteau să înainteze în siguranţă prin acel coridor – dacă reuşeau cumva să pună mîna pe camioanele de care aveau nevoie – şi puteau să ajungă şi ei în două zile pînă la locul arsenalului. Dacă nu le-o luau înainte japonezii.

— Ce facem cu radiourile? îl întrebă pe Kilgore.

— Sînt la şefii de convoi. Trebuie să ajungi înaintea lor în canion, să iei măsuri de asigurare, să le dai semnalul să vină şi să-i ajuţi să încarce şi să plece cît mai repede, înainte să arunci restul în aer. Veţi fi prezentaţi drept o echipă de genişti, însă veţi avea asupra voastră ordine scrise din partea comandanţilor

superiori americani şi chinezi de a ridica în prealabil o cantitate cît mai mare, cu mijloacele de transport pe care le aveţi la dispoziţie.

În timp ce Kilgore vorbea, Reisman urmărea chipurile oamenilor şi îi văzu cît de atenţi şi cu cîtă aviditate înregistrau toate detaliile. Minţile lor lucrau la fel de bine şi de ingenios ca a lui şi a lui Sam.

— Chinezii au să ne atace? întrebă Ken Sawyer.

— Cînd am distrus alte depozite, n-au făcut aşa ceva, îi răspunse Kilgore. Şi de ce să ne atace? Sîntem aliaţi, la urma urmei.

Reisman nu era la fel de sigur. Ceea ce însă n-ar fi putut explica, nici el şi nici Sam, dacă ar fi fost întrebaţi, era cum de fusese deviat atîta material de război de pe liniile de aprovizionare ale armatei americane fără ca nimănui să-i pută. Iată o întrebare la care nu urma să se dea, probabil, niciodată vreun răspuns satisfăcător, chiar dacă ar fi avut cineva bunul-simţ să ceară socoteală ierarhiei militare chineze. Stilwell fusese scos din funcţie fiindcă făcuse exact acest lucru. Lui Chian Fa-K'uei îi luaseră probabil mai mulţi ani ca să adune un arsenal de zece mii de tone, ani de-a lungul cărora muniţiile ar fi trebuit să fie utilizate contra japonezilor, în loc să fie ascunse cu scopul de a consolida puterea personală a unui comandant chinez de provincie. Celelalte două depozite secrete de muniţii, la care făcuse Kilgore aluzie de dimineaţă, spunînd că fuseseră distruse, puteau să fi aparţinut aceluiaşi comandant, sau vreunuia din rivalii săi. Poate că fuseseră ţinute în secret chiar faţă de Chiang Kai-shek şi de Tai Li, poate că nu. Însă în timp ce guvernul chinez ţipa după mai mult ajutor din partea Statelor Unite, aceste uriaşe rezerve de arme şi de muniţii nu fuseseră niciodată utilizate în lupta cu japonezii. Ceea ce constituia, poate, unul din motivele pentru care Japonia continua să cîştige războiul în China, în vreme ce pierdea peste tot în altă parte.

Reisman se apropie să studieze fotografia aeriană. Canionul în care depozitaseră muniţiile nu era decît o pată întunecată, care nu lăsa să se vadă nimic, însă se putea observa ceva mai bine reţeaua de drumuri din zonă.

— Veniţi şi aruncaţi aici o privire, le spuse el soldaţilor.

Aceştia se strînseră în semicerc în jurul lui Reisman.

— Pe unde pătrundem înăuntru, domnule maior? întrebă

Wladislaw, examinînd fotografia.

— Are cineva vreo idee? Aici înăuntru e obiectivul, răspunse Reisman, arătîndu-le intrîndul întunecat care nu se deosebea de celelalte, în afară de faptul că drumul dispărea clar în interiorul lui.

— De ce nu sărim cu paraşuta, *duwa* John? sugeră nerăbdător Baw San. Arătă spre o zonă relativ nivelată la o milă vest de canion.

Wladislaw se duse la hartă şi spuse:

— Am putea să zburăm cu avionul pînă la Kweiyang şi să vedem dacă au ceva restaurante chinezeşti ca lumea pe acolo. Pe urmă venim cu camioanele.

— Pierdem prea multă vreme pe drum, se opuse Bowren; abia după ce vorbi îşi dădu seama că Wladislaw îi lua peste picior.

— Acuma ne plătesc spor de paraşutare. Am putea să muncim de banii ăştia, zise Sawyer.

— O.K., lansare cu paraşuta, aprobă Reisman. Schimbă priviri cu Kilgore, căci ştiau amîndoi că asta fusese de la bun început intenţia. Înseamnă că o să avem timp să punem detaliile la punct, să aşteptăm să se apropie convoiul şi să-i ţinem pe japonezi sub observaţie. Acum mă duc la aeroport, Sam, să iau legătura prin radio cu Tong. O să-i placă.

Oamenilor le spuse:

— Voi, băieţi, la culcare. Avem treabă mîine dimineaţă.

Înainte să decoleze de la Kunming la bordul unui C-46, peste două zile, locotenent-colonelul Kilgore îi mai dădu lui Reisman cîteva sfaturi de ultim moment:

— Asta-i o lovitură de o mie de puncte Johnny. Vezi ce faci! Cu diplomaţie şi tact – chiar şi minciună, la nevoie. Dar nu stîrni război cu chinezii, cum a făcut Bradford de pe malul birman.

Îi azvîrli lui Reisman o privire acuzatoare, care spunea că presupune în legătură cu participarea acestuia la incident mai multe decît afirma sau poate dovedi.

Nu-i scăpă lui Reisman nici folosirea unei metafore bazate pe jocul de *baseball*. Îi aminti de un oarecare colonel din Kempitai care vorbea mereu despre „echipa voastră“, ca şi cum războiul ar fi fost un joc sau o afacere.

Avionul C-46 urcă deasupra ogoarelor terasate de pe platoul

Kunming şi îşi continuă zborul către est, la o altitudine de 11.000 de picioare. Transporturile neînarmate nu se îndepărtau prea mult, fără escortă, în direcţia aceea, de obicei. Undeva deasupra zbura o escadrilă de avioane de luptă care le supraveghea cursul, fără contacte radio, dar gata să intervină în caz că ar fi fost atacaţi.

Reisman şi oamenii lui se echipară cu costume de paraşutist, arme şi dotări de campanie din magazia unităţii. În avion se mai aflau un radio nou cu generator şi dispozitivele pentru demolarea arsenalului, care urmau să fie paraşutate odată cu ei. Depozitul de muniţii conţinea suficient explozibil pentru propria sa distrugere. Şi totuşi

Reisman îşi repeta tot timpul că nu sînt în misiune de luptă. Contrainformaţiile armatei raportaseră că elementele de avangardă ale Armatei a unsprezecea japoneze nu avansaseră dincolo de poziţiile pe care se găseau cu două zile mai înainte. În timpul acela, diversele segmente ale convoiului de camioane se reuniseră la Kweiyang şi se aflau acum în drum spre Jung-Chiang. Li se transmisese prin radio să se oprească la două mile vest de drumul de acces la depozitul din canion şi să nu meargă mai departe pînă nu primesc semnalul lui Reisman. El estimase că pînă la sfîrşitul după-amiezii camioanele aveau să atingă punctul prevăzut.

În ceea ce îl privea, oricum, principalul scop al operaţiunii era să dea pe mîna gherilei vietnameze o parte din arsenalul lui Chiang Fa-K'uei. Cu două nopţi mai înainte luase legătura cu cei de la Pac Bo, utilizînd un cod pe care îl născociseră împreună. Le semnalase ruta din nord, cuprinsă între înaintarea japonezilor şi retragerea chinezilor. Thi îi transmisese că porneau imediat. Călătoria lor urma să fie cea mai întortocheată şi mai primejdioasă dintre toate. Trebuiau să vină prin munţi din direcţia sud-est, ca şi cum s-ar fi refugiat din faţa înaintării japoneze şi trebuiau să ajungă la arsenal cu cel puţin două ore înainte de sosirea convoiului lui Kilgore, dinspre vest. Desigur, cu condiţia să fi făcut rost de camioanele de care aveau nevoie.

După o oră şi un sfert de zbor, Reisman simţi cum aparatul începe să coboare. Se ridică să meargă în faţă. Îşi

scoseseră cu toţii paraşutele, raniţele şi armele şi stăteau tolăniţi printre scaune. Sergentul-mecanic, care avea funcţia de mecanic de zbor şi de responsabil cu lansarea se aşezase pe jos,

rezemat de un perete şi citea revista *Yank*. Îi făcu prieteneşte cu mîna lui Reisman cînd acesta trecu pe lîngă el şi se duse să-şi bage capul în cabina pilotului.

— Unde sîntem? răcni el, ca să acopere vuietul motorului.

Copilotul îi arătă pe hartă. Se aflau la circa şaizeci de mile sud de Kweiyang, îndreptîndu-se către Jung-Chiang şi mai aveau încă o jumătate de oră de zbor pînă la punctul de paraşutare. Pilotul coborîse la o altitudine mai joasă, pentru că munţii de sub culoarul lor de zbor erau cu trei-patru mii de picioare mai puţin înalţi decît cei pe care trebuiseră să-i survoleze lîngă Kunming.

— Trebuie să vedem mai bine ce-i pe jos, îi strigă pilotul peste umăr.

Şi Reisman dorea acelaşi lucru. Acum le putea spune tot ce intenţiona să facă, lucruri care nu făceau deloc parte din planul de zbor. Se arătară de acord. Pilotul coborî şi mai jos, iar Reisman şi copilotul studiară alternativ harta şi priveliştea de la sol. În curînd putură distinge coloane de refugiaţi de-a lungul drumurilor de la vest de Jung-Chiang iar de două ori văzură cîte un tren supraaglomerat care abia se tîra prin canioane, cu oameni îngrămădiţi pe acoperişul vagoanelor şi agăţaţi periculos în lateralul acestora. Apoi Reisman zări convoiul de camioane care se deplasa contra şuvoiului de refugiaţi care unduia de-o parte şi de alta a maşinilor, ca o maree ameninţătoare. Camioanele mergeau conform graficului şi avionul le depăşi.

Pilotul urmă cursul rîului Tu-liu, apoi trecu pe deasupra locului prevăzut pentru lansare din apropierea canionului cu muniţii, cum îi ceruse Reisman. Survolară oraşul Jung-Chiang şi ajunseră pînă la treizeci de mile spre est, pînă cînd dădură cu ochii de cele mai apropiate forţe japoneze, iar Reisman fu în măsură să confirme că staţionau în bivuace şi în oraşe, fără să mai avanseze dincolo de oraşul Kweilin, recent capturat. Deşi avionul care zbura în lumina puternică a începutului de după-amiază fusese cu siguranţă reperat, nu se trase nici un foc de la sol şi nu se văzu nici o urmă de avioane inamice de luptă în aer. Japonezii ori se simţeau prea siguri în sectorul respectiv şi nu-i interesa un C-46 stingher care se rătăcise în apropiere de liniile lor, ori se arătau precauţi faţă de evidenta momeală pe care o reprezenta avionul.

Satisfăcut că nu erau semne ca japonezii să atace în apropiere de Jung-Chiang în următoarele cîteva ceasuri,

Reisman îl puse acum pe pilot să execute o recunoaştere deasupra coridorului pustiu dinspre sud, apoi spre vest, luînd-o pe rînd pe deasupra cîte unuia din drumurile secundare care străbateau în sus şi în jos munţii cafenii şi uscaţi. Se distră să compare peisajul concret al ţinutului de sub ochii lor cu harta care îl reprezenta.

Două drumuri venind dinspre sud se întîlneau în oraşul numit T'a-p'ing, apoi continuau ca un singur drum înspre Jung-Chiang. Aici Reisman desluşi o grupare pestriţă de vehicule care se deplasau către nord. Era cel mai ne-militar convoi cu putinţă, alcătuit din camioane vechi şi noi de diferite mărimi şi din automobile şi autobuze de vîrste şi de forme asortate. Reisman numără şaptesprezece vehicule în caravană. Arătau ca o caravană de refugiaţi, adunaţi în grup ca să poată traversa un ţinut ostil, ceea ce şi făceau în realitate. Cu siguranţă că Tran Van Thi şi vietnamezii lui erau cei care defilau acum pe sub ochii lor.

— Întoarce-te şi salută-i, îi spuse el pilotului.

Avionul C-46 descrise un cerc, zbură din nou pe deasupra convoiului făcînd semne prieteneşti de recunoaştere. Cîteva capete să iviră dinăuntrul vehiculelor, privind în sus şi se fluturară cîteva arme, în semn de recunoaştere.

Era ora 13.15 cînd Reisman se îndreptă spre uşa avionului C-46, deasupra peticului de teren plat pe care îl văzuse prima oară în fotografia aeriană din biroul lui Sam Kilgore. Vremea era frumoasă şi nu avură probleme să găsească punctul de lansare. Paraşuta i se deschise cu un pocnet sec deasupra capului. Se simţi tras şi purtat de vînt, într-o secvenţă familiară, apoi încercă bucuria de a pluti prin aer, de a lua sub control corzile şi de a coborî la sol aproape de punctul pe care şi-l alesese.

Ceilalţi îl urmară, iar paraşutele cu material fură împinse prin trapa avionului, imediat după ei. Reisman urmări cu privirea cum avionul se mai întoarce o dată să verifice cum au aterizat, apoi salută înclinîndu-se pe aripi şi îşi ia zborul înspre Kunming. Cei cinci adunară staţia radio, generatorul şi raniţele cu dispozitivele de declanşare a exploziei, abandonară paraşutele şi găsiră repede drumul de acces înspre canion. Reisman respinsese sugestia de a se strecura peste creastă şi a-i lua prin surprindere pe soldaţii de pază. Ar fi putut duce la un schimb de

focuri fără nici un rost; parcă îl auzea pe Kilgore spunîndu-i:

— Fără război cu chinezii!

O abordare directă şi cu scop precis, venind dinspre şosea, cu autorizaţia scrisă în mînă, i se părea cea mai bună metodă de a cîştiga încrederea celor care făceau de pază acolo, oricine ar fi fost ei.

Drumul cotea printre dealurile joase şi stîncoase şi prin hăţişurile uscate. Apoi, într-o trecătoare îngustă, Reisman zări un gard care bloca drumul şi o gheretă de paza exact cum i le descrisese Ho Chi Minh cu numai cinci zile în urmă. Din ghereta de la poartă ieşiră doi soldaţi chinezi speriaţi, care îşi aţintiră puştile spre grupul ce se apropia. Purtau bonete şi uniformele mototolite, cu guler înalt şi de culoare cenuşie ale soldaţilor Kuomintang-ului. Reisman şi oamenii săi îşi păstrară armele pe umăr, avînd grijă să nu facă nici un fel de gest ostil.

— *Megwa bing!* strigă el. „Soldat american”.

Expresia înfricoşată a sentinelelor se preschimbă în zîmbete şi lăsară jos puştile. Reisman ceru pe chinezeşte să fie chemat ofiţerul care îi comanda. Unul din soldaţi fugi să-l aducă, în vreme ce celălalt le dădea drumul în incintă. Uitîndu-se împrejur, Reisman văzu şi el ceea ce văzuse Ho cu un an şi jumătate în urmă, pe cînd era deţinut. Dincolo de defileul îngust de la intrare, canionul se lărgea, ajungînd să măsoare circa două sute de metri lăţime, apoi se îngusta iarăşi, închizîndu-se la celălalt capăt. Cu cît înaintai prin el, pereţii stîncoşi deveneau tot mai abrupţi. Crestele din jur erau curăţate de vegetaţie, blocate cu colaci de sîrmă ghimpată şi încoronate cu mai multe bunkere de beton şi amplasamente de tunuri, acoperite cu plase de camuflaj. Pe fundul canionului se aflau trei barăci din lemn, cîteva şoproane şi cinci construcţii joase, despre care presupuse că sînt magaziile de explozibili. Pe povîrnişurile din jur urcau drumuri care duceau la peşteri transformate în depozite şi închise cu grilaje de fier. Se mai vedeau cîteva camioane, jeepuri, remorci şi căruţe, precum şi o limuzină de Stat Major – un Ford –, parcată în apropierea uneia din barăci. Reisman îşi dădu seama că nu erau prea multe mijloace de transport pe care le putea rechiziţiona ca să ajute la evacuarea depozitului, însă descoperi şi un mijloc mai simplu ca ceea ce nu se putea lua de acolo să nu ajungă în mîinile japonezilor.

Privind de-a lungul drumului interior principal, îi văzu pe

soldatul care fusese de sentinelă la poartă şi pe alţi doi ieşind dintr-o baracă şi îndreptîndu-se cu paşi mari înspre el. Îi conducea un ofiţer tînăr purtînd chipiu şi o tunică mai bine croită, strînsă cu o centură „Sam Browne”, de care era fixat tocul unui pistol.

Îl salută pe Reisman şi spuse:

— Sînt căpitanul Kung, aghiotantul generalului Chiang Fa-K’uei de la Zona a patra. Cu ce vă pot fi de folos?

Engleza lui era cizelată şi clară şi părea mulţumit s-o etaleze, însă adoptase o atitudine mai degrabă protocolară decît prietenoasă. Reisman îşi spuse numele şi gradul în engleză, apoi rosti cîteva cuvinte de salut în mandarină şi îi explică ce treburi îl aduceau acolo. Îi înmînă căpitanului Kung ordinele scrise pe care le avea asupra lui, cu privire la evacuarea şi distrugerea arsenalului.

Chipul lui Kung se întunecă şi îi înapoie hîrtia.

— Asta nu e posibil, spuse el. Materialul aflat aici este proprietatea generalului Chiang Fa-K’uei. Numai el, şi nimeni altcineva, poate avea competenţa să decidă ce se întîmplă cu acesta.

Reisman se hotărî să fie diplomat.

— Foarte bine, spuse el, atîta vreme cît îl ia de aici, sau îl distruge înainte de sosirea japonezilor.

— Nu dispunem de destule camioane ca să deplasăm atîtea teme.

— Nu e suficient să declaraţi asta, domnule căpitan, i-o reteză scurt Reisman, incapabil să-şi ascundă nerăbdarea. Am cîteva vehicule pe drum, însă nu vor putea transporta decît o mică parte. Restul va trebui aruncat în aer. Începem să amplasăm încărcăturile imediat, ca să le avem pregătite pentru cînd vom evacua locul.

Căpitanul îi examină atent pe Reisman şi pe oamenii lui, observîndu-le sortimentul de arme şi de grenade şi staţia radio.

— Arătaţi mai curînd a patrulă de infanterie decît a echipă de genişti, spuse el.

— Aţi citit ordinul, îi replică Reisman. Vă rog să începeţi încărcarea vehiculelor de care dispuneţi. Luaţi ce doriţi. Vreau ca întreg personalul din canion să evacueze zona în două ore. Unde vă duceţi, vă priveşte. Noi o să ne ocupăm de restul.

Căpitanul Kung avea aerul că nu era obişnuit nici să audă

asemenea ordine, nici să acţioneze cu asemenea rapiditate în vreo situaţie.

— Cred, domnule maior, că ar fi mai bine să vorbiţi cu generalul personal, rosti el în cele din urmă.

— Generalul se află aici? întrebă uluit Reisman.

Kung aproape că zîmbi, închipuindu-şi că americanul cel arogant se dezumflase.

— Da. Încercam să găsim o soluţie pentru a ne salva arsenalul, spuse el. Poate că ne puteţi ajuta. Vă rog să mă urmaţi. Soldaţii pot rămîne aici, la poartă.

Reisman încercă, fără prea mare succes, să pară diplomat şi politicos.

— Căpitane Kung, permite-mi să-ţi prezint pe sergentul Bowren, pe caporalul Bawsan, pe caporalul Sawyer şi pe soldatul Wladislaw. – Cu toţii îi confirmară prezentările printr-un salut scurt, la care Kung se văzu obligat să răspundă. – Nu vor putea să aştepte aici, la poartă, domnule căpitan, continuă calm Reisman. Mă veţi duce la generalul Chiang, apoi îi veţi însoţi personal pe oamenii mei să viziteze dispozitivul, ca să poată face un inventar al depozitelor înainte de sosirea camioanelor.

Urmară cîteva momente de tăcere încordată, în care timp Kung stătu în cumpănă, uitîndu-se cînd la unul, cînd la altul. Reisman îşi dădu seama că era nevoie de un gest care să-i salveze prestigiul în faţa oamenilor lui. Se aplecă spre ofiţerul chinez şi îi spuse încet, în cea mai bună mandarină de care era capabil:

— Oamenii mei vor fi onoraţi să afle de la dumneavoastră despre sistemul superior de depozitare pe care îl utilizaţi aici. Eu vă voi fi recunoscător pentru asistenţa pe care ne-o daţi. Sînt sigur că generalul Chiang va fi de acord, cînd va afla care ne e misiunea.

Căpitanul Kung le zîmbi pentru prima oară lui Reisman şi oamenilor săi şi îi invită să-i urmeze.

Omul care şedea înaintea lui la o masă de scris din baraca rudimentară se dovedi cu totul diferit de imaginea pe care şi-o construise Reisman despre un *tuchun*.

— Vă aşteptam, spuse Chiang Fa-K'uei, după ce se făcură prezentările şi Kung îi lăsă singuri. Acesta plecase, cu aprobarea comandantului său – să-i conducă pe oamenii lui Reisman într-o

inspecţie a depozitului de muniţii.

Generalul avea o voce blîndă, plăcută, cu un accent pronunţat:,

— Va trebui să-mi scuzaţi engleza. Nu e la fel de bună ca a căpitanului Kung, care a studiat şi s-a pregătit în ţara dumneavoastră.

Tuchun-ul era un bărbat suplu în jur de cincizeci de ani, cu trăsături regulate, ras în cap şi purtînd o mustaţă, lungă, subţire şi pomădată, de poliţist. Ţinea în mînă o pensulă lungă şi subţire care rămăsese suspendată deasupra unei foi cu ideograme pline de graţie; în apropiere se afla o călimară smălţuită, de porţelan.

Reisman îndeplini formalităţile cuvenite, vorbind în mandarină şi scuzîndu-se pentru imperfecţiunile sale lingvistice. Odată încheiată această parte, întrebă:

— Cine v-a spus că venim?

Chiang Fa-K'uei îl invită să ia loc pe un scaun aşezat de cealaltă parte a mesei. Puse deoparte pensula şi cerneala şi studie cu atenţie ordinele pe care Reisman le depusese în faţa lui.

— N-am fost informat despre venirea dumneavoastră, spuse el, continuînd să vorbească într-o engleză mai mult decît adecvată. Totuşi, au ajuns pînă la Statul meu Major veşti în legătură cu distrugerea materialului chinez de război în alte părţi.

— O cantitate uluitoare de material, domnule general, preciză Reisman încercînd să pară naiv, nu critic. Chiar mai mult decît aveţi aici.

Chiang Fa-K'uei suspină înţelegător şi îi zîmbi cu blîndeţe. Reisman se aşteptase să dea peste o brută tiranică. Omul nu se potrivea deloc cu imaginea pe care şi-o făcuse.

— Am încercat să mă gîndesc la nişte căi de salvare a ceea ce se află aici, spuse Chiang cu un glas care suna raţional.

Reisman îi relată că un convoi de camioane erau pe drum. Aducîndu-şi aminte de convoiul vietnamez jerpelit pe care îl zărise din aer, mai adăugă:

— Autobuze, maşini, remorci... tot ce s-a putut procura. Vă cer să lăsaţi lucrurile în seama noastră, acum, domnule general. Aţi văzut ordinele şi cunoaşteţi ce avem de făcut.

— Ar fi o mare risipă, obiectă cu blîndeţe Chiang.

— Risipa a avut loc pînă acum, din moment ce nu s-au

folosit toate astea contra japonezilor, îi replică Reisman, lăsînd tactul deoparte.

Chiang Fa-K'uei îi zîmbi cu aerul unui om care a aflat secretul păcii interioare, în ciuda faptului că trăieşte într-o ţară devastată de război.

— Utilizarea acestui material n-are importanţă, preciză el domol. Ca o uriaşă comoară care nu poate fi cheltuită, numai posesia ei are importanţă: ameninţarea pe care o implică, puterea pe care i-o conferă posesorului ei.

Engleza comandantului era tot mai corectă, observă Reisman, deşi ceea ce spunea era ridicol. Simţi un val de mînie la auzul acestei confirmări lipsite de echivoc a zvonurilor pe care le auzise în legătură cu jocurile de putere ale *tuchun*-ilor. Era împotriva a tot ce-l învăţase pe Reisman propria sa experienţă şi împotriva tuturor lucrurilor în care credea. Cu toate astea, era conştient că trebuie să continue discuţia, să încerce să fie diplomat, să încerce să-l cucerească pe Chiang şi să-l convingă.

— Îmi depăşeşte puterea de înţelegere, domnule general, îi spuse Reisman foarte respectuos. Deşi un vechi prieten al dumneavoastră a încercat să-mi explice această filosofie. M-a avertizat că s-ar putea să gîndiţi în felul acesta.

— Cine anume?

— Tong Van So.

Generalul oftă.

— Un om interesant. Unde l-ai cunoscut?

— La Kunming. Lucrează ceva pe contul uneia din agenţiile noastre de informaţii.

— Aveţi mare grijă cu el, îl avertiză Chiang. Mi-e simpatic. E un om inteligent şi devotat, dar e comunist şi spion francez.

— Există o oarecare contradicţie între aceste două lucruri, preciză sec Reisman.

— Face parte din atitudinea lui inteligentă. E capabil de orice, de absolut orice, ca să înfăptuiască ceea ce crede că ar fi bine pentru poporul lui. A fost multă vreme deţinut aici.

— Pentru care motiv?

— Unele oficialităţi nu erau de acord cu activitatea pe care o desfăşura în China.

— Tai Li?

Chiang păru şocat să audă acest nume din gura lui Reisman.

— Da, şi el. Totuşi, pe mine mă interesa domnul Tong şi am

crezut că ne-ar putea fi de un oarecare folos.

— Înţeleg că vă şi este.

— Ei, voi americanii aţi dori să fie eliberat, îi declară Chiang. Toate problemele create sînt ale voastre, nu ale mele.

Reisman se întrebă cît era de adevărat. Ştia că Chiang, la fel ca şi Ho Chi Minh, ar fi spus şi ar fi făcut orice, numai să-şi poată atinge scopurile.

— V-am înregistrat sfatul, domnule. Îl voi transmite celor care lucrează cu Tong, rosti el, pe un ton cît mai diplomatic cu putinţă.

Era interesant, deşi nu deosebit de revelator, să audă comentariile generalului asupra lui Ho; însă Reisman trebuia să ajungă la chestiune şi să-l convingă pe Chiang să evacueze depozitul înainte de sosirea celor două convoaie, ca să le rămînă cîteva ceasuri de lumină în care să poată selecta armele şi muniţiile care se puteau salva şi să poată plasa încărcăturile explozive în jurul canionului, desfăşurînd firele pînă la o distanţă la care să se afle în siguranţă.

— Vă sugerez, domnule general, – spuse el – să ordonaţi oamenilor dumneavoastră să încarce în camioane tot ce doriţi să luaţi şi să plecaţi imediat.

Tuchun-ul îi aruncă din nou privirea aceea senină de filosof:

— Eu am alt plan, domnule maior, spuse el, atingînd foaia de hîrtie din faţa lui. Citiţi japoneza?

— Nu, domnule. S-ar putea să desluşesc cîteva caractere, dar nu ştiu cu adevărat nici să citesc, nici să vorbesc japoneza, răspunse Reisman.

— Păcat! Mă gîndeam că ai fi putut să-mi dai altă sugestie în privinţa scrisorii.

— Despre ce e vorba?

— Îi scriu generalului Yokoyama.

— Cine este?

— General-locotenent Isamu Yokoyama, comandantul Armatei a unsprezecea japoneze, care ne ameninţă în momentul de faţă.

Reisman îl întrebă precaut:

— Ce conţine scrisoarea?

— Îi cer plata în aur pentru conţinutul acestui arsenal. Căpitanul Kung, care vorbeşte fluent japoneza, va duce această scrisoare printre linii, pînă la Kweilin.

Prudenţa lui Reisman se transformă în stupefacţie. Era cea mai neaşteptată şi mai convingătoare dovadă de duplicitate.

— Dar e o nebunie, dacă nu chiar trădare, domnule general! Nu puteţi vorbi serios! – spuse el mînios, lăsînd tactul deoparte. N-am trimis tot rahatul ăsta pe mare pînă aici ca să scoateţi dumneavoastră profituri.

Chiang Fa-K'uei îi zîmbi cu blîndeţe.

— Nu, nu, nu m-aţi înţeles, insistă el domol. Fiţi practic, domnule maior! Este o modalitate de a păstra totul intact aici. Ar fi de neiertat să se irosească. I-am spus generalului Yokoyama că dacă nu-l cumpără, îl voi arunca în aer.

— Şi aţi dori să folosească muniţia ca să toace trupele chineze şi americane?

— Bineînţeles că nu. E foarte posibil ca japonezii nici să nu ajungă pînă aici. Nu s-au mai deplasat de cîteva zile.

— Le veţi da un motiv excelent de deplasare cu scrisoarea dumneavoastră. Ce-i va împiedica să dea năvală aici şi să pună mîna pe tot? întrebă Reisman. Între voi şi ei nu mai e acum decît spaţiu gol.

— Nu i-am precizat lui Yokoyama unde se află stocat materialul. Şi nu o voi face pînă nu-mi răspunde că e dispus să negocieze.

— Poate să stoarcă prin forţă informaţia de la căpitanul Kung.

— N-o să facă aşa ceva. E vorba de o chestiune între gentlemeni care se pricep la asemenea lucruri. Nu ne comportăm între noi în felul ăsta.

Reisman rîse batjocoritor.

— De asemenea, se mai poate ca negocierile nici să nu treacă de prima rundă. Poate că n-aţi auzit. Sînt pe drum noi armate chinezeşti. Le-am ascultat mesajele radio la comandament. Vin din Birmania şi din India, sînt forţe puternice, bine instruite şi echipate de voi, americanii.

Reisman nu dorea să-i spulbere iluziile. Dacă vicleanul general credea toate astea, atunci s-ar putea să creadă şi japonezii. Se bucura că trăsnaia cu armata-fantomă fusese pusă în practică.

— Şi ce rol joacă Tai Li în treaba asta? întrebă. Îşi primeşte şi el partea?

— Tai Li nu ştie nimic despre acest arsenal.

— Puţin probabil, îl contrazise sarcastic Reisman. Are spioni peste tot.

Chiang Fa-K'uei examină din nou ordinele oficiale aduse de Reisman. Erau scrise atît în engleză, cît şi în chineză şi semnate, după cum promisese Sam, de comandanţi americani şi chinezi cu grade suficient de înalte ca să-l impresioneze pe general.

— Poate că ştie, acum, admise Chiang cu jumătate de gură.

Alungă acest gînd, scuturînd din umeri. Apoi rosti cu vigoare:

— Oricum, propunerea pe care i-o fac generalului Yokoyama n-are nici o legătură cu Tai Li sau cu altcineva. Fac acest lucru fără să fiu nici cinic, nici mercenar şi nici trădător – sînt pur şi simplu pragmatic. Yokoyama îmi va accepta oferta numai dacă are intenţia să avanseze cu trupele în zona aceasta, lucru pe care noile noastre armate vor fi acum în măsură să-l împiedice.

— În care caz, dumneavoastră veţi fugi cu aurul, păcălindu-l, zise Reisman.

— Bineînţeles că nu. V-am mai spus că nu procedăm în felul ăsta, la nivelul nostru, îi declară *tuchun*-ul, ca şi cum s-ar fi adresat unui student greu de cap. Aurul va fi numai o formă de garanţie pentru cazul cînd ar fi necesară retragerea noastră de aici. Cînd ne vom întoarce, voi dispune de aur ca să cumpăr totul din nou. Atunci aceste arme vor fi din nou ale mele şi voi putea să mă bat cu „roşii", cînd vor veni în cele din urmă dinspre nord, cum mă tem că se va întîmpla.

Acum fu rîndul lui Reisman să ofteze. În ceea ce îl privea, era de părere că dacă japonezii puneau stăpînire pe armamentul aflat în canion, se vor folosi de el ca să ucidă chinezi şi americani şi să-şi continue ofensiva pînă la Kunming şi Chungking.

— Se află într-adevăr stocate aici zece mii de arme şi material de război? întrebă el.

— O, da. Serviciul vostru de informaţii e foarte bun, spuse Chiang cu agerime. Avem un inventar excelent: puşti, pistoale, carabine, arme semiautomate, mitraliere, grenade, aruncătoare de flăcări, mine, trotil, chiar şi ceva piese de artilerie, – şi muniţie pentru toate astea. Plus multe butoaie cu benzină şi o largă varietate de alte echipamente şi furnituri militare. Mai sînt şi mortiere. Foarte important.

Era incredibil şi revoltător să te gîndeşti la distrugerea majorităţii acestor arme. S-ar fi putut să existe acolo destul

material ca să-i convingă atît pe vietnamezi, cît şi pe francezi să deschidă un nou front în sud. Dar nu era chip să transporte totul. Ceea ce nu putea fi luat de acolo cu cele două convoaie va trebui distrus, indiferent de dorinţele lui Chiang Fa-K'uei.

— Cît efectiv aveţi în canion, domnule general? întrebă el exasperat.

— Circa treizeci de oameni, cred.

Ideea iniţială a lui Reisman fusese, atunci cînd aruncase o privire în jur, că el şi oamenii lui pot plasa încărcăturile de explozibil care urmau să distrugă depozitul în cele cinci magazii scunde din beton, în şoproane şi în barăci; intrările în peşteri puteau fi blocate cu ajutorul unor mici explozii care să le umple cu roci căzute de pe coastele muntelui. Poate că oamenii lui Chiang ar putea fi de ajutor. Exploziile vor incendia munţii. Ei vor trebui să se afle în afara zonei din imediata apropiere cînd va fi detonată prima şarjă de explozibil.

Se ridică în picioare şi se aplecă peste masă, cu mîinile ferm proptite pe marginea ei.

— Domnule general Chiang, rosti el cu o voce calmă şi raţională, trebuie să începem neîntîrziat plasarea explozibilului şi a cablurilor de detonare.

Chiang Fa-K'uei îi zîmbi senin.

— Dar asta s-a şi făcut, domnule maior, spuse el cu un aer de satisfacţie. Explozivul şi detonatoarele au fost instalate de la bun început. Întreaga instalaţie de aici a fost concepută pentru a putea fi distrusă rapid în caz că circumstanţele o impun, cum se pare că se întîmplă acum. Oamenii dumneavoastră vă vor confirma acest lucru, la încheierea inspecţiei. Căpitanul Kung le va atrage atenţia, în caz că nu vor observa singuri.

Pe Reisman îl surprinse precauţia atît de contradictorie, însă se bucura că aşa stăteau lucrurile.

— Atunci se cheamă că ne-aţi ajutat să economisim timp şi muncă, domnule general, spuse el. Acum trebuie să vă puneţi în mişcare. Vă încărcaţi vehiculele de care dispuneţi cu tot ce puteţi transporta şi plecaţi. Vreau ca dumneavoastră şi oamenii dumneavoastră să părăsiţi într-o oră canionul.

O expresie de mînie se ivi pe chipul lui Chiang Fa-K'uei.

— Şi dacă refuz, domnule maior? Vă daţi seama că sînteţi în inferioritate numerică.

Reisman se uită la ceas şi începu să improvizeze.

— Exact în momentul acesta, domnule general, Divizia a 14-a de aviaţie trimite încoace bombardiere. Dacă nu vor sosi aici şi vor aranja cum ştiu mai bine obiectivul; acesta. Nu va fi o distrugere la fel de precisă şi de efectivă cum putem efectua aici la sol, dar va fi suficient.

Chiang Fa-K'uei se holbă la el cu o uimire care se schimbă iute în alarmă.

— Sînteţi nebun!

— Al dracului de exact: sînt!

— Or să ne omoare pe toţi!

— Tot ce aveţi de făcut, domnule general, e să plecaţi de aici şi să ne lăsaţi să ne facem treaba.

Chipul comandantului militar îşi pierdu seninătatea şi trecu printr-o serie întreagă de expresii succesive – frustrare, mînie şi teamă –, fără să mai revină total la masca de filosof inscrutabil.

— N-am intenţia să devin martir, rosti el calm, în cele din urmă. E la fel de fără rost să mă bat cu ai voştri, ca şi cu japonezii.

Odată cu această remarcă, Reisman renunţă la orice rest de deferenţă în faţa individului. După aceea totul merse repede. Chiang îi arătă, cu un aer foarte nenorocit, registrul principal de inventar al depozitului şi schema amplasării dispozitivelor de distrugere, cînd se întoarse din inspecţie căpitanul Kung, însoţit de oamenii lui Reisman. Bowren îi confirmă ceea ce aflase despre materialul stocat acolo, precum şi că întregul canion era plin de cabluri de detonare.

— Deşteaptă treabă şi noi sîntem chiar la mijloc, îi spuse Bowren cu un glas ce trăda nelinişte. Cablurile sînt ascunse vederii, iar dinamita se află printre celelalte mărfuri din magazii şi din peşteri. Ce nu sare în aer va fi îngropat sub dărîmături.

Reisman îi arătă pe schemă cum toate cablurile se întîlneau într-o cutie de control din ghereta de la intrare. Tot ce aveau de făcut era să conecteze alte fire la terminaluri şi să le întindă de-a lungul drumului de acces, pînă la propriile lor detonatoare.

În următorul ceas Reisman stătu în preajma lui Chiang Fa-K'uei în timp ce *tuchun*-ul, acum îmbrăcat într-o tunică maron, bine croită dar lipsită de ornamente, supraveghea fără tragere de inimă evacuarea rapidă. Reisman tot nu avea încredere în individ. Ca să întreţină minciuna cu atacul aerian iminent, se tot uita neliniştit la ceas, ridicîndu-şi mereu privirile deasupra

munţilor, spre cerul senin al după-amiezii, şi îndemnîndu-i pe chinezi să se grăbească.

Le ordonă lui Wladislaw şi Sawyer să instaleze radioul şi generatorul la vedere, acolo unde oamenii lui Chiang încărcau maşinile. Baw San conectă un cablu la antenă şi urcă sus pe creastă cu el, pentru o transmisie şi o recepţie mai bună. Soldaţii chinezi îşi încărcară efectele personale, apoi umplură trei camioane de şase pe şase, două jeepuri cu remorcă şi limuzina generalului cu piese selecţionate din arsenal. Nu reuşiră să ia decît foarte puţin şi totuşi, abia dacă le mai rămînea şi lor loc să se înghesuie în vehicule. Trei piese de artilerie fură ataşate de camioane.

Chiang Fa-K'uei se agita peste tot dînd ordine şi contramandîndu-le, încercînd să aleagă între arme, frîngîndu-şi disperat mîinile, exact cum spusese Ho Chi Minh că o să facă. Reisman încercă să-l ajute să aleagă ce era mai important. Din cînd în cînd se ducea pînă la radio şi, în timp ce unul din soldaţi învîrtea manivela generatorului, mormăia misterios şi inaudibil în microfon şi se îndepărta clătinînd din cap şi şoptind îngrijorat:

— Nu reuşesc deloc să-i prind, deocamdată.

Nici unul din oamenii lui nu pricepea despre ce e vorba, în schimb Chiang Fa-K'uei da. Cînd generalul şi trupa lui se înghesuiră în sfîrşit în maşinile lor, gata de plecare, Reisman se aplecă pe fereastra limuzinei lui Chiang. Căpitanul Kung era la volan şi un soldat de rînd avea prilejul să stea înghesuit între cei doi ofiţeri. Soldatul şedea acolo ţeapăn şi cu aerul cuiva care a fost mituit, ţinîndu-şi puşca între picioare. Lăzi cu cartuşe şi muniţie erau stivuite şi peste spătarul locurilor din faţă, silindu-i pe ocupanţii acestora să stea aplecaţi incomod înainte.

— Încotro mergeţi, domnule general? întrebă Reisman încercînd să pară nonşalant şi amical.

— Nu te priveşte pe dumneata, domnule maior! îi replică scurt Chiang.

— S-ar putea să reuşesc să vă mai expediez o parte din materialul ăsta, se oferi Reisman. Depinde cîte camioane ajung pînă aici. – Se uită din nou la cer, apoi la ceas şi clătină din cap. – Dacă mai ajung la timp!

Expresia lui Chiang Fa-K'uei se mai îmblînzi.

— Asta e altceva, zise el. Dacă reuşeşti asta, voi avea grijă să fii recompensat, domnule maior. Cartierul meu general e

lîngă Tu-Yun.

Reisman scoase o hartă din tunica lui de campanie şi o desfăcu.

— Vă rog să-mi arătaţi unde, zise.

Chiang Fa-K'uei ciocăni cu degetul în dreptul localităţii. Reisman se bucură să vadă că vor putea ocoli cu uşurinţă locul, în drumul lor spre Kunming.

— Drum bun, domnule general! zise el, dîndu-se un pas înapoi şi salutînd.

Tuchun-ul îi răspunse fără multă tragere de inimă, Kung porni maşina şi ieşiră în fruntea micii lor caravane din canion.

Rămas singur cu oamenii lui, Reisman le dezvălui în fine că urmau să fie două convoaie separate şi îi rugă să păstreze secretul în legătură cu primul.

O jumătate de oră mai tîrziu auzi sosind pe drumul de acces convoiul vietnamezilor, chiar în momentul cînd cobora de la peşteri, după ce inspectase personal sistemul de distrugere. Avea impresia că, dacă va funcţiona cum trebuie, sistemul de plasare a încărcăturilor explozive va reuşi să efectueze cea mai mare parte din ce era de făcut. Mai trebuiau doar adăugate cîteva pe povîrnişurile de deasupra drumului îngust de acces, ca să provoace avalanşe care să blocheze drumul în urma lor, după ce vor pleca.

Cînd dădu cu ochii de personajele care coborau din adunătura pestriţă de camioane, autobuze şi maşini, Reisman rămase şocat. Un pluton de soldaţi chinezi înarmaţi păreau că escortează un grup neajutorat de civili, bărbaţi şi femei.

Apoi auzi o voce familiară strigîndu-l pe nume:

— Maior Reisman!

Era Tran Van Thi, îmbrăcat în chip de căpitan al Kuomintang-ului. Arăta de parcă îl prinsese pe căpitanul Kung şi îi furase şapca, tunica şi centura cu pistol „Sam Browne".

— E într-adevăr... cum a spus unchiul Ho? întrebă neliniştit Thi.

— Da. E mult material aici, îi răspunse Reisman. Ţi se apleacă numai cînd te gîndeşti la ce trebuie să renunţi.

Ochii negri ai lui Thi scînteiară, iar chipul lui de obicei serios se destinse într-un zîmbet.

— N-am reuşit să obţinem douăzeci şi cinci de camioane, se

scuză el. Îmi pare foarte rău. Am făcut tot ce am putut.

Reisman era mulţumit că făcuseră şi atîta. Acum îşi dădea seama de viclenia pe care o puseseră la cale pentru eventualitatea că dau peste nişte chinezi suspicioşi. O treime din ei erau îmbrăcaţi în uniforme ale Kuomintang-ului, restul, bărbaţi şi femei, arătau ca nişte refugiaţi siliţi să fugă împreună cu soldaţii din faţa înaintării inamice. Însă dacă i-ar fi prins japonezii, se termina cu ei.

— Te-ai descurcat bine, Thi, zise Reisman. Acum trebuie să lucrăm repede. Am să-ţi spun înspre care din peşteri să-ţi duci maşinile şi ce anume să iei. Fără obiecţii. Încarci la repezeală şi o ştergi dracului de aici. Vă întoarceţi pe aceeaşi rută?

— O parte din drum, înspre sud. Pe urmă plănuim să ne împărţim în două.

— Nici măcar nu vreau să ştiu, zise Reisman. Ce faceţi după ce plecaţi de aici, vă priveşte. Dar nu pot să vă acord mai mult de o oră ca să încărcaţi materialul şi să plecaţi de aici. Pe drumul dinspre vest e un convoi chinez care aşteaptă semnalul meu ca să se îndrepte încoace. Asta e acoperirea mea pentru a mă afla aici. Dacă sînteţi prinşi pe drum, nu trebuie să spuneţi niciodată de unde aveţi armamentul. De acord?

— Bucuroşi. *Allons*, *Jean!*

Ora 15.45 şi era încă senin şi soare cînd se puseră pe încărcat. Cei cincizeci de vietnamezi lucrară iute şi eficient împreună cu oamenii lui Reisman în timpul pus la dispoziţie. Îi îndrumase spre armele şi proiectilele cele mai utile în acţiuni de gherilă: puşti M-1, carabine, arme semi-automate, grenade, mine şi detonatoare. Thi se zgîia pofticios înspre pistoale şi mitralierele grele pe care Reisman le exclusese din start, deşi le acordase patru aruncătoare de mine. Considera că pistoalele nu sînt cele mai eficiente arme în acţiunile de gherilă iar mitralierele ar fi ocupat, în cadrul acestui transport limitat, locul unor arme mai uşoare şi mai mobile. Incluse totuşi în lot cinci mortiere de 60 de mm cu 200 de obuze şi trei *bazookas* cu 50 de proiectile. Mare parte din ele erau încă împachetate în lăzi, iar puştile erau unse cu vaselină. Mai găsiră şi o abundenţă neaşteptată de produse medicale de bază.

Pe la ora 16,50 maşinile se umpluseră ochi.

— Dacă eşti prins acum cu toată marfa asta – de japonezi sau de chinezi – te-ai ars, îl preveni Reisman pe Thi în timp ce

inspectau împreună şirul de vehicule gata de plecare. N-ai să te poţi folosi de nimic din toate astea ca să te aperi.

— Sîntem pregătiţi, zise Thi. Cînd vă întoarceţi la Pac Bo?

— Depinde ce ordine primesc. Curînd, probabil – îi răspunse Reisman. *Bonne chance!*

Thi îi strînse mîna cu căldură şi se aşeză la volanul vehiculului din capul coloanei, un camion de şase pe şase cu însemnele armatei chineze pe el. Riesman urmări cu privirea caravana care se îndepărta pe drumul de acces. Aveau s-o cotească la est, înspre liniile japoneze, pentru o scurtă bucată, apoi spre sud, prin ceea ce el spera să fie în continuare un teritoriu al nimănui. Se duse imediat la radio, stabili contactul cu şeful convoiului chinez care îi aştepta semnalul, oprit la două mile înspre vest, şi îi ordonă să vină.

Şeful convoiului se dovedi a fi un locotenent american din cadrul OSS, care vorbea chinezeşte. Din ceea ce putu Reisman să afle de la el, făcea pur şi simplu pe comisionarul pentru locotenent-colonelul Kilgore. Nu ştia nimic despre nici un alt aspect al misiunii. Avea cu el patru şoferi americani şi şase chinezi de la autobaza din Kunming iar fiecare din camioane dispunea de un soldat chinez înarmat. Cu toţii se apucară de încărcat materialul şi Reisman procedă şi cu ei la fel cum făcuse cu vietnamezii.

În timp ce camioanele erau încărcate, îi trimise pe Bowren, Wladislaw, Sawyer şi Baw San pe coastele de deasupra porţii de intrare, să plaseze explozibilii care urmau să declanşeze avalanşe de bolovani, blocînd şoseaua. Soarele era în amurg cînd aceştia îşi făcură din nou apariţia, depănînd cabluri electrice în urma lor. Se terminase deja cu încărcatul maşinilor, iar convoiul era gata de pornire.

— Ce facem cu restul de marfă? întrebă locotenentul.

Cînd Reisman îi spuse că arunca totul în aer, omul clătină din cap:

— A dracului risipă, bombăni el.

— O să zdrăngăne rău de tot, îi spuse Reisman. – Explozivele puternice, obuzele de artilerie, benzina şi muniţia din peşteri şi din magazii aveau să ia totul cu ele. – Trimit trei din oameni cu tine. Aşteaptă-mă în locul unde vă găseaţi cînd am luat legătura prin radio. Semnalizaţi cînd aţi ajuns acolo şi pe urmă rămîneţi pe recepţie, în eventualitatea că am nevoie de voi. Eu vin cu

ultimul camion, după ce declanşez exploziile.

Camionul pe care şi-l rezervase avea un radio alimentat de la bateria motorului şi fusese încărcat numai cu arme, fără muniţii explozibile. Îşi luă deoparte oamenii şi le spuse ce au de făcut.

— Am nevoie ca unul din voi să rămînă cu mine şi să scoată camionul de aici, în timp ce eu declanşez exploziile, le spuse.

Se oferiră cu toţii voluntari. Îl alese pe Joe Wladislaw, poate fiindcă îşi amintise că, din întîmplare, fusese şofer de camion în viaţa civilă, sau poate fiindcă se mirase că Wladislaw se oferise voluntar.

Convoiul înainta încet, lăsînd spaţiu din belşug între vehicule, iar farurile brăzdau întunericul ce se lăsase. Wladislaw parcă ultimul camion pe şosea la cincizeci de yarzi mai încolo, cu motorul mergînd şi cu radioul deschis. Reisman se puse pe lucru în ghereta de la intrare, unde ajungeau la o casetă terminală toate circuitele sistemului de distrugere instalat în peşteri şi în magazii. Avea trei colaci de cablu bifilar şi trei detonatoare pe care le aduseseră cu ei. Folosind cablu nou, despică, legă şi izolă fiecare capăt de fir conectîndu-l la un număr de circuite, astfel încît conductorul să alimenteze cu curent, prin intermediul detonatorului, mai mult de un singur circuit. Apoi desfăşură cablul pînă la camion, ca să-l conecteze la dispozitivul de declanşare. Făcu acelaşi lucru şi cu bobinele de cablu pe care soldaţii le coborîseră mai devreme dinspre încărcăturile de exploziv îngropate pe coasta muntelui.

Fu nevoit să proptească o lanternă în camion ca să poată vedea ce face: cînd isprăvi, apropie fascicolul de lumină ca să mai verifice o dată legăturile. Auzi zgomotul paraziţilor în difuzorul radioului din cabină. Apoi vocea îndepărtată a locotenentului. Apoi îl auzi strigînd pe Wladislaw:

— Au ajuns şi aşteaptă, domnule maior!

— Cînd îţi spun să porneşti, bagi în viteză şi îi dai drumul uşor înainte, răcni spre el Reisman, din spatele camionului. Cînd auzi prima bubuitură, apeşi pe acceleraţie şi o ştergi de aici!

Se pregătea să utilizeze toate cele trei detonatoare, fiecare din ele capabil să alimenteze prin rotaţie mai multe circuite. Cînd se desfăşuraseră mai mult de cincizeci de yarzi de cablu de pe fiecare bobină, apucă primul detonator, răcni „Porneşte!“ către Wladislaw şi apăsă pe mîner. Era pe jumătate pregătit

sufleteşte să înghită o cacealma din partea lui Chiang Fa-K'uei şi fu aproape surprins cînd auzi primele explozii din peşteri. Apoi, în timp ce Wladislaw accelera, Reisman acţionă repede al doilea şi al treilea detonator, înainte să se termine cablul, şi o porniră în viteză pe şosea.

În timp ce ei se îndepărtau în goană, exploziile distrugeau una după alta arsenalul de muniţii din spatele lor, iar o parte din terenul de pe coasta muntelui se rostogolea la vale, pregătindu-se să astupe intrarea. Zgomotul te asurzea iar şocul exploziei ajunse pînă la Reisman, silindu-l să se prindă de oblonul camionului, ca să nu cadă. Deasupra crestelor se înălţa foc şi fum şi zburau sfărîmături. Se gîndi la enorma cheltuială de vieţi, de muncă, de timp şi de bani cu care fusese adus tot acest material, tocmai din Statele Unite. Priveliştea din urma lor îl fascina. Nu mai provocase niciodată pînă atunci o asemenea explozie de elemente pe faţa pămîntului. Nici la castelul din Rennes, împreună cu cei din „Duzina deocheată", nici în fortul de la Caojian împreună cu Linc Bradford şi kachinii lui, nici în altă parte pe unde mai jucase un asemenea rol. Îşi aminti de cuvintele pe care i le strigase lui Linc în vreme ce urcau pe dealurile care dominau oraşul Caojian: *Ştii cine a plătit tot rahatul ăsta pe care l-am aruncat noi în aer? Tu. Şi cu mine. A plătit contribuabilul american. Nenorocitul ăsta de război e o nebunie curată!*

Simţea din nou la fel. Să fi fost oare într-adevăr soluţia lui Chiang Fa-K'uei mult mai rea? Nu-i prea venea să creadă.

Şapte minute mai tîrziu, Wladislaw oprea camionul în coada convoiului care aştepta. Reisman sări jos peste oblonul din spate al camionului. Se trezi uitîndu-se la ţevile de puşcă pe care cinci soldaţi ai Kuomintang-ului le îndreptau spre el, de pe ambele laturi ale drumului.

29

N-aveau cum să riposteze în primele momente ale ambuscadei. Erau aproape o sută de oameni bine înarmaţi în formaţia care îi capturase: un căpitan între două vîrste, doi locotenenţi, mai mulţi subofiţeri şi restul soldaţi de trupă. Căpitanul se purtă politicos cu ei, dar refuză să le spună ceva, în afară de avertismentul de a nu se opune şi de a nu încerca să fugă. Îi dezarmară pe toţi, iar pe Reisman şi cei patru oameni ai

lui îi despărţiră de ceilalţi şi îi plasară cu cîte doi soldaţi de pază pentru fiecare din ei, într-unul din camioanele răpitorilor.

— Rahat, ne-au luat ostatici! zise mînios Wladislaw, cînd convoiul se puse din nou în mişcare.

Se uită prin întuneric spre Reisman, care stătea vizavi de el pe podeaua camionului, ca şi cum l-ar fi considerat responsabil de întorsătura lucrurilor. Toate cele opt sentinele chineze întoarseră capul spre Wladislaw, neliniştite de furia străinului.

— Calmează-te, Joseph, îl avertiză Reisman cu glas domol. Îi enervezi pe amfitrionii noştri. Ai puţină răbdare.

— Credeam că tipii ăştia sînt de partea noastră, bombăni Sawyer.

Reisman încercă să-l consoleze şi să-i îmbărbăteze şi pe ceilalţi, deşi Baw San şi Bowren, cel puţin, îi urmau directivele calm.

— Sînt de partea noastră, îi spuse. Îţi aduci aminte cum ne-am jucat în Anglia de-a războiul astă-primăvară, Ken?

— Da, şi?

— Ia-o aşa şi nimeni n-o să păţească nimic.

Tot nu le putea explica ce se petrecea în realitate, deşi o persoană cu mare autoritate acordase, evident, multă importanţă interceptării lor. Cei care îi luaseră prizonieri veniseră cu jeepuri, cu maşini de personal şi camioane proprii, ştiuseră exact locul în care îi găsesc şi luaseră poziţii în aşa fel încît să-i captureze în cele mai bune condiţii, fără nici o bătaie de cap. Se gîndi la început la Chiang Fa-K'uei, însă respinse posibilitatea ca neverosimilă.

Vorbind chinezeşte cît mai cuceritor posibil, Reisman încercă să mai smulgă cîte o informaţie cît de mică de la soldaţii care îi păzeau în camion, dar aceştia rămaseră de piatră. Lungă vreme rămaseră cu toţii în linişte, aşezaţi pe jos şi rezemaţi de obloanele camionului. Acoperişul de prelată cu miros de gaz era bine fixat, de jur împrejur, în afară de partea din spate a platformei unde prelata era desfăcută. Reuşea să tragă cu ochiul peste capetele sentinelelor şi să vadă prin întuneric drumul îngust şi nepavat care urca, şerpuia şi cobora printre munţi. Maşina înainta încet, atingînd rareori o viteză mai mare de douăzeci-douăzeci şi cinci de mile pe oră, estimă Reisman, poate treizeci de mile, pe scurte porţiuni. Pe o bună bucată de drum convoiul trebui să-şi deschidă cale printr-o mulţime de

refugiaţi care continuau să se deplaseze, la adăpostul întunericului, spre vest.

În miez de noapte, după şase ore de călătorie, se opriră la o unitate militară dintr-o localitate care ar fi trebuit să fie Kweiyang. Lui Reisman şi oamenilor lui li se ordonă să coboare din camion pe o alee baricadată dintre nişte barăci, şoproane şi depozite în aer liber. Îl văzu pe locotenentul de la OSS, pe cei patru şoferi americani şi restul personalului din convoi învîrtindu-se împrejurul camioanelor, păziţi de zeci de soldaţi înarmaţi. Cîteva clipe mai tîrziu, căpitanul din Kuomintang care condusese ambuscada se apropie cu paşi mari de el să-i ceară inventarul cu conţinutul fiecărui camion.

— Nu există aşa ceva, îi spuse Reisman cu sinceritate.

Căpitanul îl fulgeră cu privirea şi se întoarse pe călcîie, însă Reisman îl opri şi îi ceru să i se permită să ia contact cu baza OSS din Kunming pentru a informa unde se află.

Căpitanul refuză.

— Ce-aţi spune atunci să ne explicaţi şi nouă jocul? insistă Reisman.

— Nu-i nici un joc! răspunse scurt căpitanul. Apoi rosti cîteva cuvinte pe chinezeşte către soldaţii impasibili care îi păzeau şi se îndreptă înspre şirul de camioane încărcate cu arme şi muniţii.

— Cineva care are grijă unde ne pişăm nu poate să fie om rău, le traduse Reisman soldaţilor.

Fură duşi sub pază să se uşureze, la o latrină din apropiere. Cînd ieşiră de acolo, îi văzură pe locotenentul de la
OSS şi pe şoferi aşteptînd la rînd. Reisman dădu să se apropie de locotenent, dar fu oprit imediat de soldaţii de pază. Locotenentul apucă doar să dea din mînă şi să ridice din umeri, disociindu-se prin gesturi de tot ceea ce se întîmplă. În apropiere, Reisman îl zări pe căpitanul chinez care trecea dintr-un camion în altul, însoţit de trei din oamenii săi făcînd o inspecţie rapidă a conţinutului. Apoi, nişte muncitori-soldaţi fură scoşi din barăci şi aduşi să mute o parte din încărcătură dintr-un camion în altul. Aleea nu era luminată decît de lanternele de mînă, aşa că lucrau la lumina farurilor aprinse ale vehiculelor.

Cînd căpitanul se arătă mulţumit de noua sistematizare, dădu altă serie de ordine şi, la scurtă vreme, dinspre unul dintre depozite apăru un şir lung de soldaţi cu canistre de benzină care

umplură toate rezervoarele şi înlocuiră canistrele goale. Locotenentului de la OSS, şoferilor acestuia şi soldaţilor chinezi care îi însoţiseră pe drum li se înapoiară armele. Apoi se suiră cu toţii la bordul celor zece camioane şi porniră spre vest, salutaţi cu mîna de căpitanul pe lîngă care trecură şi fără să-i dea nici o atenţie lui Reisman.

— Unde se duc? întrebă acesta, privind cum ultimul camion dispare în noapte chiar în clipa cînd căpitanul se opri lîngă el.

— Kunming.

Reisman fu surprins să capete în sfîrşit un răspuns de la el.

— Şi noi? îl mai întrebă.

Căpitanul îi ignoră întrebarea.

— Suiţi-i în camioane! le ordonă sentinelelor.

— Încotro mergem? îşi repetă Reisman întrebarea.

Căpitanul îi zîmbi pentru prima oară.

— Chungking, veni răspunsul.

Călătoria dură toată noaptea şi aproape toată ziua următoare. Între Kweiyang şi Chungking distanţa nu era din cale-afară de mare – 210 mile, socotise Reisman – însă, cu încărcătura sa de material de război, convoiul se deplasa încet; drumurile erau proaste, urcau, coborau şi şerpuiau întortocheate pe terenul denivelat. Deseori Reisman şi ai lui aţipeau, aşezaţi pe jos în camionul care îi zdruncina şi îi arunca de colo-colo, ca şi paznicii lor, şi se trezeau brusc, încercînd să descopere pe unde se mai aflau. Se făcură cîteva popasuri şi şoferii epuizaţi fură înlocuiţi. Lui Reisman şi oamenilor lui li se dădu o singură dată de mîncare, la amiază, acelaşi orez cu legume şi ceai ca şi soldaţilor chinezi. Wladislaw hotărî că, dacă se gîndea bine, nici nu-i plăcea mîncarea chinezească.

— Asta merit fiindcă am încălcat Regula numărul unu, se jelui el.

— Care-i aia, Joe? îl întrebă Reisman.

Li se dăduse voie să coboare din camion. Li se pusese mîncare în gamele individuale şi se adunaseră în grup, unii în picioare, alţii ghemuiţi pe vine sau aşezaţi pe jos la marginea drumului, sub privirea atentă a celor care îi păzeau. Uniformele lor americane – şapcă, bluzoane, pantaloni de campanie şi ghete solide de paraşutişti – îi distingeau de soldaţii chinezi cu uniformele lor lălîi, închise la gît şi de modă veche. Wladislaw se

holba la înălţimile stîncoase din jur, fără să vorbească cu nimeni anume. Reisman se gîndi că pomeţii săi laţi îl făceau să pară aproape oriental în contextul respectiv.

— Să nu te oferi niciodată voluntar, orice-ar fi – bombăni Wladislaw.

Bowren se uită enervat înspre el.

— Cînd te-aud spunînd tîmpenii, mă simt ca acasă, Joe, zise el, glumind numai pe jumătate.

Şi Baw San îl privi pe Wladislaw cu dezaprobare.

— Ascultă-l pe *duwa* John – îl sfătui el, de la înălţimea poziţiei sale ghemuite – şi o să vezi că o să fie bine.

Atunci cînd, peste o clipă, Baw San îi şopti ceva despre evadare, Reisman clătină din cap. Nu i se părea lucrul cel mai indicat, pe moment.

Apele marelui fluviu Yangtze, pe care le zări spre sfîrşitul după-amiezii prin spatele camionului, îl făcură pe Reisman să-şi dea seama că erau foarte aproape de Chungking. Asta şi procesiunea tot mai aglomerată de pietoni, de animale, de căruţe şi de vehicule de tot felul care se îmbulzeau, luptîndu-se să înainteze spre dealurile de pe malul fluviului unde se refugiase pe vreme de război guvernul Kuomintang al Chinei.

La unitatea militară din partea de sud a oraşului, unde îi duseră, cei care îi luaseră prizonieri îi predară altui grup de ofiţeri şi de soldaţi ai Kuomintang-ului. Reisman şi oamenii lui putură vedea dintr-o curte cum armele şi echipamentul lor, inclusiv staţia radio şi generatorul, sînt coborîte din camion şi duse într-o baracă păzită de sentinele. Asta le sugera posibilitatea eliberării. Dar imediat, cei care îi capturaseră plecară cu toate vehiculele, cu armele şi muniţiile salvate şi cu restul personalului din convoi.

— Se pare că am făcut treaba asta deocheată pentru alţii – comentă Bowren. De obicei reţinut şi îngăduitor, acum era înfuriat. – Eu unul mă dau bătut, domnule maior. Ce dracu’ se petrece aici?

Lui Reisman nu-i scăpă tonul de acuzaţie din glasul lui Clyde, atît de neaşteptat pentru el. Îşi dădu abia acum seama că Bowren, Wladislaw şi Sawyer s-ar putea să creadă că i-a folosit de fraieri într-un aranjament murdar. Dacă ţineau minte raidul de la Rennes, aveau şi toată dreptatea să-şi închipuie aşa ceva.

Baw San era singurul care n-ar fi crezut asta.

— Mai rabdă o vreme, Clyde, îi spuse Reisman, dîndu-şi osteneala să fie convingător. Răbdarea e de bază pe aici, pînă la urmă or să se lămurească lucrurile.

Noii lor paznici îi tratară cu mai multă consideraţie, însă lui Reisman i se refuză din nou permisiunea de a contacta baza de la Kunming, sau biroul OSS din localitate. Un locotenent naţionalist numai zîmbet îi conduse la nişte duşuri primitive şi le oferi săpun şi prosop. Cînd Reisman ceru să li se înapoieze raniţele ca să se poată bărbieri şi să-şi schimbe şosete, chiloţi şi maieu, acestea li se aduseră imediat, chiar dacă îi supravegheară îndeaproape să nu aibă cumva arme ascunse.

Se întuneca, iar ei tocmai isprăviseră cu toaleta cînd un subofiţer chinez cu o figură familiară – înalt, voinic, încruntat şi purtînd un 45 – îşi făcu apariţia în uşa barăcii unde erau ţinuţi. Era sergentul Liu, cel care îi luase de la aeroport pe Reisman şi pe Baw San cu multe săptămîni în urmă, atunci cînd sosiseră din India, şi îl dusese cu maşina pe Reisman la biroul Organizaţiei de cooperare chino-americană din Valea Fericită.

— Şeful vrea să vă vadă, îi spuse Liu lui Reisman, fără vreun salut sau alt semn de deferenţă.

Purtarea lui părea chiar mai ostilă decît la prima lor întîlnire. Întrucît cele trei trese pe care le purta nu puteau constitui o explicaţie – nu faţă de epoleţii de maior – Reisman presupuse că secretele periculoase cu care individul era la curent şi persoanele atotputernice pentru care lucra îl făcuseră să creadă că-şi poate permite acest tip de comportare; dacă nu cumva era pur şi simplu o trăsătură firească a caracterului său, un fel de dispreţ rasist pe care şi-l revărsa asupra americanilor.

Oricum, pentru moment, lui Reisman puţin îi păsa de problemele individului. Se bucura să-l vadă şi îl salută cu un zîmbet dezarmant. Simplul fapt că fusese trimis după el îi dădea lui Reisman motive să creadă că fusese justificată una din primele sale suspiciuni în legătură cu operaţiunea, la care se gîndise încă înainte de plecarea de la Kunming. N-avea însă de gînd să-i dea sergentului satisfacţia de a-i pune întrebări şi probabil că nici nu i-ar fi răspuns. Răspunsurile respective, bănuia Reisman, aveau să iasă în curînd la iveală la cartierul general al SACO.

— Sîntem gata de plecare, sergent, spuse el.

Liu aruncă o privire spre Bowren, Wladislaw şi Sawyer şi se opri ceva mai mult asupra lui Baw San, ca şi cum ar fi încercat să descopere ce căuta tînărul kachin în China.

— Numai dumneavoastră, domnule maior, nu şi trupa, declară Liu.

— Ei merg cu mine, insistă Reisman. Nu-i las aici.

— N-au fost invitaţi.

— Atunci, descurcă-te. Spune-i şefului că dacă nu merg şi ei, nu vin nici eu.

Reisman avu impresia că surprinde o minusculă mişcare de răsucire a mîinii drepte a sergentului înspre tocul armei şi îşi modifică instantaneu poziţia, să-i poată da peste mînă, dacă scotea pistolul. Însă Liu se răzgindi înainte de a executa mişcarea. Scăpărînd de mînie, se întoarse cu spatele şi plecă din baracă mormăind:

— Vedem noi.

Baw San se zgîi după el cu un aer nemulţumit.

— Mi-l amintesc pe ăsta, *duwa* John, rosti el posomorît.

— Un mucos obraznic, asta e! comentă Wladislaw.

Reisman îşi puse întrebarea dacă nu cumva întinsese prea tare coarda faţă de curierul de la SACO. Ocazia de a auzi din gura comandorului Pelham Ludlow, director adjunct al SACO şi al Biroului Central China al OSS, toate explicaţiile acestui labirint chinezesc era mai mult decît sperase, lucru chiar mai important, o vizită în Valea Fericită îi putea da prilejul să-şi atingă propriile obiective. Poate *thoi co*, fatalitatea, îi va îngădui să-l descopere pe Chang Wen Ming, personajul al cărui nume îl smulsese prin tîrguială de la Kita Shidehara, şi să dea de urma agentului de la Kempitai care acţiona la Chungking; iar mai mult şi mai mult spera să-i poată descoperi şi pedepsi pe cei care o bătuseră şi o mutilaseră pe Katherine Harris.

Cînd reveni, după cîteva minute, Liu îşi debită mesajul cît se poate de ţeapăn:

— Şeful zice O.K. Aveţi permisiunea. Să mergem.

— Încă nu, sergent, zise Reisman. Armele, echipamentul şi staţia radio le luăm cu noi.

Se aştepta să fie din nou refuzat, însă noile instrucţiuni primite de Liu îi dădeau acestuia, pesemne, mai multă libertate de acţiune.

— O.K. Aveţi permisiunea, spuse acesta.

Părea să-i placă expresia, ca şi cum le-ar fi acordat-o el personal.

— Am să-i pun să vă dea înapoi lucrurile. Hai, să plecăm dracului de aici. Aşteaptă şeful.

Acelaşi tînăr locotenent zîmbitor care se ocupase de toaleta lor la sosire supraveghe restituirea armelor, muniţiei şi grenadelor. Păru totuşi un pic alarmat cînd Reisman le ordonă oamenilor să verifice ţevile şi magaziile armelor şi să le încarce.

— Nu-i nevoie de aşa ceva, protestă sergentul Liu.

— Sigur că nu, îl aprobă Reisman, zîmbind. Să mergem!

Acum erau însă prea mulţi pasageri, cu prea mult echipament ca să încapă confortabil în jeepul cu care venise Liu. Acesta fu silit să mai împrumute o maşină din parcul unităţii respective. Reisman îl duse pînă la un transportor de persoane cu prelată şi bănci laterale. Se aşeză chiar el la volan, iar cei patru oameni ai săi îşi stivuiră lucrurile şi se urcară şi ei pe băncile de lîngă cabina şoferului.

— Veniţi după mine, le strigă aspru Liu, urcîndu-se în jeep.

— Sigur, îi răspunse voios Reisman. Îşi închipuia că nu se întîmplă chiar în fiecare zi ca un şofer de la SACO să-i dea ordine unui ofiţer şi îl lăsă să aibă satisfacţia asta deoarece se potrivea de minune cu planurile sale.

Peste Chungking se lăsase o noapte cu ceaţă care ascuţea spaima, misterul şi primejdiile şi îi alunga pe locuitorii săi greu încercaţi de război prin adăposturile lor. Bombardamentele japoneze încetaseră de mult – şi, oricum, pe o noapte ca asta s-ar fi făcut o pauză – însă lui Reisman oraşul îi dădu impresia că stă ghemuit de frică şi se uită încordat în spate, aşteptînd lovitura următoare.

Trotuarul curbat din faţa hotelului Chungking conţinea obişnuita varietate de vehicule civile şi militare. Peste drum licăreau slab prin întuneric luminile de la *New China Daily*. Reisman urma jeepul lui Liu destul de aproape ca acesta să aibă siguranţa că vine după el, dar nu atît de aproape încît să observe şi să încerce să împiedice ceea ce avea de gînd să facă. Străbăteau acum partea mai nouă, din vestul oraşului.

— Baw San! strigă Reisman către cei din spate. Crezi că ştii să ajungi la spitalul doctorului Briggs?

— Cred că da, *duwa* John. Vreţi să vă arăt drumul?

— Nu, vreau să-i duci acolo pe băieţi.

Încetinind, ca să rămînă cît mai mult în urma jeepului din faţă, se uită în acelaşi timp în oglinda retrovizoare, ca să se asigure că nu sînt urmăriţi. Le explică oamenilor că nu vroia să vină cu el în Valea Fericită. Vroia să-l aştepte cu toţii la clinica locotenentului Briggs, un ofiţer de marină în care avea încredere.

— Am cam ajuns, le spuse uitîndu-se afară, prin ceaţă. Peste un minut încetinesc. Fiţi gata să săriţi jos. Luaţi tot cu voi, şi lucrurile mele, şi radioul şi generatorul.

Încetini viteza pînă cînd nu se mai văzu înainte jeepul lui Liu. Apoi le comandă să coboare. Ei se strecurară prin spate şi se făcură nevăzuţi la iuţeală. Peste zece minute, cînd parcă maşina alături de Liu pe terenul din Valea Fericită, era singur, iar cînd Liu constată aceasta şi se holbă la vehiculul gol, lui Reisman îi făcu mare plăcere să-i citească stupefacţia pe chip.

— Unde sînt ceilalţi? întrebă sergentul.

— Probabil că i-a sechestrat cineva, îi răspunse nonşalant Reisman. Ştii, pe aici se întîmplă tot timpul!

Liu se zgîi la el cu aerul exasperat al cuiva care mai adaugă un punct pe o listă de nemulţumiri. Nu spuse nimic, dar îi făcu semn lui Reisman să vină după el, cu un gest poruncitor, şi îl conduse afară din spaţiul de parcare, de-a lungul potecilor care străbăteau grădina învăluită în ceaţă. Nu-l mai duse în clădirea unde îl întîlnise, cu mai mult de o lună în urmă, pe comandorul Ludlow. Reisman se crispă cînd sergentul ocoli clădirea respectivă şi continuă să meargă mai departe prin beznă. Se ţinea la o jumătate de pas în urma lui, cu ochii pe mîna cu care ar fi putut apuca oricînd arma, atent la mişcările lui bruşte şi ameninţătoare, căci prima impresie pe care i-o dăduse Liu – că era de fapt mult mai mult decît un simplu şofer – fusese întărită în ultimele ceasuri.

Înaintară de-a lungul unei poteci, urcară o scară de piatră, trecură pe sub o arcadă, apoi o luară în dreapta. Din ceaţa întunecată se iveau ici şi colo fîntîni decorative şi grupuri statuare cu un aer sinistru. Două dintre statui se transformară în soldaţi în carne şi oase, care blocau cu automatele intrarea într-o altă clădire de două etaje, cu acoperiş ondulat de ţiglă. Liu spuse ceva şi unul dintre soldaţi deschise uşa sculptată din spatele lui, dîndu-se la o parte. Trecură pragul unui hol de

intrare elegant şi discret luminat, în care se aflau un căpitan din armata Kuomintang-ului, care se ridică în picioare în spatele unui birou de abanos, şi încă doi soldaţi cu automate, care păzeau o uşă interioară.

Unul din soldaţii de pază se grăbi să-i deschidă lui Liu uşa, iar căpitanul îi vorbi cu respect, în timp ce el străbătea cu paşi mari încăperea. Reisman vru să-l urmeze, dar soldaţii îi blocară drumul iar căpitanul îi ordonă, vorbindu-i în chineză, să-şi scoată pistolul şi să-l lase acolo. După ce Reisman îi înmînă centura cu tocul armei, căpitanul îi arătă cu degetul spre o bancă aflată la perete şi îi spuse aspru, pe englezeşte:

— Aşteptaţi!

Cu siguranţă că imobilul adăpostea „curtea“ unui personaj extrem de important, se gîndi Reisman. Începu să se dumirească cine ar putea fi.

Liu ieşi peste cîteva minute, cu un aer plin de îngîmfare.

— Generalul Tai Li vă primeşte acum, declară el, de parcă ar fi pronunţat o sentinţă.

Reisman se simţi cuprins de emoţie. Să ajungă faţă în faţă cu tartorul în persoană, cu vestitul şef al poliţiei secrete, era mai mult decît putea spera. Faptul că Liu avea uşă deschisă la Tai Li sugera că, după cum începuse Reisman să bănuiască, gradul şi funcţia sergentului chinez erau numai o acoperire de circumstanţă pentru adevăratele sale îndatoriri, oricare ar fi fost ele.

În timp ce se ridica, urmîndu-l de aproape, se întrebă dacă ar fi fost posibil ca Liu să facă parte dintre grangurii Bandei Verzi despre care auzise de la Katherine Harris şi de la alţii; banda de bătăuşi aparţinînd lumii interlope din Shanghai care, cu ani în urmă, fusese înglobată în Biroul de Investigaţii şi Statistică al lui Tai Li.

Reisman intră pe uşa deschisă în faţa lui de unul din soldaţii de pază. Încăperea în care pătrunse, la fel ca şi biroul lui Ludlow din celălalt imobil de pe teritoriul Văii Fericite, nu era o cameră de lucru ci un salon luxos decorat pentru discuţii şi întrevederi. Era foarte mare şi elegant mobilat, în stilul greoi chinezesc. Într-un capăt, nu prea departe, se putea vedea o masă pusă pentru două persoane, cu toate că pe scaunele tapisate, cu spătar înalt, din jurul ei ar fi putut lua loc nu mai puţin de douăzeci de persoane.

Cîteva momente nu apăru nimeni în încăpere, apoi, dintr-un coridor aflat în celălalt capăt, se materializă o siluetă. Era un bărbat îndesat, de greutate medie, în jur de cincizeci de ani, care purta o uniformă militară simplă, închisă pe gît, elegant croită dar fără nici un ornament. Avea o înfăţişare de taur şi nimic din aerul unui estet. Faţa îi era bucălată, cu trăsături grosolane, iar părul negru şi des. Se apropie de el cu un zîmbet de politician pe figură şi Reisman avu, ca de obicei, o ezitare nepreaştiind dacă un general – din orice armată – trebuie salutat milităreşte şi în împrejurări mai puţin solemne. Tai Li îi întinse mîna, rezolvînd astfel problema.

— Aşteptam cu nerăbdare să vă cunosc, domnule maior, spuse el. – Vorbea foarte bine englezeşte, cu o intonaţie cîntată. Apoi îi făcu semn cu degetul, avertizîndu-l şi mustrîndu-l cu blîndeţe: – Sînteţi o persoană cu spirit rebel, care nu urmează scrupulos ordinele primite.

Reisman n-avea de gînd să-i înghită observaţia.

— În organizaţia din care fac parte, domnule general, e o calitate, nu un defect. Împrejurări neaşteptate impun capacitate de improvizare.

Tai Li îl privi surprins. În mod evident, nu era obişnuit cu replici prompte.

— Da… aşa mi s-a spus, comentă el sever.

Îi făcu semn lui Reisman, invitîndu-l să ia loc pe o canapea, şi se aşeză pe un scaun, cu faţa spre el. Între ei se afla o măsuţă joasă pe care erau aşezate o carafă şi nişte pahare de vin.

— Vă sînt îndatorat, domnule maior, îi spuse cu un glas cordial, trecînd la dialectul mandarin.

Reisman îi răspunse şi el tot în mandarină, ca şi cum ar fi fost vorba să treacă un test.

— Pentru ce, domnule?

— Pentru că aţi descoperit arsenalul lui Chiang Fa-K’uei.

Reisman continuă să vorbească în mandarină, cu toate că o anume grimasă de pe chipul lui Tai Li îi confirma lipsurile sale de ordin lingvistic.

— Nu l-am descoperii eu personal, domnule general, zise Reisman. A fost o operaţie a Biroului de Studii Strategice. Am reuşit să coroborăm informaţii provenite din diverse surse şi să trecem, pe baza lor, la acţiune. Mai erau încă două depozite.

Tai Li continuă să-l hărţuie ca la box, comutînd discuţia pe

englezeşte.

— Sînteţi prea modest, domnule maior Reisman. Am înţeles că informaţiile pe baza cărora s-a acţionat proveneau, majoritatea, de la dumneavoastră. Nici măcar eu n-am ştiut că Chiang Fa-K'uei reuşise să adune atîta material de război.

— Îmi vine greu să cred, domnule, îşi luă inima în dinţi Reisman, vorbind din nou englezeşte. Se spune că dumneavoastră ştiţi absolut totul.

Tai Li rîse şi declară:

— Vai, nu e adevărat, din păcate. Încercăm, dar nu reuşim totdeauna.

Turnă vin alb în două pahare.

— Este unul din motivele pentru care am vrut să stăm de vorbă.

Reisman îl aşteptă să continue, dar el nu mai spuse nimic. Îi înmînă în schimb lui Reisman un pahar, îl ridică pe al său cu un aer sărbătoresc şi strigînd „*Gam-pei!*" îl dădu pe gît pînă la fund. Reisman ezită. Asta mai lipsea! Îşi sorbi pe îndelete băutura, în loc s-o azvîrle pe gît. Era un vin tare, dens, care ardea de parcă ar fi fost whisky.

— Vin de flori de portocal! exclamă satisfăcut Tai Li. Mai serveşte un pahar!

— Nu, mulţumesc, domnule. E foarte bun, dar prefer să nu mai beau.

Directorul SACO nu avea asemenea reticenţe. Îşi mai turnă un pahar, ca şi cum ar fi răbdat de sete aşteptînd ceasul acesta, şi îl înghiţi dintr-o duşcă, strigînd din nou „*Gam-pei!*". Îi adresă lui Reisman o grimasă care putea fi interpretată drept un zîmbet afectuos şi zise:

— Şi acum, la treabă! Vreau să lucrezi pentru mine.

Reisman mai luă o sorbitură din vinul de flori de portocal şi îşi păstră în mînă paharul. Era sigur că Tai Li avea să-l umple din nou în clipa cînd îl aşeza pe măsuţă.

— Mă simt foarte măgulit, domnule, spuse el. Dar, după cum ştiţi, am deja o slujbă.

— Nu va fi ceva oficial, spuse Tai Li cu o privire conspirativă. Va rămîne între noi doi. Nu va şti nimeni altcineva. Vei continua ca şi pînă acum să funcţionezi pe lîngă serviciul american de contrainformaţii. Din cînd în cînd îmi vei transmite cîte o informaţie prin agenţii mei – sau vei veni chiar să mă întîlneşti

direct, dacă preferi, cum facem acum.

— Domnule general, n-a fost alegerea mea, preciză Reisman, pe jumătate surîzînd. Am fost deturnat şi răpit.

— Poate că aşa a dat impresia, se grăbi să spună Tai Li, pe un ton de scuză. Cu toate astea, te afli la invitaţia mea. Vino, hai să cinăm.

Se ridică în picioare şi îl conduse pe Reisman pînă la masa cea lungă de sufragerie. Tai Li se aşeză în capul mesei şi apăsă pe un buton, ceea ce făcu să apară imediat doi servitori cu boluri de supă fumegîndă. Masa dură mai mult de două ceasuri: o somptuoasă varietate de delicatese incluzînd carne de porc, de raţă, peşte, orez, legume, fructe şi vinuri. Reisman era flămînd şi mîncă pe săturate, deşi opulenţa afişată îi cam tăia cheful. Se întrebă cîte milioane de oameni flămînzeau în seara aceea în China, în timp ce el benchetuia cu unul dintre cei responsabili de situaţia lor.

Duelul lor verbal continuă pe toată durata cinei, iar Tai Li nu conteni cu încercările să-l ademenească să devină agent dublu. Generalul puse în joc e doză considerabilă de farmec personal, iar Reisman se văzu silit să-şi repete întruna că era vorba de acea *bête noire* de care aflase din zvonuri şi din experienţă proprie; acelaşi monstru pe care Katherine Harris îl considera răspunzător de atentatul împotriva ei, aceeaşi forţă omniprezentă al cărui nume îl auzise prima oară într-un context defavorabil în Birmania, de la Linc Bradford; acelaşi şef intrigant al Biroului de Investigaţii şi Statistică pe care îl urau şi de care se temeau oamenii din China, pînă şi comandanţii militari; acelaşi specialist al poliţiei secrete şi acelaşi geniu al răului faţă de care erau precauţi – şi, probabil, invidioşi – atît Ho Chi Minh, cît şi Kita Shidehara.

Tai Li părea să se simtă cu adevărat bine, mîncînd şi bînd cantităţi uimitoare fără ca acest lucru să-i afecteze vizibil acuitatea simţurilor, agerimea gîndirii sau claritatea exprimării. Ştia multe despre o mulţime de lucruri şi dezvăluia numai ce vroia şi cînd îi convenea lui, urmărindu-şi totdeauna scopurile proprii. La un moment dat, îi declară condescendent lui Reisman că bagajul lui de cuvinte chinezeşti suferea de pe urma confuziei dintre dialecte şi că nu prea era adecvat pentru chestiunile de mare importanţă pe care le aveau de discutat.

— Vorbiţi numai englezeşte! îi ordonă.

— Cum aţi reuşit să învăţaţi atît de bine engleza? îl întrebă Reisman, ca să-l flateze.

— De nevoie, răspunse Tai Li. Am studiat din greu şi am exersat conştiincios, cum au făcut şi mulţi alţii din guvernul nostru. La urma urmelor, ţara dumneavoastră e principalul nostru sprijin, nu?

— Atunci, v-aş întreba, de ce nu-i răspundeţi cu acelaşi sprijin? i-o trînti Reisman, fără să-i pese nici cît negru sub unghie dacă individul se supăra sau nu.

— Sînteţi greşit informat, rosti sec Tai Li. Guvernul nostru cooperează excelent cu guvernul Statelor Unite şi e totdeauna deschis ideilor noi. Chiar de curînd am pus în aplicare o idee americană pe care am apreciat-o foarte mult. Aţi auzit despre noile armate care se îndreaptă spre poziţiile din est ca să-i zdrobească pe japonezi?

— Da, domnule, am auzit zvonul. Sper să fie adevărat.

Tai Li se uită ostentativ de jur împrejur, ca şi cum s-ar fi temut să nu tragă cineva cu urechea.

— Fantome! îi divulgă el, pe un ton conspirativ. Şi ce ingeniozitate… atît de neaşteptată din partea americanilor! Cîţiva oameni, cîteva staţii radio, un joc de inteligenţă. Pare mai degrabă născocirea unui oriental.

„Chiar aşa şi este“, se gîndi Reisman, amintindu-şi de Kita Shidehara.

— Un sistem pe care l-am folosit şi în Anglia, în lupta contra naziştilor, şi s-a dovedit eficace, spuse el cu voce tare.

— Poate, numai că voi occidentalii nu aveţi tradiţia noastră în domeniul spionajului şi contrainformaţiilor, declară Tai Li. N-aveţi subtilitate, nici fineţe – de aceea preferăm să nu interveniţi în activitatea de contrainformaţii aici, în China. Puştile şi echipamentele voastre sînt una, iar amestecul vostru politic şi militar este cu totul altceva.

Reisman simţi cum îl cuprinde mînia în faţa unei asemenea aroganţe.

— De aceea l-aţi îndepărtat pe colonelul Waingrove?

— Waingrove? Cine mai e şi ăsta?

— Colonelul american care ocupa postul lui Ludlow cu numai cîteva luni în urmă. El mi-a cerut iniţial transferarea în China.

— A, da. Nici n-am ştiut de existenţa lui.

— Dar despre Katherine Harris?

Expresia lui Tai Li nu se modifică. Continua să indice un interes concentrat, fără să ofere alte semne de recunoaştere.

— Nu ştiu cine e persoana despre care vorbiţi, spuse el.

— E o americancă. Ea vă cunoaşte, v-aţi întîlnit la o recepţie diplomatică.

— Se poate, dacă aşa susţine ea. Nu prea iau parte la recepţii. În funcţia mea e preferabil să rămîn nevăzut şi necunoscut. Cine este această femeie?

— O prietenă devotată a Chinei. Fiica unor misionari. E profesoară şi translatoare.

Tai Li ridică din umeri.

— Foarte frumos, spuse el, dar ce legătură are cu mine?

— Acum circa trei luni, într-o noapte, a fost atacată cu brutalitate pe stradă, în apropiere de locuinţa ei.

— Bandiţi, rosti Tai Li, clătinînd din cap. Ne străduim, dar n-am reuşit încă să scăpăm de ei. Bandiţii şi comuniştii sînt nenorocirea noastră.

— Dar japonezii?

— Cu ei te înţelegi mai uşor.

— Dar birmanii, şi în special kachinii?

Tai Li păru nedumerit, ca şi cum n-ar fi izbutit să priceapă motivul întrebării.

— Sînt aliaţii noştri în lupta contra japonezilor, răspunse el precaut.

— Atunci de ce trupele Kuomintang-ului le atacă satele?

Pe chipul lui Tai-Li părea să se dea o luptă pentru a nu lăsa să se vadă nimic din sentimentele pe care i le provoca temeritatea lui Reisman.

— E o minciună, declară el. N-ar trebui să dai crezare unor zvonuri.

— Dar ce spuneţi de zvonul că nişte kachini ar fi trecut frontiera ca să execute represalii?

Privirea lui Tai Li nu mai reuşi să-i disimuleze mînia.

— Nu ca să discutăm aceste probleme v-am invitat aici, domnule maior! spuse el, fără menajamente.

— Dar ce spuneţi de zvonul că un căpitan de la OSS şi numeroşi cavalerişti kachini au fost ucişi de unul din bombardierele voastre, în timp ce traversau rîul Salween.

Acum Tai Li îl fulgeră cu privirea, nemaiîncercînd să facă pe inocentul.

— Nu-i vorba de un zvon, domnule maior, declară el sentenţios şi rece. Aceea a fost o lecţie.

Reisman zîmbi, cu toate că nu-l încerca nici un fel de bucurie.

— În fine, reuşim să ne înţelegem limpede unul pe altul, domnule general, spuse el.

— Atunci veţi lucra pentru mine, cum v-am propus? îl presă Tai Li.

— Nu.

— Voi avea grijă să nu vă pară rău.

— Sînt sigur, dar răspunsul rămîne acelaşi.

Generalul îl fixă gînditor.

— Sînteţi agent comunist, afirmă el.

— Nu fiţi caraghios, îi replică Reisman, abandonînd orice urmă de tact. Dacă eram, m-aş fi grăbit să vă accept oferta.

— Atunci de ce te-ai înhăitat cu Tong Van So? El şi prietenii lui sînt comunişti cu toţii.

— Execut ordine, domnule general.

Îşi aminti de un lucru pe care i-l spusese Katherine Harris şi, aproape fără să stea să-l mai cîntărească, lăsă să-i scape:

— La fel cum aţi făcut şi dumneavoastră, acum douăzeci de ani, cînd aţi intrat în Partidul Comunist.

Lovitura îl surprinse pe şeful poliţiei secrete cu garda deschisă.

— Poate că ne înţelegem unul pe altul puţin prea bine, dsmnule maior, spuse el ameninţător.

— Nu eu fac politica şi ştiţi asta al dracului de bine, îşi continuă Reisman atacul. În clipa asta nu ne pasă de altceva în afară că Tong e un lider de gherilă care ne ajută în lupta cu japonezii.

— N-am auzit să se petreacă aşa ceva în Indochina, domnule maior, îi întoarse replica Tai Li.

Avea, bineînţeles, perfectă dreptate şi Reisman se văzu silit să îngaime neconvingător:

— Se pregătesc… îşi adună forţe şi rezerve.

Tai Li se lăsă pe spate şi rîse batjocoritor.

— Da, sigur că da. Ştiu totul despre marele ajutor pe care i l-aţi dat: douăzeci şi cinci de puşti şi baionete, douăzeci şi cinci de carabine şi pistoale, trei arme antitanc, cîte două-trei piese, cîteva gloanţe şi grenade. Sigur că da. Vreţi să vă mai spun? Nu-

i mare lucru.

— Cunosc şi eu lista de rufe murdare, domnule general, recunoscu concis Reisman.

Îşi aduse aminte că îi spusese aceleaşi cuvinte şi lui Kita Shidehara, cu o lună în urmă, cînd colonelul de la Kempitai îl ironizase şi el în legătură cu acelaşi transport de arme pe care îl dusese cu camionul în sud, ajutat de vietnamezi. Cu toate că era mai firesc ca Tai Li, spionul şef al Chinei, să ştie despre asta, Reisman se întrebă dacă nu cumva cei doi aveau la Kunming o sursă comună de informaţii.

— Aţi dori poate să le dăm mai mult? îl întrebă Reisman ironic, cu aerul că abia atunci îi trecuse prin minte posibilitatea.

Nu se aştepta deloc la răspunsul pe care îl primi.

— Da. S-ar putea să fie util, pentru un moment, îi răspunse Tai Li, umplînd din nou ambele pahare cu vin. Însă vreau să fiu consultat în legătură cu fiecare puşcă şi fiecare cartuş care se trimite într-acolo. Trebuie să avem posibilităţi de control şi compensaţii – ezită e clipă, căutînd un eufemism care să nu fie lipsit de tact, dar nici să nu lase posibilitatea unei interpretări greşite a ceea ce dorea să spună, – fie şi numai de natură privată.

„Iată-ne ajunşi unde voiam," se gîndi Reisman. „Iese la iveală afaceristul Tai Li."

— Aţi putea fi ceva mai precis, îl rugă el pe general, ridicîndu-şi paharul şi ducîndu-l la gură. – Reuşise să rămînă, pe toată durata mesei, în urma amfitrionului în privinţa vinului consumat, deşi Tai Li nu părea deloc afectat de cît băuse.

— Nu mă interesează atît declaraţiile publice de angajament şi de loialitate din partea domnului Tong şi alor săi, ci mai degrabă demonstrarea loialităţii sale de ordin particular.

— De pildă?

— Comerţul. Doresc să-mi furnizeze anumite lucruri de valoare.

Reisman decise să se arate naiv.

— O, la asta ne-au dovedit că se pricep foarte bine, domnule general. Ne ajută în privinţa aviatorilor căzuţi acolo, transmit informaţii militare…

— Opiu, rosti încet Tai Li şi îl privi ţintă pe Reisman cu un aer îngăduitor.

— Despre aşa ceva nu ştiu nimic, domnule general, îi

răspunse Reisman, înfruntîndu-i privirea.

Trăsăturile grosolane ale feţei grăsune a lui Tai Li se crispară: îşi pierduse răbdarea. Acum, îşi spuse Reisman, acum era momentul cînd şeful SACO, stăpînul din Valea Fericită se va da de gol. *Să nu-ţi închipui că ţi-a mers cu afacerea aia isteaţă. Ştiu că i-ai ajutat pe vietnamezi să fure şaptesprezece camioane cu arme şi muniţii din arsenalul lui Chiang Fa-K'uei. Acum, sau faci ce-ţi cer, sau vei suferi consecinţele, n-ai de ales!*

În loc să spună însă aşa ceva, Tai Li afişă un zîmbet.

— Mda, văd, spuse el plictisit. Cine ştie... Poate că... – Deschise gura să mai adauge ceva, apoi se răzgîndi. – Cred că ar fi mai bine să te lămurească altcineva.

Lui Reisman îi mai veni inima la loc. Toată seara se aşteptase ca şeful spionajului chinez să-i dezvăluie că ştia, de fapt, despre cel de-al doilea convoi de la Jung-Chiang. Se părea însă că nu, căci în caz contrar i-ar fi azvîrlit-o pînă acum în faţă, murind de bucurie să-şi afişeze omnipotenţa şi deşteptăciunea.

Poate că reuşiseră să scape nedescoperiţi, deşi la cîţi agenţi avea în soldă Tai Li nu se ştia niciodată. Poate că reuşiseră, evident cu condiţia ca armele şi restul de material să ajungă la destinaţie şi să fie puse la bătaie contra japonezilor. Dacă Tai Li nu le aflase planul era, se putea spune, din cauză că îndrăzneala ideii îi depăşea imaginaţia greoaie. Acum Reisman se simţea aproape tentat să-i pună cîteva întrebări aparent nevinovate în legătură cu Chang Wen Ming, personajul al cărui nume îl smulsese de la Kita Shidehara, dar renunţă la idee, dîndu-şi seama că totul se afla pe muche de cuţit şi că ar fi fost o imprudenţă să-i dezvăluie lui Tai Li că îl interesa individul cu pricina. Îşi jură însă, în sinea lui, să-i dea maestrului de spionaj nişte lecţii atît de subtil concepute şi atît de bine executate, încît acesta nici să nu-şi dea seama vreodată că le-a încasat.

— La cine vă gîndiţi că ar putea să mă lămurească, domnule general? întrebă el voios. Cine ar putea oare să ştie în privinţa asta mai mult ca dumneavoastră?

Tai Li îşi împinse scaunul, îndepărtîndu-se de lîngă masă şi anunţînd astfel că în ceea ce îl privea, masa se încheiase.

— Superiorul dumneavoastră e în deplin acord cu politica pe care o urmez, spuse el apăsat. Rămîneţi pe loc, domnule maior. Superiorul dumneavoastră vă va explica totul în numele meu, aşa cum a mai explicat şi altora.

Pe această replică, ce nu prevestea nimic bun, Tai Li se ridică în picioare. Dispăru, fără nici o altă vorbă, prin spatele scaunului lui Reisman şi ieşi din încăpere prin coridorul pe unde intrase cu două ore în urmă. Reisman se răsuci pe loc ca să-l privească cum se îndepărta, apoi se întoarse, pregătindu-se sufleteşte să trateze cu comandorul Pelham Ludlow.

Peste cîteva minute răsunară paşi pe coridor şi în spatele lui se făcu auzită o cu totul altă voce, o voce foarte familiară.

— Johnny... Johnny... Johnny... l-ai supărat rău pe Herr Direktor.

30

Reisman se întoarse şi dădu cu ochii de chipul zîmbitor de băieţandru al locotenent-colonelului Sam Kilgore: pe loc, o mulţime de întrebări îşi aflară răspuns.

— *Hello*, Sam, zise el dezamăgit. Speram să fie vorba de Ludlow. Pe el mi-era mai uşor să-l urăsc.

Kilgore ocoli masa, dădu să ocupe locul rămas gol din capul ei, apoi se duse ceva mai încolo şi se aşeză în faţa lui Reisman. Îi despărţea acum o distanţă de aproximativ cinci picioare.

— N-ai nici un motiv să urăşti pe nimeni, spuse el. Comandorul face pentru Tai Li ceea ce i se cere şi nu ştie nimic despre ce fac eu. Merge perfect aşa.

— El e ţapul ispăşitor, pe el îl lăsaţi la vedere, spuse Reisman cu amărăciune. Îi datorez scuze pentru tot ce am crezut despre el. Tu eşti ticălosul vîndut care organizează deturnări, răpeşte şi ucide oameni.

Kilgore se arătă surprins.

— N-am auzit să fi fost ucis cineva.

— Linc Bradford. Acum vreo două luni. Îţi aduci aminte, Sam?

— Sigur că da.

— Tu trebuie să fii responsabil de trimiterea unui B-25 care l-a măcelărit, împreună cu soldaţii lui.

Urmă o tăcere încordată. Apoi Kilgore spuse:

— Responsabil? Nu.

Întinse mîna după paharul din care băuse Tai Li şi îl şterse cu şervetul.

— Atunci eşti vinovat că ai ştiut, îl acuză Reisman.

— Vinovat? Nu. – Kilgore îşi turnă vin, bău şi scutură din cap. – Am tot încercat să-l fac să treacă pe whisky şi gin dar se pare

că n-am prea reuşit.

— Ai ştiut, deci. Înseamnă că ai luat şi tu parte. Ai aflat pe unde trec peste Salween de la aceeaşi tipi din Calcutta care m-au trimis pe mine să-l opresc.

— Bradford şi-a căutat-o cu lumînarea.

— Dar tu ai luat parte la complotul care l-a omorît, şi putea să mă omoare şi pe mine.

— Erai şi tu cu el, vasăzică, spuse Kilgore, căruia i se confirma o veche bănuială.

— O, da, eram şi eu! Iar tu ne-ai vîndut, Sam. Tu ai aranjat cu avionul B-25 fără însemne şi cu echipajul chinezesc pe care ţi l-a trimis Tai Li! Dacă nu erai tu, Linc şi kachinii lui s-ar fi întors înapoi cu bine!

Kilgore se arătă impresionant de nepăsător.

— Poate că da, poate că nu. Din moment ce te afli acolo, ştii mai bine decît oricine ce s-a întîmplat. – Se uită la paharul gol cu care se juca, apoi îşi ridică din nou privirea către Reisman. – Mi-am închipuit că erai şi tu cu ei, după cum te tot interesai de chestia asta. Dar pe Ludlow l-ai fraierit şi i-ai turnat rahat că l-ai găsit pe Bradford mort, în junglă.

În mintea lui Reisman se stîrniră din nou imagini ale măcelului din ziua aceea şi pentru o clipă îşi simţi trupul încordîndu-se de furie, gata să se repeadă la Kilgore, peste masă. Dar se stăpîni şi îşi permise un banc care să mai reducă tensiunea.

— Asta-i meseria, Sam, rosti el laconic. Trebuie să te mişti iute şi să fii în stare să-i fraiereşti pe toţi.

— În locul tău n-aş scrie nici un fel de raport despre toate astea, îl avertiză Kilgore. Ai putea să ajungi la puşcărie, sau în faţa plutonului de execuţie pentru ce le-aţi făcut chinezilor, tu şi cu Bradford.

Avea probabil dreptate, se gîndi Reisman.

— Mi-ai face acelaşi lucru şi mie, dacă ţi-ar ordona Tai Li nu-i aşa ? îl atacă el.

Tăcerea lui Kilgore era o confirmare suficientă. Acum Reisman avea mai multe motive să se încreadă în Kita Shidehara decît în Sam Kilgore.

— Tu i-ai trimis pe bătăuşii ăia după Katherine Harris? îl mai întrebă.

Sam păru nedumerit.

— N-o cunosc. Cine e?

De data asta Reisman simţi că spunea adevărul.

— Tot o victimă a lui Tai Li.

— Povesteşte-mi.

— Nu. Dar dacă descopăr vreodată că ai avut vreo legătură cu ce i s-a întîmplat ei, nu mai scriu nici un fel de raport, să ştii, Sam. Te omor.

Fu rîndul lui Kilgore să se înfurie.

— Aş putea să-i fac să-ţi dea un şut şi să te expedieze din China cît ai clipi, pentru chestia asta, băiete!

— Dă-i drumul! Avem amîndoi de cîştigat.

Kilgore se uită atent la el, apoi clătină din cap.

— Nu prea cred, amice. Mai avem încă nevoie de tine pe aici. Dacă nu vrei să lucrezi pentru Tai Li, continui să lucrezi pentru mine, cel puţin, şi aşa vreau să rămînă lucrurile.

— Şi cu ce te ocupi, Sam: opiu? Aur? Arme?

— Toate la un loc, plus servicii şi informaţii – tot ce-mi cere Tai Li, îi răspunse Kilgore. Eu am grijă de el, el are grijă de mine. Plata se face în numerar, nu lasă urme. Intră şi tu cu mine, Johnny! E mai mult decît suficient pentru amîndoi.

— De ce faci asta, Sam?

— Mă îngrijorează ce-o să fie după război, îi răspunse prozaic Sam. Eu nu sînt un liber profesionist de carieră, nu-s nici bancher, nici avocat, nici mare afacerist, ca majoritatea ştabilor de la noi. Eu am ajuns aici fiindcă am fost mai bun decît ei. Cînd se termină cu împuşcăturile, vreau să fiu şi mai bogat decît ei.

— Deci nu politica, nu pasiunea, nu lealitatea contează?

— Nimic. Ţi-am mai spus o dată că politica nu-i decît prelucrarea rahatului de *Homo sapiens*, ca să nu ne îngropăm în el unii pe alţii. Vreau să ajung bogat după război ca să nu mai fiu silit să-mi miroasă, sau să calc în rahatul altora.

Prin mintea lui Reisman mişunau gînduri de răzbunare pe care nu şi le-ar fi îngăduit mai înainte. Acum, că fuseseră date cărţile pe faţă, se simţea aproape uşurat. Se feri să introducă în discuţie numele lui Chang Wen Ming, căci avea acum altă idee în legătură cu utilizarea contactului său secret din Kempitai. În lunile trecute se înfăptuiseră lucruri grozave în folosul altora. Acum era rîndul lui. Nu-i venea uşor să accepte rolul de ostatic în acest joc politic de bizantinisme, care urmărea să le satisfacă unora lăcomia şi poftele. Era hotărît să-şi adune în noaptea

aceea oamenii şi să treacă imediat la punerea în acţiune a unui plan personal de pedepsire.

— Şi ce se întîmplă acum, Sam? întrebă el. Ar fi ieşit de acolo şi luptîndu-se cu mîinile goale, la nevoie.

— Pur şi simplu continuăm, ca mai înainte, spuse Kilgore cu un zîmbet cinic. Poţi să te întorci cu oamenii tăi în Indochina, dacă vrei. Presupun că ştii unde sînt. Se pare că ar fi ieşit din ţară la ora asta. Dacă trăncăneşti ceva despre mine fără să ai dovezi solide – şi eu m-am asigurat să nu existe dovezi – va trebui să răspunzi pentru ce le-aţi făcut – tu, Bradford şi kachinii ăia – chinezilor din Caojian, acum două luni. Sau asta, sau te expediez cu vaporul acasă, la Secţia a opta.

— Ludlow ştie ceva din toate astea?

— Nu. Nici măcar nu ştie că eşti în Chungking şi aşa şi trebuie să rămînă.

Asta se potrivea de minune cu planurile lui Reisman.

— O K., scoate-mă de aici fără tărăboi. Nu m-ai văzut, nu te-am văzut. Am să iau maşina cu care am venit. Nu mă urmăriţi. Dispar pur şi simplu în ceaţă. Ne prezentăm la tine la Kunming peste vreo săptămînă. Ne dai ce ne trebuie şi plecăm înapoi la Tonkin.

— Şi mai cauţi pe acolo ocazii de afaceri? îl întrebă Kilgore, cu gura pînă la urechi.

— Sigur, de ce nu? îi răspunse Reisman, fără să stea pe gînduri.

Kilgore îi cunoştea prea bine părerea în privinţa asta. I-o declarase foarte clar înainte să plece în Tonkin prima oară. Însă dacă Sam prefera să creadă altceva, Reisman n-avea de gînd să încerce să-i schimbe convingerile.

Cînd ajunse la spital, îl găsi pe doctorul Briggs cercetînd o hartă a oraşului, împreună cu Bowren, Sawyer, Wladislaw şi Baw San. Cu toţii răsuflară uşuraţi cînd îl văzură.

— Băieţii ăştia ai tăi plănuiau o operaţie de salvare, dacă nu te-ai fi întors pînă mîine dimineaţă.

Reisman fu mişcat de îngrijorarea lor. Se simţea chiar un pic vinovat că cinase atît de bine în Valea Fericită.

— Voi, băieţi, aţi halit ceva? îi întrebă.

— Comandorul ne-a tratat foarte bine, spuse Bowren.

— Tot ce mai vreau acum – se băgă Sawyer în vorbă – e un

loc unde să sforăi la noapte.

— Mda, aşa e, adăugă Wladislaw, au fost vreo două zile cam nasoale. Dacă mai aveţi vreo treabă murdară pentru noi, ţineţi-o pînă mîine dimineaţă, v-am ruga, domnule maior!

— Sigur, bine, fu de acord Reisman. Dacă promiteţi că nu faceţi în pat, nenea doctorul vă lasă să dormiţi la infirmerie!

Briggs rîse şi îi pofti:

— Serviţi-vă, domnilor!

Baw San, care cunoştea locurile de cînd stătuse acolo, îi conduse pe coridor spre infirmerie.

— Ce face Katherine? întrebă Reisman cînd rămase singur cu Briggs în cămăruţa care-i servea doctorului de birou şi de dormitor.

— Cam la fel. Mă duc zilnic s-o văd. Are zile mai bune şi mai rele.

Îl invită să ia loc pe scaunul de la masă, apoi scoase sticla de scotch şi două pahare dintr-un dulăpior.

— Crezi că ar putea să iasă vreo două ceasuri din casă, mîine seară? îl întrebă Reisman.

Doctorul Briggs îi întinse un pahar, apoi îi turnă din sticlă.

— Dacă e într-adevăr important, cred că poate să meargă într-o ricşă, sau într-o maşină, spuse el. Vizita dumitale de luna trecută i-a fost de mare ajutor. A întărit-o, dacă nu la trup, în orice caz la suflet.

Îşi turnă şi lui băutură, se aşeză pe pat şi ridică paharul.

— Bine ai venit înapoi, John!

Reisman îl ridică şi el pe al lui.

— Drăguţ din partea ta că ai avut grijă de soldaţii mei, îţi mulţumesc!

Luară fiecare cîte o înghiţitură, savurînd băutura.

— Bun antidot pentru ce-a trebuit să beau astă-seară, zise Reisman, apreciindu-i calitatea.

— Cină de afaceri sau de plăcere?

— Afaceri. Nici un fel de plăcere.

— Bănuiesc că ai avut parte de ceva aventuri, de cînd ne-am întîlnit ultima oară.

— Da, recunoscu Reisman. – Studie o clipă obrazul brăzdat şi ofilit al bătrînului doctor. – Sînt silit să-ţi dezvălui ceva confidenţial, spuse el în cele din urmă.

Briggs îl privi, la rîndul său, cîteva clipe, apoi zise:

— Aş putea să-ţi spun s-o laşi baltă, să-ţi ţii secretele pentru dumneata, dar asta ar fi ca şi cum aş refuza să-i tratez cuiva o rană urîtă. Secretele ţin de meseria mea aşa că dacă simţi nevoia să te descarci, dă-i drumul! Te ascult.

— Am să-ţi explic pe îndelete, ca să mă urmăreşti unde vreau să ajung, spuse Reisman. Vreau să-mi dai un sfat şi vreau să mă tragi de mînecă dacă ţi se pare că o iau razna.

— De acord.

— Meseria pe care o fac îmi impune să fiu şiret, dar de cînd am revenit în Asia am învăţat să fiu mai şiret, îi declară Reisman. Am o idee... un început de plan ca să-i silesc pe nenorociţii care au schilodit-o pe Katherine să iasă la iveală. S-ar putea să dăm de ei, sau de alţii din preajma lor, dar o să le lovească, oricum, organizaţia şi o să le arate că nu scapă nepedepsiţi din chestii de-astea.

— Orice ar fi, contează pe mine, zise Briggs. Am dus o viaţă prea sedentară în ultima vreme. Nici un pic de acţiune.

— Rolul dumitale nu poate fi decît de consultant, îl preveni Reisman. Poţi să mă laşi în plata Domnului dacă ţi se pare că sînt un nebun periculos – sau poţi să-mi spui dacă merge şi cum să fac să meargă şi mai bine.

— Dă-i drumul!

— Îl cunoşti pe comandorul Ludlow, nu-i aşa?

— A, da. Un tip ţeapăn şi plin de importanţă. N-a mai gîndit cu capul lui de cînd a terminat şcoala militară.

— Dar pe Tai Li?

— L-am văzut de cîteva ori pe la recepţii, dar n-am stat niciodată de vorbă cu el. Nu poate să-i sufere pe străini şi în general nu vrea să aibă de-a face cu ei, în afară de Ludlow şi de trimişii speciali de rang foarte înalt.

— Înseamnă că ar trebui să mă simt onorat atunci, comentă Reisman cu o strîmbătură. Astă-seară am fost invitat pe neaşteptate să cinez cu el. De acolo vin.

Doctorul Briggs se arătă uluit.

— Te învîrţi în cercuri ciudate, domnule maior. Dacă e cineva responsabil, direct sau indirect, de atacul asupra lui Katherine, e nemernicul ăsta. Mă îndoiesc că Ludlow ar fi plătit nişte tipi ca să maltrateze o americancă sau că ar fi fost de acord cu asta, dacă planul i-ar fi ajuns la cunoştinţă.

— Ludlow crede că erau bandiţi. Cel puţin asta mi-a spus

mie, luna trecută. Tai Li a negat că ar fi avut vreo legătură, cînd am adus vorba despre asta.

— Îţi place să trăieşti periculos, recunoaşte!

— Ai auzit de un tip pe nume Chang Wen Ming care lucrează pentru el şi Ludlow în Valea Fericită?

— Nu. Cine e tipul?

— Am motive să cred că e în legătură cu Kempitai-ul.

— În chestii de-astea, mi-a spus Katherine, îşi băgau nasul ea şi colonelul Waingrove.

— Atunci hai să facem supoziţii, zise Reisman. Întîi, hai să presupunem că eşti Ludlow. Primeşti mîine dimineaţă, printr-un mesager, o scrisoare de la Katherine Harris în care îl denunţă pe Chang Wen Ming; faptul că e un trădător poate să vă fie cunoscut, sau nu, dumitale sau lui Tai Li.

— Mai probabil e să-i fie cunoscut lui Tai Li şi acoperit de el, comentă Briggs. Ar fi putut fi pentru el un motiv să-şi trimită bătăuşii împotriva lui Katherine.

— Întoarce-te la Ludlow, îl îndemnă Reisman. Încearcă să gîndeşti şi să simţi ca el. În scrisoarea ei, Katherine îi spune că va veni la el la birou mîine seară cu dovezile. Ce-ai face?

Ofiţerul de marină îi răspunse fără ezitare:

— Aş lăsa vorbă la poartă să fie întoarsă înapoi şi trimisă să-şi facă bagajul. Să nu i se dea drumul cu nici un chip înăuntru. Aş considera-o o nebună obraznică. Apoi l-aş chema pe Chang Wen Ming…

— Dacă o asemenea persoană există şi dacă o cunoşti, îl întrerupse Reisman.

— Da, l-aş chema la mine să stau de vorbă şi l-aş întreba: „O cunoşti pe femeia asta?“ Şi, desigur, el o să nege fie că ştie ceva, fie că nu.

— Acum să presupunem că eşti Tai Li şi te afli în aceeaşi situaţie, continuă Reisman. Primeşti o scrisoare foarte elegantă, scrisă într-o chineză fără cusur, din partea unei americance care este, cel puţin, *persona non grata*. În ea îl denunţă pe Chang Wen Ming şi te informează că îţi va aduce dovezile mîine seară. Ce faci atunci, generale?

— M-ar pune pe gînduri, dar cu siguranţă, nu i-aş răspunde personal femeii şi nici n-aş catadicsi să anunţ ceva la poartă. Sînt prea mare în grad şi prea puternic ca să acord în faţa subordonaţilor mei vreo importanţă unei persoane şi unei

chestiuni atît de neînsemnate. Totuşi, aş trimite după cel care este – sau ar putea fi – Chang Wen Ming şi i-aş pune aceeaşi întebare: „O cunoşti pe femeia asta?“ Scopul întrebării n-ar fi să obţin un răspuns, ci să dau un semnal de alarmă.

— Şi dacă tipul are conştiinţa încărcată, zise Reisman, urmărind firul, şi ştie nu numai cine e autorul scrisorii, dar şi ce pedeapsă i s-a aplicat deja, atunci va presupune că e din nou destul de în fomă ca să-i facă necazuri şi va avea grijă să fie redusă imediat la tăcere, de el personal sau de alţii. Probabil că va fi din nou atacată pe drumul spre casă. Poate în acelaşi loc unde au prins-o şi înainte: Are vreun sens povestea asta pe chinezeşte?

— Are şi pe englezeşte, numai că înseamnă că vrei să te serveşti de ea ca momeală.

— Numai dacă vrea şi ea.

Dimineaţa Reisman, Baw San şi doctorul Briggs porniră împreună, cu jeepul lui Briggs, spre Hongyancun, partea de oraş în care locuia Katherine. Pe drum se opriră de mai multe ori lîngă şiruri de ricşe în aşteptare de clienţi, pînă cînd Briggs alese una, trasă de un tînăr vînjos care semăna puţin cu Baw San. Apoi doctorul continuă drumul spre casa lui Katherine în ricşă, în vreme ce Reisman şi Baw San o luară cu jeepul pe un drum ocolit. Cînd sosiră, doctorul Briggs le deschise poarta grădinii. Ricşa aşteptă în curte, dincolo de zid.

— Băiatul e în bucătărie, zise Briggs. A primit oferta. Su’lin îi dă de mîncare.

Reisman intră în casă şi o luă în sus pe scări, urmat de Baw San, cînd îşi auzi numele strigat din sufragerie. Se întoarse şi o văzu pe Katherine stînd pe o canapea, îmbrăcată într-unul din taioarele severe de lînă pe care îşi amintea că le purta cu ani în urmă la Nanking. Ea se ridică în picioare, iar el se repezi spre ea. Arăta într-adevăr ceva mai în putere.

Fără jenă sau reţinere faţă de Ken Briggs şi Baw San, ea se aruncă de gîtul lui, sărutîndu-l pe buze.

— Ce mult mă bucur să te văd, John, îi şopti cînd îi dădu drumul din braţe.

Reisman o luă de mînă, se întoarse şi îl prezentă pe caporalul Charlie Baw San, care îi răspunse cu mult respect, lipindu-şi palmele una de alta, făcînd o plecăciune şi murmurînd

„*Kaja-ee, Daw*“.

Katherine păru uimită.

— Dar nu-i chinez, zise ea.

— Nu, doamnă. Este salutul kachin pentru o doamnă, explică Baw San.

— Chinezeşte vorbeşti? îl întrebă ea în mandarină.

— Acum învăţ, îi răspunse Baw San în acelaşi dialect.

— Fii binevenit în modesta mea casă, continuă Katherine.

Baw San zîmbi, făcu încă o plecăciune şi-i mulţumi.

Katherine dădu drumul mîinii lui Reisman, le făcu semn să se aşeze pe canapele şi scaune şi se aşează jos la loc.

— Doctorul Briggs îmi spune că aveţi un plan, spuse ea nerăbdătoare.

— Vrem să le-o plătim celor care te-au rănit.

— Tai Li?

— Nu el personal, unii care lucrează pentru el. S-ar putea să punem mîna chiar pe cei care te-au bătut, s-ar putea să punem mîna pe alţii, s-ar putea să nu punem mîna pe nimeni. Dar cred că avem ocazia să le plătim pentru ce ţi-au făcut.

— Daţi-i drumul.

— E un plan plin de pericole, în special pentru tine, şi dacă nu vrei să iei parte, dacă nu crezi că ai destulă putere, renunţăm şi ne gîndim la altceva.

— Spune-mi ce am de făcut John, răspunse Katherine, calmă şi hotărîtă. Ar trebui să ştii ca primejdia nu mă sperie.

— O.K. Întîi: pe vremea cînd lucrai cu colonelul Waingrove, l-a suspectat vreodată pe un individ numit Chang Wen Ming, un individ din Valea Fericită?

— Da. Nu l-am întîlnit niciodată, deşi s-ar putea să fie numele conspirativ al unei persoane pe care o cunosc. Şi n-am aflat niciodată funcţia lui oficială. Dar numele a apărut de mai multe ori în legătură cu Kempitai.

Era o confirmare suficientă. Reisman îi expuse planul său. Ea se arătă imediat de acord, fără să-i pese de pericolul pe care-l prezenta pentru ea personal. Reisman aproape vizualiză fluidul de energie care o străbătea cînd văzu oferindu-se şansa să se ridice de pe patul de boală şi să-şi transpună în realitate închipuirile de răzbunare din visele ei provocate de opiu.

Apoi Katherine se aşează la masă şi scrise două scrisori: una în englezeşte, adresată comandorului Pelham Ludlow, cealaltă

în chineză, pentru generalul Tai Li. Acestea sunau astfel:

Stimate domn,

Nu m-am simţit bine, căci altfel aş fi venit mai demult să vă vorbesc. Deţin informaţii cu privire la Chang Wen Ming. Lucrează pentru Kempitai. Vă voi aduce dovezile la comandament, în seama asta, la ora şapte.

Băiatul cu ricşa fu bine plătit în schimbul vehiculului, hainelor şi tăcerii lui. Baw San se aşeză în locul lui şi porni cu paşi iuţi înspre Valea Fericită, avînd-o drept pasager pe Su'lin, care ducea scrisorile lui Katherine şi-i dădea indicaţii plină de ifose. Doctorul Briggs rămase acasă cu Katherine.

Reisman o luă pe jos pe urmele ricşei. Petice şi ghemotoace de ceaţă albă, destrămate de soarele dimineţii, mai adăstau încă ici şi colo pe străzile în pantă şi pe ulicioarele din centrul oraşului. Lumina era supărătoare şi aerul plin de miasme de putreziciune. Străzile erau înţesate de hamali şi de vehicule care se grăbeau să ajungă în oraş la treburile lor. În faţa lor, drumul se lărgea ajungînd în apropierea zonei împădurite şi a zidului vopsit în negru. Ricşa se opri în faţa unei porţi unde stăteau doi soldaţi chinezi cu automate în mîini, pe care le ţineau gata de tragere. Reisman rămase pe loc, lăsînd să curgă pe lîngă el şuvoiul de pietoni. Urmări cum dinăuntrul complexului de la Valea Fericită este chemat un ofiţer. O văzu pe Su'lin înmînîndu-i acestuia scrisorile şi băgă de seamă că i se dă şi un bacşiş pentru a urgenta predarea lor. Îi mai zări şi pe caporalul Sawyer şi soldatul Wladislaw trecînd, conform planului pe poartă şi zgîindu-se în jur ca nişte turişti americani în uniformă.

Cînd se încheie tranzacţia de la poartă, Baw San porni s-o ducă pe Su'lin înapoi. Îi zîmbi făcîndu-i cu ochiul, cînd trecu pe lîngă Reisman, trăgînd ricşa după el. Sawyer şi cu Wladislaw dispărură în şuvoiul de oameni de pe drum. Reisman urmări ricşa, căutînd din nou de-a lungul rutei locurile în care ar fi putut să o aştepte seara pe Katherine atacatorii. Peste cinci minute, sergentul Bowren coborî pe deal la volanul maşinii de personal, cu Sawyer şi Wladislaw în spate. Opri să-l ia pe Reisman şi merseră pe urmele ricşei pînă la casa lui Katherine, unde aceasta trecu din nou dincolo de zidul grădinii. Pe drum continuară cu toţii să verifice atent ruta ca să identifice locurile cele mai probabile pentru ambuscadă, în special străduţa unde fusese atacată Katherine cu trei luni în urmă. Parcurseră drumul

încă de trei ori, pînă îl învăţară temeinic şi fiecare din ei patrulă pe jos de-a lungul porţiunii de care răspundea în noaptea aceea.

Cînd Reisman îi dădu un revolver, să-l aibă la ea pentru orice eventualitate, Katherine se uită calm la metalul rece şi albăstrui pe care-l ţinea în mînă. Era un Smith & Wesson 38 din dotarea marinei, pe care-l împrumutase de la doctorul Briggs ca o măsură de precauţie.

— Ai mai tras vreodată? întrebă Reisman.

— Nu, răspunse Katherine.

— Crezi că reuşeşti, dacă va trebui?

— Da.

Stăteau în salonul luminat, gata să plece în cîteva minute. Ea îşi ridică privirile către el, apoi către doctorul Briggs care arăta destul de solemn şi îngrijorat în uniforma lui bleumarin, apoi în direcţia lui Baw San care era îmbrăcat în hainele jerpelite ale băiatului cu ricşa.

— Nu mă tem deloc, îi asigură ea. Asta doresc eu să fac, chiar dacă ei mă acostează. Ştiu că unul din voi va fi pe aproape.

Reisman luă revolverul încărcat, scoase din el cartuşele şi-i arătă cum să tragă piedica, cu mîna stîngă dacă nu avea destulă putere în degetul mare de la mîna dreapta, şi cum să ţintească şi să apese pe trăgaci. Ea luă arma şi încercă să repete mişcarea.

— Ar fi trebuit să învăţ mai de mult, zise ea cu regret.

Cînd fu mulţumit că ştia cum să-l mînuiască, Reisman încărcă la loc revolverul şi i-l întinse ţinîndu-l de ţeavă, ca ea să-l apuce cum trebuie.

— Care e primul lucru pe care-l faci dacă se ivesc neplăceri? o examină el.

— Trag piedica pînă aud clic de două ori, îi răspunse ea, pe un ton confidenţial, repetîndu-i instrucţiunile. Pe de o parte sper să fiu silită să-i împuşc, pe de alta să nu fiu.

Reisman se ridică în picioare, îi zîmbi încurajator şi îi spuse:

— Hai să mergem acum, să-i vedem dacă au muşcat din momeală.

Se simţea, la fel ca şi Katherine, dornic să se petreacă ceva şi îngrijorat de ce s-ar putea petrece, în acelaşi timp. Nu mai era chip să dea înapoi însă. Puseseră în mişcare un întreg

mecanism, trebuiau să-l lase să meargă pînă la capăt.

Su'lin deschise poarta grădinii. Primul ieşi doctorul Briggs, care se urcă în jeep şi plecă. Insistase să participe şi el, aşa că îi dăduseră misiunea să meargă înainte pînă la Valea Fericită, să verifice că Bowren, Sawyer şi Wladislaw erau fiecare la locul stabilit şi pe urmă să se întoarcă, după ce se asigura că ricşa a ajuns la destinaţie. Apoi urma să parcheze jeepul în acelaşi loc, lîngă zidul grădinii, şi să patruleze pe jos pe străzile din jurul casei lui Katherine. Purta un pistol automat de 45 în buzunarul mantalei.

Reisman o ajută pe Katherine să se urce în ricşă şi îi înveli picioarele cu o cuvertură. Îşi ascunse sub ea mîna cu revolverul. O sărută şoptindu-i „Noroc bun!" Su'lin îi atinse braţul murmurînd nişte binecuvîntări. Apoi deschise poarta grădinii şi Baw San scoase ricşa afară în stradă. Reisman îl urmă imediat.

Ceaţa se îndesise şi multe din clădiri şi din vehicule, ca şi trecătorii, abia se mai vedeau. Reisman îşi potrivi pasul după Baw San. Ducea pe umăr o carabină, mîna dreaptă i se odihnea pe mînerul revolverului său de 45 şi cerceta încordat cu ochii la dreapta şi la stînga, încercînd să vadă înaintea ricşei. Cînd trecu pe lîngă poziţiile lor, Bowren, Sawyer şi Wladislaw ieşiră pe rînd din umbră, ca să-i poată vedea că sînt acolo. Peste o jumătate de oră ricşa se opri înaintea porţii de la Valea Fericită, în timp ce Reisman rămase de cealaltă parte a şoselei, într-o poziţie avantajoasă. Cîteva clipe mai tîrziu, îl văzu pe Ken Briggs trecînd încet cu jeepul pe drum, ca şi cum ar fi căutat o adresă. Apoi se pierdu în întuneric.

Un ofiţer chinez care aşteptase pînă atunci în faţa porţii, flancat de doi soldaţi de sentinelă, făcu un pas înainte şi îi spuse ceva lui Katherine. Reisman nu desluşi cuvintele. Abia atunci îi trecu prin minte că nu prevăzuseră ce aveau de făcut în caz că ei i se dădea voie să intre pe teritoriul unităţii. Simţi deodată un gol în stomac – văzu însă cu uşurare că ricşa era întoarsă de la poartă. Baw San apucă de cele două prăjini şi porni imediat înapoi. Farurile de la jeepul lui Briggs, care cobora acum dealul, luminară scena, trecură pe lîngă ei şi se îndepărtară.

Reisman porni din nou pe urmele ricşei, concentrîndu-se asupra fiecărei mişcări şi fiecărui sunet din jur. Circulaţia densă şi urît mirositoare din timpul zilei dispăruse odată cu lăsarea nopţii umede şi înecăcioase. Pe străzile şi ulicioarele înguste şi

întortocheate mai treceau doar puţine vehicule sau pietoni. Prăvăliile aveau obloanele trase. În faţa lui, Sawyer, Wladislaw şi Bowren scrutau întunericul, prin ceaţă. Mai întîi ricşa, apoi Reisman îi depăşiră, iar ei se grupară la douăzeci de yarzi distanţă, coordonîndu-şi mişcările şi alcătuind în spatele lor o formaţie de apărare care se apropia de casa lui Katherine, în zona căreia patrula Briggs. Reisman îşi potrivi după ureche paşii cu alergarea lui Baw San, pe care îl simţea dornic să se întîmple ceva.

Trecură douăzeci şi cinci de minute fără să se petreacă nimic. Cînd trecură cu bine şi de locul considerat cel mai periculos – străduţa unde fusese atacată Katherine şi unde acum stătea de pază Bowren – Reisman începu să se simtă caraghios că îşi dăduse degeaba atîta osteneală să facă planuri.

În clipa aceea, cînd mai erau doar cîteva minute pînă acasă, doi chinezi îmbrăcaţi în hamali ţîşniră din întuneric, blocîndu-i calea lui Baw San. Nu scoaseră la iveală nici un fel de arme, însă se repeziră asupra lui Baw San care strigă „Bandiţi!“ pe chinezeşte şi încercă să fugă pe lîngă ei, fără să lase ricşa din mîini.

Reisman se năpusti înainte, cu automatul în mîini, în timp ce atacatorii îl doborau la pămînt pe Baw San, lovindu-l cu pumnii. Încăierarea îi acoperi mişcările. Nu se auzea nici un sunet dinspre Katherine. Baw San îşi începu numărul de actorie, rugîndu-se să le fie milă de el, iar Reisman se repezi de după ricşă, alegîndu-l drept ţintă pe cel mai aproape de el. Rezistă pornirii de a apăsa pe trăgaci şi se apropie destul ca să-i poată trage un picior celui care stătea aplecat deasupra lui Baw San, apoi le strigă pe chinezeşte să stea pe loc şi să ridice mîinile.

Omul pe care îl lovise cu piciorul se întoarse şi Reisman se holbă la chipul cunoscut şi dispreţuitor al sergentului Liu. Acesta se uită înspre armă, apoi îl privi pe Reisman în ochi.

— Trebuia să fii în drum spre Kunming, ticălos băgăcios ce eşti, îi azvîrli acestuia.

Înainte să-i poată răspunde, atenţia lui Reisman fu distrasă de două lucruri. Baw San ţîşni din poziţia lui ghemuită şi, dînd cu picioarele şi cu pumnii lovituri puternice şi pline de graţie, îl azvîrli cît colo pe cel de al doilea atacant; acesta se răsuci prin aer şi căzu pe spate lîngă cabina ricşei. În acelaşi timp, zgomotul unor paşi în alergare îl făcu pe Reisman să se întoarcă.

Veneau Bowren şi ceilalţi, nu mai erau alţi atacanţi.

— Staţi pe loc! Nu trageţi! le strigă. Îl vroia viu pe sergent.

În clipa aceea Liu îi zvîrli pistolul din mînă cu o lovitură de judo şi făcu un salt ca să-l prindă. Reisman avea şi carabina, însă nu acordă decît o fracţiune de secundă gîndului de a şi-o scoate de pe umăr şi de a trage cu ea. În loc să facă asta, îi dădu drumul şi se aruncă în spatele lui Liu. Acesta se eliberă, se rostogoli, depărtîndu-se de armă, şi fu la loc în picioare mai înainte ca Reisman să-l poată înhăţa. Pistolul şi carabina zăceau amîndouă pe jos, dar Reisman îi stătea în cale.

Cu colţul ochiului surprinse imaginea lui Baw San şi a celui de al doilea atacant, care îşi ridicase în sfîrşit mîinile, semn că se predă. Ascunsă în întunericul cabinei, Katherine nu rostise deocamdată nici o vorbă. Însă Reisman nu putea să vadă tot ce se petrecea acolo, la numai cîteva picioare distanţă de el. Trebuia să se concentreze asupra sergentului Liu. Aproape că se aşteptase ca acesta să scoată de sub haina largă de *coolie* o armă. Însă dacă ar fi făcut aşa ceva – şi Liu îşi dăduse probabil singur seama – l-ar fi împuşcat pe loc soldaţii care aveau acum armele îndreptate spre el şi la care se adăugă şi doctorul Briggs, care îşi făcuse şi el apariţia, în fugă.

Liu luă o poziţie clasică de judo şi începu să se învîrtă în cerc, înaintînd şi retrăgîndu-se în salturi, cu braţele mereu în mişcare, cu palmele întinse şi încordate, gata să lovească.

— Dacă te prind, maiorule, sîntem la egalitate. Toată lumea se duce acasă, bine?

Reisman nu-i răspunse. Urmărea şi căuta să anticipeze fiecare din mişcările adversarului. Acum era ca un dans între ei doi. Ceva personal. Îi plăcea. Tot restul îi ieşea din minte, inclusiv Katherine.

Nerăbdător, Liu atacă. Reisman pară cu antebraţul o lovitură dată cu muchea palmei, se răsuci într-o parte şi îl lovi pe Liu în gît cu acelaşi braţ, în timp ce elanul propriei mişcări îl făcea pe adversar să treacă dincolo de el. Lovitura îl înfurie pe Liu şi acesta ţîşni din nou, zdrobind apărarea lui Reisman cu un potop de lovituri cu pumnul şi cu muchea palmei, păcălindu-l cu fente şi răsuciri ale corpului. Reisman încasă loviturile în cap şi în piept, iar durerea îl aţîţă şi îl trezi. Sergentul nu rămase fără revanşă. Reisman se pricepea să găsească punctele slabe ale adversarului, să-l dezechilibreze, folosindu-se de puterea lui

proprie şi de forţa de inerţie. La fiecare lovitură a lui Liu se crea, o fracţiune de secundă, o breşă în propria lui apărare şi Reisman ştia să profite de aceasta şi să lovească insistent la rîndul lui. La început Liu îşi proteja cel mai bine capul, aşa că Reisman acţionă asupra restului corpului. Îşi înfipse trei degete ţepene ca nişte pumnale, în burta lui Liu, îi trase o lovitură de secure în rinichi, cînd trecu pe lîngă el, îl aruncă cît colo pe şosea, rostogolindu-se în direcţia opusă, ca să-şi mai tragă sufletul o secundă.

Reisman continua să arunce priviri prin bezna ceţoasă a arenei de luptă. Pierduse cu totul noţiunea timpului, însă nu trecuseră mai mult de două minute. Scena era luminată extrem de slab dinspre o intersecţie de străzi, şi putu vedea chipurile extaziate ale spectatorilor: Bowren, Sawyer, Wladislaw, Briggs şi Baw San erau fascinaţi de coregrafia alternării de apărare şi atac din lupta corp la corp. Ceva nu prea era în regulă cu chestia asta, se gîndi Reisman.

Liu se repezi din nou la el. Era priceput şi iute şi cînd îl prinse cu capul neprotejat îl lovi de două ori, suficient de tare ca să-l întindă lat la pămînt. Însă cînd sări asupra lui, la pămînt, ca să-l termine, Reisman îşi îndoi genunchii, catapultîndu-l prin aer, de unde ateriză cu o bufnitură puternică. Însă Liu se ridică de jos, se răsuci şi era din nou gata de luptă – de data asta avînd în mînă un cuţit pe care îl scosese de sub haină.

Briggs strigă să-l avertizeze.

Reisman îi răspunse răcnind:

— Nu te băga! Staţi pe loc! Vroia să-l prindă sau să-l ucidă pe Liu cu mîinile goale.

Atunci îl izbi ce anume îl îngrijorase cu o clipă mai înainte: nimeni nu-l urmărea pe al doilea atacant. Se uită din nou prin întuneric şi ceaţă şi îl văzu stînd cu mîinile ridicate, însă nu urmărea lupta, ci le măsura celorlalţi vigilenţa, mergînd cu spatele spre cabina ricşei.

— Vedeţi de celălalt! urlă Reisman la ei.

Îl văzu pe individ băgîndu-şi mîna sub haină şi scoţînd un pistol.

În aceeaşi clipă, îl simţi pe sergentul Liu cum se apropie de el cu cuţitul în mînă şi se întoarse să-l înfrunte. Liu înaintă cu piciorul stîng şi întinse braţul stîng ca să fenteze şi să se apere, cu pumnalul ţinut cu mîna dreaptă, la şold, gata să lovească.

Neliniştit de ce se petrecea în spatele lui, Reisman se aplecă de parcă ar fi vrut să întîlnească lama cuţitului, apoi se ridică brusc, ridicînd şi braţul stîng şi deschizîndu-şi garda înaintea loviturii. Liu fandă înainte iar Reisman se răsuci într-o parte, repezindu-şi palma stîngă asupra braţului în care ţinea cuţitul, dezechilibrîndu-l şi silindu-l să se înţepenească pe loc în aşteptarea loviturii următoare.

Se auzi o singură împuşcătură, care îl buimăci pe Liu, imobilizîndu-l pe toată durata reverberaţiilor pocnetului de armă. Timp în care Reisman îşi aruncă palma dreaptă în sus, dîndu-i o lovitură cu muchea ei sub nas, lovindu-l în diagonală înspre ureche. Simţi cum se sfărîmă oasele şi i se înfig lui Liu în creier. Sîngele ţîşni pe nări şi pe urechi iar el se prăbuşi la pămînt, fără viaţă.

Răsunară încă o împuşcătură şi încă una, iar trupul lui Reisman se încordă în aşteptarea gloanţelor. Dar acestea nu veniră. Îşi ridică în sus capul, cu pieptul zbătîndu-i-se încă de furia luptei şi cu răsuflarea întretăiată.

Apoi se gîndi: „Katherine!“ Ca şi cum timpul ar fi înţepenit pe loc... totuşi nu se scurseseră mai mult de cîteva secunde de cînd cel de al doilea atacant chinez scosese pistolul... şi mai puţine de cînd sergentul Liu făcuse mişcarea care îi adusese moartea.

Reisman se întoarse înspăimîntat către ricşă. Wladislaw şi cu Sawyer îi blocau vederea. Se uitau admirativ, cînd la el, cînd la cel prăbuşit fără viaţă. În mod stupid... încetinind scurgerea timpului şi întîrziind revenirea la realitate... îşi aminti că se speriaseră pe timpuri, în Anglia, cînd îi învăţase să facă asemenea lucruri... acum îi vedea din nou speriaţi de ce îl văzuseră făcînd. Se întoarseră cu toţii înspre ricşă. Evenimentele se petrecuseră prea repede ca să le poată înregistra succesiv. Cuprins de un val de uşurare, o zări pe Katherine încercînd să coboare din cabină, cu revolverul ţinut stîngaci la şold. Pe jos, între cele două prăjini de tracţiune ale ricşei, zăcea lîngă pistolul lui, posibilul ei ucigaş, cel a cărui ultimă mişcare fusese să ţintească prin întuneric înspre cabina unde se afla ea. Însă îl împuşcase mai înainte ca el să apese pe trăgaci, iar Bowren şi Briggs, care se aplecau acum deasupra atacatorului cu pistoalele lor de 45, îl mai găuriseră şi ei de două ori, în timp ce se prăbuşea.

Reisman se uită iute împrejur. Încăierarea… împuşcăturile… realitatea brutală a atacului şi a morţii care se petrecuseră în noapte nu aduseseră pe nimeni altcineva la faţa locului. Chiar dacă zgomotele deranjaseră persoane aflate în spatele obloanelor sau al zidurilor de paiantă, nu îndrăznise nimeni să iasă la iveală. Dar ştia că ar face mai bine să plece imediat din zonă. Existau patrule ale poliţiei şi ale armatei care reprezentau o primejdie virtuală, iar lecţia care era rezultatul unei nopţi de muncă avea valoare numai dacă cine şi ce, cauza şi efectul, rămîneau secrete şi la adăpost de curiozitatea altora.

Îi luă arma din mîna lui Katherine.

— Vreau să te uiţi la ei, îi spuse.

Ea nu avu nici o ezitare, înţelegînd că şi el dorea la fel de mult să aibă o confirmare şi să se simtă răzbunat ca şi ea. Se uită îndelung la faţa omului pe care îl împuşcase şi care rămăsese căzut pe spate, dădu din cap în semn de recunoaştere, apoi trecu la cadavrul sergentului Liu şi dădu din nou aprobator din cap. Îl privi pe Reisman cu o satisfacţie îndureratã.

— Ţi-am spus că aş fi în stare să ucid, pentru o cauză justă – îi declară fără nici o emoţie. Aceştia sînt cei doi care m-au atacat acum trei luni.

Briggs veni spre ea şi o luă de umeri.

— Suie-te în ricşă, îi spuse. Baw San şi cu mine te ducem acasă.

Ea făcu ce i se ceruse, păşind uimitor de sigură. Reisman o urmări plecînd şi se întrebă dacă nu va avea un şoc ceva mai tîrziu. Îl trimise pe Bowren să aducă maşina ascunsă în apropiere, apoi examină cele două corpuri la lumina unei lanterne pe care o ţinea Sawyer. Se întreba dacă vreunul din ei era individul numit Chang Wen Ming. Le percheziţionă hainele de împrumut, descoperi că Liu avea asupra lui un pistol, pe care îl luă, şi găsi la amîndoi cîte o legitimaţie de poliţie secretă şi de SACO, pe care le luă de asemenea. Dar nu găsi nimic care să indice numele legăturii lor din Kempitai.

Evacuară rapid locul, după aceea. Bowren aduse maşina şi cadavrele fură suite în spate. Ieşiră din oraş, pînă dincolo de aeroport şi, cînd ajunseră într-o zonă izolată, azvîrliră trupurile celor doi în fluviul Yangtze. Era o metodă mult folosită de a scăpa de cadavre, Reisman ştia bine. Trupurile aveau să

plutească la vale, împreună cu nenumărate altele pe care soarta le azvîrlise în apele maicii China. Poate că cineva le va pescui, poate că nu.

Întorcîndu-se acasă la Katherine, se gîndi cu satisfacţie că Tai Li s-ar putea să afle pe pielea lui cît de diabolic de deştept poate fi adversarul său american. Numai că succesul deplin al acţiunii, realiză el, însemna ca nici directorul SACO nici oamenii acestuia din poliţia secretă, nici Kempitai-ul japonez, nici Biroul american de Studii Strategice să nu descopere vreodată ce anume se petrecuse.

Şi asta ar fi fost cel mai bine.

31

— Vreau să te duci acasă, zise Reisman.

— Dar sînt acasă, i-o întoarse Katherine, trăgînd un fum din pipa cu opiu pe care i-o preparase el.

Se aflau din nou în camera ei. Katherine stătea în pat, rezemată de pernele de brocart, în lumina palidă a lămpii, exact ca în prima seară după sosirea lui, cu mai bine de o lună în urmă.

— La Boston, insistă el.

Ştia că mai are încă rude acolo, că poate primi ajutor medical şi că, sprijinită de speranţe noi, ar putea să renunţe la obiceiul de a fuma opiu. Nu vroia să accepte prognoza pesimistă pe care o auzise, atît de la ea, cît şi de la Ken Briggs, cu o lună înainte. Neobişnuita ei bravură şi forţa de care dăduse dovadă în seara aceea constituiau o dovadă suficientă că n-aveau dreptate.

O aşteptă să-i răspundă; însă Katherine plecase deja în *ta-yen*, se pierduse în alinarea înşelătoare şi în visul marelui fum. El refuzase pipa oferită. Chiar şi fără asta, simţea cum îl cuprinde o extenuare, o oboseală spirituală. Activitatea de peste noapte îl secătuise de puteri, dar mai era încă necesar să rămînă de veghe.

Cînd revenise la ora 22.30 împreună cu oamenii lui, după ce-şi încheiaseră macabra expediţie pe malul fluviului, stabilise carturi de cîte patru ore, urmînd ca, doi cîte doi, să facă de pază în grădină pe toată durata nopţii.

— Şi eu care credeam că chinezoii sînt de partea noastră, domnule maior, bombăni Wladislaw.

Acelaşi refren pe care îl auzise de la Sawyer cu două zile în

urmă, cînd fuseseră răpiţi împreună cu încărcătura lor de arme şi muniţii, la plecarea din arsenalul lui Chiang Fa-K'uei. Cu toate că Reisman ştia acum şi mai multe despre forţele redutabile în stare să manipuleze şi să pună în mişcare popoare şi armate – de obicei din cu totul alte motive decît presupunea el, oamenii lui şi majoritatea americanilor – nu era chip să poată explica simplu şi adecvat întortocheata perfidie a războiului din China şi din Indochina franceză.

Iar acum lua şi el parte la jocul acesta.

— Dacă încearcă cineva să pătrundă aici – îl ucideţi! le ordonase oamenilor. Pe tăcute, dacă e posibil.

Îi dăduseră drumul băiatului cu ricşa, înapoindu-i vehiculul şi hainele, mai dîndu-i nişte bani şi ameninţîndu-l
că va avea de-a face cu agenţii lui Tai Li dacă spunea o singură vorbă despre locul unde stătuse. Băiatul se speriase foarte tare, însă spaima servea să-l apere şi pe el, şi pe ei.

Ca o precauţie suplimentară, doctorul Briggs dusese maşina într-o ascunzătoare, luîndu-l cu el şi pe Baw San. Apoi se întoarseră pe jos pînă acasă la Katherine, iar Briggs se dusese la clinică în jeepul său. De-a lungul tuturor acestor veniri şi plecări stătuseră cu ochii după eventuali urmăritori, dar în cele din urmă ajunseră la concluzia că nu era nimeni pe urmele lor.

Noaptea trecu fără alte incidente. Doctorul Briggs se întoarse dimineaţa, aducîndu-le şi raţii de mîncare oamenilor. Mai aduse şi opinia, unanim împărtăşită, că prietena lor Katherine trebuia să părăsească oraşul Chungking.

— Acum trebuie s-o scoatem din China, îi spuse el lui Reisman. Fără nici o întîrziere. M-am gîndit toată noaptea la asta.

— Şi eu la fel. Dar ea pretinde că nu vrea să plece, îl informă Reisman.

Urcară împreună în dormitorul ei. În lumina cenuşie a dimineţii, aici domnea o atmosferă apăsătoare şi un miros persistent de opiu. Îmbrăcată într-un taior bleumarin de lînă, Katherine stătea aşezată pe un scaun, lîngă uşa de sticlă care dădea pe o mică terasă de pe acoperişul clădirii, unde se aflau cîteva plante chinuite în ghivece şi lădiţe. Micul dejun se afla lîngă ea, pe o măsuţă. Ţinea în mînă o ceaşcă de ceai şi se uita pierdută dincolo de uşile de sticlă, spre bărcile care circulau pe Chialing, privelişte încă parţial întunecată de ceaţă.

— Mă gîndeam ce bine trebuie să fie afară, la soare… dacă ar fi undeva soare, spuse ea cu tristeţe. Însă va trebui să aşteptăm, probabil, pînă la primăvară.

— Katherine… trebuie să aranjăm cum să pleci de aici, zise Briggs cu fermitate.

Ea se uită la el cu o expresie tristă, secătuită de puteri:

— Totul a fost aievea noaptea trecută? întrebă. Am tot încercat să mă împac cu gîndul – cu violenţa şi cu moartea. Cred că-i mai uşor să fii victimă.

— Da, aşa a fost, spuse Reisman impacientat. – Îl făcuse să-şi amintească de propriile lui angoase cînd ucisese prima dată un om. Era pe atunci doar un băieţandru din Chicago şi ţotul se petrecuse în legitimă apărare. – Acum eşti răzbunată, continuă el, dar încă în pericol. Trebuie să pleci.

Şi situaţia asta îi era cunoscută. Probabilitatea ca amicii derbedeului pe care îl omorîse vor căuta să se răzbune cumplit îl făcuse pe timpuri, cu paisprezece ani în urmă, să plece pe mare ca fochist pe un mineralier.

— N-am de gînd să mă las alungată, le răspunse ea inflexibilă. N-am de gînd să fug. Asta vor.

— Cred că mai degrabă ar dori acum să te vadă moartă îi spuse Reisman fără menajamente.

Apoi, ceva mai cu blîndeţe, continuă:

— Eu trebuie să plec de aici cu oamenii mei într-o zi-două şi să mă duc la Kunming. Ce-ai să te faci atunci cu Tai Li şi cu agenţii lui?

Katherine îl privi absentă şi scutură din cap.

— Nu mai poţi face nimic aici ca să ajuţi China sau să te ajuţi pe tine însăţi, îi repetă cu insistenţă Reisman. Du-te acasă şi fă-te bine şi ai să le mai poţi face pe amîndouă.

Katherine îşi ridică privirea spre el, luptîndu-se să-şi stăpînească emoţia. În cele din urmă, rosti:

— Nu plec fără Su’lin.

— Sigur că nu, interveni repede doctorul Briggs. Se aranjează.

— Dar cum? îl contrazise Katherine, părînd satisfăcută că nu se putea face nimic. E nevoie de timp. Vize de tranzit, paşapoarte şi tot restul de prostii birocratice. O viză S.U.A. pentru Su’lin. S-ar putea să ni se refuze transportul pentru amîndouă.

— Oficial, nu se poate, acceptă Reisman. Ar afla despre asta cine nu trebuie.

— Şi eu mă gîndeam la asta, zise Briggs. Totuşi, mai există o cale.

Le spuse că ar putea să încerce să aranjeze cu un prieten de-al lui, pilot în aviaţa de transport, să-i ducă în secret de la Chungking la Kunming şi pe urmă în India, peste „Cocoaşă”.

— A mai făcut chestii de-astea. Şi în India o să vă aranjeze să plecaţi mai departe spre Statele Unite. Dacă aveţi noroc, găsiţi un pilot şi un avion care merg chiar într-acolo.

Reisman se uită spre Katherine, aşteptînd un răspuns, dar tot ce auzi de la ea fu:

— O să mă mai gîndesc.

Oricum, ideea îl atrăgea pe Reisman, din alte motive.

— Vezi dacă nu cumva poate să ne înghesuie şi pe noi, la bord, îi spuse el lui Briggs. Mergem pînă la Kunming.

Niciodată nu-l încîntase prea mult perspectiva de a fi silit să meargă pînă acolo cu maşina. Ar fi însemnat zile în şir de chin, ca să reuşească să străbată şi ţinutul muntos şi necivilizat din vestul provinciei Szechuan şi nordul provinciei Yunnan într-o maşină împrumutată, în condiţii dubioase, de la armata chineză. Şi nici nu dorea să facă valuri în rîndul oficialităţilor încercînd să aranjeze un zbor pe canale regulamentare.

— Cred că se poate face, John, zise Briggs. Mă duc să mă ocup imediat de asta şi să pregătesc documentele necesare.

Peste noapte, Reisman se trezi cu senzaţia că ceva nu e în regulă. Dormise complet îmbrăcat pe o canapea din salonul lui Katherine. Îşi trînti picioarele încălţate în bocanci pe podea, îşi luă puşca M-3 şi se duse în capul scării, trăgînd cu urechea. Katherine şi Su’lin erau în camerele lor de la etaj, îşi închipuia el. Bowren şi Wladislaw ieşiseră din schimbul de gardă şi se duseseră să se culce tot sus, în cel de al treilea dormitor. Era linişte în direcţia aceea, aşa că îşi îndreptă atenţia spre exterior. În schimbul de la ora 24.00 pînă la 04.00 trebuiau să stea în grădină Baw San şi cu Sawyer.

Auzi nişte zgomote înfundate dintr-acolo şi se repezi pe uşa din faţă. Era întuneric beznă. Nici lună, nici stele. Ceva ceaţă. Văzu siluetele întunecate ale unor copaci, gardul viu de pe margini şi zidul înalt dimprejur. Însă nu era nimeni şi nu se

auzea nimic, nici măcar cei doi care ar fi trebuit să stea de pază. Dintr-un tufiş de gard viu din dreapta lui se auzi o voce familiară, şoptindu-i:

— Iartă-ne că te-am deranjat, *duwa* John.

Reisman se apropie de Baw San şi-l văzu că are un *dah* kachin într-o mînă şi un aer feroce pe faţa scăldată în sudoare. Îşi curăţa pumnalul cu o bucată de pînză care arăta ca şi cum ar fi fost ruptă din haina cuiva. O clipă mai tîrziu, în spatele lui Reisman apăru Sawyer, care se mişcase atît de încet, încît îl auzi abia cînd i se adresă, de la cinci picioare distanţă.

— Sper că nu v-am trezit cu gălăgia, domnule maior! spuse el, cu un tremurat în glas. Ţinea în mînă un cuţit şi părea să caute, fără succes, un mod de a-l curăţa.

— Ce dracu' aţi făcut? îi întrebă Reisman aspru, cu voce joasă.

Îl duseră în spatele tufişului şi îi arătară trupurile ghemuite a încă doi chinezi în veşminte de *coolie*. Reisman le lumină cu lanterna şi observă cu ce eficienţă brutală fuseseră utilizate cuţitele. Ca şi cum cei doi din noaptea precedentă s-ar fi trezit la viaţă din apa fluviului şi s-ar fi întors.

— I-am auzit încercînd să forţeze poarta, îi explică Sawyer cu aceeaşi voce şoptită şi încordată. Cînd au sărit peste zid, eram acolo şi-i aşteptam. Nenorociţii nici n-au avut timp să ne vadă.

Cînd îi arătă, dimineaţa, lui Katherine cele două cadavre, ea se întoarse cu spatele, punîndu-şi mîna la gură. Dar, după acest episod, nu-i mai contrazise cînd i se spuse că trebuiau să plece de acolo.

Locotenent-comandorul Briggs sosi la ora 11.00. Mai înainte să aibă timp să le spună ce veşti aduce, Reisman îi arătă ce nouă problemă aveau, ascunsă în grădină. Legitimaţiile şi armele pe care le găsise asupra celor doi nu mai lăsau loc de îndoială că era vorba tot de oamenii lui Tai Li.

— Ar fi bine să arzi toate hîrtiile, şi pe cele luate de la primii doi, îl sfătui Briggs. Cred că ai dori să faci din asta un caz, să dezvălui ce se întîmplă aici, dar n-o să se poată, John. Arde actele şi o să aruncăm armele şi cadavrele la noapte în rîu, pe drumul spre aeroport.

— Ai aranjat? îl întrebă uşurat Reisman.

— Da. Tu cu oamenii şi Katherine cu Su'lin plecaţi diseară, în funcţie de vreme. Ar fi mai bine să nu lăsăm în urmă nici o

dovadă a celor petrecute aici.

Briggs îi spuse că un C-46 o să-i aştepte pe pistă, ceva mai departe de clădirile aeroportului, gata de decolare. Or să ocolească biroul de operaţiuni şi or să se urce la bord. Briggs o să le pregătească o listă specială de pasageri şi cîte un ordin medical de evacuare pentru fiecare din ei, pentru orice eventualitate.

— Te-a urmărit cineva sau ai văzut pe cineva supraveghind casa din exterior? îl întrebă Reisman,

— Oameni de-ai lui Tai Li? Nu cred.

Reisman stătu pe gînduri cîteva clipe.

— Dacă te-ar fi urmărit, ţi-ai fi dat seama. Nu se prea pricep. Sînt prea greoi şi bătători la ochi.

În ciuda acestui lucru, logica îl avertiza să fie precaut, să se aştepte ca oricine intra în legătură cu Katherine să fie ţinut sub supraveghere. Dincolo de asta, n-avea cum să prevadă şi nici nu dorea să-şi bată capul – ce o să facă Biroul de Studii Strategice sau cum o să dea socoteală Tai Li de dispariţia generalului Liu şi a altor trei agenţi.

— Cred că ar trebui să fiţi gata cu toţii de plecare la 19.30, spuse Briggs. Ca să avem timp şi de treaba de la rîu şi să ajungem la vreme la aeroport. Nu cred deloc că Tai Li sau Ludlow ne-ar putea bănui de vreun amestec.

— Ai să vii cu maşina de personal? Jeepul nu ajunge.

— Da, sigur. Şi o să scap de ea după ce plecaţi.

Intrară în casă apoi, să le spună lui Katherine, Su’lin şi oamenilor.

Zgomotul asurzitor şi familiar al motoarelor de avion îi dădea lui Reisman o satisfacţie ciudată. Forţa şi mişcarea constituiau pentru el o formă de catharsis. Nimeni nu se ostenise să-şi pună paraşuta. O aură de fatalism domnea în avion asupra însoţitorilor săi.

Stînd lîngă el pe banca de aluminiu, Katherine îi zîmbea cînd o privea, alteori stătea însă cu ochii închişi, pierdută în gînduri. Era greu de vorbit, din pricina zgomotului. Su’lin stătea lîngă Katherire, de cealaltă parte, zgribulită de frig şi de frică. Nu mai zburase pînă atunci cu avionul. Aşezat lîngă ea, Baw San se erijase în prietenul şi protectorul ei.

Katherine arăta de parcă ar fi fost rănită în luptă – şi chiar

era, într-un sens. Ken Briggs îi dăduse sedative şi calmante, să aibă la ea, dar le folosea cu multă parcimonie. Prima etapă a călătoriei era doar un scurt zbor de două ore, însă o aştepta o călătorie extrem de grea, peste Asia, Orientul Mijlociu, Africa şi Oceanul Indian, o călătorie care putea dura mai mult de o săptămînă şi putea să-i sleiască toate rezervele de energie pe care le pusese cu atîta vitejie la bătaie. Nu-şi putuseră lua decît puţine lucruri cu ele. Briggs promisese să aibă grijă de rest, iar Katherine făcuse jurămînt să revină într-o zi.

În lumina scăzută dinăuntrul avionului, Reisman studia chipurile oamenilor săi şi se gîndea iarăşi la cealaltă noapte, de acum aproape şase luni, noapte cînd Bowren, Sawyer, Wladislaw şi ceilalţi zece zburaseră împreună cu el într-un avion ca acesta şi se lansaseră cu paraşuta deasupra castelului de la Rennes. Atunci nu avuseseră nici o posibilitate de opţiune în legătură cu destinaţia şi cu conţinutul misiunii lor. Însă în după-amiaza aceasta le oferise şansa de a-şi hotărî propriul destin. Îi adunase în salonul lui Katherine şi le făcuse o propunere pe care o rumega de zile întregi.

Avea remuşcări, le spusese, că de cînd fuseseră aduşi în China îi vîrîse în atîtea încurcături şi pericole. Recunoscuse în faţa lor că se putea ca treaba să se complice şi mai tare. Apoi le dezvăluise cîte ceva despre misiunea din Indochina, insistase asupra faptului că se acţiona în spatele liniilor inamice.

— În teorie, ne vom afla printre prieteni – le precizase – numai că nu vom şti niciodată prea bine cine e inamicul şi cine e aliatul nostru.

Le mărturisi convingerea lui că urma să aibă parte de experienţe şi mai derutante, şi mai înşelătoare decît cele prin care trecuseră pînă atunci. Apoi îi şocase, declarîndu-le:

— Vă dau posibilitatea să optaţi: cine vrea, poate să rămînă în avion, cînd ajungem la Kunming.

Baw San scuturase aproape cu mînie din cap, iar sergentul Bowren dăduse imediat să protesteze. Reisman le sugerase, kachinului să se întoarcă peste munţi în India, de unde să poată ajunge înapoi în Birmania, iar lui Bowren, Wladislaw şi Sawyer să le însoţească, în chip de escortă, pe Katherine şi Su’lin pînă în Statele Unite. Va avea el grijă ca odată sosiţi la Calcutta, să găsească toate hîrtiile necesare gata pregătite.

— Vreau să vă gîndiţi la asta în avion, pînă aterizăm la

Kunming, le spuse.

Era încă noapte cînd aterizară pe pista luminată de pe platoul muntos. Cu toţii se ridicară în picioare, pregătindu-se de debarcare, ca şi cum nu le-ar fi fost oferită nici o posibilitate de opţiune. Pe Reisman îl izbi gîndul că propunerea pe care le-o făcuse era poate mai mult în avantajul lui, decît în al lor. Gîndul că vreunul din ei putea fi rănit sau ucis din pricina hotărîrilor luate de el îl apăsa din greu. Reuşea să funcţioneze mai bine cînd acţiona pe cont propriu.

Odată reglată chestiunea, se întoarse spre Katherine.

— Ei, a ieşit ceva bun şi din excursia mea în China! îi spuse. Eşti mai în formă decît te-am văzut prima oară. Şi eşti pe cale să te întorci acasă.

O îmbrăţişă şi o sărută. Katherine îl ţinu în braţe cîteva clipe, apoi îi spuse:

— Acum pleacă iute, pînă nu mă răzgîndesc. Am să-ţi scriu imediat ce ajung la Boston. Să faci bine să-mi răspunzi, că de nu, vin înapoi după tine!

— Mai acordă-mi o vreme. Cîteva luni n-ai cum să dai de mine.

— Înţeleg, spuse ea încetişor. Acum sînt aproape chinezoaică în ceea ce priveşte mentalitatea. Am devenit fatalistă.

Ceilalţi mişunau încoace şi încolo prin semiîntunericul din interiorul avionului, pregătindu-se de debarcare. Reisman o mai sărută o dată, apoi o îmbrăţişă pe Su’lin, fiindcă stăteau cu ochii la el şi i se păru că asta aştepta. În urma lui, ceilalţi se apropiară pe rînd de cele două femei şi le strînseră în braţe, de parcă ar fi fost rude cu toţii, apoi coborîră în frunte cu Reisman, din avionul C-46.

Aşteptară pe aeroport pînă cînd avionul fu verificat şi alimentat cu combustibil şi pînă cînd îl văzură înălţîndu-se din nou prin întunericul nopţii. Apoi împrumutară un jeep şi se duseră la baza OSS unde un subofiţer de serviciu somnoros şi nedumerit le repartiză cîte un pat în dormitorul pentru efectivele în tranzit.

Pe la mijlocul dimineţii, Reisman se duse neînsoţit la comandantul de Operaţii Speciale, aflat într-o baracă cu două etaje. Urcă pe scări pînă la etajul al doilea, pregătindu-se să dea ochii cu Sam Kilgore. În ciuda adversităţii şi neîncrederii care se

instalase de acum între ei, spera ca Kilgore să se ţină de promisiune şi să-l lase să se întoarcă în Indochina, împreună cu echipa lui.

Însă cînd intră în birou, în loc de Sam Kilgore dădu cu uimire peste o siluetă cunoscută, purtînd uniforma albastru-închis a marinei americane. Comandorul Pelham Ludlow, şeful biroului OSS din China şi directorul adjunct ai SACO, îl privea cu un zîmbet neobişnuit de cordial.

— Ce mult mă bucur să vă reîntîlnesc, domnule maior! exclamă jovial comandorul. Mă temeam că o să ne încrucişăm pe drum şi o să vă scap.

— Dar ce faceţi aici, domnule? îl întrebă politicos Reisman.

— Sînt în drum spre Washington, m-au chemat pentru o întrevedere.

— Şi unde e Sam… domnul colonel?

— La Chungking. Chinezii vroiau să stea de vorbă cu el. Ai aflat cu ce idee extraordinară a venit, ştii de povestea cu armatele-fantomă?

— Parcă mi-a spus ceva, domnule. Mi s-a părut extrem de interesant. Merită o încercare.

— Ei bine, am încercat-o, maior Reisman, şi merge! Diviziile japoneze care veneau înspre Kweiyang – şi pe urmă, Dumnezeu ştie, puteau urma la rînd Chungking şi Kunming! – şi-au oprit înaintarea şi s-au retras puţin.

— Cred că avansaseră de acum prea mult faţă de liniile lor de aprovizionare, domnule.

— Mda, s-ar putea, însă trebuie să-i recunoaştem omului meritul pe care îl are. Aşa cred. Între altele, colonelul Kilgore a vorbit în termeni elogioşi despre dumneata, a raportat că ai lucrat excelent în sud.

— A, da?

— Da, da. În termeni entuziaşti.

— Vă mulţumesc, domnule comandor.

— Şi generalul Chennault şi-a exprimat gratitudinea. Pentru aviatorul pe care l-ai adus înapoi.

— Motivul pentru care mă aflu aici, domnule, este să aranjez ca să mă pot întoarce în Tonkin. Echipa despre care v-am vorbit – oamenii din Anglia – se află aici şi vor fi gata de plecare într-o zi-două. De data asta aş vrea să ne lansăm cu paraşuta şi să mai luăm cu noi ceva arme şi muniţii suplimentare.

— Tot ce ai nevoie, domnule maior. Atît la Chungking, cît şi la Washington se doreşte în continuare deschiderea unui al doilea front în regiune. Afurisiţii de rusnaci n-au de gînd să întreprindă nimic în nord, aşa că ne revine nouă sarcina să facem ceva ca să mai slăbească presiunea asupra Generalissimului.

— Voi face tot posibilul, domnule. Daţi-ne arme şi muniţii şi cred că oamenii de acolo vor putea face mult mai mult decît pînă acum.

Ludlow rumegă o clipă propunerea.

— Păcat că nu putem lucra direct cu francezii, spuse el. Aş prefera asta, fără îndoială. Dar ordinul e ordin.

— Am înţeles, domnule.

— Apropo, ai mai avut contacte cu acea cucoană Harris?

— De curînd nu, domnule.

— Acum cîteva zile am primit o scrisoare dubioasă din partea ei. Nu i-am dat nici o atenţie. Mi s-a părut că nu merită nici un fel de răspuns – spuse crispat Ludlow. Generalul Tai Li s-a interesat de ea, chiar înainte să vin aici. Părea foarte îngrijorat în legătură cu starea sănătăţii ei. A primit şi el un mesaj de la ea. Cred că biata femeie e pe cale să-şi piardă minţile.

— Ce să-i faci, războiul, domnule! Aşa păţesc unii.

— Bine, cît stau la Washington o să văd ce se poate face ca s-o aducem înapoi acasă. În trecut a refuzat să plece din China, nu ştiu dacă eşti la curent.

— Cred că ar fi de acord să plece, domnule, dacă şi-ar putea lua şi menajera.

— E o idee. Poate că reuşesc să aranjez ceva pentru amîndouă.

Reisman se întreba dacă într-adevăr nu ştia că cele două femei părăsiseră China. Asta însemna că nici poliţia secretă a Kuomintang-ului nu era la curent; şi că Tai Li nu aflase nici de soarta sergentului Liu şi a celorlalţi trei agenţi ai săi, nici de rolul jucat de Reisman.

— Şi cînd plecaţi, domnule comandor? întrebă el.

— Astăzi, ceva mai tîrziu.

— Înainte să plecaţi, domnule, întrucît lipseşte colonelul Kilgore, n-aţi vrea să le daţi celor de la aprovizionare să-mi predea materialul de care am nevoie?

— Da, sigur, cu plăcere. Ai pregătit o cerere oficială?

— Încă nu. Acum lucrez la ea.

— Atunci o să le spun, pur şi simplu, să-ţi pună la dispoziţie tot ce-ţi trebuie. E bine aşa?

— Foarte bine, domnule. Avem nevoie şi de transport.

— Da, sigur. Aranjez eu cu cei de la transporturi aeriene, spuse Ludlow sîrguincios. Mult noroc, domnule maior, şi ţine legătura!

Reisman îi mulţumi, salută şi ieşi. Spera că individul ştie ce are de făcut în privinţa cererii oficiale de material. Era mult mai uşor, decît dacă ar fi încercat el pe cont propriu.

— Ştiţi de ce n-am acceptat oferta să mă întorc cu avionul acasă, domnule maior? îi spuse Joe Wladislaw după-amiaza. Am vrut să mai bat un pic restaurantele chinezeşti de pe aici. Ăla la care ne-aţi dus săptămîna trecută nu era prea grozav. Poate c-o fi şi unu' clasa întîi, ce ziceţi?

Reisman se uită la el, prin oglinda retrovizoare. Mergeau pe strada Chin Pi Lu, aglomerată ca de obicei, într-o maşină luată de la autobaza OSS şi se îndreptau spre casa unde locuiau „Tong Van So" şi tovarăşii lui vietnamezi pe vremea cînd îl cunoscuse Reisman.

— N-avem voie să mîncăm în oraş, le strigă Reisman, încercînd să se facă auzit peste zgomotul motorului şi al străzii. Numai în localurile verificate de doctori.

— Rahat, parc-aţi fi maică-mea, domnule maior! bombăni Wladislaw.

Reisman fu şocat dar nu se supără, cum ar fi făcut fără îndoială, cu şase luni mai înainte, la o asemenea remarcă. Coti de pe Chin Pi Lu pe străzi înguste, o luă pe ulicioarele întortocheate de care îşi mai amintea încă şi parcă jeepul lîngă zidul curţii unde stăteau vietnamezii. Habar n-avea dacă mai stă cineva acolo, dar trecuseră cinci zile de la raidul asupra arsenalului lui Chiang Fa-K'uei şi dorea să ia legătura cu Pac Bo, ca să afle dacă materialul a ajuns acolo şi să facă aranjamentele necesare pentru plecarea lui şi a oamenilor într-acolo.

Poarta de lemn masiv a grădinii era încuiată. Trasa de mînerul soneriei şi aşteptă cîteva minute pînă să se deschidă o vizetă prin care cineva îl examină. Apoi poarta se deschise şi avu surpriza să-l vadă înaintea lui pe Tran Van Thi, cît se poate de zîmbitor. Thi îl salută ca pe un vechi prieten şi îi întîmpină cu

căldură şi pe ceilalţi patru. În casă mai erau în afară de el, încă un bărbat şi o fată care făcuseră parte la Pac Bo dintre elevii-radiofonişti instruiţi de Reisman.

Intrară în camera de zi, unde Reisman îi salută în vietnameză şi în franceză, iar oamenii care veniseră cu el – chiar şi Baw San – se arătară impresionaţi de performanţă. Încăperea arăta la fel ca în urmă cu o lună. Masa cea mare de lîngă fereastră era tot acoperită de scrisori şi de cărţi şi se mai afla încă acolo şi maşina de scris ca şi cum Nguyen Thi Mai ar fi continuat să lucreze şi Tong Van So s-ar fi pregătit să semneze scrisorile bătute de ea.

— Aveţi o legătură bună cu baza? o întrebă Reisman în franţuzeşte pe radistă.

— Da, domnule maior. Am vorbit ieri seară în cod, îi răspunse ea. Apoi adăugă insinuant: – Acum avem codul nostru.

— Şi ai de gînd să nu mi-l dezvălui nici mie?

— Aşa am primit ordin.

Tran Van Thi ridică din sprîncene şi murmură:

— Pentru siguranţă.

Reisman îl aprobă. Putea să obţină codul, dacă ar fi vrut cu adevărat.

— Atunci ai să transmiţi, te rog, ceva în numele meu?

— Desigur, răspunse fata.

Îşi asumă rolul de gazdă, invitîndu-i pe oaspeţi să ia loc, şi se duse în bucătărie să facă ceaiul.

— N-ar prinde rău ceva mai tare, mormăi Wladislaw.

— Facem noi rost singuri, mai încolo, Joe! zise Reisman prefăcîndu-se sever. Fii băiat cuminte şi n-o supăra pe mama cînd stă de vorbă cu cineva!

Bowren şi Sawyer pufniră în rîs şi Wladislaw se luă după ei. Baw San şi vietnamezii nu înţeleseseră gluma şi se uitau nedumeriţi la americani.

— Un banc de militari, încercă Reisman să le explice, în timp ce se aşezau jos cu toţii.

Tran Van Thi zîmbi politicos. Îşi trase un scaun de la masă şi îl aduse lîngă Reisman, care se aşezase pe unul din cele două fotolii. Al doilea vietnamez încercă să schimbe cîteva glume cu americanii, însă vorbea în franceză şi în vietnameză în timp ce ei vorbeau englezeşte şi nimeni nu reuşea să priceapă nimic. Baw San încercă şi el, fără succes, să plaseze ceva în limba lui,

apoi îşi găsi un teren comun cu vietnamezii, trecînd la o mandarină rudimentară, plină de greşeli.

Reisman şi Thi îşi vedeau, separat, de conversaţia lor.

— Ce vă aduce aici? întrebă Thi.

— Ar fi mai important de ştiut ce cauţi tu aici, îi răspunse Reisman. Te credeam la Tonkin. Cu convoiul ce-ai făcut? Sper din toată inima că nu l-ai parcat pe undeva prin oraş.

Fu rîndul lui Thi să rîdă:

— Nu, sigur că nu.

Îi explică apoi că armele, muniţiile şi restul de material încărcat în convoiul de contrabandă fusese împărţit în cantităţi mici, cînd ajunseseră la jumătatea drumului spre frontieră. O parte din lăzi fuseseră mutate pe barje şi şampane care circulau pe diferite rîuri, cum le sugerase Reisman. Celelalte fuseseră încărcate în alte vehicule, în căruţe, sau pe spatele unor cărăuşi. Totul fusese dispersat în multe direcţii şi pornise pe drumuri diferite, atît înspre sud cît şi înspre vest, ca să poată fi trecut peste graniţă. O parte mai era încă ascunsă în China, prin diverse locuri.

— S-ar putea ca o parte să fi ajuns deja peste frontieră – spuse Thi – dar multe sînt încă pe drum. Va mai dura cîteva săptămîni. Oricum, nu e nici o grabă.

Reisman îl privi tăios.

— Ba este, i-o reteză. Am ordin să vă pun în mişcare. Noi ne-am asumat toate riscurile ca să intraţi în luptă cu japonezii, nu să staţi în pădure cu fundul pe arme.

— Sigur că o să intrăm, îi răspunse defensiv Thi. Dar numai cînd va hotărî unchiul Ho că sîntem gata. Trebuie să înarmăm şi să instruim un număr mai mare de oameni.

Reisman îi arătă cu mîna înspre cei patru oameni care se aşezară în jurul celuilalt camarad al lui Thi.

— Ei vin cu mine peste o zi-două, îi spuse. Vă vom da tot ajutorul necesar. O parte din ce-a mai rămas în arsenalul lui Chiang Fa-K'uei se află aici, la Kunming. Încerc să mai obţin ceva material pe care să-l lansăm din avion, cînd sosim.

În noaptea aceea, Reisman avu prilejul să constate cu surprindere cît de bine îşi deprinsese operatoarea-radio meseria, după atît de puţin instructaj şi cu atît de puţină experienţă. Nu transmitea prea rapid, şi nici nu avea viteză la

descifrare, dar nici operatorul aflat la Pac Bo, la 250 de mile distanţă, nu o întrecea. Păreau mai preocupaţi de calitatea mesajelor transmise. Fata transpusese sîrguincios în cod mesajul încredinţat de Reisman şi, cînd se stabili legătura, era deja pregătită.

Ho Chi Minh venise lîngă operatorul-radio de la Pac Bo, ca să le răspundă pe loc, cu toate că cifrarea şi decodarea luau timp. Reisman îi spuse lui Ho că dorea să se lanseze cu paraşuta peste două nopţi şi că va lansa o serie de materiale, însă avea probleme să-i precizeze pilotului care urma să-i transporte coordonatele bazei lor. Ho îi răspunse că Tran Van Thi putea să-i arate pe hartă o zonă bună de aterizare, la douăzeci de mile vest de bază. Va trimite oameni acolo să-i ajute. Îi mai raportă şi că armele începuseră să sosească, mulţumindu-i. Mesajul de încheiere al lui Reisman îl informă că va lua din nou legătura cu ei noaptea următoare, pentru alte amănunte.

Ceva mai tîrziu, întregul grup al lui Reisman studie, în încăperea de la parterul casei, împreună cu Tran Van Thi, harta Indochinei. Thi le arătă o deschizătură largă în masivul aflat în nord-vestul oraşului Cao Bang. Era o vale prin care trecea, împărţind-o în două, alt rîu, Sông Bang Giang.

— Acesta e locul la care se referă unchiul Ho, le spuse Thi.

— Cum e terenul? se interesă Reisman.

— De ambele laturi ale rîului sînt ogoare şi cîmpuri de orez. S-ar putea să vă udaţi puţin, dar n-o să aveţi a vă teme de japonezi, locul se află în zona eliberată de noi.

— Am putea să ne înecăm – observă Reisman caustic – sau să rămînem fără materialul paraşutat. Mai studie o vreme harta, încordat, apoi le indică zona din nordul rîului. – Aici, la liziera vegetaţiei de munte, la picioarele pantei, terenul ar trebui să fie mai solid. Cunoşti locul, Thi?

— Da, aveţi dreptate, domnule maior, recunoscu amărît Thi. O să-i transmitem unchiului Ho să aprindă acolo semnale. Va fi foarte bucuros că de data asta ne aduceţi instructori.

Zgîindu-se pe hartă şi încercînd să citească denumirile oraşelor şi satelor, caporalul Sawyer pufni în rîs.

— Ce aiureală de ţară mai e şi asta? comentă el batjocoritor. Din două oraşe, unuia îi zice: „Te fut de tot“.

— Aşa e limba lor, zise Reisman. Sunetele n-au acelaşi înţeles ca în limba engleză.

— Uite unu' căruia îi zice „Ding-dong-dang"! comentă şi sergentul Bowren.

— Aşa e, mormăi Reisman.

Observă că Tran Van Thi, care înţelegea nu numai engleza, ci şi ridicolul situaţiei, fierbea de jenă şi de mînie. Iar Reisman se gîndi că gradul şi experienţa de care dispuneau soldaţii lui nu erau foarte nimerite pentru Indochina. N-aveau nici un fel de afinitate cu limba, oamenii sau cultura acestei ţări.

32

În timp ce cădea de la înălţime, Reisman vedea sub el, prin noapte, ciupercile pălăriilor conice de pai şi umbrele întunecate ale oamenilor îmbrăcaţi în negru cum se legănau încoace şi încolo printre flăcările jucăuşe ale focurilor de semnalizare. Perimetrul zonei de lansare cu paraşuta era marcat de cinci ruguri aprinse, care răspîndeau miros înţepător de motorină şi fum înecăcios de la ramurile proaspăt tăiate din junglă. Deasupra lui şi în jur putea să vadă paraşutele celorlalţi patru precum şi paraşutele cu lăzi de arme, coborînd încet spre ţintă. O lansare excelentă.

Ajunşi la sol, fură salutaţi ca nişte eroi. Bărbaţi şi femei cu arma pe umăr, purtînd uniforme simple, cu guler înalt, şi căşti coloniale de plută camuflate cu frunze îi înconjurară din toate părţile ajutîndu-i să strîngă paraşutele. Alţi oameni, îmbrăcaţi în *cu-nao*, veşmintele de culoare indigo ale ţăranilor şi hamalilor, se răspîndiră în jur după restul de încărcătură. Grupul care îi aşteptase număra aproape cincizeci de persoane.

Cel care îi conducea se apropie şi el, iar Reisman avu o surpriză cînd văzu cine era:

— Mai-mai să nu te recunosc fără pălăria Borsalino! glumi el pe franţuzeşte.

Vo Nguyen Giap îi oferi unul din rarele sale zîmbete. Purta şi el o uniformă militară şi o cască de plută.

— Aţi făcut treabă bună, domnule maior – îi spuse – mă bucur să vă văd întors cu bine.

Lui Reisman i se părea că fusese plecat luni întregi şi totuşi nu trecuseră mai mult de zece zile de cînd un avion îi luase de la Lang Son pe el şi pe sergentul Filmore.

— Sîntem în siguranţă în zona asta? întrebă el.

— Da. De aici şi pînă la bază e linişte, îi răspunse Giap. Dar se aude că în alte părţi au loc mişcări de trupe. Vă aşteaptă

unchiul Ho. O să vă spună el mai multe.

Reisman se uită împrejur, la chipurile celorlalţi luptători din Viet Minh care se agitau în jurul oamenilor săi şi adunau paraşutele şi lăzile, încărcînd totul pe prăjini purtate în spate sau pe biciclete. Erau la fel de fascinaţi de prezenţa tînărului kachin din Birmania, ca şi de cea a americanilor nou-sosiţi. Baw San încercă să le spună ceva în mai multe dialecte din munţii Birmaniei şi pînă la urmă găsi cîteva cuvinte pe care le aveau în comun. Reisman se uită după Nguyen Thi Mai şi Kita Shidehara, dar aceştia nu se vedeau nicăieri.

Marşul pe poteci de munte pînă la Pac Bo fu istovitor. Umblînd pe jos, cu puţine pauze de odihnă, de dinainte de zori şi pînă spre amiază. Cînd ajunseră în fine la tabără, Ho Chi Minh îi copleşi cu laude. Juca rolul unui bătrînel uşor senil, preocupat numai de confortul oaspeţilor săi.

— Vreau să stăm de vorbă asupra unor chestiuni militare importante care s-au ivit de curînd – îi spuse – dar mai întîi, cu siguranţă că o să doriţi să vă spălaţi... poate să mîncaţi ceva şi să vă odihniţi cîteva ceasuri.

Nguyen Thi Mai, care stătuse pînă atunci în grupul care le ieşise în întîmpinare în careul central al taberei, făcu un pas înainte şi îl îmbrăţişă pe Reisman cu o căldură neaşteptată. Purta o pijama largă şi informă, însă, în mod cu totul surprinzător, îi provocă aceeaşi atracţie fizică pe care o simţise la prima lor întîlnire de la Kunming.

— Unde e colonelul Shidehara? o întrebă el, încercînd să o ţină la distanţă.

— E plecat, îi răspunse ea cu o marcată lipsă de interes.

— Cu afaceri?

Ea zîmbi.

— Da... cu afaceri.

Reisman simţi ceva nou în atitudinea ei, o sfială şi o tendinţă spre cochetărie care nu păreau autentice.

Ho le arătă cu mîndrie duşurile primitive şi noile instalaţii sanitare amenajate conform instrucţiunilor conţinute într-un manual al armatei S.U.A., recent obţinut graţie agenţilor săi din China.

— Ne simţim onoraţi, unchiule, se grăbi să afirme Reisman.

Ho, Mai şi ceilalţi din anturajul lor, care îi escortaseră pînă atunci în plimbarea prin tabără, îi lăsară singuri după ce li se

indică unde vor locui. Lui Reisman îi fusese repartizată aceeaşi colibă, nu departe de cea a lui Mai. Îşi lăsă acolo raniţa şi carabina, noua staţie radio şi generatorul şi se duse şi el în coliba mai mare din apropiere, pe care cei patru soldaţi ai săi urmau s-o împartă. Îşi păstrase automatul de 45 şi cuţitul asupra lui şi le spuse oamenilor să nu umble niciodată prin tabără fără aceste două arme măcar. Urma să le dea şi cîte o puşcă-mitralieră M-3, precum şi grenade din lăzile care fuseseră paraşutate odată cu ei.

Baw San părea destul de mulţumit de adăpostul din crengi împletite în care urmau să locuiască, însă Reisman observă că ceilalţi nu erau deloc încîntaţi, văzîndu-i cum încearcă să-şi aranjeze echipamentul pentru care nu era destul loc şi să-şi întindă saltelele pe suporturile din ramuri de bambus.

— Sînt mai bune locuinţele ofiţerilor, domnule maior? se interesă Wladislaw.

— La fel, numai că mult mai mici.

— Sper să nu plouă prin acoperiş, bombăni Sawyer, uitîndu-se la împletitura de crengi.

Sergentul Bowren nu spunea nici pîs, ceea ce echivala cu a fi de acord cu ei.

— Doar nu vă aşteptaţi la hotelul Waldorf, băieţi? glumi Reisman. Asta e o tabără de gherilă. Şeful şi mulţi dintre ceilalţi stau în peşteri. Restul au nişte colibe ca asta, sau n-au nici atît. Îşi închipuie că noi, americanii, ţinem la tăvăleală. O să le arătăm că nu-i aşa.

— Eu sînt kachin, îi aminti Baw San.

Wladislaw îl luă peste picior pe Reisman în legătură cu felul intim în care îl salutase Mai. El şi cu Sawyer făcură cîteva comentarii fără perdea în legătură cu celelalte femei pe care le văzuseră prin tabără.

— Spuneţi-mi care e politica, domnule maior, în privinţa fraternizării cu localnicii, întrebă sergentul. Ca să ştiu dacă să-i ţin sau nu din scurt pe armăsarii ăştia.

Reisman era cam încurcat. Regulamentul departamentului preciza că un agent al OSS nu trebuia să se culce cu nimeni, cît timp era în misiune, indiferent din care tabără făcea parte femeia. Însă presimţea că nici el n-avea să respecte regula cu prea multă stricteţe.

— N-am o politică anume, le spuse el în cele din urmă, mă

bazez pe bun-simţ şi pe discreţie. Să nu vă prind că daţi de bucluc numai fiindcă vi se scoală, cum aţi păţit unii din voi cînd eram în Anglia.

Baw San îi preveni, la rîndul lui.

— La mine în ţară fetele sînt foarte prietenoase, dacă respecţi tradiţiile. Aici, nu ştiu.

— Cred că o să descoperiţi că pe fetele de aici le interesează la voi mai mult informaţiile militare şi opiniile politice decît alte chestii, le spuse Reisman.

Cu toate astea, în seara respectivă avură surpriza unei petreceri date în cinstea lor în sala de mese comună, luminată vesel cu lămpi de gaz şi lumînări. Ho Chi Minh defini ocazia drept cina lor de „Ziua Recunoştinţei” *, serbată cu oarecare întîrziere.

— Eu cunosc obiceiurile voastre din America, le spuse el, arătîndu-şi chipul cel mai seducător, de maestru în relaţiile cu publicul.

Reisman şi oamenii lui fură despărţiţi şi aşezaţi printre vietnamezi, la mese diferite – ca să se poată naşte noi prietenii, explică Ho. Mai stătea lîngă Reisman, la o masă unde se mai aflau zece bărbaţi şi femei, îmbrăcaţi în haine mai bune decît se puteau vedea de obicei prin tabără. Ho alese dinadins să se aşeze în altă parte a sălii cu pereţi din împletitură de bambus.

Mîncarea consta din orez, porumb şi banane, dar se servi şi carne de pui şi de porc şi băutură, bere şi vin. Vietnamezii îşi atacaseră serios proviziile de hrană ca să-i poată impresiona pe americani şi se toastă mult, bîndu-se pe săturate. Ho ţinu un discurs în care făcu elogiul istoriei şi tradiţiilor Statelor Unite. Reisman constată cît de mult se străduia conducătorul vietnamez să le cîştige noilor veniţi prietenia şi lealitatea.

Îşi mai dădu seama, în aceeaşi seară, că se înşelase în privinţa femeilor din Viet Minh. Începînd cu Mai. Aceasta nu se mai dezlipea de lîngă el, umplîndu-i tot timpul paharul cu vin. Purta un veşmînt extrem de atrăgător, o rochie lungă despicată în părţi, în culori vesele peste pantaloni albi de satin. Reisman o privea cu din ce în ce mai mult interes. La un moment dat, se

---

* *Thanksgiving Day* – sărbătoare oficială americană, în amintirea primilor colonişti stabiliţi în Massachusetts (ultima joi a lunii noiembrie). Obiceiul este ca familia să se reunească, cu acest prilej, la o masă îmbelşugată cu feluri tradiţionale, printre care friptura de curcan cu garnitură de porumb (n.tr.).

trezi plimbîndu-şi mîna pe mătasea costumului ei şi savurînd elasticitatea trupului de sub ea. Se încălzise de-a binelea.

— Cum se cheamă asta? o întrebă.

— *Aó dài*, îi şopti ea la ureche.

— Da, sigur... rochie lungă... cum de-am uitat... foarte frumos.

Îşi aruncă privirea prin sala de mese şi văzu că Bowren, Wladislaw, Sawyer şi Baw San erau răsfăţaţi la fel de alte fete din Viet Minh: diferenţele de limbă nu păreau să constituie o barieră. Comportarea femeilor, în special a lui Mai, îi trezea suspiciuni, însă decise să se relaxeze pur şi simplu, lăsînd lucrurile să-şi urmeze cursul. Se petrecea un lucru ciudat cu mintea şi cu trupul lui. Nu prea înţelegea nici el. Nu băuse prea mult. Abia atunci îşi dădu seama ca Mai nu-şi turna şi ei vin din aceeaşi carafă. O provocă, cerîndu-i să bea din paharul lui şi ea refuză.

O senzaţie nedorită de poftă trupească se iscă brusc în el. Era o senzaţie stranie, lipsită de tandreţe, îmbibată de o emoţie înrudită cu violenţa.

— Ce-ai pus în vin? o întrebă.

Mai îi zîmbi cu o privire dominatoare.

— Un stimulent, îi şopti la ureche.

— Ce fel?

— O băutură de dragoste. Un afrodisiac.

— De ce?

— Ca să ai parte de plăcere.

— Cu cine?

— Cu oricine doreşti.

— Cu tine?

— Poate.

— Eşti iubita lui Shidehara.

— Nu sînt iubita nimănui.

— Ho te-a pus să faci asta?

— El e mulţumit, dacă tu eşti mulţumit.

Reisman îi duse paharul lui la gură, buimăcit de mînie şi de dorinţa pe care o simţea în creier şi în măruntaie:

— Bea şi tu, îi porunci, cu dinţii strînşi, băgîndu-i cu forţa paharul între buze.

Ea îl împinse şi o parte din băutură îi curse pe bărbie, căzîndu-i apoi pe rochie.

Reisman se uită în jurul sălii de mese şi văzu că tovarăşii lui păreau să se simtă bine în compania noilor lor prieteni. Toţi vietnamezii petreceau, în felul lor, şi nimeni nu le acorda prea multă atenţie lui şi lui Mai. Prefăcîndu-se antrenat de atmosfera senzuală şi libertină care domnea în anturaj, îşi petrecu braţul în jurul taliei lui Mai şi o înhaţă cu putere de mîna dreaptă. Luă de pe masă, cu stînga, vinul şi se ridică, tîrînd-o pe Mai după el.

— Hai să vedem dacă are rezultat, îi şopti printre dinţi.

Ea dădu să se smulgă din strînsoare, dar Reisman o ameninţă:

— Vino încoace, sau îţi rup mîna!

Era furibund că-l înşelase şi era furios pe sine însuşi că se lăsase prins în cursă. O tîrî afară cu el, fără să-i pese dacă îi vede cineva. Cînd se văzu singur cu ea pe potecă, îi turnă, cu de-a sila, pe gît o parte din băutură. Cînd se asigură că o înghiţise, întrebă în bătaie de joc:

— O.K., Domnişoară Inocenţă, la tine sau la mine?

— Nicăieri, dacă nu eşti cuminte.

Reisman emise un hohot oribil, un hohot de rîs batjocoritor – şi, auzindu-se, nu-i veni să creadă că el vorbea.

— Să fiu cuminte? Credeam că mi-ai pus rahatul ăla în vin tocmai ca să nu fiu!

Simţi cum îşi pierde controlul şi acest lucru îi provocă un nou acces de furie. O mai forţă să bea o înghiţitură de vin. Ea se dădu o clipă deoparte, însă el o ţinea încă de încheietură. Apoi, pe neaşteptate, îi luă din mînă cana şi bău tot ce mai rămăsese în ea.

— Să te văd dacă eşti mai bun ca un japonez, îl provocă Mai.

Zeflemeaua nu-l supără, nici nu-l opri. N-avea nevoie să-i dovedească nimic, numai s-o încalece şi să-şi liniştească încordarea produsă de afrodisiac. Şi totuşi, vorbele ei îi ascuţiră percepţia. Dacă Kita era „un japonez”, atunci nu din afecţiune, din iubire sau din dorinţă trupească devenise *la fille de joie* a colonelului. Şi nici n-avea cum s-o împingă vreunul din aceste motive să toarne o poţiune afrodisiacă în vinul lui. Ceea ce făcea ea, înţelese Reisman, era din motive evidente şi mai puţin personale – din cerinţe de oportunism politic. N-avea nici o legătură cu bărbatul din el, exact cum încordarea dureroasă pe care o simţea el acum n-avea nimic de-a face cu sentimentele sale faţă de Mai sau de orice altă femeie,

— Ţi-ai dat drumul, *tavarişci*, îi spuse el în bătaie de joc, fiindcă era sigur că, pe lîngă afrodisiacul care lucra acum şi în trupul ei, o împingea spre el şi viclenia tovarăşilor ei de luptă.

Acest cuvînt făcu să răsară un surîs ipocrit pe faţa ei. Îşi închipuia oare că îi oferă o recompensă oficială pentru serviciile aduse cauzei lor? Sau voia – voiau cu toţii – de la el un lucru pe care nu l-ar fi putut obţine în mod obişnuit, dacă nu devenea neajutorat în faţa ei. Ea nu dorea să-l vadă puternic, dorea să-l vadă slab şi, pe moment, se afla pe cale să cîştige partida. Dacă drogul nu i-ar fi aprins creierul şi testiculele, ar fi împins-o cît colo la iuţeală.

— La tine! îi spuse furios şi o tîrî după el, uitînd de toate în afară de pofta pe care ea îl făcuse s-o cunoască, păcălindu-l.

Dar nu mai era sigur dacă o trăgea el, sau Mai alerga ea de bunăvoie. Se repeziră pe scările care duceau la platforma unde se afla coliba ei, trîntiră uşa şi se repeziră unul la altul pe întuneric. Fără cuvinte, fără tandreţe, fără griji. Doar strigătele animalice şi gemetele care se ridicau din gîtul lor şi zgomotul trupurilor goale care se vînzoleau.

Pentru Reisman nu fu o experienţă care să-i provoace bucurie. Era doar o împreunare sălbatică, febrilă şi aducătoare de dezamăgire; căci atrăgătoarea Mai nu era la înălţimea dorinţelor ocazionale şi a fanteziilor de moment ale lui Reisman. Nu-şi făcea iluzia că dezlănţuirea ei ar putea avea alte pricini decît imperativele afrodisiacului şi ale Viet Minh-ului. Nu dădea dovadă de nici un fel de imaginaţie sau de fantezii lirice. În momentele de pauză devenea ridicol de bătător la ochi de ce se destrăbăla cu el. Îl hărţuia – întărîtîndu-l, mîngîindu-l, provocîndu-l, – cu aceleaşi întrebări care i se puseseră tot timpul: ce planuri aveau guvernul şi armata Statelor Unite pentru popoarele din Indochina?

Reisman rîdea sau mormăia că nu ştie nimic. Dar ea nu-l credea şi o spunea cu voce tare. Făcuse deja atît de mult pentru ai ei, putea să-i răspundă şi la întrebarea asta. Dar singurele răspunsuri pe care le primi fură variaţii la ceea ce făceau împreună. Pe măsură ce se stingea efectul afrodisiacului, Mai începu să-l plictisească. Se întrebă dacă şi oamenii lui aveau parte, prin alte locuri din tabără, de aceleaşi mîngîieri şi de acelaşi interogatoriu. Dar ce importanţă putea să aibă? Tot nu ştiau nimic. Spera că se simt bine pe unde sînt.

Gîndurile îi zburară la alte femei. Delicioasa chinezoaică de la Kunming. Acolo nu fusese vorba de politică. Doar de plăcere. Tess Simmons la hanul din Marston-Tyne. O fată încîntătoare care îl fermecase la toate nivelurile, dincolo de sex. Madeleine Thibaut la Lang Son. Toată numai mister. O admira. Se născuse între ei o atracţie şi o afecţiune puternică. Ar fi preferat să fie acum alături de ea, ştia prea bine, şi să nu mai aibă vreodată de-a face cu Nguyen Thi Mai.

La apropierea zorilor se simţea absolut sătul şi murdar şi avea sentimentul că se abuzase de el. Se îmbrăcă şi se strecură prin întuneric pînă la coliba lui, întrebîndu-se dacă îi urmărea cineva venirile şi plecările cum făcea el altădată cu Kita Shidehara. Mai bănuia şi că japonezul nu dădea la fel de multă importanţă ca el acestor lucruri.

Ho Chi Minh avea un surîs pe buze cînd Reisman intră la el în peşteră ceva mai tîrziu, după ce se ocupase de oamenii lui. Avuseseră cu toţii parte de o noapte la fel – chiar şi Baw San care păruse pînă atunci neinteresat şi neiniţiat în astfel de lucruri – şi se delectaseră cu toţii, fără să-şi bată prea mult capul gîndindu-se la motive şi la consecinţe.

— Ai dormit bine? îl întrebă grijuliu Ho.

Privirea lui Reisman se mută asupra lui Vo Nguyen Giap şi a celor doi aghiotanţi ai săi, care îl urmăreau fiecare cu un aer uşor amuzat, aşteptînd poate confirmarea celor povestite de Mai în legătură cu hîrjoana lor fără rezultat.

— O.K., răspunse Reisman, cu aerul că nu se petrecuse nimic peste noapte. Avea de gînd să se arate la fel de impenetrabil cum se spunea că sînt asiaticii.

Trecu imediat la chestiune:

— Care e situaţia militară nou-apărută despre care vorbeaţi?

— Mai întîi trebuie să-ţi mulţumim încă o dată pentru cadourile trimise din partea lui Chiang Fa-K'uei şi pentru cele pe care ni le-ai adus ieri, spuse Ho.

— Materialul de la arsenal soseşte cu bine?

— O parte e deja aici, îi spuse Giap. Restul se mai află în tranzit. Sistemul nostru de transport e încet, dar sigur. Nu-i nici o grabă.

Asta îi spusese şi Tran Van Thi la Kunming, provocîndu-i aceeaşi replică:

— *Au contraire*, *mon Général!* Am ordin să intraţi imediat în acţiune. N-avem timp de pierdut. V-am adus instructori de primă mînă, veterani care au luptat alături de mine. Vă vom ajuta la instrucţie şi la elaborarea planurilor, însă dorim acţiune, ca japonezii să fie siliţi să-şi replieze trupele şi tehnica pe alt front, aici în Indochina.

— Asta şi fac acum, îi spuse Ho, luîndu-l pe nepregătite. Despre asta trebuie să vorbim. Francezii şi japonezii îşi deplasează trupele pe poziţii noi.

— Împreună? îl întrebă Reisman, nevenindu-i să creadă.

— Nu neapărat împreună, într-o operaţie combinată, interveni Giap. Ca şi cum ar executa un dans. Se mişcă pe rînd, întîi unul, apoi celălalt.

— Sau ca la jocul de şah, sugeră Ho. Ceea ce înseamnă, desigur, o rezervă de război. Totuşi nu e limpede cine intenţionează să atace pe cine – sau dacă se gîndesc la un al treilea.

— De pildă, la voi?

— Noi ne-am bucura să-i înfruntăm, izbucni Giap.

— Nu, nu e aşa, se grăbi să declare Ho.

Îi azvîrli supărat lui Giap o privire mustrătoare şi Reisman intui că exista între ei un conflict: conducătorul militar dornic să-şi încerce oamenii şi mijloacele în luptă, pe de o parte, iar pe de altă parte liderul politic care se simţea dator să procedeze cu precauţie, aşteptînd momentul şi locul potrivit pentru atac.

— Nu ştiu ce semnificaţie au toate astea, continuă Ho. Poate o invazie a Chinei de către francezi în alianţă cu japonezii. Ar fi uşor pentru ei să ajungă în Kunming, venind dinspre sud.

— Dar ce dracu’ să caute francezii în China! exclamă Reisman.

— Ce căutaţi şi voi în Vietman. Ce caută celelalte ţări europene în concesiunile de pe teritoriul chinez. Profit!

— E ridicol declară Reisman. Oricum, n-au cum să ajungă la Kunming. Chinezii au adus divizii de elită din
Birmania şi din India, ca să apere Kunming şi Chungking.

— Pură fantezie, rosti Ho zîmbind. Ştiu de şiretlicul ăsta pe care l-aţi născocit dumneata şi cu Kita. Pentru asta i-ai dat codul… ca să asculte japonezii la radio mesajele care indicau aşa ceva. Dar n-ai mai utilizat codul respectiv pentru nimic altceva.

Reisman zîmbi.

— Am veşti suplimentare pentru voi – şi pentru el, cînd o să-şi facă apariţia. Ideea s-a dovedit atît de bună, încît chinezii au început cu adevărat să aducă trupe de peste munţi. Nu mai e doar o armată-fantomă. În cîteva săptămîni va fi pe deplin operaţională.

— Era şi timpul ca nătărăii ăia să facă şi ei bine un lucru, spuse dispreţuitor Giap. Să avem noi resursele de care dispun ei – le-am arăta cum se face treabă!

— Şi ce spune colonelul Shidehara despre mişcările de trupe? întrebă Reisman.

— A plecat la Hanoi ca să afle ce se petrece, zise Ho. Însă noi nu depindem exclusiv de informaţiile primite de la el. Reţeaua noastră a cules şi ea date despre mişcări care ameninţă unitatea forţelor noastre în faţa inamicului.

Ho îi relată că şi francezii şi japonezii recrutau în secret, fiecare pe cont propriu, soldaţi şi trupe paramilitare din rîndul băştinaşilor. Francezii îi evitau pe annamiţi, dar îşi găseau sprijinitori în rîndul triburilor mai sălbatice din munţi, care doreau să lupte contra japonezilor şi a Viet Minh-ului. Pe de altă parte, japonezii îi organizau şi îi antrenau pe naţionaliştii vietnamezi, pe fanaticii religioşi şi pe gangsterii care se arătau dornici să lupte atît cu francezii, cît şi cu cei din Viet Minh.

— Kita ne-a confirmat acţiunea japoneză, continuă Ho. E vorba de o operaţiune concepută de Kempitai, dar asupra căreia nu are nici un fel de autoritate. Vor să creeze atît de multe facţiuni militare în ţara noastră, încît nimeni să nu poată guverna. Francezii, dimpotrivă, doresc să-şi refacă imperiul. Au de gînd să se folosească de sprijinul minorităţilor mai puţin evoluate şi mai uşor de dus de nas, al celor care cultivă şi comercializează opiu şi al celor care exploatează munca şi suferinţele propriului lor popor.

— Plănuiesc să-i atace pe japonezi? întrebă Reisman.

Dacă era aşa, situaţia urma să influenţeze cu siguranţă strategiile operaţionale ale ştabilor de la Kunming şi Chungking, poate chiar să modifice politica şefilor de la Washington ai acestora şi chiar directivele preşedintelui.

— Aş dori să cunosc răspunsul la această întrebare, zise Ho. N-ai putea să te duci la Lang Son şi să încerci să afli? Eu nu cred că ar avea forţa să-i atace. Şi dacă vor acţiona prematur, totul

se va solda cu un dezastru.

Era deschiderea pe care o dorea şi Reisman, să plece la Lang Son după treburile sale proprii, fără să se arate prea dornic s-o facă. Şi nu credea deloc în grija pe care o afişa Ho pentru binele francezilor.

— Dar trebuie să demarez imediat programul de instrucţie, insistă el. De asta m-am întors. De asta mi s-a permis să-i aduc cu mine pe aceşti oameni preţioşi.

— Da, bineînţeles, *Jean*. Dar poate că ai putea pleca mîine? îl îndemnă Ho. Noi o să-ţi procurăm orice mijloc de transport şi orice escortă ne vei cere.

— Mai bine să încercăm mîine seară, îi răspunse Reisman.

Începură noul program de instrucţie chiar în după-amiaza aceea, într-una din sălile de lectură cu pereţi de trestie. Reisman ţinu o lecţie-cadru în faţa a patruzeci de şefi de grupe care – lucrînd sub îndrumarea lui Baw San, Bowren, Wladislaw şi Sawyer – urmau să le predea, la rîndul lor, tactica şi mînuirea armamentului celor nouă oameni din fiecare grupă.

Spre neplăcerea lui Reisman, lîngă el pe podium, urmînd a servi de translator, stătea Nguyen Thi Mai. Însă nimic din glasul şi din atitudinea ei nu lăsa să se întrevadă ceea ce se petrecuse între ei în noaptea dinainte, şi constată cu satisfacţie că îşi îndeplinea excelent misiunea şi că era complet familiarizată cu armele care serveau la demonstraţii. În prima lecţie, Reisman se limită la puşca M-1 şi la carabina de calibru 30, întrucît din astea aveau mai multe la dispoziţie. Vietnamezii – bărbaţi şi femei – prindeau foarte iute. Demontară şi asamblară la loc piesele, învăţînd numele englezesc al componentelor. La rîndul lor, Reisman şi ceilalţi învăţară denumirile vietnameze.

După aceea Reisman ţinu, la tablă, o conferinţă despre principiile tacticii.

— „*Chiēn phàp*”, rosti el, mulţumit că învăţase de la Giap cuvîntul vietnamez pentru „tactică” şi că poate s-o ia pe Mai prin surprindere.

Apoi, într-un jargon amestecat de engleză, franceză şi vietnameză, smulse un hohot de rîs publicului şi le cîştigă simpatia spunîndu-le că nu are prezumţia de a preda tehnica dispariţiei şi apariţiei neaşteptate unor persoane deja maestre în această artă.

— În ceea ce voi numiţi *ān hiên*, iar noi îi spunem în America *peekaboo*, cucu-bau.

În seara respectivă, cînd era pe punctul să adoarmă, în coliba lui intră Mai, care începu să-şi scoată hainele. Reisman o opri, vorbindu-i despre cît se simţea de obosit şi de lipsit de puteri, cuvinte care nu o jigniră ci o amuzară mai degrabă, cu toate că se întoarse la locul ei bosumflată.

33

A doua zi dimineaţă tot grupul, împreună cu instructorii şi cu translatoarea se aflau din nou în sala de lectură, exersînd cu pistoale, puşti mitralieră şi *bazooka*. După-amiază ieşiră pe teren ca să facă exerciţii tactice de aplicaţie. Programul pornise bine. Reisman se convinse că putea lipsi o vreme. Sergentul Bowren şi oamenii lui puteau să continue ei instrucţia şi s-o coordoneze cu programul lui Giap.

Plecă de la Pac Bo în noaptea aceea, luîndu-l cu el pe Baw San, doi operatori radio şi doi dintre cei mai buni soldaţi ai lui Giap. Estimă că în trei nopţi de mers puteau ajunge la Lang Son. În timpul zilei aveau să se odihnească, în afară de cazul că împrejurări deosebite i-ar fi silit să meargă fără oprire. Cu toate că îl nemulţumea să piardă atîta vreme mergînd pe jos, era probabil calea cea mai sigură. Mai vroia şi să-şi încerce propriile forţe pe drumurile lor, să verifice extinderea reţelei lor de drumuri şi poteci şi să-şi dea seama la ce se puteau aştepta din partea unui grup de atac Viet Minh în privinţa vitezei de deplasare. Plănui să ajungă pînă la pagoda din apropiere de Lang Son în a treia noapte, înainte de miezul nspţii. Avea intenţia să-i lase acolo pe Baw San şi pe vietnamezi şi să meargă singur la Lang Son pentru două zile.

La 02.00 în cea de-a treia noapte bătea la uşa casei lui Madeleine. În jurul lui oraşul dormita în întuneric. Luase o bărcuţă şi traversase rîul Sông Ky Cung în acelaşi loc pe unde trecuse cu două săptămîni în urmă. Apoi dăduse ocol în jurul fortăreţei şi a părţii de sud a oraşului ca să ajungă pînă la ea acasă, în apropierea altui cot al rîului. Hotărîse să nu treacă pe pod, deşi ar fi ajuns mai aproape de casă, căci, deşi purta o uniformă de campanie care putea fi foarte bine a armatei coloniale, şi avea asupra lui hîrtiile pe care locotenent-colonelul Gauthier i le dăduse la prima lui vizită, nu dorea să-şi facă cunoscută prezenţa în localitate.

Madeleine, care sărise speriată din somn cînd îl auzise ciocănind şi venise la uşă în cămaşă de noapte şi halat, îl întîmpină cu bucurie cînd îi recunoscu vocea prin uşa de pe verandă.

— E adevărat că speram, dar n-am îndrăznit să cred, zise ea.

Se îmbrăţişară şi se sărutară ca nişte amanţi despărţiţi de multă vreme. O privi ţinînd-o de umeri, copleşit şi recunoscător pentru sentimentele pe care i le stîrnea. Îl făcea să se simtă ca şi cum s-ar fi întors acasă.

— Philippe mai e aici? o întrebă.

— Nu, sînt singură. E plecat, îi spuse ea cu voce emoţionată şi îmbujorată la faţă.

Se grăbi să-i relateze că la cîteva zile după ce Reisman plecase cu avionul în China, se întorsese de la Hanoi şi colonelul Robert; Philippe stătuse de vorbă cu el între patru ochi şi obţinuse o garderobă întreagă de uniforme ale armatei coloniale, o maşină cu şofer şi ordine oficiale care îi impuneau să călătorească pe la unităţile militare din toată ţara. În timp ce vorbeau, Madeleine îl duse pe Reisman spre bucătărie, ţinîndu-l de mînă oprindu-se să aprindă lămpi şi flecărind cu vivacitate…

— Cafea?… nu aştepta răspuns, se mişca automat, turuia un potop de vorbe ca să mai amîne ceea ce el ştia că era de acum dominant în inimile şi în mintea lor.

— Philippe se duce peste tot ca să realizeze contacte şi să lămurească lucrurile, zise ea cuprinsă de vervă. La Hanoi şi Saigon şi în ţinuturile de graniţă Annam şi Cochin. Nu se întoarce înainte de două sau trei săptămîni. Cafea? repetă ea cînd ajunseră lîngă maşina de gătit. Cît rămîi de data asta?

Reisman o trase lîngă el, o luă în braţe şi o sărută cu tandreţe.

— Două zile, îi spuse el cînd îşi eliberă buzele. Trebuie să-mi aranjezi să-l văd pe colonelul Robert.

— De asta ai venit?

— Parţial, – zise el şi îi explică restul apăsîndu-şi din nou buzele pe ale ei. Se simţea cuprins de bucurie, de pasiune, de tandreţe şi de sentimentul că locul lui era acolo, lîngă ea. – Nu vreau cafea, mulţumesc.

— Da, bineînţeles… e tîrziu… sau devreme… depinde cum priveşti lucrurile. Trebuie să fii obosit. Vrei să dormi?

— Să dorm, nu, în pat da, zise el încetişor.

Madeleine îl privi în ochi şi înclină din cap. Îl luă de mînă, fără o vorbă, şi îl duse în dormitorul ei, fără să mai aprindă lumina, de data asta. Se puteau vedea însă unul pe altul în lumina ceţoasă care se filtra dinspre restul casei. Madeleine îi lăsă mîna şi se întoarse spre el, cînd ajunseră lîngă pat, stînd calmă cu braţele de-a lungul trupului, respirînd uşor, căutîndu-i ochii cu privirea, încercînd să-i desluşească trăsăturile.

— Sînt foarte singură, de la moartea lui Roland, îi şopti ea.

Dar tot nu se clinti din loc – şi cu toate că ştia că simte şi ea dorinţă şi afecţiune pentru el, Reisman desluşi în cuvintele şi în atitudinea ei o teamă de a se arăta prea stîngace, un tremur, incertitudinea ei privea nu dorinţa proprie, ci modul de a i se oferi, reacţia pe care o va produce.

Făcu el pasul care îi mai despărţea, luîndu-i obrajii în mîini şi atingîndu-i uşor buzele, cu multă tandreţe, ca ea să ştie că o simte cît e de fragilă. Stătură aşa îndelung, pînă cînd Madeleine se desprinse cu un suspin.

— E prea multă vreme de cînd n-am mai simţit aşa ceva, îi şopti ea. Aproape că am uitat.

Pe Reisman îl săgetă un sentiment de vinovăţie în legătură cu noaptea petrecută cu Nguyen Thi Mai. Dar spuse adevărul atunci cînd i se adresă:

— Ce bine e să fiu din nou cu tine! M-am gîndit la tine atît de des!

O sărută din nou, la fel de uşor, pînă cînd ea începu să preschimbe atingerea lor într-o îmbrăţişare mai pătimaşă, solicitîndu-i mai mult gura şi mîinile. El îi desfăcu cordonul halatului şi îi dezgoli umerii. Halatul căzu pe jos. Cămaşa ei de noapte era deschisă la culoare şi castă. Ea stătea cu braţele atîrnate de-a lungul trupului, aşteptînd, privindu-i chipul, lăsîndu-l să ia el iniţiativa. El o apucă de şolduri şi ea se lăsă pe spate, făcîndu-l să-şi încordeze braţele ca s-o împiedice să cadă.

— Începusem să simt asta cînd ai fost aici prima oară... dar m-am reţinut, îi spuse ea foarte încet.

— Eu încercam să fiu un gentleman.

— Şi ai reuşit, chiar prea bine. Sînt aşa de bucuroasă că te-ai întors. – Îi zîmbi cu un zîmbet minunat de îmbietor, la care sfiala adăuga savoare. – Poate că de data asta nu mai reuşeşti.

— Să fiu un gentleman?

— Da.

Îl încercă plăcerea de a-i atinge carnea, chiar prin ţesătura grosolană de bumbac, iar valul de tandreţe care îi umplea inima îi confirmă că ceea ce simţea pentru ea era mai mult decît tensiunea obişnuită dintre băieţi şi fete în legătură cu care glumiseră cu două săptămîni în urmă. Era şi o chemare a spiritului, nu numai a cărnii, o întrupare a tot ce fusese mai frumos în viaţa lui şi o promisiune a lucrurilor frumoase care abia urmau să vină.

Madeleine îşi ridică braţele, îşi trase cămaşa peste sîni şi peste cap, lăsînd-o să cadă la pămînt. Albeaţa trupului ei îl orbi, i se păru că atrage toţi stropii de lumină care pătrundeau în încăperea întunecată. Ea stătea imobilă, cu părul desfăcut revărsat pe umeri. El era hipnotizat de minunata rotunjime a sînilor, şoldurilor şi membrelor ei care se conturau prin întuneric. Ea îl privea blînd şi îmbietor, conştientă de admiraţia din privirile lui.

În cele din urmă o atinse, ca să-i simtă realitatea cărnii; îi înconjură trupul gol cu braţele şi o ţinu strîns lipită de el, pînă cînd o auzi şoptindu-i la ureche, pentru prima oară pe englezeşte:

— Vreau mult de tot să te iubesc, *Jean*.

— Şi eu pe tine, îi murmură el.

Se depărtă de ea şi se dezbrăcă repede, cu inima bătîndu-i nebuneşte, şocat să descopere că purta armă şi aici, în dormitorul ei, abia nimerind să-şi desfacă bocancii, smulgîndu-şi şosetele, trăgîndu-şi repede chiloţii şi maieul; apoi Madeleine, care rămăsese în picioare urmărindu-l cum se dezgoleşte, fu cea care îl luă în braţe strîngîndu-l la piept, care îşi apăsă gura de a lui, avansînd cu limba în timp ce scotea un geamăt de plăcere.

El o luă în braţe, o duse pînă la patul care purta încă urmele somnului ei întrerupt şi se întinse lîngă ea. Simţi un freamăt triumfător în pîntec. Se abandonă fericit. Nu se mai gîndi la nimic, se lăsă în voia simţurilor. Şi se iubiră.

Cîteva ore mai tîrziu, aproape de ceasul cînd se ivesc zorii, încă pe jumătate adormiţi unul în braţele altuia, Reisman deschise ochii exact în clipa cînd Madeleine se ridica, sprijinindu-se într-un cot şi exclama:

— *Mon Dieu!* Dar cum ai ajuns pînă aici? Nici nu te-am întrebat.

— Am sărit cu paraşuta între munţi, la nord-vest, şi pe urmă am venit pe jos încoace, îi răspunse el vag.

Madeleine se lipi de el, cutremurată:

— De data asta puteau să te prindă sau să te ucidă, *Jean*, murmură ea, cuibărindu-se la pieptul lui. Japonezii au adus o mulţime de trupe. Nu mai trebuie să foloseşti aeroportul de aici, dacă asta intenţionai. Acum se văd de la colţul rîului cum umblă în zona aceea.

— La Kunming, o minţi el, mi s-a spus că şi japonezii şi francezii îşi deplasează trupele pe alte poziţii. E unul din motivele care m-au făcut să mă întorc aici. Ca să descopăr ce se întîmplă. Tu ştii ce se petrece, Madeleine?

— Ne pregătim, îi şopti ea. Asta e tot ce ştiu. Ne pregătim să-i alungăm de aici pe maimuţoi. Colonelul Robert o să-ţi spună tot ce e necesar să afli. Sînt sigură că voi, americanii, o să ne ajutaţi.

— O să vrea Robert să vină aici? Eu ar trebui să nu mă arăt pînă nu cădem de acord să cooperăm şi pînă nu-mi aranjează o acoperire, cum a făcut în cazul lui Philippe.

— Mă duc Ia el în dimineaţa asta, zise Madeleine. În mine are încredere. Apreciază mai mult decît superiorii lui activităţile clandestine.

La 07.30 porni să parcurgă pe jos distanţa de o jumătate de milă pînă la comandamentul francez. În mai puţin de o oră se întoarse cu maşina condusă de colonelul Gauthier, care îi aducea lui Reisman o uniformă kaki a armatei coloniale.

— V-am adus împrumut o uniformă de-a mea pînă vă găseşte ceva ofiţerul de intendenţă. Colonelul Robert vă invită la biroul lui.

Pentru Reisman asta însemna că e dispus să accepte. Cu toate astea, era conştient de conflictele inerente unei asemenea alianţe. Capacitatea sa de conlucrare cu cei din armata colonială franceză era extrem de limitată şi nici nu cuteza să le spună că fusese trimis aici în primul rînd pentru Ho Chi Minh.

Cînd apăru în sufragerie în uniforma lui Derrieu, cu chipiul albastru brodat cu ancore aurii, francezul exclamă:

— Acum eşti un *marsouin!*

— *Marsouin?* repetă Reisman. *Qu'est-ce que c'est que ça?*

Madeleine rîse. Încercă să-i explice în engleză.

— Cum îi spuneţi... un peşte... un peşte mare...? Îşi deschise

larg braţele.

— O balenă?… Un rechin?

— Un purcel-de-mare?

— *Oui*, spuse ea, într-un melanj de engleză şi franceză. Este *le sobriquet* al soldaţilor din *La Coloniale*.

— Aha, porecla, spuse Reisman, confirmîndu-i ca a înţeles. Netezi materialul uniformei şi dădu din cap în direcţia lui Derrieu. – Îmi vine foarte bine. Mulţumesc.

Cu un gest impulsiv, Madeleine îl sărută de rămas-bun, amintindu-i că îl aşteaptă la masă. Ajunşi afară, maiorul Derrieu zîmbi şi făcu observaţia:

— Lucraţi repede, *monsieur*. O cunosc pe această femeie superbă de cîţiva ani şi mă consider norocos că mi s-a îngăduit să-i strîng mîna.

— Uniforma trebuie să fie de vină, glumi Reisman, urcîndu-se în vechiul Citroën cunoscut.

Periferiile şi împrejurimile oraşului Lang Son erau acum mai importante pentru el decît la prima sa vizită. În vreme ce se îndreptau înspre comandamentul francez observa cu acuitatea unui cartograf particularităţile ţinutului şi ale localităţii. Drumul de la casa Madeleinei urma conturul natural şi elevaţiile malului, luncii, orezăriilor şi dîmburilor şi pătrundea, după o vreme, în structura geometrică de bulevarde şi străzi a micului şi frumosului oraş. Arhitectura era un amestec de stil chinezesc, stil provincial francez şi stil utilitar de frontieră, toate pe fondul vegetaţiei luxuriante a cîmpiei inundate de apele rîului.

Derrieu îi satisfăcu rugămintea de a trece pe lîngă toate clădirile-cheie din centrul înghesuit al oraşului, arătîndu-i-le pe rînd. Îi răspunse plin de solicitudine la întrebări legate de instalaţiile militare, de principalele edificii publice, de străzi şi de populaţie. În zona imediat înconjurătoare locuiau 100.000 de oameni. Doi la sută din ei erau francezi, un număr mic proveneau din alte ţări europene şi la aceştia se adăugau mulţi comercianţi chinezi. Populaţia indigenă se compunea în special din tonkinezi, annamiţi şi oameni din tribul Nung, deşi Reisman observă că Derrieu avea tendinţa ca în conversaţie, să-i bage pe toţi în aceeaşi oală, numindu-i „annamiţi“. Se întrebă dacă nu cumva din propria lui experienţă limitată şi secretă, nu aflase deja mai multe despre diviziunile etnice şi despre rivalităţile tribale din Indochina decît coloniştii francezi.

Se aştepta ca în final să fie adus chiar în interiorul fortului, acolo unde credea el că se află biroul comandantului şi unde îi întîlnise pe Derrieu şi pe Gauthier cu două săptămîni în urmă; descoperi cu surprindere că, alături de alte clădiri-cheie ale instituţiilor militare şi ale birocraţiei civile, comandamentul francez nu se afla înăuntrul zidurilor citadelei, fiind aşezate pe străzile din apropiere, în special pe Boulevard Gallieni, strada principală a oraşului, care purta numele unui mareşal.

— Cît de mare e garnizoana? întrebă Reisman în timp ce treceau a doua oară pe lîngă citadelă, pe Avenue Clamorgan.

— Aproximativ două mii patru sute de oameni, ofiţeri, subofiţeri şi soldaţi. Majoritatea din armata colonială… cîţiva legionari… o amestecătură de tipuri… profesionişti francezi, senegalezi, indieni şi indochinezi naturalizaţi francezi.

— Francezi cîţi sînt la număr?

— În jur de cinci sute, aş spune. Bineînţeles, ofiţeri, dar şi mulţi subofiţeri şi soldaţi.

— Dar japonezi?

— Ne depăşesc, cred, în proporţie de doi la unu iar în curînd se vor înmulţi. Îşi măresc efectivul continuu. Au început să violeze acordurile de tranzit încheiate cu noi îndată ce le-au semnat, acum patru ani. Şi armamentul lor e foarte modern. Al nostru datează, pe jumătate, de la războiul din 1914-1918.

Derrieu se dovedea surprinzător de sincer însă pînă la urmă îl întrebă pe Reisman de ce la prima lui vizită nu se arătase la fel de curios.

— Tot ce voiam atunci era s-o şterg de aici cît mai repede şi în stare bună.

— Şi de ce aţi revenit, domnule maior?

— M-au trimis cei de la Secţia Auxiliară a Aviaţiei să continuu să le caut aviatori căzuţi… şi să culeg informaţii care ar putea folosi Aliaţilor.

— Plănuiţi un atac, de data asta?

— Nu. Dar voi?

— Împotriva cui?

Reisman scrută cu privirea zidul de răsărit al citadelei din stînga lor, lung de cinci sute de yarzi şi mai bine. Peste drum, în dreapta lor, erau spitalul militar, comisariatul şi parcul de artilerie. Îşi aminti de sugestia lui Ho Chi Minh, aşa extravagantă cum era.

— Împotriva Chinei, alături de japonezi, îi răspunse el.

Maiorul Derrieu îşi întoarse privirea de la volan şi se uită la el mînios:

— Nu fiţi absurd! Avem şi aşa destule probleme ale noastre.

— Atunci împotriva japonezilor – sau chiar împotriva unor grupuri de indigeni? sondă Reisman terenul.

— Nu există nici un fel de planuri, îi răspunse Derrieu plictisit. Doar fantezii şi speranţe... una din ele fiind că voi, americanii şi englezii, ne veţi trimite mai multe puşti şi muniţii şi apoi veţi debarca în forţă de pe mare. Însă nu cred că preşedintele vostru va permite aşa ceva.

— Domnul Roosevelt nu-mi cere mie părerea, îi răspunse Reisman, sec.

Chiar în faţa lor, la capătul străzii, se înălţa clădirea cu două etaje, pe care Derrieu i-o arătase, cînd trecuseră prima oară pe acolo, ca fiind sediul Kempitai-ului. Reisman simţi din nou mînia, frustrarea şi teama pe care le încercase deseori în Franţa ocupată de nazişti, uitîndu-se la clădirile ocupate de Gestapo şi văzîndu-i fîţîindu-se prin preajmă pe filfizonii din Waffen SS.

Pe străzile din Lang Son nu era, la această oră matinală, tot atît de mult trafic ca la Kunming şi Chungking, dar o varietate la fel de mare. Dintre vehiculele care se puteau vedea, multe aparţineau armatei, cîteva erau japoneze. Văzu ofiţeri francezi călare, soldaţi şi civili mergînd pe jos, bărbaţi şi femei în ricşe şi în trăsurici antrenate de biciclete. Circulau multe biciclete, utilizate de băştinaşi ca şi de europeni. Mai erau şi numeroase căruţe cu boi încărcate cu fructe, legume şi alte mărfuri. Unii localnici, bărbaţi şi femei, transportau diverse bunuri cu cobiliţe, ca în China. Deodată, un lucru şocant îi reţinu privirile şi îl contemplă cu încîntare:

— Asta zic şi eu privelişte, exclamă el!

Înaintea lor, doi elefanţi pe spatele cărora era instalată cîte o persoană, se mişcau greoi pe drumul public.

— Oamenii din triburile de munte, îi explică Derrieu, vin la oraş în zilele de tîrg.

O coti, pentru a doua oară, la dreapta pe Rue des Tailleurs. Trecură pe lîngă hotelul Taiwa:

— Unde se distrează prietenii noştri de rasă galbenă – mormăi Derrieu.

Apoi o luară drept pe Boulevard Gallieni. Mai trecuseră o

dată pe aici, ca Reisman să vadă oraşul. La stînga, în faţa lor, se afla Rezidenţa impunătoare, vopsită în alb, unde locuia şi lucra şeful administraţiei civile a regiunii. Era o clădire impozantă, cu două etaje, cu un portic vast şi cu o curte în care se intra pe o poartă. Pe aceeaşi parte a bulevardului mai erau şi alte clădiri importante. Casa celor Trei Mareşali, care era popota ofiţerilor, sediul Legiunii Străine care era, îi explică Derrieu, un corp militar separat de armata colonială, vama, iar la capătul din fund al bulevardului frumoasa biserică catolică franceză. Pe cealaltă latură a străzii care ducea spre sud se aflau parcul de artilerie, comisariatul şi spitalul militar, toate ocupînd spaţiul dintre două străzi paralele şi flancînd cu latura din spate zidul de est al citadelei de pe Avenue Clamorgan.

De data aceasta Derrieu nu-şi mai continuă drumul spre sud. Chiar înainte de a ajunge la Rezidenţă, o luă la dreapta pe Avenue Folie de Joux, apoi trecu strada, pătrunzînd în parcajul de maşini de la *Subdivision Militaire*, comandamentul armatei coloniale franceze. Era o clădire de cărămidă, vopsită în alb. O sentinelă în uniformă albă de paradă îi salută şi le dădu drumul înăuntru.

Trei persoane îl aşteptau nerăbdătoare pe Reisman cînd acesta intră, însoţit de maiorul Derrieu, în spaţiosul birou al comandantului, situat la etajul al doilea. Unul era colonelul Robert, un bărbat spre cincizeci de ani, cu faţa brăzdată de riduri şi cu părul cărunt tuns perie. Purta uniforma kaki, desfăcută la gît, a armatei coloniale, cu epoleţii brodaţi cu aur corespunzător gradului său şi cu ancora aurie de *marsouin* brodată pe buzunarul de la piept, ceea ce îl făcea să semene şi mai mult, în ochii lui Reisman, cu un ofiţer de marină.

Cel de al doilea, care purta un costum alb, era Rezidentul, domnul Auphelle. Un bărbat înalt şi suplu, cu păr alb şi cu ochelari. Al treilea era locotenent-colonelul Gauthier, care radia acum de bunăvoinţă faţă de Reisman.

Îl salutară cu un entuziasm care îl mişcă, readucîndu-i în minte pe unii dintre cei care îl întîmpinaseră la fel pe cînd era în misiune în Franţa, în spatele liniilor nemţeşti. Cu toate că reprezenta cea mai înaltă autoritate din Lang Son, Auphelle îi dădea întîietate, cu un calm aristocratic, colonelul Robert.

— Am înţeles de la locotenentul Belfontaine că vă aflaţi la

Paris în zilele eliberării, zise Robert.

— Am avut această şansă, îi răspunse neîncrezător Reisman.

— Vă invidiez... să poţi lupta acolo în loc să... – Robert ezită o clipă, aproape jenat – în loc să te ocupi de ce sîntem siliţi să facem aici.

Vrînd să-i răspundă politicos, Reisman spuse:

— Se va întîmpla în curînd şi aici – şi imediat, văzîndu-le chipurile nerăbdătoare şi emoţionate, îşi dădu seama că n-ar fi trebuit să spună nimic, că se juca cu ei, cum se joacă cineva cu un public pe care doreşte să-l influenţeze, oferindu-le ceea ce doreau cu disperare să audă, jucînd un rol pentru care nu avea acreditări şi în care nu exista nici o probabilitate să fie susţinut de superiorii lui.

— Noi, cei pe care îi vedeţi, sîntem oficialităţile cele mai înalte din Lang Son, îi spuse cu francheţe colonelul. Ce veşti ne aduceţi? Noi gîndim la unison şi sînteţi liber să vorbiţi. Cînd şi unde se va da atacul plănuit?

— Ce atac?

— Nu ne îndoim că pentru asta vă aflaţi aici!

— Mă aflu aici din aceleaşi motive ca şi mai înainte, îi spuse Reisman. Ca să încerc să localizez şi să recuperez echipajul avionului doborît – şi ca să stau pe aproape, prin munţi, să-i pot ajuta şi pe alţii.

Robert luă un aer abătut.

— În privinţa asta nu s-a schimbat nimic, afirmă el, ca şi cum ar fi adus dovezi înaintea unui tribunal. Guvernul meu a refuzat să-i predea japonezilor pe cei trei americani aflaţi sub protecţia noastră. Japonezii i-au băgat la închisoare pe ceilalţi trei. Pe unul l-aţi salvat dumneavoastră, n-am auzit să mai fie vorba şi de alţii.

— Mai lipsesc doi, şi treaba mea e să încerc să descopăr ce s-a întîmplat cu ei.

Robert îl privi cu îndoială.

— Şi acesta este unicul motiv pentru care aţi fost paraşutat din nou în Indochina?

Reisman înţelese că nu suna verosimil dacă nu le oferea ceva în plus.

— Mi s-a cerut să culeg cît mai multe informaţii militare cu putinţă în legătură cu japonezii. Din orice sursă – de la voi, cei de aici şi de la indigenii din munţi.

— Dar noi vă furnizăm deja asemenea informaţii, insistă Robert. Maiorul Derrieu se ocupă de această activitate, în zona de aici a frontierei. Biroul nostru de Statistică Militară de la Hanoi culege şi confruntă informaţiile militare şi le înaintează Misiunii militare franceze de la Chungking. Nu sînteţi la curent cu asta, domnule maior?

— Nu, domnule, nu sînt. Eu am baza la Kunming. Poate că ai voştri nu transmit nimic din toate astea oamenilor noştri.

Nu era vorba de nici un „poate“, era un fapt. Din experienţa de pînă atunci a lui Reisman, în acest cazan în clocot al războiului din Asia fiecare branşă militară sau de informaţii acţiona pe cont propriu şi făcea numai ce îi cerea propria linie politică, deseori impenetrabilă; poate la ordinul unor entităţi etnice şi politice mai mari, pentru vreo cauză nobilă şi inutilă sau pentru avantaje de ordin economic.

— Şi cine sînt „oamenii” dumneavoastră, domnule maior? îl întrebă zîmbind Monsieur Auphelle. Unitatea dumneavoastră militară?

Reisman se eschivă de la un răspuns, căci nu dorea să mai calce iar în strâchini în legătură cu adevărata lui misiune în Indochina.

— Sînt detaşat aici de la Secţia Auxiliară de la Sol, AGAS*, **a Diviziei 14 de aviaţie, replică.**

— Şi cînd nu sînteţi atît de „detaşat”, *monsieur?* insistă maiorul Derrieu. De ce unitate militară aparţineţi?

Reisman îi răspunse dezinvolt:

— De Biroul de Studii Strategice, OSS, – cu aerul că nici nu-i trecuse vreodată prin minte să-şi creeze o acoperire. La urma urmei, Philippe ştia că lucrează pentru OSS, încă din prima zi cînd se întîlniseră în tabăra celor din Viet Minh, iar Madeleine ştia că se află acolo ca să conlucreze cu Rezistenţa, chiar dacă nu cunoştea alte detalii. Se putea foarte bine ca amîndoi să fi dezvăluit deja acest lucru.

— Aşa îmi închipuiam şi eu, zise Derrieu.

Reisman se pregăti să înfrunte o salva de atac, deşi nu prea ştia, în realitate, ce semnificaţie avea acest comentariu plin de mulţumire de sine. Se întrebă dacă nu cumva Philippe le mai divulgase ceva în plus. Dar se îndoia. Fiindcă dacă oamenii aceştia ar fi ştiut ceva în legătură cu misiunea lui pe lîngă Viet

---

* *Air Ground Aid Section* în limba engleză (n.tr.)

Minh, nu l-ar fi tratat cu atîta respect şi prietenie.

Totuşi răbdarea colonelului Robert părea să fie pe sfîrşite.

— Îmi permiteţi să vă reamintesc, domnule maior, că dumneavoastră aţi solicitat această întrevedere? îi spuse el, fără menajamente. V-aţi dezvăluit prezenţa fie pentru că aveaţi să ne spuneţi ceva important, fie pentru că doriţi ceva de la noi. Ce anume? De ce aţi venit la Lang Son?

Oare de ce venise? se întrebă, în sinea lui, Reisman. Pentru Madeleine? În parte, da. Ca să verifice zvonurile auzite de la Ho Chi Minh despre desfăşurările de trupe? Tot în parte. Însă nu putea declara nici unul din aceste motive celor mai înalte notabilităţi din Lang Son. Şi mai exista un motiv, şi mai trăsnit, despre care, fără îndoială, nu se putea vorbi. Îi venise absurda idee că ar putea exista o cale de a uni forţele gherilei lui Ho Chi Minh cu cele ale armatei coloniale pentru a-i alunga pe japonezi şi a crea o nouă naţiune.

Reminiscenţe de la T.E. Lawrence*. Mai rău, reminiscenţe de la Linc Bradford, cel care pierise de curînd în Birmania. Însă răspunsul pe care îl dădu francezilor era o înşelătorie deprinsă din maniera de lucru a lui Kita Shidehara.

— Ceea ce vă spun acum trebuie păstrat în cel mai strict secret – le spuse el, cu gravitatea corespunzătoare. – se aplecară cu toţii în scaun, aşteptarea şi emoţia revenindu-le pe chip. – Trebuie să-mi daţi cuvîntul dumneavoastră asupra acestui aspect, continuă el, întrucît reprezint aici numai o serie de persoane din cadrul OSS şi nu armata sau guvernul Statelor Unite.

Ceilalţi se priviră între ei, uitîndu-se apoi către domnul Auphelle.

— De acord, spuse Rezidentul.

— După cum ştiţi, continuă Reisman, nu sîntem autorizaţi să furnizăm ajutor forţelor franceze din Indochina, cu excepţia unor circumstanţe foarte deosebite, în cazul că aţi lupta contra japonezilor şi aţi mai reduce astfel din presiunea exercitată asupra noastră în China.

Robert se uită la el plin de neîncredere.

— Dar nu luptăm deloc cu japonezii, rosti el în defensivă.

---

* Personaj istoric (1888-1935) supranumit „Lawrence al Arabiei“, cunoscut pentru sprijinul acordat unor şeici din Peninsula Arabică în lupta lor contra dominaţiei otomane.

Ştiţi doar, şi ştie o lume întreagă despre acordurile pe care am fost obligaţi să le semnăm cu ei şi pe care sîntem siliţi să le respectăm, chiar dacă ei nu le respectă. Unde vreţi să ajungeţi cu toate complicaţiile astea, domnule maior?

— La Kunming s-a aflat, din surse independente, că recrutaţi localnici şi deplasaţi unităţi militare.

— Asta nu vă priveşte pe dumneavoastră, domnule maior, îi declară tăios colonelul. Dar nu strică să vă confirm că avem numeroşi annamiţi naturalizaţi şi leali, atît în armata colonială, cît şi în miliţii. În momentul de faţă sîntem în curs de organizare a voluntarilor din triburile Thô şi Meo în forţe paramilitare.

Reisman speră să pară atît de simplist şi de naiv pe cît încerca să pară.

— Iar japonezii fac şi ei acelaşi lucru, mormăi el. Îşi construiesc o armată, instruind anumite grupuri preferate de indigeni. Cine o să atace primii şi pe cine?

În încăpere se aşternu o tăcere încordată. Apoi colonelul Robert rosti:

— Nu putem face nimic fără ajutor. N-avem nici trupe, nici arme, nici material militar.

Era replica pe care o aştepta Reisman. Spuse:

— Mi s-a cerut, în particular, de către persoane din cadrul OSS care ştiau de revenirea mea aici cu o misiune AGAS, să aflu ce ajutor, limitat şi neoficial, vă putem da.

În cameră răsună un oftat unanim.

— *Mon Dieu*, asta speram şi noi să auzim, lăsă Gauthier să-i scape.

Expresia de îndoială a colonelului Robert se preschimbă într-un zîmbet.

— V-a trebuit cam mult ca să ajungeţi la chestiune, nu, domnule maior?

— Din precauţie, domnule. Trebuie să merg pe dibuite, ca pe cîmpul de luptă, răspunse Reisman. Cum v-am spus, nu vorbesc oficial în numele unităţii mele sau al armatei. Nu se ştie nimic despre asta la Chungking sau la Washington. Trebuie să păstraţi totul secret şi faţă de ai voştri – de la Hanoi, Chungking, Paris sau cine mai ştie unde – altfel contramandăm afacerea.

Domnul Auphelle, funcţionarul civil şi pragmatic, fu cel care plasă întrebarea adecvată.

— Şi ce doriţi în schimb, domnule maior?

— Spuneţi-mi tot ce ştiţi în legătură cu japonezii şi lăsaţi-mă să umblu liniştit prin zonă. Nu vreau pe nimeni să mă însoţească. Am să trec pe aici din cînd în cînd şi am să le transmit celor de la Kunming necesităţile voastre; vom încerca să paraşutăm materialul. Tot ce se află în capul listei – puşti, muniţie, echipamente. Ştim că englezii fac asta de la Calcutta, ne-am zis că e timpul să ne facem şi noi partea noastră.

Colonelul Robert se ridică de la birou şi îi făcu semn lui Reisman să se apropie de peretele pe care se afla o hartă a sectorului Lang Son.

— Nu puteţi folosi aeroportul. E prea periculos. Nu în felul acesta am procedat pînă acum, în orice caz.

Îşi deplasă degetul cu o milă şi jumătate la est de aeroport, dincolo de un alt cot al rîului Sông Ky Cung, pînă într-un loc de dincolo de mlaştini şi de orezării, chiar la poalele zonei muntoase.

— Am avut mare noroc la lansările britanicilor în zona asta. Aş dori să văd o livrare de probă din partea voastră. Vă vom pune la dispoziţie instalaţiile noastre de radio, întrucît se pare că de data asta nu v-aţi adus o staţie cu dumneavoastră. Cereţi să se execute o lansare în seara asta sau mîine seară. Vă convine?

— Tot ce pot face e să încerc.

În noaptea aceea, în timp ce aştepta în sala lor de transmisiuni, pe Reisman îl încerca bucuria perversă de a se afla în locul respectiv. Prevăzuse totul în minte, de mai multe ori, în cursul serii petrecute cu Madeleine, cînd se arătase distrat, neputînd să-i dezvăluie ce anume îl preocupa. Cuvîntul-cheie care putea servi la descrierea operaţiei era *cupiditate*. Sau, cum ar fi preferat Sam Kilgore, *afaceri*.

Utilizînd o filă din noul său carnet de coduri, luă legătura pe una din frecvenţe cu postul din Kunming şi răsuflă uşurat aflînd că Sam Kilgore se întorsese. Nu-i făcea absolut deloc plăcere să trateze cu el, dar omul era încă superiorul lui ierarhic şi avea nevoie de el ca să-şi pună în aplicare planul. Kilgore îl va sprijini în orice fel de acţiuni mai puţin ortodoxe, atîta timp cît va spera să obţină beneficii personale şi de ordin profesional. Reisman transmise să fie chemat în sala de transmisiuni. Extrem de urgent. Întrerupse legătura pentru o jumătate de oră, apoi stabili din nou contactul.

Primele cuvinte pe care le descifră din mesajul lui Kilgore conţineau un salut cordial: nici cea mai mică aluzie la trădarea perfidă şi la conflictul dintre ei. Era ca şi cum ar fi avut de-a face cu o viperă, dar în clipa de faţă asta constituia un avantaj.

Într-un schimb codificat de ta-ta-ti, îi dădu lui Kilgore să înţeleagă că a contactat pe teren un nou grup de indigeni. Erau dornici să pornească lupta de gherilă contra japonezilor însă trebuia să li se demonstreze imediat că Reisman era în stare să facă pentru ei ceea ce pretindea. Ca să mai îndulcească pastila, îi spuse lui Sam că grupul deţinea o imensă ascunzătoare cu marfa care îl interesa – opiu. Îi spuse că ajunsese la înţelegerea să schimbe opiu pe arme şi muniţii, dar că era neapărat necesar să le dovedească ce resurse au, organizînd o lansare de arme în noaptea următoare.

Cînd Kilgore îl întrebă cum va fi livrat opiul, Reisman fu sigur că se prinsese în plasă.

— Am să stabilesc cu Tong, îi răspunse. Livrăm ulterior.

Peste cîteva minute Kilgore îi transmise acordul său şi îl întrebă ce anume să expedieze şi unde să aibă loc paraşutarea.

În noaptea următoare ieşiră pe teren trei echipe. Una, sub comanda maiorului Derrieu, urma să protejeze zona de intruşi; a doua, condusă de locotenent-colonelul Gauthier avea sarcina de a crea o diversiune în caz de necesitate; al treilea grup, pe care îl însoţeau Reisman şi colonelul Robert, aprinse focurile de semnalizare. Foloseau pentru asta nişte oale mari de bucătărie, umplute cu nisip şi motorină, care se puteau stinge cu pături în caz că intervenea ceva care să-i întrerupă.

La ora 01.00, de peste munţi îşi făcu apariţia un bombardier tip *Liberator* care lansă paraşutele cu mare precizie. Recuperarea lor avu loc fără nici un fel de probleme. Reisman recunoscu chiar o parte din materialul eliberat din depozitul lui Chiang Fa-K'uei. Oricum, o destinaţie mai potrivită pentru armele respective, îşi spuse, era ceva mai după inima lui, decît să-l aprovizioneze pe Ho Chi Minh.

După aceea, colonelul Robert îi dădu, cu un aer extrem de mulţumit, permisiunea să plece şi asigurarea că va fi binevenit oricînd la Lang Son. Se duse repede pînă la Madeleine acasă şi îşi luă rămas-bun cu multă afecţiune de la ea, promiţîndu-i să se întoarcă peste două săptămîni. Se strecură afară din Lang Son în

acelaşi fel în care intrase în oraş, cu trei nopţi mai înainte.

Pînă la 02.30 traversase rîul Sông Ky Cung şi se îndrepta printre orezării spre pagoda din spatele poziţiilor japoneze, unde îi lăsase pe Baw San şi pe vietnamezi. Peste încă o oră pătrundea în incinta de linişte a templului.

Zări o siluetă în veşminte de culoarea şafranului care se ridică, prin întuneric, de pe pragul locuinţei călugărilor şi veni înspre el, cu bolul pentru cerşit în mînă. Era un băiat foarte tînăr, cu capul ras, care îi făcu o plecăciune şi trecu mai departe.

Apoi Reisman auzi din spatele lui un rîset şi o voce cunoscută care exclama într-o englezească cu accent străin:

— Ce mult mă bucur să vă văd, *duwa* John! Eram foarte îngrijorat.

Era Baw San.

— Vedeţi, şi pe dumneavoastră v-am păcălit! zise încîntat băiatul.

Reisman se holbă uimit la el, în timp ce Baw San îi explică cum îl însoţise pe unul din călugări într-o plimbare prin tabăra japonezilor, ca să îi spioneze. Reisman îl mustră că se pusese în pericol.

— Doar nu puteam să stau aici degeaba, *duwa* John, spuse Baw San din toată inima. Să-i ştiu că sînt aşa de aproape, că mi-au omorît familia şi mi-au distrus satul. Au noroc că n-am ucis pe nici unul dintre ai lor. Poate c-am învăţat de la dumneavoastră să fiu un spion prudent.

Reisman continua să se holbeze cu uimire şi cu admiraţie la deghizarea lui.

— Nu ştiam că vorbeşti japoneza, îi spuse el.

— Înţeleg puţin, dar n-a fost nevoie să vorbesc, îi explică Baw San. Cel care era cu mine le spunea, cînd încercau să-mi pună întrebări, că am făcut legămînt de tăcere. Dar am fost, în schimb, numai urechi.

— Şi ce-ai auzit, mă rog, caporal Bawsan? îl întrebă Reisman zîmbind.

— Unii dintre soldaţi de-abia au venit din China. Sînt avangarda Diviziei a 37-a. Sînt, cu toţii, luptători încercaţi, nu trupe de ocupaţie. Mai urmează să vină şi alţii.

Reisman îl felicită. Aceste informaţii mărunte se încadrau perfect în ceea ce aflase la Lang Son şi de la Ho Chi Minh. Însă

tot nu-i spuneau cine şi ce avea să facă, şi, mai ales, împotriva cui. Japonezii intenţionau să-i atace pe francezi? Francezii pe japonezi? Unii din ei, sau amîndouă părţile pe vietnamezi?

— Scoală-i pe ceilalţi, îi spuse lui Baw San, şi să pornim la drum!

34

Parcurseră cu şi mai multe precauţii drumul înapoi spre Pac Bo, după ce li se confirmase că în zonă se afla un număr crescut de trupe japoneze; ştiau doar că japonezii şi francezii se repliază în regiunea Tonkin şi se folosesc de noi formaţiuni paramilitare. Cei doi cercetaşi din Viet Minh erau maeştri în arta lor, găseau poteci pe care putea să treacă doar un singur om acolo unde Reisman nici n-ar fi visat că există şi se deplasau nevăzuţi, conform preceptului: „disimulare… disimulare continuă… soseşti pe neaşteptate… pleci pe neobservate”.

Dacă n-ar fi fost radioul. Cei doi operatori luau legătura cu baza de două ori în 24 de ore, cum făcuseră tot timpul de la plecare, folosind mai degrabă codul şi alfabetul Morse decît transmisia prin viu grai. În tabăra Viet Minh existau acum trei radiouri, unul în permanenţă pe lungimea lor de undă, celelalte ascultînd transmisiunile japonezilor şi francezilor, gata să-i alerteze în caz de pericol.

În zorii celei de a patra zile, veniră în întîmpinarea lor sergentul Bowren, Joe Wladislaw şi Ken Sawyer, însoţiţi de un grup de gherilă. Îl salutară pe Reisman ca nişte părinţi care îşi aşteptaseră pînă tîrziu băiatul să se întoarcă sîmbătă seara acasă: bucuroşi că-l văd, dar supăraţi că le dăduse motive de îngrijorare.

— N-am vrut să vă lăsăm să vă rătăciţi chiar lîngă casă, mormăi Bowren.

— Mulţumesc, Clyde, îi spuse Reisman, mişcat de devotamentul lor.

Nu prea i se mai adresau cu „sir“, de la ultima petrecere, băgase el de seamă; îl tratau mai curînd cu stima şi camaraderia care derivă din experienţa comună decît cu respectul datorat gradului. Se simţi puţin vinovat că îi abandonase timp de opt zile într-o ţară care nici nu le plăcea, pe care n-o înţelegeau şi în care nu aveau încredere – şi asta ca să se distreze la Lang Son.

Mergînd alături de el prin pădure, Bowren îi spuse încet.

— Al dracului aş mai vrea să le ştiu limba ăstora, domnule maior. N-am deloc încredere în ei.

— S-a întîmplat ceva?

— O mulţime de chestii. Întîi şi întîi, mai e încă un american în tabără, un civil, pe jumătate chinez. Zice că vă cunoaşte.

— Jimmy Lum?

— Mda, aşa-i spune. E un tip cam aiurea. A venit drept la noi să ne spună că e spion.

— Păi este, spuse Reisman, convins că era vorba de Kita Shidehara.

— Ne-a tot pus o groază de întrebări, dar le-am spus lui Wladislaw şi Sawyer să nu-i prind că deschid gura, pînă nu vă întoarceţi.

— Bine. Altceva?

— Nu cred că o să vă placă, continuă Bowren pe ton de scuză.

Îi relată că pe lîngă programul de instrucţie mai executaseră şi două incursiuni, după planurile lui Vo Nguyen
Giap, unor avanposturi inamice izolate.

— Avanposturi japoneze?

— Mă tem că unul era francez. Dar nici eu, nici băieţii n-am ştiut pînă n-am ajuns acolo, îi spuse dezolat Bowren. Ne-au pus pe fugă. Ne-au luat prin surprindere cu o putere de foc mai mare şi cu mai mulţi oameni decît credea Giap că au acolo. Au căzut şi au fost răniţi cîţiva vietnamezi. Noi ne-am tras înapoi cînd am văzut în cine trăgeam. Nu ni s-a părut corect.

Veştile îl înfuriară pe Reisman.

— Aţi făcut bine, Clyde. Ăsta nu-i războiul nostru. Nu trebuie să ne băgăm.

— Mai bine venim şi noi cu dumneavoastră, data viitoare, domnule maior.

— Nu trebuie să vă puneţi capul în joc nicăieri, nici cu mine, nici cu ei, îi spuse apăsat Reisman. Sînteţi aici ca să faceţi instrucţie, nu să fiţi împuşcaţi.

Cînd intrară pe teritoriul bazei vietnamezilor, Bowren se uită precaut în jur şi îi spuse foarte încet:

— După mine, toţi tipii ăştia sînt o adunătură de parşivi, domnule maior. În afară de ultimii recruţi, au ei nevoie de instrucţia noastră cam cît aveţi şi dumneavoastră. Cred că umblă numai după arme şi muniţii. S-ar putea să ştiu eu cîte

ceva mai mult ca ei despre arme, dar ăştia toţi ştiu mai mult decît o să învăţ eu vreodată, cînd e vorba de lupta în junglă.

Reisman rămase mai în urmă şi vorbi pe rînd cu Wladislaw şi Sawyer. Îi povestiră că se simţeau stingheriţi, mult mai rău decît în Europa. Nu le plăcea deloc să conlucreze cu vietnamezii.

— Şi eu care credeam că fata aia te face fericit, Joe, îl necăji Reisman pe Wladislaw.

— Chestie de-o singură noapte, domnule maior. Ea s-a ţinut de capul meu în prima seară, cum a făcut şi a dumneavoastră. N-o mai interesează ce mă interesează pe mine, ştiţi, R.D. cum îi spunem noi, relaxare şi distracţie. Vorbeşte puţin ca broscarii, o rupe şi pe englezeşte şi mă tot pisează cu chestii de care habar n-am şi nici dacă aş şti, nu i-aş spune.

Reisman îi lăsă pe băieţii lui la ei în colibă şi se duse imediat în peştera lui Ho Chi Minh. Ho era bine dispus, însă Reisman i-o tăie scurt şi se repezi la el că se aventurase într-un atac împotriva unui avanpost francez în lipsa lui, punîndu-le oamenilor săi viaţa în primejdie.

— *Une erreur terrible!* exclamă Ho. Am fost cu adevărat consternat, cînd am auzit. Pînă acum o săptămînă, locul acela din pădure unde s-a dat atacul era într-adevăr o poziţie a japonezilor. N-am aflat că au părăsit-o japonezii decît în momentul atacului. E un avanpost fără nici o valoare militară deosebită şi francezii l-au ocupat pe furiş. E un exemplu de ceea ce ţi-am spus, *Jean*. Şi unii şi alţii îşi deplasează trupele încoace şi încolo, din raţiuni pe care deocamdată nu le înţelegem. L-am admonestat pe Giap pentru greşeala comisă.

Reisman nu crezu o iotă din această poveste pregătită dinainte.

— Dacă te-ai dat la el, e fiindcă n-a reuşit să cîştige, îi declară.

— Asta e teza mea, îl informă la iuţeală Ho. Să nu întreprinzi nimic fără o pregătire temeinică. N-o să se mai repete, te asigur. Ce-ai aflat la Lang Son?

Reisman se îndreptă spre harta în relief de pe masă şi începu să-i relateze despre întărirea forţelor japoneze din jurul oraşului, însă văzu că toate poziţiile se aflau marcate deja pe hartă.

Dîndu-şi seama la ce se gîndea Reisman, Ho interveni repede.

— S-a întors colonelul Shidehara.

— Atunci toată excursia mea a fost inutilă, îi replică Reisman. O pierdere de timp plină de primejdii, că vacanţă cu prietenii n-a fost. – În realitate nu gîndea aşa, dar i se păru că era nevoie să se arate spontan, ca să marşeze la jocul lui Ho. – Se pare că v-a adus şi Kita exact aceleaşi informaţii, îl acuză.

— Dar el n-a avut cum să afle la fel de multe despre francezi, insistă Ho. Sînt cît se poate de nerăbdător să-ţi ascult raportul.

Reisman n-avea defel intenţia să-i spună ceva despre activităţile francezilor şi, cu siguranţă, nu despre lansarea de arme pe care o aranjase la Lang Son.

— Sînt de acord cu aprecierea pe care ai făcut-o înainte de plecare, îi spuse el lui Ho. Nu au destulă forţă ca să atace pe nimeni – poate chiar nici ca să se apere pe ei înşişi.

— Poate că asta şi doresc să crezi despre ei, zise Ho pe gînduri. Exact la fel cum japonezii doresc să se creadă că sînt foarte puternici, ca să-i înspăimînte pe toţi şi să-i facă să acţioneze cum doresc ei. Sînt aroganţi şi cruzi, sînt nişte tîlhari care profită de bunuri şi de servicii pe care nu le plătesc. Ăştia doi, pun ei ceva la cale – mai adăugă Ho, întunecat la faţă, şi asta mă îngrijorează foarte mult. N-am încredere nici în unii, nici în alţii şi nici nu-i pot ierta pentru cele petrecute la Lang Son în 1940.

— Ce anume s-a petrecut? întrebă Reisman. Îşi amintea în ce dispoziţie morbidă era Ho, cînd fuseseră acolo prima oară.

— În septembrie 1940, îi relată Ho pe un ton melancolic, patrioţii vietnamezi s-au încrezut în cuvîntul japonezilor şi au trecut alături de ei graniţa, dinspre China, luptînd cîteva zile contra francezilor. Dar după ce şi-au văzut atinse obiectivele, japonezii i-au abandonat şi francezii i-au măcelărit pe toţi cei pe care au putut să pună mîna. Alţii s-au refugiat din nou în China. A fost o adevărată tragedie.

— Şi cu toate astea, te încrezi în Kita Shidehara, îl provocă Reisman.

— Ne este util. Are motivele lui.

— Toată lumea pare să aibă motive proprii, pe aici, comentă Reisman cu cinism.

— Şi ale dumitale care sînt, *Jean?*

— Să ies cît mai repede şi cît mai întreg de aici.

— Dar ţara noastră nu te interesează, nici politica?

— Cîtuşi de puţin, îi declară ferm Reisman.

— Atunci de ce te-a trimis aici guvernul vostru?

Reisman era pe punctul de a-i răspunde cu purul adevărul – *Fiindcă eram pe liber, vorbesc franţuzeşte şi mă pricep la jocuri murdare* – cînd îşi dădu seama că Ho îl atrăgea pe nesimţite într-o nouă prelucrare dialectică, de tot rahatul.

— Nu m-au trimis ei, unchiule, îi aminti, înţepîndu-l. M-ai invitat chiar dumneata – după ce l-ai făcut pe locotenent-colonelul Kilgore să creadă că ai de gînd să te baţi cu japonezii.

— Dar vă furnizăm informaţii militare de calitate.

— De acord.

— L-am salvat pe aviatorul american şi vom mai salva şi alţii.

— Foarte frumos.

— Am întreprins cîteva atacuri împotriva japonezilor.

— Prea puţine.

Ho nu mai spuse nimic. Îl privi grav pe Reisman, ca şi cum s-ar fi simţit brusc ofensat sau plictisit de schimbul de replici. Apoi rosti:

— Dumneata şi oamenii dumitale ne-aţi dublat aproape capacitatea de instrucţie a soldaţilor şi pentru asta vă sîntem foarte recunoscători. Dar nu-i putem lansa imediat pe toţi în acţiuni fără semnificaţie. Asta ne-ar decima forţele. S-a mai întîmplat în anii trecuţi şi eu mi-am jurat că n-o să mai îngădui să se repete. De asemenea, nu avem arme suficiente. Cu toate că, datorită vouă şi armatei voastre, avem acum mult mai multe ca înainte, lucru pe care îl recunoaştem cu toată gratitudinea.

— Atunci, cînd? întrebă Reisman. Cînd veţi fi gata să porniţi în forţă? Ce veţi face dacă vom avea nevoie disperată de voi pentru o misiune critică? Ce se întîmplă dacă eu personal voi avea nevoie de trupele voastre, dat fiind că nu am altele la dispoziţie?

— Nu mai devreme de şase luni. Mai avem nevoie de încă şase luni. Vom fi gata în iunie, anul viitor.

— Voi raporta asta la Kunming, declară Reisman, şi vor hotărî ei dacă mai vor să mergem mai departe, ca pînă acum.

Părăsi peştera lui Ho şi se îndreptă spre coliba lui. Avea nevoie de cîteva ore de somn. Baw San dormea, probabil, tun la ora asta, iar Bowren, Wladislaw şi Sawyer trebuiau să fie la

instrucţie cu noii recruţi vietnamezi, sosiţi în săptămîna respectivă. Fu însă uluit să-i vadă aşezaţi pe treptele adăpostului lor în compania lui Kita Shidehara. Cînd se apropie, îl auzi pe colonelul de la Kempitai delectîndu-i cu o istorioară de pe vremea cînd hălăduia fericit la San Francisco.

Wladislaw îl zări primul.

— Hei, domnule maior, uitaţi-l pe Jimmy Lum!

Kita se arătă la fel de isteţ şi de spiritual ca de obicei. Îi spuse:

— Caporalul Baw San şi cu mine ne aminteam de locurile cunoscute de acasă. Se pare că el ţine minte mai puţine decît mine.

— Te căutam, Jimmy, îi zise acru Reisman.

— Şi eu.

— Hai să facem o plimbare.

Merseră pînă la pîrîu şi se aşezară pe piatra de care se folosea uneori Ho ca de un birou în aer liber.

— Un adevărat spectacol, chestia în care te-ai vîrît, colonele!

— Ai de gînd să mă dai de gol?

— Nu. Cred că-i mai bine ca ei să nu ştie nimic, îi răspunse Reisman.

Apoi adăugă, pe un glas calm:

— Dar te previn, să nu cumva să-i faci vreodată vreun rău cuiva dintre ei!

Kita îl privi fără să clipească.

— Şi eu aş prefera, zise, fără să se mai prefacă. Şi asta se referă şi la tine.

Era o solemnitate surprinzătoare în vocea lui.

— Ce poţi să-mi spui despre încurcata noastră lume de pe aici? îl întrebă Reisman.

— Era ceva mai bine pe vremea cînd ai mei cîştigau... cînd eram stăpîni pe situaţie şi puteam să-i ţinem laolaltă – răspunse Kita.

— Mda, ştiu. Toată lumea îi iubeşte pe învingători şi toţi vor să învingă – i-o întoarse Reisman, crezînd că îl ia din nou peste picior. Aţi avut şi voi partea voastră, acum ne-a venit şi nouă rîndul.

Dar lui Kita nu-i ardea de zeflemele. Uitîndu-se gînditor la apa pîrîului, rosti:

— Mi-a plăcut ingeniozitatea lucrurilor pe care le puteam

face aici, în Indochina. Fără prea multă violenţă. Fără de masacrele şi violurile de la Nanking… fără sălbăticiile din Filipine şi de la Singapore… pe care le-am deplîns, cînd am auzit despre ele. Inteligenţa e una, brutalitatea alta. – Îşi pocni degetele cu gestul acela familiar şi se întoarse cu faţa spre apă, aducîndu-şi aminte de ceva. – De asta mi-a plăcut ideea aia trăsnită cu armatele-fantomă, pe care am avut-o. Trebuie să te felicit. Ai pus-o în practică şi a funcţionat.

— Chinezilor le-a plăcut atît de mult, că acum trimit trupe în carne şi oase.

Kita rîse.

— Da, am auzit. Dar de acum nu se mai arată *Ichigo*, s-a dus la iernat. Acum e vorba doar de prefăcătorie şi de paradă. Unde mai sînt marile armate care se măcelăresc una pe alta? Şi ce noroc pentru ai mei, Tartorul cel Mare şi Spaima Roşie tot nu cad la înţelegere, mi se spune. Nici n-or să se împace, o să vezi, cu ambasadorul ăla stupid al vostru, care vrea să-i facă să se împace cu orice chip. E o jignire vie pentru toată lumea – cu glumele lui în doi peri, cu strigătele lui de piele-roşie, cu „Mister Shek“ şi „Moose Dung“.

Reisman îl privi scrutător, nu fără o anume admiraţie.

— Cum de ştii toate astea, Kita?

— Ţi-am mai spus. Se iau odată cu teritoriul.

Purtarea lui Kita era chiar mai exagerată şi mai antrenantă decît de obicei. Reisman îşi dădu seama că bătea apa în piuă, tot vorbind despre acelaşi lucru ca să acopere, de fapt, altceva. Ajunsese să-l cunoască, să nutrească simpatie pentru el – aproape chiar să aibă încredere în el.

— Ce tot încerci să-mi spui, fără să-mi spui de fapt? îl întrebă. Dacă ştii atît de bine ce se întîmplă în China, trebuie să ştii şi ce se petrece aici.

Veselia de pe chipul japonezului se preschimbă în melancolie.

— Nu ştiu, răspunse el, tocmai asta e problema. Cînd am fost la Hanoi am simţit că ceva se petrece, însă nimeni nu vrea să recunoască că ştie despre ce e vorba. M-am strecurat şi pînă la Lang Son şi am trecut pe la şeful Kempitai-ului local, să văd dacă pot să aflu ceva. Sosesc trupe, sînt instruiţi băştinaşi – dar asta e tot.

— Şi eu am fost acolo.

— Am aflat la întoarcere. Mă întreb ce-am fi spus dacă ne întîlneam pe acolo?

— Ar trebui să stabilim ceva, în caz că sînt şi alţii prin preajmă. Nu te cunosc, nu mă cunoşti. Aşa e cel mai bine.

— Presupun că da. Oricum, îmi explică mărirea efectivelor spunîndu-mi că se tem: de francezi, de americani, de chinezi, de britanici, de toată lumea.

— Cred că cel mai tare se tem de lucrurile îngrozitoare pe care le-au comis împotriva altora, spuse Reisman, avînd grijă să nu rostească *voi*. Şi de răsplata care se apropie.

Kita se strădui să zîmbească.

— Ei, jocul nu s-a terminat încă, spuse el. Ce-ai aflat de la francezi?

Reisman se gîndi să nu-i spună nimic, dar îşi dădu seama că adevărul, sau cel puţin o parte din el, n-are cum să strice.

— Sînt speriaţi şi ei, zise el. De japonezi, de chinezi, poate chiar şi de americani, deşi de noi sînt mai mult dezamăgiţi.

— Dar de vietnamezi ce spun – de annamiţi, cum le zic ei?

— Mai nimic. Îi consideră un necaz minor.

Kita zîmbi satisfăcut.

— Bine, ţine-mă la curent şi eu o să fac la fel.

În iarna aceea era mai frig în munţi decît ţineau localnicii minte să fi fost vreodată, însă pentru americani era aproape o plăcere, fără îndoială nu era mare lucru faţă de zăpada şi de gerul pe care le cunoscuseră acasă la ei şi în Europa. Cînd auziră despre marea ofensivă nazistă din munţii Ardeni şi despre cumplitele bătălii pentru fiecare creastă, se felicitară în gînd că se aflau în altă parte. Însă pentru Reisman era o situaţie dificilă.

În mesajele sale radio, Sam Kilgore se declarase de acord cu promisiunea lui Ho – că va trece la acţiune în luna iunie, cu o mie de luptători de gherilă – şi îi dăduse lui Reisman instrucţiuni să continue să-i pregătească pe vietnamezi, să se folosească de reţeaua lor de informaţii, şi să exploreze noi *ocazii avantajoase*. Ştia foarte bine la ce fel de ocazii se referea Kilgore. Viaţa zilnică se statornicise într-o rutină de instrucţie, pregătire şi aşteptare a ceva ce urma să se întîmple, la care se adăuga frustrarea inerentă.

Atitudinea lui Nguyen Thi Mai faţă de Reisman redevenise cea de la început – prietenoasă, plină de respect, pusă pe

contrazicere, însă agrementată cu o nuanţă de cordialitate picantă. Kita Shidehara, căruia nu-i ajunsese, după toate aparenţele, nimic la ureche în legătură cu aventura ei de o noapte cu Reisman, sau căruia, poate îi era cu totul indiferent, continua să se strecoare la ea în colibă în nopţile cînd se afla în tabără.

Reisman se gîndea deseori la Lang Son şi la Madeleine şi rezista mai mult decît ar fi dorit pornirii de a se duce din nou acolo. I se părea că ar fi fost ca şi cum şi-ar fi acordat singur o permisie în oraş, fără să le îngăduie şi celorlalţi acelaşi lucru. Nu că Lang Son ar fi putut constitui un loc de odihnă şi de recreere pentru ei. În realitate, era locul unde îi pîndeau cele mai mari pericole.

Încurajaţi de Ho Chi Minh, vietnamezii aflaţi în tabără îşi dădură toată osteneala să le creeze o atmosferă sărbătorească de Crăciun şi de Anul Nou. Ei le apreciară efortul, dar îi făcu să se simtă mai degrabă stingheriţi decît veseli. Abia pe la jumătatea lui ianuarie Reisman decise, în fine, că era timpul să revină la Lang Son într-altă misiune de culegere de informaţii. Descoperi că şi colonelul Shidehara se ducea în acelaşi loc, pentru o singură noapte, şi îl întrebă dacă îl putea însoţi.

— Bucuros de tovărăşie, John, îi răspunse Kita, fără să stea pe gînduri. Poate că după aceea ne putem compara notiţele, să încercăm să desluşim cine ce plănuieşte şi împotriva cui.

Plecară de la baza Viet Minh la mijlocul după-amiezii. Pînă ieşiră din munţi, Reisman merse pe locul din spatele lui Kita, pe una din motociclete. Îşi purtă uniforma de lucru şi armele în prima parte a călătoriei, ducîndu-şi în raniţă uniforma de ofiţer al Armatei Coloniale, împreună cu documentele şi cu permisele de trecere pe care i le eliberase ultima dată colonelul Robert. Kita era îmbrăcat în haine civile obişnuite, fără arme, şi îşi ducea uniforma într-o geantă fixată de şaua motocicletei. Se schimbară de haine în şopronul din Cao Bang unde îşi ţinea japonezul camionul.

Privind uimit la transformarea tovarăşului său de drum, după ce îşi îmbrăcase uniforma militară, Reisman îl întrebă:

— Cum de nu-ţi dau, nici Armata Imperială japoneză, nici Kempitai-ul măcar o puşcă?

Îşi dădu seama abia atunci că nu-l văzuse niciodată purtînd vreo armă de vreun fel.

Kita se ciocni cu degetul la tîmplă şi zîmbi.

— N-am nevoie de aşa ceva la ce fac, îi replică. Asta e pentru tipi repeziţi ca tine.

„Iar face pe deşteptul, îşi spuse Reisman şi se resemnă că trebuia să-l suporte, ca preţ pentru biletul de Lang Son. Dar pe măsură ce avansau spre sud-est pe drumul nr. 4, Kita devenea tot mai sumbru şi mai închis în sine. Lăsă să-i scape cîteva baloane de încercare, panseuri care dezvăluiau o dispoziţie sufletească deloc exuberantă.

— Poate că nici nu ne mai rămîne altceva decît plăcerea proprie, dorinţele personale... nu mai există o voinţă colectivă, suspină el, la un moment dat.

— Nici nu există aşa ceva... n-a existat niciodată, îi replică Reisman. Orice idee e ideea unui singur om, adoptată
şi de alţii. Cred că o parte din confuzia ta se trage de la anii petrecuţi în State, care ţi-au deschis mintea. N-a fost chiar atît de rău cum îţi place să spui. Ai învăţat multe şi ai simţit aerul proaspăt de libertate – chiar printre oameni încorsetaţi de prejudecăţi meschine.

— Aş dori să ne lăsaţi pe noi stăpîni aici, spuse Kita cu un aer rezonabil. Cineva trebuie să fie stăpîn şi „Sfera comună de prosperitate” e o idee bună.

— Pearl Harbor, mormăi Reisman.

— Păcat, zise Kita, scoţînd un alt suspin. Nu mai există cale de întoarcere, nu-i aşa? – îşi luă mîna dreaptă de pe ghidon, pocnind din degete. – Apropo, ai încercat să-l contactezi pe Chang Wen Ming?

— Nu. N-am mai fost la Chungking de cînd am venit aici prima dată.

— Hmm, mormăi Kita. Mi s-a spus că a dispărut de acolo. Mă gîndeam că s-ar putea să ştii ceva.

— Nu.

Dar întrebarea îl făcu pe Reisman să se întrebe din nou dacă Chang Wen Ming nu fusese unul dintre agenţii lui Tai Li pe care îi omorîseră şi îi aruncaseră în apele fluviului Yangtze. Se mai întreba şi dacă Kita ştia că îl minte.

Se făcuse întuneric cînd traversară rîul Sông Ky Cung. Pe Rue Unal, imediat după ce trecură podul care ducea în oraş, Kita îl întrebă:

— Unde să te las?

— Tu unde te duci?

— Hotel Taiwa.

— Pentru mine e bine la sediul Kempitai-ului.

Kita îi azvîrli o privire piezişă.

— Eşti, într-adevăr, foarte bun, recunoscu el.

Între cinematograf şi închisoare, o coti la dreapta pe Rue des Japonaises. Un şir de soldaţi şi de civili stăteau la coada pentru bilete.

— Lasă-mă aici, zise Reisman.

Kita îşi încheie virajul şi se opri:

— Mergem la cinema?

— E o idee. Şi Reisman se trezi întrebîndu-se ce rulează, dar din locul unde era nu se vedeau afişele.

— Unde o să stai? îl întrebă Kita cu o grijă neprefăcută.

— Am un prieten.

— Aha… *cherchez la femme!* M-am gîndit eu.

— Unde ne întîlnim mîine? îl întrebă Reisman.

— Nu eşti dispus să vii la sediul Kempitai la ora unu după-amiaza, nu-i aşa?

Reisman zîmbi.

— N-aş vrea să întind prea tare coarda. Ce-ai zice să ne vedem în faţa gării, pe Gouttenègre. E chiar peste drum de…

— Ştiu – de biserică. Atunci, acolo. Orele treisprezece zero-zero.

Urmărindu-l cum pleacă mai departe, Reisman se întrebă ce-ar zice Kita dacă ar şti că principalul motiv pentru care venise la Lang Son era să-şi petreacă o noapte cu Madeleine Thibaut. Desigur, Ho Chi Minh îi îndemnase pe amîndoi să se ducă să mai iscodească prin jur şi să vadă ce mai puseseră la cale japonezii şi francezii în ultimele şase săptămîni. Dacă n-ar fi fost prezenţa bătătoare la ochi a atîtor militari, totul ar fi părut paşnic şi civilizat. Se strecură prin faţa cinematografului şi văzu afişele a două filme vechi: unul franţuzesc, *Mayerling*, cu Danielle Darrieux şi Charles Boyer, pe care îl văzuse la Paris, înainte de război, şi *King Kong*, pe care îl văzuse cu mulţi ani în urmă, la New York, între două traversări peste Ocean. Soldaţii şi civilii care stăteau la coadă la casa de bilete erau înconjuraţi de o armată de vînzători de îngheţată cu lădiţe-termos.

Era război pe undeva, dar nu aici.

Pe verandă ieşi să-i deschidă locotenentul Philippe Belfontaine. Cînd îl văzu, îşi deschise larg braţele, ca şi cum ar fi vrut să-l strîngă pe Reisman la piept, apoi se decise pentru o strîngere cordială de mînă şi o bătaie pe umăr. Părea vesel.

— Tocmai se vorbea despre tine, *Jean!*

Strigă:

— Madeleine! Vino să vezi cine a venit!

Cu o clipă mai înainte de a i se prăbuşi în braţe, Madeleine se trase înapoi, atît cît să se manifeste ceva mai discret, în prezenţa fratelui ei: o îmbrăţişare, cîte un sărut pe amîndoi obrajii, o privire de inspecţie, în vreme ce îl ţinea de umeri cu amîndouă mîinile, apoi încă o îmbrăţişare şi un sărut.

Reisman şi Philippe rămaseră singuri cîteva minute, în timp ce Madeleine era în bucătărie, ca să lungească cina pentru un oaspete în plus.

— Cînd am aflat despre asta, la întoarcere, am rămas foarte surprins. Asta înseamnă că politica guvernului vostru s-a schimbat?

— Nu. Am reuşit să aranjez ceva pe cale particulară.

— Şi mai poţi?

— Pot doar să încerc. Fără garanţii.

— Şi în alte zone din Indochina?

— Pot doar să solicit.

Philippe îi povesti despre călătoriile lui prin ţară, ca să verifice starea de spirit a armatei franceze. Unităţi din Tonkin, Annam şi Cochinchina erau dispuse să coordoneze o răscoală internă împotriva japonezilor, concomitent cu aşteptata invazie aliată, de pe mare sau dinspre China.

— Cu siguranţă că aduci veşti importante, de data asta, îi spuse el plin de speranţă.

— N-am nici o ştire în legătură cu planuri de invazie, îi spuse Reisman.

— Atunci ce faci în Tonkin?

— Acelaşi lucru ca şi pînă acum. Mă ocup de aviatorii ajunşi la sol. Pe lîngă asta privesc, ascult şi raportez. Am coborît din munţi fiindcă mă plictiseam şi simţeam nevoia de schimbare.

Philippe îşi transformă în provocare dezamăgirea:

— Atunci e cazul să le raportezi superiorilor tăi că moralul Armatei Coloniale şi al Legiunii Străine este la înălţime, că pregătirea noastră şi disponibilitatea noastră cresc pe zi ce

trece, şi că dacă am avea arme şi muniţii pe măsura moralului nostru, am trece şi singuri la acţiune.

Reisman se cam îndoia. Avea impresia că Philippe căzuse victimă propagandei şi era tentat să-şi ia dorinţele drept realităţi. Şi, din nou, simţi chemarea să facă pe îngerul-vestitor:

— Nu-i nevoie să treceţi singuri la acţiune, îi spuse. Mai sînt şi localnicii din ţara asta.

Se întrebă de ce se simţea atît de ispitit să facă pe mijlocitorul şi pe salvatorul tuturor? Să fi fost primejdia cea care îl atrăgea? Imposibilitatea? Şi totuşi se simţea tentat să transforme motivul prezenţei sale în Indochina într-un lucru pe care nu-l avuseseră niciodată în vedere oamenii şi forţele care îl trimiseseră aici.

— Avem deja o mulţime în Armata Colonială şi în miliţiile noastre, zise Philippe.

— Las’ că ştii tu ce vreau să spun!

Philippe îi acceptă cam fără chef provocarea.

— Da… Nguyen Ai-Quôc şi transfugii lui, mi i-am şters din memorie, cum m-ai rugat. Ajunge atît ca să-mi răscumpăr datoria faţă de tine şi să-mi respect promisiunea făcută. Dar mă bucur să-ţi pot spune că sînt mult mai puţin îngrijorat acum în legătură cu ei, după ce am discutat chestiunea – în termeni generali, fără nume şi localităţi – cu autorităţile militare şi cu liderii rezistenţei civile din toată ţara. Au încercat să dea mici atacuri şi au fost bătuţi zdravăn. Într-o zi – fără nici o contribuţie din partea mea – armata va termina definitiv cu ei. Sau o vor face japonezii. Nu-i nici o diferenţă.

— Faceţi o mare greşeală, Philippe, îi spuse Reisman. Tu şi restul instituţiilor coloniale.

În momentul acela, Madeleine îi chemă la masă şi încercară să nu mai aducă vorba despre război. Reisman le povesti, în schimb, despre copilăria lui la Chicago şi despre anii petrecuţi pe mare, iar ei îi evocară la rîndul lor cum era acasă la ei, în Camargue. Peste noapte se strecură în dormitor la Madeleine şi îşi alungă orice alt gînd din minte. Dimineaţa i se trezi bănuiala că Philippe ştia şi era de acord.

În ianuarie şi februarie operaţiunile din munţii Tonkin intraseră, pentru Reisman şi oamenii lui, într-un ritm de rutină: instrucţie de gherilă, cîte un raid asupra transporturilor şi

transmisiunilor japoneze, culegere de informaţii militare; erau pregătiţi în orice clipă să-i ajute pe cei de la AGAS, dacă ar fi fost nevoie să dea de urma unor aviatori căzuţi, şi menţineau contactul prin radio cu cei de la Kunming. Japonezii şi francezii continuau să se întărească şi să-şi replieze trupele în cadrul unor manevre misterioase.

Marile noutăţi, primite la începutul lui februarie de la locotenent-colonelul Kilgore – care era tot mai neliniştit în legătură cu termenul de primire a mărfii datorate – erau că primul convoi american de camioane, încărcat cu material nou de război, tocmai sosise la Kunming, venind dinspre India pe şoseaua, în sfîrşit terminată, Birmania-Ledo, rebotezată Şoseaua Stilwell. Primejdioasa rută aeriană pe deasupra „Cocoaşei" încetase de a mai fi singura cale de a aduce în China armele şi proviziile aliaţilor occidentali. Reisman se întreba dacă nu cumva, de acum încolo, axa războiului nu va ocoli această zonă uitată de lume din sud, făcînd ca tot ce realizaseră ei să-şi piardă importanţa în cadrul planului de ansamblu destinat înfrîngerii Imperiului Japonez.

Din buletinele de ştiri de la posturile de radio ale armatei află – nu fără un anume regret – că armatele Aliaţilor zdrobiseră rezistenţa de pe „Linia Siegfried" şi luptau acum pe pămînt german. În zona Pacificului, sîngerosul război din insule, contra japonezilor, se apropia fără încetare de Tokyo. În Filipine, „Ghemul următor" cum prezisese cu atîta agerime Kita Shidehara încă din octombrie, războiul era acum în toi. Bătălia pentru insula Leyte se încheiase. Debarcarea americană în principala insulă, Luzon, şi ofensiva către Manila erau în plină desfăşurare. Deosebit de îmbucurătoare pentru Baw San erau ştirile conform cărora armatele aliate înaintau acum înspre sud şi înspre est, după ce eliberaseră nordul Birmaniei, tăind retragerea forţelor japoneze şi alungîndu-le pentru totdeauna din patria lui.

Cu toate că în China şi în Indochina japonezii păstrau încă un control neclintit, perspectiva generală a ştirilor de război era foarte deprimantă pentru Kita Shidehara. Acesta căuta des tovărăşia lui Reisman, pentru discuţii între patru ochi şi monologuri hamletiene.

— Cineva trebuie să păstreze controlul... trebuie să fie ordine, declara el. Fie că sîntem noi aceia, fie că sînt alţii... cît

timp lucrurile merg bine şi nu suferă prea mulţi oameni. Mă tem că asta se întîmplă acum... se întrevede huosul.

Şi totuşi era şi el răspunzător, măcar în parte, de ceea ce avea să se întîmple, îşi spunea Reisman în sinea lui. Se pregătea pentru vreun fel de *Götterdämmerung* japonez? De *hara-kiri?* Nu, Kita era un om prea inteligent şi prea urban pentru aşa ceva.

Într-o zi, îi spuse:

— Dacă vin americanii şi se isprăveşte totul pentru oameni ca mine, ai să mă ajuţi s-o şterg? Poate acasă în Japonia... poate aici în munţi, pe lîngă cineva cum e Ho... poate în altă parte, undeva unde n-am mai fost pînă acum, unde să-mi pierd urma – şi să trăiesc cum îmi place, desigur.

Reisman meditä.

— Da... te-aş ajuta, îi spuse. Dacă n-ai făcut nimic îngrozitor, te-aş ajuta.

Ce ciudat, abia atunci îşi dădea seama, nu-l văzuse niciodată făcînd vreun gest de cruzime sau de violenţă şi nici nu auzise de la el vreun gînd violent. Deşi armatele lor, în ciuda mult-trîmbiţatului interes pentru ceremonia ceaiului, pentru aranjamentele florale, pentru artele şi meşteşugurile rafinate, aveau înclinaţia să dea dovadă de un comportament cît se poate de crud şi de sălbatic faţă de alte popoare.

Abia la începutul lui februarie mai reuşi Reisman să-l convingă pe Kita să meargă din nou cu motocicleta la Lang Son. Nu vroia să mai piardă timpul ducîndu-se pe jos pînă acolo, cum făcuse în luna decembrie, iar mersul cu motocicleta, în chip de ofiţer francez în compania unui colonel de la Kempitai i se părea modalitatea cea mai sigură în ciuda pericolelor evidente.

Ajunşi în oraş, se despărţiră la fel ca şi data precedentă. Reisman refuză să-i spună unde va sta. Kita preciză că va putea fi găsit la hotelul Taiwa. Plănuiră să rămînă timp de două nopţi la Lang Son, de astă dată, şi stabiliră să se întîlnească, în vederea întoarcerii la Pac Bo, a treia zi la ora 13.00.

Reisman o luă pe străzile pline de militari şi de civili. Văzu puţini japonezi, căci direcţia în care mergea nu era sectorul lor de oraş. Asigurîndu-se mereu că nu e urmărit, ajunse acasă la Madeleine în mai puţin de o oră. Îi deschise chiar ea şi se uită circumspectă în jur. Înfăţişarea ei – tristă, obosită şi vulnerabilă,

– se lumină în clipa cînd îl recunoscu şi cînd se îmbrăţişară, sărutîndu-se, ea scoase un strigăt de bucurie. Cum Reisman găsi cu cale să se scuze că îşi făcea totdeauna apariţia în felul acesta, neanunţat, ea îi puse un deget pe buze, silindu-l să tacă.

— *C'est la guerre?* întrebă ea în şoaptă şi schiţă conturul unui semn de întrebare, transformînd totul într-o mică joacă între ei.

Era şi Philippe acasă şi îl întîmpină şi el cu căldură.

— În fine! zise el, necăjindu-şi sora şi exprimîndu-şi implicit acordul. Tristeţea ei începea să mă deprime şi pe mine.

Reisman află de la amîndoi că toţi francezii cu care veneau în contact nu mai conteneau să-şi relateze unul altuia noile zvonuri despre o invazie iminentă a Aliaţilor. Ei credeau că nici el nu era străin de toate astea.

— De unde scoateţi toate poveştile astea? îl întrebă el pe Philippe. Nu faceţi decît să treziţi speranţe neîntemeiate şi să stîrniţi suspiciunea japonezilor faţă de acţiunile voastre.

— Nu e zvon, e adevărul-adevărat, insistă Philippe. Am fost chiar eu informat în legătură cu asta de Secţia franceză de legătură cu Orientul Îndepărtat, cu sediul la Calcutta.

Reisman nu dădea crezare zvonurilor. Totuşi, realiza că e posibil să fi fost ţinut în necunoştinţă de cauză, intenţionat, de către superiorii săi ierarhici.

Philippe spuse:

— Colonelul Robert şi Rezidentul Auphelle mi-au spus că trebuie să te duc la ei, imediat ce te întorci. Vrei să vii acum?

— Desigur.

Nu exista telefon, aşa că Philippe se duse mai întîi singur, ca să aranjeze întrevederea. Reisman şi Madeleine rămăseseră singuri împreună, cît să se înfierbînte bine şi să nu poată face nimic, pînă cînd se întoarse Philippe să-l conducă pe Reisman la comandamentul francez.

— Sînt încîntaţi să te primească, îi spuse el. Vin special de acasă ca să te vadă. Vei mai cunoaşte încă o persoană importantă.

Cînd intrară în vastul birou, familiar de acum, de la al doilea etaj al clădirii comandamentului, Rezidentul şi colonelul îi aşteptau în compania unui soldat înalt, cu aspect ascetic, care purta la centură un vechi revolver uriaş.

Colonelul Robert făcu prezentările.

— Permiteţi-mi să vi-l prezint pe superiorul meu, generalul Emile Lemonnier, comandant al Brigăzii a treia din Divizia Tonkin a Armatei Coloniale. Generalul Lemonnier este comandantul militar al întregii regiuni.

Reisman intui că se cuvenea să salute şi luă repede poziţia de drepţi, executînd un salut scurt. Lemonnier îi răspunse la fel, apoi îi întinse mîna în chip de bun-venit cordial.

— Ne întîlnim... dar nu ne întîlnim, domnule maior, îi spuse el, făcîndu-i cu ochiul. Mă aflu aici în secret, pentru inspecţie, lucru pe care îl fac din vreme în vreme. Dacă află de prezenţa mea aici, fiii ţinutului nipon or să mă invite la cină... un gest de curtoazie reciprocă pe care aş prefera să-l evit.

Reisman fu izbit de absurditatea unei asemenea îndatoriri de protocol. Nu considera niciodată că asemenea gesturi mondene fac parte din joc. Se întrebă cum ar arăta conversaţia din jurul mesei – cîte minciuni ar trebui să-şi spună zîmbind şi cîte adevăruri ar trebui să ascundă. Cine era şoarecele şi cine era pisica?

De obicei stînjenit în faţa unui personaj atît de înalt, Reisman descoperi că se simte neaşteptat de bine şi de relaxat în prezenţa generalului.

— Mi se pare ca n-ar fi prea indicat pentru digestie, domnule, comentă el.

Lemonnier şi Auphelle rîseră. Fiind cei mai mari în grad, dădură tonul. Apoi îi urmară şi ceilalţi. Generalul îi mulţumi pentru armele paraşutate în ianuarie.

— A fost necesar ca Robert să-mi spună, ca să vă pot înţelege mai bine capacităţile în zonă, dar nu s-a raportat nimic la Hanoi sau în altă parte, după cum aţi cerut. Înţeleg că negaţi că aţi fi la curent cu o invazie iminentă a Aliaţilor, pentru care, trebuie să ştiţi, noi ne pregătim. Vă pot întreba de ce aţi revenit la Lang Son? Poate pentru o nouă lansare de material?

Improvizînd potrivit cu imperativele momentului, Reisman confirmă posibilitatea unei lansări cu paraşutele. Cu siguranţă, nu-i putea spune generalului că a venit să facă dragoste cu Madeleine Thibaut şi să iscodească pe contul lui Ho Chi Minh.

— Dacă îmi permiteţi să folosesc din nou radioul dumneavoastră, domnule, aş dori să încerc să mai obţin o lansare, spuse el. Am ordin să mă asigur că materialul nu cade pe alte mîini – de aceea mă aflu aici. V-aş ruga să înţelegeţi că

nu poate fi decît un transport de dimensiuni reduse şi că trebuie să rămînă secret. În caz contrar, vor avea necazuri amicii noştri de la Kunming.

— De acord, zise generalul. Mai e, totuşi, ceva care îmi dă de gîndit. Ce alte ordine mai urmaţi în vederea acestor operaţiuni rezervate pe teritoriul Indochinei? De unde veniţi atunci cînd vă faceţi atît de vijelios apariţia aici? Unde dispăreţi la plecare? În ce ne priveşte, este vorba – şi trebuie s-o ştiţi şi dumneavoastră – nu numai de curiozitate sau de o viziune îngustă asupra violării securităţii teritoriale. Ne preocupă mai mult contactele pe care le deţineţi în zona de munte şi natura informaţiilor militare pe care le transmiteţi superiorilor dumneavoastră ierarhici.

Reisman îi dădu răspunsul pe care îl dădea de obicei, însă de data asta recunoscu că are cu el o echipă.

— Am cu mine, în munţi, trei americani şi un puşcaş kachin. Ne ocupăm mai mult cu organizarea de evadări pentru aviatorii noştri care se prăbuşesc în teritoriu, în plus mai tragem cu urechea şi la ce se petrece în jur. Am avut norocul să dăm peste localnici care ne ajută, însă ne revine datoria să-i protejăm. Tot ce vă pot spune este că acţionăm în colaborare pentru a-i scoate pe japonezi afară din Indochina şi din China.

Urmară cîteva momente de tăcere încordată. Apoi generalul spuse:

— Nu credeţi că e important ca noi să ştim tot timpul unde vă aflaţi – pentru securitatea dumneavoastră?

— Nu, domnule, n-are importanţă. Totuşi, aş avea să vă cer o favoare. – Era o idee care se conturase cu încetul în mintea lui, deşi nu le spusese niciodată nimic oamenilor. – Aş vrea să-i aduc pe toţi aici, peste cîteva săptămîni, şi să-i expediez cu avionul, folosind pista dumneavoastră.

— E foarte periculos acum, luă cuvîntul colonelul Robert. Japonezii supraveghează totul mult mai strict.

— Dar dumneavoastră utilizaţi aeroportul, nu-i aşa?

— Da. Serveşte uneori de bază avioanelor noastre de legătură.

— Şi japonezii verifică personal toate zborurile care vin şi pleacă?

— Nu.

— Atunci se poate rezolva.

— Cred că ar trebui să aşteptaţi pînă după Tet, sugeră colonelul Robert.

— Ce mai e şi asta? întrebă Reisman.

— Anul Nou, care aici se sărbătoreşte după fazele lunii. E o sărbătoare religioasă şi civilă. De multe ori, cu această ocazie se întrezăresc semne ale evenimentelor care vor urma. Anul acesta cade tîrziu, pe la sfirşitul lunii.

— Atunci am să-mi planific să ajung aici, cu oamenii mei, la începutul lui martie, le spuse Reisman. Şi acum, mai bine m-aş duce în sala de transmisiuni să văd dacă unitatea mea poate face mîine noapte livrarea.

— Dacă pot să vă dau o sugestie, domnule maior, – zise colonelul Robert – ar fi bine să adăugaţi, de data asta, şi cîteva mortiere şi mitraliere, nişte *bazooka* ar fi binevenite, şi multă muniţie pentru toate astea. În general, armamentul nostru de aici este destul de învechit.

Reisman stabili legătura cu baraca staţiei de pe aerodromul din Kunming şi ceru să fie chemat Sam Kilgore. Ieşi din nou în eter, după o jumătate de oră, şi, folosindu-se de un cifru de unică utilizare, îi spuse lui Kilgore că se afla din nou în compania indigenilor care deţineau tot opiul şi că avea nevoie, în seara respectivă, de încă un transport de arme cu avionul. Locotenent-colonelul îi transmise că se învoieşte, însă mai adăugă şi că era nerăbdător să capete marfa cît mai curînd.

Reisman îi relată că are deja un plan pentru o livrare la începutul lui martie.

În noaptea aceea Madeleine, amantă plină de pasiune, îşi dezvălui în faţa lui profunzimea sentimentelor.

— Ştiu, e absurd, îi şopti. Te caut tot timpul din priviri… te aştept tot timpul… cu toate că nu ne-am făcut nici o promisiune.

El se ridică puţin, sprijinindu-se într-un cot şi mîngîindu-i şuviţele de păr blond, căzute pe obraz.

— Ce-ai zice să pleci de aici peste cîteva săptămîni? Să te întorci în Franţa, prin China?

— Cu tine?

— Pînă la Kunming, cel puţin. S-ar putea să reuşesc să aduc un C-46 de data asta… sau mai mult de un singur L-5. Am sentimentul că lucrurile stau să explodeze pe aici. Aş vrea să te ştiu în siguranţă.

— Nu, *Jean*. Trebuie să rămîn aici şi să reintru în posesia pămîntului meu. N-am de gînd să fug.

Îi trase capul la pieptul ei. Buzele lui i se plimbau din nou pe sîni, în timp ce-i povestea lucrurile care îi treceau prin minte: ... împreună la Paris... călătorii după război... în Statele Unite... în lumea întreagă...

35

Domnea o atmosferă festivă în tabără în săptămîna aceea: se apropia sărbătoarea Tet. Prin peşteri şi colibe de bambus îşi făcură apariţia ramuri înflorite de piersic şi tot felul de decoraţiuni. Programul de instrucţie fu redus. Mulţi căpătară permisii să meargă la ei acasă. Reisman şi băieţii lui se străduiau zadarnic să se contamineze de spirit sărbătoresc.

— E o perioadă de renaştere, le explică Mai. Cum este Paştele. Oamenii se îmbracă de sărbătoare, se duc în satele lor, îşi vizitează familiile, îşi cinstesc strămoşii. E o perioadă cînd încetează conflictele, se sting datoriile... se fac rugăciuni şi urări de bine.

Reisman se afla şi el împreună cu Ho, Giap şi ceilalţi conducători ai Viet Minh-ului cînd se transmise la radio mesajul de Anul Nou adresat de împăratul Bao Dai poporului său. Aproape că şi uitase de existenţa unui asemenea personaj. Discursul fu rostit în vietnameză, iar el înţelese numai o parte. Mai îi traduse restul, în timp ce Ho şi colegii lui mormăiau înjurături la adresa celor auzite.

„Franţa a suferit mult ca să se poată reface. Această refacere este prologul unei perioade de pace şi de prosperitate, de care vor putea profita toate ţările care trăiesc sub protectoratul Franţei... Îi mulţumim din toată inima amiralului Jean Decoux, cel care pilotează corabia Indochinei prin furtuna care bîntuie lumea. Datorită lui, Indochina se bucură acum de pace şi securitate".

Cînd se încheie discursul, Reisman se simţi jenat faţă de ceilalţi. Scutură din cap şi întrebă retoric:

— Pe ăsta unde naiba îl ţin închis?

Lui Mai îi scăpă umorul întrebării lui şi îi răspunse cu seriozitate:

— De obicei în palatul de la Hué, din Annam. L-au lăsat să vină în Tonkin o singură dată în ultimii doisprezece ani. În Cochinchina n-a fost niciodată, deşi şi-a luat o nevastă de acolo.

— Avea aerul că l-au legat şi l-au pus să citească discursul, comentă Reisman. E evident că nu e adevărat şi că nu poate fi luat în serios.

— Dar în restul lumii n-au cum să ştie asta, spuse mînios Vo Nguyen Giap. Chiar la voi în ţară s-ar putea, să-i dea unii crezare.

— După mine, în Statele Unite, nimeni n-are habar de ceea ce se întîmplă aici şi nimănui nu-i pasă cîtuşi de puţin! le declară Reisman.

Cu o blîndeţe surprinzătoare, Ho Chi Minh îi spuse:

— Trebuie să înţelegi, *Jean*, că aşa-zisul nostru împărat nu are nici un fel de putere politică, e numai o autoritate pur formală, căreia i se închină încă mulţi oameni din ţara noastră. E mai mult francez decît vietnamez, întrucît a crescut şi a studiat în Franţa. Trebuie să recunosc că a încercat să introducă o serie de reforme moderne în sistemul de guvernămînt, dar asta n-a avut aproape nici o influenţă asupra vieţii poporului nostru. Nu l-am întîlnit niciodată, dar e probabil un tînăr destul de simpatic. Îmi pare rău pentru el.

— Îţi pare rău! Tipul e un diletant şi un prost! izbucni Giap. Ne putem lipsi de singurele lui îndatoriri importante, ceremoniile în cinstea monarhilor decedaţi. Nu-i decît un parazit şi un trădător. Se scaldă într-un lux nemeritat, în timp ce poporul lui e luat în sclavie, înfometat, arestat şi ucis. Tot ce ştie e să joace tenis şi golf, să meargă la vînătoare, să conducă maşini costisitoare şi să se lase pradă desfrîului!

Reisman îşi punea întrebarea ce-or fi zicînd japonezii despre discurs. Sărea în ochi lipsa oricărei referinţe la ameninţarea permanentă pe care o constituia prezenţa lor în Indochina. Avea impresia că fuseseră consultaţi ca să permită radiodifuzarea mesajului – probabil că îi aprobaseră conţinutul. Poate că erau mulţumiţi că s-ar putea să aibă efectul de a le adormi francezilor vigilenţa.

Cîteva zile după sărbătoarea Tet, Reisman îi aduse lui Ho Chi Minh un mesaj radio de la locotenent-colonelul Kilgore, mesaj pe care îl decodase ostentativ în noaptea precedentă. I se ordona să revină la Kunming, cît mai curînd posibil, împreună cu oamenii lui. Superiorii lui doreau să le raporteze personal asupra operaţiunilor din Indochina pentru a decide cît anume va mai

dura misiunea lui.

Ho se arătă întristat de noile ordine:

— Ai să le vorbeşti de bine despre noi, nu-i aşa? încercă el să-i sugereze.

— Bineînţeles, îl asigură Reisman.

De fapt, mesajul lui Kilgore conţinea întrebări pline de îngrijorare în legătură cu opiul pe care Reisman pretindea că-l stochează în tabăra „Domnului Tong“ şi cerea să li se comunice ştiri în legătură cu planurile de expediere a mărfii peste graniţă. Reisman îi răspunse că îl va aduce chiar el şi că îi va transmite în curînd cum anume să-l ajute.

— Îmi pare foarte rău că pleci, *Jean*, zise Ho cu tristeţe.

— Păstrăm contactul prin radio, îi spuse Reisman. Am să-i îndemn pe cei de la OSS să vă expedieze mai departe arme şi provizii. Cred că sau mă trimit înapoi aici, sau vă trimit o nouă echipă.

— Cum o să treceţi graniţa – pe jos, pe la Ch’ing Hsi? O să vă dăm o escortă puternică.

— Nu, o să plecăm de la Lang Son cu avionul. A mers bine data trecută.

— Acum e foarte periculos.

— Şi să trecem peste graniţă e periculos – iar în felul ăsta e mai repede. Am să-l rog pe colonelul Shidehara să ne ducă el cu camionul. Cred că o să se bucure să ne vadă plecînd.

— Nu, n-o să se bucure, zise Ho. Vă respectă şi vă simpatizează. Aşa mi-a spus.

— Atunci, o să ne ajute, spuse Reisman, plin de încredere.

Două zile mai tîrziu, la începutul după-amiezii, urmărindu-i pe Reisman, îmbrăcat în uniforma lui de ofiţer din Armata Colonială, şi pe „Jimmy Lum”, în uniforma lui japoneză, cum încărcau cele două motociclete, Joe Wladislaw bombăni supărat:

— Drace, arătaţi amîndoi ca nişte spioni! Îmi aduceţi aminte de alte vremuri!

Reisman ştia ce vroia să spună. El şi „Duzina deocheată” fuseseră paraşutaţi în Franţa îmbrăcaţi în uniforme ale armatei germane. Se întreba ce-ar fi spus Wladislaw dacă ar fi ştiut că „Jimmy Lum“ era în realitate colonelul Shidehara şi că avea tot dreptul să-şi poarte uniforma. Nu le spusese, nici unuia din oamenii lui, nimic despre Kita; i se părea mai sigur aşa. Cu toate astea, zărise o licărire de ură pe chipul lui Baw San, cînd îl văzu

pe Kita purtînd ceea ce li se spusese că nu era decît o deghizare.

Reisman legă un radio peste bagajele din ataş. La şaua motocicletei fuseseră fixate raniţele cu îmbrăcăminte, alte echipamente şi cîteva grenade de mînă. Carabina şi pistolul-mitralieră M-3 se aflau înfăşurate într-un poncho legat de ghidon, ca să fie mai la îndemînă. Purta la centură tocul unei revolver de 45 şi un cuţit. Kita transporta pe locul din spate generatorul şi sacul lui cu haine şi avea asupra lui, de data asta, un pistol. Sergentul Bowren. Wladislaw, Sawyer şi Baw San îşi duceau echipamentul complet de campanie şi purtau aceleaşi arme ca Reisman.

Planul era ca el şi cu Kita să meargă cu motocicleta pe potecile pe unde mai fuseseră, pînă la drumul nr. 3 şi apoi pînă la Cao Bang, unde era ascuns camionul. În urma lor, ceilalţi urmau să meargă pe jos, însoţiţi de o escortă de vietnamezi, pînă în satul Quang Uyen, de unde Reisman şi Kita aveau să vină să-i ia cu camionul. Cercetaşii Viet Minh-ului şi cei care ţineau sub observaţie drumul spre Cao Bang fuseseră puşi în alertă şi urmau să vegheze asupra lor.

În afară de faptul că îşi luară rămas-bun de la Ho, Giap şi Nguyen Thi Mai, nu se dădu mare atenţie plecării lor. „Să apari pe neaşteptate… să pleci neobservat” îi amintise Reisman lui Ho, cînd acesta sugerase o despărţire mai ceremonioasă.

În şopronul fermei de la Cao Bang, Kita şi Reisman incărcară camionul cu saci de orez şi porumb, cu legume şi cu trei porci vii băgaţi în lăzi, lăsînd la mijloc spaţiu pentru cei patru oameni pe care urmau să-i ia. Kita pregăti un inventar oficial al încărcăturii, scris în japoneză şi franceză, în care se afirma că achiziţionaseră produsele respective pentru bucătăria unităţii Kempitai din Lang Son. Ca de obicei, urcară în camion şi motocicletele, aşezîndu-le lîngă oblonul din spate şi acoperindu-le cu o prelată.

Se întîlniră, pe seară, cu Bowren, Wladislaw, Sawyer şi Baw San la vest de Quang Uyen, acolo unde cărarea ce cobora de la munte dădea în drumul nr. 3. Mai descărcară cîte ceva din camion, oamenii se urcară la mijloc iar sacii cu produse, porcii care guiţau şi motocicletele fură aşezate astfel încît să blocheze privirea spre interior, în caz că cineva s-ar fi uitat prin spate.

Pînă cînd ajunseră la joncţiunea cu drumul nr. 4 şi se îndreptară spre sud, în direcţia Lang Son, se întunecase, ceea ce

le convenea de minune. La punctele de control, franţuzeşti şi japoneze, de pe drum, ca şi la podul de peste Sông Ky Cung, colonelul din Kempitai şi ofiţerul francez care îl însoţea erau figuri familiare şi li se dădu repede voie să treacă. Se opriseră ceva mai înainte, ca să ascundă în tufişurile de pe marginea drumului, în apropiere de Na Tuot, motocicleta lui Kita.

Pe Rue des Japonaises, lîngă cinematograf, Kita trase pe dreapta camionul şi coborî. Reisman trecu la volan. Le strigă încet, peste umăr, oamenilor aflaţi în spate:

— Aproape c-am ajuns. Ţineţi-vă bine şi staţi liniştiţi!

Lui Kita, care veni la fereastra din stînga, îi spuse:

— O să parchez aici, peste vreo două ore; las cheia sub scaunul din faţă.

— Atunci nu mă mai aştepta. Pleacă de aici cît mai repede, îi spuse acesta încordat. Dacă se întîmplă ceva nu ne-am întîlnit niciodată.

— O să fii la hotelul Taiwa?

— Da. Cîteva zile, oricum.

— Îţi mulţumesc pentru tot ajutorul.

Kita îl privi cu tristeţe, apoi se strădui să zîmbească.

— Poţi să-mi faci cinste cu un pahar, după război. Nu mai durează mult, prietene. *Au revoir!*

Şi traversă iute Boulevard Gallieni, mergînd înspre hotelul Taiwa, cu sacul de echipament pe umăr. Reisman întoarse la stînga pe bulevard şi merse mai departe pe el, străbătînd oraşul, apoi coti pe lîngă spitalul militar spre poarta de sud a fortăreţei de pe Avenue Clamorgan. Făcu uz de legitimaţia sa de ofiţer în Armata Colonială şi i se dădu drumul înăuntru.Dar mai înainte de a intra pe poartă îi ordonă sergentului de gardă să-l cheme fie pe locotenent-colonelul Gauthier, fie pe maiorul Derrieu. Cît ai bate din palme îşi făcu apariţia Derrieu, salutîndu-l foarte uimit.

— De data asta mi-am adus de mîncare, spuse Reisman, desfăcînd oblonul camionului şi arătîndu-i porcii, legumele şi orezul.

Derrieu examină suspicios interiorul camionului.

— Poate că e cazul să ducem toate astea la comisariatul de peste drum.

— Deocamdată, nu.

— Sînt oamenii dumneavoastră? I-aţi adus, va să zică.

Reisman strigă înspre ei:

— E toată lumea O.K., Clyde? Gata, e în regulă. Sintem în siguranţă.

Vocea lui Bowren bubui puternic:

— Totul e bine, în afară de putoare.

Derrieu chemă cîţiva soldaţi care luară repede porcii şi sacii cu produse şi le ură bun venit oamenilor lui Reisman. Nu prea era mare activitate în interiorul fortului; se vedeau doar cîţiva soldaţi. Deasupra lor se întrezăreau parapeţii înalţi ai citadelei. Careul pustiu era în întuneric. La ferestrele barăcilor şi magaziilor se vedeau lumini.

— Puteţi să-i cazaţi aici cîteva zile? întrebă Reisman.

— Nici o problemă. Săptămîna asta au de ales între cel puţin opt sute de paturi, răspunse Derrieu cu o voce plină de cinism. Două batalioane de *tirailleurs* tonchinezi au plecat la manevre.

Reisman fu şocat.

— Sînt plecaţi! Credeam că garnizoana e deja subdimensionată ca efective. Mi-aţi spus că raportul numeric faţă de japonezi e de doi la unu. Şi mi-aţi mai spus că vă îngrijorează ce pun ei la cale. Acum v-aţi găsit să vă jucaţi de-a războiul!

Nu se putu împiedica să-şi amintească de acel *Kriegesspiel* de la Rennes cînd el şi „Duzina deocheată” îi luaseră prin surprindere pe generalii nazişti.

— Scorul e şi mai mare acum, zise posomorît Derrieu. Cinci sau şase la unu… ca să nu mai vorbim de superioritatea lor la artilerie şi la blindate. De fapt, noi nici nu dispunem de tancuri, tot ce avem e un detaşament motorizat, în cadrul Regimentului 5 din Legiunea Străină, cu cîteva transportoare de tunuri Bren, din primul război mondial şi cîteva vehicule de tracţiune. Efectivele noastre totale abia dacă depăşesc o mie cinci sute de oameni – ofiţeri, subofiţeri şi soldaţi. În schimb, se pare că musafirii noştri japonezi au deplasat peste rîu o divizie întreagă.

Amintindu-şi ce aflase Baw San, cînd se deghizase în călugăr, cu aproape trei luni mai înainte, Reisman spuse:

— Trebuie să fie Divizia 37. Au fost aduşi din China.

Derrieu îl săgetă cu privirea:

— Asta şi doreau ai voştri, nu? Să mai slăbească presiunea din China. Vă felicit pentru reţeaua dumneavoastră de informaţii, domnule maior.

— Şi eu vă felicit pentru că aţi reuşit să strecuraţi două *bataillons* de trăgători de elită pe sub nasul observatorilor mei. S-ar putea ca japonezii să pună ceva la cale, dar cred că şi voi. Astea nu-s vremuri să vă desfăşuraţi forţele în nici un fel de manevre de jucărie. Încotro s-au dus?

Maiorul Derrieu nu muşcă din momeală. Îi răspunse în termeni cît se poate de vagi, fluturîndu-şi braţele:

— Spre nord… spre vest, departe de coastă şi de centrele populate. Ca să aibă spaţiu de manevră, pentru orice eventualitate.

Apoi se interesă brusc, de parcă abia atunci l-ar fi văzut:

— Îmi permiteţi să vă întreb, *monsieur*, cum aţi reuşit să obţineţi un camion japonez şi o încărcătură de produse alimentare?

— L-am furat. – Reisman se uită la ceas. Era ora 21.00 – Păstraţi alimentele şi aveţi grijă de oamenii mei. Am o treabă urgentă. Credeţi că-mi puteţi aranja o întrevedere cu colonelul Robert peste două ore?

Derrieu îşi ridică, exasperat, braţele la cer. Reisman nu-i răspunse la întrebare, dar acceptă bucuros ceea ce i se oferise.

— Desigur. Se va bucura să afle că aţi venit. Este aici, neoficial şi generalul Lemonnier. Sînt sigur că şi el, şi Rezidentul Auphelle vor dori să vă întîlnească. – Se uită, la rîndul lui, la ceas. – Să zicem, la comandament, la ora 23.00?

Reisman îşi lăsă radioul, raniţa şi armele, în afară de revolver, în seama oamenilor lui. Duse camionul gol înapoi, pe Rue des Japonaises, şi îl abandonă acolo, fără incidente. Din apropierea cinematografului luă o ricşă ca să ajungă în vecinătatea casei lui Madeleine. Şoferul părea neobişnuit de speriat. Reisman îl plăti cu banii indochinezi pe care îi adusese de la Kunming, dar omul se tot uita împrejur şi părea foarte dornic să plece de acolo. Numai după ce ricşa se îndepărtă şi se convinse că nu era urmărit, Reisman parcurse mica distanţă care mai rămăsese pînă acasă la Madeleine.

Erau acolo, şi ea şi Philippe. Madeleine, căreia nu-i mai păsa de discreţie în prezenţa fratelui ei, îl îmbrăţişă şi îl sărută pe Reisman, însă bucuria ei nu dură mai mult de o clipă. Reisman percepu în atmosferă o tensiune asemănătoare cu nervozitatea omului care îl adusese cu ricşa.

Philippe izbucni:

— Ai auzit ce se petrece?

— Nu începeţi iar cu invazia, vă rog! îi luă Reisman peste picior.

Philippe îl privi cu severitate, însă cuvintele pe care le rosti îl îngheţară:

— Am fost alertaţi că ne vor ataca japonezii, zilele astea, între opt şi zece ale lunii.

Mîhnirea şi siguranţa din glasul lui Philippe îi retezară lui Reisman orice pornire spre zeflemea şi simţi o revărsare de adrenalină. Făcuse oare gafa de a-şi vîrî singur oamenii într-o capcană?

— Azi sîntem în opt… rosti el încordat.

Şi totuşi nu văzuse nimic pe drum, în oraş sau în fortăreaţă care să indice nici că japonezii şi-ar pregăti trupele pentru un atac iminent, nici că francezii ar fi la curent cu asta şi s-ar pregăti de apărare.

— Tocmai l-am văzut pe maiorul Derrieu, în citadelă, zise el. Nu mi-a spus nimic. De fapt, mi-a spus că două batalioane de *tirailleurs* au fost trimise nu ştiu unde, la manevre.

Madeleine interveni şi ea, speriată:

— Sînt nişte zevzeci! Ordine primite de la Hanoi! Amiralul Decoux, generalul Aymé şi clica lor nu iau în serios avertismentele. Militarii privesc de sus la Rezistenţa civilă. Mulţi din Rezistenţă nu vor să asculte de generalul Mordant, pe care de Gaulle l-a numit la conducerea reţelei. Nu există nici cooperare, nici coordonare. Nu există secrete. Japonezii ştiu totul. Dacă ne atacă în momentul ăsta, sîntem pierduţi.

— Singurul care a intrat pînă acum în alertă e generalul Sabattier, interveni Philippe. A plecat fără permisiune din Hanoi, ca să fie la comandamentul său de campanie, alături de soldaţi.

— De unde ai informaţiile? îl întrebă Reisman.

— Am acum un radio aici, în camera unde îl instalaseşi pe al tău, *Jean*. E una din staţiile paraşutate ultima oară de ai voştri. Am stabilit contact cu reţeaua noastră proprie. Indiciul provine de la o înaltă oficialitate annamită din Hanoi, un agent secret al Secţiei franceze de legătură de la Calcutta.

— Asta e unitatea care i-a răscolit pe toţi cu informaţii despre invazie lunile astea, nu? zise cu dispreţ Reisman.

— Avertismentul nu provine de la Calcutta. Este de la unul din oamenii noştri cheie din Hanoi.

— S-a aflat şi aici la Lang Son, îi declară disperată Madeleine. De la comercianţii annamiţi şi chinezi care ne sînt prieteni. Au văzut tot felul de semne şi sînt cît se poate de îngrijoraţi.

Se contamină şi el de fiorul grozăviei posibilităţii ca ceea ce spuneau ei să se adeverească.

— Mă duc spre comandamentul francez, unde urmează să am o întrevedere. Acolo am să aflu mai multe, le spuse Reisman. Tocmai acum am adus cu mine patru oameni de-ai mei, din munţi, fir-ar să fie. Încerc să aduc un avion de la Kunming care să-i ia de aici. Vreau să vii şi tu cu noi, Madeleine.

Ea îl privi cu mîhnire, apoi îi răspunse supărată:

— Cum poţi să pleci într-un moment ca ăsta? Ţi-am spus că nu voi pleca. Răspunsul meu e acelaşi.

Reisman îi înţelegea obstinaţia şi curajul, dar vedea şi zădărnicia încăpăţînării ei:

— Dacă japonezii atacă, nu putem să facem mai nimic să-i oprim. Şi n-am de gînd să-i las să-mi măcelărească oamenii pe care am făcut greşeala de a-i aduce aici. În clipa asta, nici nu ştiu dacă vine vreun avion, sau dacă reuşim să plecăm teferi. Pot doar să încerc. Acum aş vrea să folosesc radioul vostru.

Philippe se întoarse către sora lui.

— Ar fi mai bine să pleci cu el, îi spuse. Ar fi îngrozitor dacă te-ar lua prizonieră japonezii. Faţada de amabilitate pe care ne-o arată nouă nu e chipul lor adevărat, în război. Sînt capabili de lucruri groaznice.

— Atunci nu trebuie să-i lăsaţi să ne cucerească, îi replică muşcătoare Madeleine.

Utilizînd radioul din casă, Reisman luă legătura la Kunming cu locotenent-colonelul Kilgore. Îi transmise în cod că are la el opiul şi că doreşte să fie luat în zori, cu un C-46 de pe pista aerodromului din Lang Son. Kilgore îi propuse tot un mic avion-curier. Reisman îi răspunse că aduce cu el patru oameni şi că numai marfa era prea voluminoasă pentru un L-5.

— Trei aparate L-5 sau un C-46, insistă el.

Kilgore îl sfătui să reia legătura în noaptea următoare.

— Nu pot aştepta, semnaliză Reisman în Morse. – Aproape avea impresia că îl strînge de gît cu mîinile lui pe individ. – Zvonuri despre atac japonez iminent.

Răspunsul lui Kilgore îl înfurie şi mai mult.

— N-avem asemenea informaţii. Contra cui? Unde?

— Contra francezilor. Aici şi în toată ţara. Sugerez alertaţi Comandamentul Central şi aviaţia pentru sprijin de urgenţă, la semnal.

— Contact mîine seară, repetă Kilgore. Tentativă optimă de recuperare – în data de zece, în zori.

36

La comandamentul francez nu era nici urmă de activitatea la care s-ar fi aşteptat Reisman în ajunul unei mari bătălii. Singurul lucru neobişnuit era ora tîrzie a întrunirii care îi adusese pe generalul Lemonnier, colonelul Robert, Rezidentul Auphelle şi pe ceilalţi ofiţeri de la casele şi cazărmile lor în biroul lui Robert din clădirea de pe Folie de Joux colţ cu Boulevard Gallieni.

Îl aşteptau deja cînd sosi, împreună cu Philippe, care îl adusese cu Renault-ul de care se folosea în ultimele luni. Lemonnier îl întîmpină călduros pe Reisman, ridicîndu-se din fotoliul său de la masa de conferinţe. Reisman salută, apoi strînse mîna care îi fusese oferită şi dădu mîna şi cu ceilalţi, care se ridicară în picioare ca să-l salute. Erau acolo şi Gauthier şi Derrieu. Ceilalţi îi fură prezentaţi. Atmosfera era calmă, însă se făcea simţit un curent subteran de tensiune şi de nesiguranţă.

— Presupun că vă aflaţi aici ca să decolaţi iar, spuse colonelul Robert.

— Da, domnule.

— Nu vă putem garanta securitatea aeroportului. Aţi nimerit într-un moment păcătos.

— E după Tet, cum aţi sugerat dumneavoastră.

— După cît se vede, lucrurile nu se petrec cum am sperat, îi replică mohorît Robert. Ce informaţii aveţi în privinţa japonezilor?

Reisman privi nemulţumit înspre maiorul Derrieu, care nu le spusese nimic pînă atunci.

— Doar ceea ce am aflat de la locotenentul Belfontaine şi de la doamna Thibaut – că se aşteaptă un atac din partea lor.

— Că se zvoneşte, domnule maior, îl corectă colonelul. Dumneavoastră n-aţi văzut nimic, venind încoace?

— Nu, domnule.

— Am înţeles de la Derrieu că aţi sosit cu un camion japonez. Vă admir îndrăzneala… *courage sans peur*. Aţi dori să-mi spuneţi cum a fost posibil?

— Nu, domnule. Aş dori să mă limitez la motivele pentru care mă aflu aici şi să nu vă mai stau pe cap.

Luă cuvîntul Rezidentul Auphelle, autoritatea cea mai înaltă din Lang Son:

— Domnule maior, nu punem la îndoială alianţa noastră personală. Am primit cu siguranţă dovezi în acest sens prin lansările dumneavoastră de arme. Totuşi, ne vedem siliţi să vă întrebăm: dacă ne atacă japonezii, ţara dumneavoastră, trupele dumneavoastră din China ne vor veni în ajutor?

Cu toţi ochii aţintiţi asupra lui, Reisman nu se mai simţise niciodată pînă atunci atît de în centrul atenţiei.

— Nu ştiu, domnule, îi răspunse el. Nu eu formulez politica şi dau ordine în acest sens. Eu doar execut ordine. Pot doar să transmit cererea dumneavoastră, în caz că aşa se vor petrece lucrurile, şi să-i îndemn pe superiorii mei să accepte.

— Dar dacă vă veţi mai afla încă aici, cu noi, la începerea atacului? îl întrebă generalul Lemonnier.

Reisman zîmbi:

— Atunci am să-i îndemn mai abitir. Deşi nu cred să aibă prea mult efect. Nu sînt sigur nici măcar că au să trimită un avion după noi. Trebuie să iau din nou legătura cu cei de la Kunming, pentru confirmare, mîine seară.

Colonelul Robert şi generalul Lemonnier schimbară între ei priviri, apoi se uitară la Rezidentul Auphelle, care dădu din cap în semn că le îngăduia să continue.

— Să începem cu cererea dumneavoastră, domnule maior, zise colonelul. Eu o să vă explic care sînt problemele, iar dumneavoastră veţi lua o decizie. Voi încerca să vă explic şi situaţia noastră, aşa încît să puteţi transmite mai departe celor de la Kunming şi Chungking, fie prin radio, fie personal.

Robert se ridică şi îl invită pe Reisman lîngă peretele pe care se afla o hartă mare a zonei Lang Son. Îi indică un punct de lîngă aeroport, pe cealaltă parte a rîului Sông Ky Cung, un loc înconjurat la vest de mlaştini şi de orezării, iar la sud şi la est de un cot adînc al rîului plin de meandre.

— Poziţia japoneză cea mai apropiată de aeroport se află aici… la circa opt sute de metri de capătul pistei.

— La o jumătate de milă… dincolo de rîu, confirmă Reisman.

— Trebuie să presupunem că ţin sub observaţie aeroportul, deşi n-am cum să ştiu cît de conştiincioşi sînt la treaba asta,

continuă colonelul. Le-ar plăcea, desigur, să-i credem atotştiutori şi atotputernici.

— Sînteţi dispuşi să ne acoperiţi cu tirul, dacă e necesar? îl întrebă Reisman. Numai pînă încărcăm, decolăm şi ieşim din raza lor de acţiune, sau dacă trag în avionul care vine la aterizare. Ultima oară am fost în aer la circa două minute de la aterizarea avionului.

— Numai dacă în prealabil a avut loc un atac asupra noastră, domnule maior, interveni de la masă generalul Lemonnier. Am auzit şi noi că generalul Sabattier a intrat în alertă, însă noi n-am primit asemenea ordine de la Guvernatorul General sau de la Comandantul-şef. Dimpotrivă. Ordinele noastre sînt să menţinem *status quo*. Nu dorim să-i provocăm... doar să ne apărăm, dacă va fi necesar. Nu dorim să declanşăm un război numai ca să acoperim fuga dumneavoastră.

Reisman înţelegea că generalul trebuie să fie precaut, din moment ce se afla pe muche de cuţit, în pragul apocalipsului. Îl întrebă:

— Dar dacă ar fi vorba numai de un asalt asupra noastră şi nu de un atac făţiş împotriva efectivelor dumneavoastră?

— Atunci ar fi greu de luat o hotărîre, îi răspunse generalul. Poate că decizia ar trebui s-o ia comandantul care se află cel mai aproape de scena evenimentelor, în cazul că s-ar petrece aşa ceva.

Philippe, care stătea la masă lîngă Gauthier se amestecă şi el în discuţie.

— Domnule, aş dori să mi se dea misiunea asta. Cu un singur pluton şi cu nişte...

— Domnule locotenent, îl întrerupse colonelul Robert, nu cred că domnul general Lemonnier a solicitat voluntari.

Generarul se ridică de la masa de conferinţe şi se apropie cu paşi mari de hartă. Teaca vechiului revolver uriaş pe care îl purta i se lovea de şold.

— Ceea ce vreau să spun, zise el, ciocănind cu degetul pe hartă, e că va fi mai îndreptăţit să judece comandantul de aici, de la Fort Brière de l’Isle.

Abia atunci Reisman distinse clar pe hartă că la sud şi la vest de Lang Son se mai aflau alte trei fortificaţii ale francezilor, la cîte trei kilometri distanţă de citadela principală. Mai erau marcate şi trei mari dispozitive japoneze, la nord de oraş,

dincolo de rîul Sông Ky Cung, de ambele laturi ale drumului nr. 4, plus poziţia de la cotitura rîului, cea mai apropiată de aeroport.

— Pe aeroport, dacă îmi amintesc eu bine – continuă Lemonnier, plimbîndu-şi degetul pe hartă – nu avem decît două mitraliere Hotchkiss pentru apărare antiaeriană. – Apoi îşi deplasă iar degetul, pînă la poziţiile japoneze de dincolo de rîu. – Nu pot servi la mare lucru, dacă atacul vine din partea asta. Maior Boery,... dumneavoastră sînteţi însărcinat cu comanda la Fort Brière de l'Isle, nu-i aşa? – întrebă el, întorcîndu-se spre unul dintre ofiţerii aflaţi în jurul mesei.

Un bărbat scund şi tuciuriu se ridică spunînd:

— Da, domnule. Batalionul doi din Regimentul trei *Tirailleurs*. Sîntem bine dotaţi acum, după amplasarea noilor mitraliere de 13,2 mm pe care ni le-au trimis de la Hanoi. Mai avem şi o baterie de tunuri de 90 de mm, de la Regimentul patru Artilerie. Plus un mic grup de voluntari dintre foştii legionari.

Generalul se întoarse o clipă spre Reisman şi comentă:

— Vă vine să credeţi, domnule maior, că printre ei sînt olandezi şi germani pe care i-a prins războiul aici? Legionari leali, pînă în măduva oaselor. Curajoşi şi demni de încredere.

— Da, cred, domnule, îi răspunse imediat Reisman. Am descoperit şi eu că în acest război pot să apară prieteni neaşteptaţi, de unde nici nu gîndeşti, după cum şi duşmani neaşteptaţi.

Generalul Lemonnier meditä o clipă, apoi dădu semne că a înţeles complexitatea constatării lui Reisman.

— A, dar să-i deosebeşti pe unii de alţii e totdeauna dificil, rosti el cu un suspin filosofic. Iată-ne, de exemplu, aici: discutăm posibilitatea unui război iminent cu fiii Ţării Soarelui-Răsare şi cu toate astea, Rezidentul Auphelle, colonelul Robert şi patru din ofiţerii săi au primit de la colonelul Shizume invitaţia să cineze cu el şi cîţiva ofiţeri de-ai săi, mîine seară, la hotelul Taiwa. Aţi numi asta un gest de prietenie sau de inimiciţie? Din fericire, nu sînt la curent cu prezenţa mea aici, altfel m-ar fi invitat şi pe mine. Un refuz ar fi considerat un afront şi n-ar face decît să exacerbeze tensiunile dintre noi.

Această destăinuire declanşă un semnal de alarmă în mintea lui Reisman. *Aminteşte-ţi de Pearl Harbor*, îşi spuse.

Generalul se întoarse din nou înspre maiorul Boery, întrebîndu-l:

— Dacă îi vor ataca pe prietenii noştri americani la aeroport, ce ripostă le veţi da?

— Eu n-aş aştepta un atac, domnule – îi răspunse fără ezitare Boery. Aş trimite să-i însoţească un pluton înarmat, cum sugera şi locotenentul Belfontaine – pentru orice eventualitate. Dacă se va deschide focul din partea japoneză, domnule, fie împotriva noastră, fie împotriva americanilor, cred că vom fi îndreptăţiţi să tragem asupra lor.

Generalul Lemonnier se uită la Reisman.

— Sînteţi satisfăcut de această soluţie, domnule maior?

— Foarte satisfăcut, sir.

— Şi acum, cînd ştiaţi că există un pericol considerabil doriţi totuşi să chemaţi un avion?

— Da.

— Foarte bine. Colonele Robert, vă rog să continuaţi, spuse generalul, revenind la locul său de la masă.

În vreme ce Reisman stătea în faţa lui, lîngă hartă, colonelul Robert îi expuse acestuia – şi, lucru poate şi mai important, ofiţerilor de sub comanda sa – dispunerea şi starea trupelor franceze şi japoneze din Lang Son. În mod destul de curios, citadela – apărată de ziduri din cărămidă, lut şi ghips înalte de treisprezece picioare, cu o lungime de aproape cinci sute de yarzi, pe cele patru laturi – nu era cea mai puternică dintre poziţiile franceze, în ciuda faptului că în interiorul ei se concentra cel mai mare efectiv.

Cea ma bună poziţie defensivă era Fort Brière de l’Isle, aflat la o jumătate de milă sud de citadelă: ziduri de beton înspre oraş, mai multe barăci joase aşezate în mijlocul unei vegetaţii dense şi, în spatele lor, un grup de munţi, stîncile Văn Miêu, ridicîndu-se pînă la circa 900 de picioare. La nord-vest de citadelă se afla micul Fort Gallieni, o poziţie incompletă, ocupată de un singur pluton. Înspre sud-vest se găsea Fort Négrier, un campament mai puţin dotat cu structuri defensive, apărat de un pluton, o baterie de artilerie şi cîţiva legionari în retragere.

Pe celălalt mal al rîului Sông Ky Cung, colonelul Robert le indică poziţiile fixe şi campamentele japoneze.

— Aici se găsesc trei regimente de infanterie, întărite de două batalioane de artilerie şi de un batalion de blindate, spuse

el. – Apoi comentă, adresîndu-se în special lui Reisman. – Superioritatea numerică a japonezilor e mai mare chiar decît s-ar părea atunci cînd comparăm unităţile între ele. Cum poate ştiţi, domnule maior, un *bataillon* şi un regiment francez au mai puţin de jumătate din efectivul celor din cadrul altor armate. – Prin urmare, în zona Lang Son se pare să japozenii ne depăşesc în proporţie de cinci sau şase la unu. În ceea ce priveşte armele şi muniţia, continuă el, sîntem întrucîtva într-o situaţie mai bună decît acum cîteva luni, mulţumită armamentului paraşutat de OSS şi mulţumită puştilor Sten şi celorlalte echipamente pe care le-au paraşutat aici şi în alte zone din ţară prietenii noştri britanici. Totuşi, după cum puteţi constata, sîntem încă mult în inferioritate ca echipamente şi efective.

— Cum staţi cu sprijinul din partea aviaţiei? întrebă Reisman.

— Probabil nici vorbă nu poate fi. Cu excepţia unor aeroporturi mici, ca al nostru, japonezii controlează totul. Aviaţia noastră de luptă e practic inexistentă. S-ar putea să avem în toată Indochina vreo cincisprezece avioane de luptă vechi şi cîteva bombardiere demodate.

Colonelul ciocăni cu degetul pe hartă.

— Reţineţi aceste poziţii, domnule maior. Mai bine, o să vă furnizăm o copie a acestei hărţi. Dacă are loc un atac, vom avea imediată nevoie de ajutor american. Sprijin aer-sol. Tiruri de artilerie şi bombardamente bine ţintite. Oricum, aţi bombardat ceva vreme Indochina – şi instalaţiile lor, şi pe ale noastre. Veţi avea un nou prilej să contribuiţi la înfrîngerea lor definitivă. Spuneţi asta superiorilor dumneavoastră de la Kunming şi Chungking.

— Aşa voi face, domnule, îi răspunse Reisman.

Apoi, cu tot tactul de care era capabil, mai spuse:

— Aş mai avea totuşi o întrebare.

— Ce anume?

— De ce, în condiţiile de faţă, au plecat din Lang Son la manevre două *bataillons?*

— Ordin, domnule maior. Pur şi simplu execut şi eu ordinele superiorilor mei, la fel cum faceţi şi dumneavoastră.

— Dar nu în ajunul unui atac, domnule – dacă va avea într-adevăr loc vreunul.

Reisman văzu mînia cuprinzîndu-i colonelului chipul şi

înţelesese că a sărit peste cal. Privi înspre cei aşezaţi la masă şi simţi în direcţia aceea o tăcere jenată, ca şi cum ar fi fost cu toţii părtaşi la un secret.

Generalul Lemonnier declară:

— Afirmaţia dumneavoastră e corectă, domnule maior, însă evenimentele s-au succedat cu rapiditate. Să sperăm că ele nu ne vor lua prin surprindere.

Apoi, cu un zîmbet şi o notă de provocare amabilă în glas, adăugă:

— Presupun că aveţi o experienţă considerabilă pe cîmpul de luptă.

— Da, domnule, am.

— Atunci, v-aş întreba, dacă îmi permiteţi, dacă aţi fi comandant general în situaţia de faţă, cum aţi acţiona în clipa asta?

— Cele două batalioane se află la nord de pod, sau undeva în sud?

— Se află la nord şi nord-vest.

— Atunci le-aş ordona să se întoarcă imediat aici. Aş da instrucţiuni să traverseze rîul pe flancuri, cu toate mijloacele aflate la dispoziţie, chiar dacă ar trebui să treacă înot. Şi aş aduce imediat o echipă de genişti care să arunce în aer podul de pe Sông Ky Cung pe care ar trebui să-l folosească japonezii ca să ajungă aici.

În cameră se aşternu din nou o tăcere încordată. În cele din urmă, generalul vorbi:

— Sfatul e bun… dar avem mîinile legate, spuse el fără urmă de reproş sau de sarcasm. La Hanoi se doreşte ca cele două *bataillons* să continue cu ceea ce fac în momentul de faţă, iar eu nu am autoritatea de a le rechema. Cît priveşte podul… dacă îl aruncăm în aer, cu siguranţă că japonezii au să ia asta drept un act de război.

„Da, aşa or s-o ia," se gîndi Reisman. Şi ar fi în stare – dar n-avea inima să-i mai ironizeze şi cu acest reproş – ar fi în stare chiar să anuleze invitaţia la cină pentru mîine seară!

Luă cuvîntul Rezidentul Auphelle:

— Domnule maior, nu am a vă adresa decît o singură solicitare. Vă cer, în numele vechii şi încercatei alianţe dintre Statele Unite şi Franţa, ca atunci cînd luaţi legătura radio cu comandamentul din Kunming să-i informaţi despre situaţia

periculoasă de aici şi să-i consiliaţi să se pregătească fără întîrziere să acorde sprijin tactic de aviaţie, dacă va deveni necesar.

— Am şi făcut asta, domnule, spuse Reisman. Am trimis acest mesaj chiar acum cîteva ore, cînd am luat legătura cu ei.

Cînd se încheie întrevederea, Reisman îi ceru lui Philippe să-l lase în fort, ca să-şi petreacă noaptea împreună cu oamenii săi, fără să se mai întoarcă acasă la Madeleine. Aveau acum amîndoi cîte un emiţător radio şi puteau lua legătura. Căzură de acord asupra lungimilor de undă şi orelor la care să stabilească contacul. Atunci cînd nu foloseau în alte scopuri staţia radio, o vor ţine deschisă, ca să menţină legătura între ei.

Reisman şi băieţii lui ocupară una din barăcile detaşamentelor absente de *tirailleurs* tonkinezi şi îşi instalară acolo radioul, conectat la instalaţia electrică. Făcură pe rînd de gardă, cîte o oră, lîngă radio, în timp ce restul dormeau, şi noaptea trecu fără incidente. Nu se dăduse încă alarma, nu se vedeau oameni pe parapete. Dimineaţa, garnizoana fortăreţei îşi văzu de rutina de fiecare zi, ca şi cum n-ar fi existat o ameninţare iminentă.

Maiorul Derrieu îşi făcu apariţia în baracă pentru a-l invita pe Reisman să ia micul dejun la popota ofiţerilor, situată în hotelul „La Trei Mareşali”, pe Boulevard Gallieni.

— Sergentul dumneavoastră şi ceilalţi sînt bineveniţi la cantina subofiţerilor de pe Rue Gouttenègre, spuse el.

Reisman declină oferta, atît în numele lui, cît şi al celorlalţi. Nu la conversaţia mondenă îi stătea lui mintea în dimineaţa aceea.

— Avem cafea şi raţiile noastre, îi spuse el, şi mergem în recunoaştere pe ruta de plecare, pînă la aeroport şi înapoi. Care mai e situaţia în dimineaţa asta?

— Nici o schimbare, îi răspunse Derrieu.

Rămase cu ei în timp ce Reisman luă legătura prin radio cu Philippe. Se văzu imediat, cînd Philippe îi transmise ultimele informaţii primite prin reţeaua Rezistenţei din Hanoi, că situaţia nu era, în restul ţării, la fel de calmă ca la Lang Son. Philippe îi relată că generalul Aymé, Comandantul-şef, se temea să nu-i supere pe japonezi şi încercase să anuleze singurul ordin de intrare în alertă, cel dat de generalul Sabattier regimentelor din

subordinea sa. Cu toate astea, Sabattier se afla deja pe teren cu trupele sale, deplasîndu-se înspre vest şi înspre nord. Acţiunea sa fusese imitată şi de generalul Alessandri care îşi îndepărta acum trupele de o potenţială capcană, scoţîndu-le din tabăra situată în cîmpia de la vest de Hanoi. Le ducea dincolo de Rîul Roşu şi de Rîul Negru, înspre Laos şi China.

— Se dispersează, fir-ar să fie! zise Reisman, privindu-l indignat pe Derrieu. Nu se pregătesc de luptă. Se dau dracului la o parte din drum, şi atîta tot!

— Dacă maimuţoii ne atacă, sîntem pierduţi! mormăi cu amărăciune Derrieu.

— Nu crezi că ar trebui să intraţi în alertă? îl întrebă Reisman.

— Dacă ar fi după mine, eu aş face ceea ce aţi propus aseară, îi răspunse Derrieu. Aş pune explozibil sub pod, pentru orice eventualitate. Aş scoate toate tunurile din parcul de artilerie şi le-aş amplasa lîngă maluri, aş goli de oameni citadela şi avanposturile – le-aş folosi numai pentru retragere – şi aş desfăşura trupele şi forţa de foc în aşa fel încît să acopăr drumurile de acces şi cursul rîului.

— Atunci, de ce nu faceţi toate astea?

— Fiindcă nu sînt eu comandantul. Iar comandantul, din păcate, după cum ne-a spus-o limpede aseară, are ordine cît se poate de stricte, pe care nu îndrăzneşte să le încalce.

— Dar se pare că Sabattier şi Alessandri le-au încălcat.

— Atunci vor plăti pentru asta, într-un fel sau altul.

— Sau se va dovedi că au avut dreptate.

Derrieu plecă să-l caute pe generalul Lemonnier şi să-i comunice informaţiile pe care le aflase din reţeaua Rezistenţei, aşa cum i se comunicase lui Philippe, de la Hanoi.

Reisman, îmbrăcat acum în uniforma lui de campanie, îşi puse oamenii la curent cu planurile de plecare. Atîrnă pe perete harta zonei Lang Son, primită de la colonelul Robert în seara precedentă. Le arătă pe ea toate poziţiile japoneze şi franceze, casa lui Madeleine, aeroportul şi diversele drumuri care duceau într-acolo. Ruta cea mai convenabilă pentru ei trecea pe lîngă Fort Brière de l’Isle.

— Mergem în recunoaştere pînă la aeroport, dimineaţa asta, ca să verificăm drumurile şi potecile, le spuse el oamenilor. Dar ţineţi minte: dacă explodează rahatul şi sîntem siliţi să ne

dispersăm, puteţi ajunge la aeroport furînd o barcă de pe rîu şi mergînd pînă pe partea de est a insuliţei de aici. Capătul pistei se află peste taluz, dincolo de orezărie. Sînt vreo doi kilometri de acasă de la doamna Thibaut. Trecem pe acolo acum, dimineaţă, şi ne regrupăm acolo diseară, dacă totul merge bine.

Părăsiră citadela prin poarta subterană, ca şi cum s-ar fi dus să facă exerciţii pe teren. Uniformele lor de campanie erau asemănătoare militarilor sau civililor pe lîngă care treceau. Însă armele lor erau mult mai noi şi mai bune. Duceau fiecare o cantitate respectabilă de forţă de foc – cîte o carabină pe umăr, un revolver de 45 şi un cuţit la centură, grenade prinse de curelele raniţei şi cîte un pistol-mitralieră M-3 în mîini, plus cîteva sute de cartuşe. Încărcătura era cam grea, dar nu aveau de mers prea mult. Duceau cu schimbul radioul şi generatorul. Prima bucată de drum le cărau Baw San şi Ken Sawyer.

La început se ţinură de drum, apoi o cotiră la est, înspre rîu. În teorie, nu erau japonezi în partea aceea. Traversară capătul străzii Avenue Clamorgan, trecură de spitalul militar, traversară Boulevard Gallieni, trecură pe lîngă Biserica catolică, apoi o tăiară printr-un petic de pădure şi ieşiră la sud de gara de pe Rue Gouttenègre. Taluzul se vedea în faţa lor şi o luară pe o potecă prin mlaştină, în direcţia lui. Vremea era senină şi caldă, orezăriile umede şi pline de noroi, în urma ploilor recente. Cînd ajunseră pe culmea malului îndiguit al rîului Sông Ky Cung, Reisman se uită pe partea cealaltă, la orezăriile şi la lunca de pe celălalt mal. Le trecu şi oamenilor binoclul, ca să poată vedea şi ei barăcile, corturile, tunurile şi trupele Armatei Imperiale japoneze aflate la o jumătate de milă distanţă.

Reisman aproape că simţea mînia şi tensiunea pe care le emana trupul lui Baw San în vreme ce privea prin binoclu, spunînd:

— Ce n-aş da să fie aici Ne Tin, San Thau şi Ba Chit, cu ceilalţi *hypenla*. Prietenii noştri n-ar mai avea de ce să se teamă. Am avea noi grijă de ăia de peste rîu.

Era o dorinţă împărtăşită şi de Reisman. Să-i fi avut aici cu el pe kachinii alături de care luptase în Birmania ar fi fost cu totul altul raportul cu forţele pe care le întrezărea înaintea lor. Kachinii n-ar fi avut răbdare. Ar fi atacat, în linişte şi cu brutalitate, chiar în noaptea aceea, fără să mai stea să-şi cîntărească şansele, ar fi tăiat beregate şi ar fi retezat urechi ca

să răzbune spiritele celor din tribul lor, uciși de japonezi. Ţinînd să respecte curtoazia diplomaţiei europene şi regulile demodate ale războiului, francezii erau îngrozitor de dezavantajaţi.

Reisman îşi conduse oamenii de-a lungul taluzului, apoi coborîră cu toţii pe potecă, pînă la casa lui Madeleine. Ea se repezi de pe veranda de unde, pînă atunci, îi urmărise. Îl luă de mînă pe Reisman, dar nu-l mai îmbrăţişă. Oamenii se holbau la ea în admiraţie şi el îi prezentă pe rînd. Ea îi salută pe toţi cu căldură, în englezeşte.

— Ce se petrece? îl întrebă ea neliniştită pe Reisman, vorbind în franceză.

El îi răspunse tot în franceză.

— Nimic. E linişte în oraş. Aveţi veşti din alte părţi?

— Ambasadorul Japoniei şi alte oficialităţi îl vizitează pe Guvernatorul General Decoux astăzi după-amiază, la Hanoi.

Semnalul de alarmă răsună din nou în mintea lui Reisman. Era ceea ce făcuse şi ambasadorul Japoniei la Washington în ziua de 7 decembrie 1941.

— S-a anunţat oficial? întrebă el.

— Nu ştiu. Philippe transmite acum prin radio. Agenţii noştri urmăresc fiecare mişcare.

Celorlalţi Madeleine le spuse, plină de graţie şi adresîndu-li-se în englezeşte:

— Vă rog să intraţi, cu toţii.

Voia să le dea de mîncare, însă Reisman îi spuse că nu puteau rămîne decît cîteva minute. Dacă totul mergea bine, aveau să se întoarcă pe seară. Se duse în camera unde Philippe manevra radioul.

— Încă nu s-a dat alarma generală? îl întrebă.

— Nu. Doar Sabattier şi Alessandri. Japonezii pun ceva la cale, însă nu ştie nimeni ce anume. Evident, ceva la nivel înalt.

— Dar francezii ce pun la cale, Philippe? îl întrebă tăios Reisman. Cele două batalioane care au plecat de aici? Fug cu toţii la munte, cum s-ar părea? Sau desfăşoară o operaţiune secretă pe cont propriu?

Philippe îşi făcea de lucru cu butoanele, fără să se uite înspre el.

— E cum ne-au spus generalul Lemonnier şi colonelul Robert ieri seară. *Les bataillons* sînt angajate într-o manevră comandată de la Hanoi. Sabattier şi Alessandri sau acţionează

contrar ordinelor, sau participă şi ei la manevre. Nu ştiu, *Jean*.

Reisman nu-l credea.

— Acum ne ducem în recunoaştere la aeroport şi pe urmă ne întoarcem la citadelă, îi spuse. Am să iau de aici legătura cu cei din Kunming, astă-seară. Dacă are loc vreun atac înainte de întoarcerea mea, trebuie s-o aduci pe Madeleine la Fort Brière de l'Isle. Ne întîlnim acolo. Între timp, vezi dacă poţi s-o convingi să plece cu noi.

Philippe îşi ridică privirea spre el.

— Bine, spuse. Sper să accepte să plece. Dar e încăpăţînată.

Madeleine îl aştepta pe Reisman în hol. Nu le rămînea decît o clipă să fie singuri, să se îmbrăţişeze şi să se sărute. El îi repetă ceea ce îi spusese şi fratelui ei, dar ea clătină din cap.

— Am să mă duc în fort... am să trag cu puşca, dacă va fi nevoie... dar nu plec din Indochina, îi spuse ea neclintită.

— Mai gîndeşte-te, o rugă Reisman. *Au revoir*, deocamdată.

Se întoarse la oamenii lui, care îl aşteptau stingheriţi în salon, şi părăsiră cu toţii casa. O luară spre sud, pe o potecă dinspre malul îndiguit şi linia de cale ferată. Nu prea departe, la vest de calea ferată şi dincolo de o şosea, Reisman vedea culmile împădurite ale munţilor Văn Miêu care se înălţau peste cîmpurile de orez din jurul fortului, şi dincolo de acestea alte orezării, plantaţii de *nipa* şi de manglieri şi începutul povîrnişurilor care duceau spre platourile montane împădurite. Traversară şinele de cale ferată şi şoseaua, ca să poată cerceta perimetrul construcţiilor de apărare, apoi reveniră pe potecile din apropierea malului întărit şi îşi continuară drumul spre sud.

Uitîndu-se înapoi, Reisman zări privelişte a zidurilor citadelei aflate la o jumătate de milă. Era foarte puţină circulaţie, de orice fel, pe şosea şi prea puţini oameni se vedeau prin preajmă. Ocoliră aşezările locuite şi văzură un singur ţăran care îşi lucra ogorul cu ajutorul unui bivol.

— Pare să fie destulă linişte, domnule maior, observă sergentul Bowren, dar nu-mi prea miroase a bine. Ar trebui să fie mai multă mişcare. S-ar zice că ştiu toţi un lucru pe care noi nu-l ştim.

După ce dădură ocol cotului adînc pe care îl făcea rîul Sông Ky Cung, văzură înaintea lor cele patru clădiri joase ale aeroportului, turnul de control şi baraca staţiei radio, precum şi fîşia de aterizare de pămînt şi iarbă. Lîngă un hangar era

ancorat un mic avion-curier, dar nu se zărea nici urmă de personal sau de activitate. Locul părea pustiu. Merseră de-a lungul digului de pe ceea ce acum era malul de răsărit al rîului plin de meandre şi Reisman le arătă de unde venise să-l ia data trecută avionul. Apoi le arătă insuliţa de pe rîu aflată în dreptul capătului pistei, pentru eventualitatea că ar veni acolo cu barca.

— Dacă mai e la fel de linişte încă o zi, le spuse el, mîine pe vremea asta ar trebui să fim la Kunming.

Asta îşi dorea. Însă un gînd muşcător nu-i dădea pace. Dacă începea aici o bătălie, cum se va simţi să dea bir cu fugiţii?

Se întoarseră pe aceleaşi drumeaguri, pînă în dreptul munţilor Văn Miêu, apoi o tăiară drept spre vest, prin spatele fortăreţei Fort Brière de l'Isle, şi mergînd înspre nord pe lîngă flancul ei vestic, reveniră pe potecile dintre orezării. Între Fort Négrier şi citadelă, se opriră să facă un popas în pădure. Sawyer învîrti manivela generatorului, iar Reisman luă legătura cu Philippe. Nimic nou.

Îşi continuară marşul spre citadelă însă, în loc să intre pe poarta de sud, Reisman îşi duse oamenii împrejurul zidurilor, ca să se familiarizeze cu toate drumurile de acces. Pe la jumătatea zidului dinspre vest trecură printre cimitirul militar şi poarta *Mă Qui*, care în tonkineză înseamnă *stafie*. Reisman trecu în revistă pustietatea zonei din împrejurimi. Cîmpurile de orez se întindeau pînă la poalele munţilor împăduriţi dinspre vest, la fel şi înspre sud, dincolo de şoseaua pe care patrulaseră ei. Pe aici venise el prin întuneric, însoţit de sergentul Filmore şi de Philippe Belfontaine, cu patru luni mai înainte.

— Asta-i probabil cea mai bună cale de a ieşi rapid din fort, dacă ne vedem siliţi, le spuse băieţilor, arătîndu-le poarta *Mă Qui*.

Ocoliră colţul de nord-vest al citadelei şi merseră către est, de-a lungul zidului din partea de nord, ca să se întoarcă în oraş. Nimeni nu-i ovaţionă de pe parapete, însă la poarta de nord stăteau de pază nişte soldaţi cu care se salutară. Reisman privi un moment înspre nord, întrebîndu-se ce se petrece oare în camerele hotelului Taiwa şi pe Rue des Japonaises, dar nu vroia să ispitească prea tare norocul ducîndu-şi oamenii într-acolo. Îi duse, în schimb, pe cealaltă parte a străzii Avenue Clamorgan, pe o străduţă lăturalnică de lîngă piaţă şi parcul de artilerie, pe Boulevard Gallieni, apoi spre sud, pe lîngă hotelul „La Trei

Mareşali”, comandamentul Legiunii Străine, sediul Vămii, Biserica catolică, apoi din nou spre vest, pe lîngă spitalul militar şi, traversînd Avenue Clamorgan, ajunseră la poarta dinspre sud.

Oraşul era liniştit. Nu s-ar fi putut spune că era gol, însă, cu siguranţă, mai puţin aglomerat ca de obicei, cu oameni care mergeau după treburile lor. Întregul ocol le luase cam două ore. Parcurseseră ceva mai mult de patru mile şi făcuseră o recunoaştere minuţioasă a drumurilor pe care se putea pleca.

37

Primul semnal de alarmă fu galopul unui cal în careul din interior, venind dinspre poarta de sud. Era ora 16.00 cînd Reisman auzi acest zgomot. El, Baw San, Bowren şi Wladislaw se întorceau spre baraca lor, unde Sawyer supraveghea radioul. Trecuseră în revistă punctele-cheie din interior ale sistemului defensiv al fortăreţei şi tocmai plecau de la postul neoficial de comandă al generalului Lemonnier, din bastionul de sud-est.

Călăreţul trecu pe sub ochii lor, apoi auziră cum se strigau ordine şi văzură grupuri de soldaţi năpustindu-se de-a curmezişul careului, alergînd înarmaţi să-şi ocupe poziţiile. Cel care venise călare făcu o voltă şi se apropie de ei. Se opri în loc şi Reisman îl recunoscu pe ofiţerul subţire şi mustăcios, în uniformă kaki de lucru, cu şapcă albastră şi cizme de călărie. Era căpitanul Paul Vernières din Regimentul de *Tirailleurs* Tonkin, cu care făcuse cunoştinţă la întrunirea din seara precedentă.

— Japonezii au ieşit la manevre, îl anunţă acesta, cu un calm remarcabil.

Armăsarul lui roib lovea cu copita în pămînt, sforăia şi îşi sumeţea capul, de parcă ar fi înţeles extrema urgenţă a evenimentelor. Reisman apucă de căpăstru, ca să-l împiedice s-o ia la goană, cu călăreţ cu tot.

— Unde sînt? întrebă el neliniştit.

— Peste tot, îi răspunse căpitanul.

Îi relată că mergea călare prin oraş cînd văzuse cu uimire un pluton japonez de infanterie luînd poziţie lîngă Rezidenţă, pe Boulevard Gallieni, apoi altul, lîngă staţia de cale ferată de pe Rue Gouttenègre.

— N-au încercat să vă oprească? N-au întreprins nici o acţiune ostilă?

— Nu. S-au aşezat doar pe poziţie. Oricum, în mod obişnuit nu-şi desfăşoară trupele şi nu se joacă de-a armata pe malul ăsta de rîu.

Întorcîndu-se către citadelă, mai văzuse încă un pluton de japonezi care făcea manevre într-un cîmp cu orez, la circa două sute de metri de zid.

— Eu unul îmi pun oamenii în stare de alarmă, declară ofiţerul. La naiba cu ştabii de la Hanoi!

Reisman îşi luă mîna de pe căpăstru.

— Ar fi bine să-l încunoştinţaţi pe generalul Lemonnier.

— Acum mă duc la el, zise Vernières şi plecă în galop.

Reisman se grăbi şi el înspre staţia radio instalată în baracă, în timp ce în minte îi năvăleau mai multe variante de acţiune. Era hotărît să nu se lase prins în capcana de aici. Misiunea lui fusese de a instrui luptători de gherilă şi de a-i ajuta să pună la cale acţiuni de hărţuire a japonezilor. Nu fusese trimis în Indochina ca să se lase prins într-o bătălie de secol nouăsprezece, precipitată din cauza şicanelor de ordin politic.

— A intrat în emisie, acum cîteva minute, locotenentul Belfontaine, îi spuse Ken Sawyer, făcîndu-i loc lui Reisman la transmîţător. Vă roagă să-l contactaţi.

Luă imediat legătura cu Philippe.

— Se văd japonezi prin împrejurimi? îl întrebă neliniştit Reisman.

— Nu. Madeleine supraveghează drumurile şi rîul şi n-a văzut nimic pînă acum, îi raportă Philippe.

Reisman îi relată despre mişcările japoneze de trupe, în oraş şi în apropierea fortăreţei.

— V-au atacat? exclamă Philippe.

— Încă nu se trage.

— Dar au luat contactul cu voi? Au formulat cereri?

— După cîte ştiu, nu, îi răspunse Reisman. – După toate aparenţele, căpitanul Vernières trecuse pe lîngă ei fără să fie oprit. – Dar mai e şi dineul programat peste două ore la Taiwa.

— Eu am alte veşti, continuă Philippe. De la oamenii noştri din Hanoi. Ambasadorul Japoniei şi consulul general au fost văzuţi intrînd la cartierul general al amiralului Decoux şi plecînd de acolo după aproximativ o oră. Nu s-a dat nici un anunţ oficial în legătură cu cele discutate, dar se zvoneşte că japonezii cer control deplin, militar, administrativ şi economic, asupra ţării.

Atunci ceea ce se petrecea la Lang Son, realiză Reisman, era în directă legătură cu evenimentele din Hanoi. Armata Imperială japoneză se pregătea să preia puterea, indiferent de răspunsul administraţiei coloniale franceze.

— Tu şi Madeleine staţi pe loc, deocamdată, îl sfătui el pe Philippe, dar pregătiţi-vă de evacuare. Împachetaţi strictul necesar de luat la Fort Brière... şi nu vă mişcaţi din loc fără radio. Madeleine va trebui să te ajute cu generatorul.

— O să le ducem cu Renault-ul, zise Philippe.

Reisman fusese foarte surprins să audă ceva mai devreme, din gura maiorului Derrieu, că singurele mijloace de comunicaţie între citadelă şi forturile din exterior erau semnalele optice şi curierul. Nu exista decît o staţie de transmisie-recepţie în citadelă, iar aceasta era utilizată pentru a ţine legătura cu Hanoi-ul şi cu alte oraşe-fortăreaţă. Se gîndi să asculte ce transmit, pe reţeaua lor, japonezii, apoi hotărî că ar fi fost inutil. Cum Baw San era singurul dintre ei în stare să înţeleagă, fie chiar parţial, ceea ce se transmitea prin viu grai şi ar fi reuşit ei să intercepteze, nu merita efortul.

În loc de asta, cu toate că era cu mult mai devreme decît ora lui obişnuită de emisie, puse staţia pe lungimea respectivă de undă şi începu să-şi transmită semnalul de recunoaştere către cei din Kunming. Dură cîteva minute pînă cînd îl auzi, în sfîrşit, unul din operatorii de acolo; îi ceru să fie chemaţi la staţie Sam Kilgore şi Burt Webley, pilotul care îl luase de acolo ultima oară.

Oricum, nu stătu să-i aştepte, ci începu să bată în cod detaliile planului său. Cerea ca Webley să vină pe vremea asta, la noapte, la ora 02.00, cu un C-46. Dacă Webley nu era abilitat să conducă un-C-46, să găsească alt pilot şi să vină cu el, ca să-l îndrume la aterizare. Dorea să fie luate la bord cinci paraşute şi mai multe lămpi de semnalizare! Apoi îşi detalie minuţios solicitările pentru secţia de sprijin aer-sol şi departamentul de operaţiuni tactice aeriene. Folosindu-se de harta colonelului Robert, le dădu grila de coordonate a aeroportului, citadelei şi forturilor din exterior, apoi coordonatele poziţiilor japoneze, insistînd asupra celor din imediata apropiere a aeroportului.

Primul îşi făcu apariţia Webley, care stătea acum lîngă operatorul Morse de la Kunming.

— Mă descurc mai bine în L-5. Trebuie să luminezi şi să asiguri pista.

— L-5 nu destul de mare, îi răspunse Reisman. Necesar C-46 sau trei L-5.

Urmă o pauză, în timpul căreia Webley cîntări problema, apoi îi răspunse:

— Numai două disponibile. Facem două drumuri. Aceeaşi procedură. Escală la Ch'ing Hsi. Îmi semnalizezi la aterizare. Rugaţi-vă să fie senin.

— Afirmativ… ora 02.00. Distribuiţi paraşutele şi lămpile în ambele avioane. Sam e acolo?

Veni şi locotenent-colonelul Kilgore:

— Negativ cererea de sprijin aerian vînătoare-bombardament pentru francezi. Cunoşti politica.

— Necesar acoperire pentru noi. Repet. Ai noştri necesar acoperire să iasă. Identic marfă.

— Marfă acolo?

— Cantitate mare.

— Operaţiuni aeriene de noapte dificil… nu pare necesar… dar încercăm.

Încheiară transmisia şi Reisman le relată oamenilor despre ceea ce vorbise prin radio.

— Dar pentru ce-s paraşutele şi lămpile, domnule maior? întrebă sergentul Bowren.

— Deocamdată e numai o idee.

— Mai aveţi iar vreo treabă pentru voluntari ţicniţi, domnule maior? întrebă Wladislaw.

Reisman detectă provocarea şi cinismul din glasul lui Wladislaw, însă îi răspunse fără ranchiună:

— Da,… s-ar putea să fie nevoie de un singur voluntar, Joe… dar s-ar putea să fie nevoie de toţi. N-o să ştim pînă nu vine momentul… dacă o veni.

Nici nu încercă să-i explice mai multe, căci deocamdată era, cum spusese, doar o idee auxiliară. Îi spuse lui Bowren:

— Tu stai aici cu oamenii, lîngă radio. Eu plec să mai arunc o privire pe afară.

— Ce facem dacă are loc un atac, în lipsa dumneavoastră, domnule maior?

— Mergeţi la poziţia generalului Lemonnier şi îl ajutaţi. Vă găsesc acolo.

Traversară cu paşi grăbiţi careul interior al citadelei, căutîndu-l pe colonelul Robert, locotenent-colonelul Gauthier

sau maiorul Derrieu. Se convinse că numai o parte din garnizoană fusese pusă în stare de alarmă. Mulţi dintre ofiţeri şi soldaţi nu dăduseră atenţie avertismentului dat de căpitanul Vernières. Îşi isprăviseră îndatoririle de peste zi şi se pregăteau pentru semnalul de masă. Reisman văzu soldaţi care plecau din fort la distracţiile de seară din oraş, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Se întrebă dacă nu cumva şi asta făcea parte din planul de la nivel înalt al francezilor: să se poarte ca şi cum nu s-ar petrece nimic – şi poate că nici nu se va petrece nimic. Era oare posibil ca Vernières să fi reacţionat excesiv la manevrele japonezilor?

Reisman dădu de locotenent-colonelul Gauthier cînd acesta se pregătea de plecare. Rămase cu ochii holbaţi la el, nevenindu-i să creadă. Gauthier era îmbrăcat în uniforma de gală: pantaloni albastru-deschis cu vipuşcă aurie, veston alb, închis pe gît, cu epoleţi de aur şi cu ancorele aurii de *marsouin* brodate pe guler.

— Dar nu ştiţi ce se petrece! exclamă Reisman.

Gauthier îşi aranjă gulerul vestonului.

— Vernières a dat alarma. Şi-a pus în stare de alarmă compania. I s-au alăturat şi alţii. Foarte bine.

— Dar dumneavoastră, ceilalţi? întrebă Reisman. Se pare că nimeni nu preia comanda. Nimeni nu pregăteşte o apărare coordonată. Soldaţii pleacă în permisie.

— Generalul Lemonnier va acţiona decis, atunci cînd va fi cazul să se acţioneze, îi răspunse calm Gauthier. Am primit ordin să mă îmbrac pentru dineu şi să particip. Trebuie să plec acum.

— Unde se află colonelul Robert?

— La el acasă, pe Avenue Folie de Joux, îmi închipui... pregătindu-se şi el pentru dineu. Ne întîlnim cu domnul Auphelle şi cu ceilalţi ofiţeri la Rezidenţă, ca să mergem împreună la Taiwa.

— Vin şi eu.

— Nu se poate. N-aţi fost invitat. Un maior american să ia masa cu colonelul Shizume? Ce scandal! zise rîzînd Gauthier.

— Numai pînă la Rezidenţă, vreau să văd ce se petrece acolo.

Gauthier insistă că nu era cazul ca Reisman să defileze cu toate armele prin oraş, cu excepţia pistolului. El însuşi nu purta

arme. Reisman îşi lăsă carabina, pistolul-mitralieră M-3 şi grenadele la sergentul senegalez care făcea de pază la poarta de nord a fortăreţei. Plecă pe jos, din citadelă, împreună cu Gauthier, în jurul orei 18.00. Arătau destul de nepotrivit alături – Reisman în uniforma de campanie, Gauthier în uniforma de gală – în timp ce mergeau la pas pe Avenue Clamorgan, în lumina strălucitoare a după-amiezii care abia începea să scadă.

Era linişte. Nu se vedea nici o urmă de trupe japoneze, iar circulaţia civililor era redusă. O luară la dreapta pe Rue Emmerich şi imediat ce trecură de piaţă şi ieşiră în Boulevard Gallieni, Reisman zări plutonul de japonezi: circa cincizeci de puşcaşi, subofiţeri şi ofiţeri, stînd în poziţie de voie în apropierea Rezidenţei.

— Rămîi aici. Nu veni cu mine, îi ordonă Gauthier. Nu ştiu ce au de gînd, dar nu par ostili, deocamdată.

Reisman se întoarse pe Rue Emmerich. Se trase în umbra unui zid al pieţei şi îl urmări de acolo pe Gauthier, cum traversează bulevardul şi intră nestingherit în clădirea Rezidenţei. Trupele japoneze complet înarmate şi echipate de luptă, adăstau pur şi simplu, de parcă ar fi aşteptat un semnal. Vizavi de locul unde se afla Reisman, de cealaltă parte a străzii Emmerich, era spatele clădirii comandamentului francez. Intrarea se afla pe Folie de Joux, strada următoare. N-o putea vedea de acolo, dar presupunea că soldaţii care făceau de pază se alertaseră şi îi ţineau pe japonezi sub observaţie. Se strecură în incinta pustie a pieţei şi urmări de acolo strada, soldaţii şi Rezidenţa. Afară începuse să se întunece, dar lumina era încă suficientă.

Peste circa zece minute îi văzu pe Rezidentul Auphelle, colonelul Robert, locotenent-colonelul Gauthier şi pe doi alţi colonei părăsind Rezidenţa şi cotind spre nord pe Boulevard Gallieni, ca să parcurgă pe jos cele cîteva sute de metri pînă la hotelul Taiwa. Cu excepţia generalului Lemonnier despre a cărui prezenţă în citadelă japonezii nu ştiau, aceştia erau cele mai înalte autorităţi civile şi militare din Lang Son. Ofiţerii şi soldaţii japonezi de pe stradă nu le acordară francezilor nici un fel de atenţie – nici vreun salut de curtoazie şi nici vreun gest de ostilitate.

Ştiindu-i că se îndreaptă spre hotelul Taiwa, Reisman îşi puse întrebarea dacă la recepţia oficială va participa oare şi

colonelul Kita Shidehara. I se părea logic să participe. Acum ştia oare ce pregătesc compatrioţii săi? Sau ştiuse tot timpul, în ciuda afirmaţiilor contrare, a stărilor sale de spirit hamletiene şi a meditaţiilor filosofice despre supravieţuire?

Reisman se întoarse la citadelă pe drumul pe care venise. Garda de la poarta de nord primise consemn de alarmă, efectivul ei fusese mărit, însă nu se făcuseră nici un fel de pregătiri deosebite. Îşi recuperă armele de la sergentul senegalez şi se îndreptă spre baraca unde îl aşteptau oamenii lui.

În pregătirile de bătălie i se păruse totdeauna că există o succesiune logică a lucrurilor care sînt de făcut. Cît mai puţine scăpări şi regrete fără rost de tipul „să fi avut acum“... Omul trebuia să se descurce cît mai bine cu informaţiile, cu personalul şi cu echipamentul la îndemînă, şi asta era tot. Nu totdeauna lucrurile merg după plan, însă pînă atunci se dovedise şi norocos şi prevăzător. Cît despre ce mai avea să apară pe neaşteptate, văzînd şi făcînd. A nu face nimic era mai rău decît a face un lucru greşit.

Pînă să intre în baracă, îşi stabilise opţiunile. N-or să se despartă. O să-i trimită pe Bowren, Wladislaw şi Sawyer înainte, la Fort Brière de l'Isle. O să le ceară lui Philippie şi Madeleine să vină imediat şi ei cu radioul lor. El o să mai rămînă puţin cu Baw San, să mai încerce o recunoaştere prin oraş.

În baracă îl aştepta îngrijorat maiorul Derrieu.

— Sînteţi la curent cu ceea ce se întîmplă? îl întrebă. În colţul gurii îi atîrna, ca de obicei, o ţigară, însă glasul îi trăda încordarea.

Reisman îi povesti ceea ce tocmai văzuse.

— Bietul Gauthier! O reuniune mondenă la care nu mi-aş dori deloc să iau parte, mormăi în barbă Derrieu.

Primise acum rapoarte care îi confirmau, îi relată el, că mai erau şi alte plutoane de japonezi care făceau manevre în oraş şi pe cîmpurile cultivate cu orez din jur.

— Dacă mă întrebaţi însă ce semnificaţie au toate astea, tot n-aş şti ce să vă răspund. Încă n-au trecut podul în forţă. Ca şi cum ne-ar zădărî numai... ca şi cum ar vrea să vadă dacă nu ne înfuriem şi deschidem focul asupra cuiva. Poate că doresc să fie provocaţi să facă ceea ce intenţionează oricum.

Reisman îi povesti despre informaţiile primite de Philippe de

la Hanoi: că se pare că ambasadorul japonez i-ar fi prezentat o serie de grave revendicări amiralului Decoux.

— Reţeaua Rezistenţei pare să ştie mai multe în momentul acesta decît armata, i se plînse Derrieu.

— De unde vă culegeţi informaţiile?

— Avem agenţi în oraş şi în împrejurimi. Annamiţi. Unii din ei pe partea cealaltă a rîului, lîngă bazele japoneze.

— Vă raportează prin radio?

— Glumiţi, *monsieur!* Nu ne permitem un asemenea lux, cum ştiţi prea bine. Sînt nevoiţi să raporteze personal sau prin mesageri.

— Îmi puteţi procura două costume ţărăneşti *cu-nao* şi pălării de pai? îl întrebă Reisman.

Apoi arătă înspre Baw San:

— Unul măsura lui şi unul pentru mine.

Derrieu păru total uluit.

— Da, cred că da, îi răspunse. Dar ce vreţi să faceţi?

„O treabă murdară”, îşi spuse Reisman în sinea lui, după recomandările filosofului Sun Tzu.

— Să văd dacă, pe întuneric, pot să trec drept annamit – îi răspunse.

Derrieu îl privi cu înţeles.

— Da, desigur. Sînt nişte indivizi din ăştia care lucrează pe lîngă citadelă.

Era ora 19.15, curînd după lăsarea întunericului, cînd Reisman şi oamenii lui părăsiră citadela prin poarta de sud. Formau un grup cu o înfăţişare curioasă: trei infanterişti înarmaţi pînă în dinţi, în echipament complet de campanie şi doi *can slua tau* care lipăiau în mijlocul lor pe drumul care ducea drept spre sud. Parcurseră o sută de metri prin întuneric, apoi se opriră, se ascunseră în nămolul de la marginea potecii şi ascultară. Noaptea era răcoroasă. O noapte fără lună. Cerul era parţial acoperit cu nori înspre sud şi vest, dar limpede şi plin de stele la nord-est, înspre China. Poate că era un semn bun, se gîndi Reisman. Webley avea nevoie de condiţii meteorologice decente ca să poată ateriza. Dar asta avea să se petreacă mai tîrziu. Se va gîndi atunci. Oricum, nu se putea face nimic în clipa asta.

Nu era nici urmă de patrula japoneză pe care căpitanul

Vernières o văzuse făcînd manevre la două sute de metri spre sud-vest, în după-amiaza aceea. Dacă se mai aflau încă printre orezării, însemna că stau ascunşi în nămol şi păstrează tăcere. Reisman nu putea decît să spere că el şi cu Baw San nu le vor stîrni agitaţia, trecînd pe acolo, pe drumul pe care îl exploraseră de dimineaţă.

Mai făcu un instructaj de ultim moment cu ei, apoi, mişcîndu-se greoi dar în linişte absolută, aplecaţi de spate, Bowren, Wladislaw şi Sawyer traversară cîmpul de orez, ca să dea în drumeagul ce ducea la Fort Brière de l'Isle. Ştiau ce au de făcut dacă ceva i-ar fi împiedicat pe Reisman şi pe Baw San să ajungă la întîlnirea de la ora 24.00. În jumătate de minut se făcură nevăzuţi. Reisman şi Baw San se ridicară şi porniră cu paşi iuţi pe cărare, în direcţia vest.

Reisman se simţea neaşteptat de bine în haine *cu-nao*, pălărie conică de pai şi sandale, cu toate că hainele miroseau a sudoare străină. Era mînjit pe faţă cu nămol, pe picioare de murdăria prin care umblau. Baw San arăta cît se poate de convingător în chip de *can slua tau*. Sub cămaşa largă, fiecare din ei avea un pistol, un cuţit şi grenade, cu speranţa că nu va fi nevoie să le utilizeze. Staţia radio i-o lăsaseră maiorului Derrieu, ca să se adauge temporar la echipamentul de transmisiuni al fortului.

O luară pe scurtătură, printre citadelă şi dîmbul împădurit din colţul de sud-vest, apoi pe cărarea dintre cimitir şi poarta *Mā Qui*, dînd ocol zidului dinspre nord, la fel cum făcuseră mergînd în recunoaştere de dimineaţă. În jur era linişte şi pace – nu se auzea zgomot de luptă, nu se vedeau trupe japoneze – pînă cînd ieşiră, la est de fortăreaţă, pe străzile oraşului, se strecurară în incinta pustie a pieţei şi văzură plutonul de japonezi de la Boulevard Gallieni, în apropierea Rezidenţei. Erau desfăşuraţi în aceeaşi formaţie în care îi văzuse Reisman cu o oră şi jumătate mai înainte. Tîndăleau, pur şi simplu, pe acolo. Nu manifestau nici un fel de ostilitate împotriva militarilor sau civililor care treceau pe lîngă ei. Pe Boulevard Gallieni, ca şi pe străzile din jur, circulaţia nu era prea intensă şi nici prea rapidă; poate că aşa era totdeauna vineri seara.

Ca să-i evite pe japonezi, Reisman şi Baw San se întoarseră înapoi pe Rue Emmerich. De fapt, intenţionau să facă o recunoaştere în zona hotelului Taiwa. Însă acum se vedeau

obligaţi să ajungă acolo pe căi ocolite. La colţul dintre Rue Emmerich şi Avenue Clamorgan trecură pe lîngă grupuri de subofiţeri şi de soldaţi din Armata Colonială şi din Legiunea Străină, aflaţi în permisie, care se înghesuiau să intre la Café Lili, dînd cu totul uitării drama care se consuma la mică distanţă. Nu existau reguli de camuflaj, astfel încît străzile erau destul de luminate din interiorul clădirilor, de la vehicule şi felinare.

O luară spre nord, lipăind şleampăt, cu un aer ostenit, înfăţişarea lor ponosită integrîndu-se perfect în mulţimea trecătorilor localnici de pe străzi. Sediul Kempitai-ului se ivi în faţa lor, la capătul străzii Avenue Clamorgan, o privelişte care stîrnea ură şi teamă în acelaşi timp. Nu era nici o mişcare la intrarea în clădire, nici pe Rue des Tailleurs, strada care mărginea flancul de sud al edificiului, nu se petrecea nimic neobişnuit. O cotiră pe Rue des Tailleurs, îndreptîndu-se către est, şi la primul colţ se opriră să se uite, ca nişte ţărani veniţi la oraş, la hotelul Taiwa de peste drum, ascuns în parte de copacii de pe trotuarul din faţă, de la ferestrele căruia se revărsau, printre jaluzele, lumini strălucitoare. Mai trecură pe lîngă încă o cafenea, hoinăriră o vreme pe trotuarul de lîngă tribunal, apoi traversară strada ca să mai cerceteze spaţiul din jurul hotelului.

Chiar cînd treceau pe sub faţada de pe Boulevard Gallieni a hotelului Taiwa ca să dea colţul pe Rue des Japonaises, două camioane militare japoneze sosiră în viteză din direcţia nord şi opriră brusc în dreptul hotelului, iar soldaţii coborîţi din ele formară un cordon de protecţie în faţa intrării. Reisman îl înhăţă de braţ pe Baw San, îşi schimbară direcţia de mers, trecură pe partea cealaltă a bulevardului şi se duseră lîngă zidul unei clădiri.

Cîteva clipe mai tîrziu, Reisman putu să vadă cum toţi oaspeţii francezi invitaţi la dineu – Auphelle, Robert, Gauthier şi cei doi colonei de artilerie – erau scoşi din hotel, cu mîinile şi cu picioarele legate, şi azvîrliţi fără menajamente pe podeaua camioanelor. Simţi un val de mînie şi imboldul de a se repezi spre ei, se încordă şi rămase nemişcat. Nu putea face nimic în clipa aceea ca să-i împiedice. Să se năpustească în direcţia camioanelor, încercînd să-i salveze, era o nebunie şi un act sinucigaş. Urmări cu privirea cum camioanele fac o întoarcere în formă de U şi pornesc în viteză spre nord. Soldaţii japonezi se grupară în formaţie de luptă şi porniră în jos pe bulevard.

Mîna lui Baw San se strînse pe umărul lui Reisman.

— Uite, *duwa* John, îi şopti el încordat, uite-l pe Jimmy Lum.

În clipa aceea Reisman se văzu silit să-i explice cum stăteau lucrurile, avertizîndu-l lapidar, cu voce joasă:

— Nu-i nici un Jimmy Lum. E un ofiţer de la Kempitai.

Îl zări şi el pe Kita Shidehara într-un grup de ofiţeri şi de soldaţi japonezi care tocmai ieşiseră din hotel. Se dădeau comenzi şi cei mai mulţi dintre ei plecară, cu armele în poziţie de tragere înspre sud şi înspre vest. Kita rămase de vorbă pe trotuar cu un ofiţer scund şi tuciuriu.

Baw San îşi apropie capul de Reisman. Pălăriile mari care le ascundeau feţele se atinseră aproape. Ochii lui Baw San se îngustaseră şi pe chip îi stăruia nedumerirea:

— Atunci de ce ne-a ajutat?

— E prea complicat să-ţi explic acum, îi răspunse iute Reisman.

Se uită peste drum, la Kita şi la însoţitorul lui, apoi trecu în revistă cu privirea spaţiul din jur. Bulevardul se golea de circulaţie şi de trecători, de parcă ar fi fost întrerupt la ambele capete. Nu se vedea nici un european prin preajmă. Indigenii fugeau din calea soldaţilor care curăţau străzile. Kita şi însoţitorul lui erau singuri, pioni centrali ai unui spaţiu vid şi terifiant pe care Reisman îşi dădu brusc seama că îl putea umple. Ideea deveni şi mai tentantă atunci cînd ofiţerul celălalt se înclină rigid şi porni înapoi, către intrarea în hotel.

— O să încercăm să-l luăm cu noi, spuse calm Reisman. Vreau să ne poată recunoaşte. Pe urmă, văzînd şi făcînd. Fii atent, Baw San, dar nu ataca tu primul. Hai!

Porniră pe bulevard, aduşi de spate şi tîrîndu-şi picioarele, în postura pe care o adoptaseră odată cu hainele de împrumut. Colonelul Shidehara îi văzu venind şi strigă la ei, pe franţuzeşte:

— *Allez-vous en!* Voi doi de acolo, căraţi-vă! Duceţi-vă imediat acasă şi acolo să staţi!

Reisman îşi ridică puţin capul, în timp ce el şi Baw San continuau să se apropie. Celălalt ofiţer japonez se oprise şi se întorsese să vadă la cine striga.

— *Allez-vous en! Cochons!* urlă Kita.

În clipa aceea ochii i se holbară, mormăi „Drace!“, coborî de pe trotuar şi se repezi înspre ei.

— *Allez-vous en! Cochons!* repetă el.

Îi recunoscuse şi acum nu făcea decît să joace pentru publicul reprezentat de un singur ofiţer japonez, aflat la cincizeci de picioare în spatele lui. Din vecinătatea imediată dispăruse orice altă activitate, dar acum se puteau auzi în depărtare focuri de armă.

Kita îi înhăţă pe amîndoi cu brutalitate, îi împinse înapoi, pe partea opusă a străzii, şi le mormăi pe englezeşte:

— Jocul s-a terminat, John! Ne-au schimbat regulile! Şterge-o iute de aici!

— Ce se petrece? îi şuieră furios Reisman. Spune repede, fără gogoşi!

Rezistă impulsului de a-şi scoate pistolul şi de a-l sili să vină cu ei spre citadelă, împuşcîndu-l pe celălalt ofiţer, dacă intervenea, şi pe Kita, dacă opunea rezistenţă.

— Vor să preia totul, dobitocii! îi răspunse grăbit Kita. Toată ţara asta nenorocită. În mod paşnic, dacă va fi posibil – prin forţă, dacă e necesar.

Spusese din nou *ei* nu *noi*. Kita Shidehara se distanţa de acţiunile propriei sale armate.

— Foarte paşnic, nimic de zis, ţi-ai tratat oaspeţii! îl acuză Reisman.

— Nu erau oaspeţii mei, fir-ar al dracului, nu face pe nebunul cu mine, pui de căţea! izbucni Kita. Colonelul Shizume îi ţine un timp de-o parte. N-are nevoie de gesturi eroice.

— De ce nu m-ai prevenit? întrebă Reisman.

— Fiindcă n-am ştiut, se apără Kita. Bănuiam că se pregăteşte *ceva*, la fel ca tine, dar n-am ştiut ce anume, pînă azi-dimineaţă. Credeam că eşti demult la Kunming. Şi c-am scăpat de tine. Îmi complici viaţa, domnule maior! – Se uită la el, apoi îi făcu cu ochiul. – Boul ăla de Sousoki mai e în spatele meu?

Reisman aruncă iute o privire într-acolo şi îl văzu pe celălalt ofiţer uitîndu-se la ei.

— Da.

— Să nu faci nimic care să-l alarmeze, zise Kita cu un aplomb remarcabil. E şeful Kempitai-ului local. Mi-e subordonat… dar numai suspiciune şi nu-i de acord cu modul meu de a acţiona. Poţi să vezi după cum îşi strîmbă faţa de maimuţoi că se întreabă despre ce vorbim şi că s-a şi înfuriat. Dacă m-ar auzi vorbind americăneşte s-ar întreba de ce utilizez

această limbă a unei caste inferioare, pe care el n-o înţelege.

Reisman se văzu încă o dată silit să-i acorde încredere.

— Vino cu noi, îl îndemnă el. Poţi să scapi de aici, dacă vrei.

— La Kunming?

— Da.

Ar fi fost o lovitură, să-l poată aduce cu el, Reisman era perfect conştient.

— Ca să mă predai amicilor tăi? Nu fi caraghios! O să joc aici, pînă la capăt.

Reisman se uită din nou spre căpitanul Sousoki, care îşi dusese mîna la tocul pistolului.

— Prietenul tău devine foarte nervos. Ar fi mai bine s-o ştergem de aici, îi şopti el încordat. 01.30, pe pistă, în caz că te răzgîndeşti. În acelaşi loc. Scapă întîi de uniforma asta.

Pe bulevardul gol şi liniştit răsună strigătul gutural al căpitanului Sousoki. Porni înspre ei. Kita se întoarse către el, strigîndu-i ferm în japoneză un ordin care îl făcu să se oprească şi să se întoarcă înapoi în hotel.

— Plecaţi repede, acum! le spuse Kita lui Reisman şi Baw San. *Au revoir!* Nu cred că vin cu voi, unii de teapa lui Sousoki aşteaptă acum de la mine să trag cu puşca şi să fac mare gălăgie. Se poate ca şi vreun francez ofensat să strige la mine – sau chiar să tragă cu puşca! *Bonne chance!* Plecaţi dracului de aici!

Reisman şi Baw San se îndreptară în fugă înspre Rue des Tailleurs. Cînd să dea colţul, auziră zgomotul camioanelor care veneau către ei, dinspre nord. Se lipiră de zidul tribunalului şi văzură cum camioanele încărcate cu soldaţi japonezi treceau în viteză pe Boulevard Gallieni. Unele cotiră pe străzi laterale, altele merseră mai departe, în direcţia sud. Se auziră scîrţîit de frîne, tropot de cizme, ţipete şi împuşcături răzleţe. Apoi un zgomot şi mai ameninţător răsună la distanţă de cîteva străzi: huruitul motoarelor de tanc şi zăngănitul şenilelor.

Reisman şi Baw San se aruncară cît ai clipi într-o străduţă care lega bulevardul de Avenue Folie de Joux, se năpustiră spre Avenue Clamorgan, traversară strada şi alergară în direcţia sud. Văzură cum, pe străzile din oraş, patrule japoneze opreau soldaţi neînarmaţi şi civili europeni şi îi încărcau în camioane pe unii, iar pe alţii îi comasau pe străzi, sub pază. Civilii indigeni fugeau din calea lor şi erau lăsaţi să fugă. În ciuda focurilor

sporadice de armă pe care le auzise, Reisman nu zări nici morţi, nici răniţi. Poate că şi aceştia fuseseră îndepărtaţi cu camioanele. Traversînd intersecţia cu Rue Emmerich, se uită înspre Café Lili şi văzu cum erau scoşi de acolo soldaţi cu mîinile ridicate.

Furişîndu-se pe lîngă ziduri, prin umbra copacilor, tufişurilor şi vehiculelor, folosindu-se tot ceea ce-i putea ascunde o clipă, Reisman şi Baw San goneau în direcţia citadelei, spre sud, în timp ce din toate părţile apăreau soldaţi şi civili europeni care reuşiseră şi ei să scape din plasa întinsă de japonezi.

Zăriră în faţa lor zidurile citadelei. Din nou huruitul unor motoare de tancuri acoperi zgomotul de paşi din imediata lor apropiere şi strigătele soldaţilor de la poarta de nord. Reisman privi mai întîi în susul străzii, apoi spre est, de-a lungul străduţei care dădea în Boulevard Gallieni.

Încă nu-şi făcuseră apariţia acolo trupe japoneze însă le vedea în zare tancurile, camioanele şi piesele de artilerie defilînd prin întunericul străpuns ici şi colo de fascicule de lumină, la depărtare de numai cîteva străzi.

Ajunşi la intrare, îşi declarară identitatea, fură recunoscuţi de sentinele şi pătrunseră înăuntru pe poartă la ora 20.30. Dădură fuga spre baraca unde îşi lăsaseră armele şi uniformele şi unde maiorul Derrieu rămăsese lîngă staţia de radio. De jur împrejurul lor, în sfîrşit ofiţerii şi soldaţii se pregăteau să întîmpine un atac.

38

Cînd intrară alergînd în baracă îi izbi în auz trosnetul paraziţilor din difuzor şi glasul lui Philippe, care vorbea franţuzeşte, cu sufletul la gură.

— A fost arestat amiralul Decoux! Generalii Aymé şi Mordant, cu tot statul major, sînt luaţi prizonieri! Toate oficialităţile franceze, militare şi civile, au fost arestate!

Maiorul Derrieu stătea lîngă radio, hipnotizat de vocea lui Philippe care relata ştirile primite de la reţeaua clandestină din Hanoi. În jurul lui se strînsese un grup de ofiţeri şi subofiţeri, înarmaţi şi îmbrăcaţi în ţinută de luptă, care ascultau şi ei, cu vădită îngrijorare. Încăperea arăta ca un post de comandă. Reisman avu brusc revelaţia că Derrieu ar putea fi unul din cei mai înalţi ofiţeri rămaşi în Lang Son cu excepţia generalului Lemonnier.

Maiorul ridică privirea şi îi trebui o vreme ca să se dumirească cine erau cei doi annamiţi murdari din cap pînă în picioare. În timp ce se ridica de la masa cu radioul, îl informă pe Reisman:

— Belfontaine şi sora lui sînt la Fort Brière. Cei de acolo n-au fost încă atacaţi. Oamenii dumneavoastră sînt cu el.

Reisman luă microfonul.

— Philippe, aici John Reisman. Vin din recunoaştere. Aceleaşi lucruri se petrec şi aici.

Îi relată despre mîrşăvia la care asistase în faţa hotelului Taiwa şi despre vînătoarea de soldaţi şi de civili europeni care avea loc în oraş. Derrieu şi oamenii lui auzeau şi ei pentru prima oară aceste detalii.

— Pe aici nu se zăresc încă, îi spuse Philippe prin radio. Ce ai de gînd să faci?

— Să iau legătura la Kunming. Încerc să devansez ora plecării. Apoi vin la voi, cît pot de repede.

În timp ce vorbea, se şi auziră primele bubuituri ale bateriilor de artilerie japoneze, zgomotul obuzelor care cădeau şi al exploziilor din interiorul citadelei.

Era ora 21.00.

În cîteva secunde ofiţerii şi subofiţerii se împrăştiară la poziţiile lor, iar maiorul Derrieu se repezi spre bastionul de sud-est ca să-i transmită generalului Lemonnier rapoartele primite de la Reisman şi de la Philippe şi să primească ordine în vederea apărării fortului.

Reisman şi Baw San rămaseră singuri lîngă radio. Cînd Reisman începu să-şi emită indicativul către Kunming auziră primele salve de răspuns ale mortierelor franţuzeşti de 60 şi de 81 de mm, precum şi bubuitul mai puternic al tunului de 75 mm, amplasat în tranşeea din spatele porţii de nord. Erau însă siliţi să se apere cu arme învechite şi mult prea puţine. Reisman ştia că existau chiar tunuri de 57 mm, preluate de la marină şi transformate în tunuri de cîmp, prin montare pe afeturi din plasă de oţel. Se aflau în dezavantaj şi din punct de vedere tactic, fiind nevoiţi să tragă din spatele zidurilor, pe o traiectorie oarbă, în timp ce inamicul nu avea decît să ţintească şi să tragă la întîmplare spre fort pentru a provoca un adevărat prăpăd. Spera că ochitorii se află deja pe parapete şi că îndreaptă tirul, ghidîndu-se după flăcările care dezvăluiau poziţia gurilor de tun

inamice şi după concentrările de trupe şi de blindate care se zăreau graţie luminilor din oraş.

În mod inexplicabil, curentul provenit de la staţia electrică de pe Rue Gouttenègre nu fusese întrerupt. Reisman transmitea către Kunming pe radioul conectat la priza din perete. În timp ce îşi cifra mesajul şi bătea în transmiţătorul Morse, se simţea sfîşiat între dorinţa de a pleca să ia parte la luptă şi de a rămîne lîngă radio. Dar nu avea de ales, în realitate. Trebuia să rămînă pe loc, chiar dacă ar fi fost lovită baraca.

Operatorul de la Kunming îl aştepta, de data asta, iar locotenent-colonelul Kilgore – aflat deja în sala de transmisiuni ca să coordoneze activitatea de noapte – îi recepţionă mesajele şi îi răspunse la ele în cîteva minute.

— Ne aflăm sub atac japonez, în citadela Lang Son. Ne deplasăm spre o poziţie secundară, apoi imediat aeroport. Necesar avioane la ora 23.00 în loc de 02.00.

— Două L-5 în drum spre Ch'ing-Hsi. Contact acolo, peste o oră. Aceeaşi procedură. Nu vor ateriza… repet, nu vor ateriza dacă aeroportul nu e sigur.

— De acord. Necesar ajutor aici. Acţiune din aer.

Kilgore îi dădu un răspuns înnebunitor:

— Să văd ce pot face… ştii politica în legătură cu francezii.

Reisman ar fi vrut să poată răcni la el peste cele trei sute cincizeci de mile care îi despărţeau. Politica respectivă îl înfuria peste măsură. Cu nouă luni în urmă, Bowren, el şi „Duzina deocheată" săriseră cu paraşuta avînd ordin să dea ajutor Franţei. În aceeaşi noapte şi în lunile succesive, zeci de mii de americani se lăsaseră ucişi sau schilodiţi, ca să ajute Franţa. Iar în tot cursul anilor de ocupaţie nazistă, în nenumărate misiuni primise acelaşi ordin şi pornise bucuros să-l ducă la îndeplinire.

— E vorba de noi – soldaţi americani – şi de încărcătura ta! bătu el furios în transmiţător.

Dacă n-ar fi contat pe speranţa lui Kilgore de a primi o uriaşă cantitate de opiu, Reisman n-ar fi eliminat cu totul posibilitatea ca acesta să-l abandoneze în voia soartei, ţinînd seama că ştia de complicitatea sa cu Tai Li. Reisman era însă convins că miticul transport de opiu avea să încline balanţa în favoarea lui. Ştia că locotenent-colonelul deţine o putere de influenţă ocultă, ajungînd pînă la nivelul generalului Tai Li, şi că e capabil să realizeze lucruri pe care regulamentele şi politica oficială nu le-

ar fi permis în mod obişnuit. Îi dovedise deja că dispune de capacitatea de a rechiziţiona avioane şi de a le angaja în misiuni ucigaşe pe căi lăturalnice.

— Contactează-mă mai tîrziu, îi răspunse Kilgore şi întrerupse brusc legătura.

Zgomotul exploziilor de obuze iar acum şi al mitralierelor, alături de răpăitul armelor mai uşoare umplea toată incinta fortăreţei. Baw San se ghemuise la o fereastră urmărind ce se petrece afară şi aşteptînd calm ordinele lui Reisman.

Năvăli înăuntru maiorul Derrieu care abia reuşise să traverseze careul, întorcîndu-se de la postul de comandă al generalului Lemonnier. Raportă că primele atacuri ale infanteriei japoneze fuseseră respinse la porţile de nord şi de sud, amîndouă baricadate înainte şi înconjurate cu sîrmă ghimpată. Nu avusese loc nici un atac împotriva porţii închise, *Mă Qui*, din zidul de vest, însă zgomotele de bătălie care se auzeau din direcţia vest indicau atacuri în curs asupra poziţiilor franceze de la Fort Gallieni şi Fort Négrier.

— Generalul Lemonnier a preluat personal apărarea bastionului de sud-est al citadelei, îi relată Derrieu. Căpitanul Vernières şi-a regrupat oamenii în bastionul nord-vest.

— Ce se întîmplă în restul ţării? îl întrebă Reisman.

— Exact ce ne temeam, zise Derrieu. În sala de transmisiuni s-au interceptat emisiuni necodate. Dong Dang, Ha-Giang şi alte aşezări fortificate de pe graniţă raportează că au fost şi ele atacate. Avem nevoie de sprijin imediat din partea aviaţiei voastre americane. Generalul Lemonnier te solicită să ceri imediat ajutor prin radio.

Explozia unor obuze de mortiere îi aruncă la podea pe Reisman, Derrieu şi Baw San. Ferestrele zăngăniră, pereţii se crăpară, iar din plafon începu să cadă tencuiala.

— Adineauri am transmis, răcni Reisman, ridicîndu-se de jos şi scuturîndu-şi hainele. Acum nu ne rămîne decît să aşteptăm şi să sperăm. Ce efectiv are garnizoana de aici în clipa asta?

Derrieu îi raportă că nu mai puţin de două sute de soldaţi din efectivul citadelei fuseseră capturaţi de japonezi sau rămaseră în afara zidurilor, cînd începuse atacul. Acum existau şi morţi şi răniţi, însă nu deţinea cifre. Inamicul era ţinut la distanţă cu obuze de tun şi de mortier trase la înălţime, peste parapet, conform indicaţiilor dale de ochitorii de pe creasta zidurilor, şi cu

foc concentrat de mitraliere şi puşti. Cele cîteva tancuri vechi, blindatele şi transportoarele Bren erau dispersate pe spaţiul interior, gata de contraatac şi eventualitatea că zidurile sau porţile erau străpunse.

Reisman se vedea în situaţia de a înfrunta faptul că nu exista decît o şansă extrem de redusă de a primi ajutor din partea forţelor aliate din China. I se păru că sosise momentul să-şi pună în aplicare planul pe care îl cocea de mai multe săptămîni.

— Aţi accepta ajutor din partea vietnamezilor? întrebă el pe neaşteptate. Derrieu îl privi nedumerit.

— Bineînţeles. Sînt o mulţime în Armata Colonială.

— E vorba de o grupare de gherilă, se grăbi să-i explice Reisman. Partizani… Viet Minh… bărbaţi şi femei care ar vrea să vă alunge şi pe voi, nu numai pe japonezi.

Ştia prea bine că cei mai bine de o mie de oameni ai lui Ho erau pregătiţi, în ciuda protestelor acestuia că nu-i poate încă angaja în acţiuni de luptă. Pe deasupra, Reisman era convins că mai există mii de alţi luptători Viet Minh dispersaţi prin regiune, chiar dacă prost echipaţi – era foarte posibil ca mai multe sute să se afle chiar în Lang Son şi în localităţile din jur. Dacă se ridicau la luptă ca aliaţi în momentul acesta, cum mai puteau francezii să le refuze să aibă un cuvînt de spus în ţara lor mai tîrziu, cînd îşi cîştigaseră acest drept vărsîndu-şi sîngele împotriva japonezilor?

Răspunsul lui Derrieu fu rostit pe fundalul sonor al exploziilor de obuze şi al clănţănitului de mitraliere şi puşti. Nedumeririi îi luă locul, pe faţa lui, o expresie înţelegătoare şi aproape amuzată.

— Tot timpul am fost convins că te îndeletniceşti cu aşa ceva, sus în munţi, spuse el blajin. Poţi să iei legătura cu ei prin radio?

— Să încerc.

— Atunci încearcă. Aş accepta ajutor şi din partea diavolului în persoană, în clipa asta; m-aş tocmi cu el după aceea. Mă găseşti la general. Te rog să vii acolo să ne dai de ştire.

Plecă, iar Reisman trecu pe lungimea de undă a celor de pe Pac Bo. Distanţa redusă îi permitea să se folosească de microfon.

— Cheamă-i imediat la radio pe Ho sau pe Giap, îi spuse el

fetei de serviciu.

Peste cîteva minute sosi Nguyen Thi Mai. Îi spuse că nici Ho, nici Giap nu sînt disponibili. Vocea ei era calmă, de parcă n-ar fi ştiut nimic despre ceea ce se întîmplă. Reisman îi spuse că japonezii îi atacaseră pe francezi, la Lang Son şi în alte părţi, că el şi cu oamenii lui nu reuşesc să scape din încercuire şi că vroia ajutor din partea Viet Minh-ului.

— La voi se petrece ceva? întrebă el.

— Nu. E linişte, îi răspunse Mai, părînd curios de detaşată faţă de catastrofa pe care i-o descrisese.

— Vreau să-i aduci imediat lîngă radio pe Ho sau pe Giap, îi ceru Reisman. E timpul să intraţi în acţiune, să vă revanşaţi pentru tot ce am făcut pentru voi. Un atac Viet Minh contra japonezilor ar face să slăbească presiunea şi ne-ar da timp să ieşim de aici.

Dar era oare posibil din punct de vedere logistic? se întrebă el. Dacă o mie de luptători vietnamezi porneau în marş, de la Pac Bo, pe potecile lor secrete, drumul putea dura şi două zile, o zi şi jumătate în cel mai bun caz. Dacă ar fi putut să facă rost de camioane, împrumutîndu-le sau furîndu-le, ar sosi în cîteva ceasuri. Dar dacă Ho ar lansa un semnal către oamenii săi din zona Lang Son, aceştia ar putea începe imediat să-i hărţuiască din spate pe japonezi.

— Nu pot veni, repetă Mai. Nu sînt în tabără.

— Cine a preluat comanda?

Nu mai aşteptă răspunsul, ci se repezi să traseze linii de acţiune pe care dorea să le urmeze Viet Minh-ul, începînd cu mobilizarea tuturor oamenilor săi împotriva japonezilor – oameni ca aceia care aprinseseră focurile de semnalizare şi le asiguraseră securitatea, lui şi lui Filmore atunci cînd decolaseră de la Lang Son, cu aproape patru luni în urmă.

— N-avem timp de pierdut. Auzi tunurile, nu-i aşa? Bombardează citadela şi au trupe gata de atac.

— Da, se aude. Îmi pare rău.

— Cine a preluat comanda?

— Pentru aşa ceva, numai unchiul Ho şi generalul Giap.

— Şi unde sînt? Nu poţi să dai de ei?

— Nu. Sînt plecaţi într-o misiune foarte importantă.

— N-are ce să fie mai important acum, pe toţi dracii! se înfurie Reisman.

Că n-aveau de gînd să întreprindă nimic era o posibilitate care nu-i trecuse prin minte. Îşi mai îndulci glasul. Orice acţiune din partea lor va fi apreciată, iar el va avea grijă să fie recompensaţi substanţial cu arme şi muniţii suplimentare, mai tîrziu.

— Îmi pare sincer rău, John, îi răspunse Mai printre pîrîiturile radioului şi zgomotele luptei. Am să încerc să dau de unchiul Ho. La revedere.

O chemă din nou, să mai vorbească, dar nu mai primi nici un răspuns, nici de la ea, nici de la operatorul vietnamez de serviciu la staţie. Şi totuşi nu întrerupseseră legătura. După sunetele pe care le auzea cînd sucea butonul aparatului încoace şi încolo ca să-i prindă din nou, ar fi putut să jure că se aflau în continuare pe lungimea lui de undă.

Îi dădea acum tîrcoale un gînd pe care îl dăduse deoparte pînă atunci. *Ceea ce se petrecea nu constituia pentru Viet Minh o mare noutate*. S-ar fi putut foarte bine ca Ho Chi Minh şi Vo Nguyen Giap să fi stat lîngă Nguyen Thi Mai tot timpul cît ceruse el ajutor.

Ho trebuia să fi ştiut tot timpul ce urma să se întîmple. Trebuia să fi ştiut, fiindcă avea pretutindeni iscoade şi agenţi, cum îi demonstrase în trecut, cînd avea interesul să-i arate acest lucru. Ştiuse, probabil, de atacul japonez iminent cu zile întregi, dacă nu chiar cu săptămîni mai înainte, cu siguranţă înainte de plecarea lui Reisman la Lang Son. Ştiuse cu siguranţă – chiar dacă Kita nu ştia – căci reţeaua de spionaj a Viet Minh-ului era la fel de ubicuă ca şi reţeaua lui Tai Li. Se aflau peste tot!

Un val de mînie crescu în el – contra lui Ho Chi Minh, contra lui Giap, a lui Mai, a Viet Minh-ului şi a tot ceea ce reprezentau. Dar nu-şi mai putea permite să stea pe loc, să se înfurie sau să cerşească ajutor. Închise aparatul, îl scoase din priză şi strînse antena.

— Trebuie să pornim, Baw San... să-i ajungem pe ceilalţi, strigă el.

Îşi scoaseră hainele *cu-nao*, pălăriile şi sandalele şi se îmbrăcară cu uniformele lor. Făcură sul îmbrăcămintea vietnameză şi o legară peste raniţă, pentru eventualitatea că ar mai fi fost nevoie de ea. Încărcaţi cu toate armele şi echipamentul, plus radioul şi generatorul împachetate în

rucsaci, o luară de-a curmezişul incintei, pe sub schimburile de focuri, spre postul de comandă al generalului Lemonnier.

Chiar în clipa cînd ajunseră acolo, focul de baraj al japonezilor se opri. Încetă mai întîi orice tragere din afara citadelei, apoi şi focul de răspuns al francezilor. Prin noapte se aşternu brusc liniştea, iar cei aflaţi împreună cu generalul Lemonnier în bastionul de sud-est se treziră că nu ştiau cum să procedeze. Generalul continua să conducă operaţiile de dispunere în tranşee şi de amplasare a gurilor de foc pentru luptă. Căutîndu-l pe maiorul Derrieu, lui Reisman îi dădu prin minte că s-ar fi putut ca japonezii nici să nu vrea să distrugă fortul, ca să nu fie siliţi să-l reconstruiască pentru a se putea servi de el. Părea mai probabil că intenţionau pur şi simplu să-i hărţuiască pe apărătorii acestuia, forţîndu-i să se predea.

Îl găsi pe Derrieu în sala de transmisiuni. Stătea aplecat peste panoul centralei telefonice, de la care un soldat încerca zadarnic să facă legătura cu vreunul din afara oraşului.

— N-are nici un rost, zise Derrieu, ridicîndu-şi ochii spre Reisman. N-au tăiat curentul electric, fiindcă le trebuia şi lor. Dar au scos din funcţiune toate telefoanele, puţine cîte erau.

Reisman îl luă deoparte şi îi povesti despre tentativa zadarnică de a lua legătura cu o persoană pe care o descrise drept „un conducător de gherilă”.

Derrieu se uită la el impacientat.

— Care din ei? întrebă. Nguyen Ai-Quôc?

Reisman se trezi sfîşiat între lealităţi şi promisiuni contradictorii. În cele din urmă îi răspunse:

— Cel care-şi spune Ho Chi Minh.

Nu remarcă nici un semn de recunoaştere la ofiţerul de contrainformaţii.

— Nu cred că or să vină, mormăi acesta. Au înţelegerile lor cu japonezii, ticăloşii nenorociţi.

— Am să mai încerc o dată, spuse Reisman, pe un ton de scuză. De la Fort Brière de l’Isle. Trebuie să-mi scot oamenii de acolo, şi pe Madeleine Thibaut, dacă reuşesc s-o conving să vină cu noi. Încercăm să plecăm de pe aeroport, cu două L-5.

Derrieu îl privi cu mare îngrijorare.

— Aveţi tot atîtea şanse de reuşită, *mon ami*, cîte avem şi noi aici, îi spuse clătinînd sceptic din cap. Veniţi… să vorbiţi întîi cu generalul… pe urmă vă însoţesc la poarta *Mā Qui*. Pentru voi

e cea mai bună soluţie ca să vă strecuraţi afară.

Însă în timp ce încercau să-l abordeze pe generalul Lemonnier, apăru fugind un mesager care îi raportă acestuia, de faţă cu ei:

— Domnule general, la poarta de nord s-a prezentat un ofiţer japonez cu un steag alb. Cere să ne predăm.

— A întrebat de mine personal? îl interogă Lemonnier.

— Nu, domnule. A întrebat de ofiţerul cel mai mare în grad.

Generalul se uită în jur, îl zări pe Derrieu şi îi spuse:

— Sînteţi amabil să vă ocupaţi dumneavoastră, domnule mîior?

— Desigur, domnule general. Ce trebuie să-i spun?

— Cred că un simplu „nu“ e suficient.

Apoi, uitîndu-se la Reisman, întrebă:

— Putem să ne aşteptăm la un ajutor rapid din partea oamenilor dumneavoastră din China, domnule maior?

— Eu am cerut de mai multe ori ajutor de la bază în ultimele două zile, domnule general. Le-am dat coordonatele poziţiilor franceze şi japoneze. Ultimul contact cu ei l-am avut acum circa o jumătate de oră. Dar nu ştiu încă ce vor face.

— Vă mulţumesc că aţi încercat, zise Lemonnier.

— Voi continua să încerc, îi spuse Reisman.

Apoi adăugă, exprimîndu-şi spontan, spre propria lui uimire, toată mînia şi frustrarea:

— Dacă ajung în noaptea asta la Kunming, voi face tot ce-mi stă în putinţă, chiar dacă va trebui să-i pun cuiva pistolul la tîmplă.

Generalul păru şi el uimit de ceea ce aude, apoi expresia feţei i se îmblînzi, căpătînd un aer admirativ şi izbucni în rîs:.

— Se pare că aşa e la modă, în zilele noastre, spuse el. *Bonne chance!*

Reisman şi Baw San îşi mai amînară puţin plecarea din fortăreaţă, ca să afle din sursă directă ce se petrecea, şi îl însoţiră pînă la poarta de nord pe maiorul Derrieu. Îşi lăsaseră staţia de radio şi raniţele în bastionul de sud-est.

Erau orele 21.45, trecuseră trei sferturi de ceas de la începerea atacului japonez.

Derrieu refuză să le permită să iasă pe poartă împreună cu el, aşa încît se urcară pe parapet, într-un loc de unde puteau urmări scena care se desfăşura dincolo de ziduri.

Ceea ce văzură la lumina farurilor unor camioane şi maşini blindate inamice era un spectacol impresionant şi amar. Derrieu fu oprit de un ofiţer japonez care vorbea stricat franţuzeşte într-un megafon montat pe unul din camioane. Reisman îl recunoscu pe căpitanul Sousoki de la Kempitai. Glasul lui poruncitor răsună în văzduh, reverberat de zidurile citadelei. O clipă mai tîrziu fură împinşi în lumina farurilor Rezidentul Auphelle şi colonelul Robert, legaţi cu frînghii.

— Superiorii voştri îţi vor ordona acum să te predai! declară solemn Sousoki.

Auphelle şi Robert stăteau neajutoraţi în lumina farurilor, fără să rostească un cuvînt la îndemnul repetat al căpitanului Sousoki.

În cele din urmă Rezidentul, un bărbat înalt şi svelt, cu părul alb, îşi înălţă capul şi strigă:

— *Vive la France!*

Colonelul Robert, cu splendida sa uniformă de gală în dezordine, strigă şi el în direcţia maiorului Derrieu şi a soldaţilor aflaţi în spatele acestuia, la poartă şi pe parapetul zidurilor.

— Ţineţi-và bine! *Vive la Coloniale!*

Fură imediat înhăţaţi şi îndepărtaţi. Derrieu se întoarse încet şi porni înapoi spre citadelă, cu faţa contorsionată de furie, cu spatele ţeapăn, de parcă s-ar fi aşteptat la o salvă de gloanţe în orice clipă. Soldaţii de pază trîntiră iute poarta la loc şi o încuiară în urma lui. Reisman şi Baw San se apropiară de el în timp ce străbăteau cu paşi iuţi careul interior scăldat în întuneric ca să meargă să-i raporteze în bastionul de sud-est generalului Lemonnier.

Nici prin gînd nu-i trecea nimănui să se predea. Peste cinci minute, tunurile japoneze deschiseră din nou focul.

Maiorul Derrieu le arătă drumul de pe creasta zidului de vest, de deasupra porţii *Mā Qui*.

Se vedeau flăcări şi se auzeau zgomote de bătălie în depărtare, în preajma micilor avanposturi de la Fort Négrier şi Fort Gallieni, dar citadela nu era atacată de japonezi pe latura aceea. Inamicul îşi concentrase atacul pe flancul de nord şi în zona bastionului de sud-est. Tirul obuzelor de artilerie urmărea să arunce în aer porţile şi să deschidă breşe în ziduri. Obuze de mortier erau lansate pe traiectorii înalte, spre a exploda în

interiorul incintei, şi a lovi tot ce se nimerea – grupuri de soldaţi, civili, femei şi copii, barăci, hangare, vehicule, poziţii de artilerie. Soldaţii care apărau parapetele dinspre nord, est şi sud erau răniţi şi ucişi de focurile de artilerie şi prin întuneric izbucneau salve de mitraliere şi de puşti.

Reisman ştia că, în ultimă instanţă, era o bătălie disperată. Porţile şi zidurile aveau să cedeze, era numai o chestiune de timp. Şi totuşi, aici, pe latura vestică a citadelei, inamicul se afla la mai bine de o milă distanţă şi cu atenţia îndreptată în direcţia opusă, de vreme ce ataca Fort Négrier şi Fort Gallieni. Exista un coridor îngust, alcătuit din munţi, păduri, orezării şi un cimitir militar, care îi despărţea pe japonezi de zona de linişte din preajma porţii *Mā Qui*. Reisman şi Baw San trebuiau să se folosească de bătălia în curs pentru a-şi acoperi fuga din citadelă şi a ajunge la întîlnirea de la Fort Brière de l'Isle şi de la aeroport.

— Trebuie să plecaţi acum, le spuse maiorul Derrieu, conducîndu-i spre poartă.

Îşi dădură mîna, în timp ce soldaţii desfăceau barele grele de fier. Se priviră unul pe altul cu acel sentiment insuportabil pe care ţi-l dă să nu ştii ce-ţi poate aduce clipa următoare, întrebîndu-se dacă se vor mai vedea vreodată.

— Îţi mulţumesc pentru tot ajutorul dat, *Jean*, rosti pe nerăsuflate Derrieu. Acum pleacă repede! Şi dumneata, caporale!

— *Au revoir*, Raoul! zise Reisman. Am să fac tot ce-mi stă în putinţă ca să vă trimit ajutoare. N-o să vă uităm.

Se strecură pe poarta întredeschisă care fu din nou zăvorîtă, în urma lor. Puşcaşii de pe creasta zidurilor îi putură urmări mai puţin de un minut, apoi bătălia din jur îi acoperi de ochii inamicului. Se îndreptară spre sud pe potecile ştiute dintre orezării, tot timpul încordaţi să nu se întîlnească cu cineva. Cînd se apropiară de Fort Brière de l'Isle auziră alte zgomote de luptă şi văzură că şi acolo se trecuse la atac. Reisman îşi dădu seama că trupele inamice ocoliseră probabil citadela pe străzile din partea de est a oraşului, venind pe şoseaua paralelă cu rîul şi cu calea ferată, fără să fi întîmpinat nici o opoziţie. Se desfăşurau acum în evantai, ca să învăluie Fort Brière de l'Isle dinspre nord şi est, pe uscat, ţinîndu-se deoparte de orezăriile din partea de vest, prin care îşi croiau drumul el şi cu Baw San.

O salvă de mitralieră muşcă din pămînt în apropierea lor, azvîrlind bulgări în culturile de orez dintr-o parte şi alta şi obligîndu-i să se arunce cu faţa în noroi. Se aflau la mai puţin de o sută de yarzi de cea mai apropiată fortificaţie de beton şi de cuiburile ei de mitralieră. Maiorul Boery se pregătise, fără îndoială, să împiedice infiltrarea pe flancul de vest. Ghemuit sub un dig, Baw San învîrti la manivela generatorului, iar Reisman îi transmise lui Philippe să le ordone soldaţilor de pe flancul de vest să oprească focul şi să-i lase să intre.

Pătrunseră în incinta punctului de apărare la ora 23.00.

Reisman îl găsi pe Philippe lîngă radio, în bunkerul maiorului Boery. Radioul mai era încă alimentat de la instalaţia electrică şi Reisman se minună din nou de paradoxul funcţionării reţelei de curent şi a luminilor, acestea din urmă camuflate în pripă prin astuparea ferestrelor şi uşilor.

Madeleine era la infirmerie, îi spuse Philippe, dînd o mînă de ajutor la pansarea răniţilor. Sergentul Bowren, Joe Wladislaw şi Ken Sawyer se duseseră să ajute la trageri într-unul din avanposturile de pe flancul de nord. Reisman îl trimise pe Baw San după ei şi se opri la infirmerie ca să stea de vorbă cu Madeleine, să-i spună că erau acolo şi că se pregăteau să plece în scurt timp.

— O să vrea să vină cu mine? îl întrebă el pe Philippe.

— Nu ştiu, îi răspunse acesta, întorcînd o clipă capul de la scala aparatului de radio. Zice că nu vrea să beneficieze de un tratament special, că mai sînt şi alte femei aici, în oraş şi în citadelă. Numai Dumnezeu ştie ce le aşteaptă din partea japonezilor.

Reisman simţi săgetîndu-l o nelinişte cumplită, dar îşi impuse să se concentreze asupra lucrurilor pe care le avea de făcut. Înainte de a o revedea trebuia găsită o cale de a o convinge să plece cu ei – chiar dacă nu exista nici o certitudine că vor reuşi să scape de acolo.

Trecuse deja ora la care plănuise să ia legătura la Ch’ing-Hsi cu Burt Webley. Nu-i putea cere să vină la aterizare pînă nu se asigura că pista e accesibilă. Cu toate că atacurile inamicului păreau concentrate numai asupra fortificaţiilor franceze, era îngrijorat că trupele japoneze ar putea ajunge şi la aeroport şi trebuia să meargă să verifice personal.

Dar mai întîi îşi instală radioul ca să ia legătura din nou cu

cei de la Kunming, în timp ce Philippe continua să comunice cu reţeaua din Hanoi a Rezistenţei. Acum şi garnizoana de acolo se afla în situaţia de a trebui să respingă un atac şi se puteau auzi multe mesaje în clar de la alte fortăreţe din ţară, fiecare anunţîndu-şi situaţia disperată cui se nimerea să asculte şi strigînd după ajutor.

Începuse să se facă auzit un refren care avea să se repete de nenumărate ori în ceasurile următoare:

— Sprijin aerian! Unde sînt americanii?

Pocnetele care se auzeau din receptorul deschis al lui Philippe se amestecau cu semnalele Morse transmise de Reisman şi împreună alcătuiau un strat sonor dominat de bubuitul şi de exploziile duelului de artilerie şi de răpăitul focurilor de puşcă.

În timp ce Reisman îşi transmitea indicativul, maiorul Boery se întoarse, însoţit de doi aghiotanţi, din inspecţia efectuată la avanposturi. Tînărul şi vînjosul comandant era mînjit de fum şi de noroi din cap pînă în picioare şi totuşi continua să radieze forţă şi încredere, chiar bună dispoziţie.

Se apropie cu paşi mari, aşteptă o pauză în transmisiunea lui Reisman şi zise:

— Comunicaţi, vă rog, la baza dumneavoastră ce se petrece aici.

Reisman bătu semnalul *„stand by”* şi îşi opri mîna pe transmiţător ascultîndu-l pe Boery care se străduia să informeze şi să influenţeze o ierarhie militară inaccesibilă lui, relatînd amănuntele cele mai semnificative împreună cu propriile sale observaţii: că soldaţii săi se bat vitejeşte, deşi sînt în inferioritate numerică şi slab înarmaţi; că moralul bărbaţilor şi femeilor de la Fort Brière de l’Isle e la înălţime; că bateria lui de tunuri de 90 mm şi mitralierele bine amplasate îl fac pe inamic să plătească din greu, cu morţi şi răniţi, pentru atacul frontal dezlănţuit.

Reisman ascultă cu atenţie cuvintele lui Boery, apoi începu să transmită cît putea de mult, fără măcar să se mai ostenească să codifice mesajul. Comandantul încheie spunînd:

— Pentru moment reuşim să-i respingem, dar sînt mult mai numeroşi. Trebuie să căpătăm ajutor din partea forţelor americane din China. Intervenţii tactice în momentul de faţă… provizii, ceva mai tîrziu.

Locotenent-colonelul Kilgore optă pentru un răspuns codificat, prin intermediul operatorului radio de la Kunming.

— Utilizează dracului codul. Utilizează codul. Cererea de intervenţie a aviaţiei e studiată de autorităţile superioare. N-am eu competenţa să decid.

Cînd Reisman îi citi mesajul, maiorul Boery dădu a lehamite din umeri, cu ochii spre cer şi murmură cu amărăciune în direcţia radioului care pîrîia:

— *Merçi, monsieur... merçi!*

Însă lui Reisman îi spuse cu sinceră recunoştinţă:

— Ai încercat, *Jean*. *Merçi*.

Fierbînd de mînie şi de frustrare, dar nemaiuitînd să folosească cifrul uzual, Reisman îi transmise lui Kilgore:

— Nu mă convingi! Ai să rămîi fără marfă!

Kilgore răspunse:

— Contez pe tine. Webley aşteaptă. Ia contactul. Procedura şi ordinele stabilite.

Reisman trecu pe altă lungime de undă şi îl găsi pe Burt Webley în aşteptarea legăturii, pe aerodromul de la Ch'ing-Hsi. Webley îi raportă că el şi celălalt pilot erau gata să treacă frontiera cu cele două aparate L-5 imediat ce Reisman le transmitea că pot ateriza în siguranţă.

— Pornim acum într-acolo, semnaliză Reisman. Contact peste o oră.

Philippe fu cel care găsi un mijloc de a o convinge pe Madeleine să plece de bunăvoie împreună cu Reisman şi oamenii lui. El, Reisman şi maiorul Boery o aşteptau deja cînd ea îşi făcu apariţia la postul de comandă. Baw San se întorsese aducîndu-i pe Bowren, Sawyer şi Wladislaw, iar sub comanda lui Philippe se alcătuise un pluton de escortă.

Madeleine îl privi pe Reisman împachetîndu-şi staţia radio, în celălalt colţ al încăperii. Porni înspre el, iar el întinse braţele dar se interpuse între ei silueta masivă a maiorului Boery, care o trase deoparte.

— Doamnă Thibaut... Madeleine... nu este timp, îi spuse acesta cu solemnitate. Am pentru dumneavoastră o misiune de cea mai mare importanţă.

Madeleine îl privi cu stupoare, dar îi răspunse:

— Desigur.

— E un lucru foarte primejdios, continuă Boery cu o voce

îngrijorată.

— Despre ce e vorba?

— Trebuie să vă cer să mergeţi în China, împreună cu americanii.

Madeleine dădu să protesteze, dar el o opri.

— Mă văd silit să vă ordon să faceţi asta, doamnă. Nu faceţi parte din armată, desigur, însă activaţi de mai mulţi ani în Rezistenţă şi sînteţi obişnuită să vi se dea ordine dificil de îndeplinit şi să le executaţi fără discuţie. Trebuie să faceţi asta pentru noi! – Boery arătă, cu o mişcare a capului, înspre Reisman şi tovarăşii lui. – La urma urmei, ei sînt americani – dar dumneavoastră sînteţi franţuzoaică. Avem nevoie de cineva care să raporteze personal misiunii franceze de la Kunming, să le facă relatări complete asupra celor ce se petrec aici, la Lang Son, şi pe tot cuprinsul Indochinei. Poate că veţi reuşi să-i determinaţi pe aliaţii noştri să ne trimită ajutoare.

Madeleine îl privi nehotărîtă cîteva clipe, apoi privi în direcţia lui Reisman, care se prefăcu că se ocupă cu altceva.

— Foarte bine, *mon commandant*, spuse ea în cele din urmă. Voi face ceea ce îmi cereţi.

Maiorul Boery o luă cu afecţiune de umeri, spunîndu-i:

— Bine. Trebuie să pleci imediat. Ia-ţi lucrurile. Nu e vreme de pierdut.

Îi spuse tare lui Reisman:

— Domnule maior, trebuie s-o luaţi pe doamna Thibaut cu dumneîvoastră.

— Desigur, cum doriţi, marşă Reisman, fără să clipească. Sîntem gata să pornim spre aeroport.

— Am doar o valiză. Pot s-o iau cu mine? zise Madeleine.

— Desigur.

Îi lăsă să-i aducă ei valijoara de piele, iar Boery îi dădu lui Reisman instrucţiuni asupra celei mai bune rute:

— Toate forţele japoneze par să se fi concentrat pe flancurile noastre de la nord şi est, îi spuse el. Cînd plecaţi de aici, trebuie să vă îndreptaţi mai întîi înspre vest, apoi spre sud ca să-i ocoliţi şi să puteţi ajunge la aeroport.

Cîteva minute mai tîrziu, la adăpostul bătăliei şi al nopţii, Reisman, cei patru oameni ai lui, Madeleine, Philippe şi o escortă de douăzeci de soldaţi ieşiră din Fort Brière de l’Isle, mergînd către vest. Cotiră repede în direcţia sud, luînd-o pe

potecile dintre orezării, dădură ocol stîncilor Văn Miêu şi se îndreptară către est înspre malul îndiguit al rîului Sông Ky Cung. Auzeau şi vedeau semnele bătăliei care se dezlănţuise la nord de ei, însă acolo unde se aflau era linişte.

Ajunşi la rîu, furară două bărci cu vîsle. Într-una se suiră Reisman, Madeleine şi Baw San, în cealaltă Bowren, Sawyer şi Wladislaw; împinseră bărcile pînă în largul rîului liniştit, cuprins de întuneric, şi vîsliră către insuliţa din apropierea pistei de aterizare. Philippe şi soldaţii săi mergeau de-a lungul malului ca să-i acopere, cu toate că nu se vedeau unii pe alţii. Cele două grupuri duceau fiecare cîte un radio, ca să poată comunica între ei, dar stabiliseră că vor rupe tăcerea numai în împrejurări deosebit de grave.

Soldaţii lui Philippe erau pregătiţi să aprindă focuri de semnalizare la capătul de nord al pistei şi să-i acopere cu focuri de armă în caz de necesitate. Cele două grupuri conveniseră asupra unui semnal fluierat şi asupra parolei de trecere *„marsouin”*, ca să nu se împuşte unii pe alţii prin întuneric.

Trecuse de ora 24.00 cînd cele două bărci ajunseră pe canalul îngust care despărţea insula de malul pe care se afla situată pista aeroportului. Philippe coborî de pe taluz şi fluieră semnalul de recunoaştere. Se apropiară cu bărcile de mal. Philippe le relată că aereportul era abandonat. Se părea că bătăliile în curs atrăseseră în alte părţi tot personalul.

Coborîră la mal şi urcară taluzul dintre aeroport, în apropierea căruia stăteau ghemuiţi şi ceilalţi. Zgomote îndepărtate şi străfulgerări de lumină ajungeau pînă la ei din direcţia citadelei şi dinspre Fort Brière de l’Isle dar în imediata apropiere a aeroportului domnea liniştea şi totul părea pustiu, cum le spusese Philippe.

Reisman instală radioul. În timp ce Sawyer învîrtea la generatorul de curent, îi transmise lui Burt Webley că poate decola de la Ch’ing-Hsi. Urmau să procedeze la fel ca data precedentă.

Peste o jumătate de oră, Reisman urma să înceapă să emită un semnal de orientare, apoi să comute pe transmisia prin viu grai, la apropierea celor două aparate de aeroport.

Timpul necesar era estimat la mai puţin de o oră.

— Pare cam prea uşor, bombăni Joe Wladislaw cînd se încheie transmisia.

— Vă cer o favoare, le spuse Reisman, confirmînd bănuielile lui Wladislaw.

Privi mai întîi spre Madeleine, ca s-o încurajeze, apoi spre oamenii lui.

— Madeleine şi cu mine n-o să plecăm cu primul transport. Aşteptăm aici să se întoarcă unul dintre avioane să ne ia.

Se uită din nou înspre ea şi o văzu că-l priveşte atent, aşteptînd de la el o explicaţie. Soldaţii aşteptau şi ei cu un aer nedumerit sau circumspect. Începu să le spună de ce ceruse să se încarce în avioane paraşute şi reflectoare... apoi ezită, privind-o pe Madeleine şi dîndu-şi seama că e pe punctul de a dezvălui un lucru pe care ar fi preferat ca ea să nu-l ştie. Şi totuşi, nu mai era nimic de făcut. Nu mai avea nici timp, nici spaţiu de manevră ca să-şi disimuleze cu subtilitate adevăratele scopuri.

Se întoarse către sergentul Bowren.

— Clyde, vreau să vă îmbarcaţi tu şi Baw San într-un L-5, Wladislaw şi Sawyer în celălalt. În loc să zburaţi peste graniţă la Ch'ing Hsi vreau să săriţi cu paraşuta în tabăra Viet Minh de la Pac Bo şi să aduceţi luptători de gherilă cu ajutorul celor din Lang Son – chiar dacă ar fi să-i puneţi lui Ho Chi Minh pistolul la tîmplă.

— Futu-i... dădu să protesteze Wladislaw, apoi se uită spre Madeleine şi se opri la jumătate.

Dar Madeleine nici nu băgase de seamă înjurătura. Era captivată de cuvintele *Viet Minh* şi *gherilă*, exact cum îşi închipuise Reisman că o să se întîmple.

— Cum de ai legături cu asemenea oameni? îl întrebă ea încet, privindu-l ţintă.

— Am luat contact cu ei, îi răspunse el vag. S-ar putea să ne ajute sau să-i silim să o facă, dacă e necesar. Am vorbit despre asta cu maiorul Derrieu. Trebuie să încercăm.

— A... înţeleg, murmură ea.

Însă expresia ei uluită, rănită chiar, îi indică lui Reisman că, şi dacă înţelegea, era departe de a fi de acord. El se întoarse din nou către soldaţi şi îşi continuă instructajul:

— Am să le dau piloţilor coordonatele şi am să le spun cum să le semnaleze operatorilor de la staţia de radio a taberei că se apropie de Pac Bo. Apoi or să lumineze zona de paraşutare cu reflectoarele şi voi, băieţi, îi daţi drumul.

— A dracului lovitură pe întuneric mai e şi asta, nu-i aşa, domnule maior? îl provocă, pe neaşteptate, sergentul Bowren.

— E mai uşoară decît treaba de anul trecut de la Rennes, le declară Reisman.

— Şi dumneavoastră, domnule maior? întrebă Sawyer.

— Vin după voi, cînd se întoarce unul din avioane, continuă Reisman. Sar şi eu pe urmele voastre, iar Madeleine merge mai departe, la Ch'ing Hsi şi, de acolo, la Kunming. Avem mai multe şanse cu vietnamezii decît dacă rămînem aici, pe loc.

— Din China, am avea şi mai multe, mormăi Wladislaw.

— Şi asta-i tot o misiune pentru voluntari, domnule maior? îl întrebă cinic Sawyer.

— Bineînţeles, îi răspunse Reisman, cu tot atîta cinism.

— Eu vreau să merg, *duwa* John, spuse nerăbdător Baw San.

Reisman aşteptă să-i audă şi pe ceilalţi. Era într-adevăr o misiune voluntară, ca şi venirea în China, şi nu le-ar fi purtat pică dacă l-ar fi trimis la plimbare.

— O.K., zise Bowren. Nu cred să-i mai ajute ceva pe francezii ăştia de aici, domnule maior, dar sînt gata să încerc.

Reisman îşi aţinti privirile, prin întuneric, spre Wladislaw şi Sawer:

— Dacă voi doi nu sînteţi dispuşi să luaţi parte, unul din voi va trebui să-i cedeze doamnei rezervarea pentru avion şi să aştepte aici, cu mine, vreo două ore.

— Ce dracu', domnule maior, de cînd v-am zărit în faţa ochilor, numai voluntar am fost, întruna, spuse Sawyer. E şi păcat să nu merg mai departe.

Wladislaw se uită împrejur, ridică din umeri şi zise:

— O.K. Vin şi eu.

Cu un tremur în glas, Reisman le spuse:

— Vă mulţumesc. Acum nu mai lipsesc decît avioanele.

Se uită cu binoclul în jur, cercetînd cu atenţie zona din întuneric, apoi cerul de deasupra lor. Vremea era stabilă: un vînticel rece dinspre sud, care le va permite celor două L-5 să aterizeze din direcţia cea mai bună, nori care se deplasau foarte încet pe cerul înstelat. Însă japonezii puteau să vadă şi ei avionul, cum se întîmplase cu patru luni în urmă, cînd aparatul lui Webley reuşise să aterizeze şi să decoleze nestingherit.

Reisman privi ţintă, timp de cîteva minute, spre poziţiile japoneze aflate la mai puţin de o jumătate de milă distanţă, pe

celălalt mal al rîului. Se vedeau nişte lumini, dar atîta tot. Spera ca trupele staţionate acolo să fie ocupate în alte părţi.

Trecînd din nou în revistă toate amănuntele, încercînd să prevadă toate posibilităţile – chiar şi pe aceea a apariţiei lui Kita Shidehara – îi ordonă lui Baw San să-i dea Madeleinei costumul său de vietnamez. Baw San putea să-şi procure altul la Pac Bo, dacă era nevoie. Reisman îl avea pe cel pe care îl purtase mai înainte.

Cînd sosi vremea să transmită semnalul de orientare către avioanele aflate în zbor, o rugă pe Madeleine să învîrtă ea manivela generatorului de curent. Ei avea să-i revină această îndatorire mai tîrziu, cînd vor rămîne singuri şi le demonstră de pe acum tuturor că era capabilă să îndeplinească respectiva muncă obositoare. Reisman nu cuteza să-şi îngăduie să se gîndească la ea altfel decît la un membru al grupului de evacuare, egal ca importanţă cu toţi ceilalţi.

Minutele se scurgeau în tensiune. Zece dintre soldaţii lui Philippe se făcură nevăzuţi în întuneric ca să-şi preia poziţiile de cele două laturi ale pistei de aterizare, gata să aprindă torţe de semnalizare. Ceilalţi zece – unii dintre ei echipaţi cu recent obţinutele pistoale-mitralieră M-3 şi Sten, restul cu puşti standard cu ţeava scurtă, marca „Lebel“ şi avînd cu toţii grenade asupra lor – instituiră un perimetru de apărare centrat pe mitraliera pe care o aduseseră cu ei de la Fort Brière de l’Isle.

Mai înainte de a le putea vedea, auziră huruitul celor două avioane, ale căror motoare acopereau zgomotele intermitente ale luptelor din împrejurimi. Reisman comută pe transmisia prin viu grai şi vorbi repede cu Burt Webley. Celălalt pilot asculta şi urma instrucţiunile, fără să intervină în transmisie. Philippe se repezi pe pistă şi le comandă soldaţilor să aprindă torţele.

Totul se petrecu foarte rapid. Imediat ce aparatele L-5 atinseră solul, în timp ce continuau să ruleze şi executau întoarcerea, Reisman alergă înspre ele împreună cu oamenii lui. Webley deschisese deja uşa cînd ajunseră ei la avion. Bowren şi Baw San se înghesuiră înăuntru, în vreme ce Reisman îi împărtăşea noile instrucţiuni pilotului, care dădea dovadă de un calm remarcabil. Acesta înţelese imediat de ce e nevoie să-i ducă la Pac Bo şi se arătă de acord.

— Dacă mai e linişte şi pace aici, unul din voi vă întoarceţi înapoi după mine, le strigă Reisman. Dacă nu mai putem lua

legătura prin radio, nu vă mai întoarceţi! Plec eu altfel.

Se uită şi către celălalt avion şi îi văzu pe Sawyer şi Wladislaw urcîndu-se la bord. Închiseră uşa, iar avionul îşi începu rulajul pe pistă. Îi mai strigă încă o dată lui Webley:

— Avem nevoie de sprijin aer-sol! Bombardament şi mitraliere din aer! Spune-le asta la Kunming.

Webley îi făcu semn cu degetul mare ridicat. Reisman închise uşa, se dădu la o parte din drum şi urmări cu privirea avionul cum goneşte de-a lungul pistei şi se ridică în aer, pe urmele celuilalt. Mai urmări cîteva secunde cele două siluete întunecate, apoi se întoarse în fugă spre mal, unde Madeleine aştepta lîngă radio. Era încîntat că oamenii putuseră decola, că pînă aici operaţiunea se desfăşurase cu bine.

În urma lui, de-a lungul pistei, soldaţii francezi stinseră torţele. Îl auzi pe Philippe chemîndu-i, ca şi pe cei din formaţia de apărare, să vină înspre mal. Se întrebă dacă nu cumva insuliţa de pe rîu n-ar fi fost o ascunzătoare mai bună, în care să-şi petreacă ceasul care urma, aşteptînd să revină unul din avioane. Era oare mai bine să treacă acolo cu bărcile? Sau să rămînă pe loc?

Chiar cînd ajunse lîngă Madeleine, se auzi bubuitul bateriei antiaeriene de pe celălalt mal al rîului şi ţăcănitul mitralierelor. Spaima îi încleştă gîtlejul. Se uită pe cer şi văzu trasoare care dădeau lovituri de pumnal întunericului, apropiindu-se de cele două siluete, aproape invizibile, care luau înălţime. Unul dintre aparate explodă prefăcîndu-se într-o masă de flăcări. Înlemnit, Reisman îl văzu trasînd un arc pe bolta întunecată şi prăbuşindu-se în mlaştini, la nord-est de poziţiile japoneze, în vreme ce celălalt L-5 execută o coborîre şi un viraj de diversiune; apoi se ridică din nou şi dispăru în noapte.

Nu avea timp să-i jelească, îşi puse doar o clipă întrebarea pe cine trimisese la moarte – pe care din soldaţii săi, pe care din piloţi? Simţi mîna Madeleinei încleştîndu-i-se pe umăr şi se întoarse s-o privească. Pe chipul ei se citea spaima. Respinse gîndul că s-ar fi putut să se afle şi ea la bordul avionului transformat într-un rug funerar. Apoi se auzi o salvă de focuri dinspre latura de est a pistei. O împinse pe Madeleine la pămînt şi se întoarse să-i privească pe „marsuini“ cum se prăbuşesc pe pistă, în vreme ce alţii se repezeau pe drumul îngust paralel cu ea, azvîrlindu-se în mîlul orezăriilor care îi despărţeau de mal.

Probabil că o patrulă japoneză traversase rîul Sông Ky Cung la nord-est de locul unde se aflau, se dumiri Reisman, ca să învăluie flancurile principalei zone de luptă şi să ocupe aeroportul abandonat. Îl auzi pe Philippe cum îşi regrupa oamenii într-o nouă formaţie defensivă, în imediata apropiere a capătului dinspre nord al drumului de acces şi cum alerga înspre ei prin noroi. Un foc susţinut de mitralieră şi de Sten şi M-3 îi împiedica pe atacanţii invizibili să traverseze pista. Philippe se afla lîngă mitralieră, direcţionînd tirul. Soldaţi care duceau radioul şi generatorul erau ghemuiţi lîngă el, ţintind prin întuneric cu pistoalele lor mitralieră. Focul de cealaltă parte încetă, sursele lui rămînînd mai departe ascunse privirii.

Lui Reisman îi trecu o clipă prin minte posibilitatea să-i fi trădat Kita Shidehara, însă o respinse imediat. Kita ar fi putut uşor să-l captureze sau să-l ucidă cu cîteva ore în urmă, în faţa hotelului Taiwa.

— *Vite, allez!* îi strigă Philippe răguşit în liniştea care se lăsase. Du-o de aici pe Madeleine! Încercaţi să vă întoarceţi la Fort Brière.

Reisman ezita, nemaidorind să fugă iar din miezul luptei. Şi totuşi ştia că Philippe are dreptate. Chiar dacă n-ar fi fost atacaţi, nu mai avea nici un rost să stea acolo. Nu-i mai putea cere pilotului supravieţuitor să-şi aducă din nou avionul la aterizare.

Philippe repetă ordinul. Acum era mai degrabă o rugăminte.

— *Vite, allez!* Nu mai sta aici cu noi, *Jean!* Vă acoperim pe voi doi şi pe urmă ne retragem.

Reisman se mai uită la el o secundă, sfîşiat de porniri contradictorii. Dar fu silit să accepte.

— *D'accord!* Plecăm pe rîu. Să nu riscaţi prea mult!

Se întoarse, nevrînd să-i spună nici măcar *au revoir*, şi alergă înspre locul unde Madeleine îl aştepta singură, ghemuită sub mal, avînd lîngă ea radioul, generatorul şi valiza. Îşi vîrîse înăuntru hainele *cu-nao*, primite de la Baw San deasupra lucrurilor ei. Pălăria de formă conică îi acoperea acum părul blond. Costumul ţărănesc al lui Reisman se mai afla încă legat deasupra raniţei lui. Cu inima săgetată de durere se întrebă dacă Baw San se afla sau nu în avionul doborît.

— Trebuie să fugim, spuse el. Philippe o să vină după noi.

Se aştepta ca focul să înceapă din nou, în fiecare clipă. Ştia

că soldaţii japonezi se deplasau acum în căutarea unei poziţii mai avantajoase.

— Încotro? îl întrebă ea, punîndu-şi în spate rucsacul cu staţia radio.

Radioul părea acum aproape inutil, dar Reisman nu se îndura să-l abandoneze. Îşi urcă generatorul în spinare, peste raniţă.

— Spre barcă. Spre Fort Brière, dacă mai putem ajunge.

Se căţărară pe taluz, coborîră pînă la barcă şi descărcară echipamentul din ea. Reisman o împinse spre mijlocul apei. Îi întinse ei carabina, păstrîndu-şi pistolul-mitralieră M-3 la îndemînă, şi începu să vîslească în direcţia de unde veniseră.

— Ar fi trebuit să-mi iau rămas-bun de la Philippe, şopti Madeleine.

Auziră cum în spatele lor, dincolo de malul îndiguit, încep din nou salvele de focuri, alăturîndu-se zgomotelor de bătălie ce răsunau dinspre Fort Brière de l'Isle, dinspre citadela din Lang Son şi dinspre avanposturile de la Fort Négrier şi Fort Gallieni.

39

Traseră barca pe mal, la o sută cincizeci de yarzi la est de Fort Brière de l'Isle. Întunericul răsuna de zgomotul luptei. Reisman se uită cu precauţie peste taluz şi dădu cu ochii de conturul unor colibe indigene chiar lîngă linia ţărmului şi de nişte bungalow-uri mari, ca cel al Madeleinei; ceva mai încolo flăcările gurilor de tun şi exploziile proiectilelor provenite de la tunurile franţuzeşti de nouăzeci de milimetri le luminau cu intermitenţe. Dincolo de case văzu siluetele întunecate ale soldaţilor japonezi care trăgeau cu tunuri, mortiere, mitraliere şi puşti în fortificaţiile francezilor.

Îi despărţeau cincizeci de yarzi de poziţia japonezilor. Tunurile şi mortierele acestora erau amplasate de-a lungul căii ferate şi pe şoseaua nord-sud, paralelă cu ea. Infanteria se apropia de fort, înaintînd, retrăgîndu-se, mişunînd în toate direcţiile în căutarea unei căi de a străpunge apărarea franceză. Focul de răspuns dinspre fort era foarte susţinut. Reisman şi Madeleine nu se puteau apropia din direcţia aceea. Înspre nord, risipite printre porţiunile de uscat aflate dincolo de şosea, zări alte flăcări de tun, auzi tunurile şi mortierele, răpăitul mitralierelor îndreptate înspre Fort Brière. Şi pe acolo le era tăiată calea. Îşi dădu seama că Madeleine şi cu el aveau mai

multe şanse să fie atinşi de tirul îndreptat spre ei al francezilor, decît de cel japonez.

Îi trecură în fugă prin minte mai multe posibilităţi. Se puteau îndepărta din nou cu barca înspre sud ca să încerce să-şi croiască drum prin spatele stîncilor Văn Miêu, pe unde merseseră spre aeroport. Dar riscau să-i prindă forţele inamice pe care le lăsaseră în urmă, luptîndu-se cu Philippe şi cu oamenii săi. A încerca să pătrunzi în Fort Brière de l'Isle din orice direcţie părea acum un gest fără sens şi sinucigaş. Şi totuşi nu-i puteau ataca ei doi singuri, din spate, pe japonezi. Nu puteau lupta acolo unde se aflau. Trebuiau să fugă de acolo.

Pe rîu, înspre nord, prin întuneric? Era o posibilitate – dar încotro? Să se ascundă în pagoda ştiută din nordul oraşului unde mai fusese cu Kita şi cu Ho? Prea aproape de baza japoneză. Sau şi mai la nord, pînă în punctul unde-şi lăsase Kita motocicleta, ascunsă în tufişurile de pe marginea drumului, în apropiere de satul Na Tuot? Ar fi putut s-o ia şi să fugă pe drumul numărul patru înspre podişurile înalte din Tonkin, înconjurate de junglă. Dar era, desigur, imposibil. Japonezii atacau şi la Dong Dang, şi în alte localităţi de pe graniţă. Probabil că erau pe toate şoselele, neavînd a se teme de atacurile aviaţiei, deţinînd controlul asupra terenului, şi nefiind nevoiţi să-şi facă griji în legătură cu duplicitarii partizani Viet Minh. În afară de cazul că oamenii lui reuşeau să ajungă la aceştia şi să-i silească să li se alăture în luptă.

Dar care din oamenii săi mai era încă în viaţă? îşi puse el din nou întrebarea. Şi dacă supravieţuitorii ajunseseră la Pac Bo, oare vietnamezii îi vor ucide sau vor coborî din munţi să le dea ajutor?

Trebuie neapărat să se îndepărteze de locul acesta. Era inutil să mai rămînă. Se întoarseră la barcă, vîslind în susul rîului şi ieşiră din nou la mal lîngă casa Madeleinei. Reisman o lăsă pe ea în barcă şi se duse în recunoaştere. O luă circumspect pe cărarea care ducea spre casă; clădirea era oarecum izolată de celelalte locuinţe care se vedeau printre copaci şi tufişuri în enclava europeană. La început totul părea în ordine acolo, zgomotele războiului se auzeau la mare distanţă, dar apoi Reisman începu să observe urmele trupelor japoneze care făcuseră ravagii prin zonă nu cu mult timp înainte. Acasă la Madeleine fuseseră sparte uşile şi ferestrele, pereţii purtau

urme de gloanţe, iar interiorul fusese răvăşit. Dar pînă nu intră în alte cîteva case nu realiză pe deplin oroarea celor petrecute la Lang Son. Dădu peste cadavrele ofiţerilor surprinşi neînarmaţi în casele lor şi măcelăriţi, alături de femeile lor violate şi străpunse cu baioneta şi de copiii masacraţi.

Reisman simţi o furie îngrozitoare, dar nu putea face nimic ca să şi-o descarce. Nu mai era participant la aceste evenimente, ci un simplu martor. Era hotărît să o salveze pe Madeleine şi să nu piară nici el. Nu mai era războinicul sigur pe sine indiferent de şanse, ci victima fugărită din urmă, necombatantul care trebuia să se dea la o parte din drum.

Se întoarse la barcă şi îi povesti Madeleinei ceea ce văzuse. Întrucît japonezii trecuseră deja pe acolo, părea locul cel mai bun de refugiu. Îşi aduseră lucrurile de la rîu.

— Nici o lumină, o avertiză el cînd intrară în casă. Însă băgă în priză radioul, îl deschise şi fu din nou uluit să constate că reţeaua funcţiona încă.

— N-au crezut că ai voştri or să se bată, îi şopti el Madeleinei. Credeau că veţi capitula de la primele focuri.

Ajunseră pînă la ei zgomotele îndepărtate ale bătăliei. De-a lungul celor cîteva ceasuri care mai rămîneau din noapte, dormiră pe rînd, în timp ce unul din ei rămînea de pază urmărind de pe verandă întunericul de afară şi supraveghind radioul cu volumul dat la minimum. Reisman nu mai ieşi în eter. Oricum n-avea să vină nimeni în ajutorul lor. Să tacă şi să rămînă nevăzuţi era pe moment singura lor posibilitate de salvare. La radio se auzeau în clar apelurile disperate provenind de la alte fortăreţe pe cale de pieire care cerşeau ajutor. Citadela Lang Son, aflată la o iumătate de milă de ei, raportă că inamicul a pătruns înăuntru. Erau pierderi grele de ambele părţi şi luptele continuau în incintă pentru fiecare metru pătrat de teren. Continuau să reziste avanpostul de la nord-vest de sub comanda căpitanului Vernières şi bastionul de sud-est unde se afla generalul Lemonnier. Nu se pomenea nimic despre Fort Brière de l’Isle, Fort Négrier sau Fort Gallieni care nu dispuneau de echipamente radio.

În zori se mai auzeau încă zgomote de bătălie în citadelă şi la Fort Brière de l’Isle începură să se zărească împrejurimile. O vreme urmăriră cu atenţie ce se vedea pe afară. Nu trecea nimeni pe drumul îngust şi nepavat. Înspre rîu vederea era

blocată de malul îndiguit.

— Ce facem acum? întrebă Madeleine.

— Stăm aici pînă se termină luptele, îi răspunse Reisman, simţindu-se vinovat şi ruşinat. Dar nu exista nici o altă cale.

— S-ar putea să rămînem aici pînă la noapte. Pe urmă o să încercăm să ne strecurăm pe lîngă japonezi şi să ajungem în munţi. Acolo sînt indigeni care o să ne ajute.

Se gîndea la tribul Nung, nu la Viet Minh. Dacă Madeleine şi cu el se ţineau departe de drumurile principale şi mergeau numai pe poteci, prin orezării şi păduri, puteau ajunge la unul din satele Nung peste noapte – poate pînă în cătunul de unde îl recuperase cu luni în urmă pe aviatorul căzut.

— Trebuie să îl găsesc pe Philippe, zise Madeleine cu o voce plîngăreaţă.

— O să ajungem într-un loc sigur, cum dorea şi el, pentru tine, îi spuse Reisman. Nu putem face nimic altceva.

Amîndoi aşteptau, ascultau, abia dacă îşi spuneau unul altuia cîte un cuvînt. El se întrebă dacă ea nu va ajunge să-l urască pentru că nu întreprinde nimic.

Pe la mijlocul dimineţii auziră ultima transmisie a generalului Lemonnier:

— Rezistă încă trei sferturi din citadelă... N-avem apă... cerem sprijinul aviaţiei şi lansarea de provizii. Unde sînt americanii?

La ora 13.00 încetară toate zgomotele de bătălie. În citadelă, dar dinspre sud continuau să se audă zgomotele bătăliei de la Fort Brière de l'Isle.

Mîncară conserve din raniţa lui Reisman. Madeleine se duse în bucătărie să încălzească apă ca să dizolve pacheţelele de cafea. Auzi zgomote afară şi văzu pe drum doi vietnamezi civili care împingeau un cărucior încărcat. Se opriră în dreptul casei şi ea fugi să-l prevină pe Reisman.

El îi urmări venind pe potecă şi-şi dădu seama că erau nişte borfaşi care prădau casele rămase pustii ale europenilor. Se ascunseră, îi lăsară să intre şi-i luară prin surprindere ameninţîndu-i cu arma.

— „*Du'ng lai. Du'ng so. Chúng tôi là ban*", le strigă Reisman. Staţi pe loc. Nu vă temeţi. Sîntem prieteni.

Cei doi oameni se opriră în loc, înspăimîntaţi. Madeleine se uită la Reisman uimită că ştia să vorbească în vietnameză. El îi

percheziţionă, se convinse că nu erau înarmaţi şi îi întrebă într-un amestec de franceză şi vietnameză ce se întîmplă afară. Glasurile şi vocile vietnamezilor le trădau spaima, dar se părea că spun adevărul. Cu excepţia celui de la Fort Brière de l'Isle, toate posturile militare franceze fuseseră capturate. Japonezii executaseră o parte din ofiţerii capturaţi, din soldaţi şi civili, lăsîndu-i pe alţii în viaţă, la întîmplare, după toate aparenţele. Făcuseră ravagii, relatară înspăimîntaţi cei doi, măcelărind soldaţi şi civili deopotrivă, violînd şi ucigînd femei, omorînd copii.

— *Il fait terrible!*... *Les Japonais sont bêtes!*... *Sauvages!*, bălmăjeau ei, căutînd să-i între în graţii lui Reisman. Mulţi soldaţi – indochinezi, senegalezi, indieni, din Legiunea Străină – fuseseră omorîţi, răniţi sau luaţi prizonieri. Alţii fugiseră, îi relatară cei doi.

— *Etes-vous déserteurs?* îi mai întrebă Reisman. Cînd îi văzu că se uită nedumeriţi, le repetă întrebarea în vietnameză: *Ong linh dào ngū?*

— *No, no, monsieur!* strigă unul din ei. *Civil!*

Reisman îi întrebă dacă erau prin apropiere soldaţi japonezi. Vietnamezii răspunseră că soldaţii au fost mai devreme, dar plecaseră în oraş şi înspre forturi. Le spuse să o şteargă de acolo şi să se ducă la casele lor. Deşi nu avea încredere în ei şi se gîndea că îi vor trăda, probabil, primilor soldaţi japonezi pe care îi întîlneau, nu se putu hotărî să-i împuşte. Oamenii ieşiră de-a-ndăratelea din casă, se întoarseră pe călcîie şi o rupseră la fugă, înhăţîndu-şi din mers căruciorul şi trăgîndu-l după ei.

Madeleine îl privi pe Reisman într-un chip ciudat. Îl întrebă cu un glas bănuitor:

— Unde ai învăţat să vorbeşti vietnameza?

— În munţi.

— Sînt prietenii tăi... îţi sînt aliaţi... annamiţii?

— Asta mi-e meseria, îi răspunse el scurt.

Ea nu mai spuse nimic, suspectînd poate ceva mai mult în legătură cu activitatea lui din Tonkin decît ştiuse pînă atunci – cu siguranţă, mai mult decît dorise el ca ea să afle însă nu destul ca să-l blesteme.

O oră mai tîrziu, Reisman văzu venind pe drum, din direcţia în care plecaseră cei doi vietnamezi, un subofiţer japonez însoţit de doi puşcaşi. Trecură pe lîngă celelalte case şi se îndreptară

spre cea a Madeleinei, confirmîndu-i suspiciunile în legătură cu cei doi. Reisman o avertiză calm pe Madeleine, care venise lîngă el, la fereastră. Ea se încordă toată, dar nu de frică. Era, la fel ca şi el, obosită să tot fugă şi să se ascundă, aproape bucuroasă că se va întîmpla ceva. Îi urmăriră pe fereastră pe japonezi, le studiară mişcările şi se pregătiră să-i întîmpine. Cînd îi văzu fixîndu-şi baionetele la armă, Reisman ştiu că se pregăteau de încă o porţie de distracţie şi simţi cum i se încrîncenează carnea. Abia într-un tîrziu cînd se apropiaseră, începură să se joace de-a indienii printre copaci şi tufişuri.

Reisman luă de la Madeleine carabina pe care i-o dăduse mai înainte, o verifică şi i-o dădu înapoi.

— Ştii s-o foloseşti? o întrebă.

Ea privi arma, văzu că avea piedica pusă şi o trase.

— Mă pregătesc de multă vreme, îi răspunse cu răceală.

— Trebuie să tragi ca să ucizi, îi ordonă el cu asprime. Fără să eziţi.

— Da, îi răspunse ea, la fel de aspru. N-am să-i las să pună mîna pe mine.

Nici măcar nu privi înspre el. Era în ea o încordare pe care n-o mai constatase pînă atunci, ca şi cînd toată viaţa ei de pînă atunci nu fusese decît o pregătire în vederea acestor momente. I se îngustară ochii privind prin ferestre şi dincolo de verandă, urmărind mişcările prăzii cu ardoarea animalică a vînătorului.

— Se despart, spuse ea. Unul o ia prin spate.

Reisman ştia ce are de făcut. Nu puteau rămîne amîndoi în camera din faţă, să înfrunte atacul frontal cu forţa lor de foc reunită. Nu-i puteau lăsa soldatului care se desprinse de ceilalţi avantajul de a-i surprinde din spate.

— Trebuie să ne despărţim, îi spuse el abia şoptit.

— Mă duc eu, îi răspunse ea. Tu ai o puşcă mai mare – pentru doi. Am eu grijă de celălalt. Îmi cunosc mai bine casa decît tine.

El n-ar fi vrut s-o lase să plece şi totuşi ştia că trebuie. Ea putea să-l urmărească pe japonez prin ferestrele laterale, să-l aştepte să intre prin spate şi să-l pîndească acolo, dintr-un loc pe care şi-l alegea. Avea carabina – era suficient pentru un singur om. El avea pistolul-mitralieră – mai bun, cînd era vorba de doi.

Madeleine dădu să se îndepărteze, dar Reisman întinse

mîna, atingîndu-i braţul. Cînd ea se întoarse către el, o sărută iute pe buze şi îi spuse:

— *Fais attention. Je t'aime*.

— *Moi aussi … de tout mon coeur*.

Apoi îşi întoarse din nou atenţia asupra japonezilor, care ajunseseră între timp la marginea verandei. Madeleine ieşi din cameră, prin spatele lui, ca să-l întîmpine pe celălalt. Şi-o scoase din minte, nu-i mai ascultă paşii, ci se concentră asupra celor doi care veneau către el. Cînd îl văzu pe unul din ei cu o grenadă în mînă, ghemuindu-se la pămînt la jumătatea drumului spre uşă şi pe celălalt întorcîndu-şi puşca să-i poată folosi patul ca pe o măciucă, anticipă ceea ce avea să se petreacă şi făcu un salt, azvîrlindu-se la adăpostul unei canapele masive, cît mai departe de uşă.

Peste o clipă răsună zăngănitul de sticlă spartă, urmară cîteva secunde de tăcere în care fu aruncată înăuntru grenada, se auzi cum cade cu zgomot pe podea, apoi explozia. Detunătura fu înspăimîntătoare. Canapeaua se zgîlţîi, dar reuşi să-l apere de schijele de metal. Mai aşteptă încă trei secunde, apoi se ridică în picioare şi mătură holul cu o rafală de pistol-mitralieră, exact cînd cei doi soldaţi pătrundeau înăuntru. Salva de gloanţe îi aruncă în sus şi înapoi, cu braţele şi picioarele desfăcute, cu puştile cu baionetă zburînd cît colo. Se prăbuşiră pe podea, sfîrtecaţi şi plini de sînge. Reisman sări peste canapea şi mai trase cîte o rafală în cele două trupuri care zăceau pe jos. Apoi auzi din spatele casei ţipătul Madeleine urmat de două împuşcături la mică distanţă şi se repezi în direcţia zgomotelor, cu inima bătînd să-i sară din piept.

Îl zări mai întîi pe japonez, care zăcea prăbuşit peste ea, în uşa dormitorului, dar nu putu să tragă, de frică să n-o lovească pe Madeleine. Se năpusti înspre ei cu un răcnet de furie, ridicîndu-şi arma şi zdrobind cu ea ţeasta individului.

Abia atunci cînd trupul acestuia se rostogoli într-o parte, îi văzu sîngele de pe faţă şi piept şi auzi glasul Madeleinei spunîndu-i încetişor:

— E în regulă, *Jean*.

Stătea cu spatele rezemat de perete, ţinînd încă în mîini carabina. Însă pentru Reisman priveliştea cea mai îngrozitoare era baioneta înfiptă în perete, alături de ea, şi pata de sînge care se întindea prin ţesătura jachetei pe braţul ei

drept. Apăsase de două ori pe trăgaci cînd subofiţerul japonez o descoperise şi încercase să o străpungă cu baionetă. Lama ascuţită îi tăiase însă doar braţul.

Reisman smulse baioneta din perete şi o văzu clipind de parcă oţelul i-ar fi străpuns din nou carnea. Îşi aruncă arma şi îngenunche lîngă ea. Faţa îi era albă de tot din pricina şocului fizic şi emoţional. Şi totuşi mai avea mînie în glas cînd lovi cu piciorul în trupul japonezului, mormăind:

— *Cochon!* Nici un soldat francez n-ar face aşa ceva unei femei!

Rupîndu-i mîneca, Reisman îşi dădu seama că rana nu era atît de gravă cum crezuse. Îi dezgoli braţul şi îi scoase jacheta, puloverul şi bluza. Apoi luă o trusă de prim-ajutor din raniţa lui, îi presără pe rană praf de sulfamidă, o acoperi cu o compresă şi o bandajă.

— Ai o mulţime de talente, îi spuse ea, urmărindu-l cum o doftoriceşte.

— Te doare?

— Puţin, îl minţi ea.

— Crezi că poţi să porneşti la drum? Nu putem să mai rămînem aici. S-ar putea să vină şi alţii.

Madeleine insistă că n-are nimic, cu toate că abia se ţinea pe picioare. Oricum riscau mai mult dacă rămîneau pe loc. Îi explică ce trebuia să facă.

Îşi puseră veşmintele ţărăneşti şi pălăriile conice de pai pe care le căraseră cu ei, dar îşi păstrară ea pantofii solizi, el cizmele. Dacă cineva se apropia destul de mult de ei ca să-şi dea seama de asta, oricum nu mai conta. Obiectivul lui Reisman era să-i înşele pe ceilalţi de la distanţă şi să se mişte tot timpul.

Tot se mai auzeau zgomote de bătălie. Poate că exista o cale de a se strecura printre liniile japoneze ca să se alăture forţelor franceze. Pentru acestea, faptul că reuşiseră să reziste atîta era, în sine, un motiv de încurajare.

Reisman aduse din bucătărie doi saci de cînepă. Madeleine îşi aruncă unul pe umăr: conţinea carabina şi ceva muniţie, iar pe lîngă ele cîteva lucruri de îmbrăcăminte din valiza ei. O ţinea morţiş că se descurcă singură, cu toate că rana o înjunghia cumplit. Îşi strînse părul blond sub pălăria adîncă, în formă de con. În celălalt sac Reisman îşi puse pistolul-mitralieră M-3, muniţia, cîteva grenade, binoclul, trusa de prim-ajutor, bidonul

de apă şi cutiile de conserve. Pistolul şi cuţitul le ţinea ascunse sub cămaşa *cu-nao*. Abandonară staţia radio, hainele şi restul echipamentului.

Cu pălăriile trase pe ochi, cocîrjaţi ca nişte ţărani cu saci în spinare, o zbughiră din casă alergînd cu paşi mărunţi spre Sông Ky Cung. Acolo îşi înnegriră feţele şi mîinile cu nămol şi se suiră în barcă. Reisman începu să vîslească înspre sud.

Era plăcut să te afli în mijlocul rîului. În ambele direcţii se perindau multe bărci şi şampane pline de localnici îmbrăcaţi în haine ca ale lor; fie că şi uitaseră de luptele care se mai dădeau încă nu prea departe, fie că fugeau de acolo, neştiind încotro s-o apuce. Soldaţi japonezi nu se vedeau nici pe ţărm, nici pe vreuna din ambarcaţiunile de pe firul apei.

Soarele apunea cînd traseră la mal în apropiere de Fort Brière de l'Isle. Înainte să se caţere pe taluz focurile de armă încetară brusc. Luîndu-şi cu ei sacii în care aveau ascunse armele, Reisman şi Madeleine contemplară pe furiş priveliştea, de pe creasta digului. Ea se prăbuşi la pămînt cu un geamăt şi el înţelese că avea dureri în ciuda bravadei. În trusa lui de prim-ajutor erau şi nişte calmante, dar n-ar fi vrut să-i dea din ele pînă cînd nu considera că e cu adevărat necesar. Voia să rămînă trează, nu să se dopeze. Vieţile lor puteau depinde şi de asta.

Cufundate acum în tăcere, artileria şi mortierele japoneze din lungul căii ferate şi de pe şoseaua paralelă cu aceasta păreau, la prima vedere, abandonate. În lumina care scădea, Reisman putu să zărească numai cîţiva soldaţi care păzeau tunurile, uitîndu-se cu toţii înspre fortificaţiile franceze unde infanteria japoneză pătrundea acum din toate direcţiile, fără să mai întîmpine rezistenţă, şi fără să mai tragă vreun foc de armă. Cîmpurile din jurul fortului erau presărate cu sute de trupuri de soldaţi japonezi.

De-a lungul malurilor îndiguite ale rîului şi prin luncile din imediata apropiere, Reisman văzu ciupercile pălăriilor ţărăneşti ieşind din ascunzişuri şi privind în zare spre cîmpul de bătaie cuprins pe neaşteptate de linişte. Unii din ei să fi fost oare din Viet Minh, se întrebă el. Nici unul din soldaţii japonezi nu se îndrepta către rîu, şi nici nu privea în direcţia aceea. Erau desigur, convinşi că nu se puteau afla acolo francezi. În clipa aceea se credeau invincibili. Inamicii lor era normal să fugă cu toţii, nu să rămînă pe loc.

Peste cîteva minute, în vreme ce amurgul se întuneca tot mai mult, Reisman observă o mişcare în preajma uneia din fortificaţiile de beton din exteriorul fortului şi văzu cum ofiţeri şi soldaţi francezi dezarmaţi erau scoşi, sub escortă, din citadelă şi aliniaţi la zid. Unii dintre aceştia erau grav răniţi şi susţinuţi de camarazii lor.

O nouă revelaţie, urmată de un val de oroare şi de mînie, îl izbi pe Reisman. În direcţia supravieţuitorilor lipsiţi de apărare ai garnizoanei erau aţintite mitraliere. Simţi impulsul să ţipe, să se opună monstruoasei scene – dar se opri înainte de a deschide gura sau de a schiţa vreo mişcare. Tremura din tot corpul. Era un om care înţelegea bătălia, adesea chiar se delecta cu ea – dar respingea cu toată fiinţa lui, chiar în timp ce se petrecea, înspăimîntătoarea realitate la care asista.

Apoi auzi cum se cîntă. Pasiunea marţială a imnului *La Marseillaise* se înălţă ca o rugăciune din gura prizonierilor. Cîteva clipe mai tîrziu, aceasta se preschimbă într-o cîntare funebră cîntată de morţii înşişi, pe măsură ce prizonierii erau măcelăriţi de gloanţele mitralierelor japoneze.

Reisman se întoarse să o privească pe Madeleine. Se uita ca hipnotizată, înmărmurită de ceea ce îi fusese dat să vadă. Murmură numele fratelui ei. Şi totuşi, nu puteau şti încă dacă Philippe se număra şi el printre victime, dacă nu fusese capturat sau ucis mai înainte, sau dacă nu reuşise să scape. Reisman văzu oglindită pe chipul Madeleinei propria sa furie şi disperare. Dar nu avea de gînd să lase nici unul din aceste sentimente să se transforme în disperare. Era de preferat să moară înfruntîndu-i pe ucigaşii japonezi. Acum trebuiau să se mişte, să se consume într-un efort plin de furie, chiar dacă la întîmplare. O luă de mînă pe Madeleine şi o trase după el înapoi spre barcă. Ea se mişcă de parcă ar fi fost în stare de şoc, uitînd pînă şi de durerea pricinuită de rană.

40

Speranţe şi temeri îi mînau prin noapte, prin peisajul suprarealist, abia întrezărit al cîmpului de bătălie de la Lang Son, mereu în căutarea unui loc de refugiu. Raţiunea îi spunea lui Reisman că trebuie să se îndrepte spre nord, către munţi, însă realitatea îi silea să meargă pe căi ocolite. Mai întîi spre sud, un sfert de milă pe rîul acoperit de întuneric. Apoi pe jos spre vest, printre cîmpurile de orez de sub munţii Văn Miêu,

unde nu avuseseră loc lupte. Apoi spre nord, pe cărările cunoscute care i-ar fi dus pînă la urmă, dacă reuşeau să nu se îndepărteze de ele, la acel cot al rîului Sông Ky Cung din afara oraşului pe unde trecuse prima dată, împreună cu Ho Chi Minh şi Kita Shidehara.

Pe Reisman îl împingea obsesia de a o duce pe Madeleine într-un loc sigur şi instinctul său de a supravieţui şi de a mai lupta încă o zi, ca să învingă. Îl apăsa un sentiment de *déjà vu*, ca şi cum ar mai fi făcut toate astea cîndva – şi îşi aminti că într-adevăr aşa era: cu nouă luni în urmă, în spatele liniilor naziste din Franţa avea obsesia să-l salveze pe Clyde Bowren, care era grav rănit. Reuşise. Cu gîndul la Bowren, Baw San, Wladislaw şi Sawyer îl cuprinse sentimentul de vinovăţie că pe doi din ei îi trimisese la moarte – laolaltă cu durerea de a nu şti pe care dintre ei să-i plîngă.

Văzduhul nu mai era plin de vacarmul bătăliei. Mai răsunau doar împuşcături sporadice. Poate erau enclave izolate de rezistenţă; sau poate fugari, ca el şi Madeleine, prinşi undeva în capcană – sau era poate ecoul monstruos al altor execuţii?

Evenimente şi iluzii îi sileau să se depărteze de ruta lor iniţială, alungîndu-i din nou spre răsărit, prin orezării şi păduri. Reisman o conducea pe Madeleine dîndu-i comenzi pe şoptite, atingînd-o, ţinînd-o de mînă sau de haine. Ea îl urma ca o marionetă, ţinîndu-şi nemişcat braţul rănit şi strîngîndu-şi cu cealaltă mînă sacul de pe umărul stîng.

La două sute de metri sud de citadelă, prin bezna de pe potecă, se treziră faţă în faţă cu doi soldaţi japonezi. Reisman o împinse pe Madeleine în afara drumului, ca să le facă loc. El se înclină adînc, bălmăjind cuvinte de scuză în vietnameză, cît timp trecură cei doi pe lîngă ei, apoi o smuci pe Madeleine tîrînd-o, mai departe, după el. Se îndepărtaseră abi cu cîţiva metri, cînd unul dintre japonezii aflaţi în urma lor strigă furios o comandă. Ei îşi văzură de drum, însă ordinul se repetă. O împinse la pămînt pe Madeleine şi se lăsă şi el să cadă, scoţînd între timp pistolul; atunci auzi primul foc şi simţi cum glonţul îi muşcă din coapsa stîngă. Se răsuci, se întoarse, ţinti cu pistolul său de 45 şi trase în fiecare japonez cîte două cartuşe. Apoi se făcu linişte.

Ţinîndu-şi pistolul în faţa lui, Reisman se tîrî cu greutate pe pămîntul umed, către cele două trupuri căzute. Erau morţi. Îi trase la o parte de pe cărare, pînă în mîlul unei orezării, apoi se

tîrî şchiopătînd pînă la Madeleine şi se prăbuşi lîngă ea.

Trebuia neapărat să nu stea pe loc, însă acum avea dureri, se simţea ameţit şi slăbit şi cîteva clipe fu gata să renunţe. Atunci o auzi pe Madeleine şoptindu-i numele, smulgîndu-i din amorţeală. Revelaţia că fusese rănit o electrizase, scoţînd-o din starea de toropeală de pînă atunci. Îi îndepărtă ţesătura îmbibată de sînge de pe coapsă, îl ajută să-şi panseze rana. Glonţul smulsese o bucată de carne, dar nu rămăsese în picior. În ciuda şocului, a hemoragiei şi a durerii, era sigur că nu e vorba decît de o rană neînsemnată. Dar, cînd se puseră din nou în mişcare, îşi dădu seama că din cauza ei nu va putea ajunge prea departe. Praful de sulfamidă şi compresa strînsă erau deocamdată suficiente şi micşorau riscul de infecţie, însă mersul îl făcea să piardă sînge şi să tresară de durere.

Continuară să înainteze, traversară drumeaguri înguste prin spaţiile goale dintre umbre şi contururi nedesluşite, trecură pe lîngă colibe şi case în care nu se vedeau lumini sau alte urme de viaţă, apoi, spre marea mîhnire a lui Reisman, ieşi la iveală că ajunseseră, fără să vrea, la intrarea de sud-est a oraşului. În apropiere, fără să se zărească deocamdată prin întuneric, era şoseaua care, după ce intra în Lang Son, se transforma în Rue Gouttenègre şi Rue Unal. Ambele străzi duceau către nord, spre podul de peste Sông Ky Cung, însă mai întîi pătrundeau în miezul aglomerării de trupe japoneze.

Pe Reisman îl cuprinse mai întîi, ca o ameţeală, gîndul să continue, pur şi simplu, mergînd înainte pe Rue Gouttenègre şi să arunce în aer centrala electrică, acum că oraşul se afla tot în mîna japonezilor; apoi îi veni ideea tentantă că ar putea găsi, dacă nu siguranţă, măcar o clipă de răgaz acolo pe unde trecuse deja valul bătăliei.

O duse pe Madeleine într-un ascunziş de lîngă şosea. Se simţea nesigur pe mişcările lui, cuprins de încetineală, cu mintea înceţoşată. Văzură camioane, blindate şi artilerie japoneză revenind dinspre Fort Brière de l’Isle. O trase pe Madeleine lîngă el şi o ţinu ocrotitor în braţe, cu grijă să nu-i atingă rana. În decursul ultimelor ore avusese impresia că percepe fizic şocul şi durerea provocate de baioneta care o străpunsese. La lumina farurilor de pe şosea îi examină faţa mînjită de noroi. Răbda cu stoicism durerea şi rezista la oboseală poate mai bine chiar decît el.

Cînd drumul se goli, se repeziră la adăpostul întunericului şi traversară calea ferată, apoi se ascunseră într-o magazie de lîngă gară. Reisman se întreba acum toropit dacă n-ar trebui să se întoarcă pe malul rîului. Pe apă se simţiseră cel mai în siguranţă. Poate pe acolo ar fi trebuit să încerce să fugă.

Peste cîteva clipe fu uimit să audă cîntîndu-se din nou *La Marseillaise* apoi strigătele de *Vive la Coloniale!* şi *Vive la Légion!* urmate de ţipete, gemete de bărbaţi şi de femei, comenzi şi salve de puşcă. Se întrebă dacă nu cumva delira, retrăind cumplita execuţie de la zidul din Fort Brière. Se mutară dintr-un ascunziş în altul, atraşi de locui de unde se auziseră toate astea, deşi rezistau tentaţiei de a merge într-acolo.

Din ascunzătoarea lor văzură, la un moment dat, un loc luminat de farurile autovehiculelor, o piaţetă care se deschidea pe Rue Gouttenègre, în faţa gării. În aceeaşi clipă avură o mişcare de recul. O tranşee lungă şi restul de spaţiu erau pline de trupuri de soldaţi şi de civili, bărbaţi şi femei. Unii fuseseră decapitaţi cu săbiile, alţii împuşcaţi cu puşti şi mitraliere, iar corpurile le fuseseră străpunse după aceea cu baioneta.

Madeleine îşi întoarse faţa, apăsîndu-şi pumnul strîns pe gură, ca să nu ţipe. Privirea îi era împăienjenită. Îşi apăsă fruntea pe umărul lui Reisman. El începu s-o tragă afară din ascunzişul precar, apoi dădu cu ochii de japonezii şi de vietnamezii care le blocau, în spate şi de ambele laturi, calea. Numai în faţă exista o deschidere – şi aceea era cîmpul de execuţii. Nu mai puteau face nimic altceva decît să stea unde se aflau, să privească şi să asculte fără să sufle o vorbă, suita de execuţii care urmară peste noapte.

Veniră zorii.

Cînd observă că începe să se lumineze, Reisman auzi şi zgomot de avioane, apoi bombe care explodau, tot mai aproape, urmate de răpăitul sacadat al tunurilor şi mitralierelor aeriene. Se uită înspre nord şi zări două formaţii de avioane americane P-51 şi P-40 care coborau în picaj. În spatele lor veneau bombardiere atacînd dispozitivele japoneze din apropiere de Lang Son.

Dar nu încercă nici un sentiment de bucurie. Era prea tîrziu. Trei din avioanele P-51 coborîră deasupra străzii Gouttenègre, mitraliind grupurile de soldaţi şi de vehicule japoneze. Cînd avioanele trecură, la joasă înălţime, pe deasupra gării şi a

cîmpului de execuţii, soldaţii japonezi şi vietnamezi se dispersară în toate direcţiile; brusc, Reisman întrezări o licărire de speranţă.

În clipa cînd nu se mai aflară pe linia focului, o trase pe Madeleine după el. Slăbiţi şi ameţiţi de durere, înaintară clătinîndu-se înspre rîu, ducîndu-şi sacii cu arme pe umăr. În vreme ce alergau însă, o altă formaţie de avioane de luptă îşi făcu apariţia, năpustindu-se în direcţia lor. Reisman îşi azvîrli sacul pe jos, i-l smulse şi pe al Madeleinei de pe umăr şi luînd-o de mînă alergă în zig-zag, cu disperare, spre singurul adăpost care se vedea – şanţul plin de cadavre.

Se vîrîră în acel abator în timp ce avioanele americane mai trecură de două ori, la mică înălţime, pe deasupra locului, trăgînd cu tunuri şi mitraliere în tot ce se vedea. Apoi se aşternu liniştea. Reisman nu mai avea nici forţa, nici dorinţa să se mişte.

Peste puţin, auzi răcnindu-se comenzi în japoneză. Auzi cum se pun în mişcare maşinile. I se păru că îi aude plecînd şi lăsînd zona în seama morţilor. Dar nu era sigur. Se temea să ridice capul şi să se trădeze. Ororile, mînia şi frustrarea îi tociseră simţurile şi acum se simţea istovit. Gîndurile lui erau la fel de suprarealiste cum i se înfăţişaseră cîmpurile de bătaie prin care rătăcise alături de Madeleine pînă să-şi afle aici odihna. Zăcu aşa o vreme care i se păru îndelungată, prizonier al realităţii cadavrelor şi al duhorii. Se cufundă şi se trezi de mai multe ori dintr-o stare care, dacă nu era chiar inconştientă, măcar o profundă şi consolatoare pierdere a contactului cu realitatea. În clipele cînd devenea conştient unde se află risca să deschidă cîte un ochi, să ridice uşor capul dintre cadavre. I se păru că vede oameni ridicîndu-se şi îndepărtîndu-se tîrîş, în vreme ce din răni li se scurgea sînge. O atinse pe Madeleine, neştiind dacă e moartă sau vie, îi percepu bătaia inimii şi o simţi cum îl strînge de mînă, la rîndul ei.

Mai trecu o vreme şi deveni conştient de prezenţa unor oameni îmbrăcaţi în haine întunecate de ţărani şi cu pălării conice de pai, cum purtau şi el şi Madeleine. Mergeau de-a lungul şanţului cu cadavre, săriră înăuntru, scotociră printre trupuri. Auzi glasuri vorbind în limbi pe care le înţelege, apoi simţi cum nişte mîini blînde îl ridică de jos.

— *Duwa* John! rosti un glas după care purtase doliu.

Apoi altul:

— E O.K., domnule maior.

Reisman îşi concentră privirile, îl zări pe Baw San şi recunoscu, în costumul *cu-nao* şi pălăria conică de pai, chipul înnegrit cu nămol al sergentului Bowren, care se apleca asupra lui. Îl aşezară pe o targă, pe Madeleine pe o alta, şi îi luară de acolo; cei care îi duceau erau din tribul Nung, chipuri pe care i se păru că le recunoaşte din primul său drum, cînd trecuse frontiera prin sud, în apropiere de Lao Cai.

Sergentul Bowren mergea lîngă targa pe care era dus, povestindu-i lucrurile care se întîmplaseră şi care îl aduseseră acolo.

Cîteva ceasuri mai tîrziu, Reisman auzi clopoţeii unui templu… poate era pagoda de la nord de Lang Son… dar cum era posibil? Nu mai distingea între ceea ce făcuse chiar el şi ceea ce îi povestiseră alţii – nu mai ştia cu siguranţă nici unde se află, nici pe unde rătăcise.

Dar din amestecul confuz din mintea lui se ivi o certitudine, conştiinţa faptului că Joe Wladislaw şi Ken Sawyer erau cei ucişi la prăbuşirea avionului. Clyde Bowren şi Baw San săriseră cu paraşuta la Pac Bo. Îi spusese asta Clyde. Dar vietnamezii refuzaseră să intre în luptă. Preferaseră să-i lase pe invadatorii de la Lang Son să-şi savureze triumful, abandonînd apoi fortăreţele devastate şi cadavrele intrate în putrefacţie. Abia după aceea, cînd se puteau deplasa din nou în siguranţă, îi aduseseră cu ei pe Bowren şi Baw San, ca să afle de soarta lui.

— Aţi mai luat legătura la Kunming? îi şopti Reisman lui Bowren, într-o clipă de luciditate.

— Mda. Am vorbit cu Kilgore, de la Pac Bo, şi i-am spus ce se petrece aici… i-am spus că plecăm să vă căutăm, pe dumneavoastră şi pe fată.

— Şi ce-a spus?

— Întreba de nişte mărfuri ale lui. Nu ştiu ce dracu’ o fi vrut să spună… şi nici n-a vrut să-mi explice. „O chestie secretă”, aşa mi-a zis.

Reisman îşi ridică puţin capul de pe targă. De undeva din adîncurile fiinţei sale urcă un hohot de rîs, luptînd să treacă de bariera angoasei şi durerii care îl încercau; se înecă cu sunetul amar şi tuşi. Era o mică victorie, absolut patetică: locotenent-colonelul suferea pentru nişte mărfuri care nici nu existaseră

vreodată. Dacă mai dădeau cîndva cu ochii unul de altul, avea să-i spună lui Kilgore că opiul fusese în avionul cu Sawyer şi Wladislaw.

Ca să se răzbune pentru ceea ce le făcuse Kilgore lui Linc Bradford şi kachinilor lui şi multor altora pe care îi omorîse indirect, prin tranzacţiile lui cu Tai Li, existau şi alte mijloace decît violenţa. Reisman ştia prea bine. Sam nu era nici mai bine nici mai rău decît alţii care găsiseră calea să facă din război o afacere. Şi nu totdeauna cîştigau cei buni. O să-l lase pe Kilgore să se macine de propria lui lăcomie. I se părea singura victorie pe care o obţinuse pînă atunci.

Capul îi căzu din nou pe targă şi mintea i-o luă iarăşi razna, gîndindu-se la Philippe Belfontaine. Era oare mort? Fusese masacrat împreună cu ceilalţi prizonieri? Sau reuşise să scape? Madeleine o să vrea cu disperare să afle. Dar nu era chip acum. Poate nici cîteva luni de zile de acum încolo, pînă nu se isprăvea războiul ăsta murdar şi nu erau chemaţi să dea socoteală cei care luaseră parte la el.

Îl aşezară jos, cu targă cu tot. Soarele după-amiezii îi mîngîia plăcut faţa, dar mai simţea încă mirosurile în nări şi continua să revadă în minte scenele de coşmar. Se ridică în coate şi o văzu pe Madeleine, culcată pe altă targă, lînga el. Părea amorţită, cu ochii holbaţi detaşîndu-se pe fondul măştii rău-mirositoare care îi acoperea faţa. Reisman privi în jur şi văzu călugări în veşminte portocalii, apoi recunoscu incinta. Încercă să se ridice în picioare. Sergentul Bowren şi Baw San se aplecară să-l ajute.

Grupul de ţărani Nung şi de partizani se despărţi în două ca să lase pe cineva să treacă. Reisman văzu cine vine şi tot restul de energie care îi mai rămăsese i se concentră într-un val de furie, strangulîndu-l.

— Am să ţi-o plătesc, ticălos nenorocit, ţipă el către Ho Chi Minh.

Ho nici măcar nu clipi.

— S-a terminat acum, *Jean*, îi spuse el calm.

— Nu, nu s-a terminat! urlă Reisman la el. Am să ţi-o plătesc că ne-ai înşelat, cînd ştiai… cînd ai fi putut să ne previi sau să ne ajuţi!

— N-am ştiut, protestă Ho.

— Nu te cred! îi azvîrli Reisman. Ticălos îngîmfat ce eşti! Am

să ţi-o plătesc că mi-ai trădat prietenia!

Se opri brusc... i se păru că mai rostise de curînd aceste cuvinte... apoi îşi aminti că le spusese într-adevăr – lui Sam Kilgore. Iar Kita Shidehara îi spusese lui acelaşi lucru.

Ho Chi Minh clătină din cap.

— Nu e adevărat.

— De ce n-au intrat în luptă trupele lui Giap? De ce n-ai trimis oameni cînd v-am chemat în ajutor? Erai acolo în timp ce vorbeam cu Mai! Ştiu!

— Dar, eram acolo, recunoscu Ho.

— Laşule! îi azvîrli Reisman. Iar în timp ce pronunţa cuvîntul îşi dădu seama că era înfuriat şi pe sine însuşi, că se dispreţuia fiindcă se lăsase cuprins de teamă şi disperare şi se adăpostise printre morţi, în loc să se lupte cu moartea.

Acum şi Madeleine se chinuia să se ridice. Reisman se duse lîngă ea s-o ajute, iar ea se sprijini de el, căutînd să înţeleagă de ce răcnea la bătrînul acela vietnamez.

— Nu ţi-am venit în ajutor, îi explică Ho, pentru că eram ocupaţi cu lucruri mai importante.

Reisman se holbă la el, uluit de acest argument, atît de palid. În aceste ultime trei zile, cum putea exista ceva mai important?

— Te-aş omorî acum cu mîinile mele, dacă aş şti că asta ar duce la rezultatul pe care îl doresc, îi spuse el cu vocea îngheţată.

— Nu ţi-am venit în ajutor, spuse Ho, nebăgînd în seamă ameninţarea, fiindcă francezii se pregăteau să ne atace la Pac Bo.

— Minţi!

— Aveau intenţia să distrugă Viet Minh-ul printr-o singură operaţiune de mari proporţii, continuă Ho, acum ceva mai mînios şi mai amar. În loc să se afle acolo cu voi, apărînd fortificaţiile de la Lang Son, se deplasau cu miile către Pac Bo, exact în momentul cînd japonezii se pregăteau să-i atace în toate părţile. Nu e oare amuzant, *mon ami?* – spuse Ho, fără să zîmbească. Erau printre ei şi două batalioane de *Tirailleurs* de la Lang Son.

Pe Reisman îl sufocă din nou mînia. Se întoarse s-o privească pe Madeleine care se holba cu o expresie grotescă, fie de nedumerire, fie de recunoaştere a adevărurilor rostite de

bătrînul vietnamez.

— Am avut, cum se vede, şi noi grijile noastre, spuse simplu Ho.

— Dar francezii nu v-au atacat, pînă la urmă, se împotrivi Reisman.

— Nu, n-au mai făcut-o. Ai, desigur, dreptate, îi spuse Ho, de parcă vorbea unui copil. În ultima clipă au fugit, în loc să atace… au fugit înspre Laos, Cambodgia şi China şi japonezii îi mai urmăresc încă. Dar pentru noi, cei de aici, s-a terminat.

Reisman se întoarse către sergentul Bowren şi către Baw San.

— E adevărat ce spune? îi întrebă.

— Cred că da, domnule, răspunse Bowren. Însă, cum ne-aţi spus dumneavoastră în China, înainte să venim încoace, n-avem nicăieri prieteni adevăraţi. Nici unul nu joacă cinstit.

— *Allons!* mormăi Ho, pierzîndu-şi răbdarea. În timp ce fiii Soarelui-Răsăre se odihnesc după truda lor, noi să plecăm din locurile astea. Ţi-am spus, cu multă vreme în urmă, că nu-mi place aici, la Lang Son. Dumneata şi cu doamna, prietena dumitale, sînteţi răniţi. Vom călători mai confortabil în camion. Ne aşteaptă colonelul Shidehara. Ne va conduce în siguranţă pînă la Pac Bo.

Dacă aşa stăteau lucrurile, se linişti Reisman, atunci avusese dreptate în deducţiile lui: nu Kita le dezvăluise prezenţa pe aeroport. Atacul împotriva „marsuinilor” lui Philippe şi doborîrea avionului L-5 fuseseră întîmplări ale războiului. Căci dacă i-ar fi trădat atunci, nu i-ar fi aşteptat acum să-i transporte la Pac Bo. Ştia doar că Reisman l-ar ucide dacă ar fi fost răspunzător de moartea lui Wladislaw şi Sawyer.

Cu toate acestea, mai exista o ambiguitate care îl torturase în aceste trei zile pe Reisman.

— Shidehara ştia că japonezii urmează să ne atace? îl întrebă el pe Ho.

— Nu, nu ştia, îi răspunse apăsat Ho. N-a ştiut pînă n-a început operaţiunea. Îl cred. Şi n-a ştiut nici de planurile francezilor care intenţionau să atace la Pac Bo.

Reisman se gîndi atunci că ofiţerul japonez – a cărui inteligenţă şi a cărui informaţie nemaipomenită îl iritaseră tot timpul, făcîndu-l aproape invidios – nu era nici el infailibil. Însă gîndul respectiv nu-i aduse decît o satisfacţie meschină şi cinică.

El şi Kita Shidehara erau construiţi din acelaşi aluat, oameni care ţin la onoarea lor, şi amîndoi fuseseră transformaţi în simpli pioni de către forţe care le scăpau de sub control.

Glasul lui Ho Chi Minh îl trezi din reverie.

— După ce vă odihniţi cîteva zile, spunea el, după ce vi se vindecă rănile... cred că ar fi timpul să pleci acasă la tine, la Chicago, *Jean*. Misiunea ta aici s-a încheiat.

Reisman se crispă la auzul acestui ton condescendent. Baw San veni lîngă el şi Reisman se sprijini cu o mînă de umărul lui. Cu celălalt braţ o luă încet de mijloc pe Madeleine. Ea încercă să-i zîmbească, dar nu reuşi.

— *Est-ce-que c'est fini?* îl întrebă, şoptind răguşit.

Reisman îi surîse, încurajînd-o. Apoi îşi întoarse privirea drept spre Ho Chi Minh şi i se adresă, vorbind calm şi răspicat:

— Nu, *monsieur*, nu s-a terminat. Abia începe. O să aveţi de-a face cu ea şi cu compatrioţii ei... apoi cu mine şi cu ai mei. Şi nu se va termina...

Posfaţă şi Precizări

Ideea unei povestiri care să se petreacă în vremurile şi în locurile evocate de acest roman mi-a venit pentru prima oară cu mulţi ani în urmă, cînd am citit o serie din cărţile doctorului Bernard B. Fall, în special *Reflecţii ultime asupra unui război*, o culegere de articole publicate după ce fusese ucis în Vietnam, în 1967. Nu l-am cunoscut pe doctorul Fall. Aş fi dorit să-l cunosc.

Mai tîrziu am avut norocul de a-l întîlni pe Charles G. Wilbourn – pictor, profesor, din cînd în cînd ofiţer de informaţii (în prezent maior în rezervă al armatei americane). El îşi făcuse serviciul în Vietnam în timpuri mai recente decît oamenii din povestirea mea, însă cunoştea istoria şi politica Indochinei şi a Chinei, vorbea fluent atît *Quốc Gnữ*, cît şi franceza, scria rapoarte cu informaţii militare pentru Pentagon şi a înţeles pe loc despre ce e vorba, cînd i-am spus că vreau să scriu un roman despre lucrurile petrecute în Indochina în timpul ultimului an al celui de al doilea război mondial. Din biblioteca lui au început să se reverse cărţi şi studii şi am beneficiat de cunoştinţele lui, de anii lui de experienţă în domeniu, de învăţăturile lui.

Îi sînt de asemenea recunoscător colonelului Denny Lane, care mi-a sugerat căror persoane să mă adresez, ce materiale să parcurg şi care mi-a înlesnit obţinerea unor hărţi excelente

ale zonelor unde evoluaseră personajele mele de ficţiune, alături de personaje istorice. Apoi tot el m-a pus în contact cu doi oameni care mi-au fost de un imens ajutor: maiorul Jean Pichon, din armata franceză şi tatăl acestuia, Robert Pichon (sergent-major în rezervă), un veteran al Armatei Coloniale franceze, care a fost martor şi participant la evenimentele din Indochina în vremea cînd se petrece povestirea mea.

Robert Pichon a făcut parte din secţia de contrainformaţii a garnizoanei Lang Son, dar a fost transferat la Hanoi cu cîteva săptămîni înainte de lovitura japoneză de forţă din martie 1945. După ce japonezii au capitulat în luna august, el a fost eliberat din prizonierat şi a primit misiunea de a strînge informaţii în legătură cu cele petrecute în zona Lang Son în martie. Patruzeci de ani mai tîrziu, ca răspuns la nenumăratele mele întrebări, Robert Pichon şi-a redactat amintirile din acele zile şi a desenat hărţi şi diagrame care mi-au fost de mare ajutor. De asemenea, împreună cu maiorul Pichon, şi-au asumat dificila sarcină de a face cercetări printre veteranii din *La Coloniale* şi în arhivele militare franceze. Contribuţia lor la studiul meu este imensă şi nepreţuită.

Îi mai sînt îndatorat colonelului (în rezervă) Aaron Bank, din armata S.U.A., pentru că mi-a împărtăşit din experienţa sa în cadrul OSS, în special din perioada petrecută la Kunming şi ulterior în Indochina franceză, în toamna anului 1945, cînd misiunile sale de imediat după încheierea războiului l-au dus la mai multe întîlniri personale cu Ho Chi Minh. În timpul îndelungatei şi ilustrei sale cariere militare, colonelul Bank avea să constituie mai tîrziu Grupul 10 al Forţelor Militare, „Beretele verzi“.

Mai sînt şi alţii care mi-au fost de ajutor pentru că ştiau cîte ceva despre Birmania, China şi Indochina franceză din vremurile în care se petrece acţiunea povestirii mele, sau aveau cunoştinţe şi experienţă în domeniul operaţiunilor sol-aer; aceştia mi-au oferit noi date, mi-au corectat o serie de erori tehnice şi mi-au dat multe sfaturi folositoare.

Este un lucru mai puţin tradiţional, atunci cînd cineva scrie o operă de ficţiune, să recunoască existenţa unei bibliografii. Eu însă recunosc. Am devorat zeci de reportaje, articole, studii, memorii şi biografii scrise înaintea, în timpul, şi în perioada care urmează vremurilor evocate în povestirea mea. Romanul ar fi

fost mult mai sărac dacă nu recurgeam la aportul de date conţinute în multe scrieri care privesc epoca respectivă, scrieri datorate unei lungi liste de autori, bărbaţi şi femei.

Port, totuşi, eu singur răspunderea alegerii personajelor şi evenimentelor, a modului cum personajele se implică în istoria acelor zile şi a interpretării pe care am dat-o celor petrecute.

colecția comando

22

E.M. NATHANSON

Parașutat în teatrul de lupte China-Birmania-Indochina, maiorul John Reisman nu știa ce-l așteaptă. Aici, inamicul pretinde că ți-e prieten, iar prietenul te poate ucide oricînd. Cauza pentru care lupta nu era a lui, dar războiul era meseria și modul lui de viață.

„... Se auzi bubuitul bateriei anti-aeriene de pe celălalt mal al rîului și țăcănitul mitralierelor. Spaima îi încleștă gîtul. Se uită pe cer și văzu trasoare care dădeau lovituri de pumnal întunericului, apropiindu-se de cele două siluete care luau înălțime. Unul dintre aparate explodă prefăcîndu-se într-o masă de flăcări. Înlemnit, Reisman îl văzu trasînd un arc pe bolta întunecată și prăbușindu-se în mlaștini, la nord-est de pozițiile japoneze."

ISBN 973-9144-86-1

PRET 2698 + 2 T.L. = 2700 LEI